

AGENTS FOR THE SALE OF MADRAS GOVERNMENT PUBLICATIONS.

IN INDIA.

BUTTERWORTH & Co. (LTD.), 6, Hastings Street, Calcutta.
R. CAMBRAY & Co., Calcutta.
E. M. GOPALAKRISHNA KONE, Pudumantapam, Madura.
HARTLEYS, Mount Road, Madras.
HIGGINBOTHAMS (LTD.), Mount Road, Madras.
V. KALYANARAMA IYER & Co., Esplanade, Madras.
G. C. LOGANATHAM BROTHERS, Madras.
S. MURTHY & Co., Madras.
G. A. NATESAN & Co., Madras.
The Superintendent, NAZAIR KANUN HIND PRESS, Allahabad.
P. R. RAMA IYER & Co., Madras.
RAMAKRISHNA & SONS, Lahore.
D. B. TARAPOREVALA SONS & Co., Bombay.
THACKER & Co. (LTD.), Bombay.
THACKER, SPINK & Co., 3, Esplanade East, Calcutta.
S. VAS & Co., Madras.
S.P.C.K. PRESS, Vepery, Madras.

IN THE UNITED KINGDOM.

B. H. BLACKWELL, 50 and 51, Broad Street, Oxford.
CONSTABLE & Co., 10, Orange Street, Leicester Square, London, W.C.
DEIGHTON, BELL & Co. (LTD.), Cambridge.
T. FISHER UNWIN (LTD.), 1, Adelphi Terrace, London, W.C.
GRINDLAY & Co., 54, Parliament Street, London, S.W.
KEGAN PAUL, TRENCH, TRÜBNER & Co. (LTD.), 68-74, Carter Lane, London,
E.C. and 25, Museum Street, London, W.C.
HENRY S. KING & Co., 65, Cornhill, London, E.C.
P. S. KING & SON, 2 and 4, Great Smith Street, Westminster, London, S.W.
LUZAC & Co., 46, Great Russell Street, London, W.C.
B. QUARITCH, 11, Grafton Street, New Bond Street, London, W.
W. THACKER & Co., 2, Creed Lane, London, E.C.
OLIVER AND BOYD, Tweeddale Court, Edinburgh.
E. PONSONBY (LTD.), 116, Grafton Street, Dublin.
W. WESLEY & SON, 28, Essex Street, Strand, London.

ON THE CONTINENT.

ERNEST LEROUX, 28, Rue Bonaparte, Paris.
MARTINUS NIJHOFF, The Hague, Holland.

The Madras University Historical Series

D7933

I—SOURCES OF VIJAYANAGAR HISTORY.

[PRICE, 5 rupees 8 annas.]

[6 shillings 9 pence.]

SOURCES

OF

VIJAYANAGAR HISTORY

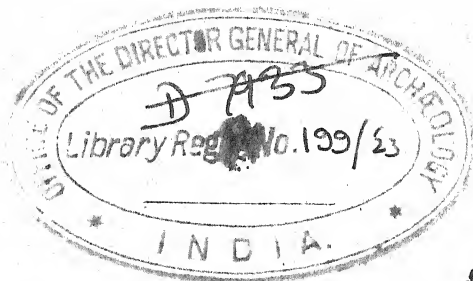
SELECTED AND EDITED FOR THE
UNIVERSITY

38468

BY

S. KRISHNASWAMI AYYANGAR, M.A.,

*Professor of Indian History and Archæology and Fellow of the
University of Madras.*

954.02294

Ayy

PUBLISHED BY THE UNIVERSITY OF MADRAS.

~~9-1535~~

1919.

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No . . . 354.68

Date 11.1.1960

Call No. 954.02294

Hyg

PREFACE

THE collection that follows is primarily the work of Mr. A. Rangaswami Sarasvati, B.A., University Research Student, working under me. As he had done some work in this line before obtaining the University studentship, he was set to make a systematic collection of all passages in both Telugu and Sanskrit literature, bearing upon the history of the Empire of Vijayanagar. His collection was found to be of considerable value and the Syndicate of the University of Madras sanctioned publication, by the University, of selected passages under my editorship. Of the historical value of references in literature generally Sir George Grierson says in a letter to me : " I cordially agree with you in the importance you attach to casual references in non-historical Indian literature. These have too often been neglected by students, and they not uncommonly afford historical data which cannot be found elsewhere." Several passages in the following collection offer very good illustration of this position. The extracts are taken from unpublished manuscripts in several cases, and in case of published work the works laid under contribution have so far been but very imperfectly exploited for the purpose. The introduction will give an idea of the salient features of this collection. The work of the student deserves commendation.

The course of his work was much facilitated by the ready assistance that he always received from the Librarian and the staff of the Government Oriental Manuscripts Library. In the present stage of manuscripts cataloguing in this part of the country much has to be left for chance. A few of the most important among the works laid under contribution in the following selection are found to be in the libraries but not catalogued. While, therefore, the collection presented here

may, from our present knowledge of manuscripts, be considered fairly exhaustive, it will not be surprising at all if many more come to light through the active work of the various search parties that are out at work from the Government Manuscripts Library now. When practically the whole work was in type, the student lighted upon the work Śivatattvaratnākara from which three excerpts, throwing new light upon the later history of Vijayanagar, are made. If other works like this should be forthcoming, it need not cause any surprise at all.

In the work of selecting and editing, I had throughout the willing assistance of the student himself which rendered the work much less onerous to me than it would otherwise have been. It only remains to acknowledge the assistance rendered in proof-reading by the other Research student of mine, Mr. R. Satyanatha, B.A. (Hons.), and the excellent work of the Government Press in putting the matter through the press. Those interested in historical research will surely feel grateful to the Madras University Syndicate for their enlightened policy in promoting the publication of this work, which, let me hope, is but the beginning of a long series to come.

S. KRISHNASWAMI AYYANGAR.

MADRAS,

6th February 1919.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Page 26, line 8.—Rājagambhīram : There was a Rājagambhīra Sambuvarāyan with a date Śaka 1180 (A. D. 1258). There is an inscription of his at Paḍaivīḍu (*S.I.Ins.* I. 78). It was probably from him that Paḍaivīḍu got this name either because he fortified the hill, or made it the citadel of his kingdom. There seems little doubt that this Paḍaivīḍu in the Arni taluk is what the poetess had in mind.

Page 27, line 28.—The Sultan of Madura killed by Kampa seems to be the fifth Sultan of Madura, Nasir-ud-din Dāmaghan Shah, on whose accession Ibn. Batura left Madura finally. There is only one coin of his available of A.H. 745, and that of his successor Adil Shah bears date A.H. 757. This seems to indicate an interregnum of about twelve years, and it is probable that Nasir-ud-din killed Beḷḷala IV and put an end to the dynasty. For a full discussion see my forthcoming work "Muhammadan Invasions of South India," Lecture VI.

Pages 35 and 38, line 38.—Jyotishkuḍi : This is the place to which fugitives under Piḷḷai Lokāchārya took the Ranganātha image from Srīrangam for safety, and where the Achārya died. The identification of this place depends upon the actual route taken by the party, as there are places of the name in the vicinity of Aḷagar Tirumalai (Sundarāchallam of the poet). Kāḷaiyārkoil seems to answer best as there was a Vishnu temple also in it, though at present it is only a Śaiva centre. It had the reputation of having been an impregnable forest of Jyoti trees (*Cardiospermum halicacabum*) and had a fortress known to classical Tamil literature as Kānappēr, which name figures among those of the strongholds taken by the Ceylon general in the war of succession for the Pandya throne in the sixties of the twelfth century. There is a Soduguḍi about two miles from Iḷayānkudi formerly a Dharmāsanaṁ (charity-gift), but now a Muhammadan village in the Śivaganga zamindari, about seven miles north of Paramagudi railway station. There is an obscure Brahman village of the name about ten miles from Aḷagar koil (Tirumālirumjola), but there is nothing to recommend the place to these fugitives. For a fuller discussion, as the result of my own investigations of the locality, please refer to my forthcoming work quoted above.

Page 88.—Manduva : This place is identified with *Manve* in certain places in the course of the book. This can be either of two

places : Manḍu, the Mahammadan capital of Malva, at this period ; or Manvē between Raichur and Mudgal, near the north bank of the Tungabhadra in the Nizam's Dominions. It was probably at this latter that the battle between Ramarāja Tirumala and the Adil Shah of the time took place in the reign of Vira-Narasimha Rāya (p. 205). It is very likely that this place is referred to as Mānava-durga in the campaigns of Narasa (pp. 106 and 108 R). The actual place referred to in any case will have to be settled by the context.

Page 138.—*Kembāvi*: This word means 'red well,' and Krishna Dēva Rāya says in the colophon to the fifth canto of his work *Āmuktamālyadā* (p. 158) that it had walls 'reaching up to the skies' and he made the name real by filling the whole place with the blood of the Yavanas (Muhammadans) thereby indicating that he fought a great battle against the Muhammadans. This achievement of his comes after his invasion of Orissa, where one would expect a reference to the battle of Raichur. Kembāvi is not very far from Raichur according the late Dr. Fleet's note in the *Epigraphia Indica*, volume XII, 291-2. It seems likely that Krishna refers by Kembāvi to the battle generally spoken of as the battle of Raichur.

Page 269, *Extract* 89.—Raghunātha claims in this passage credit for having invented a permanent arrangement of the steps for the vīna by means of which any tune can be played upon the instrument without a special adjustment on each occasion. The credit of this invention is popularly given to one Venkaṭēsa Makhi, one of the sons of Govinda Dīkshita, the family minister of this dynasty of Tanjore nāyaks, on the authority apparently of *Chaturdandīprakāśika* of Venkatēsa. That the vīna had not this arrangement is clear from the following verse in the *Manucharitram* of Peddana, the Poet Laureate of Krishna Dēva Rāya. Peddana says in effect that the instrument left adjusted for the Rāga *nāṭai* by the sleepy musician began automatically to play the tune, out of time, moved by the morning breeze, when the proper tune should have been *Dēsāṭchi*.

Asvasa III.

శా॥ వాలాదుంగొన గోళ్ల నీవలనతణ్ వాయిచివోనాటకుణ్
 మేళంబైన వివంచినిన్న మొదలుణ్ నీవంటమింజేసియా ।
 యాలాపంబెయ వేళంబల్కెడు బ్రభాతాయూ తవాతాహతా
 లోల త్రంత్రులమేళవింపఁ గదవేలొ లాషీ దేశాక్షికి ॥ 57 ॥

Possibly the Raja made the suggestion and the Pandit worked it up.

Pages 334 and 335.—Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore is said to have constructed four forts apparently to guard his frontier, namely Paṭṭukkōṭṭa, Atandagi, Rēlātali and Tiruppattūr. Of these the first is undoubtedly the modern Paṭṭukkōṭṭa; the second is what is now called Aramṅgi and the last is Tiruppattūr in the Rāmnād district on the road to Madura from Trichinopoly. The third name seems to be miswritten for Kīlānilai. I was able to trace an old road from Aramṅgi to Tiruppattūr for a little over a mile on either side of Kīlānilai. Its old fort had seen much active war around it in the British campaigns against Chinnamarudu and Ūmayan. The error seems to have crept in owing to a copyist's blunder, which is quite possible in regard to this name, written in Telugu.

[*N.B.*—The following do not include what are errors in the originals themselves, several passages having been extracted from single MSS.]

Page 26, line 22.—For 'अथ वञ्चितखङ्ग' read 'अथ वञ्चि । — खङ्ग'

Page 52, line 11.—For 'पदाम्बुरुहच्छया' read 'पदाम्बुरुहच्छाया'

Page 59, line 6.—For 'జుక్క' read 'జుక్క'

Page 75, line 12.—For 'साहस्त्र' read 'साहस्र'

Page 81, line 16.—For 'బెట్టెనకు' read 'బెట్టెనకు'

Page 86, line 23.—For 'మల్లుండయ్య' read 'మల్లుండయ్య'

Page 91, line 6.—For 'come' read 'comes.'

Page 105, line 9.—For 'దుర్ద' read 'దుర్ద'

Page 106, last line.—For '—జి' read 'రాజి'

Page 109, line 4.—For 'शार्य' read 'शौर्य'

Page III, line 12.—Read 'Leave out' after 'both the works.'

Page 131, line 33.—For 'Āravittivāru' read 'Āravittivāru.'

Page 137, line 22.—For 'బదుకు' read 'బదుకు'

Page 148, line 10.—For 'నోపనమంతి' read 'నోపనమంతి'

Page 152, line 5.—For 'गापसचिवः' read 'गोपसचिवः'

Page 155, line 11.—For 'अनुगृहीतवाम्' read 'अनुगृहीतवान्'

Page 158, line 2.—For 'Rāianātha' read 'Rājanātha.'

Page 188, line 20.—For 'దైహికు' read 'దైహికు'

Page 193, line 22.—For 'सङ्गीति' read 'सङ्गीत'

Page 197, line 11.—For 'क्रमादेनमुदन्तं' read 'क्रमादेनमुदन्तं'

Page 200, line 17.—For 'तद्गुर्ग' read 'तद्गुर्ग'

Page 205, line 21.—For 'brothers' read 'the brothers'

Page 207, line 12.—For 'అపమభాణ' read 'అపమభాణ'

Pages 225 and 226—Title For 'Narasabūpāliyam' read 'Narasabūpāliyam.'

Page 228, line 15.—For 'महिनत्यागमो' read 'महिपानत्यागमो'

Page 236, line 32.—For 'నేనుల' read 'నేనుల'

Page 241, line 1.—For 'కుపాదుష' read 'కుల్లిపాదుష'

Page 258, line 21.—For 'పటైవ' read 'పట్టనా'

Page 265, line 34.—For 'భావచితంబు' read 'భావచిత్రంబు'

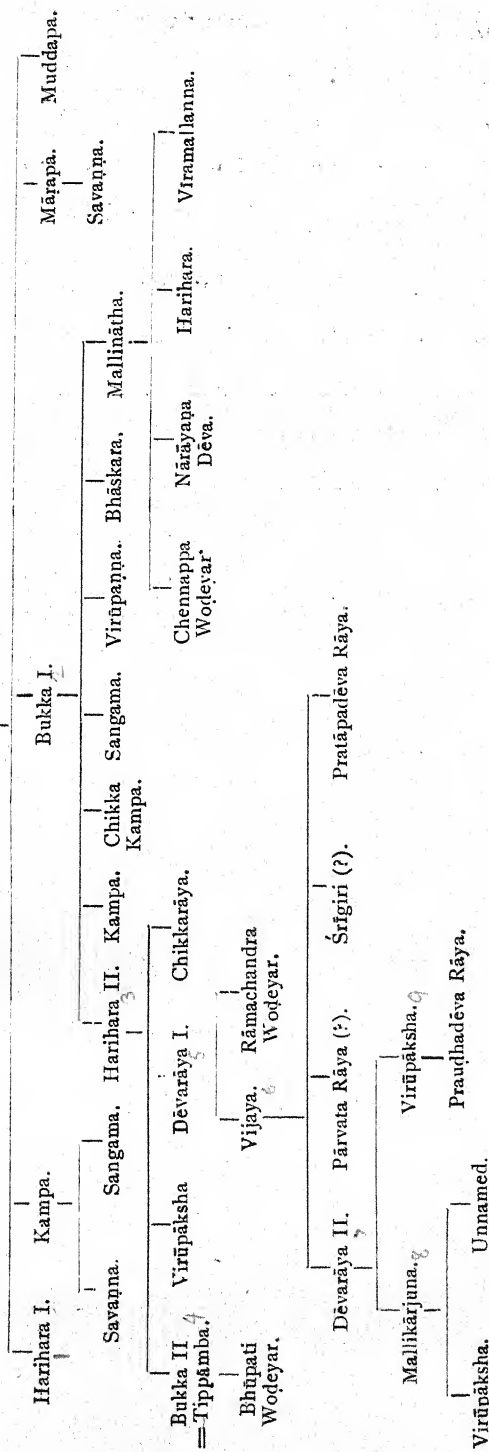
Page 281, line 19.—For 'श क्षमापतीन्' read 'शत्रुक्षमापतीन्'

NOTE—On the genealogical table on page 254 please draw a line to indicate Raghunatha's queen Kālāvati was the daughter of Vemparāja and Lakshmāmba.

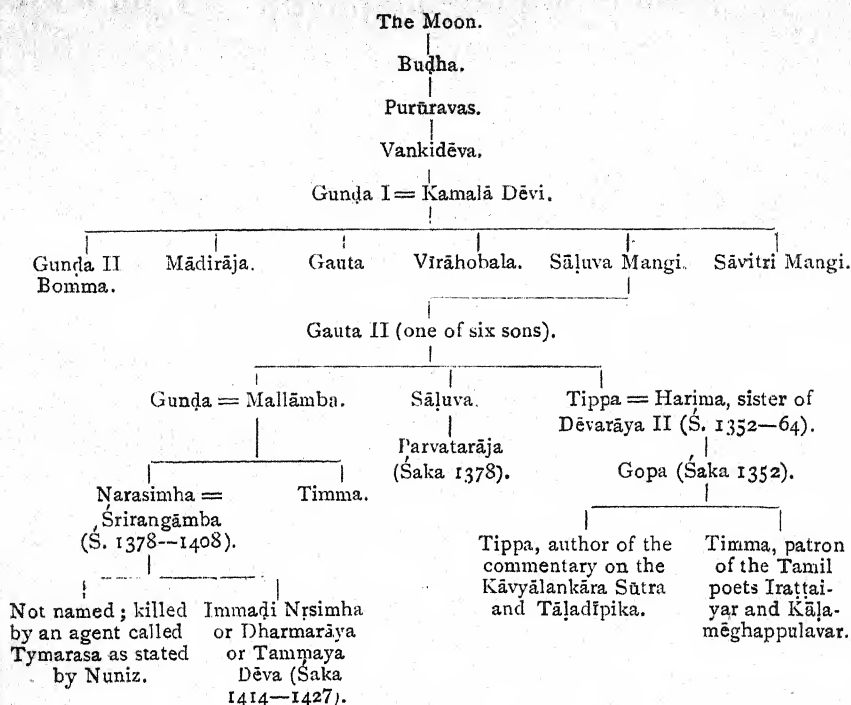
GENEALOGICAL TABLES.

I.—The Sangama or First Vijayanagar Dynasty.

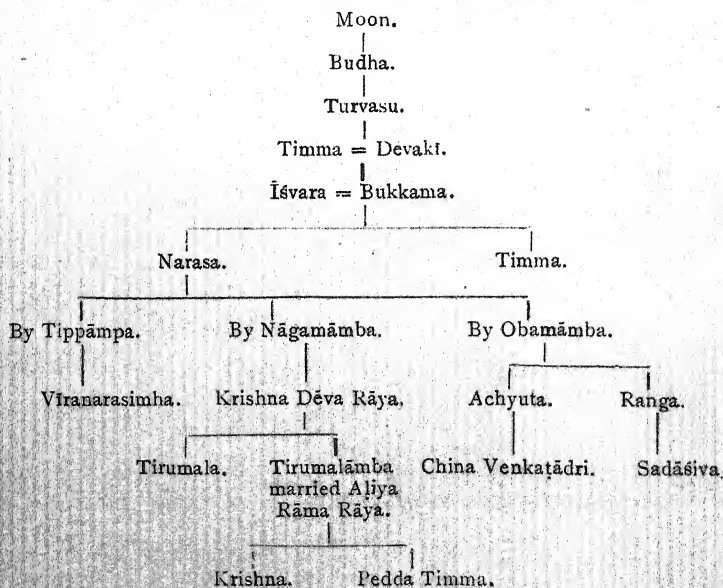
Sangama.

II.—The Sāluva or Second Vijayanagar Dynasty.

III.—The Tuluva or Third Vijayanagar Dynasty.

IV.—The Araviḍu or Fourth Vijayanagar Dynasty (Collateral Branches).

The Moon.

Tātapinnāna.

Somadēva.

Rāghavadēva Rāja.

Pinnana.

Araviṭi Bukka, General of Śāluva Narasiṃha.

= Abbala Dēvi.

Singarāja.

Nandyāla Narasiṅga.

Aubhalarāja.

Obalarāja.

Chinna Aubala, ruler
of Udayagiri.

Nāva parāja.

Narasingarāja.

Tirumala.

Viṭṭhala.

Chinna Pāpatimma.

China-
konḍa =
Konamma.

Chinna Apparāja.

Rangarāja.

Konēti
Timma.

Konētirāma.

Kaṣṣṭhāpūṇḍayam.

Krishna of Nandyāla,
patron of
Kāṣṭhāpūṇḍayam.

= Baḷlāmbika.

Rāmarāja = Lakkāmbika.

Timmarāja by Gopama.

Pedda Konḍarāja
= Konḍāmbika.

Konētirāja =
Tirumalāmbika.

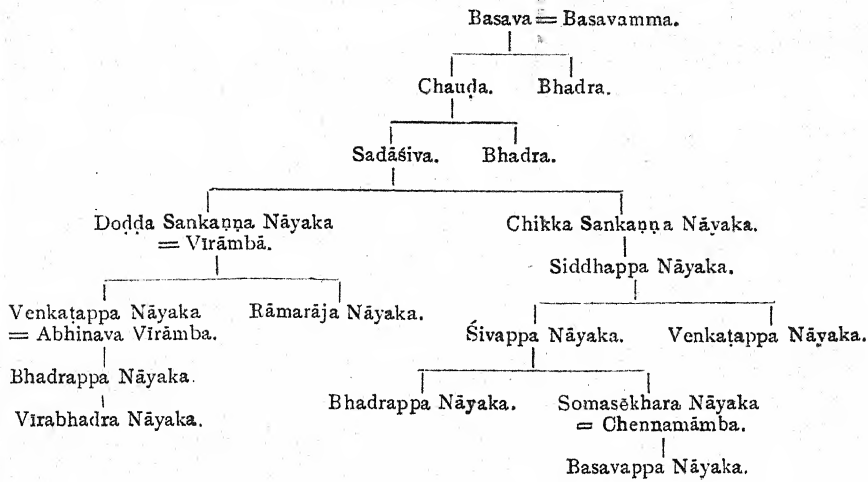
Aubhala.

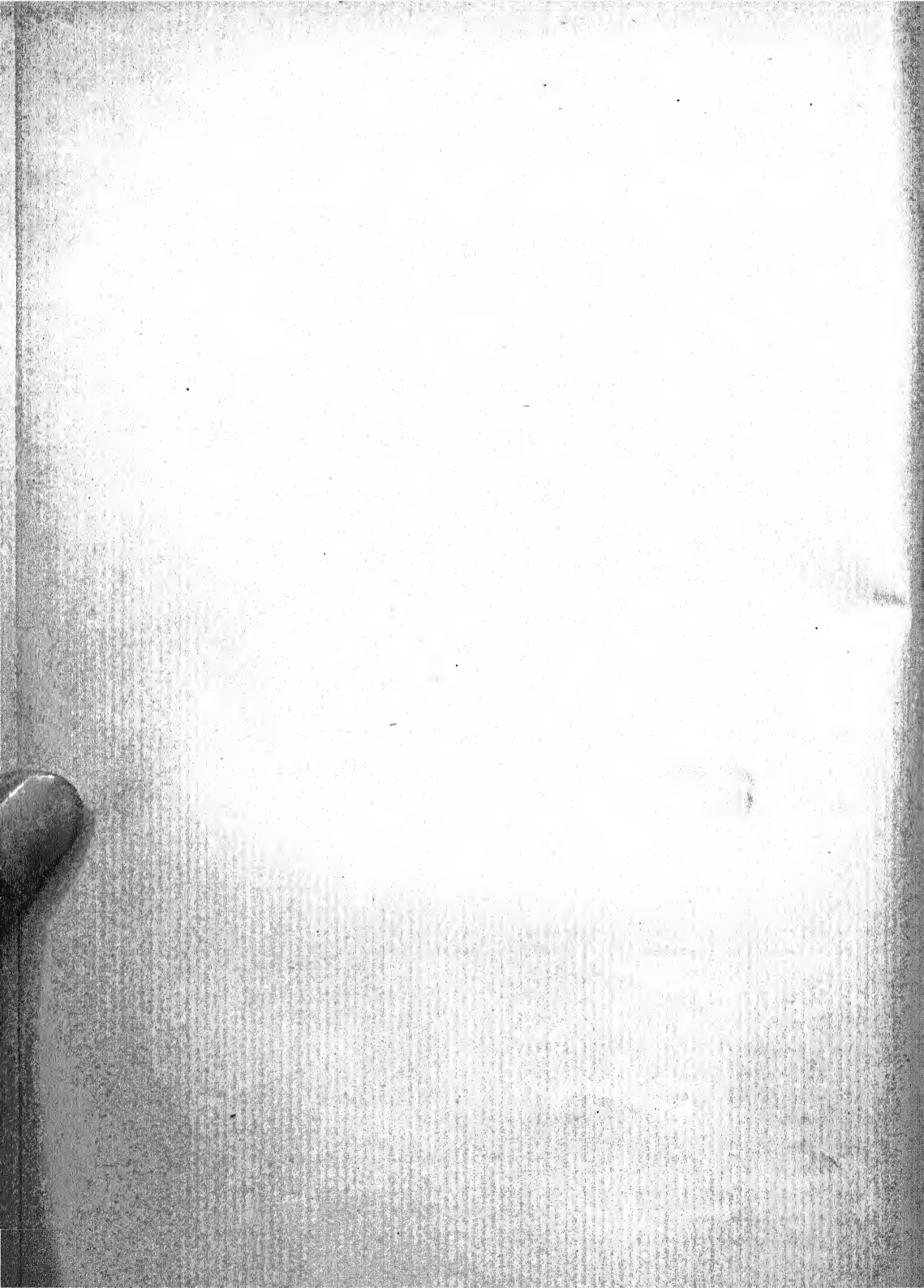
Konḍa-
rāja.

Timma-
rāja of
Udaya-
giri.

Srtranga = Tiruma-
lāmba (*continued
in the next table*).

VI.--The *Kelāḍi* Dynasty.

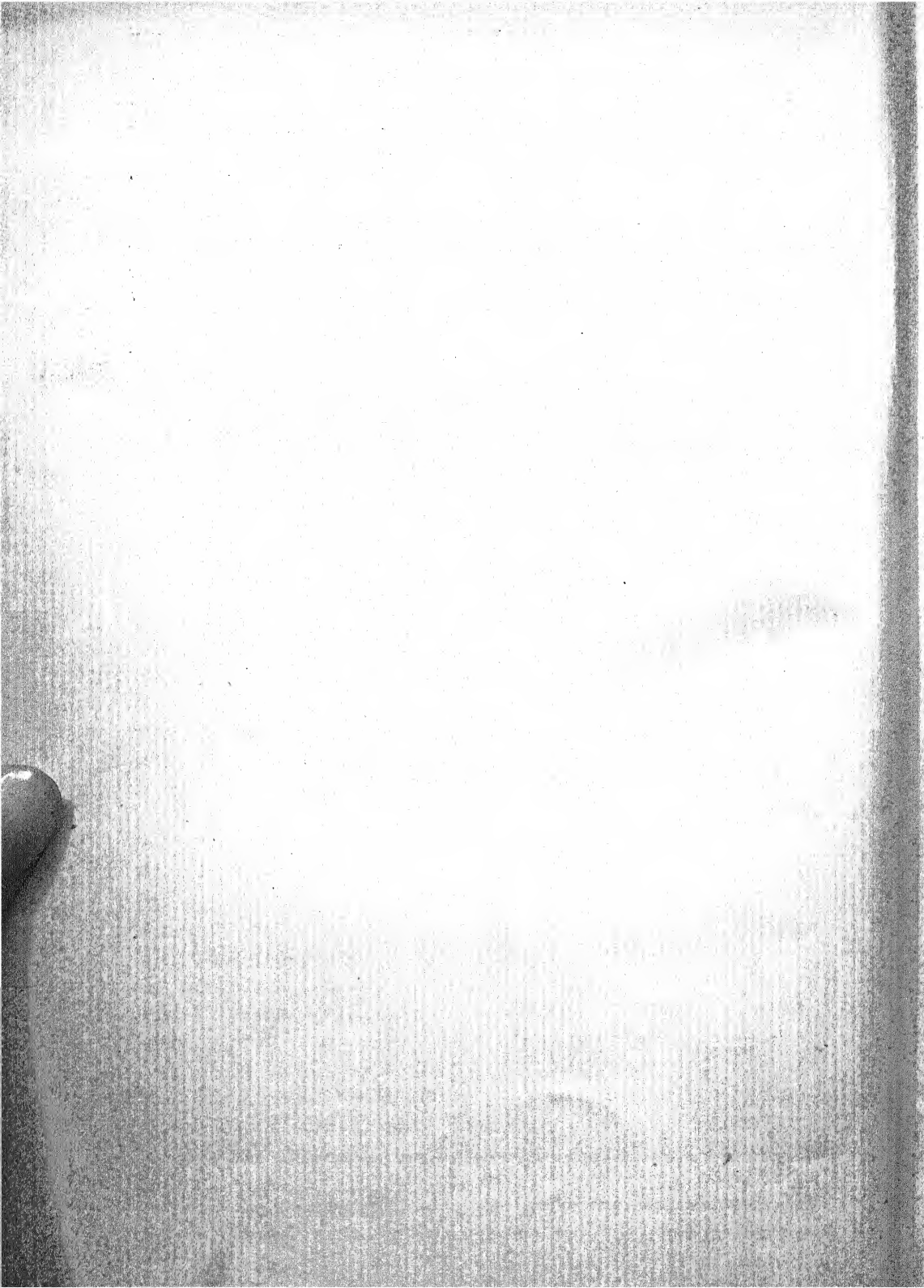

CONTENTS.

INTRODUCTION	PAGE
1. Kamparāyacharitram of Gangā Dēvi	1
2. Jaimini Bhāratam of Pina Virabhadra	23
3. Sāluvābhyudayam of Rājanātha Dīṇḍima	29
4. Rāmābhyudayam of Sāluva Narasimha	30
5. Prapannāmṛtam of Anantārya	32
6. Āchāryasūktimuktāvaḷi of Kēsavāchārya	34
7. Annals of Haṇḍē Anantāpuram	40
8. Mādhaviya Dhātuvṛtti by Sāyaṇāchārya	45
9. Vēda Bhāshya by Sāyaṇāchārya	46
10. Udāharanāmālā of Bhōganātha	48
11. Dēvyaparādhas̥tōtra of Vidyāranya	48
12. Tarkabhāshā by Chennubhaṭṭa	50
13. Tātparya Dīpikā by Mādhavāchārya	51
14. Nānārtharatnamālā by Irugapa Lanḍanātha	51
15. Nārāyaṇivilāsa by Virūpāksha	52
16. Prayōgaratnamālā by Chaṇḍapāchārya	53
17. Kriḍābhirāmam by Vinukonda Vallabharāya	53
18. Haravilāsam by Śrīnātha	55
19. Mahānātaka Sudhānidhi by Immaṭi Dēva Rāya	57
20. Chāṭu verses about Śrīnātha's visit to Vijayanagar	60
21. Commentary on the Kāvyaḷankāra Sūtra of Vāmana	60
22. Tāḷadīpikā of Sāluva Gōpa Tippa	62
23. Vikramārkacharitramu of Jakkana	63
24. Śēśadharmamulu of Śaraṇa Mantri	63
25. Gangādāsapratāpavilāsam	65
26. Śrīsaḷam plates of Virūpāksha	65
27. Prapannāmṛtam of Anantārya	67
28. Rāmarājīyamu of Venkayya	71
29. Rāmābhyudaya of Sāluva Narasimha	79
30. Colophon of Rāmābhyudaya by Dīṇḍima	83
31. Jaimini Bhāratamu of Pina Virabhadra	85
32. Varāhapurāṇam by Mallaya and Singayya	85
33. Sāluvābhyudayam by Dīṇḍima	87
34. Rāmarājīyamu, Āravīṭi Bukka and his children	90
35. Pārijātāpaharaṇamu by Nandi Timmana	102
36. Achyutarāyābhyudayam by Rājanātha	106
37. Amuktamālyadā by Kṛishṇa Dēva Rāya	108
38. Rāyavāchakamu	109
39. Kṛishṇarāyavijayam by Kumāra Dhūrjaṭi	110
40. Amuktamālyadā by Kṛishṇa Dēva Rāya	129
41. Pārijātāpaharaṇamu by Nandi Timmayya	132
42. Jāmbavatīkalyāṇam by Kṛishṇa Dēva Rāya	138
	142

	PAGE
43. Agastya Bhārata Champuvyākhyā by Sāluva Timma	143
44. Tukkāpanchakam	143
45. Prabōdhachandrōdaya-Vyākhyā by Nādinḍla Gōpa	144
46. Rājasēkharacharitram by Māḍayagāri Mallana	146
47. Krishṇārjunasamvādam of Nādinḍla Gōpa	149
48. Mahimnastavavyākhyā by Dēṣayāmātya	151
49. Peddana's chātu verses on Krishṇa Dēva Rāya	152
50. Śrī-Vallabhāchārya-Charitram	154
51. Tamiḷ Nāvalar Charitai	155
52. Līlāvati of Vallabhāchārya	156
53. Achyutarāyābhyudayam of Rājanātha Dindima	158
54. Varadāmbikāpariṇayam by Tirumālāmbā	170
55. Bhāgavata Champu of Rājanātha	176
56. The annals of Handē Anantāpuram	178
57. Rāmarājīyamu, Aḷiya Rāma and his children	181
58. Svaramēlakalānidhi by Rāmayāmātya Todāramalla	190
59. Śivatattvaratnākara by Keḷaḍi Basavabhūpāla	194
60. Prapannāmṛtam by Anantāchārya	202
61. Bālabhāgavatam of Kōṇērūnāthakavi	204
62. Yādavābhyudayaavyākhyā by Appaya Dikshita	209
63. Paramayōgivilāsam by Timmarāju	211
64. Śrutiranjani by Tirumala Rāya	212
65. Rāmarājīyamu, Tirumala Rāya and his sons	213
66. Vasucharitramu by Rāmarājabhūṣaṇa	216
67. Chātu verse about Tirumala Rāya	221
68. Rāmarājīyamu, Venkaṭāḍri and his sons	222
69. Narasabhūpālīyamu by Bhaṭṭu Mūrti	224
70. Jāmbavatīpariṇayam by Ekāmranātha	227
71. Satyāpariṇayam by Ekāmranātha	229
72. Lakshmīvilāsam by Rāyasam Venkatapati	230
73. Annals of Handē Anantāpuram, Śrīranga Rāya	231
74. Ahōbalaṃ Inscription of Śrīranga Rāya	233
75. Yayāti-charitramu by Ponnikaṇṭi Telaganārya	236
76. Tapātisamvarapam by Addanki Gangādhara	238
77. Amīnābād Inscription of Amīn Mulk	239
78. Chāruchandrōdayam of Chennamarāju	241
79. Rāmarājīyamu, Venkaṭapati Rāya	243
80. Chandrabhānu Charitram by Tarigoppula Mallana	247
81. Siddhout Inscription of Maḷla Ananta	248
82. Verses about Venkaṭapati Rāya, Chinna Bomma Nāyaka and Appaya Dikshita	250
83. Prapannāmṛtam, Venkaṭapati Rāya	251
84. Rāghavēndravijaya by Nārāyaṇa	252
85. Raghunāthābhyudayam of Vijayarāghava Nāyaka	254
86. Do. do. War with Jagga Rāya	259
87. Do. do. The Palace at Tanjore	264
88. Sāhitya Sudhā by Gōvinda Dikshita	267
89. Sangita Sudhā by Raghunātha Nāyaka	269
90. Sāhityaratnākara by Yagñanārāyaṇa Dikshita	269

	PAGE
91. Raghunāthābhyudayam of Rāmabhadraṁba	284
92. Chikkadēva Rāya Vamśāvali by Tirumalāya	302
93. Bahulāśvacharitam by Dāmarla Vengala Bhūpāla	304
94. Chātu verse about Jagga Rāya and Yāchama Nāyaka	308
95. Ushāpariṇayam by Dāmarla Ankabhūpāla	308
96. Chikkadēvarāya Vamśāvali, Sriranga Rāya III	309
97. Rāmarājīyam, Peddavēnkaṭa, Chinna Vēnkaṭa and his sons	310
98. Tanjāvūri Āndhra Rājulacharitra	319
99. Śivatattvaratnākara by Keḷadi Basavabhūpāla	337
100. Śivatattvaratnākara, Venkaṭappa Nāyaka and his successors	344
INDEX	365

SOURCES OF VIJAYANAGAR HISTORY.

INTRODUCTION.

A HISTORY OF THE EMPIRE OF VIJAYANAGAR FROM ORIGINAL SOURCES.

THE history of the empire of Vijayanagar, which till recently was as good as lost to us, was recovered through the efforts of Mr. R. Sewell, whose work in South Indian Archæology and Epigraphy naturally gave him the qualifications to take up the work. He brought out his work 'A Forgotten Empire' of Vijayanagar early in 1900 based upon his previous knowledge of the antiquities of the Madras Presidency, and of the information he derived from two Portuguese chronicles which were unearthed in the archives of Lisbon, and which he translated and appended to his work. Excellent as the work was for the time, and for the sources and historical material at his disposal, it suffered from the neglect of the evidence available in various forms in literature which go a long way towards filling up the many gaps that Epigraphy leaves in respect of that history. These sources are collected together in the following pages and they will speak for themselves. A constructive study of these goes a long way in correcting the chronicles in many places, and conveys information which would make a fuller history of the Empire of Vijayanagar possible. It is these untapped sources only that are brought together in the following extracts from various works, Sanskrit and Telugu principally, which bear on the particular period. Many of these are taken from manuscripts and published works now out of print. Some of the passages extracted are taken from works which may be available, but not in a form that would be useful to students not acquainted with Telugu. There is besides the advantage of these being brought together in a collection which otherwise it would be possible for one to get at only by voluminous reading. Each one of these extracts is provided with an English introduction which

without pretending to be a literal translation of the passages, contains a faithful summary of the historical facts traceable in the extracts.

I. KUMĀRA KAMPAṆA'S CONQUESTS.

It would be useful in this introduction to draw attention to those salient features of the history of Vijayanagar which these extracts either bring to light for the first time or clear up from the mist that surrounded them in various ways. None of these throws any light upon the actual circumstances under which the empire was founded. But the first problem that suggested itself to the reader of the history of Vijayanagar, as we had hitherto known it, is what exactly was the political condition of the south, and how the southern states were gathered together under Vijayanagar. The extracts from the work 'Kamparāyacharitam' or 'Madhurā Vijayam' (since published in Trivandrum), by Gangādēvi, wife of Kampana, throws the much needed light upon this dark spot. Various other works confirm what this single poem has to say regarding this matter. Of these latter, mention must be made of the Telugu Jaimini Bhāratam, the Sanskrit works Sāluva-abhyudayam and Rāmā-abhyudayam and the Vaishṇava works on hagiology, the Prapannāmṛtam and Āchārya Sūktimuktāvali. All these join in saying that Kumāra Kampana, son of Bukka Rāya, one of the five brothers who founded Vijayanagar, proceeded from his viceregal headquarters at Mulbāgal into the Tonḍa-maṇḍalam country, then under the rule of a dynasty of Śambuva Rāyans who sprang into importance in the dismembered Chōla Empire. In this good work he was assisted by the Brahman general Gōpaṇa, and Sāluva Mangu, the ancestor of the usurper Sāluva Narasimha, the most distinguished of a body of distinguished generals. These together swept the country clear of the Mussalman garrisons throughout the localities, killed the Muhammadan governor at Madura, and restored the temple of Śrīrangam to its former condition by repairing the damages that it had suffered in the series of Muhammadan raids that took place for well-nigh half a century. The idol of Ranganātha which has had a long journey to various localities for safety was ultimately restored to its own home.

II. MĀDHAVA VIDYĀRANYA.

The next group of extracts following bear upon the now somewhat debated question of religious reconstruction at the time of the

foundation of this empire. A body of learned men with the two famous brothers, Mādhavāchārya and Śāyana at their head, were at the instance of Bukka himself, set to work upon committing to writing various works and commentaries bearing upon the religion of the Vēdas. The fact that Bukka asked Mādhavāchārya to set about this indicates the exalted position which the latter held at court. The date of death of Mādhavāchārya is now ascertained to be A.D. 1387 on epigraphical evidence, and he himself says that he lived 85 years. So the period of his life is clearly A.D. 1302 to 1387. He must have been a ripe scholar of great reputation at the beginning of the empire of Vijayanagar, and that Bukka entrusted him with this extraordinary commission is only confirmatory of his great reputation for learning. Apart from all other considerations, it seems very likely that this was the man who is known to tradition as Vidyāranya, notwithstanding the fact that this Mādhavāchārya is nowhere actually equated with the name 'Vidyāranya.' The confusion has arisen apparently from another minister and general of Bukka, who lived about the same time and is sometimes described as 'the establisher of the path of the Upanishads.' The two Mādhavas were of different gōtras and sūtras as is clear from the extracts. The actual difficulty is that the one seems to have been a Śaiva, and the other an Advaitin. The designation 'establisher of the path of the Upanishads', as applied to the second Mādhava, seems deliberately intended to distinguish him from the other, who is described as the 'establisher of the path of the Vēdas.' The former designation seems to be the result of an effort to make rigid Śaivism conform to the path of the Upanishads. This Mādhava was the son of Chaundappa, who has again been confounded with the author of a Vaidic Work, Prayōgaratnamālā, a commentary on the Śrauta Sūtras. At the commencement of this work, which was written by him in the court of Bukka II, he says that he wrote the work at the request of Vidyāranya, and acknowledges that in the commentary he follows the instruction he derived from Vidyāranya. The following six lines give a character to Vidyāranya which agrees point by point with the description of Mādhavāchārya, the brother of Śāyana, we get from other extracts :—

पदवाक्यप्रमाणानां पारदृश्या महामतिः ।

साङ्ख्ययोगरहस्यज्ञो ब्रह्मविद्यापरायणः ॥

वेदार्थविशदीकर्ता वेदवेदाङ्गपारवित् ।
 विद्यारण्ययतिर्ज्ञात्वा श्रौतस्मार्तक्रियापरैः ॥
 श्रीचौण्डपार्यप्रमुखैः विद्वद्भिर्ब्राह्मणोत्तमैः ।
 व्याचक्ष्वाध्वरतन्त्रं त्वं समन्त्रार्थमिति स्फुटम् ॥

Thus it is clear that this Chaundappa, the minister of Bukka II, could not be the father of Mādhavamantrin, a general of Bukka I, who died in A.D. 1384. This Mādhavamantrin cannot be the Vidyāraṇya described in the terms quoted above. The very terms in which Chaundappa refers to Vidyāraṇya unmistakably indicate Mādhavachārya; the brother of Śāyana, to be the Vidyāraṇya of tradition.

III. OVERSEA TRADE OF VIJAYANAGAR.

The end of the first dynasty of Vijayanagar was almost coeval with the coming of the Portuguese on the West Coast. While we have so much information about the internal organization of Vijayanagar, we have had absolutely no information about any organization which the empire had for its foreign trade. The Haravilāsam of Śrīnātha, who enjoyed the patronage of Dēva Rāya II and Sarvagña Śingama, has an interesting statement regarding another patron of his, Avachi Tipayya Śeṭṭi of Nellore (Vikrama Simhapura). This Śeṭṭi, to whom Śrīnātha dedicates his work, had his own ships and traded overseas on his own account. He imported horses from Ormuz, elephants from Ceylon, camphor from the Punjab, fine silks from China, various other articles from places which are not yet capable of identification. He enjoyed the monopoly for the supply of the articles in demand at the courts of Harihara II, Firōz-shah Bhāmani and Kumāragiri Redḍi of Konda-vidu. The arrangement for provision and protection of private trade like this, detailed in Marco Polo and in the Mōṭupalli inscription of the Kākatiya king Gaṇapati, seems to have continued intact.

IV. VIJAYANAGAR EXPANSION TOWARDS THE TELINGANA COAST.

The next item of information calling for remark in this collection is the existence of a Vijayanagar governorship at Vinikonda, a railway station south-west of Guṇṭūr in latitude little beyond 16° and longitude 79° 30'. The translation of a kind of Sanskrit drama called 'Prēmābhirāmam' into Telugu under the name of

'Kṛiḍābhīrāmam' was made by one Vallabha Rāya who calls himself the Governor of Vinikōṇḍa. He gives a number of details about his ancestors who were all officers of distinction under the predecessors of Dēva Rāya II. He himself was the Governor of Vinikōṇḍa and enjoyed the revenues of certain villages as salary of the office.

This seems the first instance of a governorship in this particular frontier under Vijayanagar. It was under Sultan Firōz of the Bhāmani kingdom that the effective conquest of the territories of Warrangal was undertaken by the Bahmani Sultans. This vigorous policy was continued by his two successors, Sultans Ahmad and Allau-d-din. The transfer of capital from Gulburga to Bidar, otherwise called Ahamadabad-Bidar, seems to have been done with the same object. Allau-d-din's wars against his Muhammadan neighbours of Khandesh and Malwa and sometimes even of Gujarat, almost undid the work of his predecessors in the east. When he felt himself free to adopt a vigorous policy in the east, he found the work too much for him single-handed, and he had to call in the assistance of Orissa, now coming into prominence under Kapilēśvara Gajapati. This alliance it was that gave possession of the Telingana coast to the monarch of Orissa while the Bahmani Sultans themselves had to remain content with that part of Warrangal which was within the eastern frontier of the present Nizam's dominions. This advance of Orissa accounts for the loss of the influence of the Redḍi chiefs who regarded themselves politically independent of all suzerain authority.

V. THE SUCCESSORS OF DĒVA RĀYA II AND THE ADVANCE OF ORISSA TOWARDS THE SOUTH.

With the death of Dēva Rāya II a dark half-century sets in and all the information we had hitherto of this period was based on a few inscriptions and the confused accounts in the Portuguese chronicles, which only contributed to make the confusion worse confounded. An interesting extract from a contemporary Sanskrit drama called the 'Gangādāsapratāpavilāsam', of which we have so far only the rather full abstract of Professor Eggeling in part 7 (No. 1610) of Sanskrit Manuscripts in the India Office Library, throws the much needed light upon this dark point. So far as is known at present this is the only work which gives a specific reference to a joint invasion of Vijayanagar by the Bahmani Sultan and the Gajapati king of Orissa. The death of the great monarch was taken advantage of by these two rulers to carry their

expansion southwards, Orissa along the Telingana coast and the Bahmani Sultan over the rest of the frontier of Vijayanagar. The invasion was obviously beaten off as the extract says, and Mallikārjuna, the son of Dēva Rāya, succeeded to the throne. But the danger from Orissa continued to be real and it had very important consequences. The aggressiveness of Orissa is seen in the claim made in behalf of the Gajapatis of a successful advance by them as far as Kanchi, in a dramatic romance called 'Kanji-Kāveri-Pothi.' It is this successful aggression on the part of Orissa that gave the occasion for Śaḷuva Narasimha to build up his power and ultimately to occupy the imperial throne.

VI. VIRŪPĀKSHA'S SUCCESSION—A USURPATION.

Who succeeded Mallikārjuna after his comparatively short rule, and what exactly was the nature of the succession, have been problems for which an answer seemed till lately impossible to attempt. One of the extracts given from the 'Prapannāmṛtam' read in the light of the Śrīśailam plates inscription (published as an appendix to my article on Virūpāksha II of Vijayanagar in the Bhandārkar Commemoration Volume) from which an extract is also given, makes it quite clear now that Virūpāksha usurped the throne. He succeeded his elder brother by setting aside his two nephews of whom we have had a few inscriptions all along. There is the further information in the extract that either on the occasion of the usurpation, or more probably a little later, he perpetrated a massacre of all those near enough to him to set up a counter-claim, a very faint glimmering of which we find in the Portuguese chronicles themselves. It is this usurpation that must have compelled Śaḷuva Narasimha to decide upon usurping the empire, and given him the necessary moral support of the other chieftains of the empire. There is a statement in the extract which is worth noting here: Virūpāksha, in gratitude for the *raising of the ghosts* that afflicted him, as the result of the devotional reading of the Rāmāyaṇa in his behalf by Eṭṭūr Narasimhachārya, changed his sign-manual from Śrī Virūpāksha of this dynasty to 'Śrīrama' which may partially explain the appearance of this sign-manual in some of the later inscriptions.

VII. SŌMADEVA RĀJA—'THE CAPTURER OF THE SEVEN FORTS'.

There is one interesting extract from a professedly historical work known as 'Rāmarājīyamu' of which an edition was issued

by Dr. Oppert though the book has been for some time out of print. A number of historical passages are extracted in the course of this collection as the historical matter in it has not been properly exploited till now. The extract under reference here relates to the period of the first dynasty, and refers to the ancestor of the famous brothers who lost the battle of Tālikoṭa. He is called Sōmadēva Rāja and was the fifth ancestor of Āravīṭi Bukka who was one of the officers of Saḷuva Narasimha and the great-grandfather of Rāma Rāya who fell in the battle of Tālikoṭa. This Sōmadēva among his many achievements is said to have fought against the Muhammadan ruler Muhammad and taken him prisoner. It is he that is credited with the capture of seven forts rhetorically described as having been taken in a day. The importance of this consists in the explanation that this provides for certain expressions occurring in epigraphical records the meaning of which has been much misunderstood. The capture of the seven forts is a fact, and perhaps the capture was made in one campaign. The campaign was in all probability against Muhammad Shah I, Bahmani.

VIII. SĀLUVA NARASIMHA:

The next following group of extracts all relate to Saḷuva Narasimha and throw considerable light upon the course of Saḷuva Narasimha's rise in the Empire of Vijayanagar. The chief place is to be given to the yet unpublished work 'Saḷuva-abhyudayam' of which so far only one manuscript is available, which is itself in a condition hardly suitable for publication. This throws much needed light upon this dark period of Vijayanagar history, and gives a clear idea of the circumstances that led to Saḷuva Narasimha's usurpation. We already referred to a joint invasion of Vijayanagar by the Bahmani Sultan and Kapileśvara Gajapati of Orissa, immediately after the death of Dēva Rāya II. That seems to have been the beginning of the southward march of the Gajapati ruler who had won the mastery over the Telingana coast. Though beaten off from the walls of Vijayanagar by Mallikārjuna, the successor of Dēva Rāya II, the Gajapatis extended their conquests southwards. When Saḷuva Narasimha appears on the scene, we find the Gajapati already in effective possession of the Nellore district, giving his boasted advance upon Kanchi, a historical foundation. The whole of the region between Kanchi and Rajahmundry was in the possession of the Orissa monarch and Saḷuva Narasimha's first service to the empire was the beating

back of this enemy right up to Rajahmundri where the Bahmani Sultan, Muhammad, found him strongly entrenched in one of his campaigns. As the 'Burhan-i-Ma'sir' puts it, when the army arrived in the neighbourhood of the fortress of Rajahmundri, "they saw an immense city, and on the farther side of the river the infidel Narasimha Rāya with 700,000 cursed infantry, 8,500 elephants like mountains of iron, had taken his stand. On this side of the river he had dug a deep ditch, on the edge of which he had built a wall like the rampart of Alexander, and filled it with cannon and guns, and all the apparatus of war." The date of this is 1474-5. This position of Sāluva Narasimha makes it clear that his operations against the Gajapati were crowned with success. It is not likely that he made any further advance into the Gajapati's territory proper. During the same period of time he also brought under his influence several of the provinces of the empire in the middle and in the west, without his action being called in question from headquarters, or meeting with serious opposition from the governors themselves. Such a state of things is a sure indication of the unpopularity of the imperial headquarters as the extract from the Prapannāmṛtam, regarding Virūpāksha, shows. He began with his ancestral Chandragiri, took possession of Udayagiri, which was the headquarters of an early viceroyalty, and a number of other possessions up to the frontier of the Godavari. He is then said in these extracts to have mastered possession of Penukonda, Kongu, Dhārāpuram, Gingi. His inscriptions are found scattered across the region extending from Chandragiri to Nāgamangala, not far from Seringapatam. The usurpation merely completes this gradual acquisition of power and position. For further information relating to this dark period reference may be made to my 'A Little Known Chapter of Vijayanagar History.'

IX. NARASA NĀYAKA.

Among the distinguished generals who were the companions of Sāluva Narasimha in all his early campaigns that ultimately led him to the empire, there figured four men most prominently; they are Āravīṭi Bukka and his son Rāma, and Īśvara Nāyaka and his son Narasa. All these four distinguished themselves in the campaigns of Narasimha against the last great Bahmani Sultan Muhammad of Bidar. The youngest of all the four probably was Narasa, and he is certainly the most distinguished among those that served Sāluva Narasimha. Narasa had his baptism of fire in

a battle against the Sultan of Bidar referred to in Telugu works, as Beḍanda-Koṭa where the brunt of the fighting on the side of Vijayanagar appears to have fallen on his father Īśvara. In various works, both Sanskrit and Telugu, which describe the campaigns in which he played any part, the general order observed seems to be that adopted in the Sanskrit work called Varadāmbikā-Pariṇayam compiled in honour of Achyuta Rāya's marriage with Varadāmbā or Varadāmbikā. The poem seems the earliest composed among the works dedicated to Achyuta Rāya, as it stops short soon after the birth of his son, whereas the Achyuta-Rāya-abhyudayam begins with his coronation, when that son was anointed in the Yauva-Rājya (heir apparentcy) at the same time. This authority may be followed as being the nearest to Narasa, among the works that describe his early career. After the affair against the Sultan of Bidar, he is said to have carried on the campaign against the Telugu country. This was very likely in the company of Saḷuva Narasimha against the Gajapati of Kalinga and the Bahmani Sultan in the north. Then he is said to have gone to the south against the Chōḷa country. It may be that in this part of the campaign as well he accompanied his master, but there are specific achievements ascribed to him in this campaign which are not mentioned in the various accounts relating to Saḷuva Narasimha. He is said to have marched against Madura, defeated the Chōḷa, perhaps killed a Pāṇḍya, who is called Mānabhūsha in one, and simply Marava in another. He is then said to have marched northwards to Seringapatam where he defeated the Heuna, governor or general, at the place, and took possession of the island, having constructed a bridge, when the river was in floods, to cross it. He is then said to have marched westwards from there through a few places which are not identifiable, to Gōkarṇa on the West Coast. His having gone to Rāmēśvaram might have been in the company of Saḷuva Narasimha or by himself alone. According to the order of campaigns set forth in this account he must have been on the banks of the Godavari in 1475 with his master. It may be then that he marched southwards in the company of his master. The circumstances necessitating a campaign against Madura must then have arisen, and he must have been deputed on that commission.

Since the campaign of Kumāra Kampaṇa, Madura seems to have been at least nominally under the empire. The two famous brothers Lakkanna and Mādanna were respectively governors of Madura and the Chōḷa country under Dēva Rāya II. The former

had for his sphere of office 'the Lordship of the Southern Ocean' along with the governorship of Madura when he was promoted from the middle division, Dēva Rāya's brother-in-law Sāluva Tippa taking his place there. What happened in the Pāṇḍya country after Lakkanna left Madura to go to headquarters is not quite clear. There are inscriptions of a few chieftains whose titles were Vāṇādi Rāyar and their inscriptions range from A.D. 1453 to 1476 or thereabouts. In all likelihood the province of Madura was organized by Lakkanna, and these Bāṇa chieftains whose original homes should have been in the North Arcot district were put in charge of various localities as sub-governors under him. They perhaps attempted to make themselves independent when the troubles in the empire assumed great dimensions under Virūpāksha. It may be something like this that called for the active intervention of the imperial general Narasa Nāyaka. There is another alternative possible; it may be that the Pāṇḍyas, who had practically retired into the Tinnevely district by now, attempted to regain their former position in the Madura district. This would account for the defeat of the Pāṇḍya king Mānabhūsha as some of the inscriptions state. We have a Mānābharana among the Pāṇḍyans whose descendants were associated with Tenkāsi, a city founded by one of them. What provision he made for carrying on the administration of Madura after he left, we have no means of knowing. But obviously there was no trouble in that frontier till we come to late in the reign of Krishṇadēva Rāya. After the progress through Seringapatam to Gōkarṇam, is described in some detail, the campaign against Suratrāṇa (Sultan) at a place called in Sanskrit Mānavadurga (Mānvi in the territory of Bijapur). This seems to be a campaign against the Adil Shah of Bijapur. This is the last warlike achievement of Narasa after which he is said to have entered Vijayanagar. This is in all probability the campaign undertaken by Narasa as Regent against Yusuf Adil Shah immediately after the death of Sāluva Narasimha in A.D. 1493. Even inscriptions do not seem to mention any campaign in which he took part after this year. Narasa's warlike life seems to begin in the fifties of the 15th century and takes him through all the campaigns of his master Sāluva Narasimha, and one great campaign which included Madura, Seringapatam and the West Coast by himself alone, before we come to his last war as Regent of Vijayanagar. While the details are abundant, we have as yet no means of arranging them in any chronological order with absolute certainty, so far as this particular portion is concerned.

X. KRISHṆADĒVA RĀYA.

The next group of extracts bear upon the reign of the greatest ruler of Vijayanagar, Krishṇadēva Rāya. His rule made such an impression upon the people that his name is handed down in tradition as 'the king.' There is no need to discuss the extracts in detail in this introduction as the matter is fully treated in my published paper on this subject. It would be enough to point out here that these together correct in many essential particulars the Portuguese chronicles on which Mr. Sewell mainly relied for his account of this great monarch. One extract from the 'Pārijātāpaharaṇam' makes the relation clear between the rebellion of Ganga Rāja of Ummattūr and the capture of Sivasamudram. The hitherto not well exploited 'Krishṇa Rāya Vijayam' and the 'Rayāvā chakamu' throw much light upon the actual cause of Krishṇa Rāya's campaign against Orissa. What is more, the statement in the Prabōdha Chandrōdaya Vyākhyā of Nādinḍla Gōpa, a nephew of Krishṇa's chief minister Sāḷuva Timma, makes it absolutely certain that Krishṇa Dēva did marry the Gajapati Pratāpa Rudra's daughter, a marriage on which some doubts were cast, not altogether without reason. The fact that the other two queens figure prominently in some of the records of the reign, while the Orissa princess figures nowhere, lends colour to the tradition that she was neglected. We cannot at this distance of time say why. The five stanzas ascribed to her are included in this collection for whatever historical value they may have. All that is said in the Portuguese chronicles of the last ten years of the reign of Krishṇa Dēva Rāya, it is to be regretted, we have no means of checking from literary sources, though the large number of inscriptions of this monarch makes it clear that the chroniclers had not access to unimpeachable sources of information. Krishṇa Rāya was a great patron of letters and himself somewhat of a voluminous writer. There are only two works of his, however, that have come down to us, the Telugu Āmuktamālyadā and the Sanskrit drama 'Jāmbavatī Kalyāṇam', from both of which short extracts are given.

XI. ACHYUTA.

With the death of Krishṇa Rāya we come upon a period which is anything but clear to the historian. Krishṇa died in 1530 and was succeeded by his surviving brother Achyuta. According to the Achyuta-Rāya-abhyudayam he succeeded without any trouble

and had himself anointed at Tirupati, quite close to Chandragiri, where he was at the time. His uterine brother Ranga seems to have died by this time, leaving a son who later on ascended the throne as Sadāśiva. Achyuta himself had been a married man for some time, and had a son old enough to be installed as Yuva Rāja on the occasion of his coronation. His name is given in the manuscript part of the work referred to above, as Venkaṭa. Though Nuniz was a contemporary of Achyuta and was actually in Vijayanagar in Achyuta's reign, what he has to say of this reign is so utterly confused that it is difficult to say whether any reliance can be placed on his account at all. According to the Achyuta-Rāya-abhyudayam, Achyuta was anything but a coward. The first affair to draw his attention was a rebellion in the middle of the empire. A certain governor who seems to have attained to rank and influence in the reign of Krishṇa Dēva Rāya rose in rebellion. This person seems to have enjoyed the title of Śālva Nāyaka and is described by the name Vīra Narasimha Rāya. He is described in one of his records as the son of a Taḷuva Kuḷaindān Bhaṭṭar, and seems to have gone by the familiar name of Śellappa (the pet one or the dear one) Sanskritised in the above work as Chēllappa. Achyuta marched against him soon after his coronation. Why Vīra Narasimha revolted and why he fled for protection to the Travancore country, and when actually the rebellion took place, are matters which it would be of the utmost importance to definitely settle in the history of this transaction. All that the poem says is that this Chēllappa, the Governor of the Chōḷa country, created trouble, and when he was defeated in the field, fled for protection to the Travancore country (Tiruvaḍi Rājyam). A Pāṇḍya seems to have carried the complaint to Achyuta who himself marched at the head of his army on this mission to Śrīrangam. While in camp there his brother-in-law volunteered to go forward and carry the enterprise to a successful conclusion if Achyuta would only consent to give him the commission. This brother-in-law Salaka Rāju Timma Rāju marched to the Tiruvaḍi country, defeated the king who gave asylum to the rebel and returned to Śrīrangam, bringing as prisoners Vīra Narasimha and the Tiruvaḍi Rāja himself. This is the transaction as it is described in the Sanskrit epic under reference.

The epigraphical records of Vīra Narasimha range between 1510 and 1528, and he seems to have been one of the trusted officers of Krishṇa-dēva-Rāya occupying a very high and responsible position in the heart of the empire. Why he should have taken a

sudden fancy to revolt, and flee for protection to Travancore after being defeated in the field, does not appear anywhere. Tradition, as embodied in the Mackenzie records, says that during the last years of Krishṇa's reign, one of the foremost of his generals was governing in the Pāṇḍya country, having gradually dispossessed the titular Pāṇḍyan of his territory. The dispossessed Pāṇḍyan is said to have carried a complaint to Krishṇa-dēva-Rāya himself that Nāgama Nāyaka, who was sent to help him against his Chōḷa rival Vīra Śekhara, had by slow steps superseded him in authority, making the Pāṇḍya kingdom his own. Krishṇa then called for volunteers to go on this expedition, from among the most valiant of his generals, and Nāgama's young son Viśvanātha volunteered his services to go and defeat his father, and bring the head of the rebel to the king. Having obtained the commission, the story goes on to say, Viśvanātha defeated his father and returned to the capital bringing Nāgama as prisoner with him. If this embodies correct tradition, and if Achyuta Rāya's invasion at the request of a Pāṇḍya king took place immediately after his coronation, it is likely that Vīra Narasimha's revolt has some connexion with Nāgama's disobedience. The truth seems to be, both Nāgama and Vīra Narasimha were masterful men who carried on their administration in a thorough-going fashion, making encroachments upon the sovereigns of the localities still left with petty possessions of proud kingdoms, showing by their acts a tendency to set up kingdoms if the headquarters showed weakness. If Krishṇa sent a punitive expedition against Nāgama in Madura near the close of his reign, he might have sent a similar one against the rebel Vīra Narasimha Rāya as well. It was probably an expedition like that which defeated the powerful governor who fled for safety to the Travancore country. He could not, however, be allowed to remain there to work further mischief, and Achyuta's expedition might have been in continuation of what Krishṇa Rāya began.

While it seems very probable that the last years of king Krishṇa were troubled with these rebellions which the great monarch manfully struggled to bring under control with considerable success, the invasion of Achyuta after Krishṇa's death and the restoration of the Pāṇḍyan monarch which the poem records, seem apparently to go against the foundation of the Nāyakship of Madura by Viśvanātha. Viśvanātha is generally recognized as the founder of the Nāyak kingdom of Madura, and Nelson, when he wrote the Manual of the Madura country, found the most convenient

time for this achievement of Viśvanātha in A.D. 1559. Whatever excuse Nelson might have had for doing so, those that have followed him blindly had some material before them to consider whether this dating of Nelson could be reconciled with the facts which have since become accessible. Without going into a full discussion of the matter, we might state it here that Nāgama was an officer of reputation in Vijayanagar already in the days of Saḷuva Narasimha. There are inscriptions (No. 318 of 1909, Madras Epig. Col.) that make him the foremost general of the time. He must have been a very old man under Krishṇa, and the description which tradition gives of him as embodied in the various records agrees with this position of his, as we make out from his inscriptions. Viśvanātha was appointed governor in succession to his father according to the same tradition. If this were true what is his position in relation to Achyuta and what actually did happen to him as a result of Achyuta's invasion of the Pāṇḍya and Travancore country? What again was his position in the period intervening Achyuta's invasion and the end of the period of Rāma Rāja Viṭṭala's activity in that part of the country? We shall consider these questions later. Returning to Achyuta, he set forward to his capital from Śrīrangam, and went to Seringapatam on the way. Starting from there again, he marched across his territory to Raichur. Raichur seems by now to have passed into the hands of the Adil Shah and Achyuta had to lay siege to it. The poem, Achyuta-Rāya-abhyudayam, gives him credit for a victory, and ascribes to the Adil Shah an abject submission. This statement of the poem finds support in an inscription (No. 47 of 1900), dated A.D. 1534, according to which Achyuta Rāya made a grant for the merit of his mother, while encamped on the banks of the Krishna river. So far then Achyuta shows himself quite a worthy successor of king Krishṇa-dēva-Rāya. Some change obviously comes over him now, and the rest of his reign is one of internal trouble and confusion, if we are to take the account of Nuniz and Ferishta which alone are the sources of information available to us.

About this time it is quite likely that the two brothers-in-law both of them called Tirumala, distinguished Pedda (elder) and Pinna (younger) sons of Salaka Rāju, and brothers of the Queen Varadāmba, seem to have become prominent in the administration of the empire. It is the advent of these officers to high position at court that seems to have carried with it the seed of all the trouble. All that we are able to see from the traditions that have come down

to us is that these brothers concentrated all power in their hands and created for themselves a powerful opposition which centred round the family of the late monarch Krishṇa. The two queens of the late monarch appear to have been yet alive, and wielded some influence at court. Achyuta's nephew Sadāśiva seems to have had their support. These queens had each one a daughter according to these accounts, who were married respectively to Rāma Rāja and Tirumala, two among the three famous brothers who fought the battle of Tālikoṭa. These last belong to an influential family themselves, were sons-in-law of the late great king and had a counter-claimant to the throne under their influence. Thus there were all the necessary elements for internecine quarrels ready to hand. If Achyuta continued personally to exercise his authority vigorously as he did in the first years of his reign, he might have kept these disturbing elements under control. Whether he actually did so is very doubtful from the glimpses that we are able to get of the latter half of his reign. Both Nuniz and Ferishta record an invasion of Vijayanagar itself by the Adil Shah. If that could be taken for a fact, that is certain evidence of disaffection on the part of the three brothers, the cause of which could only be the abdication of all direct authority by Achyuta Rāya himself and the unpopularity of his brothers-in-law in the exercise of that authority. More than that it would be difficult to say from the material at our disposal. In all probability these brothers had to bide their time till Achyuta should die. Achyuta's son naturally succeeded, his uncles continuing to exercise all real authority. Among them the elder who appears to have been the one more directly implicated, got rid of his nephew by assassination. That was the signal for the brothers to throw off the mask, put their own candidate Sadāśiva on the throne and carry on the administration in their turn for Sadāśiva. Finding himself unequal to the three brothers, the elder Tirumala who is described as a mad man, invited his Muhammadan neighbours to his assistance. According to the annals of Hanḍe Anantāpura, the three brothers overpowered the mad man first, and killed him, and marched forward to meet the allied Sultans of Ahmadnagar, Bidar and Golkonḍa. Having defeated them in the field the brothers returned to headquarters and installed Sadāśiva duly as the Emperor.

XII. SADĀŚIVA AND RĀMA.

The whole group of extracts relating to these two fall into three divisions, not in the arrangement of order or chronology, but in

respect of their subject matter. One group of them refers to Rāma Rāya's wars against Salakam Timma Rāju, the brother-in-law of Achyuta, and the installing of Sadāśiva on the throne. Our authorities only mention, as usual without date, that Rāma Rāya and his brothers retired to Gutti (Gooty) out of dissatisfaction with the management of affairs at headquarters by Salakam Timma. Adoni, Gooty, Penukonda, Gandikōṭa, Kandanol (Kurnool) were the districts where they found the most support. Having gathered such forces as they were able to raise in these districts which seem to have been all along their special charge, they marched upon Vijayanagar, defeated Timma Rāju outside the capital, and entering the city installed Sadāśiva on the throne of Vijayanagar.

That done, they had to march forward to meet the allied armies of Ahmadnagar, Bidar and Golkonda, and beat them back from the territories of Vijayanagar to which they had marched, as was stated in the previous section, on the invitation of Timma the Mad. This is the beginning of a series of wars with the Muhammadans, a number of which are described in some detail, both in the 'Rāma rājīyamu' and the other works from which extracts are made. The three brothers Rāma, Tirumala and Venkaṭa, the four sons of the first, two sons of the next and at least two nephews of these brothers, all of these figure in the various engagements against one or other or all of these Sultans in combination. The localities mentioned are all of them either on the northern frontier of Vijayanagar or within the territories of these Sultans. Though by themselves their historical value may not be very much, they are of very great value read in combination with Ferishta for this period. It is hardly necessary to go into a detailed investigation in this introduction.

The only other matter of importance calling for notice here is the expedition sent out under Rāma Rāju Viṭṭala and Tirumala (usually known Chinna Timma) to the south. The two leaders were first cousins of Rāma Rāja and are said in the contemporary sources to have marched successfully across the Chōla and the Pāndya countries into Travancore. They are given credit for having set up a pillar of victory on the Tāmraparni and even to have sent out an invasion to Ceylon. These documents do not enlighten us as to what exactly was the important cause that called for this imposing expedition within a decade of the more or less similar expedition undertaken at the beginning of the reign of Achyuta Rāya. It is possible to suggest two causes of vital importance to the Empire. The accession of Sadāśiva to the throne

coincided almost with the extraordinarily successful effort of the sovereign of Travancore, Udaya Mārtāṇḍa Varman to extend his dominion across the peninsula. He had established himself so far successfully in the south that he held Kāyal on the fishery coast in his possession and appointed a viceroy. This hemmed in the Pāṇḍya feudatories of the Empire, who, since the advent of the Vijayanagar authority in the south, had retired to the western parts of the Tinnevely district and had broken up into five comparatively petty chieftaincies. Imperial intervention might have been called for in their behalf. The next cause is the politically disintegrating activity of the Portuguese government and the missionaries on the pearl fishery coast, the industrious inhabitants of which were being converted to Christianity in large numbers under pressure of circumstances, which conversion appears to have been held to imply a transfer of political allegiance to the Portuguese. The expedition must have been somewhat thorough-going in its operations. The conquest and the organization of the territory under a vigorous and more satisfactory administration required the presence of these princes of the Empire for more than ten years in the far south.

During the interval between the death of Krishṇa Dēva Rāya, just before which we already stated the foundation was laid of the Nayakship of Madura under Viśvanātha, and the termination of office of Pinna Timma, what exactly was the position of Viśvanātha and his successor does not appear to be specifically defined anywhere in the available sources. The course of this dark period of history seems to have run somewhat as follows in respect of the foundation of the dynasty of the Nāyakas of Madura. Inscriptions up to A.D. 1528 (Śaka 1450) show that Vīra Narasimha Rāya held the position of governor of the south. He must have revolted soon after, being defeated and turned out of the country in consequence. As he found asylum in Travancore Achyuta Rāya had to undertake a war against that country. We have already pointed out that in all probability Nāgama Nāyaka had been sent to Madura before this, and had made an attempt to secure himself there, with a view ultimately to attain to independence. He was defeated by his son Viśvanātha who in turn was appointed Governor of Madura. This dignity of the Governorship of Madura for Viśvanātha Nāyaka could not have carried with it the freedom of action that the greater governors or viceroys enjoyed. If Viśvanātha was a governor he must have played a very subordinate part in Salaka Rāju Timma's campaign in Travancore. He must have played the same

part in the still greater campaign carried on by Rāma Rāju Viṭṭala and his brother in the same region. What is more, during the period of little more than a decade when Chinna Timma was actively organizing the province of Madura, Viśvanātha must have played the same subordinate rôle. His son Kumāra Krishnappa it is likely bore his own share in these campaigns as his name is mentioned in inscriptions (417 of 1905, *Mad. Epi. Rep.*). Thus while on the one side the comparatively subordinate position of Viśvanātha is made clear, the great probability of Viśvanātha having been governor of Madura during this period is also established. This position of his, finds confirmation in a few inscriptions which mention his name specifically as Viśvanātha Nāyaka, son of Nāgama Nāyaka, of dates A.D. 1535 and 1560 (113 of 1908, *Mad. Epi. Rep.*; Sewell's *Lists of Antiquities*, I, 209, Anṇiyūr). The conclusion seems therefore warranted that the foundation of the Nāyakship of Madura under Viśvanātha has to go back to a date at least a quarter of a century earlier, may be about thirty years. The date A.D. 1559 given by Nelson may have now to be definitely abandoned.

The extracts under this head give a number of details in regard to the campaigns of Rāma Rāja against the Muhammadans which ultimately brought about the epoch-making battle of Talikōta. It would be far too elaborate to deal with this matter in this introduction. It would be enough for our purpose to say here that in the battle of Talikōta, all the three brothers Rāma, Tirumala and Venkaṭadri fought. Rāma was undoubtedly killed, and Tirumala lost one of his eyes which Cæsar Frederick has noted. This detail is referred to very cleverly in a verse-extract in Telugu which addresses the king saying "You are God Śiva himself when you sit along with your wife and you are Śukrāchārya seated alone, being in either case the 'all knowing' (Sarvagña)". The point of the joke consists in this. The comparison is to two people who are all-wise, which is the compliment the author obviously intended to pay. Śiva and his wife constitute one body with the ordinary two eyes and the third eye in the forehead peculiar to Śiva, Tirumala having only one eye and his wife two. Śukra was blinded of one eye when he attempted to prevent Mahābali from gifting away the three feet of earth prayed for by the dwarf Viṣṇu.

XIII. TIRUMALA AND THE EMPIRE.

It was the next brother of Rāma that succeeded him in the administration, Sadāsiva continuing to be the ruler in name.

Tirumala was as much of a scholar as a general. He seems to have removed the capital definitely from Vijayanagar to Penukonḍa, where he had to withstand an attack by the Muhammadans whom, according to these authorities, he succeeded in ultimately beating off. He was able to hand down the empire intact, though in so doing he appears unwittingly to have sowed the seed of its dismemberment. Of his four sons, three were alive, the eldest of whom Śrīranga succeeded him in the Empire, Sadāsiva being no more. The next son Rāma was appointed to the Viceroyalty of Seringapatam and the last Venkaṭapati was given charge of Madura and the other viceroyalties with headquarters at Chandragiri. Śrīranga had like his father to stand a siege in Penukonḍa by the Sultan of Golconḍa, possibly with the assistance of one or more of his brother Sultans. In the course of the wars connected with this, he was defeated, and he fell a prisoner into the hands of the Muhammadans. In consequence of this misfortune, the Muhammadans were able to gain effective possession of the territory north of Penukonḍa. This happened about the year 1579-80. One of the consequences of this misfortune was the second change of capital from Penukonḍa, this time to Chandragiri. The general course of history following this war is that Śrīranga died in 1586 leaving no children. Rāma seems to have died in Seringapatam a little before Śrīranga, leaving two sons, the elder of whom was still too young to take his place. So the empire became united under Venkaṭapati who ruled from 1586 to 1614 from Chandragiri as his capital. Tirumala, his young nephew of Seringapatam was sent to put down a rebellion in Madura, who rewarded his uncle's confidence by practical defection to the enemy with whom he came to an understanding and retired to his viceroyalty of Seringapatam, where he tried to set up independently. This defection met its reward about the year 1610, when he fell ill of a serious disease. One of the smaller chieftains under the viceroyalty, Rāja Wodeyar of Mysore, laid siege to Seringapatam and captured it. He got himself confirmed in the possession of the viceroyalty by a grant that he obtained from Venkaṭapati Rāya, the Emperor, in A.D. 1612. This was the first province effectively lost to the empire through defection. Venkaṭapati seems energetically to have asserted his authority over the southern provinces till his death in 1614 when he was succeeded by an adopted son of his, Śrīranga, generally known as Chikka Rāya.

XIV. ŚRĪRANGA II.

This was the second son of Rāma, and the younger brother of the Viceroy of Seringapatam. He seems to have been adopted for succession by Venkaṭapati and thus became heir to the empire with consequences tragic in the extreme. One of the queens of Venkaṭapati pretended to have a son who was a lad probably old enough to succeed, but perhaps Venkaṭapati was aware of the truth and adopted the course that he did. The Rāmarājīyamu which is circumstantial in regard to the other queens of Venkaṭapati, does not give the parentage of one of them who goes by the name Venkaṭamma. It is just possible that she was the queen designated Bāyamma by Barrados, as any lady could be called Bāyamma in Telugu. The accession of this ill-fated Śrīranga II at once threw the empire into two hostile sections, one loyalist and the other traitor to the empire. It is hardly necessary to repeat the story of the massacre of the royal family at the instance of one Jagga Rāya, either the brother-in-law or the father-in-law of the late king Venkaṭapati. One child out of the royal family, by name Rāma, was smuggled out before the massacre at the instance of the loyalist Yāchama Nāyaka, the founder of the Venkaṭagiri family. Practically all the other chieftains of the empire ranged themselves on the side of the traitor with the exception of the Nāyaka of Tanjore. Yāchama had to fight single handed against Jagga Rāya and his confederates, and was able to beat a successful retreat with the prince in his possession to the Court of Tanjore, where after his arrival and having regard to the forthcoming war, the old Nāyaka Achyuta abdicated in favour of his son Raghunātha. Raghunātha assumed power, and having disposed of his other enemies such as the cruel Śōḷaga, who had his stronghold on an island at the mouth of the Coleroon, and the Feringhis of Ceylon (Portuguese) who took possession of Jaffna, was ready to meet his enemies marching rapidly to Śrīrangam to effect a junction with the Nāyak of Madura before advancing upon Tanjore. Information came to Raghunātha that they had cut open the Grand Anicut and were awaiting perhaps to cross the river to effect the junction. Raghunātha marched at once, met the enemy at Tōpūr (now Tōhūr) not far from the Grand Anicut, and defeated them completely. The traitor Jagga Rāya fell in battle and the imperial fugitive was raised to the throne as Rāma II.

XV. LAST DAYS OF THE EMPIRE.

We have already stated, in the section immediately preceding, that with the exception of Yāchama Nāyaka and his cousins, and

Raghunātha Nāyaka of Tanjore, all the more important chieftains of the empire had banded themselves together on the side of the traitor Jagga Rāya. Though the battle actually went against Jagga who fell in the course of the engagement, the empire did not return to its normal condition. A series of campaigns were required to defeat the several enemies, and a number of actions took place between the loyalist chieftains and one or other of the confederates. The Muhammadans on the northern frontier did not fail to take advantage of the bad plight of the empire, and kept constantly harassing the northern frontiers of it. Even Venkaṭapati Rāya himself in his last days found his position in Chandragiri dangerous. This might have been the cause that led to Chenna, the brother-in-law of Yāchama Nāyaka, going to war with Linga of Vēlūr. Chenna took possession of the fort in behalf of his master. Vēlūr seems thenceforward to have become the actual capital of the Vijayanagar Empire. Some of Chenna's sons attained to considerable distinction; one of them Venkaṭa distinguished himself in the wars against the Nāyakas of Gingi and constructed a tank in the North Arcot district, which he named Chenna Sāgaram after his father. Another of his brothers Anka was a literary man, in addition to being perhaps a warrior also. One of his works has come down to us, 'Ushapariṇayam' by name. This gives us the interesting piece of information that the town of Madras was built by a half-brother of his, Ayyappa, who interposed this town between the Portuguese at Mylapore and the Dutch at Pulikat (Prajaya Kāveri) to prevent their constant quarrels on this boundary. He called the town Chennapaṭna in the name of his father. This Ayyappa lived on to make another exhibition of his loyalty in behalf of Rāma's successor Śrīranga in a battle at Erode where a confederacy of Chokkanātha of Madura, the general of the Tanjore Nāyak, this Ayyappa and one of the officers even of Bijapur supported the claim of Śrīranga against Mysore. Ayyappa fell in this battle. Śrīranga had therefore to betake himself to the only other chieftain of the empire who was willing to help him, and that was the usurper Śivappa Nāyaka of Ikkeri. Śivappa Nāyaka had already rendered valuable service by compelling the enemies of Śrīranga to raise the siege of Vellore which was the imperial capital at the time, and led an invasion in the name of Śrīranga against Chikka Dēva Rāya of Mysore. He was defeated at Hassan, and Sakkarepaṭna, and the result of this war was the extension of the Mysore boundary up to these places. Śrīranga

passes out of the scene unknown after this particular incident. The only other incident which might be said to belong to the history of Vijayanagar Empire is an invasion of the Mysore territories by Kōdanda Rāma, a nephew of this Śrīranga, the last scion of the imperial family of Vijayanagar so far known. He defeated in battle the army of the Rāja of Mysore, at a place called Āsana (Hassan) in Mysore. It was to him that the work Rāma-rājyamu or Narapativijayamu was dedicated.

By this time, after a series of invasions both by Bijapur and by Golkonda, a considerable portion of what was Vijayanagar had passed into the hands of the Muhammadans. The southern invasions of these Bijapur Sultans were entrusted to Shaji, Sivaji's father, and Venkāji or Ekoji, Śivaji's brother. It is well known that both Gingi and Tanjore fell into the hands of the Mahrattas. The Mysore general who is said to have been defeated by Kodandarāma at Hassan was one by name Daḷavāy Kumārayya. He laid siege to Trichinopoly according to the Mackenzie MSS. and was defeated and driven into Mysore by the Mahratta armies of Sivaji and Ekoji of Gingi. By the time that Mysore had established itself firmly as an independent kingdom, the Vijayanagar Empire had passed out of existence. With the purchase of Bangalore from Ekoji by Chikka Dēva Rāya in 1687-8, the modern Mysore State comes into existence, the only part of the Empire of Vijayanagar which might lay claim to continue the traditions of Hindu rule.

XVI. CONCLUSION.

Besides the obvious value of these extracts to the historian of Vijayanagar, they throw considerable light upon the position of various subordinate families of the empire. It will be clear from them even to a casual reader that the imperial family and the subordinate chieftains alike, were patrons of literature both Sanskrit and Telugu. It is their extraordinarily liberal patronage of letters that gave a special stimulus to the development of later Sanskrit culture. It is hardly necessary to go into more detail in this introduction. The publication of this collection would, it is to be hoped, exhibit the Vijayanagar Empire in its proper setting in respect of its character and significance in the history of Hindu India.

1

KAMPARĀYACHARITAM OF GANGĀ DĒVI.

This very important historical poem was written by Ganga Dēvi, one of the wives of Kamparāya, the son of the Emperor Bukka. It describes the achievements of her husband Kamparāya and narrates the history of his expedition to the south. Canto I of the book contains, after the usual invocation, a short description of the capital city of Vijayanagar on the banks of the Tungabhadra with its suburb containing the temple of Virūpāksha. Bukka was its ruler and he had several wives of whom Dēpāyi was the favourite. Canto II. Bukka had by his wife Dēpāyi three sons, Kampana, Sangama and Kampana, the younger. Canto III. When the prince Kampana grew up to manhood his father Bukka advised him on the duties of royal princes and pointed out to him the work that lay before him. He asked Kampana to march against the Tundīra country (Tonḍamaṇḍalam) and after defeating its ruler Champarāya to reduce Kanchi. After subduing the several "forest chiefs" (Vanyarājas, Tam. Kāḍavar) he was directed to proceed against the king of the Turushkas who had his headquarters at Madura. Kampana after this exhortation returned home having resolved on leading the expedition to the south. Canto IV. Kampa started upon his expedition to the south. He crossed the country of Karnāṭa in five or six days and reached the town of Kanṭakānana (Ver. Muḷvāy or Muḷbāgal). Thence he started against Champa, crossed the Kshīratarangiṇi (Pālār) and made his camp at Virinchipuram. There the forces of the Dramiḍa (Tamil) King (Champa Rāya) opposed him. The forces of Champa Rāya were defeated and fled for safety to their citadel, Rājagam-bhīram (? Paḍaivīḍu). Kamparāya proceeded against that place also and laid siege to the fort. When pressed hard Champa sallied out of the fort sword in hand and there was a duel between him and Kampana. In the duel Champa was killed and Kamparāya proceeded to the town of Kānchi and stationed his forces there. Canto V. Kampana stayed in the town of Marakata (Virinchipuram), and spent the rainy and winter seasons there. Canto VI describes the life of Kampana in camp. Canto VII describes some conversation between the prince and his consort Gangā, the authoress of the book, but the narrative is there broken as the portion of the manuscript at this point is lost. Canto VIII. A goddess appears before the prince Kampana and after describing to him the disastrous consequences of the Mussalman invasions

of the south and the sad plight of the southern country and its temples, exhorts him to extirpate the invaders and restore the country to its ancient glory, presenting him at the same time with a divine sword. Kamparāya then proceeded against Madura and, in a battle, killed the Sultan ruling in the place. He then made grants to several temples.

Here the manuscript breaks off.

Canto I.

आसीत्समस्तसामन्त मस्तकन्यस्त शासनः ।
बुक्कराज इति ख्यातो राजा हरिहरानुजः ॥
 तस्यासी द्विजयानाम विजयार्जित सम्पदः ।
राजधानी बुधैः श्लाघ्या शक्रस्येवामरावती ॥
 सुरलोकान्त सङ्क्रान्त स्वर्णदीमत्सरादिव ।
 परिधाकारतां यान्त्या परीता तुङ्गभद्रया ॥
 यच्छाखा नगरीं रम्यां अनेक धनदाश्रितां ।
 अधितिष्ठन्विरूपाक्षो नस्मरत्यलकापुरीं ॥
देपायीनाम तस्यासीत् देवी वसुमतीपतेः ।
 पद्मापद्मेक्षणस्येव शङ्करस्येव पार्वती ॥
 सत्स्वन्येष्वपि दारेषु तामेव मनुजाधिपः ।
 बह्वमस्त निशानाथो नक्षत्रेष्विवरोहिणीं ॥

Canto II.

सुखायमानां सुतजन्मवार्ता सहर्षमावेदयतेजनाय ।
 अवाञ्छदात्मान मपिप्रदातुं कुतूहली कुन्तल भूमिपालः ॥
 अकम्पयिष्यत्ययमेकवीरः सङ्ग्रामरङ्गे सकलानरातीन् ।
 इत्येवनिश्चित्य स दीर्घदर्शी नाम्नासुतं कम्पन इत्यकार्षीत् ॥
 अथक्रमात्पार्थिवधर्मपत्नी सुतावुभौकम्पन सङ्ग्रमाख्यौ ।
 असूत चिन्तामणि पारिजातौ पयःपयोधेरिव वीचिरेखा ॥
 सराजपुत्रस्तहसोदराभ्यां ।
 ॥

पशुपतिरिवनेत्रैः सोमसूर्याग्निरूपैः
 नय इव निरपायैः प्राभवोत्साहमन्त्रैः ।
 भव इव पुरुषार्थैः धर्मकामार्थसंज्ञैः
 त्रिभिरपि नरपालस्तैस्तनूजै रभासीत् ॥

Canto III.

तदेवमुज्जृम्भित भूरिपौरुषः पराक्रमंवैरिषु कर्तुमर्हसि ।
 उपक्षुताशेष जगत्सुशोषणे वृषेव शातां शतकोटिमद्रिषु ॥
 उपेत्यतुण्डीर मखण्डितोद्यमः प्रमथ्यचम्पप्रमुखात्रणोन्मुखान् ।
 प्रशाधिकाक्षी मनुवर्तितप्रजः पतिर्निधीना मलकापुरीमिव ॥
 अथाभिभूताखिल वन्यभूभृतः तुलुष्कभङ्गस्तवनैव दुष्करः ।
 निगीर्णशाखा शतसंवृतः कथं तरुप्रकाण्डं नदहेद्द्वानलः ॥
 अनेनदेशानधिकृत्य दक्षिणान् वितन्यतेराक्षस राजदुर्नयः ।
 त्वयापिलोकत्रयतापहारिणा विधीयतां राघवकर्म निर्मलम् ॥
 इतीरयित्वाविरते नरेश्वरे प्रवृष्टपाथोधर साम्यधारिणि ।
 कृतप्रणामश्शिरसा प्रतीष्टवान् गुरूपदेशं गुणिनां पुरस्तरः ॥
 ततोमहार्हैर्गुरुणा विभूषणैः प्रसाधितस्वावयवावतारितैः ।
 परेक्ष्यनिर्धारित जैत्रनिर्गमो निजाधिवासं प्रमनाः समासदत् ॥

Canto IV.

अथकम्प महीपालः कम्पयन्द्भिषतां मनः ।
 प्रतिष्ठितादिशंभेजे मलयाचल मुद्रिताम् ॥
 अथ लाङ्घितकर्णाटः पञ्चपैरेव वासरैः ।
 प्रापत्कम्प महीपालः कण्ठकानन पट्टणम् ॥
 सतत्रदिवसान् कांश्चिदतिवाह्य महाबलः ।
 अभिषेणयितुं चम्पमुपाक्रमत कालवित् ॥
 प्रसृतैस्तच्चमूधूलिस्तोमैः क्षीरतरङ्गिणी ।
 कीर्त्याचम्पक्षितीन्द्रस्य साकंकलुषतामगात् ॥
 सदुग्धवाहिनीवीचिमारुताधूतशारिणि ।
 विरिञ्चनगराभ्यर्णेन्यवेशय दनीकिनीम् ॥

अथ सन्नद्धसैन्यस्त मरुन्धद्रमिडाधिपम् ।
 घनीकृतहिमानीको हेमन्त इव भास्करम् ॥
 सार्वर्तमारुताक्षिप्त समुद्रद्वय सन्निभौ ।
 व्यूहौद्रविडकर्नाट नाथयोस्तन्निपेततुः ॥
 ततः कम्प नरेन्द्रस्य भटैर्भुजबलौत्कटैः ।
 पलायत पराभूता द्रविडेन्द्रवरूधिनी ॥
 अथ तस्यपुरीमेव नीत्वा शिविरतां नृपः ।
 अचलं राजगम्भीर मरुन्धद्विषदाश्रितम् ॥
 प्रवाताभिमुखाधूतैः पताकापाणि पञ्चवैः ।
 आरोहणाय राजेन्द्र माजुहावेव भूधरः ॥
 अलब्धनिर्गमदुर्गं मासी देवमुपद्रुतम् ।
 निर्जगाम निजागारा चम्पक्षमापोपि कोपनः ॥
 कृपाणपाणिर्वल्मीकात् जिह्वाल इवजिह्वगः ।
 अहंपूर्विकया वीरे प्वभितो युद्धकाङ्क्षिषु ।
 प्रत्यग्रहीन्महीपालः चम्पसिंह इवद्विपम् ॥
 तौनिकुञ्चितपूर्वाङ्गौ निश्चलाक्षौकृपाणिनौ ।
 उचितस्थानकावास्तां चित्रन्यस्ताविवक्षणम् ॥
 कक्ष्याविभक्त वपुषो श्रारिभिश्चरतोस्तयोः ।
 पश्यद्विस्तौष्टवं देवैः अनिमेषत्वमादृतम् ॥
 अन्तर्विम्बितचम्पेन्द्रा कम्पेन्द्रस्यासिपुत्रिका ।
 अप्सरीभ्यः पतिंदातुं अन्तर्वर्त्तीकिलाभवत् ॥
 अथ वञ्चित खड्ग प्रहारः कम्पभूपतिः ।
 अकरोदसिनाचम्प ममरेन्द्रपुरातिथिम् ॥
 इत्थं सङ्गरमूर्ध्नि चम्पनृपतिं नीत्वाकथा शेषतां
 श्रीमान्कम्प नरेश्वरोजनयितुस्तम्प्राप्तवान्शासनम् ।
 काञ्चीन्यस्त जयप्रशस्तिरमिथः सङ्कीर्णवर्णाश्रमम्
 नीत्वा नित्यनिरत्ययर्द्धि रशिषत्तुण्डीर भूमण्डलम् ॥

Canto V.

अथ सतत्रमहीतल मण्डने मरतकाह्वय भाजिमहापुरे ।
विरचितस्थितिरप्रतिशासनम् जगदशेषमरक्षदनाकुलम् ॥

Canto VII.

अथ कम्पनृपोपि कृत्यवित् कृतसन्ध्या समयोचितक्रियः ।
अवदत्स(-)धिस्थितां प्रियां भुविगङ्गेत्यभिनन्दिताह्वयाम् ॥
कमलाक्षि कठाक्ष्यतामयं समयोवर्णनया रसाद्र्या ।
जनएष वचस्तवामृतम् श्रवतीपाठयितुं कुतूहली ॥
इति सादयितेनभाषिते दरनम्रं दधतीमुखाभुजम् ।
वदतिस्मशनेशुचिस्मिता सरसोदारपदां सरस्वतीम् ॥

Canto VIII.

. व्याघ्रपुरीति सायथार्थम् ॥
अथिरङ्गमवाप्त योगनिद्रम् हरिमुद्वेजयतीतिजातभीतिः ।
पतितंमुहुरिष्टकानिकायम् फणचक्रेण निवारयत्यहीन्द्रः ॥
. नुघूर्णदूर्णनाभम् नववेतण्ड विमर्दिनीमवस्थाम् ।
विस्तान्यपरिच्छदप्रपञ्चो भजतेहन्त गजप्रमाथि नाथः ॥
घुणजग्धकवाठ सम्पुठानि स्फुटद्वार्ङ्कुर सन्धिमण्डपानि ।
श्लथगर्भगृहाणि वीक्ष्यदूये भृशमन्यान्यपि देवताकुलानि ॥
मुखराणि पुरामृदङ्गधोषैः अभितो देवकुलानियान्यभूवन् ।
तुमुलानिभवन्ति फेरवाणां तुमुलैस्तानि भयङ्करैरिदानीं ॥
अतिलङ्घ्य चिरन्तनींस्वतीमा मपदेष्वर्पित जीवनप्रवृत्तिः ।
मुहुरुत्पथगामिनी तुलुष्कान् अधुनाहानु करोतिसहाकन्या ॥
सतताध्वरधूमसौरभैः प्राङ् नियमोद्घोषणवद्भिरग्रहारैः ।
अधुनाजनि विस्वमांसगन्धैः अधिकक्षीबतुलुष्क सिंहनादैः ॥
मधुरोपवनं निरीक्ष्यदूये बहुशःखण्डित नाळिकेर खण्डम् ।
परितोनृकरोटि कोटिहार प्रचलच्छूल परम्परापरीतम् ॥
रमणीयतरोबभूव यस्मिन् रमणीनां मणिनूपुर प्रणादः ।
द्विजशृङ्खलकार बलाक्रियाभिः कुरुते राजपथः स्वकर्णशूलम् ॥

परितस्तत तन्तुवायतन्तु व्यतिषङ्गाज्जनितानि जालकानि ।
 पुरगोपुरसालभञ्जिकानाम् दधते चनिपठावकुण्ठनत्वम् ॥
 हिमचन्दन वारिसेक शीतान्यभवन्त्यानि गृहाङ्गणानि राज्ञाम् ।
 हृदयं मम वेदयन्तितानि द्विजबन्दी नयनाम्बुदूषितानि ॥

* * *
 सुवतेन यथा पुरंवसूनि क्षितयोवर्षति पूर्ववन्नशक्रः ।
 शमनोऽपिजनं नयत्यकाण्डे विषयेऽस्मिन्यवनैर्हता वशिष्टम् ॥
 श्वसितानिलशोषिताधराणि श्लथशीर्णायित चूर्णकुन्तलानि ।
 बहुबाष्प परिष्कृतेक्षणानि द्रविडानां वदनानि वीक्ष्यदूये ॥
 श्रुतिरस्तमिता नयः प्रलीनो विरता धर्मकथा च्युतं चरित्रम् ।
 सुकृतं कृतमाभिजात्यमस्तं किमिवान्यत्कलिरिकएवधन्यः ॥

* * *
 इति सा निखिलं निवेद्यराज्ञे यवनानां जनगर्हितं चरित्रम् ।
 अतिभीषण मात्मनः प्रभावात् कमपिप्राहुर भावयत्कृपाणम् ॥

* * *
 अधुनाशुविशस्य दक्षिणस्यां मधुरायांपुरि कंसवन्नृशंसम् ।
 यवनाधिपतिं बलोत्तरस्त्वम् विदधाथाः स्पुठमच्युतावतारम् ॥
 अनिदं प्रथमोहिधार्यतेऽसौ भवतान्यैर्मनसाप्यधारणीयः ।
 भुवनत्रय रक्षणैकदीक्षा विधिशंसी कटकः पदाम्बुजेन ॥

.
 कम्पक्षितीन्द्रं यवनाधिराजः प्रत्यग्रहीद्वृत्र इवामरेन्द्रम् ॥

* * *
 पराक्रमान्यकृतचोलपाण्ड्यं बल्लालसम्पल्लतिका कुठारम् ।
 रणोन्मुखं कम्पनृपोऽभ्यनन्दीत् वीरस्तुरत्राणमुदग्रशौर्यः ॥
 प्रशान्तदावेन वनान्तलक्ष्मीः गतोपराणा गगनस्थलीव ।
 कळिन्दजामर्दितकालियेव दिग्दक्षिणासीत्क्षतपारसीका ॥
 अथावशिष्टानथवैरियोथान् संरक्ष्यपादप्रणता ॥

2

JAIMINI BHĀRATAMU, ĀŚVAMĒDHAPARVAMU.

[By Pillalamarri Pinavirabhadra.]

This work is dedicated to Sāḷuva Narasimha, the first king of the Second Vijayanagar or Sāḷuva dynasty. In the introduction it gives some information about the ancestors of Sāḷuva Narasimha of whom the chief was Sāḷuva Mangu. During the reign of the Emperor Bukka he was one of the generals that took part in the expedition to the South under Kampana Uḍayar, the son of Bukka and his Minister Gopaṇārya. The expedition was directed against the chief, Śambuva-rāya and the Muhammadans who were then masters of the Madura and Trichinopoly districts. In this extract he is said to have defeated the Sultan of the south and given his territory to Śambuva-rāya, to have established Śambuva-rāya on his throne, to have established the God of Śrīrangam in his temple and made a present to it of 60,000 Maḍas (of gold) and to have killed the Sultan of Madura in battle.

Canto I 30. మ. జననంబందిరిగుండభూవిభవకున్ సంధాకబంధారిగౌ
తనయున్ శ్రీనిధివీరయాబభుడునుద్యతీగర్తిమాదయ్యయున్
ఘనతేజోనిధి గుండబమ్మడును సంగ్రామస్థలీపార్థ స
జ్జనమందారులు సాశ్వమంగస్రపుడున్ సావిత్రి మంగంకుడున్.

31. క. వీరలలో నుతికెక్కెను
వీరాగ్రేసరుడులొక విశ్రుతవిభవ
స్వారాజసాశ్వమంగ
త్కరమణుడునుగుణరత్నకలశాంబుధియై.

32. సీ. దురములోదక్షిణ సురతానునెదిరించి
కొనివచ్చిసంపరాయనికినిచ్చె
సామ్రాజ్యముననిల్పి సాంపరాయస్థాప
నాచార్య విరుదవిఖ్యాతిగాంచె
శ్రీరంగభువ్రతిస్థించియల్పదివేల
మాడలద్దేవునుమ్మడికినొసగె
మధురాసురత్రాణు మడియించిపరపక్షి
సాళువవిరుదంబు జగతినెఱపె

- గీ. గబ్బితనమునఁ దేజమొగంబుగట్టి
తఱిమినగరంపుగవఁకులు విఱుగఁద్రోలి
తానువ్రేసినసౌరునుద్దవిడిఁ దెచ్చె
సాహసంబుననుప్పొంగుసాశ్వమంగు.
33. గీ. అట్టిసాశ్వమంగయకుసింగవిభుగుండ
శౌరిగౌతరాజుసావడిక్షి
తీశహస్తమానవేశ్వరున్నామల్లి
నాధుండనఁగనుతులునమదహితులు.

3

SĀLUVĀBHYUDAYAM.

[By Rājanātha Dindīma.]

This historical poem describing the achievements of Sāluva Narasimha who became Vijayanagar Emperor, and his ancestors, was written by his court poet Rājanātha Dindīma. It gives important information about Sāluva Mangu. His expeditions against the chief Śambuva-rāya and the Sultan of Madura are described, and the several titles which he took as a result of his achievements and which his descendents assumed after him, are explained. His munificence to the temple of Śrīrangam, as the gift of 1,000 Sālagramas and the presenting of eight villages to represent the eight syllables of the Ashtākshara, is described at length. All this took place during Kampana Uḍayar's invasion of the Chola and Pandya countries in the reign of Bukka, in which Sāluva Mangu took a leading part as a general.

Canto I.

శ్రీగుండయస్తాకువమజ్జి దేవస్తావిత్రిపూర్వోఽపిచ మజ్జిదేవః ॥ ౪౨ ॥
 వీరోబ్ధగౌతయమాదిరాజౌ షడ్ తేనతస్యాంజానితాః కుమారాః ।
 శమ్భోఃషడక్జైరివతేః ప్రసూతేః తస్మాత్స్వతేజఃపరిపూరితాశౌః ॥ ౪౩ ॥
 జగద్యథాసీన్ని కృతక్కులంతత్ షోడావిభిన్నం భువిశోభతేస్మ ।
 తేషామనుజామవగమ్యవీరః శౌర్యోదధిస్తాకువమజ్జిదేవః ॥ ౪౪ ॥

आशाविजित्यापिचदाक्षिणाय मसौसुरत्राणमगाजिगीषुः ।
 यस्मिन्स्वरादीनहितान्विजित्य रामस्सुरत्राणवशंवदोऽभूत् ॥ ४९ ॥
 अहन्सुरत्राणमसह्यवीर्यः . . . ब्रह्मोत्सालुवमाङ्गिदेवः ।
 कृतीततःकेरळराजचोळ पाण्ड्यादिभूपेषु अयद्रुतेषु ॥ ४६ ॥
 शौर्येणजित्वायुधिचम्बुरायम् तमप्यसौ स्थापयतिस्म(ःराज्ये) (?)
 तत्स्थापनाचार्यतयातदादि तथास्ववंश्याननयत्प्रतीतिम् ॥ ४७ ॥
 निन्वेयथागुर्जरनिर्जयेन सगुर्जरीयद्विषाठसंज्ञां ।
 प्रत्यर्थिनस्तेनप - . . तयत् पतत्त्रिणस्साकुवपत्रिणेव ॥ ४८ ॥
 तदादिसर्वोपिचसाकुवेन्द्र संज्ञांभजन्तिस्मतदीयवंश्याः ।
 कटारिकास्रेणकमप्यजैषीत् यदायमुद्यद्भि . . . दादि ॥ ४९ ॥
 तेसाकुवायान्तिजगत्युदग्राम् कटारिकासाकुवइत्यभिर्याम् ।
 आलङ्कमामेरुरिपूनशेषान् अशोषयत्साकुवमाङ्गिदेवः ॥ ५० ॥
 षडङ्गवाणीमयतुङ्गशृङ्ग श्रीरङ्गमोङ्कारमयागतोभूत् (?)
 आलोकयन्त्रनिमीलिताक्षम् अन्तस्थिताशेषसुखासुखानि ॥ ५१ ॥
 दीनावनेजाग्रदुपैतितीव्रम् नानाजगन्नर्तनसूत्रधारः ।
 सहात्मजाद्वीपतटैयदीय सुवर्णगेहं स्वपदम्बुजाक्षम् ॥ ५२ ॥
 अन्तर्निलीनाद्भुतचञ्चरीक हेमारविन्दभ्रममातनोति ।
 ममात्मजासावितिच्छ्रुतवादा गङ्गादिभिःकिञ्जलधेःपुरन्ध्री । ५३ ॥
 नीत्वायदन्तर्नियतंसकान्तां लक्ष्मींपरीत्यावतिसह्य रुन्या ।
 महीपतेर्यान्यसहस्रसाल ग्रामान्प्रदातुं कृपणावनस्य ॥ ५४ ॥
 अष्टाक्षरी . . ध्यवधित्रतार्थ मष्टाग्रहारार्पणमद्भुतङ्किम् ।
 जेतुर्दिशामष्टदिगीशमूर्तेः अष्टाङ्गयोगादधिरूढभूम्नः ॥ ५५ ॥
 अष्टाग्रहारार्पणमस्ययुक्त माराधनायामवदष्टमूर्तेः ।
 श्रीरङ्गसंस्थापनजातकीर्ति मारभ्यतंचन्द्रकुलावतंसाः ॥ ५६ ॥
 सर्वेप्यगच्छन्विरुदंधरण्याम् तत्स्थापनाचार्यइतिप्रतीतिं ॥
 आशानिग्रहतोविगृह्यसकलानन्तस्थितानप्यरीन्
 स्वाधीनः प्रकृतौस्थितस्सकरुणं पश्यजगत्स्वात्मवत् ।
 सोदर्यैस्सहपञ्चभिस्समरसैर्भूतैरिवात्मापरात्
 स्वीकुर्वन्विषयान्गुरोःपदमगाच्छ्रीमङ्गिदेवस्ततः ॥

4

RĀMĀBHYUDAYA.

[By *Sāluva Narasimha*.]

This poem narrating the story of the Rāmāyaṇa is said to have been written by the Vijayanagar king Sāluva Narasimha of the second dynasty. As is usual, in the beginning of the first canto the author gives some information about his family and ancestors. The descent of the family is traced from the moon, and after a few mythological names the name of a chief Gunḍa is given. His capital was at Kalyāṇa. He proceeded from his capital against a fort called Ramadurga ruled by a Śabara (forest) King and captured it. Gunḍa had six sons, Gunḍa, Mādirāja, Vīrāhobala, Gautama, Sāluva Mangi and Sāvitrī Mangi; of these Sāluva Mangi was a friend of Kampa-rāya (the prince Kampana, the son of the emperor Bukka) and in order to help him, accompanied him on his expedition to the south. After defeating Champurāya he proceeded against the Southern Sultan who had his headquarters at Madura. There was fought a hard battle between Sāluva Mangi and the Southern Sultan in which the latter lost his life. The victor after erecting a pillar of victory on the banks of the Tāmraparṇī proceeded north to the temple of Śrīrangam. There he is said to have made extensive grants to the god the most important being the gift of a thousand *sālagramas* and eight villages.

* तदन्वयेसमभवंश्चत्वारोधरणीभुजः ।
 गुण्डदेवोमल्लिदेवःमङ्गिदेवश्चमङ्गधः ॥
 गुण्डदेवो नृपस्तेषुगुणपौरुषभूषणः ।
 अशेषामाशिषच्छेषनिर्विशेषभुजो भुवम् ॥
 आसीत्कल्याणनगरमावासस्तस्यभूपतेः ।
 ध्रुवंयद्विजितामेरु शृङ्गप्राप्तमरावती ॥
 यत्कान्तामुखसौन्दर्यं दर्शनात्सत्रपश्शशी ।
 प्रवत्स्यतीवपातालं परिधाम्भासिविम्बितः ॥

* For this extract I am obliged to M.R.Ry. Rao Bahadur K. V. Rangaswami Ayyangar Avargal of Trivandrum for having obtained the extract for me from the library of the Maharaja of Travancore.

प्रासादगोपुरागारै र्यत्ररुद्धरथेरवौ ।
 दीर्घिकाचक्रनामानो दैर्घ्यादहामहंयवः ॥
 संघृष्टं निशिसौधेषु यत्रस्त्रीणांमुखेन्दुभिः ।
 विवेकुमिन्दुं शक्नोतिमुहूर्तनविधुनुदः ॥
 नगराद्रुण्डदेवोऽपिनिरगाद्दिग्जिगीषया ।
 रामदुर्गगतस्तत्रनिरर्गळमदग्रहम् ॥
 निगृह्यशबराग्रण्यमग्रहीष्टतदास्पदम् ।
 गुण्डदेवोमादिराजोवीराहोबलगतमौ ॥
 . . सालुवसावित्रीमङ्गि देवौतदात्मजौ ।
 तेषांमध्येसालुवादिमङ्गिदेवोमहाभुजः ॥
 अभौक्षीद्वसुधांसर्वामसपत्नामसौकृती ।
 सौहार्दात्कम्पराजस्यचम्पुरायाभयार्पकः ॥
 अगाजिगीषुस्तदरीनगस्त्य युवतीदिशाम् ।
 महनीयापदानस्यमधुरापुरवासिनः ॥
 तस्यासीद्वाक्षिणसुरत्राणेनसमरोमहान् ।
 धनुर्ज्या संश्रयोदधदच्छमल्लच्छठान्विते ॥
 अफल्गुवल्गुनोदग्रवद्विर्वर्गनिरर्गळे ।
 गन्धवाहोल्लसत्पत्रवृन्दस्यन्दनदन्तुरे ॥
 अरवर्वगर्वदुर्वारगतिगन्धर्वबन्धुरे ।
 अवर्ण्यतद्रणारण्येपततांभूभृतामसौ ॥
 पक्षंक्षिपन् क्षणात्साक्षात् सालुवाध्यक्षतांव्यधात् ।
 स्वयंततोमङ्गिदेवःसुचिरंरचिताहवः ॥
 तद्विषोऽपातयच्छित्वा साकंभुवनपीडया ॥
 सनिखायजयस्तम्भं ताम्रपर्णीतटेततः ।
 शृङ्गंनिराकरगिरां श्रीरङ्गमगमन्नृपः ॥
 प्रदक्षिणंव्रितन्वानाप्रायोवीचिकराहतैः ।
 अर्चयन्तीवकमलैरच्युतंयत्रसद्यजा ॥

सहजायांततःत्नातः सालग्रामसहस्रदः ।
 साकंपोडशदानानितत्राकार्षीत्सिताकुवः ॥
 सुवृत्तान् शुचिभावाद्यान्सुदृग्यःसुगुणोत्तरान् ।
 अष्टाग्रहारानदिशत् अष्टदिग्विजयीनृपः ।
 अनेकसालग्रामादिदानाद्विजवरान्परम् ।
 नातर्पयद्द्विजवरारूढं चपुरुषं परम् ॥

5

PRAPANNĀMRTAM.*

[By Anantārya.]

This work deals with the history of Śrīvaiṣṇavaism in South India and the lives of successive Achāryas (pontiffs) of the religion. In the lives of Piḷlai Lōkāchārya and Vēdānta Dēśika it gives some account of contemporary political events. Once when the God of Śrīrangam was taken out for a festival to the river Coleroon, and while his worship was going on there, a messenger arrived before Lōkāchārya and informed him that a fierce yavana (Muhammadan) was marching with troops towards Śrīrangam, and that he was destroying all the temples and Brahman villages on his way.

The people of the place did not know what to do since they could not leave the place with the idol in the middle of the festival. So they all consulted together and drew lots before the God whether to stay or fly. According to the result of the drawing they resolved to stay and proceeded with the festival. Some time later another messenger arrived with the news that the invader had reached Khandanapura (Kaṇṇanūr) and was thence marching on Śrīrangam itself.

This time Lōkāchārya consulted Vēdānta Dēśika as to what should be done in the circumstances. According to the direction of Vēdānta Dēśika, Lōkāchārya and others took the idols of Ranganātha and his Queens with them, and escaped by way of Gōṣṭṭipura (Tirukkōṭṭiyūr). After their departure Vēdānta Dēśika walled up the innermost shrine of the temple (Garbhasadana) and prepared to fly along with the others.

* This work of 125 cantos is not yet available to the scholarly public as there has so far been only a Telugu edition which is out of print. Entire manuscripts seem so far difficult of getting. The historical matter contained in this work is valuable.

The Muhammadan invader then marched upon Śrīrangam and breaking open the gates massacred a large number of the inhabitants. Just before the occurrence Sudarśana Bhaṭṭa of the Kūram family called Vēdānta Dēśika before him and, fearing that he might not survive the onslaught of the invaders, entrusted to him the only manuscript of his commentary on the Śrī Bhāṣhya called Śrutaprakāśikā, as also his two young sons. Vēdānta Dēśika escaped with the two boys and the book to Yādavādri (Melkote in the Mysore territory). Lōkāchārya and his followers proceeded to the Pāṇḍya country with the idols. On their way all the valuable jewels of the God as well as the property of Lōkāchārya were plundered by robbers in the forest. Not caring to live after this and learning of the sad plight of those that remained behind at Śrīrangam, Lōkāchārya breathed his last at a place called Jyotishkuḍi, and from there the God was taken to Sundarāchalam (Aḷagar Tirumalai near Madura). The God was taken from place to place in the Kērala (Malayalām) country and thence to the temple at Yādavādri (Tirunārāyaṇapuram or Melkote) in Mysore. After a time he was removed to the temple of Śrīnivāsa at Tirupati and was worshipped at the place for some years.

Some time after the occupation of Śrīrangam by the Muhammadans a Tamil (Drāviḍa) Brahman called Narisimhadēva managed to get the favour of the conqueror. He persuaded the conqueror to remove to Śamayavaram from Śrīrangam and had himself appointed manager of the place. He protected the shrine and the survivors from massacre, and some of the fugitives returned once more to their homes.

At that time there was a chief called Gōpaṇa ruling at Nārāyaṇapuram. Once God Ranganātha is said to have appeared before him and exhorted him to lead an invasion against the Muhammadans; and after defeating them, to establish him once more in his temple. This Gōpaṇa was a Brahman general in the army of the prince Kampana, son of the Vijayanagar emperor Bukka, during his invasion of the Pāṇḍya country. He went to Tirupati and taking the idols along with him marched with his army towards the south. He then went to the town of Chenji (Ginji), where for a time, he kept the idols in a rock-cut temple at Śingavaram. Staying at Gingi, Gōpaṇa obtained information as to the strength of the Muhammadans and on a favourable opportunity proceeded to Śrīrangam with his army. He then destroyed all the Muhammadans at Śamayavaram and consecrated

the idols once more in their temple. When Vēdānta Dēśika heard of this he hastened to Śrīrangam. After worshipping the God he composed a verse in praise of Gōpaṇa and his conquest, and had it inscribed on the wall of the temple.

Adhyāya 120.

ततः कदाचिच्छीरङ्गे पूर्ववत्सुमहोत्सवः ।
 आसीत्तत्रगतास्तर्वेजनास्तेपूर्ववत्तदा ॥
 नदीमहोत्सवेतत्रनद्यां श्रीरङ्गशायिनम् ।
 वेदिकायांप्रतिष्ठाप्य लक्ष्मीक्षमासहितंहरिम् ॥
 अभिषेकादिकार्याणि यदाचक्रुर्द्विजर्षभाः ।
 तत्रचारस्तमागत्य चाराणांकांश्चिदग्रणीः ॥
 लोकाचार्यसमालोक्य व्याजहारवचस्तदा ।
 चतुरङ्गबलोपेतोयवनोबलवत्तरः ।
 अलक्ष्यतमहान्कश्चित्सकालयवनोयथा ॥
 देवब्राह्मणसंस्वन्धान् यवनोब्रह्मघातुकः ।
 देशान्विध्वंसयामास सर्वान्कंसोयथापुरा ॥
 ततोययौचोऽलदेशंलोकाचार्यमहाबलः ।
 देवब्राह्मणसम्पन्नंयवनोयवनैस्तह ।
 एतद्वृत्तान्तमाकर्ष्यलोकाचार्यादयस्तदा ।
 महान्तोऽपितदातत्रसुतरांसाध्वसंययुः ॥
 तद्वाक्यश्रवणेनैवसर्वेषांचमहात्मनाम् ।
 तत्रत्यानांसुमहतीचिन्ताकाचिदजायत ॥
 अयमुत्सवकालोऽस्यसमाप्तिश्चनदृश्यते ।
 रङ्गप्रत्यधुनाशीघ्रंवदन्ति यवनागमम् ॥
 ततस्सम्मन्त्र्यसहसालोकाचार्यादयस्तदा ।
 रङ्गेशमेवतत्प्रष्टुमहायत्नं प्रचक्रिरे ॥
 ततःश्रीवैष्णवैस्तर्वैः श्रीरङ्गेश्वरसन्निधौ ।
 गम्यतांस्थीयतावेतिनिक्षिप्तपत्रिकाद्वयं ॥
 भाविकार्यानुगुण्येनरङ्गेशः स्थितिपत्रिकाम् ।
 ददौदेवस्तदातेषां सर्वज्ञस्तत्रवासिनाम् ॥

प्रतिगृह्यप्रहृष्टास्तेपात्रिकांतामनिन्दिताम् ।
 रङ्गेशमेवसंसेव्यसंतस्थुर्गतसाध्वसाः ॥
 यानिमङ्गलकार्याणिकर्तव्याणितदाहरेः ।
 सर्वाणितानिकुर्वन्तः तन्मयत्वेनतेस्थिताः ॥
 लोकाचार्यस्यनिकटं कश्चिच्चारस्समागतः ।
 अवोचत्सहसाकर्णेयवनागमनंतदा ॥
 इदानींयवनःप्राप्तः सबलःखण्डनंपुरम् ।
 आगमिष्यत्ययं क्षुद्रोह्यत्रैवाद्याशुनिश्रयः ॥
 प्रतिगृह्यवचस्तस्य सहसानिपुणस्तदा ।
 वेदान्तदेशिकायैवतन्निवेद्यजगद्गुरुः ॥
 तच्चासनात्सरङ्गेशं समादायसदारकम् ।
 तंगोष्ठीपुरपन्थानं अनुसृत्यययौतदा ॥
 तद्दृत्तंशनकैस्सम्यक् अभूत्क्लिष्टतरततः ।
 तेनोद्विग्नाःप्रजास्तर्वे तस्थुस्तत्रभयार्दिताः ॥
 ततस्तत्राजसाधीमान् महान्वेदान्तदेशिकः ।
 अखण्डदीपंप्रज्वालयसन्निधौ रङ्गशायिनः ॥
 तद्गर्भसदनद्वारंइष्टकाभिः पिधायच ।
 पलायनपरस्तस्थौसर्वे श्रौवैष्णवैस्सह ॥

इति श्रीप्रपन्नामृते रामानुजचरित्रे श्रीरङ्गवासिनांयवनबाधाप्राप्तिर्नाम
 विंशत्युत्तरशततमोऽध्यायः ।

Adhyāya 121.

यवनःखण्डनपुरात्स तदा देवकण्ठकः ।
 निर्ययौसैनिकैस्सार्थं श्रीरङ्गप्रतिसत्त्वरम् ॥
 यवनोयवनैस्सार्थं अगाच्छ्रीरङ्गमञ्जसा ।
 मधुरांकालयवनः कोटिभिस्तिमृभिर्यथा ॥
 श्रीरङ्गवासिनस्तर्वे भयार्तास्तेन ते जनाः ।
 यथैवभयमापन्नाः मधुरापुरवासिनः ॥

मधुरावासिनांतेषां द्वारकाप्रापणे मनः ।
 यथाचकार भगवान् श्रीकृष्णो योगमायया ॥
 तथैव रङ्गराजोऽपि श्रीरङ्गपुरवासिनाम् ।
 चकार तेन व्याजेन वैकुण्ठप्रापणे मनः ॥
 तदा सुदर्शनीनाम् भट्टार्यः कूरवंशजः ।
 वृद्धस्तमेत्यमातिमान् वेदान्तार्थं महौजसम् ॥
 पुत्रद्वयं रक्षेत तस्य हस्तेऽञ्जसाददौ ।
 वेदान्तार्थस्तत्तर्वज्रः तत्पुत्रद्वयमञ्जसा ॥
 श्रुतप्रकाशिकां चैव तत्कुलांलोक रक्षणे ।
 अङ्गीकृत्य रक्षाय रङ्गेश कृपया तदा ॥
 ततो निर्भिद्य सहसा कवाटानि दृढान्यपि ।
 त्रिविधं सुस्तहसारङ्गम् यवना बलवत्तराः ॥
 ब्रह्मत्रैर्निहतास्तर्वे वैष्णवावीतकल्मषाः ।
 तत्र स्थितास्तैर्वनैः निश्शेषमभवंस्तदा ॥
 श्रीभाष्यं वेङ्कटेशश्च सुदर्शनसुतद्वयम् ।
 समादायञ्जसाधीमान् यादवार्द्रितदापयौ ॥
 लोकाचार्यसहायेन रङ्गेशः पाण्ड्यमण्डलम् ।
 प्रतस्थे सहसारेण्य वर्त्मना दुर्गमेन च ॥
 सर्वं च रङ्गिणस्तत्र चोरैरपहृतं धनम् ।
 अग्रयाथीसलोकार्थः तत्श्रुत्वापि न विव्यधे ॥
 तत्र गत्वाञ्जसाधीमान् स्वकीयं धनमादरात् ।
 तस्मै चोरजनायैव प्रददौ स्वयमेव सः ॥
 ज्योतिष्मतीपुरं प्राप लोकार्थेण सरङ्गराट् ।
 रङ्गक्षेत्रस्य वृत्तान्तं तं सर्वं रङ्गिणस्तदा ॥
 श्रुत्वा साहिष्णुलोकार्थः प्रपेदे परमं पदं ।
 लोकाचार्यवियोगेन रङ्गेशो भृशदुःखितः ॥
 ज्योतिष्मतीपुरं हित्वा प्रपेदे सुन्दराचलम् ।
 कूपं स्वनाम्ना तत्रैकं विधाय च स रङ्गराट् ॥

विहायपाण्ड्यकटकं केरळं देशमभ्यगात् ।
 चतुर्दशविलोक्याशु विष्णुस्थानानिकेरळे ॥
 सदारोरङ्गराट्शिश्रिम् प्रपेदेयादवाचलम् ।
 यादवाचलनाथेन सम्पत्पुत्रेणसादरम् ॥
 स्थित्वाथ तत्ररङ्गेशः कश्चित्कालंजगत्पतिः ।
 आजगामाञ्जसारङ्गी भगवान्वेङ्कटाचलम् ॥
 पूजितःश्रीनिवासेनरङ्गेशो वेङ्कटाचले ।
 निवृत्ताध्वश्रमस्तस्थौ कश्चित्कालंयथासुखम् ॥
 श्रीरङ्गं यवनाक्रान्तं बभूव सुमहद्यदा ।
 तदा नृसिंहदेवाख्यः कश्चिद्वाविडभूसुरः ॥
 अक्रूर इव कंसस्य यवनस्य बभूव सः ।
 सबलं यवनं नीत्वा समयाख्यपुरं प्रति ॥
 रङ्गाधिकारं संप्राप्य सद्विजो यवनाधिपात् ।
 ररक्ष रङ्गं सुमहत् हतशेषांश्च वैष्णवान् ॥
 हतशेषास्तदा तत्रकेचिद्वैष्णवपुङ्गवाः ।
 नृसिंहदेवरूपया श्रीरङ्गं विविशुर्जनाः ॥

इति श्रीप्रपन्नामृते श्रीरङ्गेशस्य वेङ्कटाचलागमनं नाम एकविंशत्युत्तर-
 शततमः अध्यायः ।

Adhyaya 122.

गोपणो नाम धर्मात्मा कश्चिद्वागवतोत्तमः ।
 शशास राज्यं धर्मेण नारायणपुरे तदा ॥
 तस्य प्रसन्नो भगवान् स्वप्ने श्रीरङ्गनायकः ।
 व्याजहार शुभं वाक्यं गोपणाख्यं महौजसम् ॥
 हत्वा मेच्छबलं सर्वं स्वबलेन मदाज्ञया ।
 रङ्गस्थलं प्रापयाद्य रङ्गेशं मां महाबल ॥
 ततः स्वप्नात्समुत्थाय गोपणाख्यस्तविस्मयः ।
 वेङ्कटाचलमारुह्य श्रीरङ्गेशं प्रणम्य च ॥

तदर्चकमुखात्सर्वं ज्ञात्वा वृत्तान्तमादरात् ।
 रङ्गेशं पुरतः स्थाप्य लक्ष्मीक्ष्मासहितं हरिम् ॥
 प्रतस्थे रङ्गनगरं सुमुहूर्तेमहाबलः ।
 स चञ्जीनगरं प्राप्य चतुरो गोपभूमिपः ॥
 यवनस्याशु निपुणैः चारैर् ज्ञात्वा बलाबले ।
 रङ्गेशसहितस्तस्मात् निर्गत्य निशि निश्चलः ॥
 सर्वं मेच्छबलं हत्वा निश्शेषं समये पुरे ।
 रङ्गेशं रङ्गनगरे तं प्रतिष्ठाप्य पूर्ववत् ॥
 तुतोष सुमहातेजाः गोपणाख्यो महाबलः ।
 वेदान्तदेशिकः श्रीमान् श्रीरङ्गप्राप्य सादरम् ॥
 मङ्गळाशासनं कृत्वा रङ्गेशाय महौजसे ।
 श्रीगोपणाख्यविषयं श्लोकमेकमकल्पयत् ॥
 अद्यापि रङ्गप्राकारे स श्लोकः परिदृश्यते ।
 आनीयानीलशृङ्गद्युतिरचितजगद्रञ्जनादञ्जनाद्रेः
 चञ्चयानाराध्य कंचित्समयमथ निहयोद्धनुष्कांस्तुलुष्कान् ।
 लक्ष्मीक्ष्माभ्यामुभाभ्यां सह निजनगरे स्थापयन्नङ्गनाथं
 सम्यक्चर्यां सपर्यां पुनरकृत यशःप्रापणो गोपणार्थः ॥

6

ĀCHĀRYASŪKTIMUKTĀVALI.

[By Nambūri Kēśavāchārya.]

This work deals with the history of Śrīvaishṇavism in Telugu. It recounts the events of the sack of Śrīrangam and the vicissitudes of the idol of Śrīrangānātha till it was taken back to the temple of Śrīrangam. It gives in addition a tragic incident of how a dancing girl of the temple of Śrīrangam prevented the utter destruction of the temple by beguiling the Muhammadan chief who was enamoured of her, and treacherously murdering him by throwing him down from one of the gopurams of the temple. She is said to have committed suicide immediately by throwing herself from the same tower. The descendants of this courtesan

are entitled to certain privileges in the temple of Śrīrangam even today in commemoration of this act of their ancestress.

ఉల్లాసము ౩.

సీ. మధురాపురముఁదొల్లి మందాశ్వుడాకాల
యవనుఁడగణ్యపైన్యములతోఁడ
నాక్రమించినగతి నతితామసతురువక
పతియొకండుశ్వాది బలముగొలువ
వచ్చిరంగాధిపప్రాకారములుకొన్ని
యాక్రమించినజూచి యవటివారు
రంగశాయికేమాటురచియించితద్బహి
రేవీచియందొకవిష్ణువిగ్రహంబు
నుంచిక స్తూరంగనియుక్త గాత్రు
లందుగైకొనికానలకరుగుచున్న
గాంచి శ్రీలోకగురుఁడునుగదలెననుచు
వాదిభీకరగురుఁడనె మోదమలర.

సీ. చక్రవర్తసుతుండు జనకాత్మజనుగూడి
దండకావనములం దుండఁగోరి
చనుచున్నజూచి యా జాయాపతులకప్పు
డఖిలైకంకర్యము లాచరింప
సౌమిత్రచనినట్లు జగదార్యుఁడారంగ
నాథునివెంటఁ గానలకుఁజనియె
నంతరం గేశ్వరుండభ్రమండలమునగ
దరుఁడుచనుమాడిక నమ్మఁజూచుగ.

గీ. కాననముజొచ్చిజరుగుచుఁ గన్నుఁమోల
భవ్యపుత్రినిఁ గైతవభక్తీనల్పు
దాసులకుఁజేసె సర్వస్వదానమనుచు
వాదిభీకరగురుఁడనె మోదమలర.

సీ. స్వామికిముగదఱజనుచున్నలోకార్యుఁ
డావార్తవినివేగ నరుగుదెంచి
తానుసర్వస్వదానమాదాసచే
తనులకొనర్చి శ్రీధరునివెనుక

సల్లనఁజనుచుండఁ గల్లవాండ్రొకకొంద
అతనికిక పటోపచారములిడ
నవిగొన నెల్లక యార్యుఁడువారిభా
వమెఱింగి వేవేగవచ్చివచ్చి

గీ. జ్యోతిషకుగడియనుచు విఖ్యాతమైన
గ్రామముననున్న శ్రీరంగరాజహరిని
గాంచితత్సన్నిధినివసియించెననుచు
వాదిభీకరగురుఁడనె మోదమలర.

వ. ఇట్లు లోకగురుఁడు శ్రీరంగరాజస్వామిసన్నిధిం గొన్నిదినము
లుచిత్రకైంకర్యంబులు సల్పుచుండి తిరుమేనియందుం దిరునోవుధరియింపఁ
జూచి నిజాశ్రీతులు
యర్చి రాదిమార్గంబునఁ జని పరమపదవ్యోమధామం బలంకరించె నంత.

సీ. జ్యోతిషకుగడియందు జ్యోతిల్లుచునుగొన్ని
దివసములుండియద్దేవదేవు
డచటినుండిమనోహరారణ్యములయందు
విహరింపఁదనమదివేడకబొడమ
నర్చకపరిచార కాదిధన్యులుగొల్వ
నిరుగెలంకులసిరి ధరయుమెఱయ
స్వస్తివాచనశుభ వాఙ్మనర్తనగీత
ఘనరవంబులు జగతకలుషమడఁప

గీ. బ్రహ్మరుద్రాదులును మింటఁబ్రస్తుతింప
బూలవాసలుగురియంగ మునుబుపాగడ
గదలిచనిచని వనగిరిగనియెననుచు
వాదిభీకరగురుఁడనె మోదమలర

* * *

గీ. యష్టియశహరితిరుమలకరిగిరంగ
రాజుయింగళదేవతాంమణితోడ
వనవిహారములొనరించె వాంఛననుచు
వాదిభీకరగురుఁడనె మోదమలర.

సీ. బొలుపారుమళయాశభూములకేతెంచి
దేవయుగంబుతోడేరిల్లు

దెలిసిదక్షిణదివ్య దేశాధిపతులెల్ల
వచ్చిశ్రీరంగాధిపతినిఁజూచి
యతనిచేబహుమతి గాంచియలుగుచుండ . . .

శీ. అంతరంగేశుఁడు యాదవాద్రికిఁజని
యందుగొన్నిదినంబు లధిపసించి
యచటినుండేతెంచి యంజనాచలమున
వేంకటేశునియింట ఓభవమలర
ద్వాదశాబ్దములుసన్నోదింపనంతటఁ
జెంజనుండివృషాద్రిఁ జెందిగోప
నాయఁడువేంకట నాథునిసేవించి
యందురంగేశుని యంఘ్రికమల

గీ. యుగముఁగనుగొనిమొకిటఁడియు క్తవేళ
రంగధామునిఁజెంజి పురంబుకడకు
దోడుకొనివచ్చెమిగులసంకుష్టిననుచు
వాదిభీకరగురుఁడనెమోదమలర

శీ. శింజీపురముచెంత సింగరాయపురాఱ్య
మగ్రహారముఁజేసి యందుఁబసిడి
కోవెలఁగట్టించి గోపనాయఁడురంగ
పతినిఁబ్రతిష్ఠించె భక్తినచట
సంతశ్రీరంగమునందు శింగప్పిరా
సనెడువిపుడుగణకాన్వయండు
యావనవిద్యయందతినిపుణుఁడుగాన
నాతురువటప్రభునాశ్రయించి.

గీ. మంత్రియైవానితోదొడ్డ మైత్రిఁజేసి
రంగమందిరగోపురారామనగర
సాలములుతోంటిగతిఁబాగుసలిపెననుచు
వాదిభీకరగురుఁడనెమోదమలర

వ. అయ్యవసరంబున.

శీ. సర్వాంగసౌందర్య చాతుర్యలావణ్య
యావనసౌకుమార్యాభిరామ

న్యాయవర్తినరంగవాధమాణిక్యాభి
 ధానయుసగుదేవదాసియొకతే
 నద్వివృదేశస్థులచటంగన్వోనియాతు
 రుక్మ-బలాభిలో రంగపదము
 చండవాతక్షుభ జలధిమధ్యమునందు
 గడుఁగాసివడుచున్నకలముకరణి

- గీ. నుండెగావున నీస్థలముద్ధరింపు
 మమ్ము నెట్లయిన యొకయుపాయగబుఁజేసి
 వసుధయశమగు నీకనిపలికిరనుచు
 వాదిభీకరగురుఁడనెమోదమలర

* * * *

- సీ. ముప్పిరిగొన్నట్టి మోహముచేవాఁడు
 తన్నుదూక్తులనచ్చిదానితోడ
వెల్లగోపురమెక్కి వింతలజూచుచు
 ద్వారముకడనుకందర్పదర్ప
 పారవశ్యముఁజెంద వంచింపియదివాని
 కూర్పునీధినిఁబడఁద్రొబ్బిత ను
 పడమటితట్టునఁ బడిప్రాణములమాని
 మణిమయదివ్యవిమానమెక్కి

- గీ. యర్చిరాదికమార్గమునాశ్రయించి
 సురలుకొనియాడఁ జనిచని పరమపదము
 జేందియందులభిం చెనానందమనుచు
 వాదిభీకరగురుఁడనెమోదమలర

- సీ. అంతసింగప్పిరాననెడువిప్రుఁడుచెంజి
 గోపనాయనితోడఁ గూడిఁజూర
 చతురంగబలముల సమకూర్చుకొనివచ్చి
 యాతురుమూలపైస్వయంతమాపి
 సింగరాట్పురినుండి శ్రీభూసమేతుని
 రంగనాథునిఁచెచ్చి రంగమునను
 శకముశతోత్తర సాహస్రసంఖ్యచే
వెలయపరీధావి పుష్పమాస

గీ. మునఁబడేదవతిధియందు మూలభూత
రంగపతికడఁ గన్పూరిరంగవిభుని
నిగిపెసంప్రొక్షణాదుల సలిపెననుచు
వాదిభీకరగురుడనెమోదమలర.

ప. ఇట్లు రంగనాథుండు నిజస్థానంబునం గ్రమ్మరం బ్రతిష్ఠితుండైన నాటనుండి నేటికైనను దనవేనుమాని యద్వివృదేశంబుద్ధరించిన శ్రీరంగ నాథమాణిక్యభిధానదేవదాసీరత్నంబున దనుగ్రహంబుచే నజస్రంబు నిజారాధనోత్సవాదికాలంబులందు శ్రీ రంగనాథమాణిక్యత్రాభుకురులి ప్పొడనితన్నాచుంబుచ్చరించి తదీయాన్వయలకుం గంభనీరాజనాదికైం కన్యంబులసేయ నియోగించి మఱియును దద్వంశోత్పన్నులైన వారెవ్వ రైన మృతిజెందిరేని వారి చరమసంసారంబులకు శ్రీమహానసాన్నియు నిజధాన్యకౌతారంబునందు వక్త్రప్రేక్షణీయతండులంబులియ్య నియమిం చి లోకసంరక్షణతత్పరుండైయుండె నంత.

7

THE ANNALS OF HANDE ANANTAPURAM.

Chapter I.

This extract is taken from the beginning of the work called 'The Wars of the Rajahs' or 'the Annals of Handē Anantapuram' which appears to have formed one of the Mackenzie collection of manuscripts. It gives a continuous account of the history of the villages Bukkasamudram and Anantasāgaram, also called Handē Anantapuram.

While Bukka was ruling from the city of Vidyānagar, his pradhāni or minister Chikkappa Oḍeyar constructed an embankment across the river Pāṇḍu which rises in the Kambugirisvāmi hills and formed a big tank filled with its waters in the year Krōdhi corresponding to Ś. 1286. This was near Dēvarakōṇḍa in the province of Nandēla (Nandyal) south of Vidyānagar. On each side of the embankment he constructed a village; that on the eastern side was called Bukkarāyasamudram after the king, while the one on the western side was called Anantasāgaram after his queen.

Chikka Oḍeyar also constructed a dam across the river Chitravati rising in the hill sacred to the God Venkaṭēsvara of Varagiri

(Varagonda) in the Elamanchi district, sixteen miles south of Bukkarāyasamudram and constructed a big tank. On the eastern side of the tank he constructed the village Bukkapattanam and on the west Anantasāgaram.

Chikkappa Oḍeyar, the minister, who constructed the tanks and the villages departed his life at Anantasāgaram.

—Another Kaiḥiyat (written statement) of the same place in the collection says that Chikka Oḍeyar also constructed a temple on a hill near Anantasāgaram and gives the date of its construction as Thursday, the fifth of the dark fortnight of the month of Kārtika in the cyclic year Krodhi, corresponding to Ś. 1286.

పంపాతీరమందు, విద్యానగరమును బుక్క-రాయలవారు యేలుచు నుండగా, ఆతని ప్రధానియైన చిక్క-ప్ప వొడయరు శాలివాహనశకం 1289 అగునేటి క్రోధి సంవత్సరమందు ఆ విద్యానగరమునకు దక్షిణ ప్రాంతమందు, నందేల తాలూకాలో జేవరకొండ దగ్గర కంబుగిరిస్వామి కొండలో పుట్టి వస్తూవుండిన పాండునదినిచూచి, దాన్ని దేవర కొండకు అడ్డుముకట్టి, వొక తటాక నిర్మాణముచేసి, ఆ తటాకపు రెండు మరవల రెండు గ్రామములు కట్టించి, తూర్పు మరవను పున్న గ్రామమునకు బుక్క-రాయసముద్రమని తన దొరవారి పేరున్ను, పడమటి మరవను పున్న గ్రామమునకు అనంతసాగరమని తమ దొరసాని పేరున్ను పెట్టెను. ఆ బుక్క-రాయ సముద్రమునకు దక్షిణం 16 కోసులమీద యలమంచినాడు తాలూకాలో నరగిరి వెంకటేశ్వరుని కొండలో పుట్టి ప్రవహిస్తూవున్న చిత్రావతి నదినిచూచి, అచ్చటనున్న మునుపటివలెనే వొక తటాకమును నిర్మాణము చేయించి దానికి పుభయ పార్శ్వముల రెండు గ్రామములు కట్టించి తూర్పు మరవనుపున్న గ్రామమునకు బుక్క-పట్న మనిన్ని పడమటి మరవను పున్న గ్రామమునకు అనంత సాగరమనిన్ని పేర్లుబెట్టి ఆ స్థలమందే అదృశ్యమై పోయెను.

8

MĀDHA VIYA DHĀTUVṚTTI.

[By Śāyanāchārya.]

This book dealing with the roots of verbs in Sanskrit grammar is written by the famous Śāyanāchārya, the author of the commentary on the Vedas and is called after his brother Mādhavāchārya

(Vidyāraṇya), Mādhaviya Dhātuvṛtti. The book is dedicated to the prince Sangama, the son of Kampa, the second of the five brothers who founded the empire of Vijayanagar. He was viceroy of Udayagiri Mahārājya in which high office his son Sangama succeeded him. The passage is in praise both of the patron, prince Sangama, and of Śāyana.

अस्ति श्रीसङ्गमक्षमापः पृथ्वीतलपुरन्दरः ।
यत्कीर्तिमौक्तिकादर्शं त्रिलोक्या प्रतिबिम्ब्यते ॥
यशःक्षीराहुतीकृत्य यत्प्रतापहुताशने ।
परे यान्ति पदं दिव्यं राजानो रणदीक्षिताः ॥
तूर्णं कर्णान्तिकं प्राप्ते यत्प्रतापधनञ्जये ।
पुरो निधाय गाङ्गेयमात्मा संरक्ष्यते परैः ॥
कुर्वन्शत्रुयशांसि धूमपटलीं कूलकषाज्यास्पदः
काष्ठासङ्गविवर्जितः प्रकटयन्भूतिं नवां भूयसीं ।
आतन्वन्नितरप्रतापदहनं स्फूर्जत्स्फुलिङ्गाकृतिं
प्रायो यच्छति यत्प्रतापदहनः कस्मै न विस्मेरताम् ॥
तस्य मन्त्रिशिरोरत्न मस्ति मायणसायणः ।
यः ख्यातिं रत्नगर्भेति यथार्थयति पार्थिवीम् ॥
नित्योन्मीलितदानवारिरधिकं निधूतपङ्कोदयो
दूरापास्तहरिशलङ्घनविधिः भङ्गप्रसङ्गोज्झितः ।
क्षमाभृक्षोभकृतिक्षमः क्षणिकयन्दोषाकरोद्दोषगान्
आनन्दायचकास्ति यस्त्रिजगतामाश्रयैरत्नाकरः ॥
यत्कीर्तौ जाह्नवीस्फूर्तौ कीर्त्या विद्विषतामपि ।
कलिन्दनन्दिनी कान्ति स्फूर्धयेव प्रपद्यते ॥
येन निर्मायते नित्यं धनैरायोधनैरपि ।
श्रेयसे यशसे दानं विदुषां विद्विषामपि ॥
न ध्यानं न व्रतं नार्चा न समाधिर्नवा जपः ।
मन्त्रसिद्धा बलं यस्य मतिरेव महीयसी ॥
तेन मायणपुत्रेण सायणेन मनीषिणा ।
आख्यया माधवीयेयं धातुवृत्तिर्विरच्यते ॥

Colophon.

इति श्रीपूर्वदक्षिणपश्चिमसमुद्राधीश्वरकम्पराजमुतसङ्गमराज महा-
मन्त्रिणा मायणपुत्रेण सायणाचार्येण विरचितायां माधवीयायां धातु-
वृत्तौ ॥

9

VĒDA BHĀSHYA.

[By Sāyaṇāchārya.]

This is the introduction to the commentary of the Vedas by the famous Madhavāchārya (Vidyāranya). It is said to have been written at the direction of Bukka whose Minister the author was.

यस्य निश्चितं वेदाः यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरम् ॥
यत्कटाक्षेण तद्रूपं दधदुक्कमहीपतिः ।
आदिशन्माधवाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥
ये पूर्वोत्तरमीमांसे तेव्याख्यायातिसङ्गहात ।
रूपालुर्माधवाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः ॥

Colophon.

इति सायणाचार्यविरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे . . . ॥

10

UDĀHARAṆAMĀLĀ OF BHŌGANĀTHA AS QUOTED
IN SĀYAṆA'S ALANKĀRA SUDHĀNIDHI.*

From the following stanza we learn that Sāyana had three sons, named Kampana, Māyana and Śingana, and that the first son was a musician, the second a poet and the third a student of the Veda.

* The following extracts from this work are taken from an article contributed to the *Indian Antiquary* for January and February 1917, by Rao Bahadur R. Narasimha Acharya of Mysore.

तत्संव्यञ्जय कम्पण व्यसनिनस्तङ्गीतशास्त्रे तव
 प्रौढिं मायण गद्यपद्यरचनापाण्डित्यमुन्मुद्रय ।
 शिक्षां दर्शय शिगण क्रमजटाचर्चासु वेदेष्विति
 स्वान्पुत्रानुपलालयन् गृहगतः सम्मोदते सायणः ॥

From the following extract we infer that Kampana died either before Sangama II was born, or when he was a mere child, and that Sāyaṇa administered the kingdom as regent during the minority of Sangama II.

सङ्गमेन्द्र नरेन्द्र त्वय्यकृतास्यपरिग्रहे ।
 विधायोर्वीधुरमगात् स्वाराज्यं कम्पणः कथम् ॥
 सत्यं महीं भवति शासति सायणार्ये
 सम्प्राप्तभोगसुखिनः सकलाश्च लोकाः ॥
 शौर्योच्छ्रंखलसङ्गमेश्वर महासाम्राज्यसम्पादन-
 प्रोद्यत्सायणमन्त्रिवर्यरभसक्षुण्णक्षमासंपदाम् ।
 गूढं काननगह्वरेषु चरतामस्माकमत्युन्नतै-
 रेभिः किं घनगर्जितैर्मदनतैः किंवासहैतैर्हयैः ॥
 सायणसचिवायत्तं सङ्गमराजस्य पश्य राज्यमिदम् ॥

The following shows that Sāyaṇa himself taught Sangama II from his childhood and gave him a liberal education befitting his position.

बाल्येऽपि प्रतिबोधयस्यवाहितं श्रीसङ्गमक्षमापतिं
 बोधैकास्पदसायणार्यभगवद्व्यासावतार . . ॥
 आन्वीक्षक्यामधिकविहृतौ हर्षशोकव्युदासे
 मार्गोल्लेखं विदधति नृणां माध(न?)वे धर्मशास्त्रे ।
 सम्यक्शिक्षां सचिवगमितः शैशवे सायणार्य
 प्रौढिं गाढां प्रकटयति ते सङ्गमेन्द्रः प्रयोगे ॥

The next passage refers to the martial valour and conquests of Sāyaṇāchārya. The last verse refers to a victory gained by Sāyaṇa over a king named Champa. This king is evidently the

same as the chief Śambuvarāya against whom Kumāra Kampana, the son of Bukka I, Gopanārya and Saḷuva Mangu are said to have fought. His capital was at Virinchipuram and he ruled the country round Kanchi. Information about him is found in the Telugu Jaimini Bhāratam and the Sanskrit poems Madhurāvijayam of Gangādēvi, Saḷuvābhyudayam of Rājanātha Ḍiṇḍima and Rāmābhyudayam of Saḷuva Narasimha. There is a reference in Bhoganātha's Udaharaṇamāla to an attack on a place called Garuḍanagara by Sangama II and Sāyaṇa, and the defeat of the chief of that place.

अमुं शमितशात्रवस्थिरभुजावलेपोदयं
 समीक्ष्य युधि सायणं समाधिको भवेद्विस्मयः ।
 नखाग्रहतवैरिणो नरहरेर्हरस्याथवा
 नवाम्बुजदकोल्लसन्नयनमात्रदग्धद्विषः ॥
 जगद्धीरस्य जागर्ति कृपाणः सायणप्रभोः ।
 किमित्येते वृथाटोपा गर्जन्ति परिपन्थिनः ॥
 आकर्ण्य यात्रापटहप्रणादान् अपोढनिद्रैस्तव सायणार्य ।
 आरण्यसिंहैररिभूपतीनां आहन्यते चित्रगतोऽपि हस्ती ॥
 समरे सपत्नसैन्यं सायण तव बिम्बितं वहन्त्वङ्गुः ।
 क्रीडति कैटभरिपुरिव बिभ्रत् क्रोडे जगन्नयं जलधौ ॥
 दिष्ट्या दैष्टिकभावसम्भृतमहासम्पद्विशेषोदयं
 जित्वा चम्पनरेन्द्रमूर्जितयशाः प्रत्यागतः सायणः ।

11

DĒVYAPARĀDHASTOTRA OF VIDYĀRĀṆYA.

The following verse from the Dēvyaparādhastotra of Vidyārāṇya shows that he should have lived more than eighty-five years.

परित्यक्ता देवा विविधपरिसेवाकुलतया
 मया पंचाशीतिरधिकमपनीते तु वयासि ।
 इदानीं चेन्मातस्तव यदि कृपा नापि भविता
 निरालम्बो लम्बोदरजननिके यामि शरणम् ॥

12

COLOPHON OF TARKABHĀSHA VYĀKHYĀ OF
CHENNUBATTA.

We learn from this that the author was patronized by Hari-
hara II.

इति श्रीहरिहररायपालितेन सहजसर्वज्ञविष्णुदेवाराध्यतनूजेन सर्व-
ज्ञानुजेन चेन्नुभट्टेन विरचितायां तर्कभाषाव्याख्यायां ॥

13

TĀTPARYA DĪPIKA, COMMENTARY ON SŪTASAMHITA.

[By Mādhavāchārya.]

This passage is the introduction to the commentary on Sūtasam-
hita by Mādhavāchārya,* disciple of Kriyāśakti Dēśika, who
was a general under the first Vijayanagar emperors, and was ruling
Goa and the territory near it on the west coast. He was a great
scholar and is called the 'establisher of the path of the Upanishads'.
He should not be confounded with his namesake, the author of the
commentaries on the Vedas who lived during the same period.

प्रणमामि परं ब्रह्म यतोव्यावृत्त उत्तयः ।

अविचारसहं वस्तु विषयीकुर्वते धियः ॥

श्रीमत्काशीविलासाख्यक्रियाशक्तीशसे विना ।

श्रीमत्रयम्बकपादाब्जसेवानिष्णातचेतसा ॥

वेदशास्त्रप्रतिष्ठात्रा श्रीमन्माधव मन्त्रिणा ।

तात्पर्यदीपिका सूतसंहिताया विधीयते ॥

क्रियते तत्तत्प्रकरणतात्पर्यप्रथनपूर्वकं विशदम् ।

विषमपदवाक्यविवरणम् धियामनुग्रहाय भक्त्या च ॥

* This Mādhava belonged to the Gōtra of Angiras while the commentator of the Vedas belonged to the Bhāradvaja Gōtra. Again Chaundāpa, the father of this scholar, has been confounded with his namesake Chaundāpāchārya, the author of Prayōgaratnamālā (vide No. 16). Mādhavāchārya and his father Chaundāpa belonged to the Āngirasa Gōtra, while the author of Prayōgaratnamālā belonged to the Vasiṣṭha Gōtra. Again the second Chaundāpāchārya lived in the time of the king Bhūpati Udayar, who was the great-grandson of Bukka I in whose reign Mādhava, the son of the other Chaundāpa, died. This makes it absolutely impossible for the two Chaundāpas to be the same.

Colophon.

इति श्रीमत्काशीविलासाख्यक्रियाशक्तिपरमभक्त्यम्बकपादाम्भोजसे-
वापरायणेन उपनिषन्मार्गप्रवर्तकेन श्रीमाधवाचार्येण विरचितायां सूतसंहिता
तात्पर्यदीपिकायां ॥

14

NĀNĀRTHA RATNAMĀLĀ.

[By Irugapa Daṇḍanātha.]

This passage is the introduction to the Sanskrit book of synonyms Nānārtha Ratnamālā. It was composed by the Jain general Irugapa Daṇḍanātha, born in the family of Chaicha Daṇḍeśa. Harihara II 'was delighted to let the burden of Emire rest on Irugapa '.

यत्पदाम्बुरुहच्छया देव चूडामणीयते ।
यस्य ज्ञानादयोऽनन्ताः स देवः श्रेयसेऽस्तु नः ॥
अस्ति श्रीमन्निरुगपदण्डनाथः प्रचण्डधीः ।
सद्वृत्तौचैचदण्डेशवंशमुक्तामणिर्गुणी ॥
द्वितीयमन्तःकरणं राज्ञो हरिहरस्य यः ।
राजकार्यं प्रजारक्षां द्वयं धत्ते कुलव्रतम् ॥
भारं हरिहराधीशो भुवः कूर्मादिदुर्वहम् ।
बुद्धौ कुशाग्रसूक्ष्मायां यस्य विन्यस्य मोदते ॥
निस्त्रो दधानश्चतुरः पञ्चप . . यथोचितम् ।
प्रयुञ्जानो नयन्वृद्धिं सप्ताष्टौ यो जिगीषति ॥
विविधग्रन्थसन्दर्भविमर्दविमलीकृतम् ।
यस्य चेतस्सरस्वत्या विलासमुकुरायते ॥
सोयं भ्रञ्जाति नानार्थरत्नमालां गुणोज्ज्वलां ।
श्रीमानिर्गपदण्डेशो नात्यल्पं नातिविस्तरम् ॥

Colophon.

इति जगदुपकारिण्या निरुगपदण्डाधेनाथरचितायाम् ।
एकाक्षरकाण्डोऽयं पूर्णो नानार्थरत्नमालायाम् ॥

15

NĀRĀYANĪVILĀSAM.

[By Virūpāksha.]

This is a Sanskrit drama composed by Prince Virūpāksha, otherwise known as Udayagiri Virūpanna Uḍayār I, grandson of Bukka I, and son of Harihara II.

In this drama the author calls himself the governor of the Karṇāṭa, Tundīra, Chola and Pāṇḍya Maṇḍalas, and claims to have had a pillar of victory in the island of Simhaḷa (Ceylon). He is also said to have performed the various *mahādānas* (great gifts), and to have been a master of all arts. The first extract is from the beginning of the drama, and, the next the colophon.

सूत्रधारः—

पौत्रो बुक्कनरेन्द्रस्य दौहित्रो रामभूपतेः ।

विद्यते हि विरूपाक्षो राजा हरिहरात्मजः ॥

नटी—प्रसिद्धः खलु सः भरतविद्यायाम् ।

सू—तस्य राज्ञः कर्णाठतुण्डीरचोळपाण्ड्यमण्डलाधिपतेः सिंहलद्वीप-
जयस्तम्भस्य महादानदीक्षितस्य सकलकलाविलासिनीस्वयंवरपतेः कृतिषु
नारायणीविलासं नाम नाटकं प्रयोक्ष्ये ।

नटी—सुकवीविरूपनरेन्द्रः चरितं नारायणस्य रमणीयम् ।

रसिकबहुला परिषन्निपुणा अस्माकमपि शोभनं सर्वम् ॥

भरतवाक्यम् ।

एष वीरो विरूपाक्षः शेषसारेण बाहुना ।

एकच्छत्रीकरोत्वेनां भूतधात्रीं नयोनतः ॥

16

PRAYŌGARATNAMĀLA (ĀPASTAMBA ADHVARA-
TANTRA VYĀKHYĀ.)

[By Chaundapāchārya.]

This is a commentary on the sacrificial ritual according to the Sūtras of Āpastamba. The Sage Vidyāranya was asked by

Chaundapāchārya and other scholars to explain the sacrificial ritual as followed in the school of Āpastamba. Vidyāraṇya did so. There was a king, who levied tribute on all the world, called Harihara who performed all the sixteen dānas (gifts) as laid down in the Purāṇas. He had a son called Yuva Bukka, Bukka the younger, whose wife Tippāmba excelled other women in merit. To them was born a king whose name was Bhūpati. He was once asked by scholars to get the sacrificial ritual commented. He consulted many scholars, and entrusted the work to Chaundapārya. Chaundapāchārya was born in the gōtra of Vaśisṭha and was the son of the Chinnayārya and Kāmāmba, and had two brothers Āditya Dēva and Manchapārya.

नमो विरिञ्चिविष्ण्वीशभेदेन परमात्मनः ।

सर्गस्थितिविनाशानां व्यक्तयेऽव्यक्तमूर्तये ॥

पदवाक्यप्रमाणानां पारदृश्या महामतिः ।

साङ्ख्ययोगरहस्यज्ञो ब्रह्मविद्यापरायणः ॥

वेदार्थविशदीकर्ता वेदवेदाङ्गपारवित् ।

विद्यारण्ययतिर्ज्ञात्वा श्रौतस्मार्तक्रियापरैः ॥

श्रीचौण्डपार्यप्रमुखैः विद्वद्भिर्ब्राह्मणोत्तमैः ।

व्याचक्ष्वाध्वरतन्त्रं त्वं सप्तत्रार्थमिति स्फुटम् ॥

प्रार्थितो बहुशः श्रौतं विशदीकर्तुमुद्यतः ।

करुपसूत्रेष्वनेकेषु सर्वत्र तु समन्वयात् ॥

आपस्तम्बाचार्यसूत्रं प्रधानं प्रचुरं त्विति ।

तत्सूत्रमेव व्याचष्टे हौत्रौद्रात्रप्रसङ्गतः ॥

करपूरितसर्वाशः श्रीमान्हरिहरेश्वरः ।

शश्वदाकामितानाब्धिं भुवं नानानृपाश्रयाम् ॥

व्यधादपि पुराणानि महादानानि षोडश ।

तस्मादभूद्रूरिधामा युवबुक्कमहीपतिः ॥

तिप्पाम्बा नाम तस्याभूद्राज्ञी गुणगरीयसी ।

तस्मादस्यां समुदभूदूपातिः श्रीभुवो पतिः ।
 कर्मब्रह्माध्वनीनेन कविर्येन कृतीकृतः ॥
 स कदाचिद्रूपतीन्द्रः पालयन्धर्मतः प्रजाः ।
 संप्रार्थितो द्विजैः श्रौतं विशदीकर्तुमुद्यतः ॥
 विचार्य विदुषां मध्ये चौण्डपार्यमदीदिशत् ।
 व्याचक्ष्वाध्वरतन्त्रं त्वं समन्त्रार्थमिति स्पुष्टम् ॥
 किं स्तुमश्रौण्डपाचार्यं जातं तत्र महाकुले ।
 वसिष्ठारुन्धतीमुख्या यत्कुले गृहमेधिनः ॥
 विशिष्टवासिष्ठकुले चिन्नयार्यः सतां मतः ।
 कामाम्बा गृहिणी तस्य भारद्वाजकुलेऽजनि ॥
 आर्यादिवातो मिथुनात् उद्धवन्निहितास्तुताः ।
 चौण्डपार्यादित्यदेवमन्त्रपायाभिधास्त्रयः ॥

Colophon.

इति श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरश्रीवीरहरिहरमहाराजसाम्राज्यधुरन्धरप्रता-
 पवीरयुवन्नुक्तभूपालक्षीरार्णवपूर्णचन्द्रस्य राजव्यासवलमीकेः कर्मब्रह्माध्वनीन-
 स्य श्रीवीरभूषतिभूमिपालस्य मन्त्रिणा चिन्नार्थनन्दनेन आदित्यदेवमन्त्रपायाग्र-
 जन्मना चौण्डपाचार्येण विरचितायां आपस्तम्बीयाध्वरतन्त्रस्वतन्त्रव्याख्या-
 यां प्रयोगरत्नमालायां परिभाषापरिच्छेदः —

कर्मब्रह्माध्वनीनस्य मन्त्री भूपतिभूपतेः ।
 व्याचष्टे चौण्डपाचार्यः प्रकृतेर्दर्शपूर्णिमे ॥

KRĪDĀBHIRĀMAM OF VINUKONḌA VALLABHARĀYA.

This is a translation into Telugu of the Sanskrit Prēmābhi-
 rāmam, a drama belonging to the class called Vidhi in Sanskrit
 dramaturgy of the poet Rāvipāṭi Tripurāntaka of the court of
 Pratāpa Rudra II of Warrangal. It has been translated into Telugu
 by Vinukonḍa Vallabharāya, a Governor of the fort of Vinukonḍa
 in the Krishna district during the reign of the Vijayanagar

Emperor Dēva Rāya II or Praudha Dēva Rāya. In verse 7 of the work the author Vallabharāya says that his great-grandfather Chandra was very famous, and served as a minister of the Karnāṭa Emperor Bukka I, who is here called Pedda Bukka or Bukka the elder.

Verse 16 says that the author Vallabha's uncle Linga was celebrated for his courage, and was a general under the Emperor Harihara whose prosperity he increased by his valour.

In verse 19 it is said that Linga's brother Tippa or Tripurāri served under Harihara as the controller of the Ratna-Bhaṇḍāra or the storehouse of precious gems. Verse 23 says that Tripurāntaka's son Vallabharāya was Governor of Vinukonda, that he enjoyed the revenues of the village Mopūru in Mulki Nāḍu with three other villages, was a learned man and was the *Head Comptroller of the Storehouse of precious stones* in the court of Dēva Rāya.

7. సీ. కర్ణాటప్రతిపాదన పెదబుక్కయ్యోప దేవేంద్రున
భ్యర్థమాత్ముని నానభేదరుని జంద్రాధీశు బంధుప్రియున్
వర్ణించుంగవికోటిశంకర జటావాటితటాంతర్నదీ
స్వర్ణద్భంబు తరంగరింఖణలసత్పా హిత్యసాహిత్యయై
16. మ. కనకాద్రిప్రతిమానదైర్యనిధి లింగయ్యోపమంత్రింద్రుతో
ననతారాతి సృపాలమంత్రి జనతాహంకారతారాహిమా
రుగ్గనితో రూపగతీంద్రుతో హరిహరక్షోణీంద్రసామ్రాజ్యవ
ర్ధనుతోసాటి సమానమీడుగలరా రాజన్య పైన్యాధిపుల్.
- గీ.
భద్రుతోడనురామ భద్రుతోడ.
19. గీ. సాటియనందగుధారుణిపాలసభల
వీరహరిహరరాయపుధ్య కళత్ర
రత్నభాండారసాధికార ప్రగల్భు
మల్లికార్జున త్రిపురారి మంత్రివరుని.
23. సీ. మూడుగ్రామ గ్రాసములతోడ గూడంగ
మోపూరుపాలించె ములిగనాట
నాశ్వలాయన శౌఖ్యయందు ఋగ్వేదంబు
కరతలామలకంబుగాఁ బఠించె

బ్రహ్మమొనరించి జైరవస్వామిచే
 సిద్ధసాగస్వత శ్రీవరించే
 గామకాయనస విశ్వామిత్రగోత్రంబు
 వంశగోత్రంబుగా వార్తకెక్కె

గీ. నెవ్వఁడాత్రిపురాంతకాధీశ్వరునకు
 రాయనవరత్నభాండార రక్షకునకు
 బ్రియతనూజుండు చంద్రమాంబిక సుతుండు
 మనుజమాత్రుం డె నల్లభామాత్యవరుండు.

18

HARAVILĀSAM OF ŚRĪNĀTHA.

This book was written by the famous Telugu poet Śrīnātha and dedicated to a very wealthy merchant of Simhavikrama Paṭṭaṇa (Nellore), Avachi Tippaya Śeṭṭi by name. The merchant used to import valuable articles from very distant countries, both by sea and land, for supplying them to the sovereigns of his country. He is said to have imported camphor plants from the Punjab, gold from Jalanogi (?), elephants from Ceylon, good horses from Huru-manji (Ormuz), musk from Goa, pearls from Āpaga (?), musk from Chotangi (Chautang ?) and fine silks from China. The merchant and his brothers were very enterprising and used to supply articles to the Courts of Harihara Rāya, Emperor of Vijayanagar, Feroz Shah, the Bahmani Sultan and the Gajapati ruler of Orissa. They had the monopoly of supplying all the articles necessary for the grand Spring Festival (Vasantotsava) celebrated by the Redḍi king, Kumāragiri of Konḍavīḍu.

త్రిపురాంతక దేవదివ్య శ్రీపాదపద్మారాధకుండును పరమసాధకుండు
 నుంగమలభావోరు సంభవవిమలవంశావతారుండును ధర్మద్రావిడవిరూప
 ధారుండును సుజన విధేయుండునుంగర్పూర వసంతరాయుండును గీర్తిల
 తానల్లభుండును ప్రతిదిన సమారాధిత పరమేశ్వరుండును మాణిక్యసింహా
 సనాధీశ్వరుండును శంగీకృత భూసురాశీర్వాదుండును దానధర్మపరా
 యుండును నిమ్రుడిగరుడ నారాయణుండును నిజకీర్తి శాసనస్తంభాయ
 మానదిగంత దంతావళ దంతుండును నభయద్రావిఘండును గిషిరంధా

చల క్రిడావిరోదుండును వశీకృత నిఖిల భూభుజుండును సతతత్యాగధ్వ
జుండును వినిర్మల కులశేఖుండును బాండ్యరాయకుండుక క్రిడావిరో
లుండును గవిజనస్తోత్ర పాత్రుండును గౌండిన్యగోత్ర పవిత్రుండును జను
ష్టప్తి విద్యా జన్మభూమియు నయోధ్యానగర స్వామియొనంబరంగి
జంబూద్వీపభూభువనచుండలీమకుట మండనాయమానంబగు కొండపిడు
పురంబు రాజధానిగాఁ గీర్తిలతాధిష్ఠితాష్టాదశద్వీపాంతరాళుండునగు
కొమరగిరివసత నృపాలువలన నాందోళికా ఛత్రచామరతురంగాది
రాజ్య చిహ్నములు వడసియమ్మహారాజునకుం బ్రతిసంవత్సరోత్సవంబున
కుండగిన కస్తూరీ కుంకుమ ఘనసారసంకుమద హిమాంబుకాలాగరు
గంధసారప్రభృతి సుగంధ ద్రవ్యంబులాడు గూర్చియుఁ జీనిసింహళత
వాయి హురుమంజి జలనోగి ప్రభృతి నానాద్వీప నగరాకరంబులగు ధన
కనకవస్తు వాహన మాణిక్య గాణిక్యంబులు తెప్పించియుఁ గవితైగమిక
వాది వాంశక వైతాళికాదులగు నర్థిజనంబులకు నర్థంబుల గుప్పించియు
ధీరుండును నుదారుండును గంభీరుండును సదాచారుండును ననవిఖ్యాతి
గాంచిన యవచిదేవయతిప్ప ప్రభుండొక్కనాఁడా స్థానమంటవంబున
సుఖోపవిష్టుండై.

* * *
తే. సింహవిక్రమ పట్టణ శ్రేష్టుడైన
నెట్టి జగజ్జెట్టి పావాణి నెట్టి విభుండు
ఘనుడునగరీశ చంద్ర శేఖర పదాబ్జ
వందనానందితాత్ముండు వంశకరుండు.

క. శ్రీపర్వతసోపాన
స్థాపకు డగు రెడ్డి వేమజగతీపతికి
ప్రాపైనయవచిదేవయ
యా పావాణికిజనింబె నభ్యుదయముతో

మ. ఖుసిమీర సురధాణిండు కొలువైకూర్చున్నచో నీక రా
భ్యసనంబున్నతియించురాయవచితిప్పా చంద్రసారంగనా
భినముత్పాదిత తాళవృంత వవనప్రేంభోల్లసత్రుక్రియా
వసరో దంచితసార సారభరసవ్యాలోల రోలంబముల్.

చ. హరిహర రాయ ఘోరజనశురధాని గజాధిపాది భూ
 ఎరులు నిజప్రభావమభివర్ణన సేయఁగుమారగిర్వధీ
 శ్వరుని పసంతవైభవము సర్వమునొకగ్రాడ నిర్వహించుమా
 తిరుమలనాథ సెట్టికిని ధీగుణభట్టికి నెవ్వరీడగున్.

సీ. పంజాబుకర్పూర పాదపంబులుతెచ్చి
 జలనోగబంగారు మొలక తెచ్చి
 సేంహళంబున గంధసింధురంబులుతెచ్చి
 హురుమంజిబలు తేజహరులుతెచ్చి
 గోపసంశుద్ధసంకు మదద్రవముతెచ్చి
 యాపగ నాణిముత్యములుతెచ్చి
 చోటంగింగస్తూరి కాటంకములుతెచ్చి
 చీలచీనాంబర శ్రేణితెచ్చి

గీ. జగదగోపాలరాయ వేశ్యాభుజంగ
 పల్లవాదిత్య భూదానపరశురామ
 కొమరగిరి గాజ దేవేంద్రు కూర్తిహితుఁడు
 జాణ జగజ్జెట్టిదేవయ చామి సెట్టి

గీ. తమ్ములిద్దఁడనయాజ్ఞ తలధరించి
 యన్నిదీపుల దెచ్చులాభార్థకోటి
 యర్థలకునిచ్చి కీర్తిబేహరమాడు
 నవచిత్రపురాంతకుండు సంకాభివిధుఁడు.

మ. తరుణాచీనత వాయి గోవరమణాస్థానంబులం జందనా
 గరు కర్పూరహేమాంబు కుంకుమరజకస్తూరికా ద్రవ్యముల్
 శరధింగవులి జోగులవిరివి గాసామాన్లదెప్పించు నే
 ర్పరియూ వైశ్యకులోత్తముండ వచితప్పండల్పుడే యిస్తుహిన్.

గీ. పండువాణిల్లిరాధాది వట్టణముల
 యధిపతులుమాళి దాల్చురత్నాంకురంబు
 లవచిత్రపురాంతకానీత యానపాత్ర
 సేంహళద్వీప మండలక్షేత్రములు.

19

MAHĀNĀṬAKA SUDHĀNIDHI.

[By Immaḍi Dēva Rāya.]

This is a Champu Kāvya in Sanskrit dealing with the story of the Rāmāyana. It is said to have been written by Immaḍi Dēva Rāya or Dēva Rāya II.

श्रीमानिन्मडिदेवरायनृपतिस्स्वर्लोककल्लोलिनी-
कल्लोलप्रतिमल्लसूक्तिविभवो विद्वज्जनश्लाघितः ।
धीमानादिमकाण्डवस्तुविषयान्व्यस्तान्महानाटक-
श्लोकान्वर्णपदक्रमोज्ज्वलतरान् रम्यानकाशीद्विभुः ॥

20

CHĀTU VERSES ABOUT ŚRĪNĀTHA'S VISIT TO
VIJAYANAGAR.

Śrīnātha, the famous Telugu poet of the Redḍi courts is said to have visited the capital Vijayanagar. When he was there he was asked about his native kingdom, i.e., the eastern seaboard then ruled by the Redḍi Kings. In this his reply, he praises the Redḍi territory whose capital was Konḍaviḍu.

సీ. పరరాజ్యపరదుర్గ పరవైభవశ్రీల
గొనకొనివిడనాడు కొండవీడు
పరిపంధిరాజన్య బలములబంధించు
కొమరుమించిన బోడుకొండవీడు
ముగురురాజులకును మోహంబుపుట్టించు
గుఱులైన యుజ్జిత్రాడు కొండవీడు
చటలవిక్రమ కల్హసాహసంబొనరించు
కుశీలాశ్వులకు గాడు కొండవీడు

గీ. జవనఘోటక సామంతసరసవీర
భటనటానేకహాటక ప్రకటగంధ
ఃంధురారవమోహన శ్రీలంఘనరు
కూర్చినమరావతికి జోడుకొండవీడు.

The following is another piece said to have been composed by Śrīnātha during his visit to the capital Vijayanagar. There was some delay in his being introduced to the emperor. Śrīnātha did not like the habits and fashions of the capital which were very different from those of his province, and did not relish the food served to him in a hotel. He addresses in this verse the goddess of the Kannaḍa Kingdom, and, describing his plight, prays that he may return to his country soon.

శా. కుల్లాయుంచితిఁ గోకసుట్టిలిమహా కూర్పాసముం దొడ్డితిఁ
వెల్లుల్లిబిలపిష్టముఁ మేసవితిఁ విశ్వేష్ఠ వడ్డింపగాఁ
సల్లానంబలిద్రావితిఁరుచులు దోనంబంచు బోనాడితిఁ
తలీ ! కన్నడ రాజ్యలక్ష్మీ ! దయ లేదా నేనుగ్రీనాథుఁడఁ.

These verses are said to have been composed when he visited the court of the Velama ruler Sarvagña Singa Bhūpāla addressing the goddess of learning, Sarasvati, wherein he recounts his own achievements. He says that in the Pearl Hall of the Southern Ruler (the Emperor of Vijayanagar) he was bathed in gold coins (Dinaras and Tankas). Goddess Sarasvati helped him to compose the Mahākāvya Naishadham in Telugu and to have the bell-metal drum (Kanchu Dhakka) of the Gauḍa Dīṇḍima Bhaṭṭa broken after a stiff contest with him. She got for him the title of Kavi Sārva-bhauma before Chandrabhūsha Kriyāsakti Rāya.* He prays to her that she may help him to come out successful in the discussions of the Court of Sarvagña Singa also.

సీ. వీనాగటంకాలఁ దీర్ఘమాడించితి
దక్షిణాధీశు ముత్యాలకాల
పలుకుచోడై తాండ్రభాషా మహాకావ్య
నైషధగ్రంథ సందర్భముఁకు
పగులఁగొట్టించి తుద్యుటవివాదప్రాడి
గౌడడిండిమభట్టు కంచుధకఁ
చంద్రభూషక్రియాశక్తి రాయలయొద్ద
బాదుకొల్పితి సార్వభౌమవిరుద

* This is a distinct person from Kāśivilāsa Kriyāsakti, the preceptor of Mādhava Mantrin and Gangā Dēvi, the first member of the full title being the personal designation of the occupant and the second that of the office.

సీ మెటుల మెప్పించెదో నన్ను నింక మీద
 రావుసింగమహిపాలు ధీవిశాలు
 నిండుకొలుపున నెలకొనియుండి నీవు
 సకలసద్గుణ నికురుంబశారదాఁబ.

This verse from the Kāśikhandaṁ of Śrīnātha refers to his achievements. He says that the Redḍi King Virabhadra was praised by the poet Śrīnātha who was declared the king of poets (Kavirāṭ) by the bathing in gold which took place in the Pearl Hall of the Emperor of Kārṇāṭa (Vijayanagar).

సీ. కర్ణాటక్షిపాలమాక్షిక సభాగారాంతరాకల్పిత
 స్వర్ణస్నానజగత్ప్రసిద్ధకవిరాట్పుత్ర్య చారిత్రకు
 గాల్గోరాశిగభీర పాణ్డ్యముఖమధ్యాహ్నపరాన్ద్యార్చితా
 పణ్డ్యవల్లభరాజశేఖరమణి పంటాన్వయగ్రామణి.

21

COMMENTARY ON THE KĀVYĀLANKĀRA SŪTRA OF VĀMANA.

[By Sāluva Gopa Tippa Bhūpala.]

Sāluva Gopa Tippa was the grandson of Sāluva Tippa who married Harima, elder sister of Dēva Rāya II, and son of Sāluva Gopa. He was the governor under Dēva Rāya II and later, in the viceroyalty of Muḷbāgal. He was a great Sanskrit scholar and has left several works of his in the language. The following are extracts from his commentary on Vāmana's Kāvyālankāra Sūtra called Kāmadhēnu.

కల్యాణాని తనోతు నస్త భగవాన్కీడావరాహాకృతి-
 దృష్టాగ్రేణ నవప్రోహపులకాం దేవీం ధరామద్భుతమ్ ।
 యస్యాక్లేషు వహంతి లోమవివరాలగ్నా మహామ్భోధయః
 క్వాంతాస్పర్శామృతాదీవ ప్రకటితాం స్వేదోదవిన్దుశ్చయమ్ ॥

ప్రబంధం తాలానాం భవనుతిమిషేణాతనుత యః
 శివాశ్చక్రాకారా నటనకరణానామపి మిదాః ।
 స వృత్తేర్వ్యాఖ్యానం తరలరచనం వామనకృతేః
 విధతే గోపేన్ద్రత్రిపురహరభూపాలతలకః ॥

पावनपदविन्यासा समग्रसदोहशालिनी भजताम् ।
 घटयति कामितमर्थं काव्यालङ्कारकामधेनुरियम् ॥
 इति कृतरचनायामिन्दुवंशोद्धेन त्रिपुरहरधरित्रीमण्डलाखण्डलेन ।
 ललितवचसि काव्यालङ्कारिकाकामधेनावधिकरणमयासीत्पञ्चमं पूर्तिमेतत् ॥
 इति श्रीगोपेन्द्रतिप्पभूपालविरचितायां वामनालङ्कारसूत्रवृत्तिव्याख्यायां
 काव्यालङ्कारकामधेनौ प्रायोगिकं नाम पञ्चममधिकरणम्.

22

COLOPHON ON TĀLA DIPIKA.

[By Sāluva Gopa Tippa Bhūpala.]

In the introduction to the Kāmadhēnu the prince Gopa Tippa says that he also wrote a book on music determining the different ways of keeping time, and another on dancing. The following is the colophon of the Tāladīpika, the book on music:—

इति साळुववंशार्णवपूर्णिमाचन्द्रस्य भरतमतपारावारपारीणस्य श्रीगोप-
 तिप्पभूपालस्य तालदीपिकायां तालप्रस्तारादिप्रत्ययनिरूपणप्रकरणम्.

23

VIKRAMĀRKA CHARITRAMU.

[By Jakkana.]

This is a Telugu poem written by the poet Jakkana and dedicated to Vennelaganti Siddamantri. He and his son Jannamantri were greatly patronised in the court of Dēva Rāya II. Siddhamantri is said to have been rewarded with Chāmaras, Chhatra (umbrella) and the Palanquin by the Minister Chāmanāmātya of Dēva Rāya II.

సీ. విమలవర్తనమున వేదశాస్త్రపురాణ
 వాక్యార్థసరణికి వన్నె వెట్టె
 పరమహృద్యంబైన పద్యకేతంబున
 దేవకితనయువిధేయుఁడైన
 రసికత్వమున దేవరాయమహారాయ
 కరుణాకటాక్షపీఠముగాంచె

కట్టకట్టకముల్లలయంతయును మెచ్చ
గణకవిద్యాప్రాధి ఘనతకెకె

గీ. గురుఁబోషించె సతకవివరులమంచె
 బ్రజలఁబాలించె భాగ్యసంపదవహించె
 వారితమునిముఖ్యవంశరత్నాకరేంద్ర
 చంద్రుడైయొప్పు సిద్ధయజన్నమంత్రి.

మ. అరసెఁబంధులవైభవోన్నతులఁగా నాదిప్రధానావళి
 దొరసెఁగి నీతివివేకవిష్ణుగణచే దోరంపుసతీకర్తుల
 ఒరసెఁగి పూర్వవదాన్యవర్గములనోపాహయెందునే మంత్రులు
 సరియేసిద్ధయజన్నమంత్రికి మనీషాదేవతామంత్రికె.

సీ. చిత్రగుప్తునకైనఁ జింతింపనరుదైన
 గణితవిద్యాప్రాధిఘనతకెకె
 నవరసంబులయందు నవ్యకావ్యంబులు
 కవిజనంబులు మెచ్చగానొనర్చె
 నాణిముత్యముల సోయగముమించినవ్రాలు
 వరుసతోసెరుగేలవ్రాయనేర్చె
 నాత్మీయలిపియట్టులన్యదేశంబుల
 లిపులను జదువంగవిభుఁడయ్యె.

గీ. దేవరాయ మహారాయ ధీవిధేయ
 మంత్రివల్లభ చామనామాత్యదత్త
 చామరచ్చత్రశిఖికాదినకలభాగ్య
 చిహ్నములనొప్పజన్నయసిద్ధమంత్రి.

క. శ్రీమద్వల్లయవరసుత
 చామనదండాధినాథసామ్రాజ్యరమా
 సామగ్రీసంపాదక
 సామాదిక చతురుపాయసంపన్నునకుఁ.

Canto III

స. శ్రీకర్ణాటమహామహేశ్వర సదాసేవాప్రధానోత్తమా
 నీకస్తుత్యలిపిక్రియానిపుణపాణిద్వంద్వపంకేరుహ
 యాకల్పాంతః నిత్యకీర్తి జలజాస్యాకేళిగోపీభవ
 ల్లోకాలోకధరాధరావృతధరా లోకైక రక్షామణి.

24

SĒSHADHARMAMULU.

[By Paidiganṭam Śaraṇamantri.]

In this poem the author says that one of his ancestors Ambamantri lived in the court of Praudha Dēva Rāya who being pleased with his writing presented him with a gold style.

సీ. బహుపురాణగ్రంథపరనాథకరణాతి
 శూరుండుమీయన్న సూరమంత్రి
 మహితసఖాభిరామముఖ కావ్యంబులు
 ధరనిత్పై మీతాత శరణమంత్రి
 తగవరియైయన్న దానంబుసేయుచు
 వెలసె మీపెదతండ్రి విస్సమంత్రి
 వేదపర్వతమనవినుతులఁగాంచెను
 సరసుండుమీతాత చండమంత్రి.

గీ. ప్రాథనాయల మెప్పించిరాయసమున
 పైడిగంటంబుగొని వ్రాసిభద్రలీఁఁ
 బైడిగంటంబువారని వద్దుదెచ్చి
 యలరె మీతాతముత్రాతయంబమంత్రి.

25

GANGĀDASAPRATĀPAVILĀSAM.

[By Gangādhara.]

This is a Sanskrit drama celebrating the triumphs won by Gangādāsa, Raja of Pāvāchala, against the Sultan of Guzerat. In the beginning of the drama there is a short account given of how it came to be written and acted. As soon as the Emperor of Vijayanagar, Pratāpadēva Rāya (Dēva Rāya II) died and was succeeded by his son Mallikārjuna his enemies, the Sultan of the South (the Bahmani Sultan) and the Gajapati, taking advantage of the youth of the monarch, marched upon the city of Vijayanagar with a large army and closely invested it. But Mallikārjuna sallied forth from his capital, like a lion from his den, and routed the armies of the besiegers after completely defeating them.

Soon after this Mallikārjuna made enquiries in his court about the whereabouts of a poet of his father's court. He had been

presented by Pratāpa Dēva Rāya with very valuable jewels and titles, and had gone on travel into other kingdoms in order to hold disputations with their court poets. Then a *vaitālika* (*court bard*) who had just returned to his court after a triumphal journey in the north gave an account of his tour.

After leaving the court of Dēva Rāya with presents and honours he made a pilgrimage to Dvāraka and went to the court of the Sultan of Guzerat. He there silenced all the scholars of the place and receiving presents from the sovereign stayed for six months.

He then went to the court of Prince Gangādāsa, the ruler of the state Pāvāchala, with its capital at Champakapura. He pleased Gangādāsa greatly by his achievements and scholarship. Then Gangādāsa requested him to compose a drama in Sanskrit celebrating his achievements. The poet accordingly composed a high class drama, for which the prince honoured him with a Kanakābhi-shēka (bathing in gold). The *vaitālika* then said that, having got the drama composed, Gangādāsa and his court were looking for the proper person to stage it.

Mallikārjuna was very glad to learn about his achievements. Immediately an actor of his court rose and proposed to go to the court of Gangādāsa and stage the newly-written play.

नाट्यकारः ॥ नाट्यरसिको नाम नाट्यकारोऽहम् ।

राजा ॥ कुतो देशादागम्यते ।

नाट्यकारः ॥ कर्णाठात् ।

राजा ॥ तत्र किमपूर्वमत्रागमने किं कारणम् ।

नाट्यकारः ॥ आकर्ष्यताम् । पूर्वपश्चिमदक्षिणसमुद्राधीश्वरे, हयपतिगजपति-
नरपतिरायमुवर्णपुत्तलाङ्कितवामचरणविरुदतोडराडम्बरे, महाराजाधिराजराज-
परमेश्वरे, राजगजवेष्टकारे, राजकठारित्रिणेत्रे, रिपुराजगजगण्डभेरुण्डावतारे,
विजयनगरीपुरन्दरे, श्रीमत्प्रतापदेवराजे महेन्द्रसभालङ्कारे सति तत्कुमारेण
श्रीमल्लिकार्जुनराजेन साम्राज्यसिंहासनमधिष्ठितम् । तदाकर्ण्य दक्षिणसुरभ्राणेन
गजपतिनाच पूर्वपराभूताभ्यां उभाभ्यां अमितहयगजपदातिभ्यां सम्भूयाभिषेण-
नमकारि । विजयनगरमावृत्य स्थितं तावदसहमानो गजबलं मृगेन्द्रशाव इव
गिरिकन्द्राद्विजयनगरतः श्रीमल्लिकार्जुनराजो बहिर्निर्गत्य निशिततरकरवाल-
धाराजलप्रवाहवाहिनीपूरं हयपतिगजपतिसैन्यमशेषममज्जयत् । गजपतिः स्व

देहमात्रावशेषः पलाय्य निरगाद्यवनाधिपतिश्च । तदनन्तरं श्रीमल्लिकार्जुनरा-
जेन रणघूतविजितान् हयगजान् सकलमहीमण्डलकलावत्करकमलसात्कृत-
वता तस्यामेव वेलायां निजजनकेन श्रीप्रतापदेवराजेन दिव्यरत्नरचितकटक-
कुण्डलहारकनकदण्डचामरयुगलमौक्तिकच्छत्ररिपुराजगजगण्डभेरुण्डनिजवि-
रुदपदकहयगजनरपतिराजकविपुत्तलाङ्कितं विरुदनोडरं दत्त्वा निजकीर्तिजग-
ङ्गाया भगीरथीकृत्य सम्मानितरुचिराङ्गधरोऽनवद्यविद्याबलेन दिग्विजयाय
यातः सम्प्रति कास्त इति पृष्टम् । तदा तदानीमेव उत्तरदिगन्तराळात् समा-
गतेन केनचिद्वैतालिकेन "महाराज महाराजस्य कीर्तिमाहिमाचलं कृत्वा द्वार-
कायात्रां विधाय अह्नदाबादनगरे गूर्जरसुरत्राणस्य महाद्वारे वामचरणे विरुद-
तोडरं निधाय सभाकोविदान्मूकीकृत्य षण्मासानुषित्वा ततो निर्गम्य पावा-
चलाधीश्वरं चम्पकपुरपुरन्दरं श्रीगङ्गादासभूवल्लभं द्रष्टुं समागतः । तत्र
श्रीगङ्गादासभूवल्लभेन लोकोत्तरविद्योजितां कवितां विलोक्य सन्तुष्टेन बहु-
मानदानैः परितोष्य मञ्चरित्राभिनयनाटकं भवता विधेयमित्युक्तं करोमीति
स्वीकृत्य लोकोत्तरं नाटकमकार्षीत् । तदद्भुतमाकर्ण्य गङ्गादासभूवल्लभो
बहुकनकरत्नैः आपादतलमस्तकं तमापूरयत् । अस्य नाटकस्य अभिनयं कर्तुं
काश्चिन्नाट्यकारः समागच्छेदिति राजा चिन्तां करोती" त्युक्ते श्रीमल्लिकार्जु-
नराजेन साधु कथितं अस्मच्चिन्ता दूरीकृतेति बहुमानपुरस्सरं स वैतालिकः
संमानितः । तदानीं तदास्थानस्थितेन रिपुनाट्यकारवारणमदनिवारणपञ्चाननेन
मया तदाकर्ण्य तन्नाटकमहं नाट्यरसिकोऽभिनेष्यामीति अत्रसोत्कण्ठमाग-
तोऽस्मि । तावन्मम भाग्यगुणेन महाराजोऽपि महाकालीमहामहोत्सवे कला-
कुतूहलानि विलोकयन्नेव मन्त्रयनगोचरः समजानि । तदहं महाराजस्य
युवराजत्वमारभ्य रूपकाभिनयाय गच्छामि । पश्यतु महाराजः । इति
निष्क्रान्तः ॥

26

ŚRĪŚAILAM PLATES * OF VIRŪPĀKSHA.

These copper plates contain engraved upon them the grant by the last Emperor of the first Vijayanagar dynasty of the village Sirumala Ātukūru to the Śaiva teacher by name Siddha Bikshā-vṛitti. They begin with the usual verses giving the pedigree of

* These were obtained from Mr. Kōka Rangaswami Nayudu, Tahsildar of the Podili division of the Venkatagiri Zamindari, who has possession of them.

the family from the moon to Yadu, and say that in his family was born the king Sangama. He had a son called Bukka who by his valour destroyed all his enemies and caused great prosperity to the world. The genealogy is then continued down to Vijaya. Through Nārāyaṇīdēvi, Vijaya had a son called Pratāpadēva Rāya. Possessed of many virtues and famous for his good acts he got the kingdom of Penukonḍa (Ghanādri) from his elder brother and was the best (Pārijāta) among men. He had a wife called Siddhala Dēvi. From her Śiva was born as the lord of kings, Virūpāksha who was the personification of generosity and an ocean of kindness. He got the kingdom 'by his own valour', and, endowed with all fortunes and having conquered all his enemies 'at the point of the sword', he rules the world a veritable storehouse of valour. Then follow two verses praising the sovereign. On the banks of the Tungabhadra, in the temple of Virūpāksha, surrounded by Brahmans and the virtuous people of his court, on the date of his coronation, i.e., in the year of Śaka counted by the Vasus, eight, the gunas and the earth or 1388,* in the month Kārtika in the dark fortnight he granted the village called Sirmaṇa Ātukūru situated in the Rajya of Pratāpagiri to the sage living in Śrī Parvata, worshipping Mallikārjuna called Siddha Bhikṣhāvṛtti along with 400 pagodas. Then follow two verses in praise of the donee. The boundaries of the village granted are then given and it is renamed Virūpākshapuram. The last verse says that the sage was immensely pleased with the gift and blessed the king with long life.

This inscription is important for more reasons than one. First, it gives the proper reading of the name of the Queen of Dēva Rāya which had been hitherto read as Simhala Dēvi. Again instead of saying *nijāgrājāprāptam anādirājyam* in the verse referring to Prauḍha Dēva Rāya which was interpreted as 'who got his ancient kingdom from his elder sister' the plate reads *nijāgrajāt-prapta-Ghanādrirājyam* which would mean who got the kingdom of Ghanādri or Penukonḍa from his elder brother. This would suggest that Dēva Rāya II had an elder brother, whose name we do not know, who conquered the kingdom of Penukonḍa, from whom, we do not know.

Then after Dēva Rāya II, it omits completely all reference to the king Mallikārjuna who ruled between Dēva Rāya II and Virūpāksha;

* I am obliged to the Hon'ble Diwan Bahadur L. D. Swamikannu Pillai for the equivalent Christian date which is Friday, 8th November A.D. 1465. The day may be Thursday, the 7th.

and says that Virūpāksha got the throne of his ancestors (pitṛyam simhāsanam) by his own valour (nijapratāpadadhigatya), after conquering all his enemies at the point of the sword (khaḍgā-gratassarvaripūn vijitya). This suggests that he came to the throne not by natural succession after his elder brother's death, but as a result of a successful usurpation. Hence it might have been that he omitted altogether any reference to his elder brother Mallikārjuna.

* * *

अभूदस्मिन्महावंशे प्रभूतभुजविक्रमः ।
 सञ्जात लक्ष्मीसम्पन्नस्तङ्गमो नामभूपतिः ॥
 विजित्यशत्रूनखिलाञ्जगत्प्रभुः संमोदते वीरविलाससंश्रयः ।
 समस्तविद्यानिपुणः प्रतापी धर्मैकभूस्सर्वकलासु कोविदः ॥
 अभूदस्मान्महाभूपाहुक्करायमहीपतिः ।
 प्रचण्डतरदोर्दण्ड खण्डितारातिविक्रमः ॥
 कर्णाटलक्ष्मीस्तविलासमास यस्मिन्महीपे महनीयकीर्तौ ।
 भूमिस्त्रिधैवाप वसुन्धरात्वं स्थिरेतिनाम प्रथमं गुणौघैः ॥
 क्षोणीपालनमेव कर्तुमनिशं जातौ त्रिलोकाधिपौ ।
 एकीभूय च बुक्करायनृपतौ पीताम्बरेशावुभौ ।
 नाम्नाचापितयोः प्रसिद्धिमगमद्भूवल्लभः श्रीयुतः
 सर्वा सागरमेखलां भुवमिमां संपालयन्दीव्यति ॥
 राजा हरिहराख्योऽसौ महादानानि षोडश ।
 विधायलक्ष्मीसम्पन्नो भाति सर्वगुणाश्रयः ॥
 तस्य मेलाम्बिकाजानेः प्रादुरासीद्यशोधनः ।
 प्रतापदेवरायाख्यः तनयोविनयान्वितः ॥
 प्रतापवह्नौ परिजृम्भमाणे शुष्कास्तुरुष्का अपि यस्यराज्ञः ।
 रिपुक्षितीन्द्राः स्वनिरस्तधैर्याः कान्तारवल्मीककृतात्मरक्षाः ॥
 तस्य देमाम्बिकाभर्तुः पुत्रश्शत्रु निषूदनः ।
 विद्याविनयसम्पन्नो वीरो विजयभूपतिः ॥
 तस्य नारायणीदेव्यामुत्पन्नश्शुभलक्षणः ।
 प्रतापराय इत्याख्यामगमत्पार्थिवोत्तमः ॥

गुणैरनेकैरवनीतलेऽस्मिन् विराजमानः सुकृताप्तकीर्तिः ।
 निजाग्रजात्प्राप्त घनाद्विराज्यः साधीकृतार्थो जनपारिजातः ॥
 तस्य सिद्धलदेवीति भार्या लक्षणसंयुता ।
 लक्ष्मीनारायणस्यैव जाता त्रिजगदम्बिका ॥
 तस्यां शिवः प्रादुरभूद्गुणाढ्यो नाम्ना विरूपाक्ष इति प्रसिद्धः ।
 राजाधिराजः क्षितिपालमौलिः वदान्यमूर्तिः करुणैकसिन्धुः ॥
 निजप्रतापादधिगत्य राज्यं समस्तभाग्यैः परिसेव्यमानः ।
 खड्गाग्रतस्सर्वरिपून्विजित्य संमोदते वीरविलासभूमिः ॥
 रिवलीकृतसुरत्राणो द्वावितान्ध्रमहीपतिः ।
 हिन्दुरायसुरत्राणस्त्रिराज्यभुजगोन्नतः ॥
 वैरिराजगजेन्द्राणां पञ्चास्यः परभीतिकृत् ।
 सुहृत्पद्मसुधाभानुरित्यादिविरुदोन्नतः ॥
 तुङ्गभद्रानदीतीरे विरूपाक्षस्य सन्निधौ ।
 पितृयं सिंहासनं प्राप्य पालयन्धरणीमिमाम् ॥
 पुण्यश्चोकाग्रगण्योऽसौ विरूपाक्षक्षितीश्वरः ।
 धर्मास्थानगतैस्तद्भिः संयुतो धरणीसुरैः ॥
 शालिवाहननिर्णीतशकवर्षक्रमागते ।
 वस्त्रष्टगुणभूयुक्ते पार्थिवारूढे च वत्सरे ॥
 कार्तिकारूढे च मासेऽस्मिन्नसिते पञ्चमीतिथौ ।
 राजाधिराजस्तर्वज्ञो यो राज्ञां परमेश्वरः ॥
 विरूपाक्षक्षितीपालो विरूपाक्षस्य सन्निधौ ।
 निजपट्टाभिषेकस्य पुण्यकाले नृपोत्तमः ॥
 प्रतापाह्वयविख्यातगिरेराज्यं तथैव च ।
 कान्नाडौ शिर्मणारूढात् आतुकूरेतिविश्रुतम् ॥
 कैलासस्थितएव शम्भुरधुना श्रीपर्वते सर्वदा
 पार्वत्या सह संवसन्नतिमुदा लोकत्रयं पालयन् ।
 यस्तिष्ठत्यथ तस्य सेवकविधौ श्रीलिङ्गचक्रेश्वरः
 श्रीमान्पर्वतमल्लिकार्जुनमहादेवस्य पादार्चकः ॥

कैलासोपरि ये स्थितामरगणा तेवा पृथिव्यां च-
 मुख्यासिद्धगणाम् . प्रभृतयः तैस्तार्थमत्रापि यः ।
 वाराणस्यधिवासतामधिगतः श्रीपर्वतेयमुदा
 श्रीसिद्धप्रतिपन्नवैभवतया विशां प्रवर्तेत च ॥
 अङ्गरङ्गादिभोगाय पर्वमासोत्सवाय च ।
 तपस्वि . नृदानाय विरूपाक्षक्षितीश्वरः ॥
 ददौ स्वाभिमतवाप्यै श्रीगिरौ सन्निवातिने ।
 प्रतापाख्यगिरे राज्ये वराहाणां चतुश्शतम् ॥
 अष्टरापरिविख्यातं आतुकूरेति निश्चितम् ।
 विरूपाक्षपुरं चेति प्रतिनाम विधाय च ॥
 सहिरण्योदकदानधारापूर्वं यथाविधि ॥

* * * * *
 ददौ पर्वतसंस्थस्य मल्लिकार्जुननामतः ।
 दीप्यमानस्य(दे?)वस्य विरूपाक्षक्षितीश्वरः ॥
 तपस्वी स च सन्तुष्टो संयुतः परया मुदा ।
 राजानमाशिषं चक्रे चिरञ्जीवी भवत्विति ॥

27

PRAPANNĀMRTAM.

[By Anantāchārya.]

In giving the life of Ēṭṭūr Singarāchārya or Nṛsimha Guru, it narrates the following story. Ēṭṭūr Nṛsimhāchārya with his younger brother, Śrīrangāchārya, being very poor started from their village Ēṭṭūr for Vijayanagara, the capital of the empire, 'to earn money.' At that time the kingdom was ruled by a sovereign called Virūpāksha. His cousin-claimants being jealous of his power wanted to injure him, and he was forced to leave his capital and take refuge elsewhere. From there he secretly collected an army, marched one night upon the capital and, putting to death all his enemies, began to rule his kingdom as before. But all his relatives who were secretly murdered in the palace became ghosts, haunted his palace, and caused him very great annoyance day and night. To escape this Virūpāksha was compelled to abandon

the old palace and construct a new one. But the old palace continued to be haunted, and the ghosts gave great trouble to the neighbourhood by their noise and wailings. The king performed many austerities and gave large gifts for getting rid of the trouble, but in vain.

Nṛsimhāchārya and his younger brother as they entered the city during night, mistook this haunted palace for the king's residence and entered it, Rāmāyaṇa in hand. At their approach the ghosts (piśāchas) remained quiet; and they were admitted into the palace. Entering the palace they found the ghosts holding court with king, council and attendants. On their approach all the ghosts bowed to them and showed them the respect due to scholarship, and the ghost-minister enquired who they were and for what purpose they had come there. They narrated their whole story on which the king directed them to come secretly every night and read to them the Rāmāyaṇa for which he promised to pay them at the rate of one *nishka* every day. This they did for sometime. When they came to the end of the Rāmāyaṇa, Nṛsimhāchārya and the brother directed them to make due preparation for the celebration of the coronation (pattābhishēka) of Rama as is usually the practice even now. On the day of reading the pattābhishēka portion of the Rāmāyaṇa the brothers were presented with many thousands of gold coins and precious stones. After the reading was over the ghosts narrated to the brothers their story as follows: "We are all related to Virūpāksha, the present sovereign of the country, and have been foully murdered by him in our sleep. This horrible death has forced us to haunt the palace. It was on our account that Virūpāksha left this palace and built another seeking to get rid of us by vows and charities. But all that was of no avail. You two holy people by coming here every night and reading to us the Rāmāyaṇa have rid us of our sins, and we now go to the heaven of *Sāntānika*." They took leave of the two brothers thus, and went to heaven. The palace became rid of the ghosts and the whole neighbourhood, to its great relief, were rid of the nightly disturbance. They reported the matter to Virūpāksha, and Virūpāksha on learning after inquiry what had taken place, summoned the two brothers before him.

He enquired who they were and why they went to the haunted palace. They told him that they belonged to the village Ēṭṭūr, and were the descendants of the famous Śrīśailapūrṇa whom the God Venkaṭēśvara called 'grandfather,' and who explained the Rāmāyaṇa in twenty-four different ways to Rāmānuja. They then

gave a full account of their going to the haunted palace and of what transpired there.

On hearing the whole story king Virūpāksha felt great reverence for the Rāmāyaṇa, the God Rama and the preceptor Nṛsimha. The king was soon admitted into the Vaishṇava faith by him as before that time he was a Vīra Śaiva. After Virūpāksha became a Vaishṇava he directed his new preceptor Nṛsimhāchārya to expound to him the Rāmāyaṇa which he did. On the day of the reading the Paṭṭābhisheka sarga the king had him 'bathed in gold,' and Nṛsimhāchārya continued from that time to live in the capital itself. When Virūpāksha became a Vaishṇava, all his subjects also became followers of Vaishṇavism. The king from that time gave up the use of the old seal with the sign manual Virūpāksha on it, and adopted a new one on which was inscribed the name 'Śrī Rama.'

Sarga 123.

तस्य रामानुजार्यस्य नृसिंहायोर्भवत्सुतः ॥

नृसिंहार्यो महातेजास्तर्वशास्त्रविशारदः ।

ष्टूरुनामनगरं स प्राप सुमहायशाः ॥

तस्मिन्नेष्टूरुनगरे कंचित्कालं समास्थितः ।

तस्मिन्काले महातेजाः विरूपाक्षो महाबलः ।

शशास राज्यं धर्मेण विजये नगरे नृपः ॥

दृष्ट्वासहिष्णवस्सर्वे विरूपाक्षस्य वैभवम् ।

ज्ञातयोर्हिसितुं यत्नंचक्रिरे बलदर्पिताः ॥

विरूपाक्षो विदित्वाय तेषां तत्कर्मकृत्तशः ।

देशान्तरमवस्थाय निर्गत्य नगराद्वहिः ॥

गूढोरहसिकस्मिंश्चित्कंचित्कालं निनाय सः ।

ततस्तम्पाद्य महतीं सेनां स चतुरङ्गिणीं ॥

केनाप्यज्ञातदृत्तान्तो निशीथेसबलो महान् ।

विजयं नगरं प्राप्य विरूपाक्षो नृपोत्तमः ॥

निश्शेषं सर्वशत्रूणां वधं चक्रे महाबलः ।

विजयाख्ये ततस्तस्मिन्नगरे पूर्ववत्तदा ॥

राज्यं प्रशासयंस्तस्थौ सर्वलोकमहीपतिः ।
 निशीथेबान्धवास्सर्वे तेन ये निहतानृपाः ॥
 पिशाचभूतास्तेसर्वे पुत्रपौत्रादिका जनाः ।
 तं नृपं पीडयामासुर्विरूपाक्षं दिवानिशम् ॥
 विसृज्य राज्यभवनं विरूपाक्षो महामतिः ।
 पुनरन्यद्विधायाशु राजवेश्ममहाबलः ॥
 राज्यं प्रशासयंस्तस्थौ तत्र सर्वजनैस्तह ।
 प्रतिरात्रं पिशाचानां तेषां कोलाहलोरवः ।
 प्रलापश्च महांस्तत्र श्रूयते राजवेश्मनि ॥
 पैशाच्यमोचनार्थाय तेषां राज्ञा महात्मना ।
 कन्यागोभूमिदानानि गृहदानान्यनेकशः ॥
 पुण्यव्रतान्यनेकानि कृतान्यन्यानि यानि च ।
 सातैर्नमोचिता दानैर्घोरपैशाच्यवेदना ॥
 नृसिंहार्यस्तदातस्मा देतूरुनगरान्महान् ।
 निर्गत्यनिखिलान्देशांश्चरित्वा धनकाङ्क्षया ॥
 असंप्राप्तधनः प्राप विजयं नगरं प्रति ।
 स राजदर्शनाकाङ्क्षी सानुजश्शास्त्रवित्तमः ॥
 रामायणं समादाय पूर्वराजगृहं प्राति ।
 मया (अनभि ?) वज्ञातवृत्तान्तो निशायां वैष्णवोत्तमः ॥
 सानुजस्त नृसिंहार्यो रामायणसमन्वितः ।
 विवेश राजभवनं पिशाचशतसङ्कुलम् ॥
 पिशाचास्तौम्यरूपेण संहृष्टास्तेऽखिलास्तदा ।
 दर्शनात्क्षीणकर्माणः तयोर्वैष्णवमुख्ययोः ॥
 दृष्ट्वा तौ द्वारपालास्ते हस्तपुस्तकधारिणौ ।
 प्रणम्य मार्गं दत्त्वा ते विनयेन समास्थिताः ॥
 तेन सन्तुष्टहृदयौ राजान्तिकमुपागतौ ।
 प्रणम्य स नृपश्शीघ्रं तयोः श्रेष्ठासनमहत् ॥
 कल्पयित्वा यथान्यायं अर्चयित्वा विशेषतः ।
 दृष्ट्वाचानामयं सम्यक्सन्तोषं परमं ययौ ॥

कृत्वाशिषो नृसिंहार्थः सानुजस्तनृपाय च ।
 तस्मै प्रहृष्टस्तुतरां निषषादासने तदा ॥
 राज्ञा संचोदितस्तेनमन्त्री तावन्नवीत्तदा ।

Adhyāya 124.

ते सर्वे वैष्णवं दृष्ट्वा पिशाचास्तं मुदान्विताः ।
 पूजां चक्रुर्यथापूर्वं प्रत्युत्थानाभिवादनैः ॥
 भद्रपीठे सुखासीनो वैष्णवो वीतकल्मषः ।
 पट्टाभिषेकसर्गं च कथयामास शास्त्रवित् ॥
 मुखावलोकने सक्ताः वाचकस्य मुदान्विताः ।
 रामाभिषेकं शृण्वन्तोभक्त्या सर्वसमास्थिताः ॥
 रामाभिषेकं श्रुत्वा ते हर्षनिर्भरमानसाः ।
 पूजां पौराणिकायाथ चक्रुस्तर्वे महात्मने ॥
 अनेकशतसाहस्रं दीनारान्भूषणैस्तह ।
 अमूह्यानि च रत्नानि राजभोग्यानि यानि च ॥
 तानि सर्वाणि दत्वाशु संप्रणम्य पुनःपुनः ।
 नृसिंहाचार्यवर्याय सानुजाय महात्मने ॥
 बद्धाञ्जलिपुटास्तर्वे वचनं तमथानुवन् ।
 अस्माकं सर्ववृत्तान्तं वक्ष्याम श्रूयतामिदम् ॥
 अस्मद्वृत्तान्तकथने मामयं कुरुतं युवाम् ।
 विरूपाक्षस्य नृपतेस्ते सर्वे ज्ञातयो वयम् ॥
 व्याजेन केन चिद्राज्ञा निशीथे राज्यकाङ्क्षया ।
 विरूपाक्षेण निहतास्तुषुप्तिसमये वयम् ॥
 तेन प्राप्तास्म पैशाच्यं सर्वे सपरिवारकाः ।
 अस्मद्वयाद्विरूपाक्षः तदिदं भवनं जवात् ॥
 विहायचान्यभवनं विवेश समहीपतिः ।
 अस्मदर्थमनेकानि धर्माणि विविधानि च ॥
 विरूपाक्षेण भूपेन भक्त्या तेन महात्मक ।
 कृतानि तेन पैशाच्यं निवृत्तं नाभवत्तदा ॥

युवाभ्यां रामभक्ताभ्यां पैशाच्यमतिदुस्सहम् ।
 विनिवृत्तं तदस्माकं सांप्रतं घोरकर्मणाम् ॥
 युष्मन्मुखाब्जनिष्यन्ददिव्यरामकथामृतैः ।
 परितृप्ता वयं सर्वे भवामोऽद्य न संशयः ॥
 सान्तानिकं लोकमद्य गन्तुकामा वयं स्थिताः ।
 अनुज्ञां देहि नो ब्रह्मन् सर्वेषामाशु साम्प्रतम् ॥
 विमानवृन्दमाकाशे दृश्यते सूर्यसन्निभम् ।
 इतो विदूरे सन्तानलोकादद्यागं शुभम् ॥
 पिशाचेष्वित्युक्तवत्सु स गुरुस्तानुजस्तदा ।
 तेभ्यो मन्त्राक्षतान्दत्त्वा स्वान्तःकरणपूर्वकम् ॥
 अनुज्ञां प्रददौ शीघ्रं तेषां मुक्तौ कृपानिधिः ॥

* * * *

Adhyāya 125.

ततः पौरजनास्तस्य समीपगृहवासिनः ।
 केचिद्भ्राजगृहं प्राप्य तं विरूपाक्षमब्रुवन् ॥
 सज्जातं किञ्चिदाश्चर्यं पट्टनेऽस्मिन्नृपाद्य नः ।
 पूर्वराजगृहे राजन् पिशाचानामहर्निशम् ॥
 श्रूयते खलु घरोणां नित्यं कोलाहलारवः ।
 स महान् श्रूयते नाद्यकिमाश्चर्यं विचार्यताम् ॥

* * * *

विरूपाक्षनृपो भक्त्या दृष्ट्वा तौ सद्विजोत्तमौ ।
 प्रणिपत्य प्रसन्नात्मा वचनं चेदमब्रवीत् ॥
 कौ युवां देवसङ्काशौ वेदज्ञौ वैष्णवोत्तमौ ।
 पूर्वराजगृहं कस्मात्प्रविष्टौ प्रेतसङ्कुलम् ॥
 यत्कार्यं तत्र सज्जातं भवदागमनान्महत ।
 तत्सर्वं वदतं सत्यं मामयं भवतो ध्रुवम् ॥
 इत्युक्तस्तेन भूपेन नृसिंहगुरुपुङ्गवः ।
 संप्रहृष्टोऽब्रवीद्वाक्यं गतभीस्तं महीपतिम् ॥

श्रूयतामभिधास्यामि विरूपाक्ष महीपते ।
 वृत्तान्तमेतं सकलं पवित्रं पापनाशनम् ॥
 पुरा यमाह तातेति भगवान्वेङ्कटेश्वरः ।
 श्रीमद्रामायणस्यार्थं चतुर्विंशतिवर्त्मना ।
 महते भाष्यकाराय यतिराजाय योऽदिशत् ॥
भूरिश्रीशैलपूर्णस्य तस्य वंशो महात्मनः ।
 सञ्जातोऽहं महाभाग सर्वलोकैकविश्रुते ॥
 नृसिंहार्य इति ख्यातः सर्वशास्त्रविशारदः ।
 रामभक्तो विशेषेण नित्यं रामकथाप्रियः ॥
 ममानुजोऽयं मतिमान् श्रीरङ्गाचार्यनामवान् ।
 सर्वशास्त्रविदां श्रेष्ठः सर्वज्ञस्ताधुसत्तमः ॥
 अवेहि तदिदं राजन् श्रीरामायणपुस्तकम् ।
 एतूरु नगरस्थोऽहं दरिद्रो वेदपारगः ॥
 सोऽहं यवीयसानेन सहितो धनकाङ्क्षया ।
 तदिदं नगरश्रेष्ठं विजयाख्यं समागतः ॥
 कदाचिद्रात्रिवेलायामज्ञानेन महोच्छ्रयम् ।
 तद्राजभवनं दिव्यं संप्राप्तोऽभव मादरात् ॥
 तत्रत्यास्ते मया दृष्टाः पिशाचा राजसत्तम ।
 राजमन्त्रिप्रधानादिरूपेण नरमूर्तयः ॥
 ते सर्वे प्रीतिसंयुक्ताः पूजां चक्रुर्यथाविधि ॥
 मह्यं तत्र प्रविष्टाय सानुजाय महीपते ॥
 ममैतं सर्ववृत्तान्तं श्रुत्वा ते मन्मुखात्तदा ।
 मामवोचन्महीपाल भक्त्याशुभतरं वचः ॥
 यूयमत्र निशाकाले समागत्य दिनेदिने ।
 ब्रूत रामायणं निष्कं दास्यामो भवतां ध्रुवम् ॥
 एतद्वृत्तान्तलेशोऽपि न प्रकाशं कदाचन ।
 द्रव्यलोभान्नृपास्माभिः यथोक्तं तत्तथाकृतम् ॥
 एवं नीतास्त्रयो माताः श्रीरामकथयानृप ।
 पट्टाभिषेकसमये तैर्दत्तो द्रव्यसन्धयः ॥

आवयोः पश्यतो स्तर्वे पिशाचास्ते नृपोत्तम ।
 ततस्तन्त्यज्य पैशाचशरीराणि जवात्तदा ॥
 अनुज्ञाता मया सर्वे दिव्यरूपधरास्तदा ।
 दिव्यं विमानमारूढा विचित्रं मयि पश्याते ॥
 सन्तानलोकमुद्दिश्य ते गता राजसत्तम ।
 इदं सत्यमिदं सत्यं ममैवोक्तं नृपोत्तम ॥
 तैर्दत्तं द्रव्यसङ्घातं पश्येदं नृपभूषणम् ।
 इत्युक्त्वा देशिकश्रेष्ठो नृसिंहार्यो महामतिः ॥
 विरूपाक्षाय भूपाय दर्शयामास तद्धनम् ।
 विलोक्य तद्धनं सर्वं अनर्घं राजभूषणम् ॥
 विस्मयं परमं गत्वा विरूपाक्षो मुमोदह ।
 रामायणे रामभद्रे नृसिंहगुरुपुङ्गवे ॥
 आचार्यदेवप्रामाण्यभावं चक्रे महामतिः ।
 मन्त्रे तद्देवतायां च तथा मन्त्रप्रदे गुरौ ॥
 त्रिषु भक्तिस्तदा कार्या सा हि प्रथमसाधनम् ।
 एवं भक्तिस्तु सङ्घाता विरूपाक्षमहीपतेः ।
 तत्रत्यानां च सर्वेषां जनानां तद्विचित्रितम् ॥
 विरूपाक्षस्ततो धीमान् वीरशैवमतोपि सः ।
 श्रीशैलवंशसम्भूतौ ज्ञात्वा तौ रामलक्ष्मणौ ॥
 पुत्रमित्रकलत्रादिसहितश्च सनागरः ।
 श्रीशैलवंशतिलकात् नृसिंहार्याज्जगद्गुरोः ।
 पञ्चसंस्कारसम्पन्नो बभूव सुमहायशाः ॥
 श्रुत्वा रामायणं सर्वं नृसिंहार्याद्रिरूत्तमात् ।
 रामभक्तो विरूपाक्षः कृतकृत्यो मुमोदह ॥
 पट्टाभिषेकसमये नृसिंहगुरवे मुदा ।
 स्वर्णाभिषेकमकरोद्भक्त्या पार्थिवसत्तमः ॥
 नृसिंहार्यस्ततस्तेन सन्तुष्टस्तानुजस्तदा ।
 तत्रैव राजनिकटे सदारस्सुखमास्थितः ॥

श्रावैष्णवे विरूपाक्षे प्रशासति महीमिमाम् ।
 आसंच्छीवैष्णवास्तर्वे यथा राजा तथा प्रजाः ॥
 विरूपाक्षाभिधां मुद्रां विरूपाक्षो विहाय च ।
 राजाङ्गुलीये श्रीराममुद्रां दृढतरां व्यधात् ॥
 श्रीराममुद्रा सवर्त्र तदाप्रभृति विश्रुता ॥
 विरूपाक्षनृपात्पूर्वे शैवास्तर्वेऽभवन्नृपाः ।
 तत्पश्चाच्चाभवत्सर्वे विख्याता वैष्णवा नृपाः ॥

एवं नृसिंहगुरुराडिह सर्वलोकान् रामानुजार्यपदपङ्कजभृङ्गराजान् ।
 कुर्वन्निरन्तरमतन्द्रितलोकरक्षः तस्थौ सुखेन विजये नगरे जितारिः ॥

28

RĀMARĀJĪYAMU OF VENKAYYA.

[Somadēva Rāja.]

This extract from the Narapativijayam gives some account of Somadēva Rāja, with whom the genealogical list of the last Vijayanagar dynasty seems to pass from legend to history. He was the son of Tātapinnama Rāja. In the *birudagadyam* list of titles, which the work attributes to Tātapinnama, he is called *Cheruku Rācha Nāyaka Saptāṅga haraṇa* (who defeated the army and captured the 'seven constituents of royalty' of Cheruku Rācha Nāyaka). This seems to refer to a historical event, but we do not know who the Cheruku Rācha Nāyaka was whom Tātapinnama defeated. Referring to his son Somadēva Rāja the work gives a number of historical events. He defeated the chiefs Naḍabāla Nāyaka, Gujjula Viri Nēḍu, Rudrapa, Gaurā Reḍḍi and Gangi Nāyaka). Opposite to the eastern gate of the fort of Ganginēni-konḍa, the capital of Gangināyaka, he erected a *torana* or triumphal arch in token of his conquests.

Somadēva also fought against the Muhammadan ruler Muham-mad and, completely defeating his army, took him prisoner. But Somadēva let him go after making obeisance. The Sultan presented him with 6,000 horse, promising that he would name his own son after his captor.

Somadēva is said to have conquered the following seven forts* (1) Ganginēnikoṇḍa, (2) Kandanavolu (Karnul), (3) Kaluvakolu, (4) Kōṭa Rāchūru (Raichur), (5) Mosalimaḍugu, (6) Yatagiri (Yadgir) and (7) Sātānikoṭa. Of these it is not possible to identify Nos. (1), (3) and (7). All the rest are situated in the border land between the Vijayanagar empire and the Bahmani kingdom where there was continuous fighting throughout the period of Vijayanagar history. The other three places are also likely to be found in the same region.

The work also gives a long (*birudagadya*) list of titles of this prince, some of which seem to refer to the conquests in which he took part. In addition to the titles referring to his conquest of the seven previously mentioned forts, he is said to have achieved victory at the following places and got the title Vīrakshētrabhārati-malla with reference to them. The places are Ākulapāḍu, Mudugal (Mudgal), Anegondi (the northern suburb of the capital Vijayanagar) and Kuntisara (?). There are also a number of titles in the list which are merely of general interest and do not refer to any historical events.

Somadēva Rāja was succeeded by his son Rāghavēndra. Rāghava was a pious king and performed many acts of charity. His son was Pinnama who is called the lord of the town of Āravīḍu. His son was Āravīṭi Bukka, general of the Emperor Śāluva Narasimha.

చ. అతనికీసోమదేవమనుజాధిపుఁడుద్యవమంది నిర్జితా
హితుడయితాల్సే భూభరమహీనపరాక్రమ రేఖసెన్నఁగా
క్షితిధర జామనోహరునకుఁబ్రతియోచును నీతిచేబృహ
స్పృతిసరిఁ బోలిధర్మమునఁబాండుసుతాగ్రజాటోడుకోడెమై.

* The statement in the copperplate grants of the last Vijayanagar dynasty that Somadēva, the ancestor of those kings, captured seven forts in a single day, has hitherto been considered an empty boast. But this account in the Narapativijayam tells us where the seven forts were and from whom he captured them. It does not say that he captured them all in a single day, which statement is an addition made by the latter day courtiers of the empire. We know the approximate date of these events. Āravīṭi Bukka, who was a general under Śāluva Narasimha, was the great-grandson of Somadēva, and Śāluva Narasimha lived in the latter part of the fifteenth century. Allotting twenty-five years for each generation we would have to fix the latter portion of the fourteenth century for Somadēva. He must have been one of the generals under the early Vijayanagar Emperors Harihara, Bukka and Harihara II. Muhammad whom he defeated seems to be the son of the founder of the Bahmani kingdom.

- సీ. బలవంతుడగునడబాలనాయకునిని
శూరుడౌగుజ్జలవీరి నేని
 రౌద్రరసోన్నిద్రురుద్రపాధిపుమహా
 శౌర్యశౌరారెడ్డి సాహసాంకు
 గంగినాయకుని సంగ్రామరంగంబున
 సింగంబు మత్తమతంగజములఁ
 బట్టుకైవడిఁ బట్టిచట్టలెత్తించికి
 నహినునసహుండునై గంగి నేని
- గీ. కొండప్రాద్భవర సీమనుద్దండవృత్తిఁ
 గంబములఁ బాఁతితోరణగాఁగఁగట్టి
 వినుతికెక్కెను సకలభూజనులచేత
 సోమదేవస్యపాల సుత్రాముండెలమి.
- సీ. కదనరంగంబునఁ గరితురంగమవీర
 వితతితోఁ బలుమారువిఱుగఁదోలి
 యమితోగ్ర శౌర్యమహాస్త్రదుఁబట్టిసి
 పేరుబెట్టదను గుమారునకది
 గాకభవత్పాద కమలంబునుదురంట
 దండంబుఁబెట్టెదఁ దన్నుఁగాచి
 విడుపుమన్నను గాచివిడిచియర్థులకును
 పట్టిశతంబునశ్వములవాని
- గీ. చేతనిప్పించి శరణస్సఁబ్రీతిఁగాచు
 విరుదుతగునీతనికెయనిధరణిపతులు
 సన్నుతింపగనాది రాజన్యచర్యఁ
 దేజరిలె సోమదేవధాత్రీవరుండు.
- సీ. దండెత్తి చనిమ హైమాద్దండ వృత్తినిగంగి
 నేనికొండవలీలగానుగట్టి
 కందనవోలును గలువకోలునుగోట
రామూరు నెటువంటి రాజుకైన
 సాధింపరాని మొసలిమడుగుమరియా
 తగిరినగరము సాతానికోట

వరుసతోసాధించి పరమహర్షంబునఁ
దత్తవృహజనతతులఁబ్రోచి

గీ. ధరకుదొడవని వినుతింపఁదగినయట్టి
యారపీటి పురాధ్యక్షుడగుచుదాత
పిన్ననృపసోమ దేవుండెయిన్నదగియె
నఖిలసత్రవి సురభూజమనుచు నెపుడు.

విరుదగద్యము.—జయజయ, నిఖిలమహాభాగవత ముఖ్యవిఖ్యానకీర్తి
ఏకదివసఘట్టికైక థాటీహతాహృతకోటరామారు సాతానికోట కండ
నవోలు యాతరికలువకొల్లు మొసలిమడుగు గంగినేరి కొండాభిధాన
సెత్తదుర్గ ప్రవర్తి స్థలదుర్గజలదుర్గగిరిదుర్గవనదుర్గ చౌరాశి దుర్గవిఘ్న,
సముద్భవ్య మానవిరుదాపదాన హళహళికా కర్ణనపుల కేతకపోల, నాకుల
పాటి ముదుగంట్యానెగొంది కుంతిసరవిజయలక్ష్మీ సమక్షీకరణలక్ష్మిత,
నాకులపాటి వీరక్షేత్ర భారతీమల్ల, ముదుగంటివీరక్షేత్ర భారతీమల్ల,
అనెగొందివీరక్షేత్ర భారతీమల్ల, కుంతివీరక్షేత్ర భారతీమల్ల, వీరక్షేత్ర
భారతీమల్ల విరుదభరితానుభావ, స్వభావగంభీరాంభోనిధి, సత్వగుణవాసు
దేవ, సకలసరదేవ చూడామణి, అసిభరణపటిమ సహదేవ, ఆదిదేవ, సు
వర్చరమణీ మణిస్తుత, వరద, భయద, హౌసవిరుదరగండ, వీరప్రతాప
విరుద, విరుదుమన్నెరగండ, పురిగొలసురత్రాణ, శరణాగతత్రాణ విరుద,
రాయరణరంగ భీభత్స, రాయరాహుత్తరగండ, యైవరగండ, గండర
గండ, తాతపిన్నమరాజతనూజ, సోమదేవరాజ, విజయీభవ, దిగ్వి
జయీభవ.

తే. సోమకులదీపకుండగు సోమదేవ
రాజవరుసకుసుదయించిరాఘవేంద్రుఁ
డఖిలనృపతులు ముకుళితహస్తలగుచుఁ
గొలువధరయే లెసతఁడు దోర్బలము మెఱసి.

చ. పరబలవేది రాఘవనృపాలుఁడు పంకజనాభుగూర్చియ
ధ్వరములు నగ్రహారములు దాతృమతిఁ దగఁజేసిధారణే
సురులకొనంగ బర్వముల శుద్ధసువర్ణగవాది దానముల్
గరిమనుచిన్న శౌరిని జగద్వినుతుఁ ఘనుఁగాంచెవేడుకఁ.

RĀMĀBHYUDAYA

[By *Sāluva Narasimha*.]

In the introduction the author, after recounting the achievements of Sāluva Mangi,* says that he had a son called Gāutama, whose son Guṇḍaya Bhūpati is praised in very high terms. Guṇḍa had a wife called Mallāmbika. As they had no issue for a considerable time they had recourse to a number of vows and retired to Ahobilam for performing penance to the God Narasimha of that place. Pleased with their devotion the God appeared before the king in a dream, and, expressing his satisfaction at their devotion, promised them a son possessed of all virtues and ordained to rule the whole world. The king awoke from his dream and communicated it to his wife. After a short time a son was born to them whom they called Narasimha after the God. The military genius and excellent qualities of Narasimha are then described at length. He is said to have ruled over the territory comprising the Kalyāṇa, Kanchi, Kaṭak, Kuntala, Chōḷa and Pundraka. The poets and scholars of his court one day, after extolling his great qualities, requested him to display his scholarship by the composition of a poem (Kāvya) on the life of Rāma.

पुत्रेषु तस्य बहुषु (मङ्गिदेवस्य) भुवनश्रुतकीर्तिषु ।
 क्षमामपालयत्कृत्स्नां ख्यातो गौतमभूपतिः ॥
 साहित्यसारसादित्यः सङ्गीतामृतचन्द्रमाः ।
 यश्चतुर्दशविद्यानां निषद्येति (!) निगद्यते ॥
 पद्मानुत्कण्ठकान् वक्ष्यः शौरेश्च मणिशार्करम् ।
 अपहायेन्दिरावात्सीदंसेतस्यातिमांसले ॥
 अखण्डमहसस्तस्मादभूदुण्डयभूपतिः ।
 अकुण्ठशक्तिः श्रीकण्ठा व्रीलकण्ठरथो यथा ॥
 मल्लाम्बिका महाभागा तस्यासीत्सहचारिणी ।
 देवी दशरथस्येव कौसल्या कुलभूषणम् ॥
 ततः कदाचिदेकान्ते स गुण्डयमहीपतिः ।
 चिन्तामनन्तामननोत्सन्तानामिविलम्बनात् ॥

* Vide extract No. 4 for Sāluva Mangu.

अतर्पिताग्निसवनमलाक्षितपथं नमः ।
 अनुव्रतेन्दुमम्बोधिपुत्रं मां प्रचक्षते ॥
 अन्यादृणाद्विमुक्तोयं (हं) यदि राज्यसुखाय मे ।
 सुखोदकमिदं कर्तुं सुप्रसन्नो हरिः प्रभुः ॥
 इति चिन्तापरो ध्यात्वा नृहरिं कुलदैवतम् ।
 स तया सहचारिण्या तपः कुरुत दुश्चरम् ॥
 तपसा तेन सन्तुष्टस्तस्य स्वमे पुरोऽभवत् ।
 अहोबलनृसिंहस्तमब्रवीदद्भुतं वचः ॥
 शौर्यगाम्भीर्यसौन्दर्यधैर्यौदार्यादिभूषणः ।
 तवास्तु तनयो वत्स ! सर्वोर्वी चक्रनायकः ॥
 इत्युदीर्य वचोभक्त्या हर्षितस्यास्य भूपतेः ।
 अहोबलनृसिंहोयमधितान्तर्दयानिधिः ॥
 अथ स्वप्नावसानेसावानन्दामृततुन्दिलः ।
 हरिप्रसादमाचष्ट देव्यादर्शितकौतुकः ॥
 तथा गुण्डयभूर्भुतः तनयोऽभूत्ततः फलात् ।
 नानागुणगणस्तस्यां नरसिंह इति श्रुतः ॥
 धन्विनो दानशौण्डस्य शास्त्राणां पारदृश्वनः ।
 भूम्ना यस्य चिरादासीत् भुवि धर्मः प्रतिष्ठितः ॥
 तरङ्गसदृशोत्तुङ्गतुरङ्गमखुराङ्किताः ।
 यस्य दिग्विजयक्रीडांशंसन्ति कुलभूभृतः ॥
 प्रतापाग्निपरिबुष्टप्रत्यर्थिपुरभस्मना ।
 सुत्रामसम्पदो यस्य शोधितः कीर्तिदर्पणः ॥
 कल्याणकाक्षीकठकशालिनीं करदायिनीम् ।
 सकुन्तलां सचोलां गां यो भुङ्क्ष्वक्ष्मां सपुण्ड्रकाम् ॥
 न हैमा गिरयस्तर्वे न द्विपास्तकला मृगाः ।
 नार्थिनो निखिला यस्य स्थूललक्षस्य दत्तये ॥
 न वाञ्छिताधरं दानं न न्यूनं कोटितोऽपि यत् ।
 नापत्रगामित्यस्य बभूव ब्रह्मविन्न तत् ॥

न चोरः कोप्यभूत्तस्मिन्नक्षतां रक्षति क्षितिम् ।
 यद्येको नवनीतस्य सोऽपि द्वापर एवहि ॥
 दिशस्त्वया जितास्तर्वाः सीमायां स्थापितं जगत् ।
 काव्ये दर्शय सामर्थ्यमित्यसौ कथितो बुधैः ॥
 तदिदं रामचन्द्रस्य चरितं तत्प्रसादतः ।
 उच्यते तेन विदुषा नरसिंहमहीभुजा ॥

Colophon.

इत्युद्दामवरप्रसादकवितासिंहासनाध्यासिनः
 क्षोणीमीसरगण्डगुण्डयपतेः क्षमाकण्ठकोत्खाण्डिनः ।
 विष्णोः श्रीनरसिंहविग्रहभृतो भावोर्मिसेतौ कृतौ
 श्रीरामाभ्युदयेऽत्र पूर्तिमगमत्सर्गश्चतुर्विंशकः ॥

30

COLOPHON OF CANTO V, RĀMĀBHYUDAYA.

In the colophon of canto V of the above work it is said that the author was Śoṇādrinātha, otherwise styled Dīṇḍima Sārvabhauma, son of Abhirāmā and Rājanāṭha, and the work is called Mahānāṭa-kasyāgrajātakāvya. (महानाटकस्याग्रजातकाव्य.)

शोणाद्रीन्द्रं कवीन्द्रं श्रवणकटुरठड्डिण्डिमं सार्वभौमं
प्रासूताम्बाभिरामा नवनवकविताभाजनं राजनाथात् ।
 तस्यैतस्मिन्नयातिक्रमविषयमहानाटकस्याग्रजाते
 काव्ये सर्गो निसर्गोज्ज्वलरसविलसत्पञ्चमोऽयं जगाम ॥
 इति डिण्डिमसार्वभौमकृतौ रामाभ्युदये पञ्चमस्तर्गः ।

31

JAIMINI BHĀRATAMU

[By Pillalamṛṛi Pinavirabhadra.]

This is a poem dedicated to the Vijayanagar Emperor Saḷuva Narasimha, the founder of the second Vijayanagar dynasty. In the

introduction the poet gives a long account of the achievements of the king's ancestors from Sāluva Mangu. He explains the meanings of the various titles that Narasimha assumed, and says that he conquered the Tigula Bhūmi, meaning by that term the Tamil country, deprived the Odḍiya (the sovereign of Orissa) who invaded his kingdom, of his strength; captured the fort of Bāladurgam * and having gone to Penukonda destroyed the Pikkilū and other enemies of his. Week after week the king Sāluva Narasimha made extensive gifts to Brahmans. He is said to have conquered many forts the chief among which being Bonagiri (Bhuvanagiri), Gingi, Kongudhārāpuri † and Penukonda.

ఉ. భారతవంశమండనుడు పాండవగాండివము క్తవాణసం
భారతప్రభావనుతిపారగుడంచిత గోమహీతులా
భారతదంగదాన పరిపాకసమగ్రయశో విలాసశో
భారతశాలిగుండ నరపాబన్ధసింహుడుగహ్వరీస్థలికా.

సి. తనభుజాపగిఘచేత ధరావరారోహ
భరియించి బర్బర బాహుడయ్యె
తనప్రతాపంబుచేత దిగంతరంబుల
దీపించియంబరాదిత్యుడయ్యె
తనదానగరిమచేతసురాగములపెంపు
దండించి యైవరగండడయ్యె
తనమహత్త్వంబుచేత బురాణపురుషుని
మఱిపించిచౌహత్త మల్లుండయ్యె

గీ. రాజమాత్రుండె ధరణీవరాహాబిరుద
వర్ణఫలకాయ మానదుర్వారగర్వి
తాహితోర్వీశవిపుల దోరంతరుండు
సాశ్వగుండయ నరసింగ జనవిభుండు.

సి. తిగుళభూములు తెంకులుగఁ జరించినదొడ్డ
చెవులపోతుల నెల్లఁజెండివైచి
ఘనమైన కండక్రొవ్వునఁ బాఱుతెంచిన
యొడ్డిని పెనులాపులూడఁదన్ని

* Seems to represent Udayagiri.

† The printed editions give the word as Kommadhārāpura, an apparently wrong reading. The place seems to stand for Dhārāpura in the Coimbatore district.

పఱతెంచి చకుగఁబాలదుర్గము మెట్టి
 సుడివడ్డచామలఁ జుట్టిముట్టి
పెనుకొండ కడవ్రాలిపిక్కిల్లు మొదలైన
ప్రతిపక్షులను హతాహతముచేసి.

* * * *

- గీ. సతగవులత్రుష్టుడుల్పు వసంతవేళ
 రాయమీసరగండ ధరావరాహ
 విజయ విఖ్యాతగుండ భూవిభుస్ససంహ
 సార్వభౌముని బిరుదైన సాళువంబు.
- క. శ్రీవేంకటాద్రినాథద
 యావర్ధితరాజ్య సన్నతార్ధి జనమహీ
 దేవాగ వైరిస్యపరా
 జీవనికరచంద్ర నారసింహనరేంద్రా.

మ. కనకాద్రి ప్రతిమానధైర్య జగదేకస్తుత్య సౌభాగ్యమౌ
 హనలీలానవపంచబాణనిజపాహశౌర్య వీరావిరా
 జనయోపాయవిహార బోసగిరి చెంజీకొంగుధారాపురీ
పెనుకొండాద్య ఖలైక దుర్గహరణ ప్రేంఖత్వతా పాదయా.

శా. పాంచాల ద్రవిళాంగ మాళవశక ప్రాక్ష్యోతి మహోణిభృ
 త్పంచాస్య ప్రతివర్ష దత్తవిభిరోప గ్రాహ్యరత్నాంశుమ
 తాగంపీ వేంకట కాళహస్తిగరీ కల్యాణ సౌధాంచల
ప్రాంచచ్ఛాసన సాశ్వశంకితశశ ప్రా లేయరుజ్జుండలా.

32

VARĀHAPURĀNAM

[By Nandi Mallayya and Ghanta Singayya.]

Varāhapurāṇam, a Telugu poem written by the two poets Nandi Mallayya and Ghanta Singayya, is dedicated to Narasa Nayaka, the general of Sāḷuva Narasimha. In the beginning the authors give a genealogy of their patron and the achievements of the several members of his family, as well as the achievements of their patron's sovereign Sāḷuva Narasimha. Of Īśvara, the general of Sāḷuva Narasimha, the poem says that he was in very great favour

with Sāluva Narasimha. He was the generalissimo of all his forces. With this army he conquered and reduced the following places:—Udayādri (Udayagiri), Huttari (?), Gandīkoṭa, Penukonḍa, Bangalore, Kovala Nellūru (?), Kundāni, Goduguchinta, Bagūr, Naragonḍa, Āmūr and Śrīrangapaṭṭaṇa. The poem further states that Īśvara Nāyaka, at the direction of Narasimha, marched with a large army against the Muhammadans (Yavanas) of Bidar (Beḍandakoṭa) and destroyed their cavalry completely near the town of Kandukūr.

The poem goes on to say that Narasa Nāyaka, the son of Īśvara, was a patron of letters, and had the works Varalakshmikalyāṇam and Narasimhapurāṇam dedicated to himself. The work also mentions Narasa as praised for his greatness by the sovereigns of Maṇḍuva (Manve), Beḍandakoṭa (Bidar) and Māhura (Māhūr).

వ. . . . కృతిపతికిం బలియైన సాళువ నరసింగ రాజరాజ
మాలి పావనాన్యాయంబు మొదల వర్ణింతుము. చింతారత్న కామగ
వి కల్ప వృక్ష లక్ష్మీవక్ష్యలాక్షులతోడంబుట్టి మిన్నముట్టిన పాలమున్నీటి
వట్టి సాయంతనసమయ సంఘల్ల మల్లీమతల్లికా గుళుచ్చ స్వచ్ఛకాంతి
నిస్తండుండు చంద్రుండు వంశకర్తగా సకల కవికలుషాపహర్త వంకి
దేవమహీభర్త కీర్తికార్తిక చంద్రికావ్రభావంబులు వినిర్మించి దశదిశాం
చలంబులు ముంచె దత్తనూజుండు చతుష్వస్త్రి విద్యావినూతనభోజుండు
గుండరాజుడుండగపురాజతండంబులఁ జెండాడి మండలగ్రావంబు తెలం
కులగెలుపు గంబంబులు నిలిపె దత్తునుండు గాండివధన్వసమా
నుండు సాళువరాజు ఘోరాహవపట్టంబునం బారసిక తురగధట్టంబులఁ
గనుపుగొట్టి ధరావరారోహబాహుపీఠంబునం గుదురువజ్రచెఁ దత్పు
త్రుండు నిరాతంకవ్రతావ కమలమిత్రుండు గౌతరాజు రాజసంబున
గుణలతావిశాసంబులు సేతుశీతావల మధ్య పృథ్వీమండలంబున మెండు
గొలిపెఁ దత్పుతుండు వీరలక్ష్మీసమన్వితుండు గుండరాజు విరోధిధిసీ
విఖండన ప్రచండదోర్దండమండలాగ్రుండును సముద్దండ సాహసక్రియా
సమగ్రుండునునై నిరవధికవ్రభావ దుందుమారులం దిమ్మనాథ నరసింగ
పార్థివులంగాంచె వారిలోన.

*

*

*

*

వ. అట్టి నరసింగరాజరత్నంబుచేత మన్ననవడసి సైన్యనాయక
పట్టభద్రత్వంబున నిర్మిద్ర విజయలక్ష్మీమహత్వంబున మదవదభియాతి
భయదనత్వంబున వీర్యాయురైశ్వర్యధుర్యుండైన యాశ్వరనాయకున

కుం బ్రియతనూభవుండు నరసవసుధాధ్యక్షుండు నిర్వంచితానుగ్రహం
బునం బిగ్రహించి యిష్టహాప్రబంధంబునకు శృంగారవిభూషణంబుగాఁ
దదీయవంశావతారంబు రచియింతుమది యెట్టిదనిన :—

* * * *

సీ. ఉదయాద్రి భేదించె హుత్తరినిర్జించె
గండికొటపురంబుఁ గదలఁద్రవ్వె
పెనుకొండ సాధించె బెంగుళూరు హరించెఁ
గోవెల నెల్లూరు గుంటపటచె
కుందాణి విదళించె గొడుగుచింతజయించె
బాగురు పంచముపాడుచేసె
నరుగొండ వెకలించె నామూరుమర్దించె
సీరంగపట్నంబు బారినమరె

గీ. రాయచోపాత్తమల్లధరావరాహ
మోహనమురారిబర్బర బాహుసాశ్వ
నారసింహప్రతాపసన్నహనుడగుచు
ఃశ్వహితకారి తిష్ఠయ యీశ్వరుండు.

మ. నరసింగక్షితిపాలుపంపునుడుగౌనాఁజేసి దండెత్తి యీ
శ్వరభూభర్తబెడండకోటయవనాశ్వవ్రాతముఁ బీమసం
గరరంగంబునఁ గొల్లవట్టుకొనిపీఁ కంగండుకూరీపురాం
తరసిమంబునఁ జక్క-గానటకె దుర్దాంతారి సంతానముఁ.

* * * *

క. వాణీక గవీణాని
క్వాణరతికినినయమతికి వరలక్ష్మీక
ల్యాగ నరసింహవిజయపు
రాణక ధారమణితానురాగస్థితికిఁ.

క. పరిచితబోధునకు నిరం
తరకాంత ఘృణాసనాధునకు సాశ్వత్రీ
నరసింగవిభుచమూపే
శ్వర నృపతికుమారనరసజననాధునకుఁ.

ఉత్సాహ. మండువా బెడందకోట మాహారాదిమేదినీ
 మండలైశ్వరస్తుతానమాన మానుమోదయా
 భండనాజితప్రవండపటహనిస్వనార్భటి
 హిండితాప్తదికుడుంగ యీశ్వరాత్మసంభవా.

క. శ్రీవేంకటాద్రిపతిసం
 సేవాహేవాకవిభుణ శేషాహిఫణా
 భీవినమనకరకరిసే
 నావిభ్రమ యీశ్వరేంద్రు సరసింహస్సుపా.

33

SĀLUVĀBHYUDAYAM *

[By Rājanātha Dinḍima.]

(Continued from extract No. 3.)

Canto I.—Among the sons of the famous Sāluva Mangu who destroyed the Muhammadans in the south and restored the temple of Śrīrangam was Gauta, to whom was born, like Abhimanyu to Arjuna, Gunḍa, the third of that name in the family. Gauta leaving the responsibility of ruling the kingdom to his children, retired to the forests to spend the evening of his life in preparation for the next.

Canto II describes the penances of Gunḍa III and his consort Mallāmbikā at Ahōbilam, the appearance of God Narāsimha in his dream and his promise to enter human life as Gunḍa's son. Mallāmba becomes pregnant and gives birth to Narasimha. His youth and early education are then described. Gunḍa then instals his son as his successor on the throne and retires to the forests as a Vānaprastha.

Canto III.—The ministers advise Nṛsimha not to give himself up to sorrow at the departure of his parents, lest it should afford a favourable opportunity to his enemies. They urge him to start on an expedition of conquest against his enemies and exhort him that if Udayagiri is captured there would be nothing to obstruct him on that side. In the last verse of the cantō god Viṣṇu worshipped

* The two extracts are taken from a single Manuscript, with many lacunae, in the Madras Government Oriental Manuscripts Library, No. 11819 of volume XX of Descriptive Catalogue (1918). The passages are extracted as they are in the manuscript.

at Venkaṭadri (Tirupati) is contrasted with Narasimha, his avatar who was at Chandragiri. Narasimha resolves to set out on an expedition of conquest and orders a public announcement of this resolve.

Canto IV.—Narasimha's army marches against Kalinga. The Ruler of Kalinga come out to meet him at the head of his army. Then a battle takes place between the two armies which is described at great length. The Kalinga Ruler is defeated, and retires to his city which is laid siege to. A breach is at last effected in the fort and the Kalinga Raja surrenders.

Canto V.—Narasimha then turned his attention to the south. After worshipping the god Śiva (probably at Chidambaram) he proceeded against the Chōḷa king who fled away on hearing of the march. On his way Narasimha sighted the Gōpura of Tiruvaṇṇāmalai at a distance and made his obeisance. He then went to Madhyārjunam (Tiruvīḍaimarudūr) and thence to Kumbakōnam. Then by the northern bank of the Kaveri he proceeded to Śrīrangam. He spent a few days here to satisfy himself that the benefactions of his ancestors were being properly applied, and to pay his homage to God Śiva at Jumbukēśvaram. Thence he went to Madura and Rāmēśvaram. He thence went across as far west as Trivandrum (Anantaśayanam). After worshipping god at all these places he turns back. He receives tribute from the kings all along the way, and there is no record of war at all except on the Travancore frontier. Even the Ceylon king shows ready inclination to enter into a treaty with him.

Canto VI.—At the instance of a chief who is called Kuṭavāchalēndrataṭavāsin, Nṛsimha invaded Nāgamaṇḍala (perhaps the same as Nāgarakhaṇḍa). He left a garrison there and returned with a desire to conquer Pṛthugiri (big hill, Penukonda). At that place he was attacked by a Muhammadan army. He won a complete victory over the Muhammadans and justified his titles Dharaṇīvarāha and Sāḷuvēndra. After this the poem goes on to describe the conventional invasion by Narasimha of the territory of the king of Daśārṇa who was defeated. He is said to have continued his march northwards as far as the Himalayas and to have set his boar (Varāha) signet on the face of the Himalayas. After that Narasimha conquers some more northern countries and goes finally to Benares (Kāśī) where he is anointed as Chakravarti by the various kings in attendance upon him in front of the god Viśvēśvara. On the occasion of the anointing of Narasimha there was a shower of flowers and sound of music from heaven in token of the approval of the gods.

Canto VII.—Description of Narasimha in court.

Canto VIII describes Narasimha's hunting expeditions to the Vindhyan forest which is of course an epic invention.

Canto IX.—Narasimha returns from the banks of the Narbada to Venkaṭādri (Tirupati). He made Chandragiri his residence for the purpose of worshipping Viṣṇu at Tirupati. He is then said to have descended from the hill Venkaṭa (Tirupati) and ascended the hill called Airāvata (?).

Canto X describes the seasons of winter, summer and spring, and how Narasimha spent them.

Canto XI.—Śaḷuva Narasimha resides in a fort on the banks of the Suvarṇamukhi where he performed the gift of Suvarṇamēru during Śivarātri. He then receives a very large amount of money heaped up before him by the kings of the several countries, and after receiving their respects distributes among scholars all the presents the kings brought to him.

Canto XII describes the return of Narasimha to his capital and the joy of his people in consequence. All the vassal kings show their respect to him by accepting various subordinate functions. The last portion praises the greatness of Narasimha, and declares that the kingdom was very happy, from which various vices and sins disappeared in his reign.

Canto XIII praises the great qualities of Narasimha, his great gifts performed year after year, his patronage of poets and the protection of the Dharma; and closes with a benediction that he may rule the world for all time.

Canto I.

तेष्वेकोऽजनि गौतयः त्रिभुवनख्यातस्ततो वीर्यतः

कर्णाद्येषु पृथासुतेष्वनुपमं पार्थोऽभिमन्युं यथा ।

प्रासूतप्रथितं कुमारमतुलं श्रीगुण्डदेवाह्वयं

यं वैकुण्ठमखण्डभूमिभरणोत्कण्ठावतीर्णं विदुः ॥

निष्कण्ठकीकृत्यधरामसो . . निवेश्य राज्ये च नृपात्मजाभिः ।

कृती ततो गौतमभूमिपालः शमोन्मुखः पुण्यमगादरण्यम् ॥

Canto II.

रत्नाकरोरुरशनां ललितार्थभोगहृद्यां प्रजोदयकृते करदां रसेन ।

मल्लाम्बिकां समहिषीपदमाननीयां क्षोणीमिवा . गुण्डयभूमिपालः ॥

*

*

*

*

आशीर्भिरासुमनसामखिलाश्रमाणां भाग्यैस्त्रिलोकतपसा च पचेलिमेन ।
पञ्चग्रहोच्चगतिशालिनि सन्मुहूर्ते मल्लाम्बिका सुतमसूत मनोजरूपम् ॥

* * * *

वर्णेश्रतुर्भिरिह वर्णचतुष्टयस्य भर्तेतिवा नृवरइत्यपदानतो वा ।
ख्यया नरहरेर्न परं व्यतानीत् नामार्भकस्य नरसिंह इति क्षितीशः ॥

* * * *

विद्यापारमवापितद्रुरुजनैर्नीतिं पुरो वीक्ष्य तं
साष्टाङ्गप्रणतं सुतं स विनयं सस्नेहमुत्थापयन् ।
आलिङ्ग्यो त्पु(लकं?) पुनःपुनरसावाघ्राय मूध्न्यादिरात्
अन्तर्लीन इवात्मनात्मनि सुखादामीलिताक्षोऽभवत् ॥
सकलामुपदिश्य धर्मनीतिं निजसाम्राज्यधुरं निधाय तस्मिन् ।
अगमद्वनमात्मवंशरीत्या सह मल्लाम्बिकया स गुण्डयेन्द्रः ॥

Canto III.

निजगुरुविरहान्नितान्तखिन्नो यदि भवसीह रमासखावतारः ।
अनिशविवरवीक्षणोन्मुखानाम् अवसर एष न संभवेदरीणाम् ॥

* * * *

अथमवसर एव जैत्रयात्रामनुपमपौरुषवारिधे विधेहि ।
समुचितसमयोत्तबीजरीत्या प्रकृतमिमंफलवद्भवेत्प्रकामम् ॥
शिशुरयमचिरागतप्रतिष्ठः श्रयति न मूलबलं स्थिरावलम्बम् ।
इति किरु भवतो निरस्तशङ्कं नृपतिकुलं निखिलं निरुद्यमं यत् ॥

* * * *

तदिह सकुलरक्षसावधानो विहरति शार्ङ्गधरोऽहि वेङ्कटाद्री ।
सविधभुवि तदाहितावनायां नृपवरचन्द्रगिरौ नि . . . ॥
शिरसि मुनिभयाद्दधत्किलाब्धिः यदुदयदुर्गगिरिस्तटाकलक्ष्यात् ।
स्फटिकमयदर्शमुखप्रकाशैः हसति किमद्रिमगस्यशीर्णशृङ्गम् ॥
(उ)दर(य)गिरिदुर्गराजधान्यां हरिणदृशाममरावतीसमायाम् ।
अधिगतशिखरास्वभेदभाजाम् अमरवधूष्वनिमेषतो विशेषः ॥

* * * *

असममिह गिरीन्द्रदुर्गमादौ स्ववशयतो भवतः सुमेरुपूर्वाः ।
 अपि कुलगिरयो भवेयुरात्मध्वजकिरिलेख्यजयाङ्कसूत्रधाराः ॥

इति सचिवगिरा स राजसिंहः तदचलदुर्गवरे निवेश्य सर्वम् ।
 अचकमत दिगीश्वरांशजोऽसावखिलदिशां विजयाय दण्डयात्राम् ॥

विभुरथ स विमृश्य मन्त्रिवर्गं विरचितसान्ध्यविधिविशेषवेदी ।
 सह कवितिलकैस्तभामकार्षीत् सरस . . . भोगरागी ॥

आनन्दामृततुन्दिनः कुलगुरोरा लोकहर्षादिव
 श्वः प्रातर्हरितां जयोद्य महतिस्वोद्योगमुद्धोषयन् ।
 सर्वान्पार्श्वगतान्विसृज्य च कवीन् सन्नाहिना चेतसा
 निर्णिद्रो नृपतिर्जयञ्च हरितां वान्छन्ननैषीन्निशाम् ॥

Canto IV.

नृसिंहधात्रीशनिदेशतस्ततो निशात्यये सैनिकबोधहेतवे ।
 जयानको द्वेषिहदां भयानको विमुच्य निद्राभरणं च (ते भ)टाः ॥
 यथोचिताहार्यभृतो रसोत्तरा रणे द्विषो नर्तयितुं किलोद्यता ।
 विधाय सान्ध्यं विधिमुज्झितस्ततो द्विजोदिताशीः कवचः शुभग्रहैः ॥
 सहा . . . शङ्करमग्रतः स्मरन् जनाधिपः प्रस्थितदिग्जिगीषया ॥

जिगीषुरागादि . . . कलिङ्गभङ्गाय कटारिसालुवः ।
 अशङ्कमाकर्ण्य जयानकारवम् कलिङ्गराजः करिभिर्विशृङ्खलैः ॥
 भुजङ्गराजं खगपुङ्गवो यथा नृपं क्रुधाङ्कुरदहङ्क्रियोभ्ययात् ॥

हतावशिष्टैश्च गजैरगात्पुरं कलिङ्गराजो युधि खण्डितादरः ।
 सशैलदुर्गं तपनाध्वरोधकृत् विशालसालं बहुयन्त्रसाधनम् ॥

समन्ततः सालुवभूपतिस्ततः कलिङ्गभङ्गाय विशृङ्खलो . . . ।
 विलङ्घ्य सालं विशति स्म सत्वरं निरन्तरं तत्पुरनीडकोटरम् ॥

अथ शरणं गता हतावशिष्टैः सह सुभटैस्सहसार्पितोपहारम् ।
अहितमधिकदीनमन्वगृह्णात् कलितदयस्तकटारिसालुवेन्द्रः ॥

*

*

*

*

Canto V.

अथ पटहनिनादैरात्तबोधैरशेषैः नियमकृदवनिन्द्रो निर्गतः सैन्यवर्गैः ।
बहुवसतिरगात् भीषयन् दक्षिणाशां जिगीषुः ॥
पुरमनुपममग्रे पुण्डरीकाक्षमैशं क्षितिपतिरथ दृष्ट्वाकेवलोभ्येत्य भक्त्या ।
अनमदवनहेतोराहितानन्दनृत्तं शिशिरकरवतंसं . . . कुंतम् ..

*

*

*

*

तदनुपटहनादात्तं विभाव्याभियान्तं प्रसृमरभयभारः प्राद्ववच्चोलभूपः ।
प्रलयपवनवाते वातुमुच्चैः प्रवृत्ते तुलितकुलगिरीन्द्रे तूलवार्ता कुतः स्यात् ॥
अनमदवनिपालो गोपुरं वीक्ष्यदूरे सुरसरणिमतीतं शोणवन्येशशम्भोः ।
हतमपिसहभोक्तुं भैरवस्याज्ञयाम्बा तनयमनलपक्वं तच्च यात्राजुहाव ॥
असितसरसिजालं स्वाश्रयामात्तगन्धान् रचयितुमुपयातान्वारयद्विद्विरेफान् ।
मलयपवनलोलैः शालिभिः पाकनग्नैः अवनिपतिरनर्घाश्चोलदेशानपश्यत् ॥

*

*

*

*

तुलितसुकृतघण्टामर्जुनीं द्वारि दृष्ट्वा रथहतमपि वत्सं स्वं च पुत्रं रथस्थम् ।
व्यदलयदपि बालं यत्र चोलस्तथासीत् स्वयमपि . . मेकक्षूलपाणेः पुरस्तात् ॥
निरगमदथ नत्वा कुम्भधोणेशमीशं नृपतिरुपरिविष्टस्तत्र नीत्वा च रात्रिं ।
गणितसमयवीक्षाङ्घ्रिपरागे जने यत् सरसि दुरितशान्त्ये . . . सन्निधत्ते ॥
अवि . तल्लतदेवागारसौधप्रकाशैरनुगतहरशैलानात्मभक्तावनार्थम् ।
हरविहितविहारान्तानसौ वीक्ष्य देशान् सलिलनिधिपुरन्ध्रीमासदत्सह्यकन्याम् ॥

*

*

*

*

स्नपनविधिकृदस्यां पात्रदत्तार्थसार्थो नृपतिरुपगत श्रीरङ्गमोङ्कारशृङ्गम् ॥
फणिककुदिशयानं तं प्रणस्याम्बुजाक्षं फलमभजत दृष्ट्योस्तत्प्रसादेनसाकम् ॥
निजकुलजनुषाशानिर्जयादार्जितार्थै-
र्भहिपतिरथ दृष्ट्वा मंगिदेवेन क्लृप्तम् ।
सदन(म ?) युतसालग्रामदात्राभिरामं
तदधिकमदितास्मै साभ्यसूयः किलासौ ॥

तमसिगजवनेशं प्राप्य नत्वा गिरीशं
 न्यवसदथ तदग्रे श्रीनृसिंहस्त्रिरात्रम् ।
 जगति यमधिजम्बूमूलमाराध्य लोको
 भजति सकलजम्बूद्वीपमेकातपत्रम् ॥
 सुशकुनकथितैष्यत्स्वेष्टसिद्धेस्ततोऽस्मा
 न्निखिलबलनिकायैर्निर्गतश्चाग्रतोऽस्य ।
 तुरगखुरजधूलीकृत
 पार्श्वः पाण्ड्यभूपोऽक्षिलक्ष्यः ॥
 स्वबलमथ सशङ्खं वीक्ष्य सौत्प्राप्तहास-
 स्तदभिमुखमशेषं वारयत्येष यावत् ।
 शरणमुपगतोऽग्रे तावदश्वस्य वेगा-
 दनमदवनिपाल पाण्ड्यभूपः ॥
 मलयशिरवरवाती यस्य वंशोद्भवानाम्
 अभिमतकृदगस्त्योऽप्यागता ताम्रपर्णी ।
 निगलितजलदानान्निर्जराधीशमौलि-
 र्वलयकषणचिह्नाद्वक्ति बाहापदानम् ॥
 प्रीणयन्हस्तपद्मा-
 दभयकृदुपकारालोकमात्रेण पाण्ड्यम् ।
 दशभिरथ दिनैस्तर्दिशताध्वानगर्या-
 मभजत मधुरायामात्तवासं महेशम् ॥

* * *
 दृढकुतुकमयासीत् दर्भशय्यापवित्रं दशवदननिहन्तुर्दक्षिणाभोधितीरम् ॥
 अपि रघुकुलकेतुप्रेयसीयातुनेतुः स्वविषयमपि नेतुं . सनोत्पातकेतुः ।
 जलनिधिपरिमातुर्मानदण्डो विधातुर्दिविषदुभयहेतुस्तेन दृष्टोऽथ सेतुः ॥

* * *
 अथ नृपतिरनंसीद्रामनाथाख्यमशिशं स्फुरितमहिमकाशीपुण्यसाफल्यहेतुम् ।
 द्रुहिणकुलजहत्यादोषशान्त्यै प्रणीतो रघुकुलजनुषा यः सैकतं यत्र लिङ्गम् ॥
 तमभिलषितसिद्धिं प्रार्थयंस्तत्र दृष्टः सुशकुनमुखतो स्यादेष निर्याति यावत् ।
 तदभिगमनभीतास्तं शरण्यं प्रयाताः धृतबहुविधदिव्योपायना द्वीपपालाः ॥

शरणमयति दत्तोपायनः सिंहलोसाविह विनमति जैनो लक्ष्यते पादनम्रः ।
 इति निजसचिवोक्त्या मानयन्नेष राज्ञामभयमदित तेषामम्बुजाक्षावतारः ॥
 जलधिसलिलमग्नोन्मग्नमुद्धीक्ष्य सेतुं दशरथमुत ते स्म क्षितीशः ।
 निजपठहनिनादान्निर्जितद्वीपपालं तदधिकममुमन्ये त्वद्भुतं मन्यते स्म ।
 कतिपयदिवसैस्तत्काङ्क्षयासावनन्ते पवद(?)शयनमेत्य प्राणमत्प्राण . . ॥

* * * *

. तत्र बन्दीकृतानाम्
 विहतिरिह भटानां शारिकाणामिहासीत् ।
 अपि रिपुबलबद्धो मन्त्रिणाऽमोचि भूपो
 हयपदनिहितोऽग्रे रक्ष्यभावात्पदाती ॥

मदगजगति . . . तोरच्छदाङ्गस्तदजनि चतुरङ्गक्रीडितं सार्थमासीत् ॥
 अतिबलमतिरङ्गः संहितं वीक्ष्य सिंहध्वनिपटुभटसिंहैः संहताशं हताशम् ।
 रणभुवि नरसिंहो रंहसारुह्य बाहं गजकुलमिव सिंहः संहरन्बृंहति स्म ॥

* * * *

सचतुरमथ हुत्वा तत्र संशप्तकानां
 नियुतमपि च भीष्मान् सुप्रतीकान्द्विषांश्च ।
 शकलितगुरुकर्णो दुर्नयानां प्रतूर्ण
 तदकलयदपार्थ पार्थिवः पार्थकीर्तिम् ॥
 अयमथ शबरेन्द्रौ भिन्दुरायस्य बाहू
 धनुषि च कृतशिक्षौ दक्षिणादक्षिणौ तौ ।
 विजयसदृशवीर्यावुद्धतौ द्वावपि द्वा-
 गचलयदपराब्धेरध्वरोधात्तयुद्धौ ॥

* * * *

दृष्ट्वा विद्रवतो दिशो दश भयाहत्ताभयो द्वेषिणः
 सोत्प्रायो नरसिंहभूपतिरसौ स्वानीकिनीं चाभवत् ।
 श्रान्तां तत्र निवेश्य तत्क्षण . ते तीरेम्बुधर्मेन्दिरे
 विश्रान्तो रचिताह्निकादिरनयत् वीराग्रणीस्तां निशाम् ॥

* * * *

Canto VI.

कुटवाचलेन्द्रतठवासिकलितोपदेशतः ।

सह्यभुवमपि विलङ्घ्य नरसिंहभूमृदथ नागमण्डलम् ॥ ८ ॥

अपवाह्य सैन्यनिवहेन कतिपयदिनान्यपश्रमः ।

तत्र कतिचन निधाय भठान् अगमच्छनैः पृथुगिरिं जिगीषया ॥ ९ ॥

धवलितपत्रनवचन्द्ररुचि . . . भठविधूतचामरम् ।

तत्र नृपतिरवलोकितवान् छवरं तृणीकृतजगत्रयं बलात् ॥ ११ ॥

करविधृतस्वङ्गखेटकं निरिवलैर्वलैः सह नृसिंहभूपतिः ।

चरमाङ्गसङ्गतनिषङ्गततिभिरथ शार्ङ्गपाणिभिः ।

साकमधिगततुरङ्गशतैः स्वबलैस्तमेनमरुधत् तुरुष्कराद् ॥ १३ ॥

स विधाय तञ्जनपदं च निगमनिरतं निजाज्ञया ।

तत्र गमितरजनिः सवलो निरगात्ततोऽपि च नृसिंहपार्थिवः ॥ ३८ ॥

असुरांशसम्भवदुःशार्णव नृपतिबलमोहनादसौ ।

सार्थमकृत नरसिंहनृपो भुवनेऽत्र मोहनमुरारिकीर्तनम् ॥ ४९ ॥

विविधेषु तेषु विषयेषु विहितवसतिर्वलैस्तमम् ।

हैमवतसविधभूमिमगमत् नरसिंहभूपतिरसह्यविक्रमः ॥ ४६ ॥

अवगम्य तत्पदमगम्यमिति किल निवृत्तधीस्ततः ।

हैमवतकटकमेष जयी तदमुद्रयन्निव वराहमुद्रया ॥ ४८ ॥

अपि तच्छिरस्सु निजपादमभयकरमर्पयन् स तैः ।

वेतिपुरमिति(?)पुरोगमितैः अयते स्म काशिनगरं नृपाग्रणीः ॥ ९१ ॥

तदनु प्रसादमुदितः प्रमाणभिः प्रवयोभिरभ्रसरितः पयोहरैः ।

क्षितिचक्रवर्तिपदसिद्धये नृपैः अभिषिक्त एष पुरहर्तुरग्रतः ॥ ५९ ॥

Canto VII.

कामं ततः शात्रवकाकलोकमामन्त्रयन्नात्मजयानकेन ।
 सीमन्तयन् प्रस्थितविन्ध्यशैलं सामन्तवृन्दैस्सह साकुवेन्द्रः ॥ ९ ॥
 उग्रासिपञ्चाननविन्ध्यवासदुर्गाश्रयादिष्टगुहाः किलेति ।
 वर्गाविमुक्तं द्विषतां नृपेण व्यग्राभयेनाप्यसतां विनाशे ॥ १० ॥
 किम्पीरबङ्गाळकळिङ्कगौडहम्पीरसौराष्ट्रशकोष्टपूर्वान् ।
 उन्मूलयन्नुत्कलमप्युदग्रमुन्मूलितौजा जयति स्म राजा ॥ ११ ॥
 आनर्तितानर्तकबन्धवृन्दः पिष्ट्वा महाराष्ट्रमपि प्रहृष्टः ।
 काम्भोजजिन्निर्जितभोजराजः प्राग्ज्योतिषेशं जयति स्म सज्जम् ॥ १२ ॥
 शार्ङ्गायुधान्वेगसरत्तुरङ्गसङ्घातिरूढान् दृढकङ्कटाङ्गान् ।
 उदग्रकीडकवधरांस्तुरुष्कान् उग्रान् सुरत्राणमुखानजैषीत् ॥ १३ ॥
 आकर्णमाकुष्टधनुः सुपर्णो गोकर्णयूथं किल चूर्णयित्वा ।
 गोकर्णराजं व्यरुचत्सुवर्णं विनिर्णयज्ञः शतपर्णनेत्रः ॥ १४ ॥
 आलङ्कामाेरुनयप्रशस्त्यै कोलं निजाङ्कं कुलपर्वतेषु ।
 कृत्वा निवृत्तः किल पादभानां दत्ताभयोऽप्येष न तृप्तिमागात् ॥ १५ ॥
 भद्राधिकोऽसावथ तीर्णतुङ्गभद्रापगो दुर्मदतुङ्गभद्रः ।
 विद्रावयन् व्याधबलौघमात्म . . . पुनर्व्यतानीत् ॥ १६ ॥

* * *
 ऋषाहारपरिग्रहो . . . रसां कृत्वा कवीन्द्रैस्सभां
 सान्ध्यं कर्म विधाय मन्त्रितिलकैः सम्मन्त्र्य कार्यं समम् ।
 उद्रोमाश्चमतीतयुद्धकथनावेशाच्च नग्नानगैः(नो?)
 निर्णिद्रो नरसिंह एष नृहरेरंशोऽनय(तां नि)शाम् ॥ ४३ ॥

Canto VIII.

तं तादृगाशाजयिनं समेत्य विन्ध्याचलप्रान्तविहारभाजाम् ।
 वृन्दादयाचन्त ततो मृगाणां सन्त्रासशान्तिं मुनयो वनस्थाः ॥ १ ॥
 * * *
 आत्मांशुजालान्यभितो वितत्य निरस्य ऋक्षप्रकरं निमेषात् ।
 भास्वानगात्पश्चिमसिन्धुतीरं रेवातटं श्रान्तहयश्च राजा ॥ १६ ॥

कैश्चिन्मृपोऽथ कविभिस्सह कायमाने
 काव्यानि दिग्जयकथाद्भुतमांसलानि ।
 कर्णामृतानि रसयन् कविताधिराज्य-
 . . . रसादनुभवन् रजनीमनैषीत् ॥ ६३ ॥

Canto IX.

अथ क्षितीशैर्विजितैरशेषैरासेव्यमानो धरणीवराहः ।
 विलङ्घ्य मार्गं बहुभिः प्रयाणैः विष्णोः प्रियं वेङ्कटशैलमागात् ॥ १ ॥

* * *
 महीमहेन्द्रो दिशति स्म तस्मै महार्धरत्नं मकुटं नवीनम् ।
 वक्षोमणिर्यन्महसा हतश्रीर्जापेत नूनं दिवसप्रदीपः ॥ ७ ॥

* * *
 निशम्य तस्येति वचोनुरूपं नृपालसिंहोऽतितरां प्रहृष्टः ।
 आराधनायैव हरेर्निवासमैच्छन् नृपश्चन्द्रशिरोनगर्याम् ॥ २१ ॥

* * *
 विष्णुः प्रसन्नोऽयमिति क्षितीशो विभाव्य तस्मादवरुह्य शैलात् ।
 शैलोपमंदानहरीसमेतम् ऐरावताख्यं गिरिमध्यरुक्षत् ॥ २३ ॥

* * *
 आरूढब्राहतिलकानथ राजपुत्रा-
 नाह्लादयन्नमृतवर्षिभिरक्षिपातैः ।
 श्रान्तां सुवर्णमुखरीतटसीम्नि भूमि-
 न्यावीविशदथ श्रमशान्तिहेतोः ॥ ३४ ॥

Canto X.

तत्तत्कालविलोकनात्प्रमुदितः कृत्वाथ सान्ध्यं विधिं
 कर्णायुष्यकरोक्तिभिः कविवरैः साकं रसान् सल्लपन् ।
 अङ्गैः काव्यरसप्ररूढपुलकैरावेदयन्नात्मनः
 साहित्यानुभवं नृसिंहनृपतिस्तत्त्वानयत्तां निशाम् ॥ ३४ ॥

Canto XI.

अथ वायुलिङ्गधरसात्कृताखिलद्रविणोऽपिशम्भुनिशिधीरधीरसौ ।
 विदुषां चिकीर्षुरवनं विशाम्पातिः द्रविणैरभूजितनृपोपहारितैः ॥ १ ॥

सचिवस्तादिजित . . . तनोत्तनस्तहसा सुवर्णमुखरीतठान्तरे ।
नगरीं वसन्तदिनदानहेतवे नवरत्नसालगृहभासुरां नवाम् ॥ २ ॥

*

*

*

*

. करहाटलाठपविरण्डकीकटैः ॥
 अपलजितं तद् . गूर्जरादिभिः धनमूर्जितं . . जगत्पतेः ।
 लसति स्म यद्विणराशिरुन्नतो निहितः पुरोऽस्य नृवरस्य राजभिः ॥ २८ ॥
 शिवरात्रिदत्तधनतृप्तमृत्युजित्
 प्रतिपादिताप्रतिमहेतिचापवत् ।
 धनसंहर्ति कनकशैलसन्निभाम्
 अवलोक्य दानविधयेऽग्रतः कृताम् ॥ २९ ॥

*

*

*

*

वस्त्राद्यञ्च वसन्तदानविषये दत्तं महार्घं नृपैः
 सर्वं तद्विदुषाञ्चिकीर्षुरुचितत्यागं नृपः सत्वरः ।
 सम्मर्दोद्यत . . . कृतिजरद्वेतिप्रहारवृट्
 क्षमाभृद्वत्किरीटमांसलखणात्कारं व्यभाङ्क्षीत्सभाम् ॥ ३९ ॥

Canto XII.

वाहारिखड्गोऽथ समं महीपैर्वसन्तदानत्वरया मनोज्ञाम् ।
 प्राविक्षदिन्द्रप्रतिमप्रभावो नवां पुरीं तां नरसिंहराजः ॥ १ ॥

*

*

*

*

इति विजिताष्टदिकृषितिपदत्तबहुद्रविणैः
 मधुसमये चिकीर्षुरधिकं वरदानविधिम् ।
 वितरणघोषणापठहमष्टदिशावसते-
 रूपगमतार्थमेष समघोषयदार्थिततेः ॥ ६ ॥

Canto XIII.

आदाय वर्षवरवेषमशेषभूपैः अग्रेसरद्भिरवलोकनमात्रधन्यैः ।
 आसेवितस्तत इतो निरगात्कवीनामातर्षणाय कुतुकी नरसिंहराजः ॥ १ ॥

*

*

*

*

अम्भोधरं धिगविशेषविदं प्रदेशे यस्योत्तरे सदृशवर्षणमूषरेऽपि ।
 सर्वस्वदस्य शिवरात्रितिथौ तवेशो . मचलं विरचय्य हैमम् ॥ २७ ॥

* * * *

आकर्ण्य वाचमिति सादरमक्षितार्थामभ्यर्हणां विरचयन्नुचिताममुष्यै ।
 अव्याजबन्धुरवति स्म महीमशेषाम् आश्रयहेतुचरितो नरसिंहराजः ॥ ३८ ॥

34

RĀMARĀJĪYAMU—ĀRAVĪṬI BUKKA AND HIS CHILDREN.

This extract from the Rāmarājīyamu deals with the descendants of Sōmadēva Rāja who lived during the reigns of Śaḷuva Narasimha and his immediate successors. Among these, Bukka is called the firm establisher of the kingdom of Śaḷuva Narasimha (Śaḷuva Narasimha-rājyapratīṣṭhāpanāchārya). He is also given other titles in praise of his bravery and munificence. His rule is said to have prospered on account of the service he rendered always to the God Venkaṭāchalapati. He married two wives Abbala Dēvi and Baḷḷa Dēvi. By Abbala Dēvi he had several sons of whom Singa was the eldest and he gave them the district of Nandēla (Nandyal) to rule. By his other wife Baḷḷa Dēvi he had a son called Rāma Rāja.

Rāma Rāja is said to have marched against the fort of Kandanavōl (Karnūl) which was in the occupation of a chief called Savāi and laid siege to it. Each unit of his army during this siege is said to have consisted of one elephant, 20 horses, 60 archers, 60 swordsmen and 60 spearmen. Of such units there were 3,500 in his army. We do not know whether these numbers are accurate. He defeated Bibbi and capturing Kandanavōl made it his own capital. His relatives becoming jealous of him are said to have, at one time, commissioned a young boy to offer him poisoned water to drink. But when the boy hesitated he himself took it from him and drank it all. He overcame its effects, however, by the power of his devotion to God.

There is also a Birudagadyam (string of titles) attributed to this prince. From some of these we are able to get some historical information about him. He defeated the chief Kāsappa Oḍeya who had his headquarters at Āḍavāni (Adōni) and drove him from the place. The name of this chief appears as Kācha in the work

Bālabhāgavatam. He is also said to have captured the army of the redoubtable Savāi and to have conquered the seven elements of royalty (Rājasaptāṅga) of Savāi Bibbi. We do not know whether the two names Savāi and Savāi Bibbi refer to the same individual. In the copperplate inscriptions of the descendants of this Rāma Rāja we find the word Savāi Sanskritised into Sapāda, Savāi in Hindustani and Sapāda in Sanskrit both mean one and one-fourth. Savāi is usually given as a title to Indian heroes when they show themselves of more than ordinary quality, e.g., Savāi Mādhava Rao, Savāi Jai Singh. It seems to be classed along with such titles as Immaḍi and Mummaḍi attached to names meaning respectively twice and thrice. But Ferishta in his work says that Savoyi was the name by which Yūsuf Adil Shah was known and was so called because he was born in a village of the name in Persia.

It is just possible that in one of the two places where the word occurs in the extract it refers to Yūsuf Adil Shah, and Kandanaṅṇol might have been captured from him. We do not know whether Ferishta's derivation of the word is correct. Persons who can have had nothing to do with Persia at any time are given the title Savāi. For instance, the Moghul Emperor Akbar conferred the title upon a celebrated Jain Guru, Hīra Vijaya Sūri *, who visited his court and whom he honoured. Another title from the Gadyam says that Rāma Rāja captured seven hundred horse from a chief called Hallisusena (Ali Hussain?).

Rāma Rāja married Lakkamāmba and by her had three sons Timma, Konḍa and Śrīranga. Of these Timma became governor of Avuku (Owk), Konḍa governor of Ādavani (Adōni); their respective descendants referred themselves to these places in describing themselves.

క. ఆరాజేంద్రుడు బుక్క-ధ

రారమణుని గాంచెనతడు రాజకులసుధా

పారావార నిశాకిరు

డైరాజులె సరససతక-భారూఢి మెయి.

విరుదగద్యము. జయజయ, స్వప్తిశ్రీ సంతత వేంకటాచలపతి
చరణారవింద సేవాకందళిత సామ్రాజ్య సుఖోపభోగ, సామ్రాజ్య నరసిం
హరాయ రాజ్యప్రతిష్ఠాపనాచార్య, శౌర్యగరిష్ఠ సకలకావ్యావిశారద,

దేనందినవితరణ నానాదిగంత రాగతవనీపకజాల పరిపాలన గుణవిశేష,
అసహాయశౌర్య, సుమేరుదైర్య, అష్టాదశవిద్యాప్రజ్ఞాప్రవీణ, రాజకులా
భరణ, రాజరాజేశ్వర, పిన్నశౌరిరాజతనూజ, బుక్కరాజ, విజయ
భవ, దిగ్విజయభవ

సీ. ఆబుక్కరాజేంద్రుడబ్బలదేవిబ
ల్లాదేవియను సతులనునరించి
యబ్బళదేవియం గాత్తజలనుసంగ
విభుడాదిగాంగనువేడ్కగాంచి
నందేలయ్యసగనానందనులాపురి
దమకును నిజరాజధానిగాంగ
నేలుచుఁ గలము నందేలపేరిధరిత్రి
దనరంగఁ బుత్రపౌత్రాభివృద్ధి

గీ. సతిశూన్యిరి మజియును నానపాలుఁ
డనఘతనుఁడు బల్లాదేవియందురామ
భద్రవరలబ్ధ జనితున యుదశౌర్య
భానునృపతేజ రామభూపాలుఁ గనియె.

సీ. మదకరి కొకటికిర్వదిగట్టములు గుట్ట
మునకును విలుకాండ్రు ముగురువిచ్చు
కత్తులవారీతె కాండ్రట్లు వర్తిల్లు
నిట్టియేనుఁగులను జుట్టుమాడు
వేలయేనూఱును ద్వృత్తితోనడవంగ
గందనోల్పాధిపఁగాదలంచి
మొనఁద్రుంచిగట్టిగా ముట్టడిదిగిననా
బిబ్బిని మిక్కిలి యబ్బణించి

గీ. ప్రకటసప్తాంగమలఁగొని రామవిభుడు
కందనోల్రాజధానియఁగాంగవసుమ
తియును నేలి మహాహవ దీక్షబూనె
బలిమికలిమినాశౌవనీపకులఁ బెనుప.

చ. మగఁటిమిశోర్వ లేకదయమాలటుజ్ఞాతినియ క్తబుద్ధిచే
సగరతఁగన్న తీర్థమిడఁజాలక యర్చకుఁడున్నజావిశ్రీ

నగధరనీవెదికగనిజనంబులు గన్వోననంతఁగ్రోలియా
నగరునిఁబోలిరామనృపచంద్రుఁడు చెందఁడు తద్వికాగమున్.

విరుడగద్యము. జయజయ, స్వప్తిసమసుప్తి సమరసమయ బల
రజోమిళిత సప్తసాగర ఘుంఘుమిత కల్లోలజాల, శరణాగతపాల, మల్లి
సుసేనోల్లాసిత సప్తశతసైంధవగ్రహణపగాక్రమధుర్య, రత్నసానుత్తైర్య,
మర్పారతర సవ్వాయి సైనికచరణ, సవాబిబ్బిరాజ సప్తాజ్ఞహరణ
మార్గచరణ, రణభయానక జయానకారవ ముఖరీకృత కలగిరిదరీనికర,
పోషితాపని సుకరప్రకగ, నిరావాపాదఃనీదుర్గనివాసికాసపుడయ దు
క్షధఖలనిర్మధన, ధర్మభౌరేయ, దానరాధేయ, వీరరమాసమారోహణా
రంభసోపానదోస్తంబ, వాక్కుంభీనస సార్వభౌమారంభ, వంశంధిన్యప
పుండరీకాధిపరాజమండలకబళనవ్యగ్రిమోదగ్రమండలాగ్ర, సింహీకాతనూ
జ రామరాజ, విజయీభవ.

చ. సరసిజసద్వతోమిగులసాటగులక్షణలక్ష్మితాంగియై
పగఁగినలకగమాంబను వివాహము బుక్కనృపాలురామభూ
వగుడయి యాపులోమజయుచాసపుఁబోలిమహానురక్తిను
స్థిరతరబోగభాగ్యములఁ దెప్పలఁదేలెను లకగమాంబతోన్.

క. ఆరామనృపతికిమహేష్
దారుండగు తిమ్మరాజు ధన్యుఁడుకొండ
త్పైరమణుఁడు బుధనుతస
చ్చారితుఁడు రంగవిభుఁడు జనియించిరొగిన్.

క. ఆతిమ్మనృపతిభూకాం
తాతిలకంబై నయపుకుఁ దా నేలుచువి
ఖ్యాతిగనప్పరిపేరన్
బ్రీతిని దనకులమువెలయఁ బెంపొందెమహిన్.

క. దీనావనుఁడొ కొండమ
హీనాధుండొదవేరి నేలుచు బరఁగెన్
దాసును సుతులును దత్తెగ
తానంబొయాదవేనిధామముపేరన్.

క. ఆరాజన్యుల తమ్ముడు
 శ్రీరంగాధీశ్వరుండు శ్రీతనంరతా
 ధౌరంధర్యముచేసా
 శ్రీరంగాధీశుండనగ క్షీతినుతిగాంచెన్.

35

PĀRIJĀTĀPAHARANAMU.

[By Nandi Timmana.]

In the beginning of this Telugu poem dedicated to the Emperor Krishna Rāya, the poet Nandi Timmana gives a short account of the family of his patron. In the family of Turvasu of the Lunar race was born a king by name Īśvara who excelled by his virtues even god Śiva, who is also called Īśvara. In the battle at Kandukūr which he fought with the cavalry of the Muhammadan ruler of Bēdar (Beḍandakoṭa) he caused their blood to flow in many streams. Īśvara married Lakkāmba and got a son Narasa, by her. This Narasa became a very great warrior. He was famous for his conquests and munificent gifts. He ascended the throne of Vijayanagara which was a mirror to the whole world. When the lord of the Kuntala (Vijayanagar) country was in trouble he exhibited his valour and captured the city of Vidyāpura (Vijayanagar). He killed the Persian (Muhammadan) ruler in the battle of Mānavadurga (Manvi). He captured the town of Madura after killing the Chola ruler, and exhibited his swordsmanship to the Heuṇa ruler of Seringapatam. He performed the sixteen sacred gifts at Rāmasētu.

Narasa had two wives Tippāmba and Nāgāmba through whom he got the sons Vīra Narasimha and Krishna Rāya.

క. ఉర్విశ మౌళియగునా
 తుర్వసువంశంబునందు దుష్టారిభుజా
 దుర్వారగర్వరేఖా
 నిర్వాపకుడీశ్వరాఖ్యస్తపతి జనించెన్.

ఉ. రాజులనెత్తుటం బరశురాముండు వంతలుసేసె రెండుమూఁ
 డీజగతిన్, గణింపనది యెంతటివిప్రుయ! మట్టినీసువృ
 త్తేజుండు కందుకూరికడఁ దిమ్మయ నూశ్వరుచే జనించెఘో
 జబెడందొంట యరనాశ్వికరక్త నశీసహస్రముల్.

క. శాశ్వతవిజయుఁడు తిష్ఠయ
 యీశ్వరస్థపతికినిగౌరి కెన యగుతత్పా
 శేష్యరిలకాకంబికకు
 విశ్వాతిగయశుఁడు నరసవిభుఁడుదయిం చెన్.

సీ. ఎవ్వనివిజయంబు లెఱిగించుశాసన
 స్తంభంబులాశాంత శైలవితతు
 లెవ్వనియరి గాఁచులేపారుకాభింగ
 యవనాదివివిధ దేశాధినాథు
 లెవ్వనినిత్యదానైకవిశాసంబు
 లారూఢతరతులూపూరుషంబు
 లెవ్వని చిరకీర్తి యింద్రలోకాంగనా
 భోగినీగీతికా భోగపదము

శే. వాఁడు వాగడొండు సర్వసర్వసహాధి
 దేవతాముఖదర్శణద్విజయనగర
 భద్రసింహాసనస్థుఁడున్నిద్రతేజః
 డీశ్వరాధిపునరసభూమీశ్వరుండు.

సీ. కుంత లేశ్వరుఁడు సిక్కుఁడంగవిద్యాపు
 రంబుకైకొని నిజప్రాధి నెరపె
 పారసికునకు దుష్టరమానవత్వంబు
 దొలగించెమానవదుర్గసీమ
 చోళవల్లభునకు సురపథామధురాధ
 రములిచ్చి మధురాపురంబు గొనియె
 శ్రీరంగపట్టణ సీమఖడ్గనటీచి
 నోదంబు హేయనేంద్రునకుఁ జూపె

తే. నతకు నుతికెక్కె రామసేత్వంతరాళ
 కలిత ఖోడశదాన విఖ్యాతయశుఁడు
 మండలికరమేఘమార్తాండవిరుదుఁ
 డీశ్వరాధిపు నరసప్రధ్వీశ్వరుండు.

క. ఆనరసమహిమహిళా
 జానికిఁ గులసతులుపుణ్య చరితలుతిప్పాం

బానాగాంధిక లిరువురు

దానవదమనునకు రమయు ధరయునుబోలె.

క. వాగలలోఁ దిప్పొంబకు

మారుండు పరిపంధికంధి మంథాచలమై

వీరనరసింహరాయండు

నారాశిపరీతభూమి నలయంబేలె.

36

ACHYUTARĀYĀBHUYUDAYAM

[By Rājanātha Kavi.]

In the beginning of this historical poem dealing with the life and victories of Achyutarāya there is a short account of his predecessors. In the Lunar race was a king by name Timma who had a son called Īśvara who was a great warrior and who 'had set his foot upon the heads of his enemy kings'. By his wife Bukkama Īśvara had two sons Narasimha and Timma. Of these Narasimha was famous for his heroic deeds even from his youth. He captured the fort of Mānava (Manuva?) Durga from its Muhammadan ruler and gave it back to him. He laid a bridge across the Kaveri and captured the town of Seringapatam. He then marched against Madura and, defeating and killing its Marava ruler in a battle, captured the place. He then defeated in battle a chief called Konēṭirāja who opposed him with his elephant hordes. He made the city of Vidyānura his capital. He had three queens who were called Tippāmba, Nāgamāmba and Obamāmba. Of these by his wife Tippāmba he got a son called Vira-Narasimha, by Nāgamāmba Krishna Rāya and by Obamāmba, Achyuta Rāya.

నాలీకినినాయకవద్దహేషు నీహారభూమి ధరవన్నగెషు ।

వలాసుహద్రాణవద్దజెషు తేషు ప్రతీతోఽజని తిమ్మభూపః ॥ ౨౩ ॥

ప్రతిక్షమాపావలిపర్యటన్త్యా వీరశ్రియో విస్మయహేతువాहुః ।

శ్రీతిమ్మభూపాజితభూస్తతోఽబూయశోధనాదీశ్వరభూమిపాలః ॥ ౨౪ ॥

క్రమాదభూతామత్ర బుక్తమాయాం నృసింహతిమ్మక్షితిపాలసింహౌ ।

ప్రతీకవన్తావिव దోఃప్రతాపయశోగుణావీశ్వరభూవలారేః ॥ ౨౫ ॥

आरभ्य बाल्यादजनि प्रजानामानन्दहेतुर्नरसावनीन्द्रः ।
 प्रौढोऽर्भको वा पतिरुत्पलिन्याः प्रमोदनत्वे परिहीयते किम् ॥ २८ ॥
 महीपतिर्मानवनामदुर्गं शकाधिनाथेन समं गृहीत्वा ।
 स्फुटीचकारास्य पुनर्वितीर्य शार्थं तथौदार्यमवार्यचर्यम् ॥ २९ ॥
 प्रायोऽर्णवे सेतुकृतोऽवतारः प्राग्जन्मसंस्कारवशादिवैषः ।
 सेतुं विधायाम्भसि सहाजायाः श्रीरङ्गपूर्वां नगरीं जहार ॥ ३० ॥
 कंसं यथा कैटभजिद्वलेन समन्वितः सैनिकमल्लहन्ता ।
 मदप्रवृत्तं सरवं मथित्वा महीमहेन्द्रो मधुरामहार्षीत् ॥ ३१ ॥
 महेन्द्रलोकं मरवाय दत्त्वा मध्येसमीकं मधुरां स जहे ।
 महीयसामेष महीपतीनां नयो विपक्षेष्वपि नान्यथा स्यात् ॥ ३२ ॥
 कुधापतन्तं सह कुञ्जरौघैः कोनेठिराजं क्षुभितान्यसैन्यः ।
 जग्राह पाणौ जगदेकवीरो जयाब्धिकन्यामपि जन्यभूमौ ॥ ३३ ॥
 प्रयाणमाशाविजयाय तस्य प्रायो गृहप्राङ्गणभूविहारः ।
 दानान्यहो षोडश विश्रुतानि जातानि दैनंदिनमेव कृत्यम् ॥ ३४ ॥
 वस्वोकसारेव विभोर्वसूनां वलाभियातेरमरावतीव ।
 विद्यापुरीविस्मयभूरमुष्य विशिष्य राज्ञोऽजनि राजधानी ॥ ३५ ॥
 तिस्रो नृपस्येत्यभवन्महिष्याः तिप्पाम्बिका तासु च नागमाम्बा ।
 पट्टाभिषिक्ता पतिदेवतानाम् उत्तंसभूषामणिरोबमाम्बा ॥ ३६ ॥
 तिप्पाम्बिकायां द्विजसंसदेऽभूत् विख्यातिमान्वीरनुसिंहरायः ।
 नागाम्बिकायां नरसावनीन्द्रोः कीर्त्याकरोऽजायत कृष्णरायः ॥ ३७ ॥
 अनन्यसामान्यतया धरायां दानेन तौ ख्याततरावभूताम् ।
 आद्यस्तयोर्देन्यमुषा द्विजानामन्योऽपि वैगुण्यमुषा परेषाम् ॥

37

ĀMUKTAMĀLYADĀ

[By *Krishna Dēva Rāya*.]

After giving the genealogy of his family down to Narasa, Krishna Rāya in this work says that he had two wives Tippāmba and Nāgamāmba by whom he had two sons Vīra-Narasimha and

Krishna Rāya respectively. Narasa conquered all the countries and defeated their rulers, and was a patron of poets. His son Virā-Narasimha is also said to have destroyed his enemies and brought the whole kingdom under his umbrella.

సీ. అంబోధివసన విశ్వంభరావలయంబు
తనబాహువురిమారతకముఁజేసె
గతుబంతనిఖలరాష్ట్రకరంబుఁ జరణమం
జీరంబు సాలభఁ జికలఁజేసె
చుహనీయనిజవినిర్మలయశస్సరసికిఁ
గగనంబుఁ గలహంసకంబుఁజేసె
నశ్రాంతవిశ్రాణ నాసారలక్ష్మికిఁ
గవికదంబముఁ జాతకములఁజేసె

గీ. నతిశితకృపాణకృత్తమజ్జరిపీఠ
మండలేశసకుండల మకుటనూత్న
మస్తమాల్మ్యపరంపరా మండనాన్ని
శేష్యుండగు నారసింహేశ్వరుండు.

తే. ఆనృసింహప్రభుండు దిప్పంబవలన
నాగమాంబికవలన నందనుఁగాంచె
వీరనరసింహరాయభూవిభునినమ్మ
తాయతాంశజు శ్రీకృష్ణరాయనిన్ను.

క. వీరనృసింహుండు నిజభుజ
దారుణకరవాలపరుఁ ధారాహతవి
రారియగుచునేకాతప
వారణముగనేలె ధరనవారణ మహిమక.

RĀYAVĀCHAKAMU—ACCOUNT OF KRISHNA RAYA'S CAMPAIGNS.

This is an account of the reign of the Emperor Krishna Dēva Rāya of Vijayanagar. It is written in colloquial Telugu prose. It purports to be written to the governor of a province under

Krishna Dēva Rāya, by name Viśvanātha Nāyanayya by an agent (sthānāpati) of his at the imperial headquarters. The chief referred to in this connexion seems to be Viśvanātha Nāyaka, son of the general Nāgama Nāyaka, who fought successfully against his own father when he rebelled, and was eventually appointed as viceroy of the Pāṇḍya country. The account of Krishna Rāya, as it is given in this work, agrees in the main with that of the poem Krishna Rāya Vijayam of Kumāra Dhūrjati dedicated to the later Vijayanagar prince Chinna Venkaṭa Rāya. As in the latter work, the father of Krishna Dēva Rāya is called Vira-Narasimha instead of Narasa and he is immediately succeeded by his son Krishna Dēva Rāya. Thus both the works Vira-Narasimha, the elder brother of Krishna Rāya, who preceded him on the throne for some years. Both these works may have borrowed their story from the same source, or one may have been modified from the other, but we cannot at present say anything decisive about this.

After examining his treasury and army, and making all the necessary preparations for the expedition against his enemy with the assistance of the able minister Appāji (Sāḷuva Timma), Krishna Dēva Rāya entertained all the Boya nobles (Doras) and the men of the eighteen Kappana's (provinces?) at a grand feast. He then ordered them to proceed to a distance of about three āmaḍas (30 miles) into the enemy territories and gather from there men, cattle, sheep and goats that they may not be available to the enemy. Leaving a company of horse to guard the city along with the minister Sāḷuva Timma and ordering all the subordinate chiefs (Doramannelu), horsemen, elephants, mahouts and the people of the Viniyogams (divisional officers?), he directed the war-drum to be sounded and with them set out from the city.

He then proceeded against the fort of Śivasamudram which belonged to the chieftainship of Ummattūr and fought with Ganga Rāja, the chief of the place. The place was reduced after a single day's fighting. Leaving there his own servants he proceeded towards Śrīrangapaṭṭanam. He examined the fortifications of the place and worshipping the God Ādi-Ranganāyaka proceeded towards Ikkēri Ārangam? There he inspected the troops of Sukkula Nāyaka. After that he directed his army to proceed towards the frontiers of Vijayāpura (Bijapur). On hearing of Krishna Dēva Rāya's march the garrisons of the several frontier forts were much afraid and began gradually to desert their stations. Therefore he easily introduced his own garrisons into such forts as

Rāchūru (Raichur), Mudikallu (Mudkal), Addanki* and Ādavani, and, by forced marches, capturing at the rate of one fortress a day, approached the frontiers of Golkonda.

There the three Muhammadan Sultans (Adil Shah of Bijapur, Kuṭb Shah of Golkonda and Barid Shah of Bidar) had collected their troops, and crossing the river (Krishna) had fixed their camp on its southern bank with 100,000 horse and a thousand elephants. The emperor also learnt from his spies their respective strength, and heard of the atrocities they had committed in his territory. Krishna Rāya was very angry on hearing of the atrocities of the Muhammadans in his own territory to the south of the Krishna. He summoned from among his Amaranāyakam generals, the chief Pemmasāni Ramalinga † and telling him about the Muhammadan advance to the south of the Krishna consulted him how best to act under the circumstances. The general Pemmasāni Ramalinga said that it was no serious matter, and promised that, if he were entrusted with the attack, he would march on their camp and cut the ropes of their tents. If, at a given signal, the emperor's troops attacked the enemy their camp could be broken and the enemy routed. Moreover he impressed upon the emperor the fact that the Muhammadan soldiers coming from cooler climates could not stand and fight with the emperor's soldiers during the hot summer.

Pleased with the general's reply, the emperor presented him with betel and nut in token of his approval of his leading the attack. Ramalinga returned to his troops and told them the Emperor's Commission. He impressed upon them that the opportunity had arrived for showing their gratitude to the emperor for having maintained them, to fight that they may win high favour here and everlasting glory hereafter. So saying he exhorted all brave men in his camp to follow him, and, asking the rest to stay away, he marched towards the enemy's camp. He was followed by eighty thousand redoubtable swordsmen 'who march to the battle as to a marriage.' To oppose these heroes the enemy concentrated sixty thousand

* This Addanki cannot be the well known place of the name. It is situated in the south of the modern district of Guntūr to the north of the Nellore border. It must be placed not on the Bijapur but on the Golkonda frontier.

† He seems to have been an ancestor of the general Pemmasāni Timma who was the Viceroy of Konḍaviḍu under Aḷiya Rāma Rāya, and was the chief in whose jurisdiction the village Garikipāḍu which was granted to the famous philosopher and logician Annambhaṭṭa lay. For the text of this inscription *vide* Mackenzie Manuscripts, the inscriptions from Garikipāḍu.

broadswordsmen assisted by 10,000 well caparisoned horses and one thousand elephants. They first attacked the elephants and the cavalry of the enemy with their broadswords and their javelins. After a short fight 4,000 horses of the enemy were killed. He then proceeded against the rest and managed to kill 4,000 out of the 60,000 horsemen. Rāmalingama Nāyudu then managed to approach the tents and give the signal to Krishna Dēva Rāya's main army by cutting the ropes. Upon this the triumphal band of the emperor struck up, and the emperor Krishna himself started on his state elephant with all the royal insignia, closely followed by 120 *ghattams* of elephants, 60,000 horse and 500,000 infantry in a body. Simultaneously with this pressing attack of Krishna on this side, the river Krishna rose in floods on the other, and flowed full to the brim. When the attack was directed against the elephant corps, the elephants not being able to stand the pressure of the attack and suffering very much on account of the summer heat, were attracted by the cool breeze from over the flooded Krishna, ran to the river and fell into the water. The remaining troops also could not stand the pressure and began to escape across the river by swimming. Most of the people that thus tried to escape lost their lives in the flood.

Only a third of the troops remained on the southern bank of the river. The elephants could not be persuaded to leave the cool waters and so the mahouts over them thought it unwise to stay longer and themselves escaped. The Muhammadan soldiers of the three kingdoms crossed the river on elephants and barges, and retreated respectively to their capitals Bijapur, Golkonda and Ahmadnagar.

Krishna then came to the edge of the river and ordered the capture of all the ownerless elephants and horses, and of the tent equipage and bands of the enemy's camp. He then held court along with his minister Appāji and the generals Ayyamarusu, Konḍamarusu and Bācharusu; and poets like Mukku Timmanna, Allasāni Peddanna and Mādayagāri Mallanna. When the emperor asked them to describe to him the day's victory Mukku Timmanna composed a verse the substance of which is "O! Krishna Rāya, your Muhammadan enemies broke and fled at the mention of your name, and their elephants turned and fled seeing in you the God Vishṇu, the rescuer of the lord of elephants".

The ministers advised Krishna to cross to the other side of the Krishna only after the rainy season was over and the floods had subsided. Meanwhile they advised him to reduce the fortresses of

Udayagiri, Kandūr ? (Kandukur), Konḍaviḍu, Bellamkonḍa, Nāgārjunakonḍa belonging to the enemy from any one of which he could attack him on the flank after getting into the interior of the enemies' territory. The emperor accepted the advice and started on the campaign. Then the manuscript gives two triumphal verses which his court poets composed at his starting.

He marched by way of Gutti and Gaṇḍikoṭa to Udayagiri and reduced a fortress called Hurmatti* at the place. On occupying it the emperor was surprised that the enemy should have surrendered the fort when they had it so well provisioned. He then placed his own garrison in the fort under the general Kampanna and proceeded to Kandūr (Kandukur). The garrison at this place left the fort when they heard of the approach of the emperor's army. The emperor was about to proceed to Konḍaviḍu when his agents reported to him that the garrisons in the several fortresses were afraid when they heard that Krishna was proceeding against them, and began to desert in bodies. It was also reported that Boya (the hunter caste) chieftains and the chiefs of the eighteen Kappaṇas were scouring the whole country and giving the people great trouble.

Krishna Dēva Rāya marched to Konḍaviḍu and laid siege to the fortress. The garrison in the place could not defend themselves and after one and half days surrendered the fort. The general Konḍayya (Rāyasam Konḍamarusu?) was placed in garrison there. Then the army was directed to Vinukonḍa which place also soon surrendered. The general Bhāskarayya (Rāmaya Mantri Bhāskara) was posted to govern the fort with a garrison. The emperor then reduced the forts of Bellamkonḍa and Nāgārjunikonḍa and placed there garrisons under the generals Virabhadrayya and Ayyalayya. Krishna then marched into the enemies' territory and approached the town of Ahmadnagar (Ahmadabad-Bidar). He easily captured the outskirts of the place and fought a pitched battle with the enemy's horse outside the city. In a very short time 2,800 of the enemy's cavalry were destroyed and the emperor gained a complete victory. The garrison within the fort thought

* According to this manuscript Hurmattu appears to be the name of a fortress near Udayagiri. But in the Krishna Rāya Vijayam the word occurs in the phrase హుర్మత్తున విజయము meaning in one hurmattu and refers to the conquest of Śivamsamudram. It there appears to be an adverb. The proper meaning of hurmatti is not known and there is no fort of that name near Udayagiri so far known.

they could not stand a siege by Krishna, and in order to avoid the storming of the fort, evacuated it and retreated to the interior. Krishna Rāya thus got possession of the fort very easily and directed the fortifications to be destroyed. He then ordered that castor-seeds should be sown where the fortifications stood and proceeded towards the frontier of the kingdom of the Gajapati.

The minister Appāji and other courtiers advised the emperor that he had already defeated all his enemies and annexed portions of their territories. It was not desirable that he should enter further into the interior of the Gajapati's country as he might be attacked on the flank by the Muhammadans who might succeed in cutting off his supplies. But Krishna Rāya disregarded this counsel and continued his march. When his army was marching through the ghats (kanumas) it was attacked by a chief (Chitāpra) Chitāph Khān* at the head of 60,000 archers. There was a severe battle between the two armies, but Chitāph Khān's archers were easily hemmed in by the army of the emperor, a company of which went over the ghats and attacked Chitāph Khān in the rear. The army of Chitāph Khān was defeated after a loss of 23,000 archers and 4,000 horse and retreated from the place. Krishna Rāya left 30,000 of his own troops to guard the passes, marched on capturing the districts of the Gajapati's kingdom and encamped at Poṭlūri Simhādri (Simhādri Poṭṭunūr).

After having advanced so far, Krishna Rāya learnt of the great preparations made by the Gajapati and his sixteen Mahāpātras to repel his army. Fearing that their opposition might be much stronger than anything which he had met with so far, he was doubtful of success and consulted with the minister Appāji privately. In the consultation the minister advised the emperor that he could defeat the enemy only by a stratagem. With the consent of the emperor the minister despatched some chests full of gold and valuables to the sixteen Pātras along with secret letters. The letters said that the boxes were despatched to them according to the agreement between the Pātras and Krishna Rāya, and exhorted them to act up to it by deserting the Gajapati during the

* A chief of this name is known to us in Warrangal about the year A.D. 1503. A record of his in the fort (No. 110 of 1902, Madras) states that he belonged to the Bhogikula (Nāgavamsī?), and that he conquered Warrangal from the Muhammadans reinstating there Pāñchālārāya. It is probably this chief of Warrangal that is referred to above. It is difficult in the face of this to accept Col. Haig's statement that he was a Muhammadan. Vide Land marks of Dekhan History, pp. 60 and 85.

battle. Some of these boxes of presents were captured by Gajapati's messengers and taken to him. When he read the contents of the letters and saw the treasure that accompanied them he began to fear for his own safety. He escaped from his camp without being noticed by anybody, and went a long distance to the north.

When the sixteen Pātras went to court the next day and learnt about the flight of their master they retired to their respective fortresses. Getting to know of this Krishna Rāya appointed his own followers to guard the Gajapati's palace and the city. He planted a pillar of victory at Poṭṭunūri Simhādri. Then he summoned before him the minister of the Gajapati and said that he had invaded the country for victory rather than permanent conquest and was prepared to give back his kingdom to the Gajapati and return to his own capital. The minister informed his master about this and the Gajapati returned to his capital and apologised to Krishna Rāya for having fought with him. The sixteen Pātras were also sent for and they also begged pardon of him.

Highly pleased with their action Krishna Dēva Rāya made them presents of gold and jewels. The Gajapati gave his daughter Jaganmohini * to Krishna Rāya in marriage and made him presents of valuable gems, ornaments, elephants, horses, scents, etc. He also returned the boxes containing the treasure which Appāji sent to the Pātras in order to deceive him. He ceded all the country to the south of the river Krishna to Krishna Dēva Rāya as the dowry of his daughter.

After the marriage festivities were over Krishna Dēva Rāya started back to his own territory escorted by the Gajapati's minister and officers. When the rulers of Golkonda, Bijapur and Ahmadnagar learnt of this they thought that they could never more defeat Krishna Rāya and meeting him on his way concluded peace with him after apologising for past misconduct. When he went as far as Tirupati in his own empire he learnt that the Muhammadans of Kalyan and Gulbarga showed signs of hostility. He marched to Gulbarga and reduced the fort after capturing 6,000 horse at the place. He then appointed Gujjari Kalyāṇa Rao as the governor of the place and returned to Tirupati.

* This marriage is also referred to in the Krishna Rājaviṣayam and the preface to the commentary on Prabodha Chandrodaya by Krishna Rāya's general Nādiṇḍa Gopa. The five verses called Tukkā Panchakam are said to have been composed by the daughter of the Gajapati when she found that the emperor's love to her had waned. In this her name is given as Tukkā,

At Tirupati he performed all the sixteen *dānas* as laid down in the *śāstras*, and presented to the god valuable jewels and gold. He also had copper statues of himself and his two queens Tirumala Dēvi and Chinnā Dēvi, cast and set them before the god of the place that they may signify his constant worship. He thence moved to Kālahasti where he also made large grants to the god on the twelfth day of the bright fortnight of Aśvayuja in the year Śrīmukha.* He also constructed at Kālahasti several choultries. He then marched to the south visiting on his way all the chief temples. He is said to have visited the god Vandīśvara (?) who was worshipped by the Tripuras (Rakshasas). Among the places that he visited were Aḷagar Guḍi (Aḷagar Koil or Tirumālirunjolai near Madura), Madura, Śrīvilliputtūr, Karuvanallūr, Śankara-nārāyanarkoil, Dakṣiṇa Kāśi (Tenkasi), Trikūṭāchalam (Kurṇālam), Agastyaparvatam (Podiyil hill), Gaḇendramoksham (?) Śālivaṭam (Tinnevely), Tōṭādri (Vānamāmalai), Tirukkurunguḍi, Kanyākumari (Cape Comorin), Śrīkandūr (Tiruchendur), Nava Tirupati (near Aḷvār Tirunagari). His grants to the god Sundarēśvara and Mīnakshi at Madura, to the goddess Āṇḍāl of Śrīvilliputtūr were specially valuable. He constructed the big tank at Śrīvilliputtūr and endowed a lakh of Māḍas towards the cost of the Maṇṭapa in its centre and the stone work. At Agastyaparvata he constructed a new Gopura (tower), and at Tinnevely the Tāmrāsabha, a big stone hall covered over with sheets of copper. He founded a village called Krishnarāyasamudraṁ near Tinnevely.

Krishna Rāya then went to Sētu (Rāmēśvaram) and worshipped the god there. Thence he crossed over in barges (Kāḷams) to Dhanushkoṭi. There he washed the blood *stains* off his sword and performed three Tulābhāras (weighing against gold). He stayed there for three days and thence went to Gokaṇṇam. After worshipping at the place he returned to his capital Vijayanagar by way of Seringapatam after a long absence. There he made very costly presents to the gods Viṭṭhala and Virūpāksha, and held his darbar on an auspicious day with all his relations and ministers. There he made Appāji sit upon a costly carpet (ratnakambāḷi), and had his Svarṇābhishēkam and Ratnābhishēkam performed. He made him presents of costly jewels and perfumery. The other generals also he rewarded each according to his merit.

* This is incorrect. Śrīmukha corresponds to the year A.D. 1512—3 and is much too early to be correct.

కనుక అదేరీతిని అప్పాజిరాయలవారితోను తురకాణ్యంమీద దళ మెత్తెటప్పడు బోయదొరలందరినిన్ని రప్పించి పదునెనిమిది కప్పణాల వారినిన్ని నగరమందు బెట్టించి హరిబాణం కొమ్మలతోను కార్యముఖా నకు తురకాణ్యం సీమలోను మునకలుగా బోయి దిగి మూడేళి ఆమడ మారం సారినరాళంపోయి మనుష్యుల, వసలం, ప్రాయలు, గొర్రెలు, మేకల, గుర్రాల పుండ్లకుండ్ల కొళ్లబెట్టమనిర్పి యెదిరితోడట్టు, సకల సన్నాహములతోడట్టు, బయలుమెరళి వెలిగుడారమునకు వచ్చి నిలిచి దొరమన్నీలనున్న, రవుతుల, మావత్తులనున్న, వినియోగం పైకంవార్ల నున్న, మనుపటివారు వెనకటివారు, యెడవంకగవారలనున్న అందరి నిన్ని రప్పించుక వారివార్లతో మాటపలుకులు ఆడి మీమీ స్త్రీమములతో ఆయత్తపాటుతో రమ్మని బలివంకగం అమరనాయకంవాలతోనున్న నగరికై జీతంవారితోనున్న కొంత గుర్రం రాణువనున్న విజయనగరపట్టణమునకు రక్షణియ్యముగా సాళువ తిమ్మరసయ్యగారినిన్ని వట్టచుండ్లు పుంచ్చి దండుయాత్రకు జయభ్యునిగా దిక్కుల పికగటిల్లెటండ్లుకు భేరితాడనము శేళి డమామిటోకించమని ఉత్తరువు శేళి చాతులకు మావుత్తులకు అమరనాయకంవార్లను, అల్లుం డ్లు, కొమ్మలకు, రాజులకు, జిల్లకు, కంస్తునాయకులకు అందరినిన్ని వయనంజెప్పి రమ్మని కటకాలవారికి పుత్తరువు యిచ్చి తామున్న భోజనం జేసుకొని మూడోనగారాటోకించుమని అనతిచ్చి గుర్రంయెక్కు కొని వయనంగతుల కదలి పుమ్మత్తూరు శివసముద్రానకు వచ్చి గంగా రావు వూడెముమీంద కార్యము శేళి వుదరదోలి ఆ స్థలాలు వకగనాటనే సాధించి అకగడ వూడెగాలవార్లను పుంచ్చి అండ్లునుండ్డి శ్రీరంగ పట్టం కోటకై చని కోటకొత్తళములు జూచి మీద ఆదిరంగనాయకుల శేలించ్చి యికిగరి ఆరంగానకు (?) వచ్చి సుకుగలనాయడిని నాయడిమూ కలను జూచి విజయాపురం సరదుల నడువమనంగా సరుదు స్థలాల వుండ్డి గురిమనుష్యులనున్న దుర్గాలవుండే రాణువనున్న నిర్వహించ లేక విడిచి పారిపోసాగిరి. కనక అందుండి రామారు, ముదికల్లు, అద్దంకి, ఆదవల ఇవి మొదలైన స్థలాదులకు తాణ్యములు పుంచి దినమొక్కటిగాసారి నడవగా స్థలములవుండేవారు మునకలుగానె వచ్చె దళాన్ని జూచి పారిపోయిరి గనక సాధించిన స్థలములకు తాణ్యముపుంచ్చి గోలకొండవారి సరదు స్థలాలకై నడవంగా అకగడ

మూడుతెగల కాతులున్న యెదురించి యేరుదాటివచ్చి మోర్చావేసి
 పాశ్యముదినారు గనక ఆవర్తమానం తెలిసినవేగర్లు వచ్చి రాయలదే
 వునితోను తురకలు లక్షగురాలుతోడట్టున్న వేయియేనుగులతోడట్టు
 న్ను కృష్ణదాటివచ్చి పాశ్యందిగినారని వారికలిమి బలములున్న వారి
 పుధుతెలున్న పలుకరించి వారి శీమలో మనతెగల వార్లులోజొచ్చి
 మూడామడకు మూడామడవుండే గ్రామాదులు కొల్లబెట్టేదిన్ని పాత
 రలు శోధించి ధాన్య దానములు యెత్తేదిన్ని గృహస్థుల యిండ్లలోజొ
 చ్చిపోయి ముందువెనక దాంచియుంచిన చందాన నిత్యములు యెత్తేదిని
 పూళ్లుపల్లెలు కాల్చేదిన్ని పసలం, ప్రాయలు, మేకలు, గొర్రెలు,
 గుర్రాలున్న పట్టుకవచ్చి కాసుకు వకటిగా అమ్మేదిన్ని యీ గీతిగా
 నిర్మామంచేసేదిన్ని దుర్గములలోవుండే వార్లెల్లా జతనమై వున్నా
 రనిన్ని విన్నపంశేయంగా రాయలవారు విని తురకలు కృష్ణవేణిదాంటి
 వచ్చి డెరిజావేసిదిగేట్లా అని ఆగ్రహించుకొని అమరనాయకం వారల
 లో పెమ్మసాని రామలింగమనాయణ్ణి బిలిచి తురకలు కృష్ణవేణిదాంటివచ్చి
 డెరిజావేళి పాశ్యందిగినాగట యిందులకు యేరీతున నడవవలెనో అని
 అడిగినందులకు తురకల కార్యమనంగా యెంతమాత్రం దేవరవా ప్రతా
 పమువల్ల డెరిజాతాళ్లు తెగకొనేను. అప్పుడు భేరితాడనాశేళి నడిచేను
 తురకలు మూడుతెగలవారున్న పటాపంచలై విరిగి యధాయధలై తమ
 శమ స్థలాదులకు పాద్యేటట్టు శేళెను. యిదిగాక యీ గ్రీష్మకాలాన
 దగదప్పలకుతాళి వాండ్లు నిలువలేరు. అని విన్నవంశాయగా తనకు
 శేలపులకు యిమ్మనగా రాయలవారు చాలా సంతోషబడి రామలింగమ
 నాయనికి పట్టీలుయిచ్చి అంపుగా రామలింగమనాయడు వెలువడినివచ్చి
 తనతెగ కమ్మదొరతనాల వాగినందరినిన్ని రప్పించుక వారలకున్న
 చెయ్యెత్తిమొకిరి యిన్నాళ్లును రాయలవారి సంభజములు బ్రసాపడి
 బ్రతికితిమి. యేలినవారికి యిప్పుడు కార్యసరవి కలిగి అనిమొనకు
 వచ్చి యెదటి వారిమీదికి నడువమని బహుమానం వకరలాకులు యిచ్చి
 పంపగా వచ్చిమి. యీ బహుమానంమీది గనక మిమ్ముననుండి మాను
 పములున్న ముందరిక కమ్మకులం వారికి బ్రతుకులున్న పతిష్టలున్న
 కీర్తి మాటవాసులు కలుగజేసేటందులకున్న స్వర్గాదిభోగములు అను
 భవించేటందులకున్న తనతోకూడా నడచేవారెల్లా నడువండ్డా తక్కిన
 వారెల్లా వారులో నిలుపుడా అని తొక్కినడువగా ఆయన సంతరించిన
 యెనబైవేల చివ్వలవారున్న రణపెండ్లి కొడుకులై యిక్కడి ఆశపాశలు

విడిచి కయ్యమందేదే వియ్యమందేదిగా యెంచి అనిమీది దృష్టిచేత రామలింగమనాయని వెంబడిని నడువంగా తురకలు యీ వార్తలువిని డెరిజావద్ద జీరా సంజ్ఞోగంతో విత్తుకత్తుల రౌతులు అరవైవేలున్న వారి నిచ్చుట్టుక నిండ్లు సంజ్ఞోకం గుర్రాలు పది నేలకున్న వార్లను అనుభవించుకయుండె మదహత్తులు వెయ్యింటికిన్ని యీ రీతిని డెరిజావద్దవుంచి మూడుతేగల తురకలున్న తమతమ పాళ్ళములో ఆ యత్తపాటుతో జాగ్రతకలిగియుండగా రామలింగమనాయుడు తురకల పాళ్ళంవారి సమీపానకుపోగానే గుర్రాన్ని కత్తికేడం తీసుకొని యేనుగల బారుమీద శైల తటమునకు లంఘించు సింహ్వాపుపిల్లల చందానతోకి నడిచి మదహత్తీల తొండముల ఖండములుగా నరికి మావటీలను యీటెలమీద కుమ్మితోయగా యేనుగల వారిమీదికి నడవగలవారు గుర్రాల పక్కెరతెత్తి కురచ యీటెలతోనున్న పిడి యీటెలతోనున్నా పంది బల్లములతో నున్న గుచ్చి తోశేదిన్ని దోసకాయల చండ్డానవేటారు తునకలుగా నరికేదిర్చి యారీతు నొప్పించగా గుర్రాలవారు వెనుకముందై పారసాగెను. అప్పుడు నాలుగువేల గుర్రాలు చాపకట్టుగా బడగా అటు వెనుక విచ్చుకత్తుల రవుతులమీద నడిచి జగడమియ్యగా సరిచావులుగా ఆరువేలకు నాలుగువేల రవుతులుగావడిరి. అంతట రామలింగమనాయుడు జరీజా (?) త్రాళ్లు తెగకోయించుచుగా డెరిజా నేలకూలిన క్షణాన్నె కృష్ణరాయలవారు భేరితాడనం శేయించి మదహత్తినెక్కుకొని ఉభయ చ్చత్రములతోనున్న మకరతెక్కెములతో మాటయిరువై ఘట్టముల యేనుగలున్న అరవైవేల గుర్రాలున్న అయిదులక్షల పాయదళమున్న పొట్లముగా నడచిరి. గనక ఆక్షణాంనై కృష్ణవేణి పుభయతీరాలున్న ప్రవాహానిండి రాసాగెను. జగడముఖానకు తురకయేనుగల మొనచేస్తే గ్రీష్మకాలం యెండ్లచేతను డస్సిన యేనుగలు గనక దగదప్పిపుట్టి చల్లగాలిచేత కాలుజారి కృష్ణవేణిలో బోయిపడెను. గుర్రాల రౌతులు యేరు నీళ్లువచ్చెను. యివతలనుండి కార్యంకాదని గుర్రాలవారు యేనుగులవెంబడినె తీరి మొదటిదొరలు ముగ్గురున్న ధైవీకంగా పెడతల పోటుగా ప్రవాహంవచ్చె గనక యిక్కడను పాళ్ళందిగి జగడమిచ్చేమం పే రస్తుసామగ్రిలున్న అమరదు. అని దొరలు ముగ్గురున్న నియ్యోగులతో అలోచనగా వారి అన్నిటికిన్ని యేరుదాంటి ఆవలనిల్చి సరిపోయినట్లు నడిపించుకొందాము శీమకు తిరుగగానే యేరునిండాడుగా వచ్చెను గాయలవారున్న వెంబడించి నడిచి జగడం శేయగా అందరున్న విరిగి

పారిపోయిరి. కొందరు యేట్లోబడిరి గనక సగం రెండుపాళ్లు యేటి వర
దపోయిరి. వఖపాలు దక్షిణపుగట్టున నిలిచెను. ఏనుగలన్నిన్ని నీళ్లు
విడిచి గట్టుకు రాక పాయను. గనక మావటీలు యఖను నిలువగూడదని
దిగి ప్రాణాలతోడట్టు తప్పిపారిపోయిరి. మూడుతెగల తురకలున్న
అంతట యేనుగులమీదనుంచి వోడలమీదికి దిగి వుత్తరపు గట్టుయెక్కి
ఆలోచనపరులై యీ సమయాన నిలిచేది కార్యంకాదని తమతమ స్థలా
దులకు హతశేషులైన వారి గూర్చుక గట్టెక్కిన గుర్రాలతోడట్టు విజ
యాపురం, గోలకొండ, అహముదానగరం చేరబోయినారు. గనక
కృష్ణరాయలవారు కృష్ణవేణి వొడ్డుకువచ్చి మూడుతెగల తురకల యేను
గ గుర్రాలున్న నగరకట్టి పెట్టుమనిన్ని గుడారాలు నిశానులు నగా
రా మొదలైనది మొదటజగదాన దొరికింది గనక అదంతా నగరకట్టమని
అప్పాజిమొదలైన నియోగులతోనున్న ముకుగ శిష్యున్న మొదలైన
కవీశ్వరుల దిక్కుజూచి నేటిజయం యే రీతు అని అడిగినందులకు ము
కుగ శిష్యున్న చెప్పినపద్యం.

క. సరసింహ కృష్ణరాయా

దురమున నీపేరు క్షీరదురకలద్రుంఛె

గరిరాజ వరదుడవనీ

కరిఘటలును నిన్నుజూచి గ్రక్కునందిరిగె.

అని ముకుగశిష్యుల అలసాని పెద్దన్న మాడనగారి మల్లయ్య మొ
దలైనవారు విన్నపం శేషినందులకు అప్పాజి, అయ్యమరసు, కొండమర
సు, బాచరుసుగారున్న అనేకస్తుత్యములుగా విన్నపంజేసి కృష్ణవేణి
యీ సమయాన నిండేరు వచ్చినందువల్ల ప్లేచ్చులకు అపజయమై నిలువ
లేక తమతమ స్థలాలకు పోయినట్లాయెను. యేరు నీళ్లు విడిచి కాలినగ
అయినతోడుతోనే ముందర కార్యముఖానకు నడవవలెను. యీ ఆషాఢ
శ్రావణాలు రెండు నెలలున్న యేటికి దక్షిణముగానున్న తురకల దు
గ్గాలున్న కోటస్థలాలున్న గజపతి దుర్గములున్న స్థలములున్న చేకూ
ర్చుక ఆతర్వాత అహముదానగరం పర్యంతమున్న పోయిరావలెను.
అని విన్నపంజేసినందులకు కృష్ణరాయలవారు మీరు చెప్పినది కార్య
సరవి అవును. మునుకలుగాయేరుదాంటి ప్లేచ్చుల రాజ్యానకు కదలి
పోయి నటాయనా గజపతివారి శీమలోనున్న ఉదయగిరి, కండ్లూరు,
కొండవీడు, బెల్లంకొండ, నాగార్జునంకొండ, వినుకొండ, మొదలైన దుర్గా

లలోవున్నవారు మనదండుకు రస్తు సామగ్రీలు రానీకుండా అరికట్టుదురు. అరీతిగాకుండా మునుకలుగా ఆయాస్థలాలు సాధించి ఆయా దుర్గాలను మనతెగ తాంజ్యములు వుండ్తేరస్తు సామగ్రీలు నడుచును. అని అనతిచ్చినారు గనకవద్దనున్న పిన్నపెద్దలు కార్యముగాయెంచి ముందర తరలే యత్నంగనవలెనన్నారు. కాబట్టి రాయలవారు రవుతు రాణువ దొరమన్నీలకు అందరికిన్ని వయనంచెప్పించి భేరి ధమామి కాహళాలవారిని రప్పించి నగారా కూచిశేయించమని వారలా భేరి పూజసేయించి టోకించిన జయధ్వనివద్యం.

కం. ఛాత్రీశుండంతఃనిగ్జయ

యాత్రాసంరంభ జ్యంభితాటోవగతిః

శత్రువులగుండెలవియంగ

జైత్రప్రస్థానభేరిసేయించుటయుఁ.

ఉ. భూకంపంబు జనింపరొప్పుగ మహాంభోగాసులుప్పొంగఁగా

లోకాలోకములెల్లఁ బెల్లగిలముల్లోకంబుఘూర్చిల్లన

స్తోకవ్యాప్తినజాండగోళ దళనోద్భూతధ్వనింబోలవ

వ్రాకొలాంబుద గర్జితధ్వని సమారంభంబులైమీఱఁగఁ.

వారలున్న పయనమని చెలిశి ఆయత్తపాటున కాచివుండగా రాయలవారు బయలుమెరశి గుర్రంయెక్కి సకల సన్నాహములతోడట్టు సకల దళసమేతుడై గుత్తి గండికోట మార్గముగా ఉదయగిరికివచ్చి నహుర్నత్తు ఆ(న?)నే దుర్గముపై లగ్గయెక్కగా దుర్గములలోని వారు తమ చేతనైనట్టు సమరంజేసి మందుగుండు శలవై నిగ్వహించలేక కొలిచి నారు గనక కాలునదించి శత్రుజనాలు వెల్లిపోయిన తర్వాత రాయల వారు దుర్గంపై నెక్కి జూచి యంతరస్తువుండగా యేమని కొలిచి వెల్లి పోయిరి అని ఆశ్చర్యపడి కంపన్నను దుర్గమందు తాణ్యంపుంచి కందూ రిగిపోగా ధమామి ధ్వనివిన్నడునానై ఆస్థలంవారు వెల్లిపోయిరి. గనక ఆస్థలంతోక్కి చూచి అచ్చట తాణ్యంపుంచి కొండవీటికి కదలిపోగా దుర్గములలోనున్న పూడములవారు సముద్రంసాంగి వచ్చేరితిని సేనా సముద్రం కదలివచ్చేది గని కాలిధూళిమిన్నముట్టి సూర్యరశ్మి గప్పినగని స్థలములువిడిచి పొయ్యేవారున్న కాహళ ధ్వని విని పారేవారున్న యీ రీతున కొండవీడు శీమకోటలు దుర్గాలలో నున్నవారలు సరాశభ్రష్టులై తమతమ దొరలున్నతావుకు పోసాగిరి. బోయదొరలు పదునెనిమిది

కప్పుకాలవారున్న మూడులక్షల పాయదశమున్న కొండపీఠం, కొండ
 పల్లె, బెల్లంకొండ, వినికొండ, నాగార్జునం కొండమొదలైన దుర్గాలకు యే
 లబడియైన శీమలాద్యంత్రంనిపాతం శేష్తావున్నారు గనక ఆశూశీమలో
 గల ప్రజలందరున్న సకలమున్నకొల్లయిచ్చి మిక్కిలి అండ్లపడి అయిన
 దుర్గాలు జేరినారు. అని వేగర్లు అక్కడక్కడ నడుచు యోగక్షేమ
 ములు క్షణక్షణేవచ్చి విన్నవంశాయంగా విన్నవారై తిరుగా వార్లను
 ఆయాతావులకు అంప్పించి కొండపీఠికిపోయి జగడమియ్యగా కొనమూకల
 వారు విరిగినమాత్రా నై కొండపీఠం కోటలోని వారు తీసిబోయినారు
 గనక ఆదుర్గంమీద సమరంశేయంగా దుర్గంలోవున్నవారు తమచేత అయి
 నమట్టు పఖటిన్నరదినం పోరాడి రాత్రి దుర్గం విడిచిపోగా మరుచునాడు
 దుర్గమెక్కిరాజుచి ఆదుర్గమందు కొండయ్యను తాళ్యంపుగా వినికొండకై
 నడువంగా వారు యీవార్తలు విని స్థలంనిర్వహించి నేరమనియెంచి
 మునకలుగా వెళ్లిపోయిరి. అక్కడ భాసరయ్యనువుంచి బెల్లంకొండ
 కైకడవగా వారు పిరంగినాదంబిని బెల్లంకొండవారు పారిపోయిరి.
 యిచ్చట వీరభద్రయ్యను తాణ్యముంచి నాగార్జునకొండకై నడవగా
 వారు నానాప్రయత్నముల నాటమర్నాట పోరాడి చెతగాక తమనాటికి
 పోయిరి. గనుక అచ్చట అయ్యలయ్యగారినివుంచి అహమదానగరా
 నకు నడవగా కొనమూకలువారు వెలిపాళ్ళాలు చొరబడి చెరబోరాబట్టి
 చాలా కంపోలంశేయంగా కోటలోని గుర్రాలువారు వెళ్లివచ్చి యెడుట
 నిలిచి జగడమియ్యగా మూడుంముక్కాలు ఘడియలలోగా రెండువేలం
 నెనమంన్నారు గుర్రాలున్న అన్నియు రోతులన్న చావకట్టుగా
 మృతంబొందిరి. గనక యీ సమాచారం కోటలోవున్న మొదటి దొ
 రలయినవారు విని ఇఖను మనంకోటలో నిలిచివున్నట్టయితే చేపట్టుగా
 పట్టుకపోదురు. అందునంచి చాలా అనమర్యాద అనియెంచి యేమి
 బోయినాబోని అని కోటవిడిచి పారిపోయిరి. గనక రాయలవారు కోట
 యిడియకొట్టించి ఆపట్టంయెంతమేరో అంత మేరానున్న వెలిపాళ్ళా
 లున్న దున్నించి అముదాలు, జిల్లేళ్లు విత్తించి అందుండి గజపతి రా
 జ్యానకై నడవగా అప్పజి రాయలవారితో మూడుతెగల తురకల రాజ్య
 మంత్రా కపోలంశేశి వారి దుర్గాలున్న స్థలాలున్న కట్టుకొని అహము
 దానగరం అమిద్యాలు విత్తించి గజపతివారి గిరిదుర్గం జలదుర్గం స్థల
 దుర్గం యిది అన్నియు ఆక్రమించినట్టాయను. ముందర కదలిపా

య్యేది కార్యంకాదు. కనమలు దాటిపోవలెను, కనమలలోనున్న గజ పతివారి తెగవారు సామగ్రీలు రానియ్యరు అని మంత్రాలోచనగా విన్నపం శేశిసండులకు ఆవిశేదం రాయలవారు చిత్తాన వుంచకముందర కదలి పోవలెననే దృష్టిని తమకు యెదురులేదని యెంచి అప్పాజిగారు విన్నపం శేశిసండులకు అపుగాములు ఉత్తరమియ్యక కదలిపోగా గజపతివారి కనమలనడమ పొయ్యేటప్పుడు చితావ్రఖానుడనేవాడు అరనైవేల శింగా ణిరౌతులతోడట్టు కనుమమార్గమును పొయ్యే రౌతు రాణువమీద చిత్త వానగురిశిన రీతి అమ్మలగురియించగా అమ్మలనుండి తప్పించుకొనువారున్న అమ్మలకు యెదురై నిలిచినవారున్న ముందువెనక తెలియక నిలిచినవారున్న ఆడాడ దిగ్భ్రమపడి వున్నవారున్న యీ రీతినివుండగా చితావ్రఖానునికి యెదురులేదు గనక జగడంశేయగా ఆసమయాన కణ్ణాటకంకైజీతం రౌతులు చితావ్రఖానునికి పెడతలపోటుగా యిరు పార్శ్వాల కనమల పొడుపుననెక్కి చితావ్రఖానుని వెనకదిక్కులకై వచ్చి శింగాణులచేతనున్న ఖడ్గములచేతనున్న బరిజీలచేతనున్న వేటారు తునకలుగా నరకగా చితావ్రఖానుని తెగలకు కనుమలో నిలువగూడక విరిగిపారగా వెంబ్బడించి తరుముకబోయి వారిని దుర్గం చొరదోలి తిరుగావచ్చిరి. గనక అప్పుడు చితావ్రఖానుని తెగలలో యిరువైమూడువేల స్తోమమున్న నాల్గవేల గుర్రమున్న వఖతావున్నె మడిసి అటు తర్వాత సమదళం ఆద్యంతమన్న ముందర కదలిపోయిరి. గనక ఆకనుమల్లో ముప్పైవేల స్తోమాన్ని తాణ్యంవుంచి అవతల గజపతిగారి శీమాద్యంతం నిపాతం శేసుకపోయి పొట్లూరి సింహాద్రివద్ద పాశ్యం దిగిరి.

గనక కణ్ణాటకం పాశ్యాననుండి మనపాశ్యానకు వచ్చేమార్గాన ఆవులైనవార్ల నుంచి నియ్యోగులున్న పెట్టియున్న సముఖానకు తెప్పించుక జూడగా నిదర్శనమైతేను అందుకు తగిన ఆలోచన కనేదని వ్రాసి అంపుగా ఆ కాకితం గజపతివారు చదువుకొని ఆతీరుననే యిక్కడివారికి శైలివియ్యగా పోడశపాత్రులకు అనర్హమైన భూషణములు పెట్టెల కట్టించి నియ్యోగులనున్న వదారు పెట్టెలున్నచేపట్టుగా పట్టుకపోయి గజపతివారి ముందరబిడిచినారు. గనక గజపతివారు పెట్టెల బిడిపించి వారివారి పేరటవ్రాసిన నిరూపములున్న చదివించుకొని వక్కాణు విని ఆదియందు తాము అగ్రహపడిన కార్యములున్న వుటం

గ్రించి అందుకు ప్రత్యుత్తరమున్ను అనర్హ్యమైన భూషణములున్ను నిద
ర్శనంగాచూచి షోడశపాత్రులను నమ్మి జగదాలకు పోతావుంటిమి వార్లు
ఇంత ద్రోహానకులొనైరి మనపాలింటి జగన్నాథుల కృపవల్ల మునుకలు
గా హేచ్చరికపడితి. ఇఖను యెవ్వరిని నమ్మరాదు అని వచ్చినపదారు
నియోగిలనున్న పట్టంబిడిచి యేకదేశాన అవ్వల నీడతోలి గజపతివారు
యేడెనిమిది ఆమడ పాడవు ఉత్తరంగా పారిపోయిరి. గనక మరుచు
నాడు ఉదయాన షోడశపాత్రులు ఆయితవడివచ్చి నగరి వాకిట నిలిచి
గజపతివారిని బయలు మెరళి రమ్మని ఘోషారలతో చెప్పి అంకగా గజ
పతివారు నగరివాకిట పిన్నపెద్దలతో చెప్పిపోయినారు గనక వారు
వాకిలిం వెళ్లివచ్చి గజపతివారి నడిపించిన కార్యమున్ను ప్రచ్ఛన్న వేషము
గా పోయిన మార్గాలున్ను తెలుపంగా షోడశపాత్రులు విని ఉత్సాహ
మగ్నులై ఆలోచనకులొనై గజపతివారు వున్నతావుకు పోయినాను అవ
వాదం కార్యముఖానకు పోయినప్పటికిన్ని వారు నడిపించిన కార్యమంత్ర
భిన్నం ఆయన గనక తంపుగానడిపించి రింతైగా నగరికి హితవాచరిం
చినవారుకారు అని అందుకు తామె తెలుసుకొనేరు అని వారువార్లు తమ
తమ దుర్గాలకు సాగిపోయినారు. కాబట్టి కృష్ణరాయలవారు యీ వర్త
మానములు విని జయభేరిశాయంగా మొదటిస్థలానకు వచ్చి నిలిచి యె
వ్వరున్ను చేగకుండ సుబుద్ధిగారి మనుష్యుల కోట వాకిళ్లనున్న పట్ట
ణములోనున్ను నగరి మహాలులోనున్న జతనగా మనుష్యుల వుండమని
నియమించి పోబూరి సింహాద్రివద్ద జయస్తంభము శేయించి సుబుద్ధిని
బిలువనంపి ఆయనతోను మేము ప్రతాపముకొరకు వచ్చినవారము ఇంతై
కాని రాజ్యాపేక్షకొరకు వచ్చినవారముగాము, గజపతివారి రాజ్యం గజ
పతికే నడిపించేము. మేమున్ను మాళేమకు సాగిపోయేము అని అన
తియ్యగా సుబుద్ధి ఆవివరములకు గజపతివారికి అనుపూర్వకముగా కాకి
తం వ్రాసినప్పినారు. గనక బుద్ధిశాలియై నటువంటి గజపతివారు ఆ కాకి
తము చదువుక చాలా సంశోషవరులై తిరుగా వట్టానకువచ్చి షోడశ
పాత్రులవల్ల తప్పితం లేదని విచారించుక చారులచేత బిలువనంప్పించగా
వారలున్ను వచ్చి కనికొలిచిరి. గనక మీవల్ల కపటమున్ను లేదు.
ద్రోహాచింతనాను లేదు అని కలుకరించి వారలకు బహుమానములు శేళి
వారల కూర్చుక రాయలవారిని సందేహించక మాటపలుకు లాడే
టప్పుడు గజపతివారు రాయలదేవునితోను సమయోచితములుగా పలు
కరించిసందులకు.

శ్లో ॥ నటకులం బిన్న తడాకకూపాన్ విభ్రాతరాజ్యం శరణాగతం చ ।

గోబ్రాహ్మణాన్దేవగణాలయాంశ్ర యదురేత్పూర్వ చతుర్గుణం తత్ ॥

అని స్లోకం చదివి మరిన్ని ఉచితమైనట్టు మాట పలుకులాడంగా రాయలవారు గజపతివారితోను మీరనిన్ని మేమనిన్ని భేదము ఉన్నదా అని ఉపచారములుగా మాటలాడి గజపతివారికి చాలా బహుమాన సత్కారములు చేసి నాలుగునగల కోకతాకలున్ను యిచ్చినారు. గనక గజపతివారు తమ కొమార్తె అయిన జగన్మోహినీ అనే కన్యకను ధారవోని యిచ్చే సమయాన చెప్పినవద్యం.

క. హాటక పేటిశాటి, ఘోటిశకటిమదేభకోటిపిటి

పేటిభృచ్చేటి . . మయారికలు . . వేడకా.

అని నీతిచదివి ఆపలమరిన్ని అల్లునికిన్ని ఆడబిడ్డకున్ను యియ్యతగిన బహుమానోచితక్రమభూషణాలనిన్ని అంపించి, మరిన్ని తమ కొమార్తెకు పట్టు పరిమెళ పసుపులకని కృష్ణవేణికి దక్షిణపుదికుగ నడిచే రాజ్యాలున్ను కోటకొత్తలములున్ను దుర్గాలున్ను ఇచ్చి యేనుగ గుర్రములు బంటు పరివారం దాసానుదాసులు ఆందోలిక హేయలు బండి పసలం ప్రాయలు పాత్రసామగ్రిలు పగడపుకాళ్ల మంచము హంసతూలికా యివి మొదలైనవిగా ఆడబిడ్డకు యియ్యతగ్గ వరుసలనిన్ని యిచ్చి అల్లునికిన్ని శాయతగ్గవరిశలు అన్నిన్ని తప్పకుండా పఖసారిగానె సకల పదార్థములున్ను యిప్పించి తమ నగరగలభూషణములలో అపూర్వమైన హేచ్చుబడిన నవరత్న భూషణాదులు అవరిమితముగా యిచ్చి అప్పజి పోడశపాత్రులకు అంపించిన పదారు నగల నవరత్నపాడి సొమ్ములు యిచ్చి చీని చీనాంబరమైన పట్టుపతావల్లు పీతాంబరాదిగాగల సకలమైన కోకతాకలున్ను యిచ్చి యేనుగ గుర్రం కత్తికెడం మొదలుగాగల రాజోపచారమైన బహుమానములున్ను యిచ్చి, విందు వీడుకళ్లు త్రసాపడ శేయించి సుబుద్ధినిన్ని వెంబడికూర్చి అప్పగా రాణాలవారు అత్యంత సంతోషయుక్తులై నగారాశేయమని అప్పజి సుబుద్ధినికూడా చోడోలన వుంచుకొని బయలుదేరిరాగా, యావర్యాయములనిన్ని గోలకొండ విజయాపురం అహముదానగరం యేలే ముగ్గురు దునేదార్లున్ను విని యిఖను మనం రాయలదేవునితో యెదిరించి కత్తికట్టేది కార్యంకాదు అని యోచనచేసి భేటిశేసుకోవలెనని నిశ్చయించి అందుకు అయిన సంత

విధానపురస్సరముగా వచ్చి నిలిచి సవినయంబులుగా కుర్చీసులు శేశి
రాయలవారి భేటి శేశుకొని కానుక నదురుదెచ్చి అపరిమితముగా పాద
ముల సమర్పించి భయబుద్ధికలిగి రాయలవారియొక్క దానక్షాత్రములు
తెలుసుకొని పలుకరింపు శేశిన నీతిపద్యం :—

చ. మలకలుమాప్రచారములు మాముఖముల్వివహింపఁజూరముల్
ఖలులమరొకజాతులముగర్వులమే మొకమంచివారమే
నలినదళాక్ష ప్రాణులకునైజగుణంబులు మాన్మనచ్చునే
వెలయఁగమావికారములువేయును నెంచఁగ నేలభూపరా.

అనినీతి పద్యంచదివి, అన్యోన్యమైన మాటపలుకులు నడిపించి తమ
తమదేశాలకు సరుదులు యేర్పాటు శేశుకొని కనమని కొలిచేవారై
రాయలవారిచేత అంప్పించుక వారివారి స్థలాదులకు పోయినారు. గనక
కృష్ణరాయలవారు ఉత్తరా తురకల కార్యంజయఁజేసుకొని శీమకై తిరిగి
తిరువతికిరాగా కల్యాణకలుబరిగై కోటలవారు గర్వితులై కోటమీదనుండి
కూతలీంగ్గా ఆ వార్తలు రాయలవారు విని యెదిరితెగవారిని అడుగఁ
గాఁజ్జేచ్చుల తెగవారు పున్నారు గనుక కోటమీదకై అండ్లుల మగిడించ
మని కలుబరిరేగ కోటలగ్గబెట్టించి మూడుముక్కలు ఘడియలలో కోట
సాధించి ఆ కోటలోపున్న యజమానుండ్ని చేపట్టుగా పట్టుకొని ఆరు
వేల గుర్రాలవారినిన్ని గుర్రాలనున్న ఏకవాగైగా బట్టుకొని ఆ కోట
కు తాణ్యంగుజ్జరి కల్యాణరావును వుంచి తిరువతికివచ్చి అలమేలుమంగా
సమేతులయిన కల్యాణవెంకటేశ్వరుల దర్శనంబు శేశి రొక్క రూపా
యలు కానుకవేళి సకల భూషణములున్న స్వామికి సమర్పించి ఆస్థ
లాన పోడశమహాదానాలున్న శేసి సన్నిధి నిత్య శేవగా అంజలిపుటులై
పూర్వద్వారమందలి పుభయ పార్వములా తిరుమలదేవీ చిన్నాదేవీ
సహితంగా వుండేటట్టుగా తాంబ్రాన ప్రతిబింబమున శేయించి స్వామిని
యెదురుగానిలిపి అండ్లుండ్డి కాళహస్తికివచ్చి స్వామినిదర్శించి కానుకలు
న్న నవరత్నభరణములున్న సమర్పించి శ్రీముఖ సంవత్సరం ఆశ్విజశు.
12 దినములు(రాదిగాగల) వస్త్రములున్న గ్రామాదులున్న సమర్పిం
చిస్వామి సన్నిధిని పోడశమహాదానాలున్న శేశి ఆవ్వారిగా సత్రము
లున్న కలుగ శేశి అందుండి త్రిపురులచేత పూజకొన్న మూడుస్థలాలకు
న్నపోయిన స్వామి దర్శనం శేశి వండ్తీశ్వర దర్శనం శేశి ఆళగరుగుడికి
వచ్చి శేవించి కానుకలున్న ముత్యాలకిరీటం వచ్చులపతకం సమర్పించి

మధురకువచ్చి మీనాక్షిదేవినిన్ని చొక్కానాథస్వామినిన్ని త్రిసంధ్యల
 యందున్ను శేవించ్చి కానుకలువేళి అనేక భూషణములు సమర్పించి
 అమ్మవారికి వజ్రాల కమ్మలున్ను వైడూర్యపతకములున్ను పచ్చలకమ్మలున్ను
 ముత్యపు ముక్కరాసున్ను సమర్పించి త్రిరాత్రుల్లు వాసముజేళి శ్రీవల్లి
 పుత్రురికివచ్చి చూడుకొడుత్తు నాచ్యారు సమేతముగా సంప్రేంగ్గిమ
 న్నారు స్వామిని శేవించి తిరుముక్కు కెంపుల వడ్డ్యాణం, బంగారు
 నూపురములున్ను నవరత్న కీతమైన సింహముఖం ప్రభలున్ను సమర్పించి
 గుంటతోవ్వించి రాతికట్లానకున్ను నడిమి మంటపానకున్ను లక్షమాల్లు
 యిప్పించి కరువనల్లారికివచ్చి క్షీరవర్ణస్వామిని దర్శించుక శంకరనారాయణ
 దేవాలానకువచ్చి నాగతీర్థమున స్నానం శేళి గోమేతీ సమేతముగా
 శంకర నారాయణస్వామిని దర్శించి దక్షిణకాళికిపోయి త్రికూటాచల
 మందు ఆకాశ గంగయందలి స్నానం శేళి చిత్రసభ శేవించుక అగస్త్య
 పర్వతానకువచ్చి కల్యాణతీర్థమందలి స్నానము శేళి అగస్త్యేశ్వరుని గోపురం
 గట్టించ్చి గజేంద్రమోక్షానకువచ్చి స్వామిని శేవించుక శాలివటపురా
 నకువచ్చి కాంతమతీ సమేతముగా వేణువనేశ్వరస్వామిని దర్శనం శేళి
 తామ్రసభకట్టించేటందుకు కొంతరూకలుయిచ్చి కృష్ణరాయసముద్రమని
 తనపేర అగ్రహారముగావించి తోతాద్రిస్వామిని శేవించుక కురుంగుడి
 కిపోయి పంచనంబ్బులనున్ను శేవించ్చి కన్యాకుమారికి జని అమ్మవారిని
 శేవించుక శ్రీకంచూరికివచ్చి వల్లి దేవయానససమేతముగా సుబ్రహ్మణ్య
 స్వామిని శేవించి నవతిరువతులకువచ్చి ఆయా స్థలాదులకు తగిన నవ
 రత్నపాడి భూషణాదులుయిచ్చి ఆది సేతుపుకుపోయి రఘునాయకుల
 సేవించ్చి కాళములమీద సముద్ర తరణమైన ధనుషాగ్రాటిలో ఖడ్గంగడిగి
 సేతుస్నానం తులాపురుషదానం మొదలైన దానాలాచరించి కాళీవిశ్వే
 శ్వరులనున్ను రామలింగస్వామినిన్ని సేతుమాధవస్వామినిన్ని పర్వత
 వర్ధన అమ్మవారినిన్ని సేవించుకొని చతుర్వింశతి తీర్థములయందు స్నా
 నం శేళి కోటిదానం కోటి బ్రాహ్మణులకు అన్నదానము శేళి స్వామిసన్ని
 ధిని మూడు తులలుతూంగి అమ్మవారికి సకలాభరణములున్ను నవరత్న
 పాడిగాయిచ్చి త్రిరాత్రి వసియించి కోటి తీర్థస్నానం శేళి స్వామిచేత అం
 ప్పించుకొని మరలినవారై గోకర్ణ స్థలమునకువచ్చి బృహదంబా సమేత
 ముగా గోకర్ణేశ్వరుని సేవించి వకుళవన ప్రదక్షిణము శేళి గోకర్ణ తీర్థ
 ముందున్ను స్నానం శేళి అమ్మవారికి సకలాభరణములున్ను సమర్పించి

శ్రీరంగపట్నానికివచ్చి అదిరంగనాయకుల సేవించ్చి సుముహూర్తమందలి
విద్యానగర ప్రవేశమై వితల విరుపాక్షుల సేవించ్చి కానుకలున్న అన
ర్వ్యమైనటువంటి భూషణాదులున్న సమర్పించి నగరప్రవేశమై పెద్దలకు
మొక్కి సుముహూర్తమున హజారమునకు విజయం శేషి అప్పాజిమొద
లైన సకలసామాజికులనున్న అన్నిడి కొమాళ్లనున్న రప్పించుక నిండు
కొలువించి అప్పాజిని రత్నకంబళియండ్లు కూర్చుండబెట్టి రత్నాభిషే
కం స్వర్నాభిషేకం శేషి నాలుగునగల కోకతాకలున్న యిచ్చిచైసరా
లున్న పచ్చలకడిగూలు, తాళిహొకట్లు, పచ్చలవొంట్లు, ముత్యాలతు
రాయి, వజ్రాలకంఠసరం, కెంపుల వుంగరమలు యివిమొదలైన భూష
ణములున్నయిచ్చి గంధకస్తూరి, పట్టుపునుగు, జవ్వాజిమొదలైన పరిమె
ళములచాత లెస్సాయిగా బహుమానములు శేషి తక్కిన వార్లకెల్ల తగు
పాటి బహుమానములు శేషి సకల వాద్య ఘోషములతోడట్టుగజాధిరో
వల శేషి యిండ్లకు అంపించి.

39

KRISHNA RĀYA VIJAYAM.

[By Kumāra Dhūrjaṭi.]

This is a poem written by Venkaṭa Rāya, a poet who lived in the Court of the Prince Chinna Venkaṭa of the fourth Vijayanagar dynasty and who was the fifth in descent from the famous Kavi Dhūrjaṭi who lived in Krishna Rāya's Court. He is popularly called Kumāra Dhūrjaṭi or Dhurjati, the younger. At the request of his patron Chinna Venkaṭa he wrote this poem celebrating the victories of the famous Emperor Krishna Rāya of Vijayanagar. The poem makes a Vīra-Narasimha the father and predecessor of Krishna Rāya, but does not mention Vīra-Narasimha, his elder brother who ruled for nearly six years before Krishna Rāya succeeded. For the sake of Kāvyauchityam (literary propriety) perhaps, it says that Vīra-Narasimha Rāya (for the work calls the father of Krishna Rāya by this name), finding that he had grown old, installed his son Krishna Rāya on the throne and himself retired. The coronation ceremony was attended by all the prominent feudatory chiefs of whom the following are important: Āravīṭi Bukkarāju, the chiefs of Owk, the chiefs of Nandēla, the Velgoḍu chiefs, the Khurāsānivarū, the chiefs of Būdahāḷi.

Then Krishna Rāya enquired from the minister Sāluva Timma, addressing him Appa (father), what was the amount of his imperial revenue and the strength of his army. Sāluva Timma gave a detailed account of the number of elephants, horses and infantry that were maintained, and the expenses from the annual revenue on their account, as also the gross revenue that was collected every year and the deductions that were made from it on account of Dēvadāya, Brahmadāya (grants to Brahmans and temples) as well as the money saved from the revenues by previous rulers. He then compelled such of the governors as did not maintain the necessary forces to do so and to pay a heavy fine to the State.

Then the spies that had been sent from Vijayanagar to the neighbouring kingdoms returned bringing with them the news that the Muhammadan rulers of Golkonda and Ahmadnagar (Nizam Shah) had sent their representatives to Bijapur to consider what steps should be taken against Krishna Rāya, the young Emperor of Vijayanagar who had just succeeded; and their representatives Venkoji and Dadoji were day and night consulting each other and were corresponding with the Gajapati of Orissa. The three Muhammadan rulers had reinforced the garrisons of all the frontier fortresses and stored large quantities of provisions and ammunition there. Moreover they had made strict regulations with regard to the entry of strangers into their territories and fortresses, and established a system of sealed passports.

News was also received from the Vijayanagar spies in the territory of the Gajapati of Orissa that the envoy of the Nizam Shah had informed the Gajapati that Krishna Rāya was making preparations for war against the chiefs of Ahmadnagar, Bijapur and Golkonda, and was intending to cross the Krishna into their territories. As he might then advance even as far as Ahmadāpuram (Ahmadabad-Bidar) they cautioned the Gajapati to be on the alert and garrison his fortresses. The Gajapati agreed to do so. After the necessary preparation Krishna Rāya summoned all the important chiefs to his Court and making them the usual presents, entertained them at a banquet. Giving the necessary instructions to the officers at the capital he started with his army.

He defeated several refractory chiefs who opposed him. After capturing their fortresses and garrisoning them with his own troops he proceeded against Śivanasamudram, the capital of the Ummattūr chief Gangarāja. Having defeated him in battle, he captured the place, and after taking possession of the money in

the place visited Śrīrangapaṭṭaṇam. He left the place and in a short time effected a junction with the troops of Sankula Nāyaka (of Ikkēri) and marched against the frontier fortresses of Bijapur. The garrisons in many of these fortresses surrendered after defeat, and Krishna Rāya spared the lives of their Governors. He then put fresh garrisons in the fortresses of Ādavani (Adoni), Mudugallu (Mudgal) and Rāchūru (Raichur) and directed his march towards Golkonda.

On hearing this, the three Muhammadan rulers of Bijapur, Ahmadnagar and Golkonda collected their armies on the southern banks of the Krishna to prevent Krishna Rāya's crossing the river. When Krishna Rāya heard this he held a council of war and Pemmasāni Ramalinga, one of the chief generals, came forward and requested that the attack against the enemy may be entrusted to him and promised to drive out all the enemy and capture their tents.

The troops engaged on the Muhammadan side in the war amounted according to the work to 1,000 elephants, 100,000 Bondēlas, 100,000 Penḍars and 100,000 Muhammadans, whereas the Vijayanagar troops amounted to 600,000 infantry, 6,600 horse and 2,000 elephants. Krishna Rāya won a complete victory in the battle that ensued. The court poets that followed him on the campaign as Mādayagari Mallana, Allasāni Peddana and Mukku Timmana composed verses in his praise.

Krishna Rāya then consulted Appāji (Sāluva Timma) about proceeding further into the Mussalman territories; but Appāji replied that it was not at all desirable to enter into the interior of the enemies' territory leaving the Gajapati free to attack him on the flank in the east. The Emperor accepted the salutary advice and directed his march towards the east against the Gajapati.

The chief officers that accompanied Krishna Dēva Rāya against the Kalinga territories are then said to have belonged to the following families: the Āravittivāru, Toragaṇṭivāru, Gobbūrivāru, the Tuḷuva lords, the chiefs of Owk, Velugoṭivāru and the Ravelavāru. They attacked the fort of Udayagiri and soon reduced it. Thence he proceeded north and in his onward march besieged and captured one after another the fortresses of Kandukūr, Konḍavīḍu, Konḍapalli and Vinukonḍa, and dispersed the garrisons in all of them.

After that Krishna Rāya proceeded against Ahmadnagar. This Ahmadnagar is Ahmadabad-Bidar and not Ahmadnagar, the capital of the Nizam Shahs. After reducing the place and

hoisting his own standard there, he turned once more towards the interior of the territories of the Gajapati in spite of Sāluva Timma's remonstrances. While Krishna Rāya's troops were crossing the ghats into the Gajapati's territories he was attacked in the passes by a chief called Chitaph Khan with a large number of archers. He defeated Chitaph Khan and after driving away his troops marched into the territories of Kalinga as far as Poṭnūri-Simhādri and fixed his camp at the place.

Then as a result of a stratagem played upon him by Sāluva Timma, the Gajapati suspected treason among his chief generals, and thinking that everything was lost, left his capital one night and fled towards the forests. When his generals came to hear of their chief's defection they also retired to their several places and Krishna Rāya captured his city very easily. He had the great magnanimity, however, to prevent his soldiers from doing any harm to the Gajapati's palaces or family.

Krishna Rāya sent word then to the Gajapati through the latter's minister saying that he was prepared to come to terms with him and promised to give him back his territory. The Gajapati was very glad at this and, in his joy, gave to Krishna Rāya his daughter in marriage and presented to her as dowry all his territories to the south of the Krishna.

Thereupon Krishna Rāya proceeded against Kulbarga, and, reducing the fortress, returned to his capital after a long absence. Krishna Rāya then proceeded to the south on a progress through his empire and visited Śrīśailam, Kālahasti, Chidambaram and other Saiva shrines, Śrīrangam, Kanchi (Conjivaram), Tirupati and other shrines of Vishnu, and bathed in the sacred rivers such as the Kaveri and the Tāmrarni. He also had many literary works dedicated to him of which the most important was the Manucharitram.

N.B.—The original is not given here for considerations of space. The work has been published and is available to the public.

40

ĀMUKTAMĀLYADĀ.

[By Krishnadēva Rāya.]

In the introduction to this poem of Krishna Rāya, he says that while on his expedition against Kalinga he stayed for a few days at Vijayavāṭi (Bezwada), and went to Śrīkākulam to worship the

God Āndhramadhusūdana (Āndhra Vishṇu) of the place and spent the Ekādaśī (eleventh day after the full-moon and the new-moon) fast, at that place. On that night in the fourth watch (yāma) the God appeared to him, and, recounting the several works which he wrote in Sanskrit, Madālasa Charitra, Satyavadūprīṇanam, Sakalakathāsārasangrahaṃ, Sūktinaipuṇigñāna Chintāmaṇi and Rasamanjari, directed him to compose the story of Godā (Āṇḍā, the daughter of Vishṇuchitta, Periyālvar, one of the twelve Śrī Vaishṇava saints) in Telugu. Telugu was according to the God the best of the Deśabhāshās and could alone be understood by all those assembled in his court. He exhorted the king to dedicate it to God Venkaṭeśvara.

Krishna Rāya then gives a genealogy of his family from the moon. Of his own achievements which he gives us in the words of his court poets, he has a long account. The fire of his valour which was kindled by his sword coming in contact with the rocks of Udayagiri advanced to Koṇḍaviḍu, and after defeating Kasavāpātra, crossed the Jammiloya and reduced successively the district of Vegī ((Vengi), Kona (the Gōḍāvari delta) and Kottāmu, Kanakagiri, Poṭṇūru, Mādēmalu, Oḍḍādi and even threatened Cuttack so that the Gajapati fled from there. In another verse the Uriya-speaking Pātras of the Gajapati's army are said to have gone from Koṇḍaviḍu to heaven in large numbers having been defeated by Krishna Rāya. Later on Krishna Rāya is represented as having planted a tall pillar with inscriptions on it at Poṭṇūru to commemorate his victory over the Gajapati. In the next verse (41), the Muhammadan soldiers of the cities of Kulbarga and Sagar killed in battle by Krishna Rāya are said to be in heaven giving great trouble to the gods. In verse (42), he is said to have fought with the troops of Adil Khan, and, having killed him in battle, to have exhibited his head as a sign of his glory. The next verse (43) describes his munificent benefactions. The five colophons give the important particulars of the capture of the Gajapati's uncle in Udayagiri, of his son Virabhadra in Koṇḍaviḍu, of Praharēśvara and his treasure at Koṇḍapalli, of his worshipping god at Simhāchallam and of the erection of the pillar of victory at Poṭṇūru bearing an inscription. The final verse refers to a bloody engagement against the Muhammadans at a place called *Kembāvi* * and the destruction of its fortifications.

* This place is in the Nizam's Dominions in the Raichore Doab. (*Epigraphia Indica*, XII, pp. 291-92.)

వ. మున్నే కలింగదేశ విజిగీశుమనీషందండైతి
పోయి విజయవాటింగొన్ని వాసరఁబులుండి శ్రీకాకుళ నికేతనుడగు
నాంధ్రమధుచుథను సేవింపబోయి హరిహరసోపవాసం బచ్చటఁ గా
వింప నప్పణ్యరాత్ర చతుర్థయామంబున :—

సీ. నీలమేఘము డాలుడీలు సేయఁగఁజాలు
మెఱుఁగుజామనచాయ మేనితోడ
నరవిగదములక చ్చులడఁగించుజగి హెచ్చు
నాయతంబగుకన్నుదోయితోడఁ
బులుఁగురాయనిచట్టుపలవ న్నెనొఱఁబట్టు
హొంబట్టుజిగుఁగు రెంఁటెంబుతోడ
నుదయార్క బింబంబునొఱపువిడంబంబు
దొరలంగనాడుకొస్తుభముతోడ

గీ. దమ్మి కేలుండఁ బెఱ కేలదండయిచ్చు
లేములుడిపెడు లేఁజూపు లేమితోడ
దొలుగదయఁ దెల్పుచిఱునవ్వుతోడగలఁద
దంధజలజాక్షుఁడెట్లనియానతిచ్చె.

సీ. పలికితుఁద్రేక్షోపమలజాతి పెంపెక
రసికులొననమదాలసచరిత్ర
భావధ్వనివ్వంగ్గసేవధిగాఁగఁజె
ప్పితివిసత్యావధూప్రీణనంబు
శ్రుతిపురాణోపసంహిత లెర్చి కూర్చితి
సకలకథాసారసంగ్రహంబు
శ్రోత్రఘచ్చటలువిచ్చుగరచించితిసూక్తి
నైపుణీజ్ఞానచింతామణికృతి.

గీ. మఱియురసమంజరీముఖ్యసుధుర కావ్య
రచనమెప్పించికొంటిగీర్వాణభాష
నాంధ్రభాషయసాధ్యగబెయిందునొక
కృతినినిర్మింపుమికమాకుఁబ్రియముగా గ.

ఉ. ఎన్నినుఁగూర్తునన్నచినుమేమును దాల్చినమాల్యమిచ్చున
ప్పిన్నదిరంగమందయినపెండిలిసెప్పుముమున్నుగొంటిమే
వన్ననదండయొకమగవాఁడిడనేను దెలుగురాయడ
స్సన్నడరాయ యకొకదువఁగప్పప్రియాపరిభుక్తభాకగధా.

ఆ. తెలుఁగి దేలనన్న దేశఁబు దెలుఁగేను
దెలుఁగువల్లభుండఁ దెలుఁగొకండ
యెల్లనృపులుగొలుప నెఱుఁగవేబాసాడి
దేశభాషలందుఁ దెలుఁగులెస్సె.

గీ. పాత్తమిటు సేయనీకు త్తరోత్త గాభి
వృద్ధియనిపావమేలగని వెఱుగుతోడి
భక్తిదద్దహగోపురప్రణతిఁజేసి
వేఁగుటయుఁగల్గక రణీయవిఘలుదీర్చి.

క. అంకిత మోయననీకల
వేంకటపతియిష్టమైనవేల్పుగుటఁదదీ
యాంకితముచేయు మొక్కొక
సంకేతమ కాక యతఁడరసన్నేఁగా నే.

* * * *

క. ఆవిభుననంతరంబధ
రావలయముపూనితీపురహిమైతిరుమ
ద్దేవియునునన్నపూర్ణా
దేవియుఁగమలాబ్జములు దేవేరులుగాఁ.

* * * *

సీ. తొలుదొల్లనుదయాద్రిశిలఁదాఁకినీండ్రించు
నసిలోహమున వెచ్చనైజనించె
మఱి కొండవీడెక్కిమాఱొగనినలియైన
యలకసవాపాత్రునంటిఁజాజె
నటసాఁగిజమ్మిలోయఁబడి వేఁగిదహించె
గోనవిక్ష్టేర్చెగొట్టానఁదవిలెఁ
గనకగిరిస్ఫూర్తిగఱఁచెగౌతమిఁగ్రాచె
నవలనాపొట్నూర రవులుకొనియె.

గీ. మాడెములువేల్చెన్మాడ్డాదిమసియొనర్చె
గటకపురిఁగాల్చెఁగజరాజుగలఁగివఱవ
దోకచిచ్చననారసీదురవగాహ
భేలదుగ్రప్రతాపజాగ్రన్మహాస్మి.

ఉ. చిత్రముకృష్ణరాయన్యపశేఖరనీదగుధాటికోడిన
ర్వత్రనిలింపకామినులవాడకుఁగాఁపులువోదురుతగు-బ
క్షత్రయప్రాత్రులెల్లఁగసుగందనిమేనులఁదొంటిపెద్దలే
సూత్రముఁబన్నినారోబలసూదనువీఁటికిఁగొఁడవీటికిఁ.

ఉ. కూరిమిఁగృష్ణరాయన్యపకుంజరచేరెఁగళింగరాజ్యల
క్షీరమణీలలామనినుమిన్నులుచుట్టినమోహనాలతోఁ
గారణమట్లుఁక్షీగసుగందనివేడుకఁగృష్ణరాయనిం
జేరునకాకపావి సెడఁజెందు సెసోదరుఁడైనరుద్రునిఁ.

* * * *

గీ. నిద్రమేలాగఁచి సెలయేటసిడఁగాంచి
గోపవేషంబు సెడితొంటిభూషవేష
మగుటయవ్వనమహిమ గానలికియచటు
విడుచుగజరాజునీధాటివింధ్యవాటి.

చ. అభిరతిఁగృష్ణరాయవిజయాంకములీపులిఖించితాళన
న్నిభముగఁబొట్టునూరికడనిల్చినకంబముసంహభూధర
ప్రభుతిరుణార్లకుండిగుసురప్రకరంబుగళింగమేదిని
విభనపక్షిర్నికజ్జలమువేమఱుఁబెట్టివఠించునిచ్చులున్.

గీ. తిరుగుహరిపుసురతరుసురలమరిగి
బహుళహళహళిభరితకల్పరిగనగర
సగరపురవరపరివృథజపనయవన
ప్రతనభవదసిననిఁదెగికృష్ణరాయ 41.

మ. అలుకన్వోటకధట్టికాఖురపుటిహల్యస్తుగాసానిపు
చ్చులువోదున్నిచలచ్చుముగజమదాసారపుతిన్నీర్తిపు
షగలనస్యంబిడియేకదాటిభళిరాకట్టించితొదృష్టికే
దులఖానోగక పాలమర్థపహరిద్భూజాంగఁగఁగ్రేణికిఁ.

చ. సుమతివునంపునారచితమోడశదానపరంపగావసం
తములననంతవిత్తముననంతనంతమహాగ్రహారబృం
దమునునొసంగునిన్నెఱసి తారెనరాకకదానిలింపభూ
జములువహించుదుర్యశముచుట్టదకోకిలకైతవంబునన్.

తే. ప్రజలరాజాధిరాజవీరప్రతాప
రాజవరమేశ్వరార్థదుర్గానటీశ
రాహితీసమలాంగణసార్యబామ
కృష్ణరాయేంద్రకృతివినిర్మింపుమనిరి.

Colophon of Canto I.

మ. ఇదికన్ణటపరాధృతిస్థిరభుజాహేలాకః జ్ఞేహగా
డుదయోర్విధరతత్పితృవ్యకృతనవ్యోపాయనోష్ఠీమర (1)
తేనృగంచత్పదకృష్ణగాయవసుధాధ్యక్షోదితాముక్తమా
ల్యదనాశ్వాసముకృద్యపద్యములనాద్యంబైమహింబొల్పును.

Colophon of Canto II.

మ. ఇదిభూమండనకొండవీటిపరణీభృద్ధురపూర్వాదిబా
న్వదిభేశాత్తజవీరభద్రజనజీవగ్రాహరాహూయమా (2)
ణదృఢాంచద్భుజకృష్ణగాయమహిరాణ్నామాస్తదాముక్తమా
ల్యదనాశ్వాసముకృద్యపద్యముద్యోతీయంబైమహింబొల్పును.

Colophon of Canto III.

మ. ఇదిపాత్రప్రసారేశ్వర (3) ప్రభృతిబంహిష్టోతక-భానీకగు
ప్తదివిస్సృక్పటుయంత్రకొండపలిహృద్భానీకద్రూజదీ
వ్యదుదారోద్యమకృష్ణరాయనృపనక్షాస్తదాముక్తమా
ల్యదనాశ్వాసముకృద్యపద్యముత్యతీయంబైమహింబొల్పును.

Colophon of Canto IV.

మ. ఇదిసింహచలదంభకేసరిపదాభీష్టార్పనాపుణ్యల
బదురుట్టంకణపొట్టునూరివిజయస్తంభోపలోట్టంకితాం

(1) The name of this uncle of Pratāparudra is given as Tirumala Rāghavarāya or Tirumala Kāntarāya in inscriptions (vide Nos. 37, 38, 40 and 41), Butterworth Nellore Inscriptions.

(2) At Konḍaviḍu Krishna Rāya is said to have captured alive not only Virabhadra, the son of Pratāparudra Gajapati, but several others like Naraharipātra, the son of Kumāra Hammira Mahāpātra, Mallukhān and Uddandakhan of Rāchūr (Raichur), Rāchirāju of Pūsapāḷu, Śrīnātharāju and Lakshmiṣātrirāju, Kasavāpātra of Janyāla, Bālachandra-Mahāpātra and others (vide Nos. 574 of 1902, 196 of 1903, 272 of 1897, Madras Epig. Rep.).

(3) Inscriptions give in addition to Prahārēśvara the names of Bōḍajanna Mahāpātra and Bijilikhan as having been captured at Konḍapalli. The name of Prahārēśvara appears in inscriptions variously as Bhūpati Pritalādāna Śīraschandra (No. 511 of 1905), Bhūpati Pradhānarāja Śīraschandra (No. 74 of 1903) or Bhūpati-Ahlādāna Śīraschandra (No. 125 of 1904).

కద్దు ధేష్టాడరకృష్ణ రాయన్య సంజ్ఞాస్తత్రాతాము క్తమా
ల్యదనాశ్వాసవరంబునాలవదిహృద్యంబైమహింబోల్పుగున్.

Colophon of Canto V.

మ. ఇదియంద్రోక్తిగుధార్థనామయశనాస్సక్కుర్ల కెంబావివా
రిదపథ్యవరోధివప్రవలయ శ్రేణీవిఘాతక్రియా
స్పదసేనాగ్రదకృష్ణరాయమహిభృత్సంజ్ఞాస్తా దాము క్తమా
ల్యదనాశ్వాసమవంచమంబుమరుహృద్యంబైనవద్యంబుల్.

41

PĀRIJĀTĀPAHARANĀMU.

[*By Nandi Timmayya.*]

In the reference to Krishnadēva Rāya's family at the beginning of this book Krishna Rāya is described as God Krishna himself born again into the world. In a battle which Krishna Rāya fought on the banks of the Kaveri near the Western Ghats the water of the Kaveri was made quite red with the blood of the large number of enemies whom he killed. Near Konḍaviḍu Krishna Rāya defeated the son of Pratāpa Rudra and having captured him, 'gave him back his life'. In his triumphant march in the territories of the Gajapati he captured Udayagiri, Vinukonḍa, Konḍaviḍu, Bellamkonḍa, Vēlupukonḍa, Jallipalli, Anantagiri and Kambammet; and the Gajapati was in hourly apprehension of his march upon his capital Cuttack. In a verse at the end of the first canto he is represented as hearing, along with his queens, the works composed by the poets assembled at his court for the spring festival every year. In the beginning of the second canto he is described as staying in a palace called Malayakūṭa, and in a verse at the end of the canto he is praised as having pulled down the walls of Ummattūr and Śivasamudram, the citadel of the Rāja of Ummattūr. At the end of the fifth canto the poet gives some information about his own family. He was the son of Nandi Śingāmātya and Timmāmba, nephew of the clever Malayamāruta Kavi *, and pupil of Aghōra Śivāchārya. He was presented by Krishna Rāya with an agrahāra (Brahman village) for his skill at dice. In the next verse Krishna Rāya is said to have performed

* Ghanta Singayya, the joint author of Varāhapurāṇam (vide Extract 32 above).

the gift of Mauktika Tulāpurusha, i.e., weighing himself against pearls, which he distributed among the learned.

Canto I.

శా. ఓరశ్రీనరసింహశౌరిపిదపఃస్వత్వక్షమామండలీ
 ధౌరంధర్యమునజ్జగంబుముదమందన్నాగమాంబాసుతుం
 డారూఢోన్నతిఃగృష్టగాయఁడువిభుండైరాజ్యసింహాసనం
 బారోహించెవిరోధులున్దహనశైల రోహముజ్జేయఁగఁ.

సీ. యాదవత్వమునసింహాసనస్థుఁడుకామి
 సింహాసనస్థుఁడైచెన్నుమెఱయ
 గొల్లయిల్లాండ్రతోఁగోడగించుటఁజేసి
 పరకామినీసహేవాదరతఁజూప
 మఱిజరాసుతునకైమధురడించుటఁజేసి
 పరవర్తదుర్గముల్బలిమిఁగొనఁగఁ
 పారిజాతమునాసపడిపట్టితెచ్చుట
 నాదార్యమునఁదానినడుగుపఱుపఁ

గీ. గోరితొలిమేఁనగనకైనకొదువలెల్ల
 మాన్పుకొనవచ్చిభువనైకమాన్యలీల
 నవతరించినకృష్ణుఁడొననఁగమించె
 నరసింహకృష్ణరాయభూనాయకుండు

శా. శ్రీరంశేశ్వరనాభిపంజరఃశ్రీకంటఃజోభేంద్రత
 స్వీరాజతుల్యపాభిపంజరులకంటెన్నహ్యభూభృత్తటి
 స్నీరంధ్రోజ్వలనైరికద్రవముకంటెన్వన్నైగావించెఁగా
 వేరితోయముగృష్టరాయఁడహితోర్వీనాథరక్తప్రభఁ.

సీ. చక్రవర్తిమహాప్రళైప్తినాడునునేడు
 జెలఁగిధర్మక్రమస్థితిఘటించె
 భూభృదుద్ధరణవిస్ఫూర్తినాఁడునునేడు
 గోరక్షణఖ్యాతిఁగదరపఱిచె
 సాధుబృందావనసరణినాఁడునునేడు
 ఎ శానురాగంబువదలడయ్యె
 సత్యభామాభోగసక్తినాడునునేడు
 నాకల్పమవని నింపారనిలిపె.

గీ. నాఁడు నేఁడ నుయాదవాన్వయమునందు
జననమంచెనువసుదేశమనుజవిభుని
కృష్ణుఁడను పేరనరసేంద్రుకృష్ణదేవ
రాయఁడను పేరనాదినారాయణుండు.

చ. మునుకొనికొండ వీటికడమూఢతరుద్రుఁడుకృష్ణనందను
వైనసిజనింజయించెనది మానుషమేనరసేంద్రుకృష్ణరా
యనృపతికొండవీటికడనాహవభూమిఁ బ్రతాపరుద్రనం
దనుఁడగుపీఠభద్రుఁగరుణామతిఁగాచె జగత్ప్రసిద్ధిగఁ.

చ. నెలకొనికృష్ణరాయధరణీవిభుఁ డుత్తర-భూమిపాలుతో
గలననెదిర్చిహస్తికర కాండతతుల్కసకంపుఁబాములై
మలసినచోటఁగూడిన సమగ్రయశోవసనంబుఁగప్పితా
వలవఁగఁజేసెభూసతిని వశ్యవిధిజ్ఞుఁడుగాననేర్చునఁ.

సీ. ఉదయాద్రివేగనత్కుద్ధతిసాధించె
వినుకొండమాటమాత్రనహరించెఁ
గూటముత్సేదరంగఁగొండవీడగలించె
బెల్లముకొండయచ్చెల్లఁజెఱిచె
వేలుపుఁగొండయుద్వృత్తిభంగముసేసె
జల్లిపల్లెసమగ్రశక్తిఁగూల్చె
గినుకమీఱననంతరిక్రిందుపడఁజేసె
గంబంబుమెట్లుగ్రకటనగదల్చె

గీ. బలనికాయముకాలుమట్టులనడఁచుఁ
గటకమునునింకననుచునుతెరలమహీశుఁ
డనుదినమును వెఱచునెవ్వనికినతఁడు
రాజమాత్రుంజెఱిక్కుపరాయవిభుండు.

*

*

*

*

క. ప్రతివర్షవసంతోత్సవ
కుతుకాగతసుకవినికరగుంభితకావ్య
స్మృతిరోమాంచవిశంకిత
చతురాంతఃపురవధూప్రసాదనరసికా.

Canto II.

క. శ్రీసదనలోచనాబ్జద
యాసారమరందపోషితార్థిభ్రమరో
ల్లాసగుణమలయకూట
ప్రాసాదనివేశకృష్ణరాయమహీశా.

శా. సమృద్ధతమధీనిబంధన విధానంక్రందనాచార్యశూ
రమృన్యాచలవజ్రబాహు జగతీరయౌంబుజాత్మశర
ధ్యమృద్ధస్థదశాస్యరాజ్యసమసహ్యప్రోద్భవాతీరభా
గున్మత్తూరిశివంసముద్రిపుర వప్రోన్మూలనాడంబరా.

Canto III.

క. విదళితకాళింగమదా
స్పదసింధురకుంభరత్నశరగరిలారా
దుదయగరికొండపీటీ
పదపీఠలమండలీకభాసగరవిరుదా.

పంచ. మరుద్వృధాతటస్థ శత్రుమండలీగళాంతగ
క్షురన్నవాస్యగాపగాభి సారికాదృతాంబుధీ
మరుత్పతిస్వరుక్షితీ క్రమత్రుటతుగభృద్వర
స్ఫురద్ధ్వనిప్రవృద్ధ యుద్ధపుంఖతానకాద్భుతీ.

Canto IV.

క. చండతరమూరురాయర
గండమహాబిగుద ధాటికారయవిచల
తొగండపలికొండపీటీ
మండలకటకేశసింధుమంధరకుధరా.

Canto V.

సీ. కాళికిగోత్ర విఖ్యాతుఁడాపస్తంబ
నూత్రుఁడాశ్వేలపవిత్రకులుఁడు
నందిసింగమాత్యునకును దిమ్మాంబకు
దనయుండు సకలవిద్యావివేక
చతురుండుమలయమారుత కవీంద్రునకుమే
నల్లుండుకృష్ణరాయక్షితిశ
కరుణాసమాలబ్ధుఁడనచతురంతయా
నమహాగ్రహారసన్తానయుతుండు

గీ. తిమ్మయార్కుండు శివపరాధీనమతియ
ఘోరశివగురుశిష్యుండుపారిజాత
హరణమనుకావ్యమొనరించెనాంధ్రభాష
నాదివాకిరతా రాసుధాకరముగ.

నా. పకచ్చుత్తీతసర్వభూతల సృసింహేంద్రక్షమాభృత్తపః
 పాకద్యోతితరూప మాక్షికతులాభారప్రదానోన్నతా
 కోకస్తన్యసమాస్త్రసన్నిభ హరితూరింకషోడ్యద్యశః
 శ్రీకణ్ణాటమహీశ వైరికరిరాట్టింహవ్రతాపాదయా.

క. భుజనవిజయభ్యసంస
 స్మవరత్నవిభాప్రభాతనలినాస్తరమా
 ధవచరణకమలసేవా
ప్రవణమతీపీరుద్రవర్వతపజ్జీ.

42

JĀMBĀVATĪKALYĀṆAM.

[By Krishna Rāya of Vijayanagar.]

This is a Sanskrit drama written by the Emperor Krishna Rāya. In the prologue, the drama is said to have been enacted before the people assembled to witness the Chaitra (Spring) festival of Virūpāksha, the tutelary god of the Kārṇāṭa Empire residing on the top of the mountain Hēmakūṭa in the city of Vijayanagar.

నాన్ధన్తే సూత్రధారః—(సానందం పరిక్రమ్య తపఃపాజ్జలిక్షేపమ్)

అథ త్వల చరాచరగురోః అపారకరుణాపారావారస్య నమదమరశిరోమందార-
 మందారవిందస్య విజయనగరనివాసవాసనావధీరితధనదనగరవిహారదోహలస్య హే-
మకూఠగిరికఠకవాస్తవ్యకుటాశ్చినః కర్ణాటరాజ్యరక్షామణేః శ్రీవిరూపాక్షదేవస్య
 చైత్రోత్సవావలొకనాయ తజ్జతా పరిషత్.

. శ్రీకృష్ణరాయః కవిః

సూక్తిః కర్ణరసాయనం సుమనసాం శ్లాఘ్యస్వభావా సభా ।

చారిత్రం యదువంశశోభరమణేః దేవస్య సర్వోత్తరః

పారంపర్యకృతశ్రమాః పునరపి నాట్యేనపారా వయమ్ ॥

*

*

*

*

End.

धर्मं पादचतुष्टयेन कृतवत् स्थैर्यं समालम्बतां
चातुर्वर्ण्यमुपैतु कर्म सततं स्वस्वाधिकारोचितम् ।
शेषश्माधरनायकस्य कृपया सप्तार्णवीमध्यगां
रक्षन्गामिह कृष्णरायनृपतिर्जीयात्सहस्रं समाः ॥

Colophon.

समाप्तमिदं राजाधिराज राजपरमेश्वर सकलकलाभोजराजविभव मूरुरायर-
गण्ड श्रीमत्कृष्णरायमहारायविरचितं जाम्बवतीकल्याणं नाम नाटकम् ॥

43

COLOPHON OF THE COMMENTARY ON AGASTYA'S
CHAMPU BHĀRATA.

[By Sāluva Timma.]

Sāluva Timma, the famous Minister of the Emperor Krishna
Dēva Rāya, has written a commentary on the Champu Bhārata
of Agastya.

इति श्रीमद्राजाधिराज राजपरमेश्वर कर्णाटेश्वर श्रीकृष्णरायशिरःप्रधान
सकलगमपारावारपारिण साकृतिम्मयदण्डनाथविरचितायां बालभारतव्याख्या-
यां मनोहराख्यायां पञ्चमः सर्गः ॥

44

TUKKĀ PANCHAKAM.

The following five verses are ascribed by tradition to Tukkā,
the daughter of Pratāpa Rudra Gajapati, the ruler of Orissa, who
was given in marriage to Krishna Rāya. She is said to have been
neglected by her husband and to have led a life of seclusion at
Kambam in the Cuddapah district. The big irrigation tank at
Kambam is said to have been constructed at her instance. In the
verses she bemoans her husband's neglect of her.

तुक्का नाम गजपतिपुत्री कृष्णदेवरायपत्नी.

चरन्वनान्ते नवमञ्जरीषु न षट्पदो गन्धफलीमजिघ्रत् ।

सा किं न रम्या स च किं न रन्ता बलीयसी केवलमीश्वराज्ञा ॥ १ ॥

मा किंशुक प्रकटयात्मनिमेषमात्रं मन्मस्तके विहरतीति मधुव्रतोऽयम् ।
 किं मालतीविरहवेदनया त्वदीयं दृष्ट्वा प्रसूनमचिरादनलभ्रमेण ॥ २ ॥
 भ्रमर भ्रमता दिगन्तराले कचिदास्वादितमीक्षितं श्रुतं वा ।
 वद सत्यमपास्य पक्षपातं यदि जातीकुसुमानुकारि पुष्पम् ॥ ३ ॥
 कुसुमानि लिखन्तु नाम चित्रे कतिचित्कारुविशेषरूढाशिक्षाः ।
 सुरभित्त्वममूनि किं लभन्ते किमु चैतेषु रसं पिबन्ति भृङ्गाः ॥ ४ ॥
 किं मालति म्नायसि मां विहाय चुचुम्ब तुम्बीकुसुमं षडङ्घ्रिः ।
 लोके चतुर्भिश्चरणैः पशुस्स्यात् स षड्भिरत्यर्थपशुर्न किं स्यात् ॥ ५ ॥

45

PRABODHA CHANDRODAYA VYĀKHYA.

[By Nādinḍla Gopa Mantri].

Nādinḍla Gopa, the author of this commentary on Krishṇamiśra's Prabodha Chandrodaya, was a nephew of Krishna Rāya's well-known minister Sāluva Timma. In the introduction the author gives in addition to his own genealogy some account of Krishna Rāya and his great minister. Referring to Krishna Rāya the account says that Krishna Rāya married the daughter of Pratāparudra, the Gajapati King of Orissa. His minister Sāluva Timma is said to have governed the whole country extending from sea to sea and from the Sētu to Simhāchalam. Sāluva Timma's nephews, by his sister Krishṇāmbikā and Timma Mantri, were Nādinḍla Appa and Nādinḍla Gopa Mantri. Of these the elder Appa was also the son-in-law of Sāluva Timma. Gopa is said to have excelled, by his ability as a minister, the famous Chāṇakya, Bhaṭṭi, Śivadēva and Yugandhara. He was presented by Sāluva Timma with a palanquin, anklets (Kaṭaka), chauris, ear-rings, bracelets and other insignia of royalty. Gopa governed the district of Konḍaviḍu with Vinukonda and other forts, and gave to Brahmans several agra-hāras like Rāmachandrapuram.

अस्ति प्रशस्तमहिमा नरसिंहसूनुः श्रीकृष्णरायनृपतिर्नृपसार्वभौमः ।
 यस्योद्धता समरसीमि कृपाणवल्ली दूतीभवत्यमरलोकविलासिनीनाम् ॥
 नास्तं याति सदोदयाद्रिशिखरे तिष्ठत्यरिक्श्माभृतां
 हस्ताब्जानि निमीलयत्यगणयन्लोकान्समाक्रामति ।

तापं छत्रभृतामहर्निशमनीवापादयत्यद्भुतं
 *कर्णीश्वरकृष्णरायनृपतेस्तीव्रप्रतापांशुमान् ॥
 प्रतापरुद्रस्य गजेश्वरस्य पुत्रीं पवित्रीकृतभूतधात्रीम् ।
 प्रत्यग्रहीद्यः प्रकटप्रतापो भद्रां सुभद्रामिव पाण्डवेयः ॥
 तस्य श्रीकृष्णरायस्य प्राज्यराज्यधुरन्धरः ।
 कुलक्रमाग गो मन्त्री साल्वतिस्मच्चमूपतिः ॥
 आपूर्वपश्चिमसमुद्रमधत्त राज्यम् आसेतुसिंहगिरि चाप्रतिमप्रतापः ।
 यः कृष्णरायनृपालकदण्डनाथः कौण्डिन्यगोत्रतिलकः कविपारिजातः ॥
 तद्गाग्निनेयौ तरणिप्रतापो नादिण्डुयप्पप्रभुगोपवर्यौ ।
 विराजनस्तिस्मयमन्त्रिपुत्रौ कृष्णाम्बिकागर्भयोधिचन्द्रौ ॥
 अथ मन्त्रीश्वरो ज्यायान कौशिकान्वययोस्तयोः ।
 अभवत्साल्वतिस्मस्य जामाताब्धेरिवाच्युतः ॥
 काशा वीतप्रकाशा रणभुवि पतिताः कुन्तलाः कुन्तलूनाः
 चोला भ्रश्यन्निचोलाः निशिततरशरैः छिन्नदेहा विदेहाः ।
 लाटास्तन्यक्तघोटाः सपदि भयवशाज्जातभङ्गाः कलिङ्गाः
 यस्मिन्नादिण्डुयप्पप्रभुवरतिलके विक्रमादात्तरवङ्गे ॥
 त्यागेन तिस्मसचिवाप्पयवत्प्रतीतो
 यः कोऽपि नास्ति यदि देवमणिस्ततः किम् ।
 तन्मन्दुरान्तरजुषां तुरगोत्तमानां
 कण्ठेषु देवमणयः कति वा न सन्ति ॥
 तस्यानुजस्तरुणभास्करदिव्यतेजाः
 नादिण्डुगोपसचिवो नवमार्गवेत्ता ।
 चाणक्यमष्टिशिवधर्म(देव)†युगन्धरादीन्
 यः पूर्वमन्त्रितिलकानपि धिक्करोति ॥
 पल्यङ्किकाकटकचामरकर्णभूषाहाराङ्गदादिवसुधाधिपलाञ्छनानि ।
 श्रीकृष्णरायसचिवेश्वरसाल्वतिस्मदत्तानि तानि विविधानि समग्रहीद्यः ॥

* Srikantēśvara in the printed Nirnayasaagara edition ; the manuscript reading adopted above is apparently the correct reading.

† There seems to be a reference here to Śivadēva, the famous minister of the Kākatiya King Gaṇapati and his successor Rudrāmba.

यः कोण्डवीडुनगरीं विनिकोण्डमुख्यैः दुर्गैस्तमं समधिगम्य महामहिम्ना ।
 प्रादान्मुदा सकलभूसुरपुङ्गवैभ्यः श्रीरामचन्द्रपुरमुख्यमहाग्रहारान् ॥
 सोऽयं प्रधानोत्तममौलिरत्नं नादिण्डुगोपप्रभुरात्मवेत्ता ।
 प्रबोधचन्द्रोदयनाटकस्य ठीकां हितार्थं व्यतनोद्बुधानाम् ॥

इति श्रीमद्वाजाधिराजपरमेश्वर श्रीमत्प्रतापश्रीकृष्णराय महासाम्राज्य-
 धुरन्धर श्रीसाल्वातिस्मदण्डनायकभागिनेय नादिण्डुगोपमन्त्रिशेखरविरचितायां
 प्रबोधचन्द्रोदयव्याख्यायां चन्द्रिकाख्यायां षष्ठोऽङ्कस्तमाप्तः ॥

46

RĀJASĒKHARA CHARITRAM.

[By Mādayagāri Mallana].

This poem is dedicated by the author to Nādinḍla Appa Mantri, the nephew of Saḷuva Timma Mantri, Krishna Rāya's Minister and the Governor over the district of Gutti. In the beginning of the work Appa's genealogy is given at length. In the Kauśika Gotra was born Nāmana Mantri who married Singamāmba, and got the three sons Mādaya, Gangana and Chiṭṭi Gangana. Of these Chiṭṭi Gangana became famous as a minister of the emperor Saḷuva Narasimha. His elder brother Mādamantri married Amalāmba, and to them were born the five sons Nannapārya, Lingāmātya, Varada the commander of troops, Mādhava Mantri and Rāma-bhadra. Of these Varada married Gopamāmba and got three sons : Timma, China Timma and Konḍa. Of these the eldest Timma became famous as a minister and destroyed all his enemies in the battlefield. He married Krishnamāmba, the sister of Saḷuva Timma, and got three sons by her : Kona, Appa and Gopa. Of these Gopa was the Governor of the fort of Gutti and his elder brother also became very famous. Nādinḍla Appa married Tiru-malāmba, the daughter of Saḷuva Timma, Minister of Krishna Dēva Rāya, and Lakshmama.

క. అకాశికమంజంబుది

రా. కాపిమరొచినచివరత్నముపుణ్య

శ్రోతుడువితరణరేఖా

నాకానోకహముమంత్రినామనవెలసెన్.

చ. అతనికిసింగమాఁబకుమహామహా లాశ్రితపజ్రపంజరుల్
సుతులుజనించిర చితవచోరచనాఘణిభర్తలొకస
మృతనుతిమార్గవర్తనుడుమాదయమంతియుగంగనార్జునుడు
గతకలికల్మషుండుచిటిగంగనయున్నిగమత్రయాకృతిఁ.

ఉ. సాళువనారసింహమనుజప్రభుకౌర్యః శాఘరంధరుం
డైలవణాబ్ధిచేష్టితధరాఘపదుర్దతమంత్రమంత్రశుం
డాఁచితానకేసరియనంగననంగసమానరూపరే
ఖాలలితాంగుడట్టిచిటిగంగనయొప్పుగుణానుమఁగుడై.

శా. అగాధీశకలింగరాజమగధాధ్యక్షాదిభూభృత్యభా
రంగాభంగవిహారముల్ ఘనశిలాగ్రావస్థలీసంసర
ద్దంగోత్తుంగతరంగనిర్దళితనిధ్వానోద్భటప్రక్రియా
సాగత్యంబులుచిట్టిగంగవిభువాచాసంభ్రమారంభముల్.

క. అండగ్రజనకుధృతిజిత
మౌదరకుధరునకుమాదమంతికిసౌంద
ర్యేందిరయగునమలాంబకు
నందనులు జనించిరార్యనందితులగుచున్.

శా. ఆరూఢోన్నతినన్నపార్శ్వఁడును సింగమాత్యుఁడుసర్వవి
ద్యారాజీఁభవాకృతిఁవరదదండాఢీశుఁడుమంత్రమా
డారత్నంబగుమాధవుండునరిరాక్షర్వచ్ఛిదాపాదన
శ్రీరామాపగమూర్తియితఁడనఁగాశ్రీరామభద్రాఘ్నియఁ.

గీ. అందువరదయమంత్రసంక్రందనునకు
గోపమాంబకునుదయించిరాపగేంద్ర
సన్నభులుతిమ్మనార్జుండుఁజెన్నతిమ్మ
ఘనుఁడుఁగొండయమంత్రపుంగవుఁడుననగ.

ఉ. వారలలోననగ్రజుడవారితశౌర్యఁడుతమ్మమంత్రమం
దారముదగ్రదోరసివిదారిత దారుణవైరిపీరకం
తీరచకంతశోణితఘనీఘనఘనవిభాసితత్వత
దూర్భరిసితపత్రరణభూమియతండొకమంత్రమాత్రుఁడే.

శా. నాదిండ్లాన్వయవార్ధిశీతరుచిదానక్షాత్రసంపన్నుడా
శాదంతాపశదంతకుతపటలస్పర్ధాభునతీర్తినా
నాదేశక్షితిపాలమంతికలర్పంబాశ్రితవ్రాతపి
తూదాక్షిణ్యనివాసభూమియనలోకఖ్యాతిమించెన్తహి.

గీ. సత్యగుణశీలియమ్మహాసచివమణికి
గృష్ణమాంబకుఁగోసమంశ్రీశ్వరుండు
భాగ్యసంపన్నుడప్పనప్రభుండుగోప
నండనాథుండుఁబుట్టిరుద్దండలీల.

ఉ. స్థాపితరాజ్యవైభవనిరాకృతపాకవిరోధియైనయా
గోపనమంతిధర్మధనగోపనసమ్మతిగుత్తిదుగ్ధల
క్షీపరిపాలనక్రమసమిద్ధభుజాబలశాలిరూపరే
ఖాపరమత్యైలాఁ ఛనుడయావహకార్యధురంధరుండీల.

క. ఆయనుఁగుండమ్ముడువిన
యాయతమతిఁగొల్వనప్పనార్యుండునతండు
బాయకయన్యోన్యప్రియు
లైయలరిరిరామలక్ష్మణాకృతులగుచున్.

క. ఆయప్పమంత్రిగుణములు
వేయిలెఱుగులఁజేంగివినుతియొనర్పన్
డాయగఁగాకోదగకుల
నాయకునకుఁగాకకవిజనంబులతరమే.

సీ. ఏమంత్రిమణినిజస్వామికార్యక్రియా
తత్పరమానసోత్సాహశాలి
యేమంత్రిమణిమిత్రహితబాంధవాశ్రిత
ప్రకరగతణకల్లాప్రాథమి
యేమంత్రిమణివచోహేలాత్మినైర్మల్య
శీతలతాధాతశీతరోచి
యేమంత్రిమణిసుధాధామశౌంభవధామ
ధాశధశ్యసుతుల్యధవళిక్రి

గీ. అమృహామంత్రికతనియధాంగలక్ష్మీ
 సకలపుణ్యాంగనాజనశ్లాఘనీయ
 లక్ష్మమాంబకునుదయించినిమెఱయు
తిరుమలాంబికఁబెండ్లియై తేజరిల్లె.

Colophon.

ఇది శ్రీమదఘోరశివాచార్యగురు కరుణా విశేషలబ్ధి సారస్వత మా
 దయామాతృపుత్ర మల్లయానామ ధేయప్రాణీతంబైన రాజశేఖరచరిత్రం
 బను మహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును దృఢీకృతంబు.

47

KRISHNĀRJUNASAMVĀDAM.

[By Nādinḍla Gopa Mantri].

In the introduction to this work written in Telugu Dvipada metre by Nādinḍla Gopa Mantri, the nephew of Sāḷuva Timma, the famous minister of Krishna Rāya, the author gives an account of his family. In the Kauśika gotra was born Timma Daṇḍanātha who married Krishnamāmba, the sister of Sāḷuva Timma. They both got three sons : Kona, Appa and Gopa. Of these Appa became very famous for his benefactions to the poor, was a Kīrītī (Arjuna) in battle, and had dedicated to him the Telugu poem Rājāsēkharacharitam. He married Tirumālāmba, the daughter of his maternal uncle Sāḷuva Timma, who is called the Sāmrajya Dhurandhara (bearer of the burden of the empire of Krishnadēva Rāya), and his wife Laksh-mamma. His younger brother Nādinḍla Gopa is called Nādinḍla Śāsana (ruler of his native village Nādinḍla). Through the favour of Sāḷuva Timma he was appointed governor of the fort of Konḍaviḍu. He constructed the prākāras (compound walls) and the gopura (tower) and palaces for the God Rāghavēśvara worshipped at Konḍaviḍu. Covering the temple with paintings he presented the village Maidavolu to the God.

ద్విపద. శ్రీకాంతతోసాటిసెప్పఁగాజాలి
 శ్రీక రాకృతియైనకృష్ణమాంబకును
 కొమరొప్పఁబుట్టిరికోనధీమణియు
 నమరాద్రిసమధీరుడప్పమంత్రయును
 అందునప్పయమంత్రయూచక

మందారలోక సమాననైభవుఁడు
 రాజ శేఖరిచరిత్రకునధినాథుఁ
డాజకిరీటిమహాభాగ్యయుతుఁడు
 చింతామనోహరకాంతివి . . .
 కంతుజయంతసంకాశుఁడైతనరి
 శ్రీయశోనిత్యుండుశ్రీకృష్ణదేవ
రాయసామాజ్యభారధురంధరుండు
 బలవదరాతిభూపతినుతపాద
 తలుఁడుసాళువతిన్నదండనాయకుఁడు
 లక్ష్మీన-హాదేవిలాగుననొప్ప
 లక్ష్మన్నకుజనించిలాలితలీల
బెరిగినతిరుమలాంబికబెండ్లియాడి
 నిరుపమప్రాభవనిత్యుఁడైవెలసె
 నతనికిననుజుండుననఘవర్తనుఁడు
 చతురనానావిధజాలకోవిదుఁడు
 భద్రలక్షణరామభద్రప్రసాద
 సద్రాజ్యబహుళరాయవిచక్షణుఁడు
 సమదశాత్రసరాజసచివనర్మంత్ర
 తిమిరసూర్యుండనాదిండ్లశాసనుఁడు
వరగుణాకరుఁడువిశ్వంభరాచక్ర
 పాపూర్ణయశుఁడుగోపప్రధానుండు
 దండితాపితమసీధవసాశ్వతిమ్మ
 దండనాయకునిసంతతకృపామహిమ
 వినుతికెక్కినకొండపీటిదగ్గంబు
 ఘనతనేలుచుసాంపుగానొక్కనాఁడు
 నవరసజ్జులహితున్ నటులుమాఁగుభులు
 కవులునురాజపుంగవులునుగొలువ
 వన్నెగాబాంధవవర్గంబుతోడ
 నున్నతశ్రీలబేరోలగంబుండి
 మద్వంశకర్తయైమహినుతిగన్న
 సద్వర్తనుండువిశ్వామిత్రమూని

యజ్ఞ వాటమున బాయని వేల్పుగాన
 విజ్ఞానమునఁ జాలవివరించికొండ
 వీటికాభ్యంతరవిలసితయజ్ఞ
 వాటికారాఘవేశ్వరునకువరుస
 బ్రాహ్మకారగోపురప్రాసాదతతులు
 ప్రాకటశ్రీలుజూపట్టఁగట్టించి
 నలపుతోఁజిత్రవర్ణములుగావించి
 బలితంపు హేమకుంభంబులెత్తించి
 యలఘుతరశ్రీలకాన్పదంబగుచు
 యలరినమైదనోలనుపురోత్తమము
 వినుతమ హేమాత్మవవిగ్రహంబులను
 పెనుపొందు వేడకనర్పించితిత్తమునఁ.

*

*

*

*

48

COMMENTARY ON MAHINASTAVA, PANCHIKA.

[By *Dēśayāmātya*].

This commentary was written by *Dēśayāmātya*, an assistant of *Nādinḍa Gopa* who felt happy in having entrusted the burden of ruling the province to him. He made large additions and gifts to the God *Śiva* worshipped at *Konḍaviḍu*. *Dēśaya Mantri* was the son of *Annayāmātya*, and was a warrior as well as a scholar. He says that he comments upon the *Mahimnastava* through the grace of *Lolla Lakshmīdhara*, his guru (preceptor), whom he compares with the God *Gaṇapati* in wisdom. *Lolla Lakshmīdhara* whom he praises as his guru was a very celebrated scholar of his time. We find him as the author of the *Konḍaviḍu* and *Kāza* inscriptions* of *Krishna Rāya*. He has written works on Astronomy, Astrology and the *Mantraśāstra*, as well as on all the six *Darśanas* (religious schools), and Law. He was the author of the work *Sarasvatīvilāsa*, upon law, attributed to *Pratāparudra*. This *Pratāparudra* was the ruler of *Orissa*, contemporary with *Krishna Rāya*, who became his father-in-law. *Lolla Lakshmīdhara* enumerates *Sarasvatīvilāsa* among his works in the colophon

* Edited by Dr. Lüders in the *Epigraphia Indica*, Vol. VI, pp. 117 et seq.
 and 233 et seq.

to his commentary on Saundaryalaharī. He was author of a portion of the encyclopædic work on Astronomy, Astrology and allied subjects called Jyotisha Darpaṇa.

नादिण्डुगापसचिवः सचिवाग्रगण्यः श्रीसाल्वतिम्मसचिवेश्वरभागिनेयः ।

. देचार्यमन्त्रिणि निधाय सुखं समास्ते ॥

श्रीकोण्डवीडुनगरे नगरेभहर्म्यभर्माणि भूषणवराणि वितानजालम् ।

छत्रध्वजांश्च मखवैरिमहेश्वराय प्रादत्त देचय ॥

. सप्रभुवनव्याप्तं यशो यत्कुले

सप्तर्षिप्रभवो हि यत्कुलगुरुः कौण्डिन्यनामा मुनिः ।

यूरेग्रामनिवासवासनवशाद्यूराख्यया विश्रुतः

सोऽयं देचयमन्त्रि ॥

.
शूरशौर्यप्रथितमहतां पुण्यवान् पुण्यवत्सु ।

प्राज्ञः प्राज्ञेष्वतुलमहिमा नीतिमानीतिमत्सु

श्रीमान्देचप्रभुमणिरसावन्नयामात्यसूनुः ॥

स चायं देचयामात्यो महिम्नस्तुतिपञ्चिकाम् ।

लक्ष्मीधरकटाक्षेण कुरुते गुरुतेजसा ॥

विश्वेशपार्वतीपुत्रं लोछलक्ष्मीधरा यम् ।

विद्वद्गणपतिं वन्दे द्विजराजशिरोमणिम् ॥

End.

लक्ष्मीधरकटाक्षेण देशयामात्यशेखरः ।

अकरोदाकरो वाचां महिम्नस्तुतिपञ्चिकाम् ॥

CHĀTU VERSES OF PEDDANA ON KRISHNA RAYA.

1. In this verse the famous poet Allasāni Peddana of Krishna Rāya's court, who dedicated the work Manucharitram to him, bemoans Krishna Rāya's death. He blames himself for surviving such a patron, and recounts the various marks of honour which his late sovereign bestowed on him. Whenever Krishna Dēva Rāya met him outside, he made it a point to stop his elephant and to

give him a seat by his side. When the poet was taken round in procession on the occasion of dedicating his work Manucharitram to him, the emperor lifted the poet's palanquin with his own hands. When the anklet, Kavigandapendēra, was presented to Peddana signifying that he excelled all the other poets of his court, he himself put it round the poet's ankle saying "you alone of all deserve it." Krishna Rāya granted him the village Kōkaṭamu, and whatever other village or villages he chose to ask in any part of the empire. He used to address the poet Āndhrakavitā-pitāmaha (the grandfather of Telugu poetry).

2. The verse following is said to have been composed by Peddana addressing the Gajapati (of Orissa) who invaded the Karnāṭaka territories after Krishna Rāya's death. In the verse Peddana recounts the victories which Krishna Rāya won over him, drawing pointed attention to the following four incidents: (1) that Krishna Rāya devastated the Āraṭlakona with his elephants; (2) that he put up his triumphant inscription at Simhādri; (3) that he set his siege elephants to charge against the bell-metal door of the Gajapati's fort; and (4) that he gave his daughter in marriage to Krishna Rāya after putting upon his ankle the Gandapendēram (anklet) as a sign of submission. He then goes on to rebuke the impudence of the Gajapati's invading the Kanarese country after Krishna Rāya's death. Tradition has it that the Gajapati returned to his territory after the incident.

సీ. ఎదురైన చోదన మదకిరీంద్రము డిగ్గి
 కేలూత యొసంగి యెక్కించుకొనియె
 మనుచరిత్రం బందుకొనువేళఁ బురమేగఁ
 బల్లకే దనకేల బట్టియెత్తె
 విరుదైన కవిగండ పెండేరమునకీవె
 తగుదని తానెపాదమునఁ దొడిగె
 కోకటగ్రామాద్య నేకాగ్రహారము
 లడిగిన సీమలయందు నిచ్చె

గీ. నాంధ్ర కవితాపితామహ యల్లసాని
 పెద్దన కవీంద్రయని నన్నుఁ బిలుచునట్టి
 కృష్ణరాయలతోఁ దివికేగ లేక
 బ్రతికియున్నాడ జీవచ్ఛవంబ నగుచు.

- సీ. రాయరావుతు గండ రాచయేనుఁగు వచ్చి
 యారట్లకోస గోరాడునాఁడు
 సంపెటనరపాల సార్వభౌముఁడు వచ్చి
 సింహాద్రిఁ జయశిలఁ జేర్చునాఁడు
 సెలగోలుసింహంబు చేరిధికకృతి గంచు
 శల్పుల గరుల డీకోల్పునాఁడు
 ఘనతర నిర్భరగండ పెండెరమిచ్చి
 కూతురాయలకును గూర్చునాఁడు.
- గీ. ఒడలెరుంగవా చచ్చితో యుర్విలేవా
 చేరఁజాలక తలచెడి జీన్మమైతొ
 కన్నడం బెల్లు చొచ్చెడు గజపతీంద్ర
 తెఱచినిలుకుకర చొచ్చిన తెఱఁగుతోప.

50

ŚRIVALLABHĀCHĀRYACHARITAM.

[By Muralīdhara Dāsa].

In this biography of Vallabhāchārya, the great Vaishṇava teacher of Gujarat, by Muralīdhara Dāsa, it is said that once in his youth he went to the court of the Raja of Viśākhanagara (Vizagapatam?), called Krishna Rāya. He was very much honoured at the court. Even his envious uncle, though personally inimical, stood up along with the other members of the court and showed him respect. Vallabhāchārya was made to take his seat on a Ratnāsana (jewelled chair). While there he learnt of a religious controversy between the Vaishṇavas and their opponents in which the latter succeeded. Not able to endure the defeat, he entered the controversy and defeated all the opponents of Vaishṇavaism. Rejoicing at this Krishna Rāya honoured him by a Kanakābhishēka. But he did not accept the wealth as he thought it was not necessary for the establishment of his religion. But he accepted ONLY four or five coins out of the money, just for the satisfaction of the king.

अन्यदिवसे प्रातर्नित्यकर्मानुष्ठानानन्तरं शिष्येण सह विशाखनगर-
 राजसभां प्रविवेश। सनत्कुमारशुकादिवत् स्वतेजसा राजसभां आसयामास।

असूयादग्धमातुलोऽपि सभासीनजनैस्तर्वैः भूपालेन चाप्यवशो भूत्वा प्रत्यु-
 त्थाय सम्मानयामास । राज्ञा भृशं मानितो भूत्वा रत्नासने उपविवेश ।
 तत्पूर्वं तत्र विद्वज्जनैः कृतचर्चायां अवैष्णवजयमशृणोत् । स्वयं तदसह-
 मानः राज्ञा च प्रार्थितः साक्षाद्वलदेव इव भागवतशास्त्रार्थचर्चया रिपु-
 समूहं नित्वा कृष्णरायनामकेन तेन भूपालेन कनकाभिषेकं प्राप्यापि
 स्वमतस्थापनमात्रैकप्रयोजनत्वात् भगवदितरनिष्ठहृत्वं विशदयन् तीर्थयात्रार्थं
 प्रस्थितः राज्ञो मुदे चतुःपञ्चनिष्कमात्रं स्वीकृतवान् । कृष्णसेवामार्ग-
 वर्धकं वेदव्यासमेव स्वशिष्यकोटिषु प्रख्यापयन् मायावादिप्रभृतिनानापा-
 षण्डमतशुष्कतृणेषु अग्निरिव चरन् नित्यदा नियमेन निकटवर्तिना पर-
 मात्मतेन दामोदरदासेन च अनुगतः गर्भ एव गोवर्धननाथेन स्वीयत्वेन
 अनुगृहीतवाम् ।

51

TAMIL NĀVALAR CHARITAM.

The following verses taken from the Tamil Nāvalar Charitam refer to Krishna Dēva Rāya of Vijayanagar.

The first verse by an author called Kumāra Sarasvati refers to the conquest of Orissa by Krishna Dēva Rāya and of his marriage with the daughter of the Orissa king. The next three, ascribed to an author Tatvaprakāśar, have reference to irregularities of management in respect of daily worship in the Tiruvālūr temple. On hearing the complaint, Krishna Rāya ordered the dismissal of the culpable servants of the temple against whom is aimed these stanzas wherein the author contrasts, in bitter satire, the previous position of the priests with that to which they had reduced themselves by their own action. The last stanza draws the attention of Krishna Rāya to the destruction of the metallic images of two of the 63 Nāyanmars by the temple priest Nāgaraśa Nambi; the interesting part of the story is that the people who complained had recourse to a parrot which had been taught to recite the poem in the hearing of Krishna.

குமாரசரசுவதி, ஓட்டியனை (கிருஷ்ணராயர்) செமித்தபோது பாடியது. —

கலிங்க மிழந்துநதிக் கைச்சங்கந் தோற்று
 மெயிந்துகட கந்முவு விட்டாள்—மலிந்தமலர்ப்

பொன்னிட்ட மானகிருட்ண பூபாலா வுன்றனுக்குப்
பின்னிட்ட வொட்டியன்பொற் பெண் (210)

தத்துவப்பிரகாசர் திருவாநூர்க் கொடியிறக்காமற் றகைந்தது—

மருவுபுகழ்க் கிர்ஷ்ண மகராச ராணை
அரிய வடமலையா ராணை—திருவாநூர்ப்
பாகற் கொடியறுப்பார் பாதத் திருவாணை
த்யாகக் கொடியிறக்காதே. (212)

ஊழித் துலுக்கல்ல வொட்டியான் றுலுமல்ல
வீழித் துலுக்குவந்து மேலிட்டே—யாழி
சிறந்ததே ராநூர்த் தியாகருடைப் பூசை
யிறந்ததே கிட்டினராயா. (213)

இது கேட்டு ராயர் சில பட்டரை மாற்றியபோது தத்துவப் பிரகா
சர் பாடியது.—

உண்ட வயிற்றி லுமிக்காந்த லிட்டதே
தொண்டரே வீழித் துலுக்கரே — பன்டெல்லா
மப்ப மவலென் றதிரசமுந் தோசைகளுங்
கப்புவது போச்சே கவிழ்ந்து. (214)

திருவாநூர் நாகரசநம்பி செய்த குற்றங்கிள்ளைக்குச் சொல்லிவித்
துத் தலத்தார் ராயனுக்குச்சொல்லி யறிவித்தது.—

முன்னுளருவத்து மூவரிருந்தாரதனி
லின்னாரிண்டு பேரேகினார்—கன்னு
ந்ருக்கின்ருன் வந்துவிட்ட நாகரசநம்பி
யிருக்கின்ருன் கிட்டினராயா. (177)

52

LILĀVATĪ.

[By Vallabhāchārya, otherwise Kavi Dēvēndra]

This is a translation into Telugu of the Sanskrit mathematical work of Bhāskarāchārya, Līlāvati, by Vallabhāchārya who is otherwise known by his title Kavi Dēvēndra, the Indra among poets. The author says that he wrote the work at the request of Bommalāṭa Kāḷa, son of Bommalāṭa Virūpāksha, who was the confidential servant of the emperor Krishna Rāya, and after him, his brother Achyuta Rāya. The position held by the patron of the poet at court can be gleaned from the following statement which is found in a sum given as an exercise in the work. Achyuta Rāya presented a large amount of money to his subordinate

Bommalāṭa Kāḷa of which he presented half to his religious preceptor Kumāra-Tatāchārya; of the remainder he gave two-thirds to Brahmans; of what remained still, he gave a fourth to poets, and, giving five-ninths of what remained yet to his friends, gave the author Kavimahēndra himself the rest which amounted 1,116 (Varāhas?).

గీ. . . . తుండ

సుజన హీతుండ నాప స్తంబ సూత్రకలిత

హరిత గోత్రపయోధినిహరికరుండ

నలఘుచరతుండవల్లభాహ్వయుండనేను.

ఉ. శ్రీ నరసింహనందను నరిందమవిక్రము కృష్ణరాయ భూ
జానిని వెండియుండ దనుజన్ముని నచ్యుత దేవరాయనిక
దానధికాస్తుండై కొలిచి తద్దయుమన్ననగాంచి మించువి
ద్యానిధి బొమ్మలాట విరుపాధిపుకాళిని ప్రార్థనంబునక.

* * * *

క. అనిపాగడ గణకులొనా

ననసంస్కృతభాష భాస్కరాచార్యులు చె

ప్పిన పాటిగ లీలావతి

యొనర్తు దెనుగున. . . .

సీ. నరసనరేంద్రు నందనుడైన యచ్యుత

దేవరాయల కృపాదృష్టి జేసి

అందోళికా రూఢుడగు . . . బొమ్మ

లాటకాళిండు వేడగనర్థరాశి

లోనాత్మ గురునాథుడైన కుమారతా

తాచార్యవర్యున కర్థమిచ్చె

ద్విజాలకు శ్రేష్ఠతీయము త్రెండిడి

శ్రేష్ఠపాదము కవిశ్రేణికొనకె.

గీ. స్నేహమున దనచెలులకు శ్రేష్ఠనవమ

భాగవంశక మంతయు బంచీపెట్టె

కవిమహేంద్రున కర్పించె మిగిలినట్టి

వేయునూట పదాతొంత విత్తరాశి.

ACHYUTARĀYĀBHYUDAYAM.

[By Rāianātha Dindīma]*

This historical poem after recounting the victories of Narasa says that Narasa's wife Obāmba gave birth to a son who was called Achyuta.

Canto II describes the youth of the prince and his studies.

Canto III.—The king Narasa got the young Achyuta married to several maidens born of various families of ruling chiefs belonging to the race of the sun as well as the moon. Of all these Obāmbika was his favourite. Narasa wished that his three sons, Vīra-Narasimha, Krishna and Achyuta should rule the empire one after the other. Of these Vīra-Narasimha ruled the kingdom in peace and released many prisoners from imprisonment. After Vīra-Narasimha, Krishna Rāya ascended the throne and was a terror to his enemies. He captured many fortresses like Konḍaviḍu from his enemy the Gajapati of Orissa, and planted a pillar of victory at Paṭupeṭṭanūrpura. This last name seems to have been miswritten for *Pottunūrapura* near Simhādrī, in the Vizagapatam district where according to the *Āmuktamālyadā*, *Manucharitra* and other contemporary works he is said to have planted his pillar of victory. After Krishna Rāya's reign grand preparations were made by Narasa to celebrate the coronation of Achyuta. Achyuta's coronation was first celebrated at Tirupati where he was bathed in the water poured out of the conch in the hand of the God Venkaṭeśa. Afterwards Achyuta went to his capital *Vidyānagara* where his coronation was once more celebrated. There his queen Varadāmbika, the daughter of Salaka Rāju, and his son Pinna Venkaṭādrī were also anointed as Queen Regnant and Crown-prince respectively. At the time of his coronation Achyuta performed the gift called *Suvarṇa-Mēru* and gave it to Brahmans.

Canto IV.—One day after his coronation Achyuta's minister waited upon him in the palace called Venkaṭavilāsa and reported to him on the affairs of his empire. He said that *Chellappa* (Tam. Śellappa), one of his subordinate governors, had revolted, and after being defeated in battle, escaped from his province and had taken refuge with the Travancore (Chera) king in his territory. Chellappa and the Chera king together had made war on the Pāṇḍya ruler and driven him from his ancestral territories. The minister

*Vide extract 36 above.

exhorted Achyuta to protect the Pāṇḍya who was an exile from his ancestral kingdom and place him once more firmly upon his throne, and punish Chellappa and the Chera king for their revolt. Achyuta resolved in consequence upon making war with Chellappa, and ordered his general to march with his army to the south.

Canto V.—Achyuta started on his expedition and went to Chandragiri in a few days. There he stationed his troops and went to Tirupati to worship the god at the place. He presented to the God a pair of ear-rings (kuṇḍala), a padaka (a jewelled medalion hung on the necklace and worn on the breast), and a jewelled crown, and stayed there for a few days. He then went to Kālahasti, worshipped the God at the place and made to him large grants. From there Achyuta proceeded with his army to Kanchi. There the king weighed himself against pearls which were distributed for charity. While at Kanchi several forest kings (Kīrātās) waited upon him with tribute and presents. Accompanied by them he proceeded further south and went to Aruṇaśaila (Tiruvannāmalai). After worshipping the God of the place he entered the Chola country and after a few days' march reached Śrīrangam. Having stayed there for some time he intended proceeding further on his expedition when one of his officers, the son of Salaka, told him that it was not necessary for the king to go against a small chief like Chellappa and requested that he might be entrusted with the expedition.

Canto VI.—On the assent of the sovereign the general marched to the south past the city of Madura, and encamped on the banks of the Tāmraparṇi. Thence he despatched a subordinate officer of his to march against Tiruvaḍi, the Chera ruler. The Tiruvaḍi came with his army against him near the mountains where a great battle was fought between the two opposing forces. Having been defeated in the battle, the Tiruvaḍi with the remnant of his troops and with the Chola king (probably the ruler of the province of the Vijayanagar Empire corresponding to the Chola kingdom) approached the general and prostrating before him acknowledged his own defeat. He also handed over to him the fugitive Chola king and made presents to him of elephants and horses. The general accepted these for his sovereign, and reinstating the Pāṇḍya on his ancestral throne proceeded to Anantaśayanam (Trivandrum), to worship the god of the place.

Canto VII.—From Anantaśayanam the general went to the Sētu and bathed in the sea at the place. Thence he returned to Śrīrangam in a few days where the emperor stayed spending all

the time in the company of poets and scholars. The general presented before Achyuta the Chera king and the other prisoners, and submitted to him a report of his expedition. Achyuta ordered the Chera king who had invaded the Pāṇḍya territories to be punished and the Pāṇḍya to rule over his ancestral territories.

Canto VIII describes life in Achyuta's camp and the pleasures of the king.

Canto IX continues to describe the pleasures of the king.

Canto X.—Achyuta proceeded with his army along the banks of the Kaveri to Śrīrangapaṭṭaṇam (Seringapatam). There he was met by the governors of the place who made him large presents of money. He then turned north and crossing his own territories proceeded towards the territories of the Hayapati (the Sultan of Bijapur).

Canto XI.—Achyuta marched against the territory of the Hayapati (Bijapur Sultan), and laid siege to the fort of Raichur which was garrisoned by the latter's troops. The siege is then described at length. The Sultan sent fresh troops to assist the garrison at Raichur and raise the siege. Then a battle was fought, between these troops and those besieging Raichur, which is described. The lord of the Yavanas (Muhammadans) was defeated in the battle, and he fled from the field. Achyuta after capturing the horses and elephants of the enemy's army proceeded to the Krishna on the banks of which the Sultan had collected all his troops. The armies of the Sultan and the king were ranged on the two banks of the Krishna and they were preparing for a battle when the Sultan left his army, and riding across the river, prostrated himself before Achyuta signifying submission. Achyuta then accepted the allegiance of the Sultan and returned to his capital Vijayanagar after a long absence.

Canto XII describes Achyuta's triumphal entry into his capital and the grand reception he was accorded by his subjects. The manuscript is incomplete and breaks off at the thirty-seventh verse of this canto.

Canto II.

नयतो न कदाचन च्युतस्स्यादवतीर्णस्स्वयमच्युतोऽयमुर्व्याम् ।

इति शोभनलक्षणैस्त जानन् अकरोदात्मजमच्युताभिधानम् ॥ ३२ ॥

अधिरोपयति स्म हास्तिकण्ठे जनतां तोषमिषेण जातमात्रः ।

अधुना पटुतामनेकपेन्द्रे व्यवृणोदित्यपि किं नु विस्मयाय ॥ ५२ ॥

विद्यास्समेत्य विविधा नृपतेस्तदासी-
दानन्दहेतुरतिवाहितशैशवोऽयम् ।
यातः क्रमाद्विलसितानि यथा कलानां
पाथोनिधेः किमपि पार्वणशर्वरीशः ॥ १३ ॥

Canto III.

करम्बितं यौवनकान्तिसम्पदा कुमारमालोक्य कुतूहलान्नृपः ।
अथानिनायास्य विवाहकर्मणे महीभुजां मन्त्रिमुखेन कन्यकाः ॥ १३ ॥
करेण सूनोः क्षितिपालकन्यकाकरानयं ग्राहयति स्म भूपतिः ।
प्रकाशितारुण्यरुचेः पयोजिनीप्रसूनपालीर्दिवसो यथा रवेः ॥ १४ ॥
कुलोद्बहास्वर्ककुमुद्वतीशयोर्वधूषु देवी वरदाम्बिकाभिधा ।
अमुष्य सन्तोषमपुष्यदान्तरं विशिष्य तारास्त्रिव रोहिणी विधोः ॥ १५ ॥
तनूभुवस्त्रीनपि तादृशश्रियः समीक्ष्य साम्राज्यपदार्हलक्षणान् ।
अमन्यतैवान्तरुदन्वदम्बरां परम्पराभोज्यतथा पतिः क्षितेः ॥ १६ ॥
समेत्य साम्राज्यरमां मनोरमां विनीतिमान्वीरनृसिंहभूपतिः ।
बहिर्व्यधाद्वन्धनमन्दिरादरीन्धरासुरान्किञ्च दरिद्रताभिधात् ॥ १७ ॥
अनन्तरं कीर्तिधुरन्धरोऽदधात्स कृष्णरायः सकलां वसुन्धराम् ।
अमुष्य शीर्णैरभिषेकवारिभिः शशाम विद्वेषणशौर्यपावकः ॥ १८ ॥
स कोण्डवीटिप्रमुखानि सङ्गरे महान्ति दुर्गाणि मतङ्गजेशितुः ।
पुरा गृहीत्वा पटुपोट्टनूपुरे न्यधादथ स्तम्भमसौ महाबलः ॥ १९ ॥
पयोधिकाक्षीपरिणेतृतास्पदे पदेऽभिषेक्तुं तमथाच्युतप्रभुम् ।
कुलाद्विक्रमौरगकुञ्जराग्रणीश्रमापहत्यै समनाहि मन्त्रिभिः ॥ २० ॥
प्रचोदितास्तैः परिचारकास्ततस्तपाययेन स्तनयितवो यथा ।
अशेषतीर्थार्णववाहिनीजलान्यनैषुराज्ञासमकालमग्रतः ॥ २१ ॥
युवानमाजानुभुजायति ततो निशाम्य सर्वैर्निरचायि मन्त्रिभिः ।
भुजङ्गराजन्यधृतां भुवं कृती भुजाङ्गदीर्तुमसौ भवेदिति ॥ २२ ॥
प्रणामशीलः फणिशैलशासितुः कदाविदग्रे करशङ्खवारिणा ।
पयोधिकाक्षीपरिणेतृतास्पदे पदेऽभिषिक्तस्त परम्परागते ॥ २३ ॥

प्रणीय विद्यानगरीं पतिं क्षितेरहीन्द्रशैलाधिभुवास्य कल्पिताम् ।
 उदारवृत्तेरुदयुज्जतोत्सवं विधित्सवस्ते सचिवा विशेषतः ॥ २४ ॥
 महत्तरे मानवलोकशासितुः मनोऽनुकूला महिषीपदे तदा ।
 कृताभिषेका सलगक्षितीशितुर्वरात्मजासीद्वरदाम्बिका वधूः ॥ ४८ ॥
 चकार यन्मेरुमनादिमः पुमान् सुवर्णरूपं सुरसंसदां वशे ।
 सुवर्णमेरुं स्वयमस्य सेवको महीसुरेभ्योऽदित मानवेश्वरः ॥ ५० ॥
 फलं यदस्याः पतिसेवया प्रभोः फणीशपर्यङ्कपदार्चया च यत् ।
 चिरात्तदासीच्चिनवेङ्कटाद्विरित्यभिरुच्ययाक्ष्णोरपि दीर्घमायुषि ॥ ५१ ॥
 अनेन राज्ञा चिनवेङ्कटाद्विरप्ययोजि लक्ष्मीं युवराजपूर्विकाम् ।
 क्षमापतौ राज्यरमा सयौवनक्रमा च कौमारमसावसूचयत् ॥ ५२ ॥

Canto IV.

एकदा तु सचिवो यथाक्रमं प्रेषितप्रणतराजराजिकम् ।
 प्राप्य वेङ्कटविलासमण्डपे प्रश्रयेण निजगाद पार्थिवम् ॥ ४६ ॥
 वेत्ति कार्यमखिलं विशेषतो वेदनीयमिह ते न विद्यते ।
 श्रोतुमर्हसि यदुच्यते मया मन्त्रिधर्म इति मानवेश्वर ॥ ४७ ॥
 छन्नविग्रहतया पलायितश्चेच्छपो वसति चेरसीमनि ।
 तच्छरण्यधरणीभुजा समं शिष्य एव स चिरायुषा त्वया ॥ ५६ ॥
 प्राकृतान्निजपदात्परिच्युतः पालनीय इह पाण्ड्यभूपतिः ।
 शिक्षणं मदवतां पुनः सतां रक्षणं च ननु राजलक्षणम् ॥ ५७ ॥
 इत्युक्तस्तचिवेन रागकणिकामीषदृशोरञ्चले
 बिभ्राणो दलदम्बुजोदरदरप्राप्तातपश्रीमुषम् ।
 संरम्भेण चमूविनिर्गमकृते सन्दिश्य सेनापतिं
 प्रस्थातुं कृतनिश्चयः समजनि प्राग्रेसरो भूभुजाम् ॥ ५८ ॥

Canto V.

स समाप्य काव्यनियमं सकलं जगदण्डलङ्घिजयशङ्करवः ।
 अधिरुह्य वाहनमहन्युचिते नृपकुञ्जरोऽपि निरगान्नगरात् ॥ १ ॥
 अथ वेदिकाममरमौलिमणेरवधूतमन्दरमहेन्द्रगिरिम् ।
 शनकैरगाहत स चन्द्रगिरिं नगरींश्चिवा हसितनाकपुरीम् ॥ २२ ॥

अखिलानि तत्र विनिवेश्य बलान्यविलम्बितं समवरुह्य हयात् ।
 हरिपादभक्तिमवलम्ब्य नृणाम् अधिपोऽध्यरुक्षदहिराजगिरिम् ॥ २३ ॥
 श्रवणेकथास्यमननं च मनश्चरणे शिरः स्वयमलङ्कुरुतः ।
 इति कुण्डलं पदकमेष हरेः किमिहार्पयन्मणिकिरीटमपि ॥ ४२ ॥
 अनुलेपमालयवसनाभरणैर्हरिमन्तरन्धतमसेभहरिम् ।
 न्यवसद्विरौ परिचरन्नियमात्कतिचिद्दिनानि कमिता धरणेः ॥ ४३ ॥
 अवरुह्य वेङ्कटगिरेः शिखरादधिरुह्य बाहमतिगन्धवहम् ।
 स गरीयसीं सकलमुक्तिकरीमपि कालहस्तिनगरीमगमत् ॥ ४४ ॥
 निकषा सुवर्णमुखरीं लहरीमुखरीभवद्विततीरदरीम् ।
 कृतधामधामनिजनामपदाङ्कनसीमभूम नमति स्म नृपः ॥ ४५ ॥
 द्रविणाधिपेन दृढसख्यवता न च विक्षुतास्यसमतक्ष्यतया ।
 अपवारितेयमुपहारितया नरसात्मजेन नवसीमभुवा ॥ ४६ ॥
 स विनम्य चन्द्रशक्रलाभरणं शिवमञ्जनेभगिरिसंचरणम् ।
 अभिवाञ्छितामपि विरिञ्चिमुखैर्हरिकाञ्चिनामनगरीमगमत् ॥ ४७ ॥
 अभिजातवैधहयमेधमस्वान्तरजातमाधिहरमानमताम् ।
 कुमुदारविन्दकुलबन्धुदृशं समुदायमम्बुधिसुताक्षिमुदाम् ॥ ४८ ॥
 परिचर्यया प्रणवशीर्षमणिं परितोष्य शार्ङ्गिणममुष्य पुरः ।
अधिरूढमौक्तिकतुलापुरुषोऽप्यतुलोऽजनिष्ठ सदभीष्टकरः ॥ ४९ ॥
 पटहोरुभाङ्गरणमन्त्रवशागलितस्वगर्वगरलोष्मभराः ।
 निभृताः किरातनिकरा नृपतेर्निहितोपदाश्चरणयोन्यपतन् ॥ ५० ॥
 शिखिपिच्छलाञ्छितशिखण्डभरैः श्रितधन्वभिः सितवराटगुणैः ।
 विशति स्म तैरनुगतो विनयादधिपो नृणामरुणशैलपुरीम् ॥ ५१ ॥
 कदलेक्षुकेरकलमैः स्वदृशोर्जनितोपदान् जनपदाम्बुदयान् ।
 अवलोकयन्नतिशयादवनेः कमिता समाश्रुत कवेरसुताम् ॥ ५२ ॥
 घननालिकेरकदलीवकुलक्रमुकाटवीजुषि तदीयतटे ।
 घृतनां मुकुन्दनमनाभिमना निखिलां न्यवेशयदयं नृपतिः ॥ ५३ ॥
 पृथुनीतिमार्गपथिकः घृतनापदवीश्रमापहतिं तत्पयाति ।
 कृतमज्जनादिनियमः क्षितिपैः सह कैश्चिदाश्रुत स रङ्गगृहम् ॥ ५४ ॥

अजमव्यपायमजरं जगतामवनैकतानमनिदानदयम् ।
 अभिवन्द्य कामफलदं धरणेरधिभूः समारमत गन्तुमितः ॥ ६२ ॥
 नलिनेक्षणांशनरपालमणे क्षितिमण्डले तव किमस्ति समः ।
 अभिगम्य एष हि मयैव विभो रणकर्म राजति न चासमयोः ॥ ६३ ॥
 प्रेम्णः पात्रीकुरुष्व प्रियरमणभुवः प्रेषणादेष दोर्म्या
 नेष्ये प्रेष्यं हि गर्वग्रहिलमिह जवाच्चेष्टपं चेरसीम्नः ।
 प्रस्थाप्येत्युक्तवन्तं सलगनृपसुतं पद्मनाभान्तरङ्गे
 रङ्गे भक्त्युत्तरङ्गः कतिचन दिवसान्स्थातुमैच्छन्महेच्छः ॥ ६४ ॥

Canto VI.

ग्रहितः पयोधिरशनापतिना सलगेन्द्रसिन्धुरमणेन्दुरयम् ।
 अगमाद्विलङ्घ्य मधुरां महतीमथ ताम्रपर्ण्यभिहितां सरितम् ॥ १ ॥
 अदसीयरोधसि निवेशमसाववकल्प्य दर्पभरितस्य रिपोः ।
 व्यसृजद्विमाथकरणाभिमनाः पृतनापतिं स पुरतो नृपतिः ॥ १३ ॥
 अथ निर्ययौ मतिविपर्ययतो गिरिदर्यमेयजयनूर्ध्वरवः ।
 स च सङ्गराय चतुरङ्गबलैस्तिरयन्दिशस्तिरुवटिक्षितिपः ॥ १४ ॥
 अविचारितस्वपरयोधमनाद्वनजविमस्थिरजयापजयम् ।
 अजनिष्ट जन्यमनयोर्बलयोरपि नारदेन यददृष्टचरम् ॥ २० ॥
 निहतावशिष्टसुभ्रटानुगतो विजयिष्णुसैन्यमधिजन्यममुम् ।
 आधिगम्य चोलपतिनानतवानपरावतारममरेन्द्रतरोः ॥ २९ ॥
 अयमर्पितस्तव पदाम्बुजयोरेधमः स निर्वटिरधर्मपरः ।
 इति तं निगद्य समदान्द्विरदानुपदीचकार रयगांस्तुरगान् ॥ ३० ॥
 अनुगृह्य नम्रमसुरक्षणतः स्थितिमान्नये तिरुवटिक्षितिपम् ।
 अपि पाण्ड्यभूपमदसीयपदाभ्यधिकप्रतिष्ठमतनिष्ठ नृपः ॥ ३१ ॥
 शयने शयानमुदधिं समया पदसौरभोर्मिपरिणाहवाति ।
 अथ नन्तुमच्युतमगादवनेरधिभूरनन्तशयनाभिमुखम् ॥ ३२ ॥
 मैनाकप्रमुखैर्महीधिरकुलैर्महिन्द्रभत्याकुलैः
 मत्वा शोभमपामपाङ्गितचमूराजीरजोमण्डलैः ।

अभ्युत्थानमिवाचरन्तमसकृत्प्रेङ्खत्तरङ्गच्छला-

दद्राक्षीन्निधिमम्भसां स नयनायामं मिमानं किल ॥ ३९ ॥

Canto VII.

मङ्त्वा मायादंष्ट्रिणोदस्यमानां मध्येपाथः क्षमामिवाविर्भवन्तीम् ।

नेतुं भूजामातुरिष्टानि दातुं सेतुं सीताश्वासहेतुं य एति ॥ १२ ॥

पारेसिन्धु प्राप्तसंवेशवेशं पद्माबन्धुं पार्थिवेन्दुः प्रणन्तुम् ।

मोक्षाधारं प्राविशन्मोहदूरं देवागारं दत्तनेत्रापहारम् ॥ १३ ॥

भूयो व्यावृत्तापि भूम्ना चमूनां पश्चात्कुर्वन्पाथसामेष राशिम ।

रङ्गस्थानं राजसंसेवयाग्रे वल्लच्चेता वासरैः कैश्चिदाप ॥ १४ ॥

आसाद्योर्वीनायकस्योपकार्यामग्रद्वारे सोऽवरुह्योपवाह्यात् ।

औत्सुक्येनानीतकक्ष्याविशेषस्तं प्राणंतीक्ष्णस्थिवांसं सभायाम् ॥ १५ ॥

केचित्स्वामिन्केरलेशप्रयुक्ता वर्तन्ते प्राग्द्वारि ते मन्त्रिदृष्ट्वाः ।

इत्युक्त्वासावेतदीयानुमत्या तस्याभ्याशं ताननैषीत्सभायाम् ॥ १६ ॥

कर्णायुष्यस्यन्दिभिः काव्यबन्धैः कालक्षेपं कल्पयन्तं कवीन्द्रैः ।

पाण्यग्रेण प्रकण्ठपारिहार्यं वार्तां पश्चाद्वाहतामाददानम् ॥ १७ ॥

देया दृष्टिः पूर्वमत्रेति पात्रे तद्भृत्यौघैर्दर्शितानर्घरत्नम् ।

व्याचक्षाणं विश्रुतैर्नीतिमार्गैः कूटस्थानां क्षमापतीनामिवैक्यम् ॥ १८ ॥

साक्षात्कारं शारदाया दयायाः सञ्जीवः स्याज्जन्मसाफल्यमदणोः ।

आरादालोक्यैनमौत्सुक्यभाजः सर्वे चैरोर्वीशसाचिव्यकाराः ॥ २३ ॥

शिष्टैः कैश्चित्सेव्यमानं सविद्यामानं सस्थेमानमानंतिषुस्ते ।

मर्त्याधीशो माननापूर्वमेतान् संप्रेक्ष्याग्रे वीक्ष्य सक्रोधरूक्षः ॥ २४ ॥

नीत्वा दण्डं नीयतां कंचनावित्युक्त्वा दुष्टं मन्त्रिहस्तेऽतनिष्ठ ।

आक्रम्यत्वाद्राज्यमाजानसिद्धं सीमालङ्घी शिक्षितश्चैरभूः ॥ २५ ॥

पाहि क्षोणीं प्राक्तनीमित्यभाणीत्पाण्ड्योर्वीशं पालको नीतिभाजाम् ।

राजीवाक्षस्यांशाराज्योपलम्भात्सेवा श्लाघ्या श्रीमदङ्घ्रेरथापि ॥ २६ ॥

आराहतेतावदाज्ञेति चोक्त्वा भक्त्या नत्वा प्रस्थितः पाण्ड्यभूपः ।

प्रस्थानाय श्रीपतेरभ्यनुज्ञां प्राप्तुं पाण्ड्यस्थापनाचार्य एव ॥ २७ ॥

मोक्षोदारं प्राविशन्मोहदूरं देवागारं देवनेत्रापहारम् ।

लास्योदग्रे रङ्गमेत्यान्तरङ्गे नेत्रद्वन्द्वं निर्निमेषं नृपेन्दोः ॥ २८ ॥

देवं दूरादेव देदीप्यमानं दृष्ट्वा भक्त्या कृतदण्डप्रणामः ।
 आसाद्यासावाद्यमभ्यर्च्य पुष्पैः . . रित्वर्चयद्वासुदेवम् ॥ ३३ ॥
 क्षिप्तो भारः शिक्षणाहुर्मदानां इत्येवोर्व्याः श्लिष्टमीडे भवन्तम् ।
 स्तावंस्तावं देवमेवंविधानं वाचां गुम्भैर्वावदूकेन्द्रकल्पम् ॥ ९६ ॥
 आनन्दाब्धौ क्रीडति स्माङ्गलग्नां रोमाञ्चैः किं व्यञ्जयच्चैव लीलाम् ॥ ९७ ॥
 हरिपदनुतिचर्यानन्तरं मानवानाम्
 अधिपतिरुपकर्यामासदन्नीतिधुर्यः ।
 अधिपदमपि विष्णोश्चारयन्गोप्रपञ्चा-
 नपरगिरिमकाङ्क्षीदामुपह्वामधीशः ॥ ९८ ॥

Canto X.

आकर्ण्य कर्णमधुरामिति मागधोक्तिं
 कान्तो भुवः परितमापितकाल्यकर्मा ।
 प्रातिष्ठतास्तपवमानजवाभिमानम्
 आरुह्य वाहमपरोक्षितताक्ष्यवाहः ॥ २० ॥
 नातीरसीन्नि चलिता नरपालमौलेः
 आशामपूरयत पाशधराधिनाथाम् ।
 कल्लोलजालशिखरेण कवेरजायाः
 कूलाध्वनैव परिलङ्घ्य स कोङ्कदेशान् ॥ ४९ ॥
 श्रीरङ्गपत्तनमगाजयसिन्धुकन्या-
 नाव्यक्रियासमुचितं तरसावनीन्दुः ।
 तन्निर्गतस्तदनु ताविव (?) भूमिपालैः
 आदाय दत्तमनियत्ततया स वित्तम् ॥ ४६ ॥
 आशां कुबेरभरितामवगाहमानः
 प्रायात् सपादममिपालयिता धरायाः ॥ ४७ ॥
 निखिलफणाधरेन्द्रनयनान्ध्यानिबन्धनकृत्
 प्रतिभटतूर्यभाङ्गांतेविदीर्यदहार्यतटः ।

पतिरवनेः क्रमेण परिलङ्घ्य निजान्विषयान्
हयपतिरक्षितां क्षितिमगादरिशिक्षयिता ॥ ४८ ॥

Canto XI.

उत्क्षिप्य क्षितिकुहराडुपात्तवृत्तेः निक्षिप्तः स्वयमिव निस्तुत (लं?) यदार्थम् ।
आलोकक्षितिपमणेरथायुधीयैराक्रान्तं हयपतिराज्यमन्यभोज्यम् (?) ॥ १ ॥
प्राकारान्तरनिभृता क्षितीशसेना पाश्चात्यानथ परिवारयांबभूव ॥
पर्यायात्प्रतिभटदारुयन्त्रमुक्तैः पाषाणैरपि लघुदैः परश्वधैश्च ।
सक्रोधं तदुभयसैन्यमण्डलानां सङ्ग्रामस्तमजनि साधुवादपूर्वम् ॥ ४ ॥
निर्याते मलुकनिवर्हणाय तस्मिन्

(?) पारीन्द्रप्रतिभयविक्रमे प्रतीच्याम् ।

साशङ्करस्समजनि शाङ्करस्सखापि
प्रादुष्यत्क्व खलु जिजीविषा परेषाम् ॥ १० ॥
आलीढाम्बरमपदिश्य धूमजालं निर्गच्छत्सगरनिवासदुष्कृतानि ।
भूजानेर्बलनिहतैरवर्हिषा (?) पूर्वद्वेषिक्षितिपपुराण्यहो विशुद्धिम् ॥ ११ ॥
किं वायं तव पतिरेष वा किमु स्यात् इत्येतैरनिगराक्रमेण योधैः ।
धृत्वाग्रे यवनशिरांसि दर्शयद्भिः कारुण्यं शकक्रमलेक्षणास्वनाटि ॥ १२ ॥
प्रज्वालो बलनिहितः प्रतीपपुर्याः प्रासादोपरि . . विजृम्भते स्म वह्निः ।
व्यालीनान्दिशिदिशिविपक्षानुकम्प्रीवो मनुजपतेरिव प्रतापः ॥ १३ ॥
साहंपूर्विकनृपसैन्ययोधवीरैरानातं परिभवमाकलय्य तीव्रः ।
सम्बिभ्रद्भृतिवरणे विलुण्ठितात्मा वाहेन्द्रप्रति . वशंवदो दिदीपे ॥ १४ ॥
आबद्धभ्रुकुटिरयं वितानमालामामृद्वन् रुषमवगम्य दृष्टपाणिः ।
हुङ्कारैरुपजनयन्जनस्य भीतिं वाहेन्द्रस्तमगतवानरेरियरीत्या (?) ॥ १८ ॥

आतन्वन्नयमयथातथं यथावत्

कुर्वाणः किल कुरुविन्दपारिहार्यम् ।

सन्दृष्टोष्टदलपरिकम्प्यमानमौलिः

सक्रोधारभटि सभासदो न्यगादीत् ॥ २० ॥

प्राचीनान्परिभवता कुतोऽस्य पित्रा

कालान्मे कथमपि कल्पितप्रमीलः ।

यस्तुतः किल हृदये भियातिवाहि-
 न्यारावैस्त्वस्तिमजागरीत्तरोषः ॥ २१ ॥
 गीर्वाणावसथगिरेर्गरीयसः स्यात्
 चाञ्चल्यं यदि स ह कृत्वना कृशानोः ।
 संक्षोभः शकधरणीशितुस्तथा स्यात्
 सङ्ग्रामे चतुरिमशालिना परेण ॥ २२ ॥
 इत्युक्त्वा परिषदधीशिता हयानां
राचूराह्वयपुररक्षणाय योधान् ।
 प्रस्थाप्याहवकृतिनः प्ररूढरागान्
 संजज्ञे स्वयमपि सावधानचेताः ॥ २३ ॥
 सक्ष्वेलारभठि चमूभटो नगर्याः
 निर्यातः पठहनिनादनिहृताशः ।
 दुर्वाराध (राच ?) श्रलनबलस्य धूलिरग्रे
 नेत्राणां निपुणसुहारिणी चचाल ॥ २४ ॥
 आयान्तीस्वयमवनीययावनीयं
 मर्त्यानां पतिरभिमांसलानुरागा ।
 संरंभात्सह बलतो बलैश्शकेन्दोः
 आयासीदभिमुखमञ्जसा समीरः ॥ २५ ॥
 वीरोऽयं युधि हतशेषमश्वयूधं
 वेतण्डव्रजमपि विद्विषो गृहीत्वा ।
 कृष्णायाः कृतवसतिं दिनैस्स कैश्चित्
 नेतारं निधिमभजन्निधिं बुधानाम् ॥ २६ ॥
 श्रुत्वा तामथ मलुकप्रवृत्तिमुर्वीं
 सुत्राभ्यां सह भद्रसौहृदं विधातुम् ।
 अन्तर्निश्चितमतिरासीत्सपादो
 नीतिज्ञो निजसचिवानिति न्यगादीत् ॥ ५० ॥
सङ्ग्रामे नरसविभुस्तदा सपाद-
त्रातासीदयमपि तत्तपोविपाकः ।

आनम्रानवतितमां क्षमाभृदस्मान्
 आचारो ननु पितुरात्मजैरलङ्घ्यम् ॥ ९१ ॥
 आत्मीयैरभिनुतभाषितस्तदस्यैः
 आरूढो हयमिति दूरलङ्घिताध्वा ।
 कृष्णायां न्यधित बलं क्षितीशमौलेः
 संच्छन्नापरतटसीमि सैन्यवर्गैः ॥ ९२ ॥
 प्रासन्न्यस्पृशिसरितः पयस्यमुष्याः
 सङ्क्रान्तस्तदुभयसैनिकानुबिम्बाः ।
 पातालादुपरिगताः प्रजा इवासन्
 सन्द्रष्टुं नरपतिसैन्धवेशसिन्धुम् ॥ ९३ ॥
 पर्यस्तस्तदुभयसैन्ययोः परागो
 निस्साणध्वनिनिहुतान्तरिक्षः ।
 वातोऽपि ध्वजवसनोदितो मिलित्वा
 मर्त्यैशाश्वपतिमताकिंन्वरुन्ध ॥ ९४ ॥

वाहेन्द्रस्सिततरवारवाणधारी निर्मोकाञ्चित इव निर्विषं फणीन्द्रः ।
 आनम्रीभवदतिनम्रपूर्वकायः प्राणंसीत्पतिमवनेः प्रमृष्टदर्पः ॥ ९५ ॥

चमूमयपयोनिधौ सगरकुञ्जरं साध्वसा-
 वहारगलितं वराच्युतनृपस्य भक्तिं हरौ ।
 अपातयत तक्षणादभयहस्तचक्रोदयात्
 कथं नु भवितान्तरं कमलनाभतद्भक्तयोः ॥ ९६ ॥
 संप्रेष्यासौ शकपरिवृढः शासिता दुर्मदानां
 प्रत्यायासीद्विजयनगरीं पञ्चषैरेव वारैः ।
 अध्वश्रान्तामिव निजचमूमग्रतो वीजयन्तीं
 वारंवारं भवनवलभीवैजयन्तीसमीरैः ॥ ९७ ॥

Canto XII.

सतोरणालीं शनकैः प्रतोलीं विशामधीशोऽथ विगाहमाने ।
 आलोकनायास्य निरस्य कार्यं पर्याकुलः पौरवधूजनोऽभूत् ॥ १ ॥
 दिदृक्षयामुष्य मृगेक्षणाभिः क्षिप्रारणबिन्धलसद्भाक्षः ।
 पुरी च तद्वीक्षणपुङ्खिताशा विस्तारिताक्षी विललास नूनम् ॥ २ ॥

Canto XII has only thirty-seven verses and seems incomplete. There is only one manuscript of this work available and the extracts are made therefrom in this imperfect condition.

54

VARADĀMBIKĀ-PARINAYAM.

[By *Tirumalāmbā*].

This Sanskrit Champu (work written partly in prose and partly in poetry) deals with the marriage of princess Varadāmbikā with Achyuta, who afterwards became the emperor of Vijayanagar as Achyutarāya. It was written by a lady called Tirumalāmbā* who, in the long colophon at the end of the work, enumerates her accomplishments at great length. She was greatly admired in the Court of Achyuta for her achievements. The book seems to have been written during the reign of the Emperor Krishna Deva Raya because it comes to a close soon after the description of the youth of China Venkaṭadri, son of Achyuta. When Achyuta succeeded to the throne in the year 1530 this son China Venkaṭadri was already old enough to be installed as the heir-apparent according to the Achyutarāyābhyudayaṃ of Rājanātha.

The work gives a genealogy of Achyuta's family. In the Lunar race of kings was born Timma who married Dēvakī, and got by her a son called Īśvara. Īśvara married Bukkama and had by her Nṛsimha or Narasa.

Narasa went to the capital Vidyāpuri (Vijayanagar), and from there spread his fame in all directions. First he marched to the east † and after defeating his enemies there, turned his attention to the south and marched with his army along the sea coast. He crossed the Tunḍīra country (Tondamandalam) and approached the Chōḷa districts. The king (or the Governor ?) of the Chōḷa country had been opposing his (Narasa's) troops and harassing the country. Narasa crossed to the south of the river Kāvēri, and awaited the arrival of the enemy. The Chōḷa king too did not accept the advice of his ministers to come to terms with Narasa, and

* This Tirumalāmbā seems to be the same as Oduva Tirumalamma (or the student Tirumalamma) who appears in No 9 of 1904 as the composer of the verse in the inscription commemorating the gift of Svarṇamēru 'Mountain Meru of gold' performed by Achyutarāya.

† This campaign of Narasa in the east seems to be the same as that of his father Īśvara. Both of them were subordinates of the Emperor Sāḷuva Narasimha during his wars against the Uriya kings Kapilēśvara and Purushottama who had conquered some portions of the Vijayanagar empire in the north-east.

prepared to fight. A severe battle was fought between them both in which the Chōla was taken a prisoner by Narasa. After the capture of the Chōla he ordered his troops to desist from fighting, and saved the people from further molestation. He then entered the enemy's capital* which is not named in the work. The Chōla king then fled to the sea coast leaving all his wealth and relatives behind him.

Narasa then entered the town of Madura† and was presented by its sovereign with valuable articles, and proceeded to Rāmēśvaram across the sea. While at Rāmēśvaram he made many gifts. He then proceeded against the town of Seringapaṭam situated on the island in the Kaveri. There he constructed a bridge across the river, while it was in flood, and reduced the town easily. Accepting defeat at his hands the ruler of the place surrendered himself with all his relatives. Narasa forgave him and restored him his kingdom. The Pārijātāpaharaṇam says that Narasa defeated a Hēuṇa chief at Seringapaṭam. We do not know who this chief was.

Narasa is then said to have captured the forts of Dumakur (?Tumkur?) and Taraṅgi. He visited the sacred shrine of Gōkarṇa on the West Coast and performed there the Tulāpurusha and other gifts. Narasa now turned his attention to the north where the Suratrāna (Sultan), perhaps Yusuf Adil Shah, had garrisoned the fort Mānavadurga (Manuva or Manve) in Haiderabad (Dekhan). Narasa defeated the Sultan but gave back the town to him after his submission. After this achievement Narasa returned to his capital Vidyāpuri.

* We do not know who this Chōla was and where his capital was situated. Perhaps he was the chief ruling the Chōla districts from Tanjore. In our present work he is said to have been captured as a prisoner, and later on, to have escaped to the sea coast. But the Pārijātāpaharaṇam dedicated to Krishnarāya says that Narasa killed the Chōla. We cannot say which of the versions is correct.

† The ruler of Madura is according to this account said to have submitted to Narasa without fighting and to have made him valuable presents. But the copperplates of his successors and the Achyutarāyābhyudayaṃ give a different version. According to the Achyutarāyābhyudayaṃ he captured Madura after killing in battle its Marava ruler. Again inscriptions say that he captured it from a king called Mānabhūsha. This Mānabhūsha has been identified with Arikēsari Parākrama Pāṇḍya surnamed also as Mānābharana and Mānakavacha of the Tenkāsi Pāṇḍyas. The Achyutarāyābhyudayaṃ again says that Narasa defeated a chief called Konēṭirājā who opposed him with his elephant hordes. We do not know who this chief was. Konēṭirājā is perhaps a corruption of the title Konerinmaikondan which is one of the titles of Perumāḷ Parākrama Pāṇḍyadēva alias Kulasēkhara. (Travancore Archaeological Series I, p. 104.) But he succeeded to power only in SS. 1464 or A.D. 1542-3. Therefore the term Konēṭirāja of the Achyutarāyābhyudayaṃ cannot refer to him. There were others that have had the same title and the present reference might be to one of them. No. 259 of 1911, in Kumbhakonam, of A.D. 1490-1, refers to a Konēṭirāja of Kānchi.

The work then describes Narasa's marriage with Ōbamāmba. His earlier marriages with Tippāmba and Nāgamāmba are not mentioned in this work. Ōbamāmba is described as the daughter of Rāchirāja, born in the Solar race and his wife Srirāmāmbikā. As a result of his marriage with Ōbamāmba, Narasa had a son who was named Achyuta. Narasa is said to have died after his son Achyuta was a grown-up man. After describing the youth and early life of Achyuta the work describes his marriage with Varadāmbā*. She was the younger sister of two of Achyuta's ministers both of whom were named Tirumalarāja. When Achyuta and his wife had lived happily for a considerable time they had a son by the favour of the God of Venkaṭadri (Tirupati). The child was consequently named Chinavenkaṭadri. Observing with satisfaction the character and achievements of the prince, Achyuta had him installed as Yuvarāja (heir-apparent). After this the authoress prays to the God Venkaṭesa to preserve her patron Achyuta, his queen Varadāmbā and the prince Venkaṭadri.

† अनन्यसामान्यगुणादिसान्द्रः तदन्ववायार्णवपूर्णचन्द्रः ।
 कौशेयसाक्षीकृतवीरलक्ष्मीकरग्रहोऽभूद्भुवि तिस्रभूपः ।
 पुरा हरिं पुत्रमसूत देवकीमुदूह्य कश्चिददुरित्युदारधीः ।
 स देवकीनाम्नि परिग्रहे शुभे सुतं प्रसूयेत्परमत्यशेत्ततम्(?) ॥
 * * *
 आर्यो गुणौघैरथ बुक्कमाम्बां स राजमौलिर्विधिनोपयेमे ।
 नृसिंहनामानमुदग्रशक्तिं निवर्हितारिं सुषुवे कुमारम् ॥
 * * *
 अद्वैतशास्त्राधिगमेन सम्यक् विद्यामिवासाद्य विवृद्धसत्त्वः ।
 विद्यापुरीं वीरवरस्त्वधाम्ना व्यद्योतत व्यासजगत्रयीकः ॥
 हरिद्वधूरात्मगुणानुरागिणीरनुग्रहिष्यन् अखिलाः करग्रहान् ।
 प्रहीत्य दूतीमिव कीर्तिमग्रतो विभुः प्रतस्थे विजयादरच्छलात् ॥
 आदौ जित्वा हरिद्वयदिशां आत्मसात्कृत्य शक्त्या
 तत्रात्युग्रं दिनकरमिव स्थापयित्वा प्रतापम् ।

* Varadāmba is described in the Achyutarāyābhyudayam as the daughter of a chief called Salaka or Salaga (Salagakshitiśa). His two sons who had the same name Tirumala were distinguished by the preceding epithet Peda (elder) or Pinna or Chinna (younger).

† This work remained unnoticed, as it was catalogued Ambikāpariṇayam by Burnell. Its real character was discovered on reading through the MS.

क्षोणीपालः प्रथमजलवेः कूलमार्गेण गत्वा

पारावारान्तरघनचमूपङ्क्तिरागादवाचीम् ॥

*

*

*

*

. सकलसस्यसम्पदाण्डीरभुवः तुण्डीरानतीत्य सुत्रामलोकप्रत्या-
देशान् अत्यादरणीयरामणीयकनिवेशान् चोलदेशानयासीत् ॥

त्रैलोक्यसारसमवायसहोपमेयानालोक्य चोलविषयानवनीमहेन्द्रः ।

नाकार्पिणा शतमखो नलिनासनेन शंके विलोहित इति स्फुटमाशशंके ॥

भृत्येषु पीडयति यः परकीयबुद्ध्या देशानिमान्मम तु दण्ड्यतमस्स एव ।

सेनाधिपान(?)स महीपतिरादिदेश शौर्यावधारितसमस्तजगन्नयश्रीः ॥

ततो ब्रजन्नेव धरेन्दुरग्रे कवेरकन्यां कलयांचकार ।

भ्रूभङ्गसङ्काशतरङ्गरेखास्फुटद्युगङ्गोपरिवासरोषम् ।

*

*

*

कवेरजायाः कलितोरुभागान् दृष्ट्वा पुरो दक्षिणकूलभागान् ।

वरूधिनी वर्त्मपरिश्रमार्ता निवेशयामास नृपालसिंहः ॥

अथ तत्र समागत्य

. . अमृताशापूरकुशांगीजनांगीकृतरमणाशापूरणानिपुणरणाभिनिवेशमवनीशममु-
मात्मचारमुखादाकर्ण्य निर्णीततन्त्रैः मन्त्रिभिः गौडकलिंगत्रिलिंगमुख्यपार्थिवानां
अत्याहितच्छलमाहवकृत्यमुदाहृत्य प्राभृतार्पणप्रणत्युद्गमप्रणामादिकृत्याय प्रार्थ्य-
मानोऽपि प्राकृतनृपप्रत्याख्यायिनिजबलप्रत्ययेन तानवमत्य तदात्वं एव सन्नद्धः
चोलनृपालः केवलयुद्धाय बद्धादरो बभूव ॥

विज्ञाय चारवदनाद्यवसायमस्य प्रज्ञावतस्तदनु पार्श्वगतानमात्यान् ।

आलोक्य सस्मितमवोचत राजसिंहो योद्धुं प्रयाम वयमप्युचितं किलेति ॥

*

*

*

*

कोपाटोपाच्चोलभूपालको दुष्प्रापानेकानेकपानीकपार्श्वः ।

आगाद्रेगादभ्यमित्रान्जिगीषुः छागैस्साकं केसरीन्द्रं करीव ॥

*

*

*

*

. . . अपरावतारनारसिंहो नृसिंहभूपालश्चोलेन्द्रं कञ्चुकिनमिव वैनतेयः
कुञ्जरमिव पञ्चमुखः जीवग्राहं जग्राह ॥

तस्मिन्क्षणे तस्य चमूसमूहः तत्रास कुत्रापि पदं न लब्ध्वा ।

प्रचण्डवाताहतपद्मपत्रपरिप्लवांसः क्षणिकाप्रकारः ॥

गृहीतमात्रे युधि चोलभूपे कृपानिधिः श्रीनरसक्षितीशः ।
स तां न्यषेधत्समरात्स्वसेनां सतां प्रसादस्सहजो न रोषः ॥

* * * *

... प्राविवेश तदानीमेव तदीयराजधानीम् । अथावगत्य वार्तामिमां
उत्तराभरसमु(?) दाशयः तदात्व एव हित्वा समस्तापत्यभृत्यधरिज्यादिकं वस्तु-
जातं कुत्राधुना परित्रातुं असून् विद्रवामि इति कर्तव्यं किमप्यविदित्वा
विमुग्ध इव निरुद्ध इव विप्रलब्ध इव वर्तमानो(?) भरुवपाकचोनिपत्य समुद्र-
तीरमध्ये कुत्राप्यदुद्बुवत् ॥

तदनु विहस्य नरसिंहमहेश्वरः प्रविश्य मधुरापुरीम् तत्रत्यनृपोपदीकृत-
समस्तवस्तुजात. रामेश्वरप्रणिनंसया सेतुमार्गेण निर्जगाम ।

* * * *

नानाग्रहारैर्नवरत्नहारैः सुवर्णपुष्पैरपि सूक्तिपुष्पैः ।

अभ्यर्च्य रामेश्वरमादरेण तत्सन्निधौ दानशतान्यतानीत् ॥

ततो क्रमेणापरान्तनदीकान्तवेलापर्यन्तदिशाचक्रसमाक्रमणेऽपि
समग्रतरायुग्रशौर्यसूर्योदयः सागरान्तरावासदुर्लभां लंकामिव रघुपुङ्गवः कावेरी-
परिवेष्टितां श्रीरङ्गपट्टणामिधां आवरिष्ट पुरीम् ॥

स्थिरे जले सेतुरकारि पूर्वं तदद्भुतं नेति कवेरजायाः ।

सेतुं प्रवाहेषु गुणाभिरामः चित्ते सतामद्भुतमप्यवध्नात् ॥

... निस्तन्द्रयन्त्रशिलाचक्रनिखातनिपात्यमानविजयपार्थिव-
शृङ्गसङ्काशविशंकटशृङ्गसंघाटां पुरीमिमां समाक्रम्य वित्रासभरपुरस्थापितसमस्त-
वित्तजातम् अपत्यकलत्रादिभिः मित्रादिभिस्समागत्य पदयोर्निपत्य आत्मनो गत्य
न्तराभावं उद्योतयन्तं महावीरं पार्थिवं प्रत्यग्रकृपारसाभिषिक्तं तत्र पुरि स्थाप-
यित्वा तदात्व एव तत्रदुमका(कू?)रादिमहादुर्गजालं सलीलमग्रहीत् ।

दुर्गं प्रगृह्य तरशंघभिः विभिक्षात् स्वर्गं विरोचनमुतादिव शार्ङ्गपाणिः ।

गोर्कर्णनाथमनमत् सुतदाररोधक्रोधादिवापरपयोनिधिना परीतम् ॥

तेने तुलापूरुषदानपूर्वं(?) तेनेह नानाविधदानजातम् ।

संख्ये भवम्यद्यापि स्थूललक्षं स स्थूललक्षो हि विहाय तेषु ॥

ततो विनिर्गत्य सत्वरमुत्तरां हरितं अभिप्रस्थितवति मण्डलीकसूर्येतदीय-
धामोष्माणमसहमानः शक्रमुखानेकमहीनायकानुगम्यमानः कांबोजवह्नीकमरुखा-

तुख्खारखंखाणतुरगारिखासंवृतस्थपुटितधरणीतलोऽपि सुरत्राणः प्राणत्राणपरायणो
दुर्गमं मानवदुर्गं तत्क्षणमध्यरुक्षत् ॥

त्रासाद्भुतं मानवदुर्गमध्ये धृत्वा सुरत्राणवराहपादम्(?) ।

अमुञ्चतानुग्रहधीस्स धीरो गृहीतमब्धिं किल कुम्भजन्मना ॥

तुङ्गतरतुङ्गभद्रातरङ्गपर्यकप्रेङ्खोलित प्रत्यु-
त्थानसमुद्यममिव विद्योतयन्तीं विद्यापुरीं प्रतिपद्य निरर्गलहृदयोच्छासः
प्राविशदुदवसतिम् ।

गृहीतस्स एष तस्याबान्धवमुखाद्भूतान्तमखिलं अवगत्य राज्ञो विज्ञाप्य
तदनुमत्या साकं अमात्यगणेन दिवसकरकुलोत्तंसराचिराजरत्नाकररेखां श्रीरामां-
विकागर्भशुक्तिमुक्तामणिं अन्यूनतरान्वयोचितशीललावण्यादिगुणगणधन्यां कन्यां
ओवमाम्बाभिधानां आनीय यथाविधि धरणिभुजा पर्यणीनयत् ।

दुग्धांबुराशिलहरीव तुषारभानुं अर्थं नवं . . . सत्कविभारतीव ।
प्रत्यङ्मुखस्य यमिनः प्रतिमेव बोधम् प्राप्तुं भाग्यमहितं सुतमोवमाम्बा ॥

विनयनयविवेकविकमादिष्वखिलगुणेष्वमुमच्युतं विदित्वा ।
अभिजनकृतसम्मतिर्व्यतानीत् अवनिपतिस्सुतमच्युताभिधानम् ॥

कालाद्बहोरथ महीं विरहासहिष्णुमाश्वाश्रय नव्यनिजशाश्वतकीर्तिमूर्त्या ।
नानागुणश्रवणकौतुकिनां गुणानाम् नाथेन सख्यमभजन्नरसक्षितीशः ॥
. . . सततविरचितानेकदानयोः असाधारणभुजापधानयोः अखिललोक
कृतबहुमानयोः तिरुमलराजाभिधानयोः उभययोः प्रधानयोः अवरजा वरदाम्बि
काभिधाना वरवर्णिनी तपोवनमुपगतवती—

प्रविश्य तस्मिन् प्रमना नृपालः तां राजकन्यां विधिनोपयम्य ।
श्रियं पयोधेरिव शेषशायी समानयत्तां सदनं स्वकीयम् ॥

कालाहहोर्वसुमतीकमितुर्मृगाक्षी श्रीवेङ्कटाद्रिपतिसेवनपुण्यपाकैः ।
चन्द्रान्वयाभ्युदयहेतुमधत्त गर्भम् आनन्दकन्दलममेयमिवात्मविद्या ॥

* * *
श्रीवेङ्कटाद्रीशवरप्रसादात् जातं कुमारं जगतीसुधांशुः ।
अमुं हररंशभवं विदित्वा नाम्ना व्यतानीत् चिनवेङ्कटाद्रिम् ॥

* * *
अनन्तरमच्युतमहीमहेन्द्रो बाल्य एव समुल्लसदसाधारणानुभावं नारायण-
चरणारविन्दभावं अत्युदारं कुमारमालोक्य साकमागत्य गणेन सकलमहीतल-
सन्त्राणधुर्य्य अवतार्य्य शुभंयुनि दिने शाश्वतं युवराजपदम् ॥

अत्यादरादच्युतदेवरायं वरेण्यशीलां वरदांबिकां च ।
श्रेयोनिधिं च चिनवेङ्कटाद्रिं श्रीवेङ्कटेशश्चिरकालमव्यात् ॥

55

BHĀGAVATA CHAMPU.

[By Rājanātha Kavi.]*

This is a poem written by Rājanātha Kavi of the Dindīma family whose other work, the historical poem Achyutarāyābhudāyam, has already been quoted. This poem deals with the story of the Bhāgavata, and is dedicated to the poet's patron Achyuta Rāya, whose family and genealogy are described in the introduction. In the Lunar race of kings was born Timma who married Dēvaki and got by her a son called Īśvara. This Īśvara married Bukkama who gave birth to Narasa whose son was Achyuta. Achyuta was a great king, made extensive conquests and performed all the sixteen gifts (dānas) prescribed by the Śāstras.

One day Achyuta called the poet Rājanātha Kavi, the son of Śoṇagirinātha, before him and directed him to compose a poem embodying the story of Vishnu upon which Rājanātha composed the Champu Bhāgavata.

* The author of the Sāluṇvābhyudāyam (Extract 33) is also a Rājanātha, son of Arunagārīnātha or Śopādrinātha, and is likely naturally to be taken to be the same as this author. The former gives himself the titles *Dindīma*, *Kaviśārvaḥkuma* among others of a similar high character. There is besides the important fact that the Sāluṇvābhyudāyam, which seems complete so far as the conquests of Narasimha are concerned, makes no reference to Narasimha as *Emperor of Vijayanagar*. On the contrary it associates him intimately only with Chandragiri. Hence it seems a work of the pre-imperial period of his rule.

Canto I.

तेजोविजृम्भणतृणीकृततिग्मधामा तेषु प्रतीतमहिमाजनि तिस्रभूपः ॥ १९ ॥

पतिदैवतदेवकीतपस्यापरिपाको मनुनीतिपारदृष्ट्वा ।

विदधेः परिणीरिवौषधीनाम् उदभूदीश्वरभूवलारिरस्मात् ॥ १६ ॥

दुर्गेशताविभवधूर्वहयोरहार्यधाम्नोरियान्नियतमीश्वरयोर्विशेषः ।

आपीडिताद्विजपतिः प्रथमो द्विजानाम् अव्याजपालनकलाभिरतो

[द्वितीयः ॥ १७ ॥

अपास्त्रवेदानवनीधुरीणान् फणाधरेन्द्रप्रमुखान्विधातुम् ।

अजायतामुष्य च बुक्कमायां नयोपदेष्टा नरसक्षितीशः ॥ १८ ॥

तस्य खलु हृदयङ्गमगुणसम्पदः साम्पराधिकप्रस्थानमेव संमुखापत-
द्विजयरमाभ्युत्थानं पटुतरगुणारोपणमेव परिपन्थिकुलपौरुषावरोपणं कोदण्ड-
रभसकुण्डलीकरणमेव कुनृपतिमदकुण्डलीकरणम् ॥

यस्यासिना रिपुनृपैणविलासिनीनाम् अक्षयबलादपहतं नवमञ्जनं यत् ।

आद्यैश्च भूपतिभिरादरणीयकीर्तिः निक्षेपदर्शननिदानमभूत्तदेव ॥ १९ ॥

अस्मादच्युतभूवलारिरुदभूदव्याजबन्धुस्सताम्

अन्तेवासिपदे तरुन्दिषिषदामौदार्यतः स्थापयन् ।

इन्धे पूर्वनृपानपत्रपयितुं यस्य प्रशस्यं यशो

यस्मिन्नेति दया वृषाचलपतेरेकातपत्रश्रियम् ॥ २० ॥

यस्य खलु सुघाटितपात्रसंविधानेषु षोडशमहादानेषु घटीयन्त्रवदनि-
यन्तृणैश्वर्यसलिलनिधावावृत्तिमधिगतेषु परिवहमानेन दानपयसा समन्ततोऽ-
खिलभुवनकेदारान्तरैर्धन्तयशःकलमसन्ततयः ॥

यस्याशास्यप्रवृत्तेर्भुजविजयरमाचारुवेण्या कृपाण्या

राजन्यैर्जन्यभूमौ रभसविदलितैरन्ध्रितं चेन्न बिम्बम् ।

व्योमाकारे कटाहे विमलतरयशःपूरपूर्णं वितीर्णो

मार्ताण्डो नूनमह्नां मणिमयघटिकामानपात्रीभवेत्किम् ॥

. रजनीकरकुलप्रदीपः सराजराज-

परमेश्वरः राजनाथकविमिदमवादीत् ।

साधु शौरिकथालापसुधापूरप्रणालिका

कृतिः कृतिजनग्राह्या भवता क्रियतामिति ॥ २३ ॥

सोयं कविस्तदनु शोणगिरीन्द्रसूनुः आज्ञागिरं नरपतेरवतंसयित्वा ।

वम्पूप्रबन्धमजहत्सरसोक्तिबन्धं वक्तुं समारभत वाग्विभवानुकूलम् ॥२४॥

56

THE ANNALS OF HANDE ANANTĀPURAM.

This chronicle says that after the death of Krishna Rāya in S.S. 1487 (wrong) his queens Chinnā Dēvi and Tirumala Dēvi wanted that Rāma Rāya who had married the daughter of Tirumala Dēvi should rule as the Āliya (son-in-law) helped by his younger brother Tirumala Rāya who had married the daughter of Chinnā Dēvi. But Salakam Timmaya, who had been the treasurer of the court, taking advantage of his position managed to get the control of the army and tried to imprison both Rāma Rāya and Tirumala Rāya. Finding this out they both fled from the city and after wandering over the Penukonda Viceroyalty, collected an army and, capturing the fortress of Ādavani (Adoni), lived for four months in the place and, getting together additional troops from the side of Kandnavol (Karnul) and Gadwal, proceeded with all of them against Vidyānagara. On this Salakam Timmaya invited the assistance of Barid Shah, Nizam Shah, Ali Adil Shah, Kutb Shah and other princes of the Bahmani kingdom, and promised to hand over the whole kingdom to them if they helped him against Rāma Rāya.

On that the Muhammadan forces advanced upon the capital, Vijayanagar, and encamped within a kos of it. On this Rāma Rāya and Tirumala Rāya summoned Handé Hanumappa Nāyudu of Sonnalāpuram, who was a great hero, and along with him encamped within two leagues of Vijayanagar on the banks of the Tungabhadra. As the Muhammadan chiefs were new to the place they placed the troops of Salakam Timmaya in the front and waited for the attack being delivered by him. Knowing this Rāma Rāya and Tirumala Rāya delivered the attack upon the forces of Salakam Timmaya, but his forces, thinking that he was only a Golla (shepherd), who wanted to snatch away the kingdom as he was rich, deserted in a body, and he was killed in the fight.

The queens of Krishna Rāya on hearing this ordered the ministers to hand over the city to Rāma Rāya and Tirumala Rāya, and the order was accordingly carried out.

Afterwards Rāma Rāya and Tirumala Rāya wished to make war on the Padishahs. Dividing their joint troops into three sections, they directed Handé Hanumappa Nāyudu of Sonnalāpuram to lead one section against the Muhammadans while they each led another. Hanumappa Nāyudu was to march against the Nizam Shah, Rāma Rāya against the Kutb Shah and Tirumala Rāya against the Barid Shah. There was a great battle between them and the Padshahs fled from the field to their own country. But Handé Hanumappa Nāyudu took the Nizam Shah prisoner and offered him as a present to Rāma Rāya and Tirumala Rāya. Thereupon they were very gracious to him and directed him to state what he wished from them for his services. Hanumappa Nāyudu stated that he would be satisfied with anything they chose to bestow upon him.

On that they bestowed upon him in the eastern country Nandēla, Bukkarāyasamudram, Dharmāvaram and Kanicallu, and in the west Ballāri and Kurugoḍu with complimentary titles.

Then this Handé Hanumappa Nāyudu took leave of the Rajas and went to Nandēla where he took charge of his new office. He then proceeded to Bukkarāyasamudram where he beheld the lake, and, learning how great it was, caused a palace to be built in front of the fort in the village around which he erected bastions and governed the district till Śaka 1505,* Chitrabhānu when he died.

4. తర్వాత ఆవిద్యానగరమును బుక్కరాయల వంశస్థుడైన కృష్ణరాయలు రాజ్యము చేస్తూవుండి, శాలివాహన శకం 1487 అగు నేటి క్రోధన సంవత్సర జ్యేష్ఠ శు 6 భానువారమున చనిపోయెను. అతని భార్యలు చిన్నాదేవి తిరుమలదేవి అనేవారు యిద్దరు. వీరికి ఆడు విడ్డలు మాత్రము కలిగివున్నందున, తిరుమలదేవి కొమార్తెను రామరాయల వారున్న, చిన్నాదేవి కుమార్తెను ఆతని తమ్ముడైన తిరుమలరాయలున్న, వివాహము చేసుకొనిరి. పిమ్మట ఆదొరసానులు యిద్దరున్న ఆరామరాయుఁవారికి అభియపట్టము కట్టవలెనని సంకల్పించి వుండిరి.

5. ఇంతలో, లోగడ సంస్థానములోవున్న బొక్కనం గొల్ల సలకం తిమ్మయ్య అనేవాడు, రాజ్యము అరాజకమై బొక్కనం తనస్వామీ నములో వున్నందున, చతురంగ బిగాన్ని పదిల పరచుకొని, అల్లుండ్లయిన

* This date and the ones given before are alike wrong.

రామరాయ తిరుమలరాయలనుపట్టి, చెరవుంచవలెనని యోచించెను. ఈ వర్తమానమును వారువిని, ఆదేశమును విడిచి పారిపోయి, పెనుకొండ సంస్థానములో సంచరించుచు, కొంత సైన్యమును కూర్చుకొని, అదవాని చేరి, అక్కడ నాబుగు నెలలు నివాసము చేసి, కందమాలు గద్దాల ఆ ప్రాంతములయందు మరికొంత సైన్యమును కూర్చుకొని, సకల సేనా సమేతులై, విద్యానగరమునకు దండెత్తి వచ్చిరి. ఈ వర్తమానమును చారులపల్ల ఆసలకం తిమ్మయ్యవిని, తనకు సహాయం నిమిత్తము కుదు పుషహా -1- పరీదుషహా-1- నిజాంషహా-1- అల్లి అదల్ షహా-1- వీరు మొదలైనవారికి, మీరు చతురంగ బల సమేతులైవస్తే యీ రాజ్యము యావత్తు మీస్వాధీనము చేస్తానని, జాబులు వ్రాయించి పంపించెను.

6. వారు చూచుకొని, ఆప్రకారమే సకల సేనాసమేతులై వచ్చి, విద్యానగరమునకు వాకకోసు మారమునదిగిరి. ఆ రామరాయ తిరుమల రాయలు యీ సమాచారము తెలుసుకొని సొన్నలాపురమందు పున్న హండేహనుమప్ప నాయుడు బహుశూరుడు అనేటట్టుగా విని, అతణ్ని సైన్యము క్తముగా పిలిపించి కొలుపుపెట్టుకొని, విద్యానగరానకు రెండు పరుగుల మీద తుంగభద్రానదీ తీరమందుపోయి దిగిరి. ఆపాదుషహాల సైన్యమునకు యీస్థలం కొత్తగనుక, వారు సలకం తిమ్మయ్యగారి సైన్యమును ముందువుంచుకొని, యుద్ధమునకు ప్రయత్న పడిరి.

7. ఈ సంగతి ఆ రామరాయ, తిరుమలరాయలవారు విని పట్ట పగలు రణభేరివేయించి, యెదుటవున్న సలకం తిమ్మయ్య సేనమీదపడి యుద్ధముచేయగా, ఆ సలకం తిమ్మయ్య సేన “పీడు గొల్ల, ధనవంతుడై సంస్థానమును ఆక్రమించవలెనని, ప్రయత్నము చేసినాడు ; పీనికి సహాయము చేస్తే, మనకు దైవసహాయము కానేరద ” ని తలంచి, యుద్ధభూమిని తొలగిపోయినందున, సలకం తిమ్మయ్య ఆజగడములో చికిర, ప్రాణమువిడిచెను.

8. ఈ వర్తమానము దొరసానులు విని, ప్రధానులను పిలిపించి రామరాయ తిరుమలరాయలను పిలుచుకవచ్చి పట్టణము వారిస్వాధీనము చేయమని నెలపు యిచ్చినందున, ప్రధానులు ఆ ప్రకారమే ఎదురొకరిని పోయి, వారిని తోడుకొనివచ్చి పట్నము వారిస్వాధీనము చేసిరి.

9. తర్వాత, ఆరామరాయ తిరుమలరాయలు పాదుషహాల మీదికి యుద్ధమునకు పోవలెనని యోచించి, ఫలములోపున్న సైన్యం తమ

దగ్గరవున్న సైన్యం యీ రెంటిని మూడు భాగములు చేసి, సోన్నల్ పురం హండే హనుమప్పనాయుణ్ణి పిలిపించి, నీవు బహుశూరుడవు ; నీకు కొంత సైన్యమును యిస్తున్నాము, నీదగ్గరవున్న సైన్యమునున్ను సన్నాహము చేసుకొని, నిజాంసహా మీదికిపోయి, యుద్ధము జరిగించి, జయించి వస్తే నీమనసు ప్రకారము యియ్యనయ్యాని అని చెప్పి, కొంత సైన్యమును యిచ్చి పంపించిరి. రామరాయలవారు కొంత సైన్యముతో కుతుబుషహా మీదికిన్ని, తిరుమల రాయలవారు కొంత సైన్యముతో పరీడుషహా మీదికిన్ని పోయి, అఘోరయుద్ధము చేయగా, పాదుషహాలు యుద్ధరంగమందు నిలువలేక పలాయితులై పోయిరి.

10. ఈ హండే హనుమప్పనాయుడు నిజాంవారిని పట్టుకవచ్చి, రామరాయ తిరుమలరాయలవారికి కానుక యిచ్చెను. అందుమీదట, వారికి బహుదయవచ్చి, మెచ్చి నీమనస్సులో యేమివున్నదో అడుగుమని హండే హనుమప్ప నాయడితో సెలవుయివ్వగా, ఆతడు తమరు దయ చేసి యేమియిచ్చినా, సకల బహుమానములు యిచ్చినట్లే అని మనవి చేసెను. అప్పుడు, తూర్పుదిక్కునవున్న నందేల -1- బుక్కగాయ సముద్రం -1- ధర్మవరం -1- కణికలు -1- పడమరపుండే బల్లారి కారు గోడు -1- యీ గ్రామములున్ను బిరుదులున్ను యివ్వగా, యీ హండే హనుమప్పనాయుడు రాయలవారివద్ద సెలవునీసుకొని, శాలివాహనశకం 1491వ అగు నేటి శుక్లనామ సంవత్సర మార్గశిరమాసమందు నందేలకువచ్చి చేరి, ఆతాలూకా విచారింతుకొని, అచ్చటనుంచి బుక్కరాయ సముద్రము నకువచ్చి, అక్కడి తటాకమును కూచి దొడ్డదని తెలుసుకొని, యీ గ్రామములోని కోటముందర నగరు కట్టించి, చుట్టూవెలపటికోట నిర్మాణము చేసుకొని, రాజ్యమును విచారిస్తూవుండి, శాలివాహనశకం 1505 అగు నేటి చిత్రభాను సంవత్సరములో కాలముచేసెను.

57

RĀMARĀJĪYAMU

(ĀLIYA RĀMA RĀYA AND HIS CHILDREN).

This extract from the Rāmarājīyamu deals with Āliya Rāma Rāya and his successors. Āliya Rāma Rāya defeated the armies of Salakam Timmarāju and captured the forts of Gutti, Penukonda, Gandikota, Kandanol (Karnul) and Ādavani (Adoni). Rāma Rāya

is called the ruler of the city of Indrajī. Assisted by his two younger brothers Tirumala and Venkaṭādrī he marched against the Nizam who had disobeyed his orders, and, having captured his capital Ahmadnagar, razed it to the ground and sowed castor seeds there. Then the poem gives a long *birudagadyam* (string of titles), wherein the various conquests of Rāma Rāya are referred to. A list of the more important of the titles and their significance is here given :—

Titles.	Significance.
Kalyāṇa Puravarādhīśvara.	Ruler of the city of Kalyan.
Kanyākumārī Bhīmarathī Taṭānta Nikshēpa Vijaya- stamba.	Planter of pillars of victory at Cape Camorin and on the banks of the Bhima.
Gutti Durga Nirbhēdana.	Breaker into the Fort of Gutti.
Ādavani Durgāpaharaṇa.	Capturer of the Fort of Adoni.
Penukonḍa Durga Sādhaka.	Capturer of the Fort of Penu- konḍa.
Chandragiri Durga Rājya- dhīśvara.	Ruler of the Fort of Chandra- giri.
Uddagiri Rājyapālaka ...	Protector of the Fort of Udaya- giri.
Rāyadurgāvana Dhuran- dhara.	Protector of the Fort of Raya- durgam.
Kandanavōlu Kavāṭa Bhē- daka.	The breaker-open of the gates of the Fort of Karnul.
Jūṭūru Samara Nirvāhaka ...	Conqueror in the battle of Jūṭuru.
Konḍavīṭi Durga Nāyaka ...	Ruler of the Fort of Konḍavīḍu.
Retṭahallī Sīma Pratishṭhita ? Dhāma Sāgara. Puṭṭapallī Sīma Pratishṭhita ? Dhāma Sāgara.	Constructor of tanks at Puṭṭa- pallī and Retṭahallī.
Bankāpura Viraramalingita.	Embracer of the Goddess of heroism at Bankāpur.
Chandraguṭṭī Dharāntara ...	Ruler of Chandragutti.
Rāchūru Rājyaharaṇa Dhur- ya.	Capturer of the province of Rai- chur.
Muduganṭi Durgādhināyaka.	Ruler of the Fort of Mudgal.
Orugallu Nagara Poshana ...	Protector of the city of War- rangal.
Vijayāpura Bhaya Dāyaka...	Terrifier of the city of Bijapur.

Titles.	Significance.
Sollalāpura (Sonnalāpura) Sankshobhakāra.	Hero who made the town of Sollalāpapuram throb with fear.
Kalyāṇanagara Sādhaka ...	Capturer of the town of Kalyan.
Āmudānagara Śalabhanjana.	Destroyer of the fortifications of Ahmadnagar.
Dēvagiri Durga Samākrānti Dhīra.	Occupier of the Fort of Dēvagiri.
Gautamiśnānapāvanākāra ...	Hero who became holy by bathing in the Godavari (Gautami).
Balichāpalijanyadāyaka ...	Hero who fought the battle of Balichāpali (Balijepalli).
Bedadakoṭanagara Simha Samhanana.	Terrifier of the Fort of Bidar.
Kalubarigikoṭapāṭana Dhur-ya.	The breaker of the walls of the Fort of Kulbarga.
Sagarasamākramaṇa Dhīra.	Capturer of the Fort of Sagar.
Hamsa Durga Nibarhaṇa ...	Capturer of the Fort of Hamsa.
Jurnūru Bhaya Nirnāyaka ...	Terrifier of the town of Jurnūru.
Rāmagiri Durga Pratiśṭhāpaka.	Establisher of the fortress of Rāmagiri.
Yādagiri Durga Bhēdaka ...	Capturer of the Fort of Yadgir.
Golakonḍapura Dūṣhaṇa ...	Chastiser of the city of Golkonda.
Ayilakonḍaharaṇa Kāutūhala.	Capturer of the town of Ayilakonḍa.
Pānuganti Durga Pāṭana Dhurya.	Reducer of the Fort of Pangal.
Bellamukonḍavallabha ...	Lord of the town of Bellamkonḍa.
Śāvaga Durga Bādhaka ...	Destroyer of the Fort of Śāvaga (Seogi).
Mavūra Durga Mādhaka ...	Capturer of the Fort of Māhura.
Makkhākoṭa Sikshānikara.	Punisher of the Fort of Makkha.
Dhillīpura halla-kallola ...	Terrifier of the city of Delhi.
Golēru Sandēru Bhaya-Sandhāyaka.	Hero who instilled fear to the towns of Golēru and Sandēru.
Kalamba Durga Kampāsura.	Hero who made the Fort of Kalamba shake.
Paigova Nagara Bhīṣhaṇa.	Terrifier of the city of Paigo (Pegu?).

Titles.	Significance.
Konḍapalli Haraṇa...	Capturer of the Fort of Konḍapalli.
Vinukonḍapālaka ...	Protector of the Fort of Vinukonḍa.
Vinūtnakṛta Nāgārjunikonḍa Śālajalaka.	Constructor of the new fortifications of Nāgārjunikonḍa.
Avantīmadavidārana ...	Hero who destroyed the pride of Avanti.
Kaṭaka Rājaghaṭitakīrtana.	Hero who is praised by the king of Cuttack.
Rājamahēndra Rāja Dhanuś-śāsana.	Hero who reduced the king of Rajmundri with his bow.
Yedulakhānu Saptāngaharaṇa.	Hero who captured the seven constituents of royalty of Adil Khan.
Imādana Mālaka Māna Mardana.	Hero who destroyed the pride of Imad-ul-Mulk.
Kuṭupanamalka Daḷa Sindhūra.	Hero who defeated the troops of Kutb-ul-Mulk.
Barīdu Bala Haraṇa ...	Capturer of the forces of Barid.

Rāma Rāya is then said to have married Tirumalāmba, the daughter of the Emperor Krishna Rāya, and had by her two sons Krishnapa and Pedda Timma.

Rāma Rāya also married Appalāmba, the daughter of Peddandi Rāju of the Jilleḷḷa family, Konḍamma and Lakshamma, the daughters of Timma of the Pōchirāju family. By his wife Konḍama, Rāma Rāya had two sons Konḍa and Timma the later Governor of Raichur, and by his wife Lakshmāmba he had Śrīranga Rāya. Of these Peda Timma fought with the Muhammadan armies and after driving away their horse, was opposed by the Nizam with his elephants, but was able to defeat him completely. Konḍa, the other son, fought with the troops of the Nizam on the northern bank of the Krishna, and killed a very large number of elephants, horses and soldiers. Konḍa was ruling at Ānegondi, and his enemies, after defeat, used to flock to his court with presents, and wait for admission to audience.

This Konḍa married Tirumalāmba, the daughter of Sūrapa, Commander-in-Chief of the Cavalry (Vāhādhiśvara), and had by her the son Rama. This Rama married three wives Narasingama, the daughter of Ōba of the Gobbūri family, Ōbamma, the daughter of

Ōba of the Sūrapa family, and Jānakamma, the daughter of Pōchirāju Chenna.

Timma Rāju, the other son of Aliya Rāma and Governor of Raichur, married Pochama, the daughter of the Chief Pāṇerāju (the ruler of Panem).

The last son of Aliya Rama, Śrīranga, married Lakshamma, the daughter of Raghunātha of the Pochiraju family, and had by her two sons who were named Pedda Venkaṭa and Chinna Venkaṭa.

గీ. అవని నిటువలెఁ బుత్రపౌత్రాభివృద్ధి
రహిని వర్ధిల్లు తిరుమలరాయవేంక
టాది రాజానుద్వయ మధికభక్తి
గొలువ నల్లిరామభూపాలుఁడలరుమిగుల.

తే. సలకవిభు తిన్నరాజు సేనలనుద్రుంచి
గుత్తిఁబెనుకొండ మఱిగండికోటఁగద
నొలుపురమాదవేనవలీలఁ గెలిచి
దొలుదొలుతరామనృపతిదోర్బలము మెఱసె.

శా. తారాధీశ్వర గోత్రపాలన చమతకారుండు వైదానవి
స్తారోదగ్రతనభిమించి రిపులఁ దండించిధాత్రీజనా
ధారప్రక్రియసెందియింద్రజిపురాధ్యక్షైశుండై మించుమా
శ్రీరంగేంద్రుని రామరాజవిభుఁడా శ్రీరాముచందంబునఁ.

సీ. హరిశౌర్యుడగు తిర్క్కలాధీశ్వరుండుద
దవరజుండగు వేంకటాదిరాజు
భుజయుగంబుగ బలస్ఫురణతోఁ గరిహరి
పరవీరభటులతో దొరలతోడఁ
దనయాజ్ఞమీసిన కినుక సీజాముపై
దండెత్తి తఱిమి యుద్ధండువృత్తి
నతఁడేలుచున్నట్టి యాముదానగరంబు
ఞాలెత్తి మఱియాముదాలువేసి

గీ. సేతుకాశిమధ్య భూతలనుతజయ
శ్రీవరించివేడగఁజేలంగె
రామమూర్తియైన రామరాజేంద్రుండు
సాంద్రవిభవజిత సురేంద్రుఁడెలమి.

విరుదగద్యము. జయజయ, స్వస్తి, సమస్తసద్గుణస్తోమభద్ర,
 రణరంగరామభద్ర, కల్యాణమహీపాలభాస్వర, కల్యాణపురవరాధీశ్వ
 ర, కన్యాకుమారి భీమరథీ తటాంతనిత్రైపవిజయస్తంభ, స్తోత్రార్చ
 యశఃప్రక్రియాపావనచరిత్ర, * * *, విజయచరితసింహాసనా
 భాస్వర, విజయనగరసింహాసనాధీశ్వర, యుక్తవర్గసద్యోధనపుర, గుత్తి
 దుర్గనిర్భేదనపుర, వాదిపురతరాభరణ, ఆదవేనిదుర్గావహరణ, ఘన
 చండవర్గభాధక, పెనుకొండదుర్గసాధక, మంద్రగిరిదుర్గభాస్వర, చంద్ర
 గిరిదుర్గరాజ్యాధీశ్వర, శబ్దపరిశుద్ధసాలక, ఉద్దగిరిరాజ్యపాలక, కాయ
 దుర్గతనయబంధుర, రాయదుర్గావనభురంగధర, వందనశీలకిరీటపాదక,
 కందనవోలుకవాటభేదక, చాటూరుభణితినిర్వాహక, జూటూరుసమర
 నిర్వాహక, చండనపాటిబిడ్డసాయక, కొండవీటిదుర్గనాయక, పుట్టపల్లి
 సీమాధిష్ఠితధామసాగర, రెట్టపల్లి సీమాధిష్ఠితధామసాగర, వంకాది
 మవీరసమాసంగిత, బంకాపురవీరరమాలింగిత, సాంద్రకీర్తినిరంతర,
 చంద్రగుప్తిధరాంతర, ఆచారరాజ్యావయవవర్మ, రామూరురాజ్యహరణ
 ధుర్య, మదచండవర్గాదిదాయక, మదుగంజిదుర్గాధినాయక, పరిభల్లు
 చరణభూషణ, ఓరుగల్లునగరపోషణ, విజయకరాయతసాయక, విజ
 యాపురభయదాయక, వర్ణనాదికరక్షోపకార, సొల్లలాపురసంక్షోభ
 కార, కల్యాదిన్యవకభాధక, కల్యాణనగరసాధక, సామదానముఖ్యశీల
 రంజన, ఆముదానగరసాలభంజన, ధావకరమార్గవిక్రాంతినార, దేవగిరి
 దుర్గసమాక్రాంతిధీర, శౌతమీస్నానపావనాకార, కౌతుకాఖిలభూజనా
 ధార, బలిచాపవిజన్యదాయక, హల్లిపురచాంచల్యకారక, ఘడితకూట
 తమసింహాసంహనన, బెడదకోటనగరసింహాసంహనన, బలికిరికూటపాక
 లశౌర్య, కలుబిరిగికోటపాటనధుర్య, నగరసమాక్రమణవిచార, సగర
 సమాక్రమణధీర, పరచండనిర్గతకింకర, పరచండదుర్గబయంకర, సంస
 దుర్గకేతవారణ, హంసదుర్గనిబర్హణ, సగ్గాటకవర్గసద్గంధనాసిక, కర్ణా
 టకబుధధన్వాసిక, జుర్మూరుభయనిర్ణాయక, నిర్మూరుసామజసముద్ర
 ద్రునిష్ఠాధిదాయక, సామగిరిదాపక, రామగిరిదుర్గప్రతిష్ఠాపక, మేదిసీతల
 సమగ్రసంపాదన, యాదగిరిదుర్గభేదన, శీలచండమ్మదుర్గావణ, గోల
 కొండపురదూషణ, అయిలకొండచండవిమతహాలాహల, అయిలకొండ
 హరణకౌతూహల, సానుభల్లుధృతివరాక్రమ, సానుగల్లుకృతివరాక్రమ,
 పానుగంటిదుర్గపాటనధుర్య, భూనుతసాహసధుర్య, వేల్లితచండదుర్గభ,
 బెల్లముకొండవల్లిభ, నిలయలోలగర్జితాకార, మలయకేళిమహిమాధార,

కామసమాచరణాక్రమణ, సోమపదమానచణాక్రమణ, శావగదుర్గబాధక,
 మాపురదుర్గమాధక, ఖండితసమగ్రసంధాచణ, దండితసమస్తశత్రుగణ,
 అక్ష్టాఋషరక్షానికర, మక్ష్టాకోటదక్షానికర, మక్ష్టాకోటశత్రునికర, అకా
 రూఢశత్రునికర, ఊర్ణీఢనిజావైకల్లోలజాలక, ఢిల్లీపురహల్లకల్లోలహా
 లిక, కేలీసుమందారుగతబృందాయక, గోలేరుసంచేరూభయసంధా
 యక, కలంబవర్గసంభాసుర, కలంబదుర్గకంచాసుర, భూగోళరుచిరభూ
 షణ, పెగోవనగరభీషణ, కొండపల్లిహరణ, చండకరనిభప్రతాపభరణ,
 వినకొండపాలక, వినూత్నకృతనాగాఢునికొండసాలజాలక, అవంతీ
 కలితపూరణ, అవంతీమదవిదారణ, కటకరాజ్యాధిపర్తన, కటకరాజ్య
 ఘటితకీర్తన, ఆజికలేంద్రదారుణశరాసన, రాజమహేంద్రరాజధను
 శ్శాసన, బూదలఖానుతిక్రాంగహరణ, యేదులఖానుసప్తాంగహరణ, ని
 దానమలకగుణసహజాపగాధిచారక, నిదానమలకభుజాబలాపహారక,
 రమాధిపవినతాపదానకీర్తన, ఇమాదనమలకమానమర్దన, భృతరిపుదళన
 బంధుర, కుతుపనమల్కదళసింధుర, కరీశతరుణాకారీశ సుగుణాభరణ,
 బరీదుబలహరణ, భుజకృతరిపుధావనావధాన, గజపతిమతపరాక్రమావ
 ధాన, కలికరగశసమగ్రస్తంభీకృతారాతివర్గవిశాల, కలివర్గమననిర్గపర
 తరగవారాశివర్గకేళ, గిరిదుర్గ వనదుర్గ జలదుర్గ స్థలదుర్గ చతురశీతి దుర్గ
 సమస్తదళవిభాత, రిపురాజగోపికాపాల, గాయగోపాళ, శ్రీరంగరాజ
 రామభూపాల, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ.

తే. అని హిమాచల సేతువర్యంత ధరణి
 పతుల సభలందు సతకవుల్ ప్రణతిసేయ
 వెలసె నెంతయు నార్వీటికులపయోధి
 చంద్రుడైనట్టి రామరాజ్ఞనవిభుండు.

తే. అనఘుండౌ వైరసేనిభీమాధిపేంద్రు
 పట్టి దమయంతి చేపట్టినట్టిరీతి
 రామభూపాలకుండు కృష్ణరాయతనయ
 యగు తిరుమలాంబను ద్వాహమయ్యె చేడక.

చ. శతమఖునింబులోమజను శంకరునిర్నిరపుత్రశంబరా
 హితురతి దేవిఁబోలుచునహీనసుఖానుభవాప్తి రామభూ
 పతియును దిర్మలాంబయును భాసుసమానుని గృష్ణపాథ్యునం
 చితగుణుఁ బెద్దతిమ్మ నృపశేఖరుఁ గాంచిరి హర్ష ముప్పగక.

సీ. మఱియును నారామ మానవాధీశుండు
జల్లేశ కులసుధాసింధుచంద్రుఁ
డగు పెద్దనందిరాజాగ్రణిసుతనప్ప
లాంబనుబోచిరాజాన్యాయవ
తంసముఁ దిమ్మభూభవుప్రియాత్మజులఁ గొం
డమ్మలత్కమ్మయు ననఁగబరఁగు
సరసిజవదనల వగుసతో నిరువుర
నతివైభవోన్నతు లతిశయిల్ల.

గీ. సతులనిటుమువ్వురనుబంధు వితతివొగడఁ
 బరిణయంబయ్యె సంభ్రమభరితుండగుచుఁ
 నబ్జగర్భగురుండు పీతాంబరుండు
 శ్రీమహీనీళలమును వరించినట్లు.

శా. ఆరామక్షితి భర్తగాంచెను బ్రమోదాయత్తుండై కొండచూం
 బారామామణివల్లగొండ ధరణీపాలేంద్రు సద్వర్తనుం
 డై రామారిపురీశుఁ దిమ్మవిభులక్ష్మంబాపయోజాన్యాయం
 దారూఢాత్మసిరంగరాజవసుధాధ్యక్షున్దయాబ్జాత్మునిఁ.

క. వితరణరేఖనురాధా
 సుతుండంచిత భోగగరిమ సుత్రాముండనఁ
 నుతిఁగాంచెఁ గృష్ణరాయ
 క్షితివరుచైహిత్రుండైన కృష్ణేంద్రుఁడెల్.

ఉ. ధ్యేయుండు రామరాజ పెదతిమ్మవిభుండనివాఁజివోలిలోఁ
 బాయని భీతిచేత మొనభగ్గుముగాయవనుల్లాలంగనా
 చాయనిజాముఁడడ్డవడ సామజయూధముఁ ద్రుంచెఁ జూపరుల్
 వాయుజుండంచు నెంచఁగనవార్యసముజ్జ్వలబాహుశౌర్యుండై.

ఉ. మావులు నేనుఁగుల్బటసమాజముపీనుఁగు పెంటగాఁగగం
 గావలినుండి కృష్ణదనుకా నెనరించి నిజాముఁ దోలిరా
 మావనినాథుఁ గొండవిభుఁ డాహవకేళిఁ జరించెఁ జూచియా
 దేవతలెల్లనీఘనుండు దేవవరాత్మజుండంచు నెంచఁగన్.

ఉ. ఏలుచు నానెగొంచెపురమింద్రసమానుండు కొండధారుణీ
 పాలుండుబొల్పేశాత్రపులు బంటుతనంబులమాని చావడిఁ

వేళయెఱింగి కాంచి మఱి వేళమునన్తకుటాగ్రరత్నరు
గ్జాలముచేతనాత్మవదకంజయుగంబు నలంకరింపఁగన్.

క. సూరపవాహాధీశ్వరు

కూరిమినుతఁ దిరుమలాంబు గులసతిగమఁజెఱా
దారతవరించె రామ
య్యైరహణుని కొండన్యవతి కడువేడకతోన్.

క. ఆమహితాత్ముని తనయుఁడు

రామాధిపుఁ డహితకమల రాకాశశీయై
భూమిఁ బ్రజలెపుడు నధిక
శ్రీమించఁగ నేలెనీతి చెలువుదలిర్పన్.

సీ. గొబ్బూరి కులవాగ్ధి కుముదాపుఁడొనోబ

విశ్వంభరాధీశ విభునికూర్చి
తనయయా నరసింగమను సూరపాన్వయ
పావనుండగునోబ పార్థివేంద్రు
పుత్రినోబమ్మను బోచిరాత్మైన్మన్మ
పాఘ్యునినుతజానకమ్మనిట్లు
వరుసతో ముప్పురఁ బరిణయంబైవాగ
లలిశంబుననురక్తి నాత్మధర్మ

గీ. వర్తనకును సహాయులై వర్తిలంగ

సఖిలతరభోగభాగ్యంబులాసతీత్ర
యంబుతోఁగూడఁ దాఁజాల ననుభవించె
రామభూవరు కొండ్రాజు రామరాజు.

క. రామూరి తిమ్మరాజధ

రాచక్రేశ్వరుఁడుపాణెరాజప్రియసుతౌ
పోవమచేవినిమోద
ప్రాచుర్యము మదిఁదలిర్పఁ బరిణయమయ్యెన్.

చ. కడిమిఁ గిరిటిచూడఁగనుతిఁ గన్నసిరంగ మహివిభుండుమే

ల్పడకలపోచిరాజ రఘునాథస్మపాలుని కూర్చిపుత్రికన్
బుడమివడంతి దాల్చిననఁ బోలినలక్ష్మమనున్వరించె నిం
డడరఁగ రాఘవుండు జనకాత్మజఁ గయికొనుచుదమేర్పడన్.

క. అతిసుఖనిధి శ్రీరంగ
 క్షితిపతికుదయించిరార్య కీర్తితసుగుణా
 స్వతులు సుతులు పెదవేంకట
 పతి శివవేంకటపతియనఁబరగ రుపురు.

58

SVARAMĒLAKALĀNIDHI.

[By *Ramayāmātya Tōḍaramalla.*]

In the introduction to this work on music the author traces the genealogy of his patron Rāma Rāya. In the Lunar race was born a king called Sṛi Ranga Rāja who married Timmāmba celebrated for her virtues. As a result of their joint penances was born to them a king called Rāma Rāja to whom Krishna Rāya gave his daughter in marriage and was proud of being the father of a daughter in consequence. He went out of Vidyāpura and retired to the fort of Gutti along with his two younger brothers; and, after conquering the traitors to the kingdom, placed the helpless Sadāsiva Rāya on the Karnāṭa throne. With his two younger brothers Timma Rāya and Venkaṭādri he shone like Yudhisṭhira with his brothers Bhīma and Arjuna, and with their help having conquered all Pārasīkas (Muhammadans), filled the whole world with his fame. He had a palace called Ratna Kūṭa constructed by his minister Rāmayāmātya and was struck with admiration as it excelled even Vaijayanta, the palace of the gods. The palace was surrounded by extensive gardens, adorned with statues, which contained cool tanks abounding with swans.

Seated within this palace Rāma Rāya spent his time in the midst of scholars versed in sāhitya (literature), music and other arts. From among them Rāmayāmātya got up and exhibited before them his skill in the art of music. Then Venkaṭādri suggested that Rāmayāmātya should write a book settling the several points of dispute among scholars about music. On this Rāmayāmātya remembering all that the king had done for him, for example, appointing him as the viceroy of the Konḍavīḍu Rājya bordering on the eastern sea; enabling him to grant many agrahāras to Brahmans, and giving him the Jēlūri Simhasanapattana (?), resolved to write a book on music about the several points at dispute, and

dedicate it to Rāma Rāya. The last verse in Prakaraṇa V of the book says that it was completed on the 10th (Daśami) of the Śukla Pakṣa of Śrāvaṇa in the cyclic year Sādhāraṇa corresponding to the Śaka year 1471.

एषां कुलालङ्कृतिरेष जज्ञे श्रीरङ्गनाथो जितराजराजः ।

तथा सदाचारदृशा विविन्ते राजर्षिभावं रमितक्षमो यः ॥ ६ ॥

तिम्भाम्बिका तस्य बभूव देवी साध्वीजनानामिव या समष्टिः ।

सती यशोदा विनतानसूया सुदक्षिणा सत्यवती सुभद्रा ॥ ७ ॥

तपोविशेषेण तयोश्शेषराजाधिराजोऽजनि रामराजः ।

कन्याप्रदोऽस्मै स हि कृष्णरायः कन्यापितृत्वं बहुमन्यते स्म ॥ ८ ॥

भुजो यदीयो भुजगेन्द्रजेता भुवं विभर्तीति न विस्मयाय ।

चेतोणुमात्रं जगदेकधुर्यं शेषाचलेशं वहतीति चित्रम् ॥ ९ ॥

यः खड्गैकसखः सहानुजयुगो निर्गल्य विद्यापुरात्

लब्ध्वा गुप्तिगिरौ सदाशिवमहीपालं निरालम्बनम् ।

स्वामिद्रोहकृतः प्रतीपनृपतीन्निर्जित्य भद्रासने

कर्णाटे भगवानिव ध्रुवमयं कीर्त्या सहास्थापयत् ॥ १० ॥

दधीचिराधेयशिबिक्षितीशजीमूतबाहादिमजीवनाङ्गैः ।

अवाप्तमूर्तेरिह येन कीर्तिः भाति प्रणीतं भुवि वल्लभत्वम् ॥ ११ ॥

तस्यानुजौ विश्रुतनिम्भराजश्रीवेङ्कटाद्रिक्षितिपावभूताम् ।

अजातशत्रोरभिजातवृत्तेः भीमार्जुनौ भीमभुजाविदार्यौ ॥ १२ ॥

अमुक्तपार्श्वद्वितयोऽनुजाभ्यां रामावतारो भुवि रामराजः ।

दिवानिशं दीप्यति शीतभानुदिवाकराभ्यामिव रत्नसानुः ॥ १३ ॥

विजित्य सर्वानपि पारसीकान् रणेषु तत्कीर्तिपटञ्चराणि ।

आधूय भूयो हरितो वधूटीः विशोभयत्येष यशोदुकूलैः ॥ १४ ॥

श्रीरामयामात्यवरेण रत्नकूटाभिदं कारित एष सौधम् ।

आलोकयन्निर्जितवैजयन्तं हर्षोद्धुरो विस्मितमानसोऽभूत् ॥ १५ ॥

अनेकतेजोनिधिराजहंससमाकुलं नित्यमनन्तजिष्णुम् ।

नानासुधर्मावलिनर्मवासमन्यं सुमेरुं समुदाहरन्ति ॥ १६ ॥

मन्दानिलाकम्पितवैजयन्ती मन्दारशारवाव्यतिघट्टनेन ।
 आरामलक्ष्यामरुतां तनोति हल्लीसलीलामिव सस्यलक्ष्मीः ॥ १७ ॥
 पर्वेन्दुबिम्बोपलसीम्नि पादमारोप्य यस्मिन्नधिवासवत्यः ।
 पाञ्चालिकानां मिधुनानि कन्याः पाणिग्रहं प्रापयितुं यतन्ते ॥ १८ ॥
 सौधान्तरेऽस्मिन् कुरुते प्रमोदात् सरामराजस्तमयापनोदम् ।
 सङ्गीतसाहित्यकलाविशेषशेषावतारैर्विवुधैरुपेतः ॥ १९ ॥
 सैलारागकदम्बमातृकलसद्वद्यप्रबन्धादिम-
 द्वात्रिंशद्वरसूदकानधिगतः श्रीपञ्चतालेश्वरान् ।
 श्रीरङ्गद्विपदस्वराङ्गसहितान्सश्रीविलासादिकान्
 त्रिंशद्वासरविप्रकीर्णकमहानर्घप्रबन्धादिमान् ॥ २० ॥
 चेतोरञ्जनषोडशध्रुवमुखानेकार्थगम्भीरषट्-
 चत्वारिंशदुदारसालकमहागूढप्रबन्धान्वितान् ।
 अन्यान्विंशतिरागविश्रुततमश्रीपञ्चरत्नस्फुर-
 द्बीतालङ्कृतसाक्षराक्षपनपर्यायैरुपेतानपि ॥ २१ ॥
 स वैणिकैस्संसदि गीयमानान् समञ्जसश्रावककण्ठनादैः ।
 श्रीरामयामात्यकृतप्रबन्धान् आकर्ण्य कर्णाभरणान्यनन्दत् ॥ २२ ॥
 अत्रान्तरे संसदि रामराजं सङ्गीतसाहित्यविनोदभाजम् ।
 वेलानुरूपं विनयादवादीत् श्रीवेङ्कटाद्रिक्षितिपालसिंहः ॥ २३ ॥
 सङ्गीतशास्त्रे बहुधा विरोधाः सन्त्येव लक्ष्येषु च लक्षणेषु ।
 सर्वं समीकृत्य स राममन्त्री तनोतु शास्त्रं वचसा तवेति ॥ २४ ॥
 अथासनस्यान्तिकभाजमेनमधीतसङ्गीतकलारहस्यम् ।
 श्रीरामयामात्यमिदं बभाषे श्रीरङ्गराजाधिपरामराजः ॥ २५ ॥
 विजानते लक्षणमात्रमेके विदन्ति लक्ष्यं कतिचिज्जगत्याम् ।
 सल्लक्षलक्ष्योभयसारवेदी सन्दृश्यते नैव भवानिवान्यः ॥ २६ ॥
 विद्यानिधिः *कल्लपदेशिकस्ते मातामहो दत्तिलवन्महीयान् ।
 गान्धर्वशास्त्रेषु ततोपि तानि तत्सम्प्रदायेन ततस्स्फुरन्ति ॥ २७ ॥

* This is obviously the commentator, on the Sangitaratnākara of Śārṅgadēva, who calls himself Kaḷḷinātha or Chatura Kaḷḷinātha. In the preamble to this commentary he refers himself to Court of Mallikārjuna (Immaḍidēva Rāya, as he calls him), the son of Praudha Dēvarāya, son of Vijaya, i.e., Dēvarāya II of history.

सङ्गीतशास्त्रेषु मतान्तराणि सन्त्येषु सारांशमुपाददानः ।
 सङ्ग्रहः सल्लक्षणलक्ष्ययुक्तं सङ्गीतशास्त्रं सरसं विधेहि ॥ २८ ॥
 मतानुवृत्त्या भरतादिमानां स्वरप्रमाणं सुलभं कुरुष्व ।
 पतञ्जलिः पाणिनिशास्त्रदृष्ट्या शब्दव्यवस्थां कृतवान्यथादौ ॥ २९ ॥
 हृत्पूरितानन्दमिति ब्रुवाणः कर्पूरवीठीमददादमुष्मै ।
 आदाय तामारचितानुमोदः विचारयाभास स राममन्त्री ॥ ३० ॥
 स एव पूर्वाधिककोण्डवीठिप्रधानदुर्गप्रतिपादनेन ।
 पूर्वाणवेनैव परीतमूर्तेः प्रभुत्वमुर्व्या विततार मह्यम् ॥ ३१ ॥
 अस्य प्रसादादमिताग्रहारप्रतिष्ठयानेकमहीसुराणाम् ।
 आलम्बनं तत्र विधाय तेषामनुग्रहादाप विशालकीर्तिम् ॥ ३२ ॥
 जेलूरिसिंहासनपट्टणेन युक्तां सरन्नामिव हारवल्लीम् ।
 वितीर्थ मे सश्रमवातिराशमेरधीशतामस्य तुलामतानीत् ॥ ३३ ॥
 प्रयच्छति प्रत्यहमत्युदारां सम्माननां सादरमेष मह्यम् ।
 सन्तं जगत्यामुपकर्तुकामः सराजभूरस्यपटुर्मुदेऽहम् ॥ ३४ ॥
 अचिराद्विरचय्याहं स्वरमेलकलानिधिम् ।
 तमस्मै चोपदीकृत्य गम्यासं कृतकृत्यताम् ॥ ३५ ॥
 सोऽयं सङ्गीतसाहित्यलक्ष्मीदक्षिणनायकः ।
 इत्थं विचिन्त्य तं राममन्त्री वक्तुं प्रचक्रमे ॥ ३६ ॥

Prakarāṇa V. Last verse.

शाकेनात्र धराधराब्धि धरणीगण्ये च साधारणे
 वर्षे श्रावणमासि निर्मलतरे पक्षे दशम्यां तिथौ ।
 रामामात्यविनिर्मितस्वरततेस्तङ्गीतिरत्नाकरात्
 सोऽयं मेलकलानिधिर्मतिमतामाकल्पमाकल्पताम् ॥

Colophon.

इति श्रीमदभिनवभरताचार्यवाग्गेयकारतोडरमल्लतिम्मामात्यनन्दनरामा
 मात्यनिर्मिते स्वरमेलकलानिधौ रागप्रकरणं पञ्चमं सम्पूर्णम् ॥

ŚIVATATTVARATNĀKARA

[By Keḷadi Basavabhūpāla.]

This encyclopædic Sanskrit poem containing more than one hundred chapters or kallolas, divided into seven tarangas and dealing with a large variety of subjects was written by the Keḷadi chief Basava Rāja. The book was completed in the year Sarvadhāri corresponding with the Śaka year counted by the Moon (1) Agni (3) ritu (6) and kshmā (earth) (1) or 1631 Ś. corresponding to A.D. 1709. The author has skilfully woven into the body of the work a history of his own ancestors who were prominent subordinates of the emperors of Vijayanagar. At the end of kallola IV the author gives the legendary account of the foundation of the city of Vijayanagar by the sage Vidyāraṇya, and the succession of its sovereigns from the time of Vidyāraṇya as well as the length of each reign. Until we come to the time of Rāma Rāya who died at the battle of Talikota the account is more or less legendary and so not useful for purposes of history.

In taranga II of kallola V there is an account of the origin of the Keḷadi family. In the town of Keḷadi in the Kannaḍa country there was a person named Basava, who had married a woman of the same name and who was a devotee of Śiva. The couple had four sons. After the death of Basava and two of his sons, his wife was bringing up the two other sons who were named Chauḍa and Bhadra, and in due course had their marriages performed. Once when Chauḍa was attending to the ploughing of his land his ploughshare is said to have come across a large amount of buried treasure. With the aid of the treasure he managed to become a Grāmādhipa (headman of a village). He then collected a small company of soldiers. The king of the country, on hearing of this, sent for Chauḍappa. Much pleased with him on hearing his story, the king made him governor of Pulladésa with the title Keḷadi Chauḍappa Nāyaka. Then Chauḍa returned to Keḷadi and, constructing the temple of Ramēśvara there, made to it large endowments. He had two sons who were named Sadāśiva and Bhadra. Having taught both of them the several śāstras and arts, he nominated Sadāśiva Nāyaka as his successor and died soon after.

Sadāśiva governed his province righteously, and the people were very happy under him. He married two wives from the elder of whom he had a son Doḍḍa Sankanna Nāyaka, and from the

younger Chikka Sankaṇṇa Nāyaka. He had these two sons properly educated. At that time Rāma Rāya, the ruler of Vidyānagara (Vijayanagar), wanted to fight with the rulers of Kalyāna and Kalubarigi, and summoned Sadāśiva Nāyaka to his aid. He then sent his own army also along with Sadāśiva Nāyaka. Hearing of this the lord of Vijayāpura (Bijapur) sent his own army to oppose. The two armies met and the Bijapur forces were defeated and driven away from the field by Sadāśiva Nāyaka. He then captured the valuable possessions of the enemy's army and accompanied by the emperor Rāma Rāya, who admired his achievements, proceeded to capture the town of Kalyān.

During the siege of the place the emperor once summoned before him all his generals and throwing the weapon called 'yamadam-strika' into the fort asked which of them would enter the fort and fetch him back the instrument. When all the other generals kept quiet, Sadāśiva Nāyaka alone was able to storm the fort and bring back to his master the weapon. The sovereign was greatly pleased with this and bestowed upon him the title Koṭikolāhala, and the governorship of the three provinces of Gutti, Bārūr, and Pangalūr. He also granted him the right to affix the title Rāya Nāyaka to his name and honoured him in other ways. Sometime after this the emperor sent him against the barbarian Nāyakas (Dasyunāyakas) of Chandragutti whom he completely vanquished. He was then sent against Barid Padishah (of Bidar) whom he captured along with the seven constituents of his royalty (Saptāṅga), and brought him as a present to his master. The emperor gave him the title of Śatrusaptāṅgaharaṇa (capturer of the seven constituents of royalty of his enemies), and honoured him in other ways. Some time after this a chief called Sālva Timma marched against his enemies according to his directions.*

Then Sadāśiva was directed by the emperor to march against the Tauḷavas (people of the Tulu country) and the Keraḷas (the people of Malayālam). He defeated the people of the places completely and planting a pillar of victory in the country added all the territory to his master's empire. Then the emperor wanted to march against two chiefs called Yaḍava and Murāri, in the country of Jālihāḷu. Sadāśiva dissuaded the emperor from undertaking the expedition himself and marching against them, defeated

* We do not know who this chief was. He is different from the famous minister of Krishna Rāya of the same name, and the Sālva Nāyaka, the rebel governor of the time of Achyuta Rāya. The present passage merely mentions him as a subordinate of Sadāśiva Rāya Nāyaka, but no definite achievements are ascribed to him.

them both and brought them prisoners to him. The emperor then gave him the title Yaḍavamurāri-Koṭikolāhala. After this Sadāśiva retired to his own province. There he made extensive endowments to the God Rāmēśvara and founded the town of Sadāśiva Sāgara. He also founded the Agrahāra called Sadāśivapura and built therein several temples.

Later on when he found that the governor of Bankāpura, Mādarasā by name, had grown conceited he marched against him and capturing him, led him a prisoner to the emperor. Then his brother Bhadrappa Nāyaka who had gone on a pilgrimage to Benares returned, and he spent some time with him. He later bestowed upon him the title of Immaḍi Sadāśiva Nāyaka and anointing him as the governor in his stead retired to the forests in the evening of his life.

After Bhadrappa Nāyaka ruled for some time he nominated the elder of his nephews Doḍḍasankaṇṇa Nāyaka as his successor and the younger Chikkasankaṇṇa Nāyaka as the heir-apparent, and taught both of them the science of politics.

Kallōla V. Taranga II.

देशस्मिन्केलदीनामि पुरे गार्हस्थ्यमाश्रितः ।

गुरुभक्तिपरस्तस्थौ शैवो बसवनामकः ॥

स नाम्न्या कान्तया युक्तः शिवया स यथा शिवः ।

तस्य पर्याप्तवसनाशनसौख्यस्य जज्ञिरे ॥

क्रमात्कुमाराश्चत्वारः पुमर्था इव धीमतः ।

कालक्रमेण सविधं शिवस्य समुपेयुषि ॥

तस्मिन्नथानुगतयोस्तं द्वयोस्तुतयोरपि ।

अवर्धेतां चौडभद्रनामानौ द्वौ कुमारकौ ॥

ताभ्यां माता बभौ भानुचन्द्राभ्यां द्यौरिवोन्नता ।

उद्वाहमङ्गलमपि कारयामास सा तयोः ।

अनन्तरं च सुखिनोस्तिष्ठतोरेकदा तयोः ।

स्वकारितां कृषिं द्रष्टुं चौडनामा विनिर्गतः ॥

*

*

*

*

तत्प्रसादमहिम्नाऽस्य कदाचित्स्वपतो निशि ।

स्वप्नो जातस्त्रियामान्ते निधिसम्प्राप्तिदृक्कः ॥

ततः प्रातस्समुत्थाय तत्फलं च विमृश्य सः ।
निधानं लब्धवान्पश्चाद्बहुद्रविणपूरितम् ॥

Taranga IV.

* * *
तदुत्तरं प्रवृत्तस्तु वृत्तान्तश्रौडभूपतेः ।
उदीर्यते विस्मयकृत्क्रमादवहितश्शृणु ॥
ईश्वरानुग्रहादेनं निधिं संप्राप्य तद्वलात् ।
ग्रामाधिपत्यमासाद्योत्तरोत्तरसमृद्धया ॥
प्रसादयत्पूजया तं रामेशं लिङ्गरूपिणम् ।
ततः परिमितां सेनां संगृह्णाति परानपि ॥
तस्मिन्संगृह्णाति श्रुत्वा सार्वभौमः प्रहर्षितः ।
आनाय्य तं क्रमादेनं मुदन्तं तन्मुखोक्तिः ॥
श्रुत्वायं सुमहान्शौर्यसम्पन्न इति नन्दितः ।
पुल्लदेशं वशं तस्य विधाय तदनन्तरम् ॥
नामादात्केलदीचौडप्पनायक इति स्वयम् ।
लब्ध्वा नाम च देशं चानुज्ञया तस्य निर्गतः ॥
केलदीस्थलमासाद्य तत्र रामेश्वरस्य सः ।
आलयं गुरुनिर्मायशुवं भूयो वितीर्य च ॥
उपचाराय पर्याप्ता सहर्षयदीश्वरम् ।
दुष्टानां निग्रहं स्वैरं शिष्टानां परिपालनम् ॥
कुर्वन्स्वबाहुशौर्येण सम्पदा चाभ्यवर्तत ।
सुतौ तस्मादजायेतां यथाब्धेरिन्दुकौस्तुभौ ॥
तौ सदाशिवभद्राख्यौ प्रख्यातिं प्राप्नुतां ततः ।
शस्त्रविद्याब्धिपारीणौ निपुणौ किञ्च नीतिषु ॥
बाहनारोहणाभिज्ञाबुद्धसदृशस्त्रियौ ।
विधाय च तयोर्मध्ये श्रीसदाशिवनामके ॥
उद्बोदुमक्षम इव सर्वा राज्यधुरं न्यधात् ।
नीतिं चोपादिशत्तस्मै भूमिपालजनोचिताम् ॥

साधुनीतिमुदीर्यैवं सप्रपञ्चं सुताय सः ।
 केलदीस्थितरामेशप्रसादात्प्राप्तवान्निधिम् ॥
 चौडनायकनामाङ्गो नृपः कैलासवासिनः ।
 सन्निधिं दुर्लभं लब्धुमिव कैलासमासदत् ॥
 ततस्तस्य सुतः श्रीमान् सदाशिवमहीपतिः ।
 शशास सकलं राज्यं धर्मेणैव यशोनिधिः ॥

Taranga V.

ततस्सदाशिवनृपे बहुधा राज्यशासिनि ।
 महीसुरास्सुराश्चापि बहुधाराज्यहर्षिताः ॥
 ज्योष्ठायामस्य भार्यायां दोड्डुसंकण्णनायकः ।
 कनिष्ठायां तु सञ्जातश्चिक्कसंकण्णनायकः ॥
 तावेधेतां सुतौ राज्ञो जनरागोदयाविव ।
 उभयोरनयोर्विद्याभ्यासं स्वयमकारयत् ॥

* * *
 अशात्रवां महीं कुर्वन् गोपायति यदा तदा ।
विद्यानगरवर्ती यो रामराजः क्रमागतः ॥
कल्याणकल्लुबुरिगिवर्तिना विग्रहेच्छया ।
 आनाययदमुं स्त्रीयैः पुरं साहाय्यकाय सः ॥
 सहैतेन बलं स्वीयं चतुरङ्गं नियोजयत् ।
 बलेनानेन सहितस्त्वमग्रे यानमाचर ॥
 इत्याज्ञप्ते पुरोयाते श्रीसदाशिवनायके ।
 श्रुत्वास्थ पुरतो यानं विजयरूपपुरेश्वरः ॥
 तेषां सहायकोद्युक्तो जेतुमेनं पुरः स्थितम् ।
 प्राहिणोद्धलिनो योद्धुं प्रमुखान्मेच्छनायकान् ॥
 न्यरुन्ध न्नस्य ते मार्गं सन्नद्धा युद्धकर्मणि ।
 जितेन लभ्यते लक्ष्मीमृतेनापि सुराङ्गना ॥
 क्षणविध्वंसिनः कायाः का चिन्ता मरणे रणे ॥
 इति युद्धाय सन्नद्धः परान्पर्यभवत्क्षणात् ।
 अन्धकारानिव रविर्मैघानिव च मारुतः ॥

पलायितानां तेषां तु सर्वस्वं स्वैरहारयत् ।
 सङ्गतेन तदारामराजेनाह्लादिचेतसा ॥
 सहैव निर्ययावग्रे कल्याणवरणं प्रति ।
 गच्छन्सच कियदूरं तं सन्निहितमैक्षत ॥
 सार्वभौमस्तमालोक्य कौतुकेन करस्थितम् ।
 यमदंष्ट्रायुधं स्वीयं प्राकारस्यान्तराक्षिपत् ॥
 अथ राजा प्रतीतान्स्वान् अदिशच्चापि यूधपान् ।
 वरणाक्रमणं कश्चिद्युष्मासु रचयत्विति ॥
 सर्वेषु तूष्णींभूतेषु सदाशिवनृपः स्वयम् ।
 ततस्तस्याभ्यन्तरं च प्रविशन्यमदंष्ट्रिकाम् ॥
 गृहीत्वा तां ततस्सार्वभौमायाकुरुतोपदाम् ।
 सहायो यन्त्रकालेन द्वारोद्घाटनकारिणा ॥
 सार्वभौमोददौ तस्मै कोटिकोलाहलाभिधाम् ।
 विरुदानि महार्घाणि वसनाभरणानि च ॥
 देशास्त्रीन् गुत्तिवाकूरुपुङ्गलूरुपदाङ्कितान् ।
 रायनायकनामापि निधायास्य महीपतेः ।
 बहुधा मानयामास श्रीसदाशिवनायकम् ।
 सोऽप्याख्यया तदा भूरिप्रख्यातिमपि लब्धवान् ॥
 अनन्तरं कतिपयदिनेषु क्षपितेष्वसौ ।
 चन्द्रगुप्तिस्थितैर्दस्युनायकैर्भूर्यूपद्रुतः ॥
 सार्वभौमो निग्रहार्थं तेषामेनं समादिशत् ।
 अयं च रचयामास तेषां निग्रहणं ततः ॥
 पुनः कियदिनादूर्ध्वं दूतैरानाय्य तेन सः ।
 बरीदपादुशाहस्य विजयाय प्रचोदितः ॥
 विजितं तं करे कृत्वा सह सप्ताङ्गसम्पदा ।
 उपहारं समकरोत्तस्मै साकं यदा तदा ॥
 सन्तुष्टस्तु ददौ शत्रुसप्ताङ्गहरणाभिधाम् ।
 किंचारुणध्वजपटं दुन्दुभिं वाद्यपञ्चकम् ॥

मनोज्ञानि च वासांसि विरुदाभरणानि च ।
 ततो याति कियत्काले साल्वतिम्माभिधानवान् ॥
 तदनुज्ञां समासाद्य न्यगृह्णन्निजतेजसा ।
 अनन्तरं सार्वभौमः सदाशिवनृपं प्रति ॥
 मायोपायेषु चतुरान् स्वासाध्यान्केरळाधिपान् ।
तै(तौ)लवांश्च तथा जेतुमादिदेश महीपतिः ॥

* * * *
 तानीश्वरप्रसादेन पौरुषेण च भूयसा ।
 सदाशिवमहीपालः केरळादन्पराभवत् ॥

* * * *
 एवं केरळभूपादीन् सार्वभौमस्यनुज्ञया(?) ।
 सबलान्परिभूयाथ गृहीत्वापि बलं ततः ॥
 संस्थाप्य स जयस्तम्भं तद्देशाभ्यन्तरे क्वचित् ।
 सकलान् सार्वभौमं स प्रापयामास तान् नृपान् ॥
 अनन्तरं जालिहाळदेशाधीशौ विरोधिनौ ।
 यडवश्च मुरारिश्चेत्युभौ बहुपराक्रमौ ॥
 निगृहीतुः परासाध्यौ स्वयं यातुं चिकीर्षति ।
 सार्वभौमे तान्निवृत्य स्वयं गत्वा समं बलैः ॥
 तद्दूर्गवरणं सद्यः प्रविश्यान् च तावुभौ ।
 जग्राह च यथा रामः कुम्भकर्णदशाननौ ॥
 प्रसाध्य दुर्ग्रहं दुर्गं जित्वा दुर्निग्रहौ च तौ ।
 आनीय दर्शयामास राज्ञे सोयं तदा ततः ॥
 लब्ध्वा यडवमुरारिकोटिकोलाहलाभिधाम् ।
 ततस्सदाशिवनृपः स्वदेशं समुपेयिवान् ॥
रामेश्वरस्य पूजार्थं ददौ क्षेत्राणि भूरिशः ।
 नगरं कारयामास स सदाशिवसागरम् ॥

ततः कुशावतीतीरे सदाशिवपुराह्वयम् ।
 अग्रहारं स्वनाम्नैव व्यतनोदीशितुष्टये ॥
 विप्रैर्विमलसद्वृत्तैः सद्वृत्तजनितैरपि ।
 अग्रहारः कृतो भूमेर्मुक्ताहार इवावभौ ॥
 सदाशिवेश्वरं तत्र प्रत्यस्थापयदाहृतः ।
 स्वनाम्नैव यथा रामः पुरा रामेश्वरामिधम् ॥
 अथावरणदेवांस्तं परितोस्थापयत्ततः ।
 तन्नित्यपूजापर्याप्तं क्षेत्रं तेभ्योऽपि सोऽमुचत् ॥
 महादानोदितैः कीर्तिखण्डैष्णोडशभिर्व्यधात् ।
 सर्वेश्वरशिरः श्लाघ्यं स्वयशश्शशिमण्डलम् ॥
 ततः कदाचित्साम्राज्यदर्पितं जेतुमिच्छति ।
 स मादरसनामानं बंकापुरनिवासिनम् ॥
 निगृह्य तं गृहीत्वाथ निनाय नृपसन्निधिम् ।
 अथानुजे समायाते काश्या भद्रप्पनायके ॥
 तेन साकमयं निन्ये कंचित्कालमवन्महीम् ।
 तस्य दत्वेम्मडिसदाशिवनायकनाम च ॥
 पट्टाभिषेकमकरोद्गन्तुकामस्तपोवनम् ।
 स राज्येऽवस्थितान् बाह्यान् निगृह्य श्रेयसे रिपून् ॥
 आन्तरानिव तान्जेतुमाश्रमं स्वयमाश्रयत् ।
 ततस्सदाशिवनृपः काले क्रियति निर्गते ॥
 मुञ्चन्नपि पुनर्नैव सदाशिवपदं जहौ ।
 ततो महीं भद्रभूपः कंचित्कालं शशास सः ॥
 ज्यायसस्सुतयोश्शस्त्रशास्त्रविद्याप्रवीणयोः ।
 स्वराज्यभारं निदधौ दोडुसंकणनायके ।
 यौवराज्यं कनिष्ठस्य चिक्कसंकणनायके ।
 ताभ्यां राज्यस्थिरिभावसाधनत्वमुपेयुषीम् ॥
 उपादिशद्राजनीतिं प्रेम्णा भद्रप्पनायकः ।
 अनन्तरं च संकणनायको राज्यमन्वशात् ॥

Colophon.

इति श्रीमदनाद्यनन्तसकलतत्त्वोत्तीर्णषडध्वोपादानाबिन्दुकारणचिदम्बरशक्ति-
समान्वितपरमेश्वरप्रसादासादितशिवाद्वैतविद्याविशारदश्रीमत्केळिदाबसवरोजन्द्रिविर-
चितवेदागमान्तर्गतविधिविद्यातन्त्रसारभूतशिवतत्त्वरत्नाकरे पञ्चमकल्लोले सदाशिव-
नृपचरित्रमायोपायवर्णनं नाम पञ्चमस्तरङ्गः ॥

60

PRAPANNĀMRTAM.

[By Anantāchārya.]

At the close of this work the author gives a short account of his own preceptor and his family. In the family of the famous Śrīśaila-pūrṇa, the maternal uncle of Rāmānuja, was born Tātāchārya who was a great scholar. He was the son of Śrīnivāsa Guru and was learned in all Śāstras. He was the āchāryā (preceptor) of Rāma Rāya, emperor of Vijayanagar, who ruled after Krishna Rāya. On one occasion Rāma Rāya took his preceptor along with him to Chandragiri. At that time there was a scholar, born in the Vādhūla Gotra, called Mahāchārya (Doddāyāchārya). He lived at the sacred town of Ghaṭikāchala (Sholighur). He had defeated all the Śaiva scholars of Chitrakūṭa (Chidambaram) among whom there was the famous scholar Appaya Dikshita. After the victory he wanted to establish the worship of Govindarāja once more in the temple of Chidambaram from where his idols had been removed by the Chōla king Krimikanṭha. This he was able to accomplish with the assistance of the emperor Rāma Rāya and his Guru Tātāchārya.* Appayya Dikshita had also written a work on Advaita called Advaita Dīpika. In refutation of the work Mahāchārya wrote the Chandamārutam, and Tātāchārya, Panchamata Bhanjanam.

Chapter 126.

श्रीनिवासगुरोः पुत्रः तातार्यो लोकविश्रुतः ।

स तातदेशिकश्श्रीमान् महात्मा शास्त्रवित्तमः ॥

ग्रन्थं विधाय विख्यातं यः पञ्चमतभञ्जनम् ।

विख्यातस्सर्वलोकेषु महात्मा विबुधाग्रणीः ॥

* Chapter XII, Ancient India by S. K. Aiyangar about the temple of Govinda Raja and Vol. X, Purchus, His Pilgrimes, Chapter VII, Jesuit Observations of India.

महांस्ताद्विषयश्चोको गीयते लोकविश्रुतः ।
 शुकतातं त्रयीमार्गे तत्तातं तच्चनिर्णये ।
 तत्ताततातमाचारे ताताचार्यमहं भजे ॥
श्रीरामदेवरायाख्यः कृष्णरायादनन्तरम् ।
 शशास राज्यं धर्मेण गुरुभक्तिपरायणः ॥
 स भूपतिर्महातेजाः ययौ चन्द्रागिरिं प्रति ।
 गुरुं तातार्यमादाय रामरायाभिधस्तदा ॥
 तस्मिन्काले महाचार्यस्सर्वशास्त्रविदां वरः ।
 अवर्तताप्रतिद्वन्द्वो बाधूलो घटिकाचले ॥
 खिलीकृतं चित्रकूटं क्रिमिकण्ठेन यत्पुरा ।
 तत्प्रतिष्ठापितुं सम्यक् तदा मेने महागुरुः ॥
 रामरायसहायेन महाचार्यो महायशाः ।
 दुर्जयानपि निर्जित्य शैवान्शास्त्रविदुत्तमः ॥
 स सम्यक् स्थापयामास गोविन्दं चित्रकूटके ।
 गोविन्दराजो भगवान् महाचार्यप्रतिष्ठितः ॥
 महोच्छ्रायश्चित्रकूटे ह्यद्यापि परिदृश्यते ।
 शैवशास्त्रविदां श्रेष्ठो श्रीनानप्पयदीक्षितः ॥
चित्रकूटे जितारातिः अशोभत महायशाः ।
अद्वैतदीपिकाभिख्यं ग्रन्थमप्पयदीक्षितः ॥
 चकार भगवद्देषी शैवधर्मरतस्तदा ।
 महाचार्यस्स तां श्रुत्वा तस्याः प्रतिभटे तदा ॥
चण्डमारुतनामानं विदधे ग्रन्थमुत्तमम् ।
 अद्वैतदीपिकानाशस्ततोऽभूच्चण्डमारुतात् ॥
 प्रचण्डमारुते दीपप्रकाशस्स्यात्कथं भुवि ।
 विधाय तातयाचार्यः तत्पञ्चमतभञ्जनम् ॥
 श्रीरामानुजसिद्धान्तमव्याहतमपालयत् ।
 महाचार्यो महातेजाः स कृत्वा चण्डमारुतम् ॥
 अव्याहतं यतीन्द्रस्य तं सिद्धान्तमपालयत् ।

तत्र संवर्धितं सम्यक् श्रीरामानुजदर्शनम् ।
आचन्द्रतारकं भूष्यामवर्धत सुविस्तरम् ॥

This passage says that Appayya Dīkshita wrote Advaita Dīpika. But the work that now exists with that name is not written by him but by Nṛsimhāśrama. We do not know whether this refers to the same, in which case the statement is incorrect. Else Appayya Dīkshita should have written another work of the same name which has not come down to us.

61

BĀLABHĀGAVATAM.

[By *Konērunātha Kavi.*]

This Telugu poem dealing with the story of the Bhāgavata was written by Dōnūru Kōnērunātha Kavi and dedicated to his patron Chinna Timma Rāja of the Āravīṭi family. This chief was born in a collateral branch of the same family to which Rāma Rāya and the later emperors of Vijayanagar belonged. A lengthy account of the ancestors of the chief is given at the beginning of the work. In the family of the Lunar race of kings was born the famous Āravīṭi Bukka who was a staunch friend and supporter of the emperor Śaḷuva Narasimha. By his wife Ballāmbika he had a son called Rāma Rāya. This Rāma Rāya was the Governor of the fortress of Kandanavolu (Karnul), and defended the place against the chief Savāi who came against him with a force of 70,000 horse. Not only did he defend the place but sallied out of the fort and dealt severe destruction to the forces of the Savāi. This Savāi seems to refer to Yusuf Adil Shah, the famous founder of the line of the Bijapur Sultans, who was also called Savoyi. Ferista tells us that he was so called after a Persian village of the name where he was brought up. [But the title is also used in India with regard to people who have had nothing to do with Persia. The word has also got another form Sapāda in which form it occurs in copper-plate inscriptions, and means one and one-fourth. When applied to a man it signifies that he is a great dignitary although we are not in a position to state the exact significance.] Rāma Rāja also marched against the chief Kācha, and defeating him completely captured his fortress Adavani (Adoni). Rāma Rāja had a son called Timma by his wife Lakkāmba. Of this Timma the work narrates two miraculous exploits. He is said to have restored the lost eyesight of a shepherd. Once when he

was marching with his army in a mountain pass during summer his soldiers were suffering very much from heat and thirst. The king by his devotion to the God, Doni Śrī Ranga Rāja, caused a spring to rise out of the mountain-side and was able to appease the sufferings of his soldiers.

He defeated Ēdula Khan (Adil Khan) at the battle of Mānuva (Manve). He also marched against the rebel governor of Ādavani (Adoni) and brought him a prisoner before his sovereign Vīra Narasimha Rāya and was presented by him with a Gaṇḍapendēra (Anklet) in appreciation of this service. He was also the patron of the Telugu poem Bālabhāgavatam. He married Gōpama Dēvi, and had by her several sons as Tirumala, Viṭṭhala, Chinna Timma and Pāpa Timma. He had also another wife called Tirumala Dēvi by whom he got the sons Kōnappa and Śrī Rangarāja.

Of these sons the eldest son Tirumala constructed maṇṭapas, choultries and a garden, and made arrangements for several forms of worship to the God Nṛsimha at Garuḍādri (Ahobilam). He also constructed the big tank of the temple of Bhārgava Nṛsimha at Ahobilam.

His younger brother Chinna Timma was the most famous of all brothers. He was a great conqueror and the Chola, Kēraḷa, Pāṇḍya, and Tiruvaḍi sovereigns used to wait upon him with presents of horses of various breeds, gold and precious gems. He restored to the Tiruvaḍi (the king of Travancore) his lost territory, and was called Tiruvaḍi Rājyasthāpanāchārya. He also defeated the Pāṇḍya sovereign who had fought against the Tiruvaḍi.

అనవద్యగుణుడైన యతనివంశమున
 ఘనుడారవీటిబుక్క-స్వపాలుండెనె
 నరనాథమణిపాశ్వ నరసింగ రాయ
 వరసఖుండ్లబుక్క వసుధేశుఁ డలరె
 నామహిపతికి బల్లాంబికయందు
 రామస్వపాలుండు రాజేంద్రుఁ డొదవె
 నెందు నెన్నంగఁజాలు నిధిశౌర్యమున
 గందనవోలి దుర్గంబులొనుండి
 బుక్కయరామభూభుజుఁ డెల్ల నృపులు
 నెక్కువ యిదియని యెన్నంగఁజాలి
 వీరులు డెబ్బదివేపురాశ్యకులు

శేరి గొల్వంగవచ్చిన సేవానెదిరి
 కలనంది పంచబంగాళంబు సేసి
 గెలిచె దచ్చరితంబు గీర్తింపదరమె
 వినుతింపదగునాదవేని దుర్గమున
 ననతుండైయుండుకాచాధీశు గెలిచి
 యరుదుగా సప్తాంగహరణంబు సేసె
 గరిమోన్నతుండు బుక్కయరామవిభుడు
 మహిమవంతుడు చిత్తమతకృతాంతుండు
 సహజదైర్యుడు రామజనవతి వెలసె
 నారామనృపతిలక్కాంబికయందు
 ధీరునందనుగాంచె దిష్టభూవరుని
 బరిపాటిమించు ముప్పది రెండురాజు
 వరలక్షణంబుల వజ్రలెడువాడు
 ఉన్నతకీర్తుల నొనరు నర్జునున
 కెన్నంగ నలువది యేనవవాడు
 ధరణి హరిశ్చంద్ర దశరథాత్మజుల
 సరసకెక్కిన నిత్యనంపదవాడు.

రాజచంద్రుడు రామరాజు తిమ్మయ్య
 యపదృష్టియగునొక్క యాభీరునకును
 నిపుణుండు వేంకట నిలయుండు చక్రి
 యొకకంటి చూపుతా నొసంగి స్వప్నమున
 బ్రకటుండై తిమ్మభూపాలు మన్నించి
 ఓకృతకృత్య నీకుర్వీశు లెనయె
 నీకహూబలపుణ్యనిధి మోక్షమిత్తు
 గరుణ గోపాలుని కడమచూపిమ్ము
 నరవాధయనుచు నానతియిచ్చుటయును
 గొలువులొ నగ్గోపకునకు జూపొసంగె
 బలబలభద్రుడా పాండువంశజుడు
 ధన్యుండు రామభూధపు తిమ్మనృపతి
 సైన్యసమేతుండై చైత్రమాసమున

దండువోపుచునుండి తనభటుల్ త్రోవ
 నెండిననోళ్ల దప్పెఱఁగించుటయును
 నిండుచి త్తమున దోనిసిరంగరాజు
 కొండనె త్తమున వైకుంఠుని దలచి
 గోవిందువేడి గ్రకుటనమెకటబుగ్గ
 భూవినుతంబుగాఁ బొడవంగఁజేసె.
 నందఱుజూడంగ నన్నీరమచటఁ
 గ్రందుగావిలసిల్లె ఘటికాద్వయంబు
 కడిమిమైమానువకడరణ్యోని
 గడుసరి నేదులఖానుజయించె
 విక్రమంబున నాదవేనిదుర్గంబు
 విక్రాంతులెన్నవే వేగసాధించి
 సిరులతో వీరస్థసింహరాయలకుఁ
 బరుషాత్ముఁ దుర్గాధి పతి నొప్పగించి
 గరిమ స్వామిద్రోహగండపెండార
 మరిభీకరముగ రాయగొసంగనొండె
 లాలితకీర్తి విలాసుండుపద్య
పాలభాగవత ప్రబంధనాయకుడు

*

*

*

*

నాపార్థివోత్తము నగ్ధాంగలక్ష్మి
 గోపమాంబిక సతిగుణనిధానంబు
 గోపమాంబయఁ దిమ్మకుంభినీశుండు
 నేపైనభక్తిలక్ష్మీశుఁ బూజించి
 మహిమతోఁ దిరుమలమనుజు నాధుండు
 విహిత ద్విజయుండువిట్టలేశ్వరుండు
 రాజిల్లి చినతిమ్మరాజచంద్రుండు
 తేజంబుగల పాపతిమ్మభూపతియు
 ననునట్టి పలుపురనాత్మసంభవులఁ
 గనిరిందువంశంబు ఘనతకునెకటఁ
 దెలివిలో మఱియునాతిమ్మ భూవరుండు
 తిలకించు తిరుమలదేవిజేపట్టి

గనియెఁ గోనవమహీకాంతు శ్రీరంగ
 మనుజేంద్ర రామలక్ష్మణులఁ బోలంగ
 ననితర సమవృత్తి నందఁగజుండు
 దినపతి తేజుండు తిరుమలస్థపతి
 యొనరించె శ్రీమదహలబలపతికి
 పనముమంటపమును పరసక్రములును
 కర్పూర కస్తూరికాగంధశేవ
 యర్పించె నాగరుడాద్రి నాథునకుఁ
 జెలంగు భార్గవనిధి శ్రీనృసింహునకు
 నెలకొన్నభక్తి గోనేజుగట్టించె
 సంకీర్ణదానంబు సముదయయోగ
 పంకిల నిజసభాభవనాంగణుండు
 శూరుండు భూషితసోమవంశుండు
 ధీరతాహేమాద్రి తిరుమలస్థపతి
 సకలకీర్థంబులఁ జరియింపఁగలుగు
 సుకృతమాజననాథుఁజూచినఁగలుగు
 నిందజులొన లక్ష్మీశకారుణ్య
 నందితస్థితి కృతినాయకుండైన
 యీచినతిష్ఠరాజేంద్ర చంద్రముని
 రాచరగమేరికిఁ బ్రణుతింపఁదరమె
 ధీరులు కేరళతిరువడిపాండ్య
 చేరచోళాదిక క్షితినాథవరులు
 కదిసికంభాణ తుక్టారాదిభేద
 విదితంబులగునట్టి వివిధవాహములు
 నౌపవాహ్యత గల్గియష్టమదంబు
 లేవుమాపఁగనుండు నిభవిశేషములు
 గణికాగణముల లెక్కలువెట్టరాని
 మణికాంచనాదుల మహితవస్తువుల
 నవహితులై యుపాయనములఁదెచ్చి
 యవసరంబుల వారియాజ్ఞలోనిలిచి
 తెలివి మీఱఁగఁ జినతిష్ఠభూపాలు
 కొలువువేళలు గాచికొనియుండురర్థి

శ్రీరాఘవుండు దక్షిణదిగంతమున
 నారూఢియున్న శౌర్యము పెంపు నెఱపి
 పౌలస్త్యులంకలోఁ బట్టంబుగట్టి
 యాలీలల్పవేదయ్యో దిరువడిని
 పదపడియారామ భద్రుఁడేతనదు
 కొడువదీర్చుటకు నైగొబ్బునమఱల
 చినతిన్ననృపతి యైసిరిమించఁబుట్టి
 ఘనతనిద్దిశయెల్లఁ గ్రమ్మఱఁగెలివి
 బలిమిమైఁదిరువడిఁ బట్టంబుగట్టె
 నలవిమేయారాజ హరిణాంకుఁబొగడ
 నిలదన విద్యతఁగ వీంద్రగేహములు
 కలితేభమద జలగంధముల్లాఁగ
 నాసక్తివొనరించునన నారెపీటి
 శాసను వితరణోత్సవమెన్నఁదరమె
 యీదృశగుణ రమాహితుఁడైనవిజయ
 మోదవంతునకు సన్మూర్తివంతునకు

*

*

*

*

కృతకృత్యునకుఁ జంద్రగిరిముఖ్యదుర్గ
 వితత మహేశ్వర్య విలసితాత్మనకు
 బాటితకేరళ భామినీగర్భ
 ధాటీలసద్ధణంధణినాడునకు
 తిరువడిరాజ్యప్రతిష్ఠాపకునకు
 విరచిత పాండ్యభూవిభుశాసనునకు
 చేరచోళాదిక క్షీతినాథమకుట
 హారనీరాజన వ్యాద్యపాదునకు.

62

YĀDAVĀBHYUDAYA VYĀKHYA.

[By Appayya Dikshita.]

This is a commentary on the Sanskrit poem Yādavābhyudayam of the great Śrī Vaiṣṇava teacher Vedānta Deśika, by Appayya Dikshita, the famous Śaiva scholar. In the beginning he says

that he wrote it at the instance of his patron Chinna Timma Rāya, and gives the genealogy of his family. In the Lunar race of Kshatriyas was born a famous king called Rāma Rāja. By his wife Gopī Dēvi he had a son called Timma Rāja. This Timma Rāja had many sons on account of his devotion to Venkaṭeśa, the god worshipped at Tirupati. Of these Chinna Timma became famous on account of his valour and achievements. He planted a pillar of victory, in token of his conquest, near the mountains of Malaya (the Western Ghats in the Tinnevely District and Travancore). He was also a good scholar and patron of poets. Once he heard the poem Yādavābhyudayam read out to him by scholars, and being struck with its many merits directed the scholar Appayya Dīkshita to write a commentary on the work.

The prince who is described in this extract, was a first cousin of the well-known Aliya Rāma Rāya, who was killed in the battle of Talikota. During the latter's reign he led an expedition to the extreme south of the Peninsula against the Pāṇḍya and Tiruvaḍi (Kēraḷa) chiefs; and, having subdued them completely, he planted a pillar of victory on the banks of the Tāmraparṇi.

वंशे महति सुधांशोः पाण्डुसुतप्रवरचरितपरिपूते ।
 आसीदपारमहिमा महीश्वरो रामराज इति ॥ २ ॥
 उदपादि तिम्माराजस्ततोऽम्बुधेरिव सुधामयान्मणिराजः ।
 हृदयंगमं मुरार्यमलंचक्रे प्रभेव गोपी देवी ॥ ३ ॥
 राजर्षिरेष सुचिरं धुरि स्थितस्तत्सन्धानाम् ।
 आराध्य वेङ्कटेश्वरमलभत लोकोत्तरान् पुत्रान् ॥ ४ ॥
 तेषु महितेषु जयति त्रिदिवाधीशेषु पद्मबन्धुरिव ।
श्रीचित्रितिम्मराजः प्रतापनीराजितक्षमावलयः ॥ ५ ॥
 ह्रवमानस्य समुद्रे सेतोश्शैथिल्यशङ्क्या निहिताः ।
 कीला इव भासन्ते तत्रत्या यस्य पृथुजयस्तम्भाः ॥ ६ ॥
मलयाद्रिकठकनिकटे विन्ध्य इवाभाति यज्जयस्तम्भः ।
 अद्यापि नागतोऽसीत्यगस्त्यमनुयोक्तुमन्तिकोन्मग्नः ॥ ७ ॥
 सूक्तिमयैस्स्वप्रभवैरमृतैराप्याययन् सदा विबुधान् ।
 कुलकूटस्थस्येन्दोराचारं योऽनुवर्तते धीरः ॥ ९ ॥

साहित्यगोष्ठीं सरसामातिष्ठन्नयमेकदा ।

यादवाभ्युदयं काव्यमश्रीषीद्विदुषां मुखात् ॥ १० ॥

अव्याख्याततया पूर्वैरनभिव्यक्तभावकम् ।

अघृष्टमिव शिल्पज्ञैरभिजातं हरिन्मणिम् ॥ ११ ॥

तदाकर्णनतस्तद्यः समुदञ्चत्कुतूहलः ।

विदुषां पुरतस्तस्य विवृतौ मां न्ययोजयत् ॥ १२ ॥

63

PARAMAYŌGI VILĀSAM.

[By Siddhirāju Timma Bhūpāla.]

This Telugu poem dealing with the lives of the Śrīvaishṇava Alṅvārs in Telugu, was written by Siddhirāju Timma Rāju, the nephew of Aḷiya Rāma Rāya and viceroy of Konḍaviḍu. These two verses are taken from the beginning of the work. From these we get this information: Timma Rāju was the great grandson of Siddhirāju, grandson of Ananta, and son of Obala and Kōna-māmba, the sister of the princes Aḷiya Rāma, Tirumala and Venkaṭadri. Timma Rāju fought with a Muhammadan army and defeated it near the river Krishna. He had also a younger brother Ranga Rāja.

While viceroy of Konḍaviḍu, he was, one day, in the company of Vaishṇava scholars and in conversation with them about the stories of Vishnu was impelled to write a Telugu poem on the lives of the Alṅvārs.

(Vide note under Gītagovinda Vyākhyā Śrūtiṛanjani.)

సీ. ఏరాజు ముత్యత భూరిసామ్రాజ్యుల
 త్తీధురీణభుజుండు సిద్ధన్తవతి
 యేనరాధిపుతాతనానార్ధిసంతాన
 సంతానశాఖయనంతశౌరి
 యేగణాధ్యుని తండ్రిభోగవైభవనూత్న
 సుత్రాముండభళక్షోణిభర్త
 యేవిభుండళిరామభూవరు తిరుమల
 వ్రభువేంకటేంద్రుల భాగినేయుం

గీ. డట్టితిమ్మనృపుండ్రాజి హతతురుమర-
 రక్షశోణనదీకృత ప్రబలసలిల
 వితతకృష్ణానదీయశోర్జితుడుకోన
 మాంబపుతుండురంగరాజానుజుండు.

మ. సకలశ్రీయుతకొండవీటి నగరీ సామ్రాజ్యధారేయశా
 ధికతన్నీలుచు నొకట-నాడ చల భక్తిస్ఫూర్తి శ్రీవైష్ణవ
 ప్రకరంబున్నజియించుచు హరికథాప్రస్థావనా దివ్యయో
 గికథల్పించుదదర్శ కావ్యరచనా కేలీసమాసమృతై.

64

ŚRUTIRANJANĪ, A COMMENTARY ON THE GĪTA GOVINDA.

[By Tirumalarāya.]

This commentary, Śrutiranjanī on the Gīta Govinda, was written according to some manuscripts by the Emperor Tirumalarāya and according to others by Cherukūri Lakshmīdhara.* In the introduction to the work he gives a short account of his family, agreeing with those already given.

अस्ति सोमान्ववायेन्दुरार्विठी बुक्कभूपतिः ।
 यद्दानवारिवाहिन्या नित्यं परिणयोऽम्बुधेः ॥
 रामराजस्ततो जज्ञे दानक्षात्रेजनुर्गहम् (?) ।
 गृहीतान्येकदा येन दश दुर्गाणि विद्विषाम ॥
 श्रीरङ्गराजक्षितिपालमौलिः तस्यात्मजस्सर्वगुणाभिरामः ।
 यद्वर्तनं भाविमहोपतीनाम् आचारशिक्षागुरुकल्पमासीत् ॥
 रामोर्वीशस्तिरुमलनृपो वेङ्कटाद्रिक्षितिशः
 . . . जगति जनिता विश्रुतास्तेन पुत्राः ।
 ये साधर्म्यं दधति धरणीपालिनामग्रगण्याः
 वाणीप्राणेश्वरगिरिसुताभर्तृलक्ष्मीपतीनाम् ॥

* Cherukūri Lakshmīdhara is also the author of the commentary called Abhiṣṭārtha-dāyini on Jayadēva's Prasannarāghava Nāṭaka which he dedicated to Siddhirāju Timmarāju, a nephew of Tirumala Rāya and his brothers. Cherukūri Lakshmīdhara also wrote Shadbhāṣāchandrika, the Prakrit grammar and several other works.

जयति तिरुमलेन्द्रस्तेषु विख्यातकीर्तिः
 नमदरिन्पमौलिस्तोमनीराजिताङ्घ्रिः ।
 सुगुणसुतचतुष्कन्यस्तराज्यातिभारः
 कृतबुधवरविद्यागोष्ठिरत्यूर्जितश्रीः ॥
 लोकालवाला सौशील्यबीजादानाम्बुवर्धिनी ।
 सुगुणप्रसवा यस्य दिक्षु भाति यशोलता ॥
 यद्बाहुनास मुक्तिप्ता खड्गवल्लीमतल्लिका ।
 शत्रुराजप्रतापाग्रेः मणिभवति बन्धकः ॥
 सोऽयं तिरुमलक्षोणिपतिर्गूढार्थसङ्ग्रहम् ।
 शृण्वन्मृदुपदं गीतगोविन्दं ध्वनिमण्डितम् ॥
 अस्थार्थदीपिकां टीकां करोति श्रुतिरञ्जनीम् ।
 लोकोपकारकद्वारा रामस्य प्रीतये प्रभोः ॥
 न बुध्यते बुधैर्गीतगोविन्दस्यार्थगौरवम् ।
 व्याख्यानशतकेनापि विहाय श्रुतिरञ्जनीम् ॥
 रागद्वेषविहीनैरतिसरसैः परगुणस्तवकैः ।
 विद्वत्कविभरिसिकैः स्तोतव्या कृतिरसौ विमला ॥
 रत्नलङ्कारसङ्गीतशब्दशास्त्रविचक्षणैः ।
 विलोकनीया विद्वद्भिः व्याख्येयं श्रुतिरञ्जनी ॥

65

RĀMARĀJĪYAMU OF VENKAYYA: TIRUMALA RĀYA AND HIS SONS.

Tirumala Rāya defeated the forces of the Sapāda (Adil Khan), Kutb Shah and the Nizam Shah. He married Vengalāmba and had the sons Raghunātha, Śrīranga, Rāma and Venkaṭa. Of these Śrīranga Rāya is said to have led expeditions into the territories of Bijapur, Ahmadnagar and Golkonda, and to have resuscitated the glory of the Karnāṭa empire which had waned. Śrīranga Rāya married Timmamāmba.

His younger brother Rāma is said to have defeated the troops of the Nizam Shah. He married Narasingama and had by her the sons Tirumala and Śrīranga. Of these the younger Śrīranga was

adopted by the emperor Venkatapati Rāya and became the heir-apparent (Yuva Rāja).

సీ. ఏఘను సౌందర్య మిందిరానందను
నందమై సతుల కానంద మొసంగు

.

గీ. సతఁడు నృపమాత్రు డేయరయను సపాద
కుతవశాహినిజామాదికుతలపతులఁ
జెంఁడెదోర్గర్వఖర్వి తాఖండలుండు
రణజయవిహారి తిరుమలరాయశౌరి.

ద. సరసిజపత్ర నేత్రుండగు శౌరివయోనిధి కన్యకన్యాయ
చ్చరులును తింపఁ జేకొనినచందమునచ్చగుణాభిరాముఁడా
తిరుమలరాయ శేఖరుండు ధీమతులూపుంగ వెంగళాంబనుం
బరిణయమయ్యెవేడుక సపార మహావిభవంబులూపుంగ.

శా. ఆరామామణియందుఁ దిర్క్కుల నృపాధ్యక్షుండు ప్రేమన్తనె
నీరేజాప్తసమానులన్పుతులనిర్మిద్ర ప్రతాపారిసం
హారోగ్రప్రతిమానశౌర్య రఘునాథాఖ్యతీనా భర్తను
శ్రీరంగాధిపురామరాజ విభుశ్రీవేంకటాధీశ్వర.

మ. సమగోర్వి న్రఘునాథ రాజవరుండశ్వంబుధిమైలిశౌ
ర్యమృగేంద్రుండన నొప్పిత్రుంచెను తురుష్కాధీశుల న్రాతుఁబ
ల్లెము గుఱ్ఱంబును నాటుతుంటలయి జొల్లన్వేటువేటల్లుగా
నమరుల్లన్గొనిమేల్చె బాసుబలియానానంచు వర్ణివంగ.

క. ఆరఘునాథమహిధా
శ్రీరమణవియనుజుండైన శ్రీరంగవిభుం
డారాముమాడివసుమతి
నారూడిగనేలె నిర్జితాహితుండగుచు.

సీ. గడివిజాపురవర కామినిగర్భమల్
భేదించునెవ్వని భేరిరవము
దాముడిబోయినిజామువట్టణముల
ధూళిగాఁజేయునే దొరబలంబు
గోలకొండవజీర్ణకోటులకాయముల్

చించునేరాజేంద్రు ఛేకత్తి

సకలభూపాలకాస్థానసన్నుతిఁగాంచి
వెలయునేశూరుని విజయలక్ష్మి

గీ. యతఁడు కేవల నృపతియేయఘవిహార
చర్యుఁడాశ్రిత రక్షావిచక్షణుఁడు
జీర్ణకర్ణాట భూపునర్జీవనుండు
రమ్యగుణశాలి శ్రీరంగరాయమాళి

తే. రాజగుణహారి శ్రీరంగరాయశౌరి
ప్రీతితోఁదిమ్మమాంబను పెండ్లియయ్యె
నావధూవరులఖిలసౌఖ్యములమిగుల
వెలసిరవని ధరాత్మజేశులనుబోలి.

క. అవిభుతమ్ముఁడు రామధ
రావల్లభుఁడలరు నాదిరాజులచర్యల్
ధీవరనుతరాకేందుయ
శోవిస్తారతిను నధికశూరత్వమునన్.

ఉ. రామమహిశ్వరుండు రణరంగమునందునిజాముసేనలన్
భీమపరాక్రమస్ఫురణఁ బీచమణిపఁగ సాటికెన్నుచున్
రామురణంబు చందమిదిరా యితఁడాతఁ డెయోనటంచునా
తామరసోద్భవోద్భవుఁడు తాళములాత్తును నాట్యమాడుచున్

క. కృతకృత్యుఁడగురామ
క్షితిపతిసరసింగమాఖ్యసీమంతినినం
చితధర్మనిధినిఁబరిణయ
మతిముదము దలిర్పనయ్యెనాసతివలన్

క. అజనపతి కాంతివిభవ
రాజేంద్రుని విజయనిభపరాక్రమరేఖా
రాజితఘను శ్రీతిరుమల
రాజును గనియెఁదదనంతరంబున మఱియున్

క. అతనికి శ్రీరంగమహి
పతికలిగెను నామహాను భావుఁడుశౌర్యో
న్నతివెంకటపతిరాయన్న
పతిచే యువరాజ పట్టబంధమునొందెన్.

VASUCHARITRAMU.

[By Rāmarājabhūṣaṇa, usually known as Bhaṭṭu Mūrti.]

This is an excellent Telugu poem written by the poet Bhaṭṭu Mūrti and dedicated to the Vijayanagar Emperor Tirumala Rāya. The poet is also called Rāmarājabhūṣaṇa (jewel of the court of Rāma Rāja) because he was in high favour in the court of the Emperor Rāma Rāja. At the beginning of the poem he gives an account of the family of the sovereign. Rāma Rāja of the Lunar race of kings had three sons Timma, Konḍa and Śrīranga. Of these Śrīranga became famous, and had by his wife Timmāmba five sons Kōna, Timma, Rāma, Tirumala and Venkaṭa.

Of these Rāma Rāja was the most famous. Before his coronation he had to flee from the capital (Vijayanagar) with his two brothers to Penukonḍa, and conquering that place and Ādavani defeated the armies of the cruel Salaka (Salaka Rāju Timma, the brother-in-law and minister of Achyuta, who rebelled after the death of Achyuta Rāja to prevent the succession of Sadāśiva Rāja). Rāma finally killed him and restored once more the empire of Vijayanagar to its ancient glory. The Nizam, Kutupasahi (Kutb Shah) and the Sapāda (Adil Shah) fled to forests at his march, or rendered abject submission to him. Rāma Rāja made war on the Nizam (of Ahmadnagar) and captured from him the city of Kalyan, and forced him to repudiate his friendship with Ibharām (Ibrahim Kutb Shah). Venkaṭādri, the last of the brothers, was also a famous general and dealt destruction to the armies of the Muhammadans that opposed him. After defeating Barid in battle he captured his standard and other State insignia, and brought them in triumph to the capital. He also drove the armies of the Nizam up to the Gōdāvari which was in floods. The Nizam Shah crossed the river in a small boat. With the help of his younger brothers Tirumala and Venkaṭādri, Rāma Rāja conquered the country as far as the Gōdāvari and is said to have washed the bloodstains off his sword in the waters of the river.

Rāma Rāja was succeeded by his younger brother Tirumala. Tirumala drove the Nizam and his army from the battlefield. He also defeated the armies of the Muhammadans sent against him, and gained a complete victory at Penukonḍa. He married Venḡalāmba and had four sons Raghunātha, Śrīranga Rāja, Rāma and Venkaṭa. Of these Raghunātha defeated the armies of the Nizam Shah near the river Krishna, and drove them to the north of the

river. The next brother Śrīranga was nominated Yuvarāja (heir-apparent) by Tirumalarāja and was looking after the affairs of the whole empire. The next brother Rāma was governing in peace the whole country from the Kaveri to the sea with his capital at the island town of Seringapatam. The last of the four brothers Venkaṭapati was governing as viceroy the kingdom of Chandragiri, having under his authority many feudatory princes.

శా. ఆరామ షీతిభ ర్తకుంబధిత సత్యలావధర్మోద్భవ
శ్రీరమ్మండగు తిమ్మరాజుబల లక్ష్మీధామభీమప్రధా
పారీణుండగు కొండశౌరి విజయప్రఖ్యాత చారిత్రుండౌ
శ్రీరంగేంద్రుండ గల్గిరైందవకులక్షేమంకరాకారులై.

శా. ఆరాజిత్రయంబులోనసమభాణారాతివిజ్ఞాతదో
స్సారండాత్త సుభద్రుడబ్జున గుణస్లోఘ్యుండునై పొల్పునా
శ్రీరంగేంద్రుండ శేషరాజ్యవదవీ సింహాసనాక్షీణల
క్షీరాజన్మజసంతతి ప్రథితుడైమించె ధరామండలిన్.

క. ఆమనుజేంద్రునకుంబురం
ధీమణియగు తిమ్మమాంబ శ్రీరామనకున్
భూమిజనుత్రామునకుంబు
లోమజయును బలెజగుంబులోనుతికెక్కున్.

శా. చేతోజాత సమాసమూర్తియగు నాశ్రీరంగధాత్రిధవుం
డాతివ్త్వాంబికయందుఁ గోనవిభుఁదివ్త్వాధీశురామప్రభున్
ధూతాశేషవిపత్తు శ్రీతిరుమలేంద్ర స్వేకంటాఖ్యానవి
ఖ్యాతుంగాంచె సురద్రుపంచకము నయ్యంభోధరాజుంబలెన్.

సీ. పట్టాభిషేక విపర్యయంబునఁబ్రోలు
వెడలిప్రియానుజుత్వేంటఁగొలువ
జిత్రకూటాభిఖ్యుండెలఁగు పెన్దొండసాం
ద్రహరిద్విపేంద్రనాదవనిఁజెంది
ఖలజనస్థానవాసులఁ బల్వురవధించి
మహిమసలకఖరస్త్రయమడంచి
వారిపీఠభటయ హేమాద్ధతి నభిగంపించ
దురమునఁగది సితద్రోహిఁదునిమి

తే. యనఘతర పార్థివేందిరనధిగమించి
సాధుకర్ణాటవిభవ సంస్థాపనంబు
పూనిశరణాగతుల నెల్లఁబోఁచెఁరాముఁ
డతఁడు నిజచరితంబురామాయణముగ.

మ. హరిశ్చంద్రుండగురామ భూవిభునిశ్రీవాటోప వద్వాహినీ
శరవేగంబున నాత్మమూల బలముల్జారం దల్పాడంబరం
బరుగంగొమ్మలువోవలావరినిజామాదుల్యజీరుల్బుజం
తురునప్రత్యముఁ గానలోముసలి మానుల్గావితఁగ్గింపఁగఁ.

గీ. అనుచుశిరములఁదాల్చు రెవ్వనిసమగ్ర
పైన్యధుత ధూళిచకితులై చనుసపాద
కుతుపశోహిజామాదికుతలపతుల
తండున్యవమాత్రుఁడేరామ ధరణివిభుఁడు.

శా. విశ్వామిత్రునిఁ గొల్చిరాముఁడతఁడుర్విం జెందెఁగల్గ్యాణము
న్విశ్వామిత్రులు గొల్వరాముఁడితఁడుర్వింజెందెఁగల్గ్యాణముఁ
శశ్వత్కిర్తులు రాములయ్యిరువురుఁ సాధించుకల్గ్యాణలా
తైశ్వర్యంబులు ధర్మనిర్మలనధర్మాలంబనవ్యగ్రముల్.

సీ ప్రబలావలేప విగ్రహజాయమానాగ్ర
హముడించి బహుధావ నాప్తిఁగాంచుఁ
బురమెల్లఁ బ్రత్యగ్రభూతి పాలుగఁజేసి
యవలాస నాభ్యాసి యైక్యశించు
రతినిభరామానుగత మైత్రిపైరోసి
కలనైనఁ గల్గ్యాణకాంక్షయిడఁడు
సరవిఁబ్రాణాయామ సంసిద్ధికైసారె
సారెకుఁగుండలి స్థానమంటు

గీ. మానకనిజాముఁడపవర్గమార్గవృత్తిఁ
బెరయుపరబుద్ధి నెవ్వనిపేరుదలచి
యతఁడుశ్రీరాముఁడఖః సన్నతికిఁదగడె
సేతుకాశీతలాంతరఖ్యాతయశుఁడు.

చ. అరిజయకీర్తిసాంద్రుడగు నయ్యభిరామనరేంద్రసోదరుం
దిరుమలదేవరాయలనుతింపఁ దగంబెతదీయ హేతిశాం

క రియతిలోహితావయవగాఁ దనునాత్మహృదంతరంబులం
దరలకదాల్పువారలకుఁదార్చు సురీవరణీయవైఖరుల్.

సీ. నిరతంబుదుర్దాగ్గనిరతులౌతురకల
నతులసన్దర్శనంగతులఁజేసె
ననియత మోహంధులౌపారసీకుల
స్వస్తిస్సుఖైకనిశ్చలులఁజేసె
నతినిర్దయాత్తులౌయవనులభూతసం
తానత్మప్రిప్రదాత్తుకులఁజేసె
ద్విజవక్షపాతంబుదెగడుపాశ్చాత్యుల
ద్విజవక్షపాతభావితులఁజేసె

గీ. ననుచుఁగడుమెచ్చిజయలక్ష్మీయాజరంగ
కాతరబరీద కేతనఘటితభద్ర
కలశమెదురుగఁబూనియేఘనునిఁజేదె
నతఁడుసామాన్యఁడేవేంకటాద్రివిభుఁడు.

మ. కడిమిన్వేంకటరాయశౌరి నెదురంగా లేకనత్యాహితం
బడరంగౌతమిదాటువేళ నిజకాంతాశ్రుప్రవాహంప్రింగ
ల్నడదప్పుజడుఁడైనజాముఁడుపాలంబంబున దాటిమె
కగడగన్నగృజియించునయ్యుడపరేఖన్నామమోహంబునన్

ఉ. ఏకసపాదలక్షమితమింద్రజువోశ్చరితప్రబంధమ
స్తాకమెయంచుజాపజిత ధూర్జటివేంకటశౌరిశౌర్యదీ
క్షాకృతికర్ణబీష్మజయశక్తి ననేకసపాదలక్షసం
ఖ్యాకమనీయభూరివిభవాప్తి వహించునుదంచితోన్నతిన్.

ఉ. ఆయనుజుల్విశుద్ధహరిదంత మహాకరిదంతకాంతిదే
ఖాయతకీర్తులైకొలువ గౌతమినీటనరాతిఘాతికా
త్మేయకరక్తముడిగిశ్రీరమణీవరమూర్తిరామభూ
నాయకుఁడుర్వి నేలెభువనప్రసీయజయాభిరాముఁడై.

క. ఆరామశౌరిపిమ్మట
ధీరామరశౌఖివీరతిగుచులరాయం
డారామసేతుహిమవ
త్త్వైరమణీగమణుఁడైజగంబుభరించెన్.

సీ. బహుమహీధరకూటపటలిపాలుగఁజేసె
 గంధాంధసింధురఘటలనెల్ల
 శాఖశాఖాశిఖాచయములఁదగిలించె
 నమితకోదండదండములనెల్ల
 శరధికుటింబినీర్పురులవెంబడించె
 రామాకుచాగ్రహారములనెల్ల
 దుర్దమకర్దమస్తోమంబులోవైచె
 విజయమంగళశంఖవితతి నెల్ల

తే. తగవరిగదానిజాముఁడుద్దండజయప
 టివృత్తిరుమలరాయధాటికిఁజలించి
 పలుచు నెడశక్తిమఱిచియునుమువఁడయ్యె
 దత్తదుచితప్రవేశసంధానయుక్తి.

చ. తిరుమలరాయశేఖరునిధీరచమూభటరాజియాజిభీ
 కరయవనేశ్వరప్రసాదతాన బలంబులఁజకుటసేయని
 ధరఁబెనుకొండకొండలు మనద్విపచర్తకపాలమాలికా
 పరికరభూషితంబులయి బల్విడిఁగాంచెగిరీశభావమున్.

తే. ఆవిభునిదేవిశ్రీవేంగళాంబపుట్టి
 నిల్లుమెట్టినయిల్లువర్ధిల్లఁజేసె
 బుట్టిలింటికిమథనంబుమెట్టినింటి
 కమితదోషాహతియుగుర్చుకమలఁదెగడి.

శా. రాజాజన్మణశాలితిర్మలమహారాయండుశ్రీవేంగళాం
 బారామామణియందుఁగాంచెనుకులంబ్రఖ్యాతసతీర్థిల
 క్షీరాముఖరఘునాథభూమిరమణుఁశ్రీరంగరాయాగ్రణి
 శ్రీరామావనినాథుఁబ్రాభవనిధిశ్రీవేంకటయ్యోవరుఁ.

శా. యాదోరాశిగభీగమూర్తిరఘునాథాధీశుఁడుద్దండబా
 హదర్పాంధసపాదమలికాకనిజామానీకముల్ద్రుంపజ
 న్యాదూరక్షితిఁబారుకృష్ణకునుగృష్ణాంకంబునాడబైబి
 బ్బీదీప్యన్నయనాజ్జకజ్జలజలాభీలప్రవాహంబునఁ.

చ. హరిపదభక్తిశీలుఁడగు నారఘునాథస్యపాలుకూర్మిసో
 దరుఁడుసిరంగరాయవసుధావరుఁడాత్మగుణప్రమోదప

త్తిరుమలరాయ శేఖరవి తీర్థ మహామువరాజవట్టబం
ధురుడయి సర్వభూభవనధూర్వ హశ క్తివహించు నెంతయున్.

మ. ఘనశౌర్యుండుసిరంగరాయ నరలోక స్వామితోఁబుట్టురా
మన్మపాలాగ్రణి సహ్యజాంబుధిపయోమధోర్విశ్రీరంగవ
ట్టణలంకానగరంబుపుణ్యజన పీఠావార్త లేకుండఁగై
కొనియెన్నిత్రభవోపకారనిరపేక్షుడై విచిత్రంబుగన్.

క. ఆరఘునాథప్రభృతిధ

రారమణేంద్రులకుమువ్వురకుసోదరుడై

సారమతివేంకటపతి

త్తిరమణీస్రియుండు వెలయుశత్రుఘ్నుడనన్.

మ. హరుఁడాతారకశైలదుర్గమున నభ్యాసీనుడైరాజ శే
ఖరవిఖ్యాతివహించుఁడందరిదిదుర్గంబందుశ్రీవేంకటే
శ్వరుండొప్పె బహురాజ శేఖర సదాసంసేవ్యుడైయారయి
ద్ధరబంటేలిక వాసితద్ధిరులకుం దద్వలభ్యశ్రీలకున్.

67

CHĀTU VERSE ABOUT TIRUMALA RĀYA.

This verse referring to the emperor Tirumala Rāya who succeeded to the throne after the battle of Talikoṭa is taken from an anthology of the verses of various Telugu poets called Kavichamatkārapradarsini. Bhaṭṭu Mūrti or as he is otherwise called Rāmarājabhūṣaṇa (the adorer of the court of Rāma Rāya) is said to have been its author. Once Tirumala Rāya asked the poets that were assembled at his court to compose verses in description of him charging them at the same time to be true to nature and not to exaggerate. In this verse Tirumala and his wife when they are sitting together are compared to the God Śiva ; and Tirumala alone to Śukrāchārya, the preceptor of the Asuras. Śiva is described in one of his forms as half man and half woman (Ardhanārīśvara) and to have three eyes, the ordinary two with "the eye of wisdom." When Tirumala and his wife sit side by side they had only three eyes between them. Śukrāchārya, the preceptor of the demons, is said to have only one eye, the other having been blinded by God Vishnu when he took the form of the Dwarf (Vāmana).

Both Śiva and Śukrāchārya are considered to be omniscient by Sanskrit writers and are termed Sarvagña (all-knowing). The fact that Tirumala Rāya had only one eye is also recorded by Caesar Frederick (Purchas, His Pilgrimes, Vol. X, page 93). He is there said to have lost it during the battle of Talikota, A.D. 1565.

క. అన్నాతిఁగూడహరుఁడవు
అన్నాతిఁగూడకున్న నసురగురుండౌ ।
అన్నాతిరుమలరాయా
కన్నొక్కటిలేదుగాని కాంతుఁడుగావే ॥

68

RĀMARĀJĪYAMU OF VENKAYYA : VENKATĀDRI AND HIS CHILDREN.

Venkatādri defeated in battle the armies of the Barid and captured his insignia of royalty and military band. In a pitched battle he dealt destruction to the combined troops of the Nizam Adil Khan and Kutb Shah, and drove away all the three chiefs from the field. Venkatādri ruled with his capital at the town of Kandanol (Karnul), and his defeated enemies used to send him presents of elephants, horses, gold and precious stones to that place. Venkatādri performed many dānas (gifts) as ordained in the Śāstras. He married two wives Rangamma and Krishnamma and had two sons Rāgappa and Rāma Rāja.

Of these Rāgappa married three wives—Konēṭamma, Timmamamma and Chevamma. By Konēṭamma he had a son Venkatādri. By Timmamamma he got the son Gopāla. Gopāla ruled a province from his capital Kandanol (Karnul). Gopāla married Vengamma, the daughter of Gobbūri Giryappa, and Timmamamma, the daughter of Jilleḷḷa Ranga.

అ. అనదృశోరుశౌర్యఁడాహవగాండివి
వేంకటాద్రిరాజవిబుధరాజు
అనిబరీదుగెలిచియాతనిబిరుదుమే
శఘ్నఁగొనియెభూజనమ్మువొగడ.
సీ. కందుకక్రీడగాఁగదనరంగస్థలిఁ
గడువజీరులను ప్రకములఁదునిమి

హరులనుబొరిగొనికటలనుదుఃఖిత
 దారోహకులఁద్రుంచిరభటవి
 కళనంబు సేసిదుర్భరపతాకలఁగూల్చు
 గనుఁగొని కాందిశీకతపహించి
 వీడుబట్టనునాసవిడిచినిజాముయే
 దులఖానుకుతపశాహులకళంబు

గీ. విచ్చవెన్నిచ్చికనుకనియిచ్చబటచి
 వెచ్చజొచ్చిననభయంబునిచ్చివిజయ
 కాహళులుమోయనియమించెక్కిజనంబు
 లభినుతులూనర్పఁగావేంకటాద్రిరాజు.

ఉ. పలెనుగందనోలుపురమింద్ర సమానుఁడువేంకటాద్రిభూ

పాలుఁడుధర్మరీతిసరివర్గము బీరముదక్కిమత్తశుం
 డాలతురంగహేమఘన నవ్యమణీచయమిచ్చిరేపగల్
 ఫాలతలాగ్రసీమఁగరపంకజ యుక్తము జేర్చికొల్పఁగల్.

చ. లనిశముగోహిరణ్యవసుధాశ్వతులాదినమస్తదానముల్
 వనరుహనేత్రుఁగూర్చిద్విజవర్గము రాగిలనిచ్చిరంగమాం
 బనుమజిక్పల్లమందగవివాహమునైక్రమమొప్పచారివ
 ల్లనుగనెవేంకటాద్రినృపలక్ష్మణుడు రంగవరామరాజులఁ.

శా. నెచ్చిరంగవరాజశేఖరుఁడు కోనేటమ్మదిమ్మమ్మచె
 వ్యమ్మమ్మవ్వుర బెండ్లియయ్యెను బ్రమోదాయత్తుడైబంధులొ
 కన్తులైచ్చమహావిభూతి నిటులాకాంతామణుల్దానుసా
 ఖ్యమ్మం గాంచెనుధర్మతత్పరతనత్యంతంబువర్తిల్లుచుఁ.

క. అతనికిఁగోనేటమ్మకు
 గతకలికల్మషుఁడు విమతఖండనుఁడుగుణా
 న్వితుండైనవేంకటాద్రి
 క్షీతిపతిజనియించెనార్యకీర్తనలెనఁగల్.

క. ఆరంగవరాజధరి
 త్రిరమణునకుదయమయ్యెదిమ్మంబాయో
 పారత్నమువలనమహిమా
 దారుఁడుగోపాలరాజధన్యుడెలమిఁ.

కీ.

పాపబలలోగ్రసపాదమహాబల

భంజనుండ్రాశితరంజనుండు.

గీ. సతతసేవకనరవరాంచితకిరీట

ఘటితమణిఘృణిలలితాంఘ్రికమలుండ్రా

వీటిగోపాలరాజభూవిభుడుకంద

నోలునిజరాజధానిగానేతెధరణి.

ఉ శ్రీతెలుమిన్జైలంగంగవరించెముదంబున రంగపేంద్రుగో

పాలనృపాలచంద్రుడతిపాపనిగొబ్బురిగిర్వధారుణీ

పాలునిపుత్రివేంగమనుపంకజనేత్రజితేంద్రరంగగో

త్రాలలనామనోహరుసుతామణిఁ దిన్నమనుస్సహూన్మతిఁ.

69

NARASABŪPĀLIYAMU.

[Of Bhaṭṭu Mūrti.]

This is a work on poetics in Telugu written by Bhaṭṭu Murti, the author of Vasucharitram, who is also called Rāmarājabūshaṇa. The work is dedicated to Pōchirāju Nārasarāju, and therefore called Narasabhūpāliyam. As usual, the author gives an account of his patron's family and achievements at the beginning of the work. In the Lunar race of Kshatriyas were born the five brothers Kona, Timma, Rāma, Yeṛatimma and Venkaṭa. Of these Rāma was the most famous. He saved the Karnāṭa (Vijayanagar) empire from destruction by making war on and destroying the traitor Salakaya Timma. He protected the Kutb Mulk when he submitted to him, and helped him to get back his lost kingdom. He preserved the Sapāda (Adil Shah) in his kingdom on his agreeing to pay him tribute and hand over Raichur and Mudgal. When the Nizam (of Ahmadnagar) sought refuge with him he lent him his help and established him firmly in his kingdom. Having done all these he ruled the empire in prosperity as Rāma of old.

Venkaṭādri fought a battle with the Barid and captured his Saptāṅga (the seven constituents of royalty). He also fought with the Sapāda (Adil Shah) near the banks of the Bhimarathi (Bhima) and, driving him from the battlefield, compelled him to sue for

terms of peace by prostrating himself before him and touching his feet with his head. These five brothers had a sister Lakkamāmba who married Oba Rāja of the Pōchirāju family. The couple had a son called Nṛsimha who is the patron of the present work. This Narasa married Tirumalāmba, the daughter of Tirumala,* son of Rāma Rāju Timma Rāju, and had by her a son, Śrīranga Rāja.

Narasa is said to have fought with the Barid and captured all the valuable articles of his camp equipage. He is said to have established Pīnana Mulk (?) on his throne, and to have been a devotee of the God Nṛsimha. He had his capital at the fort of Toragal, and was a good bowman. He is said to have shot at the fish in the yantra like Arjuna. In one of his invasions he marched upon the towns of Makkha, Maṇḍuva (Manve) and Paṇḍuva (Panve).

క. కోనక్కిలిపతితిమ్మను

హినాథుఁడు రామస్వపతియెఱితి వృషరా
జానియును వెంకటేంద్రుఁడు
భూనాయక తిలకులగుచుఁబొల్తురుఘనలై.

సీ. ఖలునతిద్రోహిసలకయతిమ్మనిహరించి

సకలకర్ణాటదేశంబునిలిపె
నతునివర్ధితునిఁదత్తుతునిఁబట్టముఁగట్టి
కుతుపనమలక-నక్షిణినిలిపె
బదిలుఁడైరామారుముదిగల్లుగప్పంబు
సేయగాంచసపాదుసీమనిలిపె
శరణన్నమలకనిజామునకభయంబొ
సంగితదీయరాజ్యంబునిలిపె

గీ. నవనియంతయురామరాజ్యంబుసేసెఁ

దనగుణమ్ములుకవికల్పితములుగాఁగ
నలవియెరచింపసతావ్యములను వెలయ
భూమినొకరాజమాత్రుఁడేగామవిభుఁడు.

*

*

*

*

* An account of this family is given in the extract from the Telugu poem Bala-bhāgavatam of Kōṭṛerunātha Kavi, No. 6f above.

గీ. అనుచుయవనులఁ దెగడితన్నాశ్రయించు
వారిసామ్రాజ్యలక్ష్మీనెవ్వఁడుగొనియె
నాహవోగ్రబరీదసప్తాంగహరణుఁ
డతఁడువిలసిల్లుశ్రీవేంకటాద్రివిభుఁడు.

మ. బలధుర్యుండగువేంకటేంద్రుని మహాబాహుబలాటోపవి
హ్వలుండైమున్నతిథావనక్రియ సపాదాభిఖ్యుండైనట్టియే
దులఖానుండిదె నేడుఁగ్రస్తుఁడసపాదుండయ్యెనానర్తిలిఁ
దలఁదత్పదముదా ల్పైఁభీమరథి పాంతనాననిత్యోన్నతిఁ.

మ. స్థిరసంగ్రామజయాభిరాముండగు నాశ్రీవేంకటాద్వైవరుం
డరయన్రాజశిఖావతంసుండగుఁ దధ్యంబుగాకున్ననీ
ధరణీపాలకులెల్లమెచ్చఁగసపాదక్షోణిభృత్ప్రిభా
సురదుర్గాధిపతిత్వవైభవభవ స్ఫూర్తిన్విజృంభించునే.

క. ఈరాజమణులసోదరి
యైరాజులులకమాంబయమృతాశనధా
త్రీరుహములకైదింటికి
నారయఁదోబుట్టువగురమాంగనవగిడిఁ.

సీ.
నలరునోబక్షితింద్రునర్థాంగలక్ష్మీ
బంధవావనధుర్యవైభవకదంబ
లలితసద్గుణనికురుంబలకమాంబ.

క. పొలోమికినింగ్రనకుమ
హాలిలితాకృజయంతుఁడాత్మజుండైన
ట్లాలకమాంబకోబన్య
పాలునకున్యసింహధరణిపతిజనియిఁచెఁ.

క. ఇతఁడెలరామయతిమ్మ
క్షితిపాలునిపుత్రుండగుచు చెలువొందుగుణా
న్వతుండగుటరుమలధాత్రీ
పతితనయందిరుమలాంబఃబరిణయమయ్యెఁ.

గీ. ఆమగువయంచునరసింహభూమివిభుఁడు
రసికసారంగరాజు శ్రీరంగరాజు

గనియెననఘనిఁ దేవకీకాంతయందు
ఘనుఁడువసు దేవుఁడమృతుఁగన్నసగిది.

క. గర్వితబరీద పేనా
సర్వస్వహారానివార్యశౌర్యసకుసమి
ధూర్వహసపాదభయదా
ఖర్వమహావిజయ భేరికాభావకృతికి.

క. పీనసమలూకస్థాపన
మానితకరణాన్రసంగమాంగల్యునకు
ధీవిధికిన్యహరిచరణ
ధ్యానవిధానావధానధౌరేయనకు.

క. తొరగంటిదుర్గరాజ్య
స్థిరసింహాసననివాసదీక్షానిధికి
వరయంత్రమత్స్యభేదన
విరుదోద్ధండునకుగండభేరుండునకు.

శా. మత్థమండువపండువాభయదమోర్తాహత్యధాటిమహా
తుక్ష్ణారప్రతిరుద్ధభూభువన హిందూరాజ్యసంస్థాపనా
ప్రాప్తద్యోతకలోత్థితధ్వజ పటప్రాయప్రసర్పద్యశ
స్సృక్ఖరీక్వతశర్వకంకణ నమస్యజాలకోలాహలా.

70

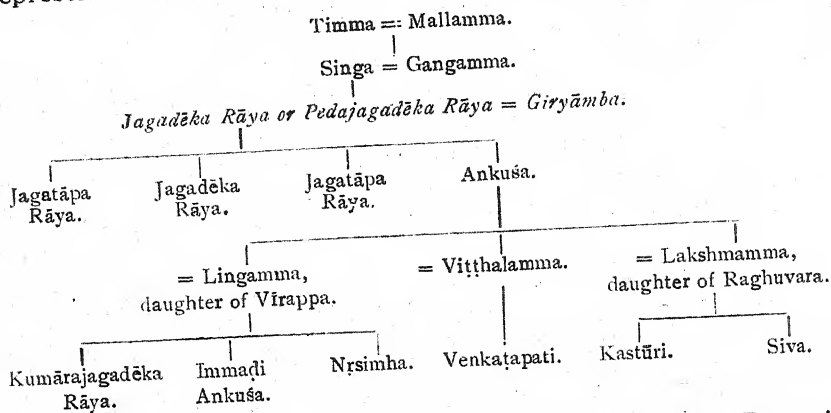
JĀMBAVATĪ KALYĀṆAM.

[By Ēkāmranātha.]

This Sanskrit work dealing with the story of Krishna's marriage with Jāmbavatī was written by Ēkāmranātha, a poet born in the province of Konḍavīḍu. The poet travelled all the way to Chennapatna, in the territory of the viceroyalty of Seringapatam, and dedicated it to the governor of the district Immaḍi Ankuśa. At the beginning of the work as usual the poet gives a lengthy account of the family of his patrons.

Among the members of the fourth caste (Śūdras) was a family which became famous as the Rāṇā vamsa. In that family was

born Timma who married Mallamma. Their descendants are represented in the following genealogical table :—

Of these chiefs Jagadēka Rāya or Pedda Jagadēka Rāya is said to have fought with the ruler of Burāṇa Nagari (the city of Burhan, Nizam Shah) and, defeating him, to have captured innumerable horses and elephants. Of his sons Jagadēka Rāya was the most famous. In a battle he is said to have captured as prisoner a Muhammadan chief Chittakhan, defeated the troops of Nūru Khaṇ and Mūrtijā Khaṇ, and killed the chief Sujāta Khaṇ.

Ankuśa, the last of the sons of Jagadēka Rāya, is said to have married Lingamma, the daughter of the prince Virappa, whom we are not able to identify.*

क्वेदं तावकचेन्नपट्टणमहो श्रीशैलमुख्याचलैः
अत्यन्तं व्यवधानवत्सुमहिता मत्कोण्डवीठी पुरी ।
मध्यस्थानखिलानतीत्य महिनत्यापागमो मामको
दूरादिम्मडिअङ्कुशशित्तिपते सर्वज्ञताज्ञापकः ॥

* * *

शिङ्गक्षमाभृदजीजनद्रुणयुतं धैर्याचलं गङ्गमा-
नामाञ्चद्युवतीमणेश्चिभुवनप्रख्यातशौर्योदयम् ।
कीर्त्याढ्यं जगदेकरायमतुलं जग्राह यस्तंयुगे
सञ्जित्यागणितान् बुराणनगरीनाथं गजान्घोटकान् ॥

* For fuller extracts from this and the next work, see Nos. 11535 and 11816 of the Madras Manuscripts Library, Des. Cat., Vol. XX.

पञ्चास्याभिरुच्ययातः करजरुचिलसद्वेतिनिभिन्नवैरि-
 क्ष्माभृत्कुम्भीन्द्रकुम्भव्रजाविनिपातितैर्भूरिमुक्ताफलैवैः ।
 कुर्वन्व्यातां धरित्रीं निखिलबुधगणैश्शूरवर्गग्रगण्यो
 भाति स्मायं नितान्तं भुवि पेदजगदेकावनीनाथसिंहः ॥
 सूर्याभौ जगतापरायजगदेकावन्यधीशौ परं
 धैर्याढ्यं जगतापरायमतुलं शौर्यैर्दुःशिक्षमापतिम् ।
गिर्यम्बाह्वयोषितीन्द्रसदृशानुत्पाद्य पुत्रानमून्
 भाति स्मैष पुरा यथा दशरथो रामादिभिस्स्वात्मजैः
चित्तास्वा (ननु) पेन्द्रबन्धविलसद्र (जु) स्वशौर्योदयो
नरूमूर्तिजखानसैन्यकमहारण्यैकदावानलः ।
 विष्णुर्भातिसुजातखानमक (राच्चेर्नमल्के) भसं
 रक्षायां जगदेकरायनृपतिर्दुष्टान्धकारारुणः ॥

71

SATYĀPARINAYAM.

[By Ēkāmranātha.]

This is another poem written by Ēkāmranātha, and dedicated to the chief Immaḍi Ankuṣa. In this work also he gives a long account of his patron's family. Referring to the achievements of Jagadēka Rāya, he says that he protected the fort of Ghanagiri or Penukonḍa by defeating the two chiefs Mūrtija Khan and Nuru Khan, captured the chief Chitta Khan and, killing the chief Sujāta Khan, gave protection to the Chief Chērna Mulk. This siege of Penukonḍa must have taken place during one of those frequent invasions of Vijayanagar territory after the battle of Talikota and the sieges of the later capital, Penukonḍa.

The chiefs that are called Jagadēva Rāya and Jagadēka Rāya in this family have nothing to do with the traitor Jagga Rāya, brother-in-law of the emperor Venkatapati Rāya who massacred the royal family after the death of Venkatapati Rāya as will be shown in the sequel. The traitor Jagga Rāya was a Kshariya and belonged to the Gobbūri family. This Jaga dēva Rāya is

distinctly described as a Śūdra belonging to the Rāṇa family. His capital was at Chennapatna while the traitor's family was somewhere about the North Arcot district.

N.B.—Lewis Rice says (Ep. Carn., Mysore I, Introduction, page 28) that Jagadēva Rāya of Chennapatna defeated the Muhammadans and drove them from Penukonḍa in A.D. 1577. But he seems wrong in saying that he was the son-in-law of the Vijayanagar Emperor. His wife was Giriyāmba, but her parentage is not high enough for mention in the two works, Jāmbavatī Kalyāṇam and Satyāpariṇayam.

इत्थं तेन जितास्समस्तयवना युद्धेषु धीत्यान्विताः
तीक्ष्णात्युन्नतकण्ठकद्रुममहारण्यानि वेगान्विताः ।
संप्राप्य स्वकमूर्धजेषु नितरामाकृष्यमाणा मुहुः
नूनं तद्रतकण्ठकैस्तुनसहन्यद्यापि तान्मूर्धसु ॥

योरक्षीदुर्गवर्यं घनगिरिमादितौ मूर्तिजाखाननूरु-
खानौ जित्वा च शूरो महितबलयुतं चित्तखानं च युद्धे
जीवग्राहं त्वगृह्णाद्बहुबलमपि निर्भिद्य सौजातरखानं
योरक्षीच्चेर्नमस्कं स जयति जगदेकावनीनाथशौरिः ॥

72

LAKSHMĪVILĀSAM.

[By Rāyasam Venkaṭapati.]

This Telugu poem was written by * Rāyasam Venkaṭapati, an officer in the court of the Emperor Śrīranga Rāya. After his office the poet's family was called Rāyasam (despatch-writer). The poet says that he was the Nirvāhaka (manager) of the Sakalādhipatya (the all-secretariat functions) of the Karnāṭa empire. Śrīranga Rāya is said to have defeated the large armies of Kutb Shah and captured his royal insignia. The poet says that he was presented by Śrīranga Rāya with a village, the office Rāyasam and with gold and jewelled ornaments.

* There is a Sanskrit drama called Kuvalaya Vilāsa written by a poet called Rāyasa Ahobala. This poet also says that he was a minister of Śrīranga Rāya. We do not know what, if any, connexion there was between him and Rāyasam Venkaṭapati, the author of the Telugu poem Lakshmīvilāsam.

క. సకలాధిపత్య నిర్వా

హకుడని జనులెన్న వెలసితో ధరంగణా

టకరాజ సభలనిపరం

టకముగ గాయసము వేంకటపతీ సుకృతీ.

మ. అలఘుప్రాభవగర్వభాకుగుతువశాహామేయ సైన్యంబున
గ్గలికంబంపులచేత గెల్చి బిరుదులైకొన్న శ్రీరంగ రా
యలచిత్తం బిగురింపరాయసము వ్రాయంజాలితో నాసుధీ
తిలకుండకరాయమంత్రివేంకటపతీ దీప్యతరళా వాక్పతీ.

ఉ. వ్రాయును రాజ్యవైభవ ధురంధరభూతి దలిర్పగీర్తిచో
రేయుసిరంగరాయ మహిభన్ననిరాయసమగ్రహారహే
మాయతరత్న భూషలు నృపాఘ్నలు వర్తినలీయ నుబ్బుచు
వేయససేమి రాయసమువేంకట మంత్రియనాయకస్వితై.

73

THE ANNALS OF HANDĒ ANANTĀPURAM.

The son of Hanumappa Nāyudu, called Immaḍi Hampa Nāyudu, succeeded his father and governed his province from Śaka 1506, Svabhānu, to Śaka 1518, Manmatha, and died at Bukkarāya-samudram.

During the administration of his son Malakappa Nāyudu, Śrī-ranga Rāya (the son of Tirumala Rāya), proceeded towards Chandragiri in the course of a royal tour. The army of the Padishah again marched from the north to seize Vijayanagar, and halted at Kalyan, Kalbarga and the neighbourhood. When Śrī-ranga Rāya learnt this he rapidly returned to his capital and marched with his army against Kalyan and Kalbarga. He summoned Handē Malakappa Nāyudu, the Governor of Bukka-samudram, and with the assistance of his troops fought with the Muhammadan invaders and routed them.

Afterwards this Malakappa Nāyudu took leave of the emperor, and constructing a new town at Bukkarāyasamudram ruled there till the cyclic year Vikāri. Then the Muhammadan Sultans of the north again invaded the territories of Vijayanagar, and war

ensued. In the course of this war Śrīranga Rāya was defeated and taken prisoner, and the Mussalmans conquered the whole country north of Penukonda, and ruled it.

On hearing about this defeat of Śrīranga Rāya, Handē Malakappa Nāyudu thinking that the Muhammadan fortunes were destined to rise and his master's to wane, transferred his allegiance to them and behaved obediently in their service. So they showed great favour to him and bestowed upon him the lands formerly granted to him by the Vijayanagar sovereigns, Bukka-patnam in the Elamanchi country, and Anantasāgaram along with the hamlets under them, with the title 'Padishah Vazir'.

11. పిమ్మట యితని కుమారుడు యిమ్మడి హంపానాయుడు రాజ్యాభిషిక్తుడై, శాలివాహన శకం 1506 అగు నేటి స్వభాను సంవత్సరం మొదలు, శాలివాహన శకం 1518 అగు నేటి మత్తధనామ సంవత్సర వర్యంతం, రాజ్యమును పాలించి, యీ బుక్క-రాయ సముద్రము లోనే గతించెను.

12. ఇతని కుమారుడు మలకప్పనాయుడు రాజ్యము చేయుచున్న సమయమందు, విద్యానగరమును పాలించే తిరుమలరాయుని కుమారుడు శ్రీరంగరాయలవారు, చంద్రగిరిశట్టు రాజ్యము విచారిం చేటందుకు పోయివుండగా, పుల్లరాననుంచి పాడుపహాలవారి పైన్యము తిరుగా విద్యానగరమును తీసుకోవలెనని వచ్చి, కల్యాణ కల్బురిగి ప్రాంత్యమందు దిగెను. ఈ వర్తమానము శ్రీరంగరాయులు విని, తాను శీఘ్రముగా విద్యానగరముచేరి అకడనుండి పైన్యసహితముగా కల్యాణ కల్బురిగి ప్రాంత్యమునకువచ్చి, యీ బుక్క-రాయసముద్రములో వున్న మలకప్ప నాయుణ్ని పైన్యసహితముగా పిలుపించుకొనిపోయి, యద్ధముచేసి వారిని పరాజితులను చేసెను.

13. తర్వాత, ఆ మలకప్పనాయుడు రాయలవారివద్ద సెలవు తీసుకొనివచ్చి, బుక్క-రాయ సముద్రములో నూతనముగా పేటకట్టించి, వికారి సంవత్సర వర్యంతము రాజ్యము చేస్తూవుండగా, విద్యానగరా నకు తిరుగా ఆపాడుపహాలు పైన్యముతోవచ్చి యద్ధముచేసిరి. ఆ యద్ధములో శ్రీరంగరాయులు నిర్వాహము చేయలేక, వారిచేతికి చికిర నందున, పాడుపహాలు పెనుగొండ మొదలుకొని సర్వరాజ్యము తమ స్వాధీన పరచుకొని, రాజ్యము చేస్తూవుండిరి. అంతట యీమలకప్ప నాయుడు శ్రీరంగరాయలవారి సమాచారమునువిని, "తురకలు ప్రబ

లులు అయినారు, యిక మీదు రావ కొర్యము చేస్తే, బాగు లేద" ని తలంచి, ఆ పాదుషహాలను అనుసరించి, వారి నవుకరీలొ చక్కగా నడుచుకొంటూ వచ్చెను. గనుక, యీ మలకప్పనాయుడి మీద వారికి మిక్కిలి దయవచ్చి, పూర్వము రాయలవారు యిచ్చిన రాజ్యమున్ను యలమంచి నాడుకు చెల్లే బుక్కపట్నం 1, అనంతసాగరము 1, యీ రెండుగ్రామములున్న పాదుషహాలజీరా అనేబిరుదున్న దయచేసిరి.

74

AHOBALAM INSCRIPTION OF ŚRĪRANGA RĀYA.

The following inscription from Ahobalam is dated in the Śaka year 1506, Tāraṇa, corresponding to A.D. 1584-5, Thursday, the fourteenth day of the bright fortnight of the month Vaiśākha. It says that while Śrīranga Rāya was ruling with his capital at Penukonda, Rāchappa Gāru, the agent of Śaṭhagōpa Jiyyangāru of the Ahobalam Mutt, and the inhabitants (Sthānamvāru) of Ahobalam set up the stone inscription in favour of the Telugu Chola chief Mahāmandalēśvara Konḍrāju Venkaṭarāju *, the son of Timma Rāju.

It records that in the cyclic year Bahudhānya, preceding the date of the inscription, i.e., A.D. 1578-79, Vibhurāmuvāru (Ibrahim Kutb Mulk, the Sultan of Golkonda) along with Handēvāru (the chiefs of the Handē family)† had invaded the Vijayanagar country, and laying waste the district round Ahobalam, occupied it for five or six years. Then the religious teacher Śrī Vaṇ Śaṭhagopa Svāmi,‡ who was seventh in apostolic succession from the first Vaṇ Śaṭhagopa upon whom the God of Ahobalam himself bestowed the robes of a Sanyāsi, and the immediate disciple of the teacher, Śrī Parāṅkuśamahāmuni, who was highly respected by Mukunda Deva §, and who had established the idols of the Vāishṇava

* He was the chief to whom the Telugu poems *Reṭṭamatam* and *Kāmandakam* were dedicated.

† The proper name of the Handē chief was *Malakappa Nāyuḍu*. He is said in extract No. 73 to have first fought on the side of Śrīranga Rāya, but after Śrīranga's defeat and capture by the Muhammadans, to have transferred his allegiance to them.

‡ He was the author of the Sanskrit drama *Vāsantikāpariṇayam*.

§ This Mukunda Dēva seems to be the same as Mukunda Harichandan who usurped the kingdom of Orissa and set up for some time as an independent sovereign. He was an ally of Āliya Rama Rāya of Vijayanagar. It was through his influence that the teacher Parāṅkuśa established the worship of the Ālvārs at Purushottama or Jagannāth. This statement is corroborated by a passage in the Sanskrit drama, *Vāsantikāpariṇayam*.

Ālvārs at Purushōtamam (Jagannāth), approached the emperor Śrīranga Rāya, and, reporting to him the sad condition of the temple of Ahobalam and the surrounding country, requested him to recover the district from the Muhammadans and restore the temples to their ancient glory.

On this the emperor Śrīranga Rāya prepared himself to lead an army to the district in person and drive out the enemy. But the 'High Priest' said that he need not lead the expedition in person, but might entrust it to his subordinates Konḍarāju Venkatarāju and Konḍarāju Tirumalarāju who were designated by the God of Ahobalam, in a dream, as the fittest persons to lead the attack and restore the temples. The emperor was struck with this, and presented the chiefs with jewels and titles, and ordered them to march against the enemy. Then the chiefs started with their army along with the 'Priest' and having defeated the Handē chiefs and the other allies of Ibrahim, made vast additions to the temple and bestowed on the temples more than their former prosperity. As a return for this the 'High Priest' Śāṭha-gopa Svāmi granted to the chief and his descendants certain rights and privileges in the temple.

शुभमस्तु ॥

देवश्रेणी शिरोरत्नं दैत्यद्विपघटाङ्कुशम् ।

जयति श्रीनृसिंहस्य देवदेवस्य शासनम् ॥

స్వస్తి శ్రీ విజయభ్యుదయ శాలివాహనశకవర్షంబుల 1506 అగు నే
టి తారణ సం॥ వైశాఖశుద్ధ 14 లు గు శ్రీమద్రాజాధి రాజపరమేశ్వర శ్రీవీర
వ్రతాప శ్రీవీర శ్రీరంగరాయదేవ మహారాయుగారు పెనుకొండ నగర
మందు వజ్రసింహాసనా రూఢులై పృథ్వీ సామ్రాజ్యము జేయుచుండ
గాను శ్రీమద్వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య సర్వతంత్ర స్వతంత్రోభయ
వేదాంతాచార్యులయిన శ్రీ శతగోపజియ్యంగారి కార్యకర్తలయిన రా
చప్పగారున్న శ్రీ అచటాబలస్థానం వారున్న కాశ్యపగోత్ర ఆపస్తంబ
సూత్ర యజుశ్శక్తిభాగ్యయులయిన సూర్యవంశోద్భవులయిన మూరురాయ
రవిసవశంకర గుత్తిహన్నిబ్బరగండ యిరుయూరి పురవరాధీశ్వరులైన
శ్రీమన్మహామండలేశ్వర కొండ్రాజుతిమ్మరాజుగారి పుత్రులయిన వెంకట
రాజు దేవమహారాజులుంగారికి యిచ్చిన శిలాశాసన క్రమమెట్లున్నను.

ప్రాక బహుధాన్యనామ సంవత్సరాన విభురామువారు హం డేవారిని
 కూడుకొని సీమయంతా రామారావట్టి అహూబల స్థలానకువచ్చి
 అహూబలం అంతా పాడుసేసి అహూబల స్థలం అయిదు ఆరు పండ్లు
 తమవశం చేసుక ఆక్రమించి నడుస్తూవున్న నిమిత్తం శ్రీ అహూబలే
 శ్వరులు సన్యాసం ప్రసాదించిన అదిమమైన వంశతగోప జయ్యంగారికి
 పతోతరమై శ్రీ పురుషోత్తమ ఆల్వారుల ప్రతిష్ఠ సేసి ముకుందదేవుని చేత
 పూజగొని రామానుజ దర్శనోద్ధారకలయిన శ్రీవరాంకుశ మహాముని
 శిష్యులయినటువంటి శ్రీమచ్చతకోప స్వామివారి స్థలం యీతీరున అయిన
 నిమిత్తం శ్రీరంగరాయదేవ మహారాయుల సముఖాన తామువిచ్చేసి
 మీరు యీతీరున రత్నసింహాసనా సీనులైపుండిన్ని మీకులస్వామియైన
 అహూబలేశ్వరుని స్థలం తురుషాక్రొంతం అయివున్నది. వారిని
 పోగొట్టి ఆప్రాంతం అంతాసాధించి అహూబలస్థలం జీర్ణోద్ధారణం
 సేయవలెనని రాయలవారితోను ఆనతియ్యంగాను రాయలవారు తామె
 దండెత్తినచ్చి శీమసాధించి [యి]చ్చెమని వయనం సన్నాహం కాంగాను
 అందుకు అయ్యవారు ఆనతిచ్చిన విషరం వొక విభురామువారి నిమిత్తం
 మీరురావద్దు. శ్రీ అహూబలేశ్వరులు స్వప్నముఖాం త్రాలను తమ నిజ
 దాసులైన మీబంటు అయిన [. . .] కొండ్రాజు వెంకట్రాజు తిరుమల
 రాజుగారు పుంన్నారు వారిచేతనే సకల కయింకగ్యాలు [. . .] యించు
 కొనుము. అని రాయలవారితోను ఆనతియ్యంగాను రాయలవారు
 అటువంటి విజదానులుగా అని సంతుష్ట చిత్తులై రాయసముంను పల్ల
 కిన్ని కుంచకాఖాంజం కనకపదకాలయినటువంటి దివ్యాభరణాలున్న
 తమముద్ర మనుష్యులచేతను అయ్యవారివెంట అంపంగాను ఆ వెంక
 ట్రాజు తిరుమలరాజుగారు యెదురుగావచ్చి అవి అంతవట్టుంన్న శిరసా
 ప్రతిగ్రహించుకొని ఆక్షణమందే రథగజ తురగపదాతులు మొదలైన చతు
 రంగ బలాలను గూర్చుకొని అయ్యవారిని ముంర బెట్టుక తాము అహూ
 బలానకు కదలించి ఆ విభురామువారికి సహాయం అయిన హం డేవారు
 మొదలైన వారిని అందరినిన్ని విరుగగొట్టి దేశమంతా కట్టించి అహూ
 బలం జీర్ణోద్ధారణంశేళి అయ్యవారిని అహూబలస్థలాన నిలిపి
 అహూబలస్థలం పూర్వానికంటె యినుమడి సేసేనిమిత్తం అయ్య
 వార్లు అతిసంతుష్ట చిత్తులై యీ పుషకారం చేసినవారికి ప్రత్యుపకారం
 మగి యేమి శేయలేమేకా

YAYĀTICHARITRAM.

[By Ponnikaṇṭi Telaganārya.]

This poem written in unmixed Telugu was written by the poet Ponnikaṇṭi Telaganārya, and dedicated to the Muhammadan Chief Amin Khan, General of Ibharām (Ibrahim Kutb Shah). Amin Khan's elder brother Gatāta Khan is said to have gone to the court of Akbar, and to have highly pleased him by his conversation. He marched against a certain Viśvanātha Dēv, and, having defeated him, captured a large number of elephants and horses. He went to the court of the Adil Khan several times and fetched the tribute he consented to pay his master. He also fought the Nizam Shah and Mādanamulk Barid and compelled them to pay tribute to his suzerain. The kings of the Karnāṭa (Vijayanagar) used to send him valuable presents, and Gatāt Khan is said to have stood high in the estimation of Ibrahim Kutb Shah. He was a very pious man and was able to understand and write several languages as Arabic, Persian, Gujarati, Telugu, Kannoji and Āremaccha (?).

Of his brother Fazl Khan, the work says that on one occasion he went with a large army to the territory of Śrīranga Rāya, and (without any fighting) by negotiation took Śrīranga Rāya to his suzerain and brought about a treaty between them, for which achievement he was greatly applauded. Fazl Khan is said to have got the following presents from various sovereigns, palanquins from the Nizam-ul-Mulk (of Ahmadnagar), Pegu ponies from the Adil Khan (of Bijapur), elephants from the chiefs of the seven Maḍams (the hilly tracts of the Orissa border), boxes of pearls from the emperor of Vijayanagar. Fazl Khan gave the valuables to his sovereign Ibrahim (Ibharām) and stood high in his estimation.

సీ. నెఱవలర్ నెఱపులనే చాలమెప్పించి

యక్కరుచే మెప్పులందుకొనియె

జని విశ్వనాథదేవునిచేత మస్తున

వెలయనేనులఁ జెచ్చె వేనచేలు

పూనికి నేడలఖాను వీటికినేగి

బలుమరు మించుకప్పములు గొనియె

మాదనమలర్ బరీదు నిజాంసాహులఁ

దనయేలికకుఁ బన్నుఁబనుపనడచె.

గీ. మఱియుఁ గన్నడరాజులు మెరసిపాగడి
 నెనరుదభుకొత్తఁ క్రొత్త కానుకలు పనుప
 మనియెమలిగభారముమన్ననగతాత
 ఖానరాయఁడు రెండవ కలువతోడు.

సీ. తలిదండ్రు లేమాట తనకానతిచ్చిన
 దలమోచి నడుచుగతాతఖాను
 డిభారము పాదుషా యేలేడు వడమిలో
 దగవులగాజుగతాతఖానుఁ
 డలచిన్నిపాయంబు నందురాజులచేత
 దగునిష్కపండు గతాతఖానుఁ
 డేప్రాద్దు కూరిమి హెచ్చగర్తారుని
 దలపులో నిలుపుగతాత ఖానుఁ

గీ. డరవిపారసి గుజరాతి యారెమచ్చ
 తెనుఁగు కన్నజి మొదలుగాఁ దెలిసివ్రాయ
 దారిఁగన్నట్టివాడ గతాతఖాను
 డహహయతనికి నెవ్వరీడరసి చూడ

చ. కనితను రాజులెన్నకొనఁగాఁ బెనుపొంజులతోసిగంగరా
 యనికడకేగిమాటలనె యాయనఁ దేలిచితెచ్చి మలకకుఁ
 మనుకువనంటుచేసి యెరిమంగడు మెచ్చులుగొన్న మేటినే
 మనిపాగడంగవచ్చు నవునొనిక ఫాజిలుఖానరాయఁ.

సీ. మదిలోఁగి యల నిజామనమలుక పెట్టిన
 పల్లకీలాక వంకపాగు మీఱ
 నుదిరియేదులఖానుఁ డొనఁగిన్నపెగోవ
 గుట్టముల్ బడివాఁగ గొల్చిరాఁగ
 వేడుకతోనేడుమాడెదొరలు కా
 నుకలంపినట్టి యేనుఁగలుబెరయ
 కన్నడరాయఁడు మన్నించయంపిన
 ముత్తేల పెట్టెలహత్తి మెఱయ.

గీ. వచ్చి తెచ్చిన సొమ్ములు మచ్చికలర
నిచ్చి యిభరాము శాహుచే మెచ్చుగనియె
నట్టి పాజిలుఖానరాయనికి సాటి
గలరె నేర్పరు లెల్ల జగంబులందు.

76

TAPATISAMVARANAM.

[By Addanki Gangādhara Kavi.]

This Telugu poem of Addanki Gangādhara Kavi is dedicated to Ibrahim Kutb Mulk, who conquered the northern province of Vijayanagar after the battle of Talikota. Kutb Mulk is said to have defeated the Savāi (Adil Khan) in the west and occupied the town of Koilkonda. He captured Pānugal and other forts after defeating a Muhammadan chief whose name appears corrupted here as Tamarimillā Khan. In the east he defeated the Uriya Pātras and captured from them the town of Kambhamumettu (Khammamet), and on the north he defeated the Barid and captured his fort Metuku (Metk). He also captured the fort of Konḍapalli after a signal victory over the ruler of Cuttack (Gajapati). He compelled the chief Chitaph Khan to cross the Gōḍāvari. He saw the backs of (routed) the army of the Barid at a place which is not clear in the manuscript. He extended his conquests on the east as far as the mouth of the river Gōḍāvari and washed the blood-stains on his sword there. When Haidar Khan, his general, laid siege to and took the big fort of Konḍapalli, he captured alive the enemy Harischandra, general of the Orissa king (possibly the same as Mukunda Harischandra, the founder of the new dynasty of Orissa).

సీ. పడమటను సవాయి బసవనిగాజేసి
యచట గొయ్యలకొండ యావరించె
(?) తమరిమల్లాఖాను దండణుగ గొట్టి
హరియించె బానుగల్లాది గిరులు
ప్రభమదికురల యుద్ధై పాత్ర సామంతుల
ధట్టించెకంభము మెట్టగొనియె
ఉత్తరంబున బరీదోడి పాగగదోలి
నెతుకు దుర్గంబాక్రమించిమించె

గీ. అతనిబొగడంగఁ దగదె యాచతురశీతి
 రూఢిరి దుర్గలుంతన ప్రాథతేజ
 వాహసికారిధి (?) రోహరేవంత మూర్తి
 కుతపుశాహి నిత్యపాలుగుణ విశాలు.

సీ. కటకేశ్వరునిఁ దోలికైవసంబుగఁ జేసె
 కొండంత జయమునో కొండపల్లి
 కంపమంది వితాపఖానుండు గౌతమీ
 తేటినిలంఘించి వోచలమునట్టె
 బేటవిరాహచ (?) ప్రాంగణక్షోణిహా
 వీగదోలి బరీదు వెను చూచె
 సాగరశౌతమీసంగమస్థలమున
 నడిసంబుగడిగెఁ బ్రఖ్యాతిగాఁగ.

గీ. అష్టదిగ్రాజులును తనకరియు గోరు
 వెట్టుకాపుల జేసి మువ్వేటుగొనియె
 ఇతరధరణితలా ధీశు లెవ్వరీడు
 వృధివికుతుపనమలుఁ చక్రేశ్వరునకు.

శీ. తీవిన హైదరుఖానుఁడుద్దవిడి వొడ్డిలన్ విభాళింపుచో
 అవేశక పెదకొండపల్లి కడుజన్మక్షోణి-చి
 త్తావైయార్తులు హాహినీతి హరిశ్చంద్రుండు మారోహన్నచో
 జీవగ్రాహముగాగ బట్టుకొనె నక్షీణప్రభావోన్నతిఁ.

77

AMINĀBAD INSCRIPTION OF AMIM MULK ON THE
 EASTERN GATE OF THE AMMAVĀRU
 (GODDESS) TEMPLE AT AMINĀBAD.

The following inscription is taken from the Mackenzie Records in the Madras Government Oriental Manuscripts Library. The inscription is dated Śaka 1514, Nandana, corresponding to A.D. 1592-93, Vaiśākha, third day of the bright fortnight, Thursday. The Persian equivalent of this date is also given. The inscription says that Hazarat Ibrahim Padishah proceeded against the Vijayanagar territory in the Śaka year 1502, Vikrama, corresponding to A.D. 1580-81, Chaitra, fourteenth day of the dark fortnight

Tuesday, captured Uddagiri (Udayagiri), and driving * Venkaṭa Rāju from the place, captured successively the fortresses of Vinukonda, Bellamkonda, Tangēḍa and Konḍaviḍu, and was ruling the whole of the Karnāṭa (Vijayanagar) province of Konḍaviḍu. Ibrahim Padishah's son Muhammad Kuli Padishah was crowned on Rabi, 21, A.H. 988; June 2. A.D. 1580.†

In the cyclic year Khara, Ballē Rāya, Sābja, Alam Khan, Khan Khan and other subordinates of the Padishah revolted, and captured the district of Konḍaviḍu. Thereupon the Hazarat Padishah sent his General Mulk Amin Mulk against the rebel chiefs from Golkonda. All the rebel chiefs fled before Amin Mulk, who crossed the Krishna, and going to Konḍaviḍu once more established order there by punishing the traitors and rewarding the faithful.

స్వస్తి శ్రీ విజయభువన శాలివాహన శకవర్షంబులు ౧౫౧౪
అగు నేటి నందన సంవత్సర వైశాఖ శుద్ధ ౩ గురువారం సున్నదిలాసుతి
సైను తిస్సలు యీచ ౧ మాఘమాసే సవ్యాలు సన అలప్ప ౧౦౦౦ సాలు
అగు నేటి మోడిమదాలతు అలీయతులు వియావకే అసలతనకల అయాం
తుల బాహిరాములకు అమీనుమలకావోడయలుంగారు చేసిన ప్రతాప
ధర్మశాసన క్రమమెట్లున్నను మొదటను శాలివాహన శకవర్షంబులు
౧౫౦౨ అగు నేటి విక్రమ సంవత్సర వైశ్ర బి ౧౪ భౌమవారంనాడు
హజరతి యిభురాహింపాదుషహోవోడయలుంగారు తమనామజాదు
పంపి తేను.

ఉ. ధాటిగనేరి వుద్దగిరిదాకొని వెంకటరాజు దోలిముం
గోటలుల్గుబట్టి వినికొండయు బెల్లముకొండ తంగెడల్
పాటివరికహరించి మరిబల్లినికొనె కొండవీడుక
నాటకరాజధాని యిభురాముడు బాహుబలంబుమీరుచుక.

ఈలాగు ప్రతాపానకొండ వీటిరాజ్యం పుచ్చుకొని రాజ్యంపాలిస్తూ
వుండెను.

* This Venkaṭarāju seems to be no other than Sriranga's younger brother Venkaṭapati who succeeded him in the Vijayanagar empire.

† I am obliged to Mr. G. Yazdani, M.A., Superintendent, H.E.H. the Nizam's State Archaeological Department, for verifying this date which, according to him, agrees with that of Ferishta and that on the epitaph of Ibrahim Quib Shah. (*Ep. Indo-Moslemica*, 1907-8, p. 24).

యిడితలయిభరాంపాదుషహాగారి పుత్రుడు మహమ్మదు క్కు పాదు
 షహావొడయలుంగారు క్రితిమిజయస నేసాలచ ౨౩ కబ్బిలాసాని తేదిన
 పట్టాభిషిక్తుడై రాజ్యం పాలిస్తూవుండగాను ఖరసంవత్సరములోను భల్లై
 రాయడు సాజ్జా అలముఖానుడు ఖానుఖానా మొదలయినవారున్నా
 పాయకట్టు దొరలున్ను తిరగబడి హరాంఖోర్లైకొండపీటి శీమలోను
 వుండంగాను హజరత్ పాదుషహావొడయలుంగారు తమ పట్నానకు
 ప్రధాని అయిన మలీక్ అమీను మలక్-ంకు శలవుయిచ్చి యీ తిరగబడ్డ
 హరాంఖోర్లను కండించి శీమకుదురు పరిచిరస్తును శలవు దయచేస్తేను
 అలాగేరాజుగారి కనతిక్రమాన మలక్ వొడయలుంగారు గోలకొండకు
 వెళ్లి వచ్చేనన్న ఖబరువిని యీ హరాంఖోర్లైనవాండ్లు అందరున్నా
 సూర్యోదయం అయితే చీకటి విచ్చిపోయినట్టు యక్కడివాండ్లు అక్క
 డనే యథాయధలై పారిపోయిరి. మలక్ వొడయలుంగారున్న కృష్ణ
 చాటి శీమలోకి విజయంచేసి దుష్టనిగ్రహశిష్ట ప్రతిపాలనచేసి హరాం
 కోర్ల నెల్లాను ఆజ్ఞచేసిరి.

78

CHĀRUCHANDRODAYAM.

[By Chennamarāju.]

The author of this work Chennamarāju says that his cousin Tammaya Mantri was the right-hand man of the emperor Śrīranga Rāya, and was presented by him with elephants, horses, palanquins and white umbrellas. He was also a minister of the emperor Venkatapati Rāya, and compelled recalcitrant chiefs to go to him and accept his suzerainty.

His other cousin Lingamantri is said to have saved the life of the General Pemmasāni Pedda Vīra. A maddened elephant rushed on his palanquin, and, by dealing it a severe blow with his spear, Linga averted its course in the battle at Miḍigēsi. *

* The two chiefs Pemmasāni Pedda Vīra and Pemmasāni Timma were probably the descendants or relatives of the general of Krishna Dēva Rāya, Pemmasāni Rāmalinga who exhibited great valour in capturing the camp of the Bahmani Sultans in the battle of Raichur. They may also be related to Pemmasāni Timmā Nāyudu, the Viceroy of Konḍaviḍu, about the close of the reign of the emperor Aḷiya Rāma Rāya. The Mackenzie records contain copy of a copper-plate grant by the emperor Aḷiya Rāma Rāya of the village Garikapāḍu in the Guntūr district to the famous scholar and philosopher Annambhaṭṭa. The Viceroy of Konḍaviḍu in whose province the village was situated was Pemmasani Timma.

The author also says that his patron Pemmasāni Timma had the titles Manne Mārtāṇḍa, Gaṇḍarāditya and Gaṇḍaragāṇḍa. Once the poet carried from the emperor Venkatapati Rāya the several insignia of his position to his patron Pemmasāni Timma. These were the triumphal banner of Gaṇḍanārāyaṇa, a costly red cloth with golden flowers worked upon it, a Turāyi (Tiara), an elephant, a costly horse and a necklace called Vira Malahari, Tāḷichaukaṭṭu (a square piece-pendant on the breast), bangles made of pearls, the anklet called Gaṇḍapendēram, and a sword ornamented with a tassel at the hilt. Of these the general presented the poet Chennapradhāna with the white turban, the white chanks, the palanquin and Tāḷichaukaṭṭu.

సీ. శ్రీరంగరాయ ధాత్రీతలాధ్యక్షద
 తీణభజాదండమై చెలఁగినాఁడు
 కర మొప్పనతనిచేగజ వాహనాంబోళి
 కాసితచ్చత్రముల్లాంచినాఁడు
 రమణవేంకటదేవరాయేంద్రుఁడునుతింపఁ
 బటుకార్యదత్తుఁడై ప్రబలినాఁడు
 దునియఁదారులఁదెచ్చి ఘనతనాతనికిఁ బా
 దాక్రాంతులుగఁజేసి యలరినాఁడు.

గీ. బోటఁ ర్నాటలాటకాం బోజమగధ
 గౌళనేపాళమాళవచోళసింధు
 నృపవరాస్థానముల మఱుకెక్కినాఁడు
 మంత్రిమాత్రుండై తచ్చయమంత్రిహాలి.

చ. విడువక పెచ్చుసాని పెదవీరస్థపాలుని యందలంబుపై
 నడచునుదార ఘోరమదనాగము చేపిడియెచ్చుకొద్దియె
 కుఁడువడిగ్రుద్దిపోఁదరిమె కొంచకలింగయమంత్రిసింహమిం
 పడరెడు వేడకరాయలపురా యననామిడిగేసి చెంగటకా.

గీ. నలరుధాతిని మన్నెమర్తాండుఁడట్టి
 గండరాదిత్య గండరగండవిరుదు
 దీపితాఁజ్ పల్లయద ప్రతాపతీవ్ర
 ఘృణికిఁబెమసానితిన్నభూమీంద్రమణికి.

సీ. గరుడనారాయణ విరుదధ్వజంబుబం
 గారుపూవుల చంద్రకావిపావ
 డయతురామగజంబు హయరత్నమును పీఠ
 మలహరి ఘనకంఠమాలికయును
 తాళిచౌకట్టుముత్యాల కడియములు
 గండపెండేరంబు కత్తికుచ్చు
 వేంకటపతిరాయ విభునిచేతను దెచ్చి
 పెనుసానితిమ్మ భూరమణమణికి.

గీ. నిచ్చితదనుజ్ఞకైకొంటి వెలమిసీవు
 రాయదత్తంబులైన కుల్లాయిమీఁది
 పాగధవళశంఖంబులు పల్లకియును
 తాళిచౌకట్లు చెన్నప్రధానచంద్ర.

79

RĀMARĀJĪYAMU.

VENKATĀPATI RĀYA, HIS ADOPTED SON
 AND HIS CHILDREN.

The following extract from the Rāmarājīyamu says that Venkatapati Rāya collected his army and drove the son of Ibhārām (Ibrahim Kutb Shah) who had invaded his territory, as far as Golkonda. He chased his army back and defeated it on the banks of the Pennar. The water of the river was coloured red with the blood of the Muhammadan soldiers killed in the battle. When the son of Ibrahim came as a suppliant seeking terms of peace, he settled with him that the Krishna should thenceforward form the boundary between their respective territories. He also defeated some enemies at Nandēla. This may refer to the revolt of the Nandyal chief Krishna Rāja who revolted at this time and was subdued. This revolt is referred to in the Siddhout inscription of Venkatapati (vide extract 81). Venkatapati Rāya's capital was at Vellore.

He married four wives—Venkaṭamma, Obamma, the daughter of Jilleḷḷa Ranga Rāja, Krishnamma, the daughter of Jilleḷḷa Krishna Rāju, and Konḍamma, the daughter of Gobburī Oba.

Venkaṭapati Rāya adopted Śrīranga Rāya, the son of his brother Rāma, who is also called Chikka Rāya, and anointed him as the heir-apparent (Yuva Rāja). Chikka Rāya married Obamma, the daughter of Jilleḷḷa Narasimha, and got by her the son Rāma Dēva Rāya.

This Rāma Dēva Rāya was the prince rescued by the chief Yāchama Nāyaka from being massacred by Jagga Rāya along with his parents and brothers. The war that ensued after the massacre, between the young prince Rāma Dēva Rāya assisted by Yāchama Nāyaka, and Jagga Rāya, the traitor, is compared to the Mahābhārata war, and the several chiefs that took part in the war to the heroes of the Mahābhārata.

Singa Nṛpati* is compared to Bhīma, Rāyappa to Arjuna, Ayyana and Chenna to the twins Nakula and Sahadēva, while Rāma Dēva Rāya is compared to Yudhiṣṭhira. These chiefs were assisted by Raghunātha Nāyaka (of Tanjore) who is likened to Krishna. Their enemies Chenchu, Virappa, Yāchana and Māka Rāju are respectively compared to Duśśāsana, Śakuni, Śalya and Karna, while the vile Jagga Rāya who was killed in the battle is compared to Duryodhana.

After the war Rāma Dēva Rāya ruled the empire in peace. He married two wives—Obamma, the daughter of Pochirāju Rāma Rāju, and Konḍamma, the daughter of the Gobbūri chief Yatirāju. Rāma Dēva Rāya is also said to have performed many dānas (gifts) as laid down in the Śāstras.

క. అపనికీ శ్రీరంగమహీ

పతికలిగెను నామహానుభావుఁడు శౌర్యో

న్నతి వేంకటపతిరాయ స్మ

పతిచేయువరాజపట్ట బంధమునొందెన్.

లే. రాజకులభూషణుఁడు చిక్కరామభూష

శౌరివరియించె జిల్లేళ్లనారసింహ

రాజదేవేంద్రపుత్రియం భోజనేత్రి

యైనయోబమ్మదేవి నాయతివలన.

* The suggestion has recently been made that Singa, Rāyappa, Ayyana and Chenna were the brothers of Rāma Rāya, since they are all compared to the five Pāṇḍavas. This interpretation is not tenable in the face of Barrado's statement and the text of the two poems Raghunāthābhudayam and Sāhitya Ratnākara that Śrīranga Chikka Rāya and all his children except Rāma were killed by Jagga Rāya.

తే. అవసుమ తీశునకు రామ దేవరాయ
 లుదయమైననురిపురాజు లూదంగి శైల
 గుహలఁజేరిరి రవిదోఁపఁ ఘూకచయము
 లతిభయంబున గొందులనణఁగుపగిది.

సీ. సింగవృషతి భీమ సేనుఁడు రాయప్ప
 శ్వేతాశ్వుఁడయ్యన చెన్నవృపులు
 మాద్రేయులితర భూమండలేశ్వరులు వి
 రాటపాంచాలాది రథికవరులు
 కఘనాశనాయకాగ్రణియగు కృష్ణస
 హాయమ్ముగాఁ గనునాజిఁజెంతు
 పీరప్పయోచనవిభూమాకభూపదు
 శ్యాసన సౌబలశల్యకర్ణ

గీ. యుక్తముగజగ్గరాజ దుర్యోధనుని వ
 ధించి సంతసమున రామ దేవరాయ
 ధర్మతనయుండు ప్రజలు మోదంబెల్లర్ప
 ధరణిఁబాలించె ధర్మవిస్ఫురణమెఱయ.

సీ. రాజాధిరాజపీఠ ప్రతాపాజ్ఞలుఁ
 డగురామ దేవరాయ నృపతుహిన
 ధాముఁడుపోచిరాడ్రామరాజాత్మజ
 యోబమదేవి గొబ్బూరివంశ
 పావనుఁడరిగిరి పాకారియతీరాజు
 సుతకొండమయుఁగులసతులుగాఁగ
 వరియించి యోషితాద్వయమతిధర్మ స
 హాయమై వర్తిల్ల నధ్వరములు

గీ. భూసురోపనయనతులాపురుష కశ్య
 కాశ్వగజగోపిరణ్య వస్త్రాన్నభూము
 భాదిదానంబులొనరించి యాదిరాజ
 చర్యవర్తిల్లె భూదసుల్పన్నుతింప.

తే. మనుచరితనిట్లునుతుండు మన్నుండును దనర
 నలరురామావనీభర్త కనుజుండైన
వీరవేంకటపతిరాయవిభుండు వసుధ
కెల్లరాజయ్య భూజనులెల్లబొగడ.

సీ. బలముగూడినఁజూచి నిలువనియిభరాము
 కొడుకుభీతికి గోలకొండసాక్షి
వెన్నాడితత్సేనవీరఁ దోలుటకును
బృథురక్తిముననుబ్బు పెన్నసాక్షి
 నీవాడననఁబోచి నిర్భయంబునవాని
 నీనిమేర యిడుటకుఁ గృష్ణసాక్షి
 యెదిరించువైరుల మదమెల్లనవలీలఁ
 చూచించుటకును నందేలసాక్షి

గీ. గాఁగనసదృశబాహు విక్రమవిభూతి
 దనకువేలూరు వరరాజధాని గాఁగ
వీరవేంకటపతిరాయవిభుండు మిగుల
ధరణిఁబాలించె ధర్మతత్పరతఁజెలఁగి.

సీ. పరమపాతిన్రత్యగరిమచే మిక్కిలి
 యతిశయింప న వెంకటయ్యగారి
 జరయశోనిధియైన జిల్లేల్లరంగ నృ
 పాశిపుపుత్రి నోబయ్యగారి
జిల్లేల్ల కృష్ణరాట్టిత మయూఖుని
యాత్మజయైన కృష్ణయ్యగారి
 భూరిశౌర్యోగగొబ్బూరి యోబక్షమా
 ధన్యులెనూజఁ గొండయ్యగారి

తే. నెమ్మివరుసపాణి గ్రహణయ్యజేసి
వీరవేంకటపతిరాయ విభుడువేడగ
 నలరునప్పద్మముఖులతో ననుదినంబు
 నధిక సౌఖ్యంబు విధిసోలలాడెమిగుల.

80

CHANDRABHĀNU CHARITRAM.

[By Tarigoppula Mallana.]

The author says that his elder brother Tarigoppula Datta Mantri was a minister (Kāryakarta) of the emperor Venkaṭapati Rāya, son of Tirumala Rāya. He was a patron of poets and excelled in diplomacy the ministers of all other kings. All the members of the emperor's court used to extol him for his patronage and helpfulness to them on various occasions.

సీ.

గీ. అనుచు బుధులెన్న వెలయు రాజాధిరాజ
రాజపర మేశ సకలకర్ణాటకాంధ్ర
రాజధౌరేయ తిరుమలరాజతనయ
చంద్రుడగు వేంకటవతిక్షితిద్రవణికి.

చ. అనువమకార్యకర్తయు మదగ్రజాంధ్ర మహనీయసతగృహ
ఖనియునఖండకీర్తి కలికాసురభీకృత సర్వవిష్టుఖు
డును నగుదత్తనార్యుండు ననున్వినయాన్వితుఁ ఖార్యశక్తిగ
న్వొనిపలికెనుధారసనిగుంభన జృంభితవాక్యవైఖరి.

సీ. యాదవాగ్రజుని పటాటోపమెల్ల . . .

గీ. నగి తెగడిమీరకేరి తృణంబొనర్చి
యడవికారింబికేరించి యడరునేవి
వేకనిధికిర్తియందొప్పు వేంకటాద్రి
దత్తసామాజ్యవిభవుండు దత్తవిభుండు.

మ. ఘనగోత్రోద్ధరణంబ సంఖ్యసుకవిగ్రామ ప్రధానైకసా
ధనసద్భావధురంధరత్వము మహాదర్శిద్ధతారి ప్రధా
ననిరాసోద్భటపాటవంబు నిరవొందఁ దత్తనార్యుండు శ్రీ
దనరుఁ వేంకటరాజదక్షిణభుజా రండావిశేషస్థితి.

ఉ. నాకుపకర్తనాకు జెలినాకు సహాయుండునాకు బ్రాహ్మణ
నాకు బహుప్రదుండనిమనంబున వేంకటరాట్యభాజనా
నీకముసంప్రరింప మహనీయగుణోన్నతి గన్నయుత్తమ
శ్లోకుండముల్లనాహ్వయు డను ప్రతుమతృత్తిసాధును న్నెడఁ.

SIDDHOUT INSCRIPTION OF MATLA ANANTA.

This inscription is found on the wall of the ruined fortifications of Siddhout. It consists of one Sanskrit verse and a long *sīsamālika*. The Sanskrit verse says that, in the Śaka year counted by the horses (7), the eyebrows (2), the arrows (5) and the earth (1), i.e., 1527 corresponding to A.D. 1605, Maṭla Ananta extended the fortifications of Siddhavaṭam (Siddhout) which had been captured by his father in the battle of Ūtukūru.

The Telugu portion says that in the Śaka year 1527, Viśvāvasu, when Vīra Venkaṭapati Rāya was ruling from Chandragiri, Maṭla Ananta constructed the fortifications round the town of Siddhout which had been captured by his father Ella, after defeating in battle the chief Konḍrāju Tirupati Rāju.

The inscription also gives a long account of the achievements of Ananta. He was born in the solar race of Kshatriyas, and belonged to the family of Dēva Chōḍa and had the titles Aivara-gaṇḍa, Mannehamvīra and Rāchabebbuli. He killed on the battlefield the chief Rāvela Velikonḍa Venkaṭādri. He was the conqueror in the battle of Jambulamaḍaka (Jammalamaḍugu) and reduced the fort of Cuttack. He instilled fear in the mind of Krishnamma of Nandyal and was like the right-hand of the emperor of Karnāṭa (Vijayanagar). He defeated the Chief Konḍrāju Venkaṭādri* and captured from him the town of Chennūr. He was the author of several works, as Kakutsthaviṣayam, which were highly praised by scholars. He constructed the large tank, Ellamarāju Cheruvu, after his father. † He protected the flying armies

* This is the chief who, according to extract 73 above, overthrew the Hlanḍē chief, (Malakappa Nāyudu), who held Ahobalam and surrounding country in the interests of Ibrahim Kutb Shah. Konḍrāju Tirupati Rāju referred to above was an elder brother of this Venkaṭa according to Reṭṭamatam, a work of Hindu Meteorology translated from the Kannaḍa original.

† Rai Sahib Mr. H. Krishna Sastrigal considers that this is in reference to the battle fought against Jagga Rāya after the massacre of the royal family by him, in which the Madura Nāyak took the side of Jagga Rāya. But the date of the present inscription A.D. 1605 is too early for that; for the massacre and revolt took place after the death of the emperor Venkaṭapati Rāya who lived for about ten years after this inscription, and died in the year A.D. 1614. The invasion here referred to may be the one mentioned in the Pudukkoṭa plates of Śrīvallabha and Varatunga Rāma Pāndya, or that referred to in the Chikkadēva Rāya Vamsāvaḷi when the Madura Nāyak revolted and when Venkaṭapati Rāya sent his nephew from Seringapatam against him. The nephew proved a traitor to his uncle and made a treaty with the Nāyaka without any reference to Venkaṭapati Rāya who had to undertake a fresh invasion on that account. Cf. Ancient India, p. 274.

of the Madura chief from destruction. In the battle of Penukonda he destroyed the pride of the Muhammadan (Yavana) Padishah.

Maṭli Ananta was the son of Ellamarāju and Rangama, and his son was called Maṭli Tiruvēṅgaḷa.

स्वस्ति—

शाकेऽश्वाम्बकबाणभूपारिमिते वर्षेच विश्वावसा-
 वौन्नत्येन चिरायुषाच गुणभाजा चन्द्रतारं भुवि ।
 यस्यानन्तनृपेण तेन जनकेनैवोदुहूरिरणे
 प्राप्तस्तिद्धवटोऽयमुज्ज्वलशिला सालो विशालः कृतः ॥

సీ. శాలివాహన నామ శక వర్షములు వేయు
 నేనూట యిరువదియేడు చనిన
 విశ్వావసువనంగ వెలయువత్సరమున
 సకల హిందూరాజ్య సార్వభౌమ
 వీరవేంకటరాయవిభుడు చంద్రగిరింద్ర
 సీమసామ్రాజ్యంబు సేయునపుడు
 భానువంశాంభోజ భానుడుం భోరాశి
 గంభీరుడై వరగండమూర్తి
 బిరుదసామజ సింహభీమకేతన భర్త
 దేవచోడాన్వయ భూవిభుడు
 రణభూబలీభూతరా వెలవెలికొండ
 వెంకటాద్రి మహేశ వీరవరుడు
 జంబులమడక భూసంగ్రామ జయశాలి
 కటకపురీ మూరకార హరి
 నందేల కృష్ణమ నరనాథభయదాన
 దక్షిన్వర్ధుడ విజక్షణుండు
 లఖిలకర్నాట సింహాసనాధీశ్వర
 దక్షిణ బాహుభిధానధారి
 విదళిత కొండ్రాజు వెంకటాద్రివిభుండు
 డెన్నూరి హరణ సంపన్న గృహుండు
 విబుధస్తుత కకుత్స్థవిజయప్రబంధాది

కావ్య నిబంధన గ్రంథకర్త
 శ్రీమదెల్లమరాజు చెరువు పేర తటాక
 ఘటనాను భావ సంఘటిత యశుండు
 ద్రవిడ భూమధురాధిధాట (నాథ) చలద్రయ
 బలరక్షణాక్షీణ బాహుబలుండు
 పెనుకొండసమరయావనపాడుపాగర్వ
 ఖర్వీ కరణచణాఖగ్వభుజుండు
 రంగ మాంఖా[...]రవతంసరత్నంబు
 పరభీమ విరుదుల భాయబంట్టి (!)
 విమతావ నీశ్వర వేశ్యాభుజుండు
 బలరంగ గండాంక భాసురుండు
 మన్నెహంపీగుండు మగలరాయడు రాచ
 బెబ్బులి పరరాజ భీకరుండు
 మల్లతిర్వేంగళ మానవాధిపరత్న
 రత్నాకరుడ సంతరాజశౌరి
 తమతండ్రి యల్లభూర మణుండు కొండ్రాజు
 తిరుపతిరాజు వైఠెరిగొట్టి
 తనకత్తి మొనర దెచ్చుకొనిన సిద్ధవటంబు
 చెల్లంగ తనపేర చెరువుసేసె
 హృదయ ముప్పొంగ సిద్ధపటేశ్వరునకు
 ఔపచారికమైన సాలాంతరముగ
 పురముచుట్టను పరణమై పరిణమింప
 ధాత్రిగట్టించె నాచంద్ర తారకముగ.

82

VERSES ABOUT VENKATAPATI RĀYA, CHINNA BOMMA NĀYAKA AND APPAYA DĪKSHITA.

The first verse says that Appaya Dīkshita wrote his work on Alankāra called Kuvalyānanda at the instance of the Emperor Venkatapati Rāya.

The second verse, the author of which is so far unknown, refers to the patronage which the famous scholar Appaya Dīkshita had

at the court of Chinna Bomma Nāyaka, Viceroy of Vēlūr, during the reign of Venkaṭapati Rāya. It describes the ceremony of Kanakā-bhishēkam, or bathing in gold which Chinna Bomma Nāyaka* performed in order to honour the scholarship of Appaya Dīkshita. He is said to have with his own hands poured the gold coins out of the vessel.

अमुं कुवलयानन्द मकरोदप्पदीक्षितः ।
नियोगाद्देङ्कुटपतेर्निरुपाधि कृपानिधेः ॥

from Kuvalayānanda.

कर्णश्रीचिनबोम्मक्षितिपतिरभितो लम्भयन्शातकुम्भ-
स्तोमं हेमाभिषेकप्रणयन समये यस्यमूर्तिं प्रशस्याम ।
रेजे श्रीरङ्गराजाध्वरिवरकलशाम्बोधिलब्धप्रसूते-
विद्याकल्पद्रुमस्यस्वयमिवकलयज्जातरूपालवालम् ॥

83

PRAPANNAMṚTAM.

[By Anantārya.]

This extract from Prapannāmṛtam says that, after the time of Rāmarāya, there was an emperor of Vijayanagar, Venkaṭapati. He was a great and pious sovereign. He became a disciple of the Śrīvasiṅṇava teacher Lakshmīkumāra Tātāchārya. He entrusted the whole kingdom to his preceptor and himself led a life of retirement doing service to him like Kulaśēkhara of old. When the emperor himself became a disciple of Tātāchārya, a large number of the subjects became Vaishṇavas.

राजासीत्सर्वदेशस्य रामरायादनन्तरम् ।
श्रीवेङ्कटपतिर्नाम महात्मा भगवत्परः ॥

* Vēlūri Linga, the donor of the Viḷāpākam Grant of Venkaṭa II (A.D. 1601) was the son of Chinna Bomma. Linga was killed and his capital taken possession of by Dāmarla Chenna after whom the town of Madras was named Chennapaṭṭaṇam.

लक्ष्मीकुमारतातार्थं महात्मानमशिष्रियत् ।
 स महान्वेङ्कटपतिरायः श्रीमान्महायशः ॥
 तद्राज्यं देशिकाधीनं विधाय गुरुभक्तिमान् ।
 गुरुकैङ्कर्यनिरतः कुलशेखरवस्थितः ॥
 आक्रान्तवेङ्कटपतिरायः श्रीतातदेशिकः ।
 यतीन्द्राभिमुखं सम्यक् स चकाराखिलं जगत् ॥

84

RĀGHAVĒNDRAVIJAYA.

[By *Nārāyaṇa*.]

This poem dealing with the life of the famous Madhva teacher Rāghavēndrasvāmi gives a short account of each of his predecessors in the pontifical seat of Madhva and a detailed account of the doings of Rāghavēndra and his teacher Sudhīndra.

Sarga II.—Vijayīndra succeeded Surēndra as teacher. He was well versed in several arts (*vidyas*) and was honoured by the Emperor Rāma Rāya with bathing in jewels (*Ratnābhishēkam*) for his scholarship. The emperor also presented him with several villages. He wrote works on various religious subjects. Vijayīndra was succeeded by Sudhīndra. He was also a great scholar and travelled over the country controverting the teachings of other religions. He conquered all his opponents at the court of the emperor Venkaṭapati Rāya, and was presented by the sovereign with the conch and other emblems of victory. He lived at the town of Kumbhakonam on the banks of the Kaveri, and was honoured by Raghunātha of Tanjore with Kanakabhishēkam (bathing in gold).

Sarga III.—While referring to the ancestors of Rāghavēndra on the maternal side, the author says that Krishna, the great grandfather of his mother, was a great scholar and musician who had specialised in the art of playing upon the Vīna. He taught the emperor Krishna Rāya how to play on the Vīna and got from him as gurudakṣiṇa (present to the preceptor) costly pearl necklaces and jewels.

His grandson Timmaṇārya lived at the capital Vijayanagar and was a great scholar and artist.

Sarga IV.—At Tanjore the great Yagnanārāyaṇa Dīkshita* who had performed sacrifices and who had commented upon the Sulba Sūtras respected Venkaṭanātha (later on Rāghavēndra Tīrtha) very much. Seeing that Rāghavēndra came out successful in a philosophical disputation about Kākatāliya with some great scholars, the scholar Yagnanārāyaṇa himself underwent mudrāṅkana (the imprinting of the holy insignia of Vishnu) by him.

Sarga II.

विद्वद्भरोऽस्माद्विजयीन्द्रयोगी विद्यासु हृद्यास्वतुल्यप्रभावः ।
 रत्नाभिषेकं किल रामराजात् प्राप्याग्र्यलक्ष्मीनकुताग्रहारान् ॥ २१ ॥
 वाक्ये पदे पादविलोचनोक्तौ व्यासीयशास्त्रे च कृतान्प्रबन्धान् ।
 आस्तां बुधः श्रोतुमशेषमेषामारूपाः समाख्याद्यतिपण्डितोऽसौ ॥ २२ ॥
 सा रामचन्द्रप्रतिमा जयीन्द्रात् सुधीन्द्रयोगीन्द्रमगात्क्रमेण ।
 विस्तीर्णकीर्तिर्विबभाववन्यां विख्यातविद्वज्जनवन्द्यपादः ॥ २३ ॥
 पवित्रितामेष धरां वितन्वन् संचारतो दिग्विजयापदेशात् ।
श्रीवेङ्कटक्षमापरिणीसमक्षे वादेन विद्वेषिबुधान्विजिग्ये ॥ २४ ॥
 समेत्य शङ्खादिमजैत्रचिह्नं नृपादमुष्मादपि सहजायाः ।
 तटस्थितां तापससेवितां तां पुरीं प्रपेदे पुनरुक्तनाकाम् ॥ २५ ॥
 तस्यां नगर्यां सुकृते बदर्यां भवाब्धितर्याम्बुधसिंहदर्याम् ।
 विचित्रनार्यां विजितेन्द्रपुर्यां चिरं न्यवासीत्सिततौघगौर्याम् ॥ २६ ॥
 अतुलविविधविद्वन्मण्डलीलाख्यमानः
 प्रभुमणिरघुनाथप्रौढभूपालकेन ।
 निहितनिखिलविद्वन्मौलिपादः सुधीन्द्रः
 परजनदुरवापं प्राप हेमाभिषेकम् ॥ २७ ॥

Sarga III.

जनकोपमकन्यकेऽन्वयेऽस्मिन् निजताताधिकनन्दने गुणौघैः ।
 अनुजातसमानपूर्वजातेऽभवदेको भुवि कृष्णनामधामा ॥ २८ ॥

* This is the author of the historical poem Sāhityaratnākara dealing with the life of Raghunātha of Tanjore. He was a son of the famous Govinda Dīkshita, Minister of the Nāyaka rulers of Tanjore, Achyuta and Raghunātha. He has written many works and is said to have co-operated with Appayya Dīkshita in writing some of his works.

उपदिश्य स कृष्णभूवलारेर्निजगान्धर्वकलां कलामगृह्णात् ।
 घनमौक्तिकगुच्छहारपूर्वा विरुदालीं गुरुदक्षिणापदेशात् ॥ ७ ॥
 अधिकृत्य स बाल्य एव शास्त्राण्यधिकं वैणिकवर्णगानविद्याम् ।
 नगरं विजयारूढमध्यतिष्ठत् जननीतातसुहृज्जनाधिवासम् ॥ १० ॥

Sarga IV.

तञ्जापुर्यामन्यदा शुल्बसूत्रं व्याख्यातारं वावदूकं यजन्तम् ।
 राज्ञो विद्वान्यज्ञनारायणेज्याशीलोत्तंसस्तं ननन्दातिमात्रम् ॥ १६ ॥
 कालेनास्मिन्काकतालीयशब्दे जेतारं तं यायजूकान्कवीन्द्रान् ।
 तस्यां पुर्यां तप्तमुद्राङ्कुने च प्रौढं मेने यज्ञनारायणस्तम् ॥

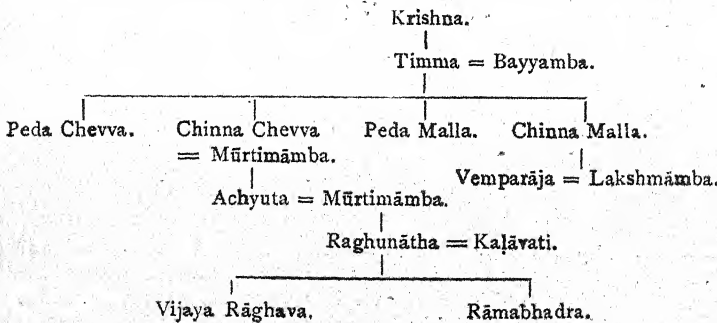
85

RAGHUNĀTHĀBHYUDAYAM.

[By *Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore.*]

Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore wrote this Telugu drama celebrating the achievements of his father, the famous Raghunātha Nāyaka. In the beginning of the drama he says that he dreamt one night that his favourite God, Mannār (Gopala) of Mannārguḍi, appeared before him and exhorted him to write the work. He thereupon consulted his spiritual preceptor Śatakratu Tātachārya who told him that the dream showed that great prosperity was in store for him and encouraged him in the undertaking. He also gives a short account of the several members of Vijayarāghava's family and their achievements.

The several members of the family and their respective relationships may be represented by the following genealogical table :—

All these chiefs were born in the Śudra caste. China Chevva, the second son of Timma, was a great warrior and offered many valuable gifts to the temples of Śrīśailam and Vṛddhāchalam. He married Mūrtimāmba, who was the younger sister of the queen of Achyuta Rāya. Their son Achyuta made extensive additions and gifts to the temple of Ranganātha at Śrīrangam. His chief gifts to the place were a golden throne for the god and a costly crown, with walls to the temple compound and pleasure gardens. He fought with several chiefs and gained victories. These chiefs are not mentioned in the work.

His son Raghunātha drove from the battlefield the lord of the Tunḍīra (the district under the Nāyak of Gingi) and killed Jagga Rāya. He also approached the capital of the Pāṇḍya king (the Nāyak of Madura) and captured his harem. He placed Rāma Dēva Rāya firmly on the throne of Ghanagiri (Penukonda). Raghunātha made all the sixteen gifts (dānas) ordained in the Śāstras. He married Kaḷāvati, the daughter of Vempa Raja and Lakshmāmba, and had by her the son Vijayarāghava.

Vijayarāghava fought with the lord of the west and won a victory. On a day in the year of his coronation he made the sixteen gifts as laid down in the Śāstras. He fought with the chief Savaram Venkaṭapati and drove him from the field. He constructed the new fortress of Pandanallūru in a single day. When the Pāṇḍya and Tunḍīra chiefs (the Nāyaks of Madura and Gingi) rebelled against the emperor Śrīranga Rāya, Vijayarāghava fought on the side of the latter and compelled the enemy to sue for terms of peace at his door. He also established many choultries where a large number of people were daily fed. He presented to Rājagōpāla (the god worshipped at Mannārguḍi)* a coat made of jewels (Ratnāṅgi), a costly crown, costly jewelled ornaments, and the car and elephants and horses. He also constructed the prākāras (compound-walls), the towers and palaces of the temple, the Vaikunṭha Sabha, flower gardens and tanks. Vijayarāghava founded an agrahāra after his father called Raghunāthapura. He respected his father Raghunātha as a god and always worshipped him.

ద్విపద. భుజవిక్రమాధార భోజావతార
విజయరాఘవధీర వీరాదిపీఠ

* In the temple of Rājagōpāla at Mannārguḍi opposite to the god there is a bronze statue of Vijayarāghava in the posture of worshipping the god.

వినవయ్య మీవంశ విస్తారమెల్ల
 వినపింతు నీకు సవిస్తర ఫణితి
 వనజాక్ష వనములవరలు వాహినికి
 ననుజ యైమింను నాలవజాతి జగతి
 నాజాతిలో చాల నధికులైనట్టి
 రాజులు గొందరు ప్రఖ్యాతిగనిరి
 వారిలో కృష్ణ భూపరుడు లావణ్య
 కారుణ్య గుణముల ఘనకీర్తిగాంచె
 అమృతామహానకు నాత్మజుడైన
 తిమ్మ భూపాలుడు ధీరత వెలసె
 బయ్యాంబిక వరించి ప్రాధివహించె
 నయ్యిరువురుగాంచిరాత్మ సంభవుల
 పెదచెవ్వు భూపాలుఁ చినచెవ్వువిభుని
 పెదమల్ల భూజాని పినమల్ల నృపతి
 వారిలోచిన చెవ్వు వసుధావలారి
 మేరు ధీరుడ నంగమేదిని వెలసె
 చిరతరంబుగ భక్తి శ్రీశైలమందు
వృద్ధావలంబునను
 శంకరార్పణముగా శాశ్వతానేక
 శంకర్యములఁ జేసి ఘనకీర్తిగాంచె
 సుగుణ సంతతికి నచ్యుతరాయ సతికి
 తగిన సోదరి కృశోదరి మూర్తిమాంబ
 యతనికి భార్యయై యఖిల భూపాల
 సతులలో నార్యయై సన్నుతిగాంచె
 అచ్యుతేంద్రుడు వారి కాత్మజుండగుచు
 నచ్యుతుం డీతండె యని జనులెన్న
 గంగధామునకు శ్రీరంగంబునందు
 బంగారు సజ్జలు ప్రాకారములును
 రంగుమీరు కిరీట రాజులు మేలి
 సింగారవనములు చెలువొందఁజేసి
 యెదురైన మన్నీలనేపునగదిసి

కదనంబులో గెల్చె గవ్వడియనఁగ
 సతికి భారతికి శ్రీసతి కరు ధతికి
 ప్రతి వచ్చుమూర్తి మాంబను వరియించె
 కౌసల్యుఁ దశరథత్వైభవఁబండు
 వాసిమీరఁగ రఘూద్వహుఁ గన్నరీతి
 అలమూర్తిమాంబయు నచ్యుతేంద్రుండు
 నలనిభు రఘునాథ నరనాథుఁగనిరి
 రసికుఁడా యచ్యుత రఘునాథవిభుఁడు
 వసుమతి రాజ్య నిర్వాహకుఁడగుచు
 తుండీర వీరునిం దురసులో డఱిమి
 చండించి ఖండించె జగ్గభూవిభుని
 అలంబు సేసి పాండ్యావని నాథు
 పాళెంబుడాసి తద్బాలి కామగుల
 మొరవెట్టుఁ గాతన మూకలచేత
 ఛెరవట్టి తెప్పించి చెలఁగె నాపట్ల
 మన్నారు మీయయ్య మాయవతార
 మన్నమాట యథార్థ మగునైన వినుము
 ఆయవతార విహారంబుకన్న
 యాయవతార మందిదిగదా వింత
 జలకేళి సవరించు దిలజలోచనల
 వరువలూమన్నారు వంచించి తెచ్చె
 రణకేళి సవరించు రాజులసతుల
 మణుఁగులఁ దెచ్చె నిష్క్రమజేశ్వరుండు
 ఇంతమాత్రము దక్క నీ యిద్దరికిని
 వింతయే మున్నది వెండియునతఁడు
 చెలఁగుచు ఘనగిరిసింహాసనమున
 అలరామదేవరాయలఁ దెచ్చినిలిపె
 ఆదిరంబున పదియారుదానములు
 పేదకోవిద్యవైన విప్రులకొసఁగి
 కోదండదీక్షాదిగురుండైన రాముఁ
 డేదైవమనియెంచు నెంచఁ డన్యలను

ఆరఘనాథ నాయక శిరోమణికి
 నారీలలామమై నారాయణునకు
 పట్టపురాణి యా పాలమున్నీటి
 పట్టికి సాటియో పరమకల్యాణి
 గుణరత్న ఖనియనికోవిదుల్బాగడ
 ప్రణతిగైకొని వెంపరాజ చంద్రునకు
 పరగులత్తైంబకుఁ బట్టియై పుట్టి
 పరమ పతివ్రతా..... యింఁచు
 లావణ్యపతికి కల్పావతి సతికి
 యావిగ్భవించి నీ వభివృద్ధి నొందు
 విజయరాఘవనామ విఖ్యాతిఁగాంచు
 నిజభుజంబున నుర్వి నిర్వహించితివి
 కురులు..... గురిదొరల్బాగడ
 దురములోపడమటిదొరను గల్పితివి
 పట్టాభిషేక వైభవము గైకొన్న
 యట్టి సంవత్సరమం దొకనాట
 నవలీలగా పదియారుదానములు
 సవరించి ద్విజుల కొసంగితి వీవు
 వీరుఁడొ సచరము వేంకటపతిని
 పారదోలించి నీ పంపులచేత
 పాతన శీమతోపంద నెఱ్ఱును
 గట్టించితివి ఘటికామాత్రముననె
 శ్రీరంగరాయలఁ జేపట్టివిల్పి
 యారాయకార్యులొఁగాదటంచు
 దుండగించిన పాండ్యతుండీరపతుల
 ఖండించి వాకిలిగావఁ జేసితివి
 కడలేని మృష్టాన్నదాన సత్త్రిములు
 నడపుచున్నాడవు నానాట హెచ్చ
 రత్నాంగియుఁ గిరీట రాజంబుదివ్య
 రత్న భూషణములు రథగజాశ్వములు
 ప్రాకార గోపుర ప్రాసాదములును

వైకుంఠసభ పుష్పవన తటాకములు
 ప్రకటింఁ రాజగోపాల దేవునకు
 సకల కైంకర్యముల్ సంఘటింఁచితివి
 నవనవంబుగ రఘునాథపురాది
 వివిధాగ్రహారము ల్వైలయఁ జేసితివి
 ఏకాలమును తండ్రియే వైవచునుచు
 చేకొని పూజలు చేసెదవీవు
 కావున నీ నడకకు మెచ్చి యిట్ట
 వైపమా దక్షిణద్వార కావిభుఁడు
 నీకుఁ బ్రసన్నుడై నీవు గావించు
 నాకావ్యమందుదు మని యానతిచ్చె
 మన్ననారనుమతి మాయనుమతియుఁ
 గన్నాపు గనుక నాకనకాంబరునకు
 తారహారముగ మీ తండ్రి చారిత్ర
 మారూఢిఁ ద్విపద కావ్యము సేయవయ్య.

86

RAGHUNĀTHĀBHĪUDĀYAM.

[By Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore.]

The following extract from Vijayarāghava's drama gives details of the battle between Raghunātha and the fugitive emperor, and Jagga Rāya. The account is embodied in a Kammavakkaṇa (report of the doings) of a subordinate of Raghunātha, Ayyaparasu Nārappa of Guntur in the north. It is dated in the cyclic year Nala, the month of Āshāḍha, the fifth day of the bright fortnight (a date in A.D. 1617-18).

Raghunātha was in camp at the village of Paḷavānēri. After the usual morning prayers and worship, he made the usual dānas (gifts), and, receiving the blessings of Śrīvaiṣṇavas, took his breakfast at about 5 or 6 ghaṭikas after sunrise. He then gave his enemy notice of his march and entered the howda called Vijaya-garuḍādri, on the state elephant Rāmabhadra. He was attended by his son Rāmabhadra. On one side of him rode upon another elephant the town Madālaśis, Purushottamaya and Narasappa. On the other side rode upon another elephant the two officers

Asteppa and Aḷagappa. Immediately after them upon another elephant rode the young emperor Rāma Dēva Rāya. Then followed a number of subordinate chiefs whose names are enumerated below :—

(1) Kōṇēti Kondrāju.	(19) The Paḷela Chiefs.
(2) Kaṭṭa Rangapa Rāju.	(20) The Panṭa Chiefs.
(3) Kastūri Rāju.	(21) Śrīpati Rāju and his mercenaries.
(4) Sampēṭa Nāga Rāju of Miṭṭapālem.	(22) The Jūpalli people.
(5) Rāma Rāju.	(23) Dēśūr Redḍi clans.
(6) Raghunātha Rāju of Owk.	(24) Mūrteppa who is called Māma, the maternal uncle (of whom nothing more known).
(7) Obala Rāju who is called the Māma, maternal uncle, possibly of the young emperor.	(25) Kumāra Rangayya.
(8) Manuboli Rāju.	(26) Pāmināyanivāru.
(9) Śrīrangapati Rāju.	(27) The Balumūri Chiefs.
(10) Śrīgiri Rāju.	(28) The Chiefs of Maṇḍuva (Manve).
(11) Vira Raghava Rāju.	(29) The Redḍis of Kambam, Koṇḍavīḍu and Koṇḍapalli.
(12) Viṭṭhala Rāju.	(30) Mallappa.
(13) Chitrāju of Nandēla.	(31) Mādana.
(14) Nārapa Rāju.	(32) Perumāḷ Mudaliar.
(15) Kandanavol Rāju.	
(16) Gaḍi Timma Rāju.	
(17) The Chiefs of Kāluva.	
(18) The Chiefs of Cuddapah.	

The battle is then described. Gobbūri Jagga Rāju, the traitor, was killed in the field. His ally Māka Rāju fled away with his followers. Daḷavāy Chenchu and Raviḷḷa Mādanna, and the Lord of Tuṇḍīra (the Nāyak of Gingi) also fled. Virapa Nāyuḍu (the Nāyak of Madura) fought till the important officers under him, Tiruvandina Pillay, Titappa Śetti, Puram Timmā Nāyuḍu, Bhuja-bala Rao and Eṇṇama Śetti, the junior Captain of horse had fled. He then dismounted from his horse and fled from the field leaving behind him his harem, camp and treasury.

After that Raghunātha accepted the hand of a daughter of the Pāṇḍya (Nāyak of Madura) offered to him, and returned in triumph to his capital Tanjore. There he held a grand durbar in the palace Rāma Saudha containing the portrait of Rāma's Coronation in the golden pavilion over the broad blackstone.

On learning of his successes the Padishah (of Bijapur ?) sent his ambassador Hanumoji Pantulu to his court with credentials.

అదివలకు రఘునాథ జననాథునకు వ్రాసిన సమయ కథానుగుణ సుధామధురోస్తుల కార్యాంశంబులు విన్నవించి దినకర్యలు చదివిన రట యెటువలెను.

కమ్మవక్కాణ :—

శ్రీమత్సహాచోళ సింహాసనేంది
రామనోహరులైన రఘునాథనాయ
నయ్యవారికి యుత్తరాది గుంటూరి
యయ్యవరుసు నారప్పవిన్నపము
లంచిత నలవత్స రాషాఢ శుద్ధ
పంచమీ పుష్యారక పరిభుయాగమున
స్వామివారా పళవాసేరినగర
నామతీర్థము పురాణ శ్రవణంబు
రామ విగ్రహ పూజ రామ జపంబు
శ్రీ మూర్తి దానాద్యశేష దానములు
గావించి విజయంబుగలుగ నక్షతలు
శ్రీ వైష్ణవు లాసంగ శిరమునఁదాల్చి
అదిత్య హృదయ జపానంతరమున
నముదారు ఘడియల యపుడారగించి
భేరుల మ్రోయించి పెండ్లికిఁబోవు
తీరునతగిన ముస్త్రీమ గావించి
యెదుటి పాల్గెంబున కెఱుక జేయించి
కదలివచ్చి విజయగరుడాద్రి నెక్కి
రామభద్రగజాధి రాజంబు నెక్కి
రామభద్ర కుమారరత్నంబు గొలువ
మతిశాలి పురుషోత్తమయ నరసప్ప
జతగూడి నగరిమదాల శీల గనుక
యెదురెచ్చరించుచునేక పార్శ్వమున
మదగజంబెక్కినన్నదముననడవ

అపైష్పయశగప్పయాప్తులైయొక్క
మస్తేన్లుపై నెకిర-మక్క-వనడువ
రాజులుమన్నీలురౌనులుదొరలు
తేజీలపై నెకిర-ధీరులైకొలువ
చేరువనొక గంధసింధురం బెకిర-
యారామ దేవరాయలుచను దేర
తరతరమ్ములకునుత గున్నకతన
నెఱనమ్మదగినకోనేటికొండ్రాజు
కట్టరంగవరాజుకన్నూరిరాజు
మిట్టపాళెంపుసంపటనాగరాజు
రామరాజులయకూకురఘనాథరాజు
మామవోబుళరాజుమనుబోలురాజు
శ్రీరంగవతిరాజు శ్రీగిరిరాజు
వీరరాఘవరాజు విట్టలరాజు
నందేలచిత్రాజునారవరాజు
కందనవోల్రాజుగడితిమ్మరాజు
కాలువరాజులుకడవరాజులును
పాలెలరాజులుపంటరాజులును
శ్రీవతిరాజుకైజీతంపుదొరలు
జూపల్లివారుదేసురిరెడ్లతెగలు
మామమూర్తైప్పగుమారరంగయ్య
పామినాయనివారుబలుమూరివారు
మండువవారుకంబముకొండవీటి
కొండపల్లెఘనంకుశరావువారు
నాదలవచ్చిమల్లప... టిగంటి
మాదనసేపెరుమామొదలార
మొదలైనగురిదొరల్ ముందరనడవ
కదనరంగమునకుకదలిపోవుటకు
నేడెనిమిదివేలయెలగోలుప్రజల
కాడియపాదమునధిపతిపేసి (?)

చివగడల్ కైదువల్ నెలపు శేయించి
 సవరణతోనేరుజాలకప్పించి
 భ్రమసినపడమటిపా లైంబుమీద
 దుమికిపలుటాపలుటిదొక్కొనినడవ
 అమ్ములచేతచేయమ్ములచేత
 దుమ్ములచేతదోదుమ్ములచేత
 బల్లెలచేతతుపాకులచేత
 నల్లమూకలచేతనడగొండలైన
 మత్తేభములచేతమావులచేత
 కత్తులచేతవీకాకుసేయింప
 పోరిలోసమసెగొబ్బురిజగ్గరాజు
 పారెమూకలవెంటబడిమాకరాజు
 దగదొట్టివగబుట్టిదళవాయిచెంచు
 శిగవిడితెగజారచింతింపకేగె
 పుడిజోయిగోటకాండూడసింబాడ (P)
 విడిబడిపారెరావిళ్లమాదన్న
 మధురవారినిగూర్చిమమ్మింతజేసె
 విధియంచుతనపాలివిధిదూరుకొనుచు
 దొరలెల్లనవ్వంగతుండీరవిభుడు
 పరువెత్తెతనచెంజి పట్టణంబునకు
 తిరువందినాపిళ్లతితెప శెట్టి
 పురముతిమ్మానేండుభజబలరావు
 చినరొతుయెట్టమ శెట్టిలోనైన
 తనవద్దిదొరలెల్లతనుడించిపార
 యింతుల నెడబాసియిలుచూరయిచ్చి
 సంతరించినబొక్కసమువిడిబుచ్చి
 తురగంబుడ్గి కైదువపారవైచి
 విరిగిపారదొడంగెవీరపనేండు
 జయలక్ష్మిచేపట్టిస్వామివారపుడు
 దయమీరగాధర్మదారపట్టించి
 బంగారుబొమ్మనుపాండ్యభూపాలుఁ

డింగిత వేదియైచ్చిన మెచ్చి
 తంజాపురము చేరితనవంశవజ్ర
 పంజరంబైసార్వభౌమసామ్రాజ్య
 లక్షణంబులతోకల్పానతిసతియు
 కుడిసంభవరాజగోపాబుడనగ
 విజయసంధాయయైవెలయుచునున్న
 విజయరాఘవనామవిఖ్యాతిఁగాంచి
 యాముహూర్తమునపట్టాభిరామాభి
 రామమైమించుశ్రీరామసౌధమున
 చలువరాజగతిపైజూఢువాపసిఁడి
 పలకలగొప్పచప్పరములొఁజేరి
 పేరోలగంబున్నపెద్దమ్మవార
 లారతులెత్తినారనివ్రాసిరాఁగ
 కొలువులోచదివిండుకొనిస్వామివారి
 బలపౌరుషములెంచిపాచ్చాపువారు
 సమయోచితోక్తులఁజూలాలించి
 తమముద్రచేకాగితముశిఖాచేసి
 ఘనముగామీకుడుగరలుగట్టించి
 హనుమోజిపంతులనంపించినారు
 యిటువలెనడచినదికాడికార్య
 మటుగాననెరిగండనపథరించేది.

87

RAGHUNĀTHĀBHYUDAYAM.

[By Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore.]

The following extract from the drama of Vijayarāghava gives a description of the palace at Tanjore :—

The palace contained a big Bavanti (mansion) where the elephants belonging to the king were stabled. There was also a large building built in the Pathan style in which his horses were stabled. There was an extensive hall where the clerks (sampratis) and accountants (karaṇams) of the palace attended to their work. Opposite to one of the gates of the palace, called the Koṇe Vakili,

lived the cowherds of the town. There were also a palace called Achyuta Rangakūṭam in the shade of a punnāga tree; gymnasium, and a theatre adorned with gems of all sorts. In another palace called Madanagōpāla Vilāsam the god Mannār (Gopala) was worshipped.

There was also the palace called Śrī Rāma Saudham, containing a life-like painting of the Coronation of Rāma, and the broad single stone platform of black stone, shining and transparent with the golden pavilion over it.

The palace called Vijaya Bhavana Rāja was guarded by the chamberlains (kanchukis). It was provided with golden doors and contained very costly golden and jewelled furniture. It contained portraits of Raghunātha's victory over Śōḷaga, of his raising the king of Nēpāḷa (Jaffna) to the throne, which he had lost, by defeating his enemies. There were besides representations of his successes over the Pāṇḍya and Tundīra kings (the Madura and Gingi Nāyaks), and of his raising Rāma Dēva Rāya to his empire.

ఘనతరమదగజఘటతచేనలరు

పెనులాగడపు బని పెద్దబవంతి

. . . హరుమంజితేజీల

విరుపమంబగుపటావిబవంతి సెజ్జ

ప్రతి లెక నగరిసంప్రతికరణములు

జనగూడి . . . విశాలశాలయును

శరతరంబులు వేణుదండముల్పూని

గురిగొల్లలున్నట్టికోణేవాకిలియు

చెంగటిపున్నాగశీతలచ్ఛాయ

రంగైనయచ్చుతరంగకూటంబు

లలితనాకపురీవిలాసగేహంబు

కులగిరిబోలులాగులచప్పరంబు

కవివర్ణనీయమాగరడికూటంబు

నవరత్నమయమైననాటకశాల

మదనావతారుడైమన్నారండొన్న

మదనగోపవిలాసమందిరాంగణము

పట్టాభిగామునిభావచిత్రంబు

గట్టిబంగారుచెక్కడపుజప్పరము

నీలంపుజాడలునీడలు జేర
 జాలవిప్పైయొప్పువల్వరాజగతి
 గలిగి రెండవపుష్పకవిమానమనంగ
 నలరు శ్రీరామసౌధాధిరాజంబు
 విజయచిహ్నములచే వెలయుచునున్న
 విజయభవనరాజవేదికాస్థలిని
 కంచుకివర్గంబుగాఁచియున్నట్టి
 కాంచనోరుకవాటఘటితమార్గంబు
 చంద్రకాంతపువితసంతనవసుల
 సాంద్రమై విలసిల్లుజగతిమీదటను
 పగడాలజగడాలబటుపుకంబములు
 మగరాలనిగరాలమదనచేతులును
 చిన్నారిదంతంపుజేరుల్లతుదలఁ
 జెన్నారమలచినజీనిపత్ములును
 పైగోపకెంపురావనులబోదియులు
 బాగై నవచ్చరావలకపైకవ్వు
 భండ్రనీలంబులనెసగులోవరియు
 చంద్రికవెదఁజల్లుచలువగోడలును

*

*

*

*

మేలైనపటికంపు మెటికలుగల్గి
 కదనంబులోఁజొళగనిగెల్చినట్టి
 పోలికల్ నేపాళభూపాలకునకు
 దొరతనంబిచ్చినదోర్విలాసములు
 దురములోనలపాండ్యతుండ్లీరపతుల
 జేరిగెల్చినగెల్పుసింహాసనమున
 నారామదేవరాయలనిల్పుటయును
 మొదలైనవిజయముల్ ముద్దులుగులకఁ
 బదరక వ్రాసినభావముతైఱయ
 నిందిందిరావకయిందిరామణి
 కందళించినవేడుకలఁగటారింప
 రమణీయమగునిందిరామందిరంబు
 మొదలైనగృహరాజములుగల్గిరాజ
 సదనమప్పురమునఁజాలనొప్పారు.

SAHITYA SUDHA.

[By Govinda Dikshita.]

The work, written by Govinda Dīkshita, the famous minister of Raghunātha of Tanjore, begins with a short account of the achievements of Raghunātha. The author says that when he and many other famous scholars were once sitting in the court of Chevva, Raghunātha was brought before them, a small child. Seeing the child Chevva in great delight said "This child will become great and rule the whole kingdom, and we shall become famous on his account."

Raghunātha was an expert with the sword and shield, as also in the training of elephants. He was a great scholar both in Sangīta (music) as well as Sāhitya (literary art), and a good poet in Sanskrit as well as the vernacular (bhāṣā, Telugu). Raghunātha not only maintained all the charities established by his father Achyuta, but instituted new ones. At Rāmaśētu, Kumbhakonam and Śrīrangam he built temples to his favourite deity Rāmabhadra with towers, maṇṭapas and prākāras (compounds). He also added to the temples of Champēśa (the God of Mannarguḍi), Panchanada (Tiruvaiyār), Dhēnunātha (Paśupatikoil?) and Śrīnīvāsaṣṭhala (Uppiliyappankoil near Kumbhakonam) and built the big gopuram at Kumbhakonam (of the Kumbhēśvara temple).

On several occasions he weighed himself against gold (tulābhāra) as laid down by Hēmādri. Collecting a large army he marched against his enemies and conquered them. He even reduced to subjection the inhabitants of some islands.*

He wrote the following works: Parijātāharaṇam, Vālmīki-charitram, Achyutēndrābhyudayam, Gaṇēndramokṣham, Nalācharitram, Rukminī-Krishnavivāhayaśhakānam, and several other works besides.

* These achievements refer to his conquest of the turbulent chief Solāga who, occupying the island Dēvakoṭṭa near the mouth of the Coleroon, was giving great trouble to the neighbouring country by his atrocities. He was an ally of the Portuguese and the Nāyaka of Gingi. Raghunātha defeated the chief, reduced his island to subjection and brought him a prisoner. The other achievement of Raghunātha against an island was with reference to Jaffna which is called in the Telugu and Sanskrit works of the time, Nēpāla. The Portuguese (who are in these accounts called Parangis) occupied the island and the rightful sovereign fled for protection to Rāghunātha. Raghunātha for his sake marched to the island with his army crossing the straits by a bridge of boats, defeated the Portuguese and drove them from the island and celebrated the coronation of the rightful king. *Danvers' Portuguese in India* II, Ch viii, and *Purchas His Pilgrimages*, Vol. X, *Jesuit Observations of India*, page 218.

तत्रेन्दिरामन्दिरनामधेये सभाविशेषे सह मन्त्रिवर्गैः ।
 कविप्रकाण्डैरपि कालिदासमयूरसौमिल्लमुरारिदेश्यैः ॥
कर्णाटकान्ध्रद्रमिलप्रबन्धनिर्माणविद्यानिपुणैश्च कैश्चित् ।
 वागेयकारप्रमुखैरनेकैः विचित्रगीतादिकलाप्रवीणैः ॥
 आस्तेऽधिभद्रासनमच्युतेन्द्रतनूभवश्श्रीरघुनाथभूपः ।
 आज्ञप्तिमेनां शिरसा प्रगृह्य प्रावेशयत्सोऽपि बुधान्समस्तान् ॥

* * *

पूर्वं समेता वयमत्र युष्मत्पितामहं चेव्वमहीमहेन्द्रम् ।
 आशीर्भिरानन्दयितुं तदग्रे त्वय्याददाने खुरळीषु केळीम् ॥
 तदा भवन्तं स विलोक्य हर्षात् अस्मान्मुदावाचमिमामवोचत् ।
 अस्माकमेतेन भवेत्प्रतिष्ठा धर्तुं समर्थश्च स एष राज्यम् ॥
 आशीर्विशेषाच्चिनचेव्वनेतुः आसीरिदानीमधिकस्ततोऽपि ।
 कृपाणिकाखेटकनैपुणेन गजस्य चाकर्षणचातुरीभिः ।
 सङ्गीतसाहित्यकलाविलासैः भाषाप्रपञ्चेषु भृशं पठिन्ना ।
 चित्तानुवृत्त्या चिरमच्युतेन्दुः अमन्दमानन्दभरं वभार ॥
 तदीयधर्मान्परिपालयंस्त्वं चोळावर्नीं पालयसि प्रकर्षात् ।
श्रीरामसेतावपि कुम्भघोणे श्रीरङ्गधामन्यपि रामभद्रम् ॥
 देवं प्रतिष्ठाप्य तदोन्नतानि प्राकारसङ्गोपुरमण्डपानि ।
 चम्पेशितुः पञ्चनदेश्वरस्य ॥

श्रीधेनुनाथस्य महेश्वरस्य श्रीश्रीनिवासस्थलसीमि विष्णोः ।
श्रीरङ्गनाथस्य वरप्रदातुः महत्तरं मण्डपमादधास्त्वम् ॥
श्रीकुम्भघोणेश्वरगोपुराग्रं हेमाद्रिकल्पप्रतिपादितानि ।
 मुहुस्तुलापूरुषपूर्वकानिदत्तैस्त्वयार्थैः परितुष्टचित्ता ॥
 श्रोत्रेषु काश्यामाखिलेचदेशे भवज्जयस्तम्भानि(?)द्विजेन्द्राः ।
 कृताभिहोत्राः कृतिनो जयन्ति नित्यान्नदानं कुरुषे द्विजानाम् ॥
 असङ्ख्यचकानामनिवारितस्त्वं सम्पाद्य सेनां बहुधात्युदग्रान् ।
 जित्वा सपत्नानपि भूमिपालान् समुद्रमध्याग्रयिणस्तमस्तान् ॥

क्षिप्रान्निराकृत्य सुखं विधत्से ।
 श्रीपारिजाताहरणप्रबन्धं चित्रं च वाल्मीकिचरित्रकाव्यम् ।
 तथाच्युतेन्द्राभ्युदयं गजेन्द्रमोक्षं चरित्रं च नळस्य चित्रम् ॥
 श्रीरुक्मिणीकृष्णविवाहयक्षगानं प्रबन्धानपि नैकभेदान् ।
 निर्माय वाग्भिर्निपुणार्थभाग्भिः विद्वत्कवीनां विदधासि हर्षम् ॥

89

SANGĪTA SUDHA.

[By Raghunātha Nāyaka.]

At the beginning of this excellent treatise on Hindu music by Raghunātha Nāyaka one of his courtiers is made to narrate the achievements and accomplishments of Raghunātha Nāyaka and his predecessors. After referring to his conquests and his literary works both in Sanskrit and Telugu, the account says that Raghunātha was a great authority in music. He had invented new Rāgas like Jayantasēna, and new Tālās like Rāmānanda. He is also said to have taught the art of playing on the Vīna to many musicians. He had invented a new Mēla after his own name in which any recognized Rāga could be played.

जयन्तसेनादिमरागरामानन्दादिताळान् रचयन्नवीनान् ।
 सङ्गीतविद्यां समुपादिशस्त्वं विपश्चिकावादविचक्षणानाम् ॥
 किञ्च त्वमञ्जवदीयनाम मेळान्तरं सम्प्रति कल्पयित्वा ।
 मेळान्तरे तत्र समस्तरागान् प्रकाशयोग्यान्मुलभान्करोषि ॥

90

SĀHITYARATNĀKARA.

[By Yagñanārāyaṇa Dikshita.]

This Sanskrit poem deals with the life and achievements of the famous Tanjore Nāyaka ruler Raghunātha. It was written by Yagñanārāyaṇa Dikshita, son of the famous Govinda Dikshita, minister of the Tanjore Nāyaka rulers Achyuta and Raghunātha.

Sarga I.—After the usual salutations to the Gods, the author salutes his own father Govinda Dikshita who was a great authority

in the Advaita Vedānta and in the six Darśanas. The poet then praises his patron, Raghunātha, in very high terms. He is said to have given back his throne to the king of Nēpāla and to have defeated the Pāṇḍya king. He built a bridge across the ocean like Rāma of old and subdued some islands. He is also said to have been a great scholar and poet, and a patron of poets and musicians.

Sarga II is devoted to a description of the Chola country (Kaveri Delta) and its capital Tanjāpurī (Tanjore).

Sarga III.—There was a king called Chevva ruling at Tanjore. He built the big gopuram and the large tank of the temple of Sōnagirīśa (the God of Tiruvaṇṇāmalai). He married a wife called Mūrtimāmba and had by her the son Achyuta. Achyuta made presents of very valuable ornaments to Ranganātha of Śrīrangam. The canto closes with the praise of Achyuta.

At the end of this canto in the last verse in which the author praises his patron, he says that he was maintaining 1,000 Brahman families at Champakāṭavi (Mannarguḍi), and was in the habit of celebrating the Tulāpurusha (weighing against gold) every year at Bhavasthala (Śivapuram?).

Sarga IV describes the birth of a son to Achyuta and his wife Mūrtimāmba. The son is named Raghunātha.

Sarga V describes the early education of young Raghunātha. After his training in Sāhitya (Arts) was complete he was directed by his father to compose a poem dealing with the life of Krishna, since by literary works alone could one become immortal. On that Raghunātha wrote his poem Pārijātaharaṇam within the period of two yāmas (six hours), and the scribes wrote it down with difficulty as he dictated it so rapidly. Highly pleased with the performance, the king Achyuta had him bathed in gold and precious stones (Kanakaratnābhishēkam). He later on wrote many other works like Achyutābhyudayam and the total number of his works exceeded a hundred.* Achyuta then sent his son on horseback

* We do not know whether this statement is a mere exaggeration. About a dozen of his works in Sanskrit and Telugu have come down to us. The author of the present work says that he was himself a student of Raghunātha and that Raghunātha presented him with costly jewels instead of receiving anything in the shape of Gurudakshina from him. Rāmabhadraṁba, one of the many poetesses that adorned his court and the authoress of his biography Raghunāthābhyudayam, pays a very high tribute to his scholarship and acknowledges that she herself learnt many things from Raghunātha. His Telugu poem the Rāmāyaṇam is highly praised for its merits, and it has been translated into Sanskrit by Madhuravāṇi, another poetess that adorned his court. In his treatise on music Sangita Sudhā, Raghunātha himself says that he was a great master of music and had invented some new rāgas.

to get a personal knowledge of his father's territory. Raghunātha travelled over many districts and returned to his father's capital.

Soon after Raghunātha's return to his capital there was heard in the palace of Tanjore the voices of many royal ladies crying for help from outside. This was caused by the ladies belonging to the family of the Nēpāla* king who had been driven from his capital, with his family, by his enemies the Pārasīkas. When Achyuta heard of this he said that formerly the Pārasīkas had been defeated by himself and driven away by him from Nēgapatam. He took pity upon the position of the king of Nēpāla, and promised for his sake to make war on the Pārasīkas and drive them from his island. He allotted one of his own palaces for the Nēpāla king to live in, and presented him with ornaments suited to his position and dignity. Having done this he was waiting for the coming of autumn to march with his army against the usurping Pārasīkas.

Sarga VI to VIII describe the life of Achyuta and Raghunātha at court during the several seasons.

Sarga IX.—As soon as the autumn set in, the king Achyuta remembering the promise he had made to the Nēpāla king held council along with his minister Govinda Dīkshita and his own son Raghunātha in the palace Lakshmīvilāsam.

Sarga X.—Achyuta, Raghunātha and Govinda Dīkshita hold council in the palace of Lakshmīvilāsam. Govinda Dīkshita described the aggressions of the Pārasīkas (Portuguese) upon the Nēpāla king. Then he proceeded to give an account of Cholaka (Śoḷaga) their ally. This Śoḷaga having occupied an island near the coast was giving great trouble to the people of the neighbouring country. He used to inflict inhuman punishments upon the innocent people of the land. He would bind them up in empty sacks and having well beaten them with pestles would throw the sacks containing the men into the water to be devoured by crocodiles. He would also subject the kaḷamāl (perhaps means Kaḷlamars or Kaḷlars) of Achyuta's territory to unheard of atrocities by

* This Nēpāla king seems to be the ruler of the island of Jaffna. The name of Jaffna (Vālpāna) seems here to have been corrupted out of all recognition into Nēpāla. The Pārasīkas who drove the Nēpāla king from his territory are called in the Raghunāthābhūdayam of Rāmabhadraṁba Parangis which word signifies the Portuguese. The Portuguese seem to have interfered with the affairs of the island of Jaffna at this time and espousing nominally the cause of a rival to the throne drove the ruler of the island away and themselves occupied it. (*Danvers' Portuguese in India*, II, Ch. vii.)

passing sharp needles into the roots of their hair. These do not cover even a small portion of the cruelties practised by Śōḷaga. If Achyuta were to subdue him and put an end to his atrocities, then the Portuguese (Pārasikas) could be easily subdued and the Nēpāla (Jaffna) king once more raised to his throne.

Govinda Dikshita then proceeded to say that the king of Pāṇḍya (the Nāyak of Madura) had without any cause been entertaining a feeling of hostility towards him. He had also concluded alliances with Śōḷaga and the king of Tundīra (the Nāyaka of Gingī, at this time Krishnappa Nāyaka).^{*} Considering the strength of the coalition formed against Achyuta it would not be advisable on his part to fight with them at once.

^{*}The king of Tundīra or the Nāyaka of Gingī, with whom Śōḷaga allied himself, was according to the poem Raghunāthābhhyudayam of Rāmabhadraṁba, Krishnappa Nāyak. He had been imprisoned at Penukonḍa by the emperor Venkaṭapati Rāya for an act of revolt. After Raghunātha of Tanjore had marched to Penukonḍa to help the emperor and defeated his enemies, the Muhammadans, and driven them from Penukonḍa, he interceded on behalf of the prisoner Krishnappa Nāyaka and got him released. As a mark of his gratitude for this kind service, Krishnappa Nāyaka gave one of his daughters in marriage to Raghunātha. In spite of this past service Krishnappa Nāyaka allied himself later with the enemies of Raghunātha like the Nāyaka of Madura, Jagga Rāya, the Portuguese (Parangis) and the chief Śōḷaga.

There is an interesting account of Krishnappa Nāyaka in Purchas, His Pilgrimes, volume X, chapter VII, Jesuit Observations of India. Krishnappa Nāyaka was at the town of Chidambaram in the year 1599 A.D. superintending the improvements made in the temple of Govinda Rāja, within the great Śiva temple, as the construction of the Dhvajasthambha. The magnificence of his court is described in detail. The Śaiva priests of the temple of Śiva at Chidambaram protested against the Nāyak's improvements in the Vishnu temple and some of them even killed themselves by falling from the top of the tower. But Krishnappa Nāyaka accomplished his purpose in spite of their opposition.

Krishnappa Nāyaka is also said to have constructed a new port named Krishna-paṭam after himself near the mouth of the river Veḷḷār (Velarius), and allowed the Portuguese to construct two churches in it. This forms now the Hindu part of Porto Novo. Krishnappa Nāyaka is also said to have previously been imprisoned by his uncle, but escaping from his prison he managed to blind his uncle and imprison him in turn. His capital Gingī is described as a great city, the biggest that Pimenta, the Jesuit, saw in India, and bigger than any in Portugal, Lisbon excepted.

We do not know how Krishnappa Nāyaka was related to the chiefs Sūrappa Nāyaka and his father Pōta Bhūpāla who were the Nāyaks of Gingī before him if they were related at all. The famous poet Ratnakhēṭa Śrīnivāsa Dikshita lived in the court of Sūrappa Nāyaka and dedicated to him the drama Bhāvanāpurnashottama. According to this source Pōta Bhūpāla had by his wife Vengalāmba two sons Divākara Nāyaka and Bhairava Nāyaka in addition Sūrappa Nāyaka. He founded villages called after himself and his parents respectively: Sūrasamudra, Pōtasamudra and Vengalāmbapura. One of his titles in the work is the firm establisher of the throne of Karmāta, (Karnātasimhāsanapratishṭhāpanachārya). This seems to refer to the help which the chief rendered to the emperor of Vijayanagar (Tirumala Rāya or Srīranga Rāya) during one of the Muhammadan invasions into the Vijayanagar empire soon after the battle of Talikota.

Soon after this, a spy sent to collect information about the Pāṇḍya returned and gave startling news. When the Pāṇḍya and his allies had come to an understanding and were about to proceed against Achyuta, they were joined by Jagga Rāya, who long a relative and servant of the Emperor of the Kārṇāṭa, had treacherously assassinated the emperor and his near relations. After the emperor of the Kārṇāṭa (Vijayanagar) had thus been murdered in his capital, his only surviving son, a child, had been rescued by the nobleman, Yācha, who with other chiefs was proceeding to Achyuta for help. Achyuta had to effect a junction with Yācha and the young emperor before the Pāṇḍya and his allies met the troops of Jagga Rāya at Śrīrangam as arranged between them.

After enumerating these events Govinda Dīkshita praised Achyuta for his long and beneficent rule, for his destruction of his enemies and his liberal patronage of learned men. He said that Achyuta had become old and requested him to instal his son Raghunātha on the throne that he might carry on the impending wars with greater vigour and bring them to a successful close. Achyuta accepted the advice of the minister and directed him to make arrangements for the coronation of Raghunātha. He also said that the ensuing Saumyavāsara (Wednesday) was an auspicious day and directed that the coronation take place then.

Sarga XII gives a description of the coronation of Raghunātha as it was performed by Govinda Dīkshita. After the coronation was over Achyuta retired to the sacred Śrīrangam to spend his later days in the worship of the God of the place.

Sarga XIII.—A spy in the service of Raghunātha returned with news of the enemies of Raghunātha, the Pāṇḍya and his confederates. He gave a description of the fire-arms used by the soldiers of the enemy and of the field pieces worked for them by the Pārasīkas (Portuguese). He also gave a short description of the foreign (Pārasīka or Portuguese) Captains in the enemy's army. They had long whiskers, red as copper. They had no mark on their faces, and their ears had no holes (to wear the ear-rings). They had long faces with crooked eyebrows. They wore red trousers and had red feathers on their caps. They chewed no betel and their breath smelt of toddy. Their bodies were covered with armour, and they were provided with big swords, quivers full of arrows and bows.

The messenger was then taken to Govinda Dīkshita to whom he gave the following account of the enemy. The traitor Jagga Rāya along with his friends went to the emperor as if for some act of service, and when the emperor was asleep one night murdered him

along with his children and friends. Then having been joined by the Dravida, Chera and Pāṇḍya kings he is wandering with his forces near Śrīrangam. The noble Yācha, however, managed to rescue one of the late emperor's sons from the massacre by a stratagem, and is now proceeding to the south for assistance. He requests to be assisted by you in the cause of your common master the Kārṇāṭa emperor.

Hearing that Yācha and his army are proceeding towards you with the emperor's son, and that they may not effect a junction with your troops, the Pāṇḍya king (the Madura Nāyak) at the instance of Jagga Rāya has cut the great anicut across the Kaveri.

On hearing this news, king Raghunātha decided to proceed to Kumbhakonam to effect a junction with the emperor's son Rāma Rāya, and celebrate his coronation at the place. The king then vowed that he would proceed against Śoḷaga in his island and destroy him along with his relations. He would then proceed against the Pāṇḍya and his allies and having captured the chiefs in the battle-field, would take away all the wealth in the camp and set their empty camp on fire. He would also destroy in battle Jagga Rāya and his other allies, and with their skulls reconstruct the anicut (Śētu across the Kaveri), and put up there an inscription in memory of his great triumph there. Speaking thus, Raghunātha entrusted the whole management of the kingdom to his minister Govinda Dīkshita, and in great anger ordered his army to get ready for the march.

Sarga XIV describes Raghunātha's army. Raghunātha vowed to his favourite god Raghutīlaka (Rama) that he would build for him a temple at his enemy's capital if he blessed him with success in the war.

Sarga XVI.—Raghunātha sets out with his army ready equipped from the fort of Tanjore.

N.B.—Here the manuscripts break off and the remaining portion is not available.

Sarga I.

अद्वैतविद्याविभववलम्बान् गोविन्दयज्वेन्द्रगुरूनुपासे ।

निर्मथ्य षड्दर्शननीरघीन्ये धियैव सारान् ददते बुधेभ्यः ॥

नित्यावर्तितनैकदानविनमस्तेपाळसिंहासन-

प्रत्यापत्तिविधानशौण्डमदवत्पाण्ड्यक्षिपापण्डित ।

जिह्वास्पन्दनमात्रजृम्भितवचस्तन्द्वब्धनानाकृते
 प्रह्लाशेषनृपप्रजावनविधौ मूर्त्यम्बिकानन्दन ॥
 जलनिधिगर्भवासवशानिर्भरदर्परिपु-
 प्रतिहतिहेतुसेतुकृतिनूतनदाशरथे ।
 कविबुधगायकाभिमतकरूपनकरूपतरो
 जय करुणासनाथ रघुनाथ जनाधिपते ॥

Sarga II.

रङ्गाधिभूभूमिमानुनीतिगृङ्गारवीशामृतपूरितायाः ।
 सहात्मजायास्तलिलैस्तदैव सह्यादृतो दीव्यति चोळदेशः ॥ १ ॥
 * * * * *
 तत्तादृशे काचन चोळदेशे रमानटीनर्तनरङ्गशाला ।
तञ्जापुरी नाम दरी हरीणां धराभुजां राजति राजधानी ॥ ४० ॥
 * * * * *

Sarga III.

पुरीमथासाद्य भुजेन तादृशीं भुजङ्गमेन्द्रप्रतिमेन मेदिनीम् ।
 असारकेयूरसमं महायशाः बभार चेव्वक्षितिपालशेखरः ॥ १ ॥
सरोगभीरं पुरि गोपुरं च यस्तमुन्नतं शोणगिरीशितुर्व्यथात् ।
 अशक्तयोरङ्घ्रिशिरो विलोकितुं महापथा माधववेषसोरिव ॥ ६ ॥
 सुधांशुचूडस्य यथा सुता गिरेः पयोजनाभेरिव पङ्कजालया ।
 विधेस्तवित्रीव गिरां विशां विभोरमुष्य जायाजनि मूर्तिमाम्बिका ॥ १९ ॥
पुरन्धिरस्मादवनीपुरन्दरात् असूत सा शूरमथाच्युताधिपम् ।
 कुलाचलाधीशकुमारिकामणिर्धरेन्द्रचापादेव तारकाहितम् ॥ १७ ॥
 अनर्घरत्नाङ्कितमेष भूषणं वितीर्य रङ्गाधिपते विशां पतिः ।
 अनुत्तमं रत्नमुष्य कौस्तुभात् परं नहीति प्रणुनोद दुष्प्रथाम् ॥ ४७ ॥
 अलङ्कियाप्रेम यदब्धिकन्यकाविभोः प्रसिद्धं तदयं विशां पतिः ।
 अमुष्य रङ्गाधिपतेस्तमर्पयन् अपूरयद्दूरिविभूषणानि सः ॥ ४९ ॥
 ससंभ्रमं विरचितचम्पकाटवीसहस्रभूविबुधकुटुम्बसम्भृते ।
भवस्थले प्रतिशरदप्रवर्तितस्फुरत्तुलापुरुषयशो विशोभते ॥ ८० ॥

Sarga IV.

अमुमद्भुताकृतिममुं विलोकयन्नशरीरवाक्यमपि चानुचिन्तयन् ।
उचितं तयोरथ तनूजमुर्वरारमणश्चकार रघुनाथभूपकम् ॥ १४ ॥

Sarga V.

रामो दशस्ववतरेऽपि राजतेऽसा-
वद्यापि कीर्तिवपुरादिकवेतिबन्धात् ।
तस्माद्विधेहि समतामवधेहि ताव-
द्यत्नं विभोर्यदुपतेश्रितप्रबन्धम् ॥ २७ ॥
माकन्दकन्दकदमन्दमरन्दबन्धु
त्वंपारिजातहरणं त्वरया निबन्धुम् (?) ॥
यामद्वयेन यदुनेतरि पारिजात-
माजीहरत्सरसमच्युतभूपसूनुः ।
काव्यं तदत्र विबुधैस्तु कथंकथंचि-
दालोखि चित्रमवधय फणीन्द्रकल्पैः ॥ ३० ॥
एवं वदस्तनयमेष कृपारसौधैः
जाताभिषेकमपि तं जगतीविडौजाः ।
तत्राभ्यषिञ्चत मणीभिरसौ सभाया-
मासीत्स एव वसुधेशपटाभिषेकः ॥ ३१ ॥
अस्याच्युताभ्युदयपूर्वशतप्रबन्ध-
कर्तुर्महीतलशतक्रतुरात्मजस्य ।
अ(श्वो)रसानि गजतां रवविभूषणानि
देशान् बहूँश्च दयमानमना व्यतारीत् ॥ ३२ ॥
जातु क्षमामथ विजापयितुं समस्तां
नानानरेन्द्राविधृतां निजनन्दनेन ।
सन्तिन्तयन्त नृपतिश्रवसोरतानीत्
कोलाहलं कमपि भूपकुलाङ्गनानाम् ॥ ३३ ॥

ओ रक्ष रक्ष सहसा भुवनैकवीर विद्रावितान्निजपदाद्विमतैस्त्वमस्मान् ।
नेपाळनेतुरवरोधनितम्बवत्यः पत्या वयं पदमिताशरणं तवेति ॥ ३६ ॥

(?) कार्पण्यगर्भमवकर्ण्य तु कर्णरन्ध्रनाराचकल्पमुदितं नतमध्यमानाम् ।
आधारमावहदपारकृपारसार्द्रं वाचां हृदेष निमिषं वसुधासुधांशुः ॥ ६७ ॥
ते नागपट्टणगतेन मया निरस्ताः

पूर्वं समेत्य पुरमस्य समुद्रखेयम् ।

नेपाळभूविभुमतो निरकासयन्किं

भङ्क्षयामि तत्पुनरहं युधि पारसीकान् ॥ ६८ ॥

नेपाळभूविभुमसौ निजभर्मगेह-

द्वारि स्थितं द्रुतमुपेत्य तमित्युवाच ।

प्राक्पीतशेषरुधिरान्युधि पारसीक-

प्राणान् हरेयुरधुना तु त एव वाणाः ॥ ६९ ॥

प्राणस्य मे हृदि गतं तदनेन बुद्धं

विज्ञापनोक्तस्वनेन विना तदद्य ।

द्वीपं हतं जितमपि द्विषतामनीकं

नेपाळभूमिपरिणीरिति निश्चिकाय ॥ ७० ॥

स्नेहः परं मयि विभो तव कल्पनीयः

तेनैव सिध्यति समीहितमेतदास्ताम् ।

द्वेष्ट्या न किं तु सुहृदो मम पारसीकाः

सन्दर्शनस्य भवतो यदमी निमित्तम् ॥ ७१ ॥

एवं वदन्तममुषे महीमहेन्द्रो

नेपाळभूपमबलासहितं निनाय ।

स्वावासगेहसदृशं सहसोपकार्य-

द्रव्याणि च स्वधृतरत्नविभूषणानि ॥ ७२ ॥

नेपाळक्षोणिपालं सपादि निजपदभ्रंशितं पारसीकैः

प्रत्यासन्नं वितन्वन्प्रबलभुजमहो नर्तयित्वा समित्याम् ।

भूमीपालश्चिरायागमयत समयं भूभृतो जैत्रयात्रां

सर्वे कुर्वन्ति यस्मिन्जलनिधिशयनस्वापमुद्रादरिद्रे ॥ ७३ ॥

द्वीपान्सप्त द्विजेभ्यो वितरसि रघुनाथेन्द्र ते सान्द्रतेजः

कुत्राप्यत्राश्रितान्न स्वधनमिति धिया कौतुकाधानधीरान् (?) ।

अन्यत्रास्माकमस्माद्वसतिमत्सृजेत्यन्तरीपान्तरस्थैः
नेपालक्षोणिपालप्रभृतिभिरभितः प्रार्थितो द्वीपदाने ॥ ७४ ॥

Sarga IX.

स्वस्वारिक्षितिपालकप्रतिहतिस्वच्छन्दनैकावनी-
पाकारातिजयप्रयाणनिहतैः प्रौढा मुहुर्माङ्कतिः ।
निस्ताणैस्तममुद्विराद्विरजनिर्निणिद्रभावध्रुवं (?)
पाथोराशिवरे चिरेण शयितः पद्मालयावल्लभः ॥ ४४ ॥

*

*

*

सोऽयं नेपाळनेतुः पुनराधिनगरि स्थापनार्थं तदीये
सर्वान्दुर्वारगर्वानपि धरणिभृतस्तत्वरं निर्जिगीषन् ।
जम्भारातिस्तुधर्मापिव धिषणजयन्तान्वितो मन्त्रहेतोः
भूपः प्रापद्यताथो सचिवसुतयुतो जातु लक्ष्मीविलासम् ॥ ७९ ॥

Sarga X.

ससुतो वसुधासुधाकरोऽसौ सह गोविन्दमखीन्दुना सभायाम् ।
समगादथ तत्र गोत्रभेदे सजयन्तो गुरुणा यथामराणाम् ॥ १ ॥
प्रभुरेष तथा नु भद्रपीठे सचिवेनात्मभुवं समं निवेश्य ।
अपराङ्गमुपाश्रितोपवर्हं विमताज्ञातमुपाविशद्वितन्वन् ॥ २ ॥
प्रभृतस्सुतमन्त्रिणस्तभायां वरमेते सममस्मरन्वसन्तः ।
प्रथमं मिळितं प्रपञ्चसृष्टेः पुरुषाणां त्रितयं पुरातनानाम् ॥ ३ ॥
अचिरादनरेन्द्रमन्त्रसाध्यः प्रबलोऽयं नृपपारसीकदेहान् ।
प्रविशन्नसिपन्नगस्त्वदीयः पिबतु प्राणसमीरणं रणाग्रे ॥ १४ ॥
अधिनेतरयन्ति पारसीकान् युधि नेपाळपरम्परा भवन्तः ।
अधुना खलु चोळकं सहायं विधुनानं तव शासकं बलेन ॥ १५ ॥
नृपचन्द्रनृशंसदृष्टिरास्ते स तथा संप्रति चोळको धरायाम् ।
प्रवदन्ति जना यथा मुनीनां प्रवरं हन्त दशाननं चरित्रैः ॥ १६ ॥
अभवद्बहुकाळकूटबाधा नभवस्तोयनिधेश्विरंतनो यः ।
अधुना स निजान्तरैकवासं सहतश्चोळकमस्यसाधनैव ॥ १७ ॥

पथिकान्मिलितः पथिष्वजस्रं बत गोणीकृतभस्त्रिकासु बद्धा ।
 मुसलैस्स विभो मुहुः प्रहार्य क्षिपति ग्राहमुखेषु निर्निमित्तम् ॥ १८ ॥
 वनदंष्ट्रभिराहता त्वदीयैः कळमाळित्यभिधायिनां जनानाम् ।
 अधिरोपयतेऽधिरोमकूपं शितसूचीरिह पाययत्यजस्रमः ॥ २० ॥
 इयता वचसा यदेकदेशोप्यधुनाभिहितस्तदस्य सर्वम् ।
 चरितं हतकस्य शक्यते तन्न मयाकर्णयितुं नमश्शिवाय ॥ २२ ॥
 भवता नरपालकेन्द्र भग्रे निहते चोळगनास्त्रि नीतिमार्गात् ।
 प्रभवो न भवन्ति पारसीकाः पुरि नेपाळविभुं पुनर्निरोद्धुम् ॥ २२ ॥
 सचिवोक्तमिति श्रवःपुठाभ्यां परिगृह्णन् रघुनाथपार्थिवेन्द्रः ।
 अगदीदिति दन्तदीधितिभ्यो जनयन्नर्म दिवापि चन्द्रिकाणाम् ॥ २३ ॥
 निहते युधि चोळगे नृशंसे निहता एव भवन्ति पारसीकाः ।
 नरनाथनिजाश्रयस्य बाधे नयसिद्धो न किमाश्रितस्य बाधः ॥ २४ ॥
 अवनीन्द्र तवाश्रितस्य पादौ पुरि नेपाळविभोः पुनः प्रतिष्ठाप्ताम् ।
 अयमाशु विधातुमभ्युपायः परमस्मिन्प्रतिभाति किञ्चिदेवम् ॥ २५ ॥
 अविवेकानीधिस्त पाण्ड्यभूपो भुवि वेतण्ड इव भ्रमन्मदेन ।
 नरपालमृगाधिपे स्वशक्त्या निरपाये त्वयि शात्रवं विधत्ते ॥ २६ ॥
 प्रबलं बत शात्रवं स पाण्ड्यः प्रभुचन्द्र त्वयि शील्यत्यहेतुः ।
 अधुना तु स चोळकस्य तस्मिन्नपि तुण्डीरविभोः प्रवर्तनेन ॥ २७ ॥
 ब(हुमर्थ ?) मेकदापरैर्यत् प्रबलोऽपि क्षितिपालको न कुर्यात् ।
 तदमी विषयेषु विप्रकीर्णा धरणीन्दो युगपच्चया न योध्याः ॥ २८ ॥
 अवतंस्य वचस्तदस्य मन्त्री नयसिन्धो रघुनाथमेदिनीन्दोः ।
 अवदत्स वदावदप्रवेकः परमानन्दधुरन्धरान्तरङ्गः ॥ २९ ॥
 अयतेऽस्य वचोऽनवद्यमर्थं श्रयतेऽर्थो नृपचन्द्रनीलतत्वम् ।
 तनुतेऽपि च नीतितत्त्वमेतत्प्रकृतेऽतिप्रवर्णं मतिं विधेये ॥ ३१ ॥
 प्रभुरेष तथेति भाषितेन प्रसवेनेव सदाळिमोददात्रा ।
 सरसेन फलैकसाधनेन व्यतनोन्मन्त्रिणमुच्छसद्वतंसम् ॥ ३२ ॥
 अनयैव किल त्वयानुपूर्व्या वदता कश्चन वैरिणां नृपाणाम् ।
 प्राणिधिश्रितस्य पाण्ड्यभूप्रभृतीनां प्रहितो विचारणाय ॥ ३३ ॥

भुजधाम यशोऽपि तादृशं ते भुवनान्यस्य तदेतदच्युतेन्दो ।
 अहमेव विदिक्षु दिक्षु सीमास्वपि सर्वासु चरन्निराय जाने ॥ ३४ ॥
 विजिता बहुधा पृथक्पृथक्ते विमताः पाण्ड्यमुखास्त्वया रणेषु ।
 मिळिताश्शपथैर्मिथस्समस्ताः पुनरप्यत्र पुराभिषेणयन्ते ॥ १४ ॥
 अनुजीव्य चिरादनन्यमित्रं पुरि कर्णाटकभूपतिं सबन्धुम् ।
 निजनाथमहो निहत्य कैश्चित् समगात्पाण्ड्यनृपेण स जग्गराजः ॥ ५५ ॥
 पुरि तत्र हते स्वपुत्रपौत्रैः सह कर्णाटनृपे तदावशिष्टम् ।
 परिगृह्य तदात्मजं स याचप्रभुरन्यैश्च समायियासतीह ॥ ५६ ॥
 अधिरङ्गममी मिळन्ति यावत् युधि मत्ता रिपवस्सपाण्ड्यभूपाः ।
 पुर एव ततोमुना विधेयं तव कर्णाटनृपात्मजेन सख्यम् ॥ १७ ॥
 (?) समनोजवसेनकिंविधेयात् सुमनोराजनिभस्तुतो विधेयम् ।
 अहितास्तकला युयुत्सया ते प्राहितास्तत्र मिळन्तु भूप मा वा ॥ ५८ ॥
 नृपधूर्वहतां निजे तनूजे वसुधावास्तटिनीवरावृता यः ।
 वितनुष्व रणेष्वसौ विशङ्को विमतानाशु विनाशयत्ययत्नम् ॥ ६० ॥
 अनपायविभुत्वहेतुमेतत्सनिपायस्पशाक्यमच्युतेन्द्रः
 प्रथितं वचनं प्रमोदमानः प्रथितं किञ्चन वर्णयांचकार ॥ ६१ ॥
 विजिता बहवो विशामधीशाः बहुधाभोजि वसुन्धराप्यशेषा ।
 विदुषामपि संभृतं व्यतारि द्वाविणं किं परमस्ति किं विधेयम् ॥ ६२ ॥
 परमेतादिहावशिष्यते मे परमेऽस्मिन्नुनाथनाम्नि पुत्रे ।
 अवनीभरमाकलय्य शत्रून्विनीतानमुना विजापयिष्ये ॥ ६३ ॥
 तदमुं धरणीतलेन्द्रतायाम् अभिषिञ्चे त्वमपि द्रुतं विकीर्णैः ।
 सविधं मम कैश्चन क्षितीन्द्रैः सह कर्णाटनृपात्मजं नयस्व ॥ ६४ ॥
 इतितामिति सोयमुर्वरेन्दोर्वदनात्कल्पकमञ्जरीं वतंस्य ।
 निरतोमहति स्पशो विधेये निरगाद्भृदगारतोऽतिवेगात् ॥ ६५ ॥
 निजपार्श्वभुवं प्रसाधयन्नं नृपचन्द्रो रघुनाथपार्थिवं तम् ।
 अवलोक्य समन्त्रिणाथ वाणीमवतंस्यामिति वर्णयांबभूव ॥ ६६ ॥
 इत्यात्मजं निजमसाविममच्युतेन्दुः
 अत्यादरेण धृतनीतिमथादधानम् ।

आविप्रमोदमुचितामवलोक्य वाणीम्

गोविन्दयज्वतिलकं गुणवानवादीत् ॥ १०२ ॥

सौम्ये भाविनि वासरे शुभतरे शौण्डीर्धमुख्यैर्गुणैः

प्रख्यातं रघुनाथनायकममुं प्रौढापदानं सुतम् ।

क्षिप्रं त्वं चतुर्णवीपरिवृतक्षोणीतलप्राभवे

कुर्याः कौतुकतोऽभिषिक्तमखिलैर्गोविन्दयज्वाग्रणीः ॥ १०३ ॥

कुर्वन्तद्वचनं वतंसमुचितं गोविन्दयज्वाततः

पौराणामभिषेकमङ्गलकृते प्रावीवृतत्सम्भ्रमम् ।

सोऽपि श्रीरघुनाथभूमिरमणः स्वावासगेहं मुदा

प्राग्भारेण समं समाविशति (च) प्रह्वैः परीतो नृपैः ॥ १०४ ॥

Sarga XII.

भद्रासनस्थितिविधिप्रश्रितं विभूत्या

नित्याग्निहोत्रभवया निठिलो महीन्दोः ।

आचन्द्रतारकमधीश्वरतानिदानं

गोविन्ददीक्षितगुरुः कुरुते स्म पट्टम् ॥ ४९ ॥

सर्वं धैर्यविधूतमेरुविभवे सर्वसहाया भरं

प्रौढेऽस्मिन् रघुनाथनाम्नि निदधत्पुत्रेऽच्युतक्षमापतिः ।

श्रीरङ्गस्थलसङ्गतो बुधकुलं शीतांशुरुर्वीमिव

प्राप्तस्तैष पुपोष शेषशयने भक्तः परे धामनि ॥ ९४ ॥

Sarga XIII.

चारो नेत्रा चोदितस्सप्रजानां दृष्ट्वा श क्षमापतीन्दुप्रवृत्तीन् ।

वक्तुं वेगादागतो वासधाम्नः कक्ष्यामग्र्यामस्य कामप्यवाप ॥ १ ॥

आपूर्यन्तःप्रौढलोहाग्नियन्त्रेष्वविध्वानो यत्समीपे समीरः ।

सख्यात्स्यारतिस्तैन्यक्षिपायाम् उद्योगित्वं नित्यमुदुष्यतीव ॥ ८ ॥

हस्तग्राह्यापारलोहाग्नियन्त्रक्रूरैर्हालास्वाग्नाधूर्णिताक्षैः ।

सन्नद्धैर्या सन्ततं पारसीकैः उत्साहैर्वा सप्रतीकैरुपेता ॥ ९ ॥

वेद्यां तस्यां भूपतेर्वैत्रहस्तैः द्वित्रैरेव स्थापितान्दुप्रवृत्तीन् ।

कालस्येवालोकात्कालभेदान् सोऽयं भीतो नित्यशुष्कांस्तुलुष्कान् ॥ १४ ॥

सद्योमृषृत्स्वच्छताम्रोपमानैः दीर्घश्मश्रुश्रेणिदीप्तैर्महाङ्गैः ।
 शून्याळीकैरक्षतश्रोत्रयुग्मैः वक्तैः क्रूरान्वकितभ्रुकुटीकैः ॥ १५ ॥
 उद्भ्रान्ताक्षान्लोहितोष्णीषबन्धान् ताम्रच्छायैस्तावतंसांगरुङ्गैः ।
 वज्रप्रायैर्वर्मितान्वारवाणैः निस्ताम्बूलान्मद्यानित्यावालिप्तान् ॥ १६ ॥
 कट्यालम्बिप्रौढकौक्षेयसक्तं तूणीभारं विभ्रतो दुर्विदग्धान् ।
 सव्येनोच्चैः पाणिना शार्ङ्गचापं द्वित्रानन्येनापि तीक्ष्णान्पृषत्कान् ॥ १७ ॥

* * * *

विज्ञाप्य नैकधरणीविभुचोष्ठितानि
 वक्तुं समागतममुं वसुधासुधांशुः ।
 आलोक्य चारमयमाह पुरो निषण्णं
 गोविन्दयज्वतिलकं गुणिनां प्रवेकम् ॥ ७० ॥
 अभिधाय पटाञ्चलाक्षिताभ्यां स विनीतो वदनं चरः कराभ्याम् ।
 अगदीद्विषतामथापदानान्यनुयुक्तो मखिनामधीश्वरेण ॥ ७३ ॥
 स्वामिद्रोही जग्गराजः स्वमित्रैः कैश्चिद्रूपैः प्राप्य कर्णाटभूपम् ।
 सेवान्याजेनाशु सेनासनाथः सुप्तं रात्रौ सोऽवधीत्वन्धुमित्रैः ॥ ७४ ॥
 स मित्रसुतवान्धवैस्सह निहत्य कर्णाटक-
 प्रभुं स्वकुलपोषकं प्रबलपापदुष्यन्मतिः ।
 ततोऽनु सहितो नृपैः द्रमिडचेरपाण्ड्यादिभिः
 भ्रमत्यनुचितक्रियः परवशोऽधिरङ्गस्थलम् ॥ ७५ ॥
 हतेऽथ कर्णाटनृपे सहात्मजैः ततोऽवशिष्टं पृथुकं तदात्मजम् ।
 कमप्युपायादवहत्य यत्नतः कथंचिदायाति स याचभूपतिः ॥ ७६ ॥
 आलम्ब्य मंक्षु धरणीन्द्रमहानुभावम्
 आगन्तुकैकशरणं प्रबलं बलेन ।
 याचक्षमापतिरसाविह याचति त्वां
 सख्यञ्चितो रिपुनृपैस्स विभुत्वहेतुम् ॥ ७७ ॥
 कर्णाटप्रभुसूनुमात्मविमतं कंचिद्रहीत्वा शिशुं
 त्वामभ्यागमदेष याचमहिपस्तूर्णं भियेत्यन्वहम् ।

पाण्ड्यश्चरसखोऽथ जग्गविभुना पापेन च प्रेरितः

कावेरीतटधर्मसेतुमचलं कैश्चित्कुधाभेदयत् ॥ ७८ ॥

गत्वा संप्रति कुम्भघोणमुचितं कर्णाटनेतुस्तुतं

बालं तं शरणागतं विरचये पट्टाभिषिक्तं बलात् ।

प्रौढश्रीरधिभद्रपीठि निवसन्पाथोधिभिः प्रावृतां

सर्वामप्यवनिं स राममहिपः स्वैरं चिरं रक्षतु ॥ ८० ॥

अन्तरीपगतमम्बुधेरहं चोलकं सपदि चोदितैर्नृपैः ।

कैश्चिदेव युधि खण्डये पुरा बन्धुपुत्रसहितं प्रतापतः ॥ ८१ ॥

पाण्ड्यं तुण्डीरचेरद्रमिडमगधभूपालमुख्यैस्सप्तैः

हस्तग्राहं गृहीत्वा सपदि समिति तत्तत्समस्तार्थजातम् ।

योधैराहार्यशूरैः पटगृहमखिलं (?) याधयित्वा च बहि

ज्वालाभिर्भासयेऽहं दिशिदिशि सततं जैत्रवृत्तिर्महांति ॥ ८२ ॥

छिन्नैर्जगन्नुपादिबाहुजनुषां सेतुं शिरःकूर्परैः

कावेर्यो युधि बन्धयामि सुदृढं कामं तथाहं भटैः

स्पष्टं तैः विधृताभिरेवं लिपिभिस्स्वायंभुवीभिर्वथा

कर्तव्यं जयरेखिकाविरचनं कल्प्येत कल्पावधि ॥ ८३ ॥

इतीरयन्वचनमिलावलाहितो

धराधुरां निजसचिवे निवेश्य च ।

सरोहितात् सदसि सरोषमीक्षणात्

अनीकिनीमथ समनीनहत्क्षणात् ॥ ८४ ॥

Sarga XIV.

प्रत्यर्थिप्रभुविजयप्रयाणयोग्यं

सन्नद्धं महति बले स भूषणानि ।

आहत्य प्रकृतिमनोहरैरथाङ्गैः

आकाङ्क्षीन्महिपरिणारिनुग्रहीतुम् ॥ १ ॥

द्वीपस्थं रघुतिलकं द्विषं मथित्वा

तस्याहं पुरि कलये तव प्रतिष्ठाम् ।

साहाय्यं युधि मम संविधेहि तत्रे-
 त्यभ्यर्थ्य क्षितिभृदथ प्रतिष्ठते स्म ॥ ३९ ॥
 आधूतखड्गलतिका मुहुरानतानि कृत्वा शिरांसि परिकृतगभीरघोषम् ।
 दूरादकुर्वत तुरुष्कभटा धरित्रीपाकद्विषस्सविनयं प्रणयं हयस्थाः ॥ ६९

Sarga XVI.

अमूनाभिरपास्तरञ्जनहनक्लेशाभिरम्भोरुह-
 स्त्रग्भिस्सौधजुषामपाङ्गजनिभिस्सञ्छाघमेणीदृशाम् ।
 आयुष्मान्धुनाथभूमिपरिणीरभ्यर्चितो भूयसा
 सञ्जातप्रमदो बलेन निरगात्तञ्जापुरीतो बहिः ॥ ७४ ॥

91

RAGHUNĀTHĀBHYUDAYAM.

[By Rāmabhadraṁbā.]

This important historical poem dealing with the life and achievements of Raghunātha Nāyaka of Tanjore was recently found in November 1916 by Professor S. Krishnaswami Ayyangar of the University in the course of his search, with the assistance of Pandit Rāmaswami Sastriyar of the library, for historical manuscripts bearing on the history of Vijayanagar. It is not noticed in Burnell's catalogue of the Tanjore library. The work was written by the talented poetess Rāmabhadraṁbā of the Court of Raghunātha.

Sarga I.—She praises the great qualities of Raghunātha and says that he had written many literary pieces (Prabandhas). She invokes the assistance of her patron in her task of writing his life.

Sarga III.—Raghunātha is referred to as able to pay attention to a hundred subjects at a time (Śatāvadhānam), and issue his instructions with regard to all of them. His magnanimity even excelled that of the great ocean itself, and, as if to signify this, the king of *Nēpāla* (Jaffna) and the inhabitants of other islands sought refuge with him.

Sarga VI.—The king *Raghunātha* holds his court in the palace *Lakshmīvilāsam*, and his bards are made to sing the praises of his family. In the *Śūdra* caste, born from the feet of Vishnu, was born

a king called *Timma* who had married Bayyāmbika. They got a son called Chevva (Śiva). He constructed the tall gopura (tower) of *Śōṇādrī* (Tiruvannāmalai), the gopura and Dhvajastambha (flag-column) at Vṛiddhāchalam, and the compound walls and the steps leading to the temple of Śrīśailam. In all these places he made arrangements for the permanent worship of God. He made many offerings (gifts) and established many agrahāras (Brahman villages) on the banks of the Kaveri. He married Mūrtyamba, the sister of the Queen of Achyuta Rāya.

They had for son Achyuta. He constructed the beautiful golden Vimāna (tower over the sanctum) at Śrīrangam, and presented to the God of the place a crown (Kīrīṭa) and a throne. He made many gifts to the God Śiva worshipped at Ramēśvaram and restored the many tīrthas (holy bathing ghats) of the place which were in ruins. He constructed many temples, granted agrahāras and performed gifts like muktātulāpūruṣa (weighing himself against pearls and distributing the pearls in charity). Achyuta married Mūrtyamba and to her was born the son Raghunātha.

When Raghunātha grew up, his great qualities pleased his father very much. He had several princesses of the Pāṇḍya and other kingdoms married to him. Achyuta made Raghunātha Yuvarāja (heir-apparent). At that time the Karṇāṭa (Vijayanagar) emperor Venkaṭadēva Rāya was opposed by the Pārasikas (Muhammadan rulers of Bijapur and Golkonda). In order to defend the empire against them, he requested Achyuta to send the prince Raghunātha to his assistance. At the direction of Achyuta Raghunātha started on the expedition followed by hundreds of tributary chiefs. He went to Chandragiri, and from there reached Penukonda the hereditary capital of the Karṇāṭa (Vijayanagar) kings in a few days. The emperor Venkaṭadēva Rāya on hearing of his arrival received him with great honour and made him stay in Penukonda. Many of the enemies of the emperor fled from Penukonda when they learnt of the arrival of Raghunātha with troops, while a few mounting their horses opposed him. But they were easily defeated by the valiant Raghunātha and were scattered as the Rakshasas were by Rāma. On their defeat they submitted to Raghunātha and retired. After this victory Raghunātha was opposed by the Murāsas (the people of the Morasanāḍu, the district embracing the northern portion of North Arcot and the adjacent parts of the neighbouring districts) from their forts like Baḷḷālapura. Having defeated all these enemies he brought all the territory and the fortresses of Karṇāṭa once more under the emperor Venkaṭadēva

Rāya. After this victory the emperor Venkaṭadēva Rāya in the public court acknowledged the great assistance rendered by Raghunātha, and said that he was able to destroy his enemies only with the assistance of Raghunātha. He also honoured him with presents of horses and jewellery. Raghunātha then learnt from some relatives of the chief that the lord of Tunḍīra (the Nāyaka of Gingi), Krishnappa Nāyaka, was wasting away in the emperor's prison. Raghunātha took pity upon him and by his influence got Krishnappa Nāyaka released by the emperor. The lord of Tunḍīra then prostrated himself with his queen before Raghunātha, and showed his gratitude by giving Raghunātha his daughter in marriage. When Achyuta heard that his son Raghunātha was returning after accomplishing his mission with the emperor of Karnāṭa he proceeded some distance from his capital to meet him and give him a fitting reception.

Sarga VIII.—Raghunātha was then raised to the throne.* Soon after this, news was brought to Raghunātha of the atrocities of a chief called Śoḷaga. This chief was so powerful that he had defied even powerful viceroys like Viṭṭhala Rāja.† He was a worshipper of the God Bhairava. He had occupied an island near the sea, and was giving great trouble to the surrounding country. He used to carry away women from the neighbouring country and was giving the people no peace.‡

When Raghunātha heard this he promised to relieve the suffering people by the destruction of Śoḷaga.

* This must have been when his father Achyuta was still living. In the poem *Sāhityaratnākaram* of Yagñanārāyaṇa Dīkshita, dealing with the life of Raghunātha, Achyuta is said to have been living after the death of the emperor Venkaṭapati Rāya, and the massacre of the royal family by Jagga Rāya. When he heard that the only surviving son of the murdered emperor and the general Yāchama were proceeding to the south for assistance to Tanjore, and that Jagga Rāya and his ally, the Nāyak of Gingi were marching south to effect a junction with the Nāyak of Madura, Govinda Dīkshita persuaded Achyuta to resign in favour of his son Raghunātha, who was young and vigorous to carry on the war. Achyuta did as he was advised and retired to Śrīrangam to spend his remaining days.

† We do not know whether the Viṭṭhala here referred to could be Rāma Rāju Viṭṭhala, a cousin of the Emperor Aḷiya Rāma Rāja who led an invasion to the extreme south of the peninsula. We do not know whether Śoḷaga against whom Raghunātha fought about 1615 could have also fought with Rāma Rāju Viṭṭhala who invaded the south more than half a century before the event.

‡ The atrocities of Śoḷaga are described in worse colours in the *Sāhityaratnākaram*. He used to throw his prisoners to his trained crocodiles. He used to pass sharp needles into the roots of the hairs of his prisoners. This chief Śoḷaga was an ally of the Portuguese, and the Jesuit writer Pimenta gives an account of him in *Purchas His Pilgrimes*, Volume X, Chapter vii.

Soon after this the servants of Raghunātha's Court announced to him that the king of Nēpāla* had gone to him with his relatives and assistants, and was waiting to be admitted to his presence. When the king of Nēpāla (Jaffna) was brought before him he made due obeisance to Raghunātha and narrated how Raghunātha's grandfather China Chevva and his father Achyuta were great supporters of his kingdom. The Parangis (Portuguese) had on several occasions been defeated by his ancestors, and they had been waiting to wreak their vengeance upon the king of Nēpāla.† Roving the seas in their ships they now attacked his capital while he was himself away from it and captured it. He was obliged to flee in a ship across the sea and seek refuge at the court of Raghunātha. Raghunātha promised to render assistance to the king and restore him his lost kingdom.

After this there arrived at his court some envoys from the court of the emperor of the Karṇāṭa. When they were introduced into his presence they narrated how after the death of the Emperor Venkaṭadēva Rāya all the officers raised the son of the crown prince,‡ Śrīranga Rāya to the throne. After the new emperor had ruled for some time the nobleman Jagga Rāya, along with his

* The king of Nēpāla was the ruler of the island of Jaffna. He was driven away from his kingdom by the Portuguese who are called Parangis in this poem and Pārasikas in the Sāhityaratnākara. They nominally espoused the cause of a rival to the throne and took the opportunity of getting hold of the island by driving out the ruler in possession (vide Danvers: The Portuguese in India II, pp. 206-7).

† In 1591 under Andreu Fustado the Portuguese undertook an invasion of Jaffna, as they heard that both the king of Kandy and himself persecuted those of their subjects that professed Christianity. Fustado occupied Jaffna, killed the king and his eldest son. The younger son Pararājasēkhara Pandara, a boy of seven, was placed on the throne by Fustado in anticipation of the Viceroy's sanction, which was ultimately accorded on terms later, with an uncle of the prince as regent, until he should come of age. This ruler died in 1617 leaving a young son and an uncle for regent. One Sangili Kumāra killed the regent and usurped the throne; but he was driven out by a rebellion of the people. He managed, however, to get the help of the Naik of Tanjore and establish himself on the throne, the Portuguese recognizing him as king. They dethroned him ultimately and occupied Jaffna. A rebellion was soon stirred up in behalf of a prince who was then at Remancor by one Arache Dom Luiz. This was put down. The prince surrendered himself after the defeat of the allies. Arache Dom Luiz fled to Tanjore and persuaded the Naik to take possession of Jaffna. The first Tanjore invasion under Khem Naik, who assisted Sangili Kumāra not long before, failed. Another and larger expedition had no better result. The Jaffna prince who found sanctuary with some Franciscan friars to escape Sangili Kumāra became Christian in 1620, making over his claim to the kingdom to the Portuguese. The text above seems apparently to refer to Sangili Kumāra's defeat by the Portuguese in 1617 (vide F. C. Danvers: The Portuguese in India, II, Ch. viii).

‡ This must refer to Rama Rāya, father of Śrīranga, and brother of Venkaṭapatrīyā. He died as Viceroy at Seringapatam.

younger brother, surrounded the palace one night with his troops, and massacred the emperor, his wives and children. From among the children of the emperor a boy was very skilfully rescued from the palace, in the dead of night, by a washerman. Some grateful officers of the late emperor had taken up the child's cause, and not being able to fight against their enemy were going to Raghunātha for help. The envoys then requested Raghunātha to take up the cause of the fugitive emperor, and rescue the empire *once more* from destruction as he had done before in his youth, and to destroy the party of Jagga Rāya. When Raghunātha heard this he told his ministers that the three tasks of destroying Śōḷaga in the island, driving out the enemies of the Nēpāḷa (Jaffna) king, and celebrating the coronation of the new Karṇāṭa emperor would constitute his digvijaya (conquest of the four quarters).

Having ordered all his generals to get ready, and appointed proper officers for governing the capital during his absence, Raghunātha set out with his army along the banks of the Kaveri to Kumbhakonam. He worshipped the gods of the place and marched towards the island of Śōḷaga on the seashore. Śōḷaga was afraid of the great heroism of Raghunātha, although he was himself a warrior, and requested the assistance of his ally Krishna (Krishnappa Nāyaka of Gingi). His own courtiers sought to dissuade Krishnappa Nāyaka from making war against Raghunātha who had saved him when he was captured by his powerful enemy, the emperor. But he did not listen to their counsel and marched towards the island of Śōḷaga. Seeing that Śōḷaga did not surrender and still stood defiant, Raghunātha ordered his men to construct a bridge of boats and himself crossed over to the island on an elephant. They then began to lay siege to the enemy's fort, but the garrison within it did great injury to his army by raining upon it stones and fire. The king then in great anger ordered his army to destroy the fortifications or enter the fort with scaling ladders. When the fort fell into the besiegers' hands Śōḷaga tried to escape, but he was taken prisoner and Raghunātha ordered his life to be spared. Seeing that the Śōḷaga had been captured, his ally * Krishnappa Nāyaka, the Nāyaka of Gingi, escaped to his own capital. Advised by his ministers not to show any consideration to Śōḷaga and to throw him into prison, Raghunātha ordered accordingly.

* In 'Purchas, His Pilgrimes,' Vol. X, page 218, there is an interesting account of Krishnappa Nāyaka, the ruler of Gingi and of the manner of his accession to this position. He escaped from the prison himself and had his uncle blinded and put into it.

Sarga IX.—After Raghunātha's victory over the Śōḷaga his ministers reminded him of the expedition against the usurping Portuguese (Parangis) in the island of Nēpāḷa (Jaffna). He proceeded on his elephant to the seacoast followed by his army and ordered the construction of a bridge of boats for his army to cross over to the island. When his army was crossing over to the island by the bridge it was opposed by the troops of the Portuguese who used fire-arms. The battle between the two forces is then described. Seeing that the forces of the king (Raghunātha) were irresistible the Parangis fled before them and leaving behind them their money and arms and ammunition, escaped into the sea. Raghunātha then placed his own garrison in the island and celebrated the coronation of his ally, the Nēpāḷa (Jaffna) king, as Rama performed the coronation of Vibhīṣhaṇa.

The envoys sent from Raghunātha's court then brought to him an account of the traitors to the empire (Jagga Rāya and his allies).^{*} They had effected a junction with the rulers of Tundīra (Gingi) and Pāṇḍya, and with their armies were hunting for the late emperor's surviving son to put him to death. Raghunātha ordered his army to march west to Topur † which was the headquarters of the enemy. He then intimated to every captain in his army that they should deliver the attack upon the enemy the next day, and stationed sentinels at several places in the field. The troops are then described as they appeared in the night with their torches and watch fires. Seeing the extraordinary preparations of Raghunātha, his enemies, the Pāṇḍya and his allies also made themselves ready.

Sarga X.—When the allies were attacked by the troops of the king, the scene resembled the meeting of the eastern ocean with the western. In the beginning there was an artillery duel between the two contending armies. After that the cavalry of Raghunātha proceeded in semi-circular formation, and attacked the enemy

^{*} Vide Sewell's *Forgotten Empire*, Chap. XVII. Barradas says that Jagga Rāya did this in order to bring about the succession of his own nephew. One of the queens of Venkaṭapati Rāya, who is called Bāyamma was very sorry that she had no issue and pretending that she was pregnant introduced into the palace a stranger child and brought him up as her own son. He was brought up in the court itself, but his origin was known to the emperor who on his death-bed nominated as his successor Śrīraṅga Rāya alias Chikka Rāya, son of his brother Rāma who was crown-prince. Jagga Rāya took up the cause of the boy who was brought up by Bāyamma as her own son. He was father or brother of Bāyamma. He surrounded the palace one night with his soldiers and massacred the whole of the royal family except a single child who was skilfully saved by the noleman Yāchama Nāyaka.

† Now called Tohur, about two miles from the grand anicut, on the south bank of the Kaveri.

closely followed by his infantry which was irresistible. The troops of the Pāṇḍya could not stand the attack, broke and fled from the field. Jagga Rāya then advanced and opposed Raghunātha's troops. The sight of the traitor Jagga Rāya made Raghunātha very angry. In the ensuing attack Jagga Rāya and his relatives were all killed by the spears of Raghunātha's infantry. The anicut across the Kaveri which had been breached by Jagga was apparently the one he reconstructed 'with the skulls of his troops and cemented by their blood'. Seeing that Jagga and his troops were completely destroyed in the battle, the Pāṇḍya began to feel anxious for the safety of his own territory. Leaving his elephants, horses, treasury and harem in the camp he fled a krosa (a league). The ruler of Tuṇḍīra (Gingi) also fled from the field making himself ridiculous in the eyes of his own officers. When he saw the troops of his allies flying from the field Raviḷḷa Venka lost courage and fled along with the others, as also Māka Rāja who had come to the field in a braggart spirit. Their ally Rāyadallāpi (?) Chenchā* who had never seen a battle from his birth became afraid when he saw from a distance royal corpses weltering in their blood and fled in great hurry. Raghunātha then pardoned the Pāṇḍya who was captured and brought before him, and spared his life gaining great glory by the act. Raghunātha then had a pillar of victory erected on the banks of the Kaveri.

Some envoys of Raghunātha's court who had gone to enquire about the proceedings in the territory of the Nāyaka of Gingi returned to his court and reported that, after having been defeated by his army and driven away from the field, he had joined with other chiefs like himself and was projecting measures of hostility against Raghunātha. Raghunātha on hearing that, proceeded with his army along the bank of the Kaveri to Panchanada (Tiruvaiyār or Tiruvāḍi) and there waited for news of the success of the army he had despatched under his general against Krishnappa of Gingi. His victorious generals returned from the campaign and gave him an account of it. They first proceeded against Bhuvanāgiri and other fortresses in the enemy territory, and captured them dispersing the garrisons stationed there by the enemy. Then they were attacked by Krishnappa Nāyaka with his allies like Yatirāja who like himself had fled from the field. Raghunātha was greatly pleased with the news of the victory and rewarded his generals

* This Chenchā is referred to as Daḷavāi Chenchu in Vijayarāghava Nāyaka's poem, Raghunāthābhyaḍayam (Extract No. 86). He seems to be the same Chenchu referred to among the allies of Jagga in the Rāmarājīyam (Extract No. 79). Dallāpi is possibly an error for Daḷavāi.

amply. He then returned to his capital Tanjore after a long absence, being waited upon on his journey by the princes of ancient clans.

Sarga XI.—After Raghunātha returned to his capital he held court to examine the achievements of the accomplished ladies of his court. They are said to have been proficient in composing the four kinds of poetry (Chitra, Bandha, Garbha and Āśu) and in explaining the works written in various languages. They were skilful in the art of Śatalekhini and filling up literary verse puzzles (padyapūraṇam). They were able to compose verses at the rate of one hundred in an hour (ghaṭikāśata), and to compose poetry in eight bhāshas (Sanskrit, Telugu and the six Prākritis). They knew how to interpret and explain the poems and dramas (kāvyas and nāṭakas) composed by the famous poets, and to explain the secrets of the music of the two sorts (Karnāṭa and Dēśa). They were able to sing very sweetly and to play on the vīṇa and such other musical instruments as the Rāvaṇaḥasta. Raghunātha examined the proficiency of all of them and presented them with Kanakābhishēka (bathing in gold).

Sarga XII.—Raghunātha heard the songs sung before him and witnessed the dances of the accomplished ladies of his court. Some of the rāgas, etc., that were sung before him were designed by Raghunātha himself who was a master of the art. The chief rāgas that they sung were Jayamangala, Simhālalīla, Jayanissāru(?) and Kachachcharitra (?). Some of the tālas to which they were played were Ratilīla, Turangalīla, Rangābharāṇa and Ananga-parikramaṇa, Abhinandana, Nandanandana and Abhimāla. Among the dances that were exhibited before him there was one called Raghunāthavilāsa named after himself.

In the colophon the talented authoress says that she got her learning by the favour of the god Rāmabhadra, and that she was an expert in the arts of Śatalekhini and Samayalekhini, that she was able to write the four sorts of poetry in all the eight languages (Sanskrit, Telugu and the six Prākritis). She also says that she was installed on the throne of Sāhitya Sāmrajya (empress among poets).

Sarga I.

रसप्रधानान् रघुनाथनेतुः प्रबन्धभेदान्मम भावयन्त्याः ।

प्राङ्निर्मितानेककविप्रबन्धप्रस्तावनाय प्रभवेन्मतिं किम् ॥ ९ ॥

शब्दार्थयोर्मम समप्रधानं वशंवदं यस्य वदन्ति सर्वे ।

कृती स एवात्र कृतौ सहायो नाथो मम श्रीरघुनाथनामा ॥ १० ॥

Sarga III.

चिन्तासमस्याशतमेकदैष वक्तीति वार्ता न हि वर्णनाय ।
 अशेषलोकाशयद्वत्तभेदप्रस्तारविद्याप्रथितस्य यस्य ॥ १९ ॥
 अन्तःपुरान्तर्हरिणेषणासु त्रिहायणीनामपि दीप्यमानान् ।
 विलोक्य विद्याविभवानजस्रं वशंवदां यस्य वदन्ति वाणीम् ॥ २० ॥
 अमुष्य गाम्भीर्यमपांनिधानमपाकरोतीति तदन्तरस्थाः ।
 नेपालभूपादिनृपेश्वराणां भयाकुला यं शरणं भजन्ते ॥ २१ ॥

Sarga VI.

ततस्तभां तां मगधौ समेत्य लक्ष्मीविलासाभिधया लसन्तीम् ।
 वंशानुपूर्वीं वसुधासुधांशोराशंसतां वाग्भिरतिप्रगल्भाम् ॥ १ ॥
 तस्यां प्रसूताः धरणीमहेन्द्राः महौजसः केचन माननीयाः ॥
 तेषु प्रतीतेष्वजनि प्रकामं तिम्मक्षमाभृतिलकः प्रतीतः ॥ ३ ॥
 सरोजगर्भस्य सरस्वतीव पद्मेव पाथोरुहलोचनस्य ।
 पतिव्रतासु प्रथमाभिधेया वय्याम्बिका तस्य बभूव भार्या ॥ ४ ॥
 ततः प्रभावेन तयोरवन्यां प्रमोदहेतुस्तकलप्रजानाम् ।
 इवाजनिष्ठ चव्वाभिधानः क्षितिपालचन्द्रः ॥ ५ ॥
शोणाद्रिनाथं सुपदास्तमेत्य पुरास्तमस्तास्तुकरं भजन्ताम् ।
 इत्येव यो हेममयं महेन्द्रपुरातिगं गोपुरमाततान् ॥ ७ ॥
 वियत्तले यो विबुधाग्रसीमि नित्यं नटन्त्यां निजकीर्तिनय्याम् ।
 स्तम्भं यथा वृद्धगिरौ चकार स्फुरन्मणीगोपुरमिन्दुमौलेः ॥ ८ ॥
श्रीशैलनाथस्य सितांशुमौलेः प्राकारसोपानपरम्परादीन् ।
 स्वनामचिह्नान् सकलोपचारान् चक्रे स्थिरं यो नृपसर्वभौमः ॥ ९ ॥
 महान्ति दानानि मरुदृधायाः तटान्तिके दैवतमन्दिराणि ।
 महाग्रहारांश्च महीमहेन्द्रश्चकार यश्शाश्वतधर्मकेतुः ॥ १० ॥
 भार्याभवत्तस्य धरावलारेः मूर्त्यम्बिका मूर्तिमतीव कीर्तिः ।
 आढ्या गुणैरच्युतरायदेव्याः सहोदरा श्लाघ्यतरप्रभावा ॥ ११ ॥
 अपत्यभावेन तयोरवन्याम् अजायताम्भोजदलाक्ष एव ।
 अनेकजन्मार्जितभाग्यराशिराकारवानच्युतभूमिपालः ॥ १२ ॥

विधाय हेम्रा रुचिरं विमानं रत्नैश्चिरत्नैरपि रङ्गधाम्नः ।
 किरीटराजं च कृती चकार सिंहासनं चापि च राजसिंहः ॥
 रामेश्वरे राजकलाधरस्य समर्प्य कैकर्यशतानि सम्यक् ।
 खिलानि तीर्थाण्यखिलानि सोऽयं चकार तत्रैव जगत्प्रसिद्धम् ॥ १४ ॥
 मुक्तातुलापूरुषमुख्यदानान्यसंख्यदेवायतनान्यवन्याम् ।
 महाग्रहारान्त महामहिम्ना नित्यानि चक्रे नृपचक्रवर्ती ॥ १५ ॥
 सती गुणानां वसतिस्सतीव पद्मेव वाणीव जगत्प्रतीता ।
 मूर्त्यम्बिका शोभनमूर्तिरस्य भार्याभवद्भव्यतरस्वर्या ॥ २० ॥
 पुरातनैरद्यतनैश्च पुण्यैः पुत्रत्वभाजः पुरुषोत्तमस्य ।
 राजा स चक्रे रघुनाथनाम शास्त्रोक्तमार्गेण सधर्मदारः ॥ ५६ ॥

Sarga VII.

एवं शुभाकारसमेतमेतं हर्षोदयादच्युतभूमहेन्द्रः ।
 अग्राहयत्पाणिमथात्मजातं पाण्ड्यादिभूपालककन्यकानाम् ॥ ३४ ॥
 अनन्तरं श्लाघ्यगुणातिरेकलक्ष्यं प्रजारक्षणलक्षणादचम् ।
 ऐच्छद्विधातुं विभुरत्युदारं युवानमेनं युवराजसंज्ञम् ॥ ३५ ॥
 ऊढं प्रयत्नाच्चिरमुर्वरायाः भरं तनूजाय भरं वितीर्य ।
 अवाप तस्मादवनीसुधांशुः अमन्दमानन्दभरं स्वयं च ॥ ४२ ॥
 अतिप्रगल्भैरथ पारसीकैः समं प्रवृत्ते सति साम्प्रदाये ।
 कर्णाटशकाकरणे नितान्तं विचारवान्वेङ्कटदेवरायः ॥ ४३ ॥
 गन्धान्धूमभीधवगन्धनागकण्ठीरवं शौर्यकथानिदानम् ।
 रणे सहायं रघुनाथदेवं अयाचतोर्जस्वलमच्युतेन्द्रम् ॥ ४४ ॥
 गुरोर्निदेशाद्गुरुराजकन्या(कार्य)म् निर्वाहको नीतिपराध्वनीनः ।
 सामन्तभूपालशतानुयातो जयप्रयाणाय समुद्यतोऽभूत् ॥ ५६ ॥
 समासदच्चन्द्रगिरिप्रतीतां पुरीं नृपालः पुरुहूतकल्पः ।
 कटाक्षयस्तामथ कैश्चिदेव प्रभुः प्रयाणैः पेनुकोण्डनामा(म्नी?) ।
 कर्णाठनेतुः कुलराजधानीमालोककासेचनिकामयासीत् (?) ॥ ६० ॥
 वीराग्रणीर्वेङ्कटदेवरायः विनिर्मितैर्नैकविधोपचारैः ।
 उद्दूढवेषैः स नवोपकार्यामध्यास्त तस्यामवनीशसूनुः ॥ ६२ ॥

कर्णाटरक्षाकरणाय तूर्णं समागतं तं सह सैन्यसंघैः ।
 आकर्ण्य चारैरभजन्सदारा वनानि केचिद्यवना निगूढाः ॥ ६३ ॥
 आरक्तनेत्राश्चलभीषणास्यैः अमुक्तगर्वोन्मिषिताट्टहासैः ।
 आरूढकाम्भोजहयैर्भैरवैः अभिक्तन्नत्कैस्तु (?) तदा तमन्ये ॥ ६४ ॥
 नाराचपातैर्नरदेवसूनोः पलायमानाश्चरणे पतन्तः ।
 अत्याकुलत्वादभयार्थिनस्ते रामास्त्रतो रात्रिचरा इवासन् ॥ ६५ ॥
 प्रख्यातबल्लालपुरादिसर्वदुर्गान्तरस्थाः परदुर्निरीक्ष्याः ।
 मुहुर्नदन्तो मुरसामहीपं प्रत्युद्ब्रजन्तिस्मरणे प्रतीतम् ॥ ६६ ॥
 विजित्य युद्धे विमतानशेषान् कर्णाटभूमीकमितुस्तदानीम् ।
 स्थलानि दुर्गाणि जगत्प्रसिद्धं वशंवदास्त्र(न्य)स्य विभुर्व्यतानीत् ॥ ६७ ॥
 अभ्यागमात्तस्य निजारिवर्गविसंस्थुले वेङ्कटदेवरायः ।
 प्रमोदमानस्तह बन्धुवर्गैः अमन्यत स्वं स्थिरमाधिराज्यम् ॥ ६८ ॥
 राज्ञां समक्षं रघुनाथभूपं प्रशस्य भूमीपतिरेवमूचे ।
 अभ्यागमादेव तवाजनिष्ठ निष्कण्ठकं राज्यमिदं नृपाल ॥ ७० ॥
 इति ब्रुवन्नादरमेव योग्यान् भूमीभुजे वाहनभूषणादीन् ।
 वितीर्थं तं वेङ्कटदेवरायो बलाढ्यमेनं बहुमन्यते स्म ॥ ७१ ॥
 अत्रान्तरे भूपकुलावतंसः तुण्डीरनाथं परिदूयमानम् ।
 काराश्रितं तत्प्रमदाकदम्बात् आकर्ण्यद्दीनजनावलम्बः ॥ ७२ ॥
 तदात्ययोवार्तधराधिनाथः रक्षैकतानो रघुनाथभूपः ।
 काराश्रितं कृष्णपनायकं तं व्यमोचयद्वेङ्कटदेवरायात् ॥ ७३ ॥
 तुण्डीरनाथस्तवधूरनाथः प्रणम्य भक्त्या पदयोरमुष्य ।
 करं स्वसुग्राहयति स्म सद्यो रक्षाधुरीणं रघुनाथमेनम् ॥ ७४ ॥
 कर्णाठसिंहासनकार्यभारं निर्वर्त्य सर्वं विनिवर्तमानम् ।
 अथाच्युतक्षमापतिरात्मसूनुं प्रत्युज्जगाम प्रमदातिरेकात् ॥ ७५ ॥

Sarga VIII.

अथाच्युतक्षितिरमणात्मसम्भवो निषेवितः प्रबलनृपालपालिभिः ।
 अधिष्ठितो मणिमयमासनं व्यधात् भुवं श्रितस्तदसि पुरन्दरो यथा ॥ १ ॥
 भूमीश्वरैर्जगति विट्ठलराजपूर्वैः अन्यैरमेयबलशालिभिरप्यजेयः ।
 आराध्य भैरवमवाप्य वरं दुरापं शूराग्रणिश्चरति चोलगनामधेयः ॥ ७ ॥

अधिपयोधि दशास्य इवापरः प्रबलबाहुबलः परदुस्तहः ।
 जगदशेषमिदं जगतीपते क्षुभितमेव करोति स चोलगः ॥ ८ ॥
 कथमिदं कथयामि कृपानिधे शृणु नृपाल स चोलगरावणः ।
 प्रतिदिनं हरते पतिदेवताः परवधू रनिवार्यपराक्रमः ॥ ९ ॥
 श्रुत्वा तदा सदसि चोलगदुष्टचेष्टा-
 मापाद्य भूदिविषदामभयप्रदानम् ।
 वीराग्रणीस्स रघुनाथविभुस्तमस्तैः
 अस्तूयत द्विजवरैरतिमोदमानैः ॥ १२ ॥
 अथ वेत्रिजनोऽवदन्महीशं नृप नेपालनृपोऽतितूर्णम् ।
 भवनाङ्गणमेत्य बन्धुवर्गेः समयं संप्रति वीक्षते त्वदीयम् ॥ १३ ॥
 इतीरयन्तं तमवेक्ष्य सोऽयम् आनीयतामित्यवनीविडौजाः ।
 अर्हेः पुरस्कार्यं तदात्मनीनैः आस्थानसीमानमनीनयत्तम् ॥ १४ ॥
 स्वागतं वदतिनागमे(रमे?)नम् ? मञ्जुवाग्भिरवनीमिहिकांशौ ।
 अन्तरीपपतिरानतमौलिः व्याहरद्विनयतो निजवृत्तम् ॥ १५ ॥
चिनचेवूयभूपशेखरेण प्रथिनेनाच्युतभूमिपालकेन ।
 मकुटाभरणं ममैव वंश्याः रघुनाथक्षितिनाथरक्षितास्ते ॥ १६ ॥
 महीपते मम कुलजैर्महाभुजैः पराजितास्समिति परङ्गिवंशजाः ।
 तदादि ते मनसि दृढं विरोधितां प्रवर्धयन्त्यवमतिपङ्कलूषिताः ॥ १८ ॥
 तत्तादृग्भुजमहसस्तरिमेता
 मत्तास्ताकरवलमानमण्डलायाः ।
 कल्पान्तज्वलनकरालनेत्रकोणाः
 निशङ्कं सलिलनिधौ चरन्ति नित्यम् ॥ १९ ॥
 मथ्यारामालोकने मग्नचित्ते वेलां सर्वे ते विचार्येव तूर्णम् ।
 वप्रेर्दिप्रां वार्धित्वेयां पुरीं मे संधीभूयच्छन्नकृत्यैरगृह्णन् ॥ २० ॥
 नगपते सकलं नगराद्बहिः विरचितं विमर्तैर्विषमं तदा ।
 परमुखादवकर्ण्य सरित्पतिं परिविलङ्घ्य भवन्तमशिश्नियम् ॥ २१ ॥
 इति धरणिधवेऽस्मिन्नीरयत्यात्मवृत्तं
 सदसि स रघुनाथक्षमापतिः प्रत्यवादीत् ।

अखिलमपिच भूयोऽप्याधिपत्यं समस्तं
 निजकरगतमेवावेहि नेपालभूप ॥ २२ ॥
 इतिवादिनि मेदिनीश्वरेऽस्मिन् अवहत्सम्मदमन्तरीपभूपः ।
 अथ कश्चिदुपागतो विनीत्या समयज्ञैस्समभाषतावनीशम् ॥ २३ ॥
 कर्णाटभूपाश्रयिभिः कृतज्ञैः कैश्चिन्महीशैर्नृपराजकार्यम् ।
 संजल्पितुं सम्प्रति सम्मुखे ते संप्रेषितास्तत्परमेव चाराः ॥ २४ ॥
 इतीरयित्वा स महेशमौलेः अपाङ्गसंज्ञामवगम्य चारान् ।
 अनीनयत्सम्मुखमानतास्ते न्यवेदयन्नीतिविदे विधेयम् ॥ २५ ॥
विष्णोः पदं श्रयति वेङ्कटदेवराये
 सर्वे तदीयसचिवा युवराजसूनुम् ।
 भद्रासने तदनु भूभरणाय तूर्णं
श्रीरङ्गरायनृपशेखरमम्भ्यषिञ्चन् ॥ २६ ॥
 तस्मिन्महीं शासति तं समस्ताः पुरातना भूपतयो भजन्तः ।
 द्रोहं विधातुं द्रुतमेव तस्मै जनाधिनाथाय स जग्गराजः ॥ २७ ॥
सानुजो निशि स जग्गमहीशः पार्थिवस्य भवनं परिवेष्टयच
 भूपतिं तदनु पुत्रकलत्रैः निर्घृणो निहतमातनुते स्म ॥ २८ ॥
 तनयेषु नृपाल तस्य कञ्चित् शिशुमात्रो रजकस्तमेत्य शीघ्रम् ।
 अनयन्नगराद्वाहिर्निशायाम् अतिचौर्याद्विषतामनश्लिष्यम् ॥ २९ ॥
 केचिदेनमुपगम्य कृतज्ञाः पार्थिवास्तदहितान्प्रतिकारम् ।
 नेतुमक्षमतया नृपतेऽस्मान् प्रापयन्परिसरं भवदीयम् ॥ ३० ॥
 आपदां पदमनन्यशरण्यं राजपुत्रमवनीरमणस्त्वम् ।
 तिहृपीठमधिरोपय शीघ्रं जग्गराजमपि (संहर) युद्धे ॥ ३१ ॥
 बाल्येऽपि सिंहासनकार्यभागः कृतः स्वयं कीर्तिनिधे पुनश्च ।
 स एष कार्यस्तकलप्रयत्नवत् भुजाबलाढ्यो भुवने त्वमेव ॥ ३२ ॥
 इत्थंचारैरीरितं रायवृत्तं श्रुत्वा सर्वे क्षोणिपालाग्रगण्यः ।
 कर्तुं तूर्णं कार्यमेतत्तदानीं वीरोत्तंसो व्याहरन्मन्त्रिवर्यान् ॥ ३३ ॥
सिन्ध्वन्तरीपगतचोळगशिक्षणं च नेपालदेशनृपशात्रवानिग्रहश्च ।
कर्णाटभूपतिनवीकरणं च सर्वमाप्राद्यमेव मम दिग्विजयापदेशात् ॥ ३४ ॥

एवं तदानीमवनीशमौलिः आज्ञाप्य सर्वानपि वाहिनीशान् ।
 अर्हान्नियुज्यात्मपुरावनाय यात्राप्रयाणाय समुद्यतोऽभूत् ॥ ५१ ॥
 अवलोकयन्नमितवस्तुसम्भृताः पथि कल्पिताः बहुविधोपकारिकाः ।
 अधिसहजातटमतीवपावनीमुदकुम्भघोणनगरीमगान्नृपः ॥ ५२ ॥
 अथ तत्र विन(?)तः सुदेवतौघं प्रबलेनात्मबलेन सेव्यमानः ।
 शकुनैश्शुभसूचकैस्सहर्षं निरगान्निश्चितदिग्जयो नृपालः ॥ ५३ ॥
 परितो बलरेणुभिः प्रगल्भैः परिधां शात्रवपद्वणस्य सिन्धुम् ।
 अवनीपतिराविलङ्घ्य ॥ ५४ ॥
 अवार्यशौर्यादवनीबलारेः शूरोऽपि भीतो हृदि चोळगोऽस्मात् ।
 अयाचतात्त्रैरध कृष्णभूपं बलैस्समेतं प्रधने सहायम् ॥ ५५ ॥
 तदा ब्रुवन् कृष्णधराधिनेतुः मनीषिणो मन्त्रिजना विनीत्या ।
 विशांपतेऽस्मद्विदितं तवाद्य विज्ञापयामस्सविमर्श एव ॥ ५६ ॥
 बलवत्परिपन्थिभिर्गृहीतो बहुधा त्वं परिमोचितोऽपि तेन ।
 प्रभुणा रघुनाथपार्थिवेन प्रधनं भूमिपते न ते प्रशस्तम् ॥ ५७ ॥
 एवं तदानीं हितवादिनस्तान् निरस्य भूपो निजमन्त्रिवृद्धान् ।
 प्रचोदितो दुर्विधिना बलौघैः उपागमत्तं नगरोपकण्ठम् ॥ ५८ ॥
 मध्येसमुद्रमतिमानुषविक्रमं तम्
 आलोक्य भूपतिरुपायशतैरसाध्यम् ।
 प्राग्जन्मदाशरथिरेष बलानि दृष्ट्वा
 बन्धुं न्ययुक्त्वा सहसा पतिमापगानाम् ॥ ५९ ॥
 सिन्धौ प्रवृत्ते सति सेतुबन्धे तदाप्यनग्रं तमतीव गर्वात् ।
 विक्ष . . मालोच्य विशामधीशो विशिष्य रोषारुणवक्षिणोऽभूत् ॥ ६० ॥
 अथावनीपतिरधिरुह्य वारणं विलङ्घ्य तं सलिलनिधिं विरोधिनः ।
 पुरीं रयादाधिगतवीर(?) पुंगवां न्यरुद्ध तां निरुपमविक्रमक्रमः ॥ ६१ ॥
 प्राकारचारिभटमुक्तशिलाकलापवृष्ट्या सधूमविसरो वियति व्यलोकि ।
 पाषाणवर्षपरिपूरितदिग्विभागा कल्पान्तदुस्तहघना घनमण्डलीव ॥ ६२ ॥
 अथादिशद्विभुरतिरोषभीषणः चमूं निजां वरणसमीपचारिणीम् ।
 पुरःस्थितं विकलयितुं पुरं रयात् विरोधिनो विविधबलैरधिष्ठिते(तं) ॥ ६३ ॥

निश्रेणिकाभिर्नृपसैन्यसङ्घैः प्राकारमाक्रामति तद्गटौघः ।
 प्रणामपूर्वं प्रणिगद्य सान्त्व मदुद्रुवत्तूर्णमवाप्तशस्त्रः ॥ ९४ ॥
 अत्याहिताद्रुक्तितर्धैर्यमवाप्तशस्त्रम्
 आलोक्य सैन्यमभितः परिधावमानम् ।
 शोकाकुलं सपदि चोळगमेक्ष्य शोच्यं
 कारुण्यमाविरभवत्कमितुर्धरायाः ॥ ९५ ॥
 कान्तायुक्तं ऋत हन्तव्यो मा मां शरण्यं प्रपन्नः ।
 एवं भृत्यानीरयन्भूमिपालो जीवग्राहं तूर्णमग्राहयत्तम् ॥ ९६ ॥
 अरिवशंगतवत्यथ चोळगे रुक्तितर्धियन् (?) कृष्णपनायकः ।
 अधिकभीरुर्था . . पवनवेगे . . . मतीव पलायितः ॥ ९७ ॥
 करुणा तव चोळगे न कार्या नृप कारानिलये निधेहि शस्त्रिम् ।
 इति विप्रवरैरुदीरितस्तं धरणीपालमणिस्तथा व्यतानीत् ॥ १०० ॥

Sarga IX.

अथाविलाशाविजयोत्सुकाय महीभुजे चोळगमानहन्त्रे ।
 नेपाळभूमौ निजकार्यभागं व्यजिज्ञपन्मन्त्रयतो विनीत्या ॥ १ ॥
 वेलापथे तस्य विभोर्गजानां कर्णानिलैः केतकगर्भरेणुः ।
 प्रसारितस्तत्र पयःपयोधिमाकल्पयन्तं लवणाम्बुराशिम् ॥ ३ ॥
 विना प्रगल्भं विमतान्जिगीषुः महीपतिस्तत्र महाम्बुराशौ ।
 तरीभिरेतत्तरणाय तूर्णम् अकल्पयत्सेतुमनन्यसाध्यम् ॥ १२ ॥
 आरभ्य वेलामभितोऽम्बुराशेः मनीषिणां सत्वरमापतन्तीम् ।
 आलोक्य तामाहवकौतुकोत्कैः अभावि नेपालनृपालद्वगैः ॥ १४ ॥
 अयोमयाभिर्नळिकावलीभिः अपाङ्गकोणैरपि रोषशोणैः ।
 अवाकिरं स्वग्रिकणान्विपक्षा भूपालसैन्येषु पुरःस्थितेषु ॥ १८ ॥
 परंगियोधग्रहितैः क्षुरप्रैः विभोधभूम्नेवचमूर्तिहस्ता (?) ।
 परागजातं किम् पद्मजातं प्रगल्भते शोषविधौ पयोधेः ॥ १९ ॥
 उदस्तनानायुधमुत्पताकमभिद्रवन्तीमवनीशसेनाम् ।
 आलोकितुं स्थातुमशक्नुवन्तो भयात्पलायन्त परंगिवंश्याः ॥ २१ ॥
 धनानि धा(दा?) रैः सममार्जितानि शस्त्राणि शौर्येण समं धृतानि ।
 विहाय सर्वे भयविह्वलास्ते निधौ जलानां न्यपतन्सवेगम् ॥ २२ ॥

विधाय विद्वेषिपदं स्वयोधैः विभाषणं राम इवात्मभक्तम् ।
 नेपालभूपं रघुनाथनेता तदास्पदे तत्र तमभ्यषिष्वत् ॥ २३ ॥
 अथावनीवासवमभ्युपेत्य चाराः प्रकृताखिलदिकप्रचाराः ।
 व्यजिज्ञपन्कार्यविदो विरोधिप्रवर्तितं वृत्तामिति पृथिव्याम् ॥ २४ ॥
 सिंहासनद्रोहविधानशीला जिघांसवस्तं क्षितिपालबालम् ।
 तुण्डीरपाण्ड्यादिमदुष्टभूपैः विचारयन्ते विपदं जगत्याम् ॥ २५ ॥
 अदभ्रवीचीभ्रमदभ्रकल्पगन्धर्वरेखान्वितगन्धनागः ।
 महारवस्तस्य महीसुधांशोश्चमूतमूहस्तमजृम्भताग्रे ॥ २६ ॥
 आत्मीयसैन्याहतचन्दनौघं पाटीरशैलं यशसा प्रसाद्य ।
 अथ प्रतीच्यामरिराजधानीं तोपूरभिख्यामंगमस्ततूर्णम् ॥ २७ ॥
 परेद्यवि प्रौढरणःपरैर्नो भविष्यतीति प्रतियूधनाथम् ।
 न्यवेशयन्वेत्रधरा निशायां निदेशतस्तत्र नृपालमौलिः ॥ २८ ॥
 व्यधुः पुरा सह्यमुताविभंगं योभूमिह(?) स्तानिह पाटयामः ।
 एवं सजातीयतया धरेन्द्राश्चमूद्विपेन्द्रच्छलतो न्यगच्छन् ॥ २९ ॥
 भटावलीरायुधयन्त्रभाजो वर्तिज्वलद्वहिकणा(?)व्यराजन् ।
 प्राणानिलग्रासपरा परेषाम् अहीन्द्रपाळीव विषाग्निमुक्तौ ॥ ३० ॥
 अभिषेणनमद्भुतं रणोर्व्या रघुनाथक्षितिपेन रच्यमानम् ।
 अवलोक्य भयात्तदाहवोक्तैः तरिभिः पाण्ड्यनृपादिमैरभावि ॥ ३१ ॥

Sarga X.

अभ्यायान्तीमभ्यगच्छन् महीन्द्रोः नेपाल(?)पाण्ड्यक्षमापसेनाथ तूर्णम् ।
 पूर्वाम्मोधिं घोषसंपूरिताशं प्रौढध्वानः पश्चिमो वा पयोधिः ॥ १ ॥
 अन्योन्येषामग्निघन्त्रादुदीतैः धूमैर्युधा दुर्निरीक्षा रणोर्व्याम् ।
 अश्वान् रोषाविष्कृतात्मापदानैः अन्यान्ज्ञात्वा सैन्यघोरात्तशौर्यान् ॥ २ ॥
 सङ्ग्रामान्तस्तादिवर्गेण कृताः काम्भोजानां मण्डलाकाररेखा ।
 पादातानामच्युतक्षमापसूनोः प्राकारोऽभूदुर्निरीक्षं विपक्षैः ॥ ३ ॥
 पाण्ड्यक्षोणीपालसैन्यैः स्वसैन्यैः प्रत्यावृत्तैः जगगराजस्तबन्धुः ।
 बद्धोत्साहः प्रत्यगात्पार्थिवेन्द्रः आस्वन्तं द्राक्पावकं वा पतङ्गः ॥ ४ ॥
 अग्रे योधैरच्युतक्षमापसूनोः (आलोक्यारादच्युतक्षमापसूनोः)

क्रोधावेशाद्गुम्भितः कुन्तजातैः (कोपारक्तापाङ्गकोणोऽजनिष्ठ) ।
 भ्रश्यत्प्राणो बन्धुवर्गेण साकं जन्यक्षोण्यां जग्गराजः पपात ॥ २९ ॥
 छिन्नं सेतुं शीर्षजालैर्नवीनं पाथः पूर्णं कण्ठरक्तैः परेषाम् ।
 सन्तन्वानस्सहजायास्तदानीम् आभाचौर्यामच्युतक्षमापसूनुः ॥ ३३ ॥
 जन्यैस्सैन्यैर्जगगराजादिमेषु व्यापन्नेषु व्याप्तिभिः पाण्ड्यवीरः ।
 क्षोणीरक्षाक्षोभ्यबाहाबलाढ्यो ह्यात्मप्राणत्राणयत्नाकुलोऽभूत् ॥ ३४ ॥
 स्कन्धावारे गन्धनागाश्वसंधान् योषारत्नद्रव्यभूषाविशेषान् ।
 पाण्ड्यस्त्यक्त्वा प्राणभीत्या समित्यां धीमान्क्रोशं प्राद्रवहीनदीनः ॥ ३५ ॥
तुण्डीराणामीशिता दुर्नयेन प्रापय्यैवं पाण्ड्यमत्यन्तभङ्गम् ।
 सद्योऽधावीत्तेन साकं रणोर्व्याम अग्रैस्सैन्यैर्हास्यमानोऽस्तलजम् ॥ ३६ ॥
 घोरे वीराशंसने घोषपूर्वं धैर्यं त्यक्त्वा धावतां क्षमापनीनाम् ।
 संधैस्ताकं स्रस्तहस्तायुधस्तन् विप्रोऽधावीत्तत्र राविल्लवैकः ॥ ३७ ॥
 व्यर्थान्भूयो व्याहरन्वीरवादान् युद्धक्षोणीं शूरवद्योदुमेभ्यः ।
 प्रागेव द्राक्प्राद्रक्तपाण्ड्यभूपात् मध्येसैन्यं माकराजन्यदैन्यम् ॥ ३८ ॥
जन्मारभ्यादृष्टसङ्ग्रामरङ्गः चञ्चद्रवो रायदल्लापिचञ्चः ।
 रक्तासिक्तान् राजराजीकबन्धान् द्वारे दृष्ट्वादुद्रुवद्वयमानः ॥ ३९ ॥
 धीरोदात्तो दीनरक्षाधुरीणः सद्यो भूपस्तह्यकन्यातटाग्रे ।
 प्रौढां कीर्तिं प्रातुकामो व्यतानीत् पाण्ड्यक्षोणीपालकप्राणदानम् ॥ ६१ ॥
 अथ सख्यसुतातटाग्रभूमावुदयत्कीर्तिलताततेरुपघ्नम् ।
 . . . वीरविग्रह . . . विजयस्तम्भं च विशामधीशः ॥ ६३ ॥
 तुण्डीरेभ्यो दृष्टराजालयेभ्यः चाराः केचित् दृष्टकार्यप्रचाराः ।
 अभ्यागच्छन्नच्युतक्षमापसूनोः आस्थानीं तामक्षिसाफल्यधात्रीम् ॥ ६५ ॥
 भटैः पुरा तव समरे पराजितः त्रपां विना धरणिधवैस्त्वसन्निभैः ।
 विचारयन्त्यधिपमणेर्विरोधितां स कृष्णभूपतिरतिसत्त्ववानिव ॥ ६९ ॥
 अवनीपतिराशये विधेयं सकलं हस्तगतं विचार्य सम्यक् ।
 अथ पञ्चनदं शनैरयासीत् तटमार्गेण मरुद्वृधातटिन्याः ॥ ६७ ॥
 अधिवसन्नथ तत्र सभान्तरे समुपगम्य समाचरितानतीन् ।
 उपगतोत्तरदिग्विजयोत्सवान् प्रभुरलोकत यूधपतीन्निजान् ॥ ७४ ॥

अधिपतिरविदन्नथागतास्ते विमतधराधरवीररक्षितानि ।
भुवनगिरिमुस्वानि भूपदुर्गाण्यहत स सत्वरभस्मदीययोधैः ॥ ७५ ॥
 अथ कृष्णजनाधिपः समेतो यतिराजप्रमुखैरतीव यत्नात् ।
 समराय समागतोऽस्मदीयैः भटवर्यैर्विदितः पलायितोऽभूत् ॥ ७६ ॥
 एवंवादिषु यूधनाथ
 रघुनाथभूपतिरुक्रस्संभाव्य तान्सादरम् ।
 प्रौढक्षमापकुलावतंसविलसत्पार्श्वद्वयोर्कैर्बलैः
 आनन्दातिशयादयान्निजपुरीं तञ्जाभिधानां तदा ॥ ७७ ॥

Canto XI.

ततस्त तासां धरणीपुरन्दरः चतुर्विधोद्दामकवित्वचातुरीम् ।
 अशेषभाषानुगुणप्रपञ्चितप्रबन्धसन्दर्भविशेषपाठवम् ॥ २३ ॥
 सम(?) प्रधानं शतलेखिनीसमं प्रकृतनानाविधपद्यपूरणम् ।
 सलीलजाग्रद्वटिकाशतोचितक्रमाष्टभाषाकविताविजृम्भणम् ॥ २४ ॥
 कविप्रणीताखिलकाव्यनाटकप्रबन्धतत्त्वप्रतिपादनक्रमम् ।
 कर्णाटदेशादिमकल्पितश्रुतप्रगल्भगूढार्थविवादपाठवम् ॥ २५ ॥
 सुधारसस्यन्दिमुगीतिचातुरीप्रवीणवीणाप्रतिमानवादनम् ।
 स्वरानुकूला ॥ २६ ॥
 अनेकधा रावणहस्तपूर्वकप्रसिद्धयन्त्रस्वनराक्तिपाठवम् ।
 यथाक्रमप्राञ्चितमध्यरागसत्पदाद्यपद्यद्विपदप्रपञ्चनम् ॥ २७ ॥
 परीक्ष्य सम्यक् प्रतिबोध्य चाधिकं विशेषमुर्वीविभुरत्युदारधीः ।

* * * *

Sarga XII.

चञ्चत्पुटाद्यैर्नृपतेः समीपे भवान्यजातैर्नटनप्रपञ्चम् ।
 प्रपञ्चयत्पञ्चविधैस्तलीलं मृगेक्षणा काचन मार्गतालैः ॥ २३ ॥
 जयमङ्गलसिंहललीला जयनिस्तारुणकचच्चरित्रभिन्नैः (?) ।
 रतिलीलतुरंगलीलरंगाभरणानंगपरिक्रमादितालैः ॥ २४ ॥
 अभिनन्दननन्दनन्दनाद्यैरभिमालादिभिरन्यकैश्च तालैः ।
 रघुनाथविलासमुख्यलास्यान्यबला काचिदकल्पयत्सलीलम् ॥ २५ ॥

Colophon.

इति श्रीरामभद्रकरुणाकटाक्षलब्धसारसारस्वतप्रवर्धमानशतलेखिनीसम-
यलेखिनीय्याष्टभाषाकल्पितचतुर्विधकवितानुप्राणितसाहित्यसाम्राज्यपदपेठा-
रूढरामभद्राम्बाविरचिते रघुनाथाम्युदये महाकाव्ये द्वादशः सर्गः समाप्तः ॥

92

CHIKKADĒVARĀYA VAMŚĀVALI

[By *Tirumalārya*.]

This history of the Wodeyars of Mysore was written in Kanarese by Tirumalārya, the prime minister of Chikkadēvarāja Wodeyar. In the beginning of the work some account is given of the origin of the Wodeyars and their relation to the empire of Vijayanagar. In the empire of Vijayanagar after the reigns of the emperors Narasa, Viranarasimha, Krishnarāya, and Achyuta, Sadāśivarāya succeeded. During his reign all power was vested in his brother-in-law and commander-in-chief Rāma Rāya, born of a Telugu family. In one of his invasions against the Yavana (Muhammadan) kingdoms of the north he lost his life. His younger brother Yeṣa Timma Rāja then made himself the ruler setting aside the nominal sovereign Sadāśiva. After a short time he changed his capital from Vijayanagar to Penukonḍa (Ghanagiri) on account of the constant attacks of the Muhammadans. Of his three sons Śrīranga Rāya was the viceroy of the whole Telugu country with his capital at Penukonḍa. His brother Rāma Rāya ruled the whole Kanarese country from his capital Seringapatam. Venkaṭapati, the third brother, was the viceroy of the Tundīra, Chōla and Pāṇḍya countries with his capital at Chandragiri. Of these three Śrīranga Rāya died without issue and his younger brother Venkaṭapati succeeded him at Penukonḍa as emperor.

Rāma Rāya, the other brother of Śrīrangarāya, died after a short time leaving his sons Tirumala Rāya and others. These brothers left the administration of the viceroyalty in the hands of their Daḷavāi Rēmaṭi Venkaṭayya.

Later on Venkaṭapati Rāya declared war against Virappa Nāyaka of Madura, and laid siege to the Fort of Madura with a large army. But Virappa Nāyaka managed to bribe the several generals of the emperor's army. Tirumala Rāya, the emperor's nephew, was also one of those that accepted the bribe and retired,

without continuing the siege of Madura, to the capital of his own viceroyalty, Seringapatam. Hearing of these events the Mysore chief Rāja Wodeyar resolved to drive the traitor Tirumala Rāya from his viceroyalty and sent his spies to test the feeling among Tirumala Rāya's feudatories.

ಅತ್ತಲುತ್ತರದೇಕದೊಳ್ ತುಂಗಭದ್ರಾ ತೀರದೊಳ್ ವಿದ್ಯಾನಗರಿಯ ನೂಳ್ ಹರಿಹರಬುಕ್ಕರೊಡಲಾದ ಕುಂಜರಾಯರ ಅನಂತರದೊಳರ ಸುಗಯ್ಯ ತುಳವಕುಳದೀಶ್ವರ ನರಸ ವೀರನರಸಿಂಗ ಕೃಷ್ಣ ಚ್ಯುತರೆಂಬ ರಾಯರೈವರ ತು ವಾಯಿ ಮುದದೊಳುಳೆಯಂ ಪೊಜಿದಿ ಸನಾಶಿವರಾಯಂಗೆ ಸನಾನಿಯೆನಿಸಿದ ಆಂಧ್ರಕುಲದ ರಾಮರಾಜಂ, ನಿಜರಾಜಂಗೆ ದ್ರವಿಡಾನ್ಧ) ಕರ್ಣಾಟ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಮಂ ಸಾರ್ಚಿ ಪತಿಕಾರ್ಯದೊಳರ್ದಿಪ್ರಾಣನನಿಸಿ, ಒರೈಯುತ್ತರದಿಗ್ವಿಜಯದೊ ಳುದ್ವೈತ್ತಯವನ ಸೇನಾ ಚಕ್ರಮನೊಕ್ಕುಲಿಕ್ಕಿ ಯಶಶ್ಯಂಪನಪ್ಪನು ಮವನನುಜಂ ಎರದಿಮ್ಮರಾಜಂ ಅಂದಿನಾಜಿಯೊಳುಡುಡುಡರನೊಡಗೊಂಡು ಊರ್ಗ ನಡೆತಂ ದಾಳ್ ನ ಸಿರಿಗೆಳಸಿಯವನಂ ಭಂಗಿಸಿ, ತಾನೆ ರಾಯನೆನಿಸಿದ್ದೊಳಗಜ್ಜಿ ದಿಂದಾವಿದ್ಯಾ ನಗರಂ ಕಿಞ್ಜಿದುಂದಿನಕ್ಕೆ ತುರುಷ್ಕರಿಂದೊಯಲೊಡಂ; ಅಲ್ಲಿಂ ಪೆನಗೊಂಡೆ ಗೆಯ್ಯೆಂದು ಒಂದೆರಬ್ಬರಿಸಮಿದು ಪೊಂದಿ ಪೊಪಾಗಳ್, ತನ್ನ ಮೂವಕುಳವರ ರೊಳ್ ಮೊದಲಿಗನಾದ ಶ್ರೀರಂಗರಾಜಂ ಪೆನಗೊಂಡೆಯೊಳುಟ್ಟುತಂಗೆತಲಂಂಗನಾ ದೊಡತನಮಂ, ಎರಡನೆಯ ರಾಮ ರಾಯನಂ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದೊಳುರಿಸಿಯ ವಂಗೆ ಕರ್ಣಾಟದೇಶಾಧಿಪತ್ಯಮಂ ಮೂಜನೆಯ ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯನಂ ಚಂದ್ರ ಗಿರಿಯೊಳುಟ್ಟು ಆತಂಗೆ ತುಂಡೀರಚೊಳಪಾಂಡ್ಯಮಂಡಲೇಶ್ವರತ್ಯಮನಿತ್ತಂ. ಇವರೊಳ್ ಶ್ರೀರಂಗರಾಜಂ ಅಪುತ್ರನಾಗಿ ಬರ್ದಿಲಮನೈದಲೊಡಂ, ಆ ವೆಂಕಟ ಪತಿರಾಯಂ ಪೆನಗೊಂಡೆಯೊಳುರ್ದೆಳೆಯಂ ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿರೆ;

ಇತ್ತಲೀ ರಾಮರಾಜಂ ಕೆಲವುಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಲಧರ್ಮಮನೆಯ್ತಿದಬುಕ್ಕಿ ತಿರುಮಲರಾಜಂ ಮೊದಲಾದ ಅವನ ಕುವರ್ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರೇಮಟಿ ವೆಂಕಟಯ್ಯ ನಂಬ ತಮ್ಮದೊವಾಯಿನಿಸಿ ತಾಮಿಳವರಯದವರಾದುದುಜೆಂದೆ ಪೆನ ಗೊಂಡೆಯಂ ಪೊರ್ದಿ ಕಿಷಿಯಯ್ಯನ ಬಾಯೊಳುದುಬಳೆದರೆ,

ಬುಕ್ಕಾ ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯಂ ಮಧುರೆಯನೀರಪ್ಪನಾಯಕನೊಳ್ಳುನಿದು, ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದು, ಪಾಣ್ಡ್ಯಮಣ್ಡುಲದ ಮಧುರಾಪುರಮಂ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತುಪಿನಂ; ಆನೀರಪ್ಪನಾಯಕಂ ಭೇದೊಪಾಯಮನವಲಂಬಿಸಿ, ರಾಯನ ಸೇನಾನಾಯಕ ಗೆದ್ರವೈಭೋಷಣಂಗಳಂ ಕಳುಪಲೊಡಂ, ಈ ತಿರುಮಲರಾಯನಾಲಂಚಮಂ ಕೊಂಡೆದರ್ಕೆ ವಿವೇಕದೊಡನೆ ತನ್ನುಮಂ ಕೀರ್ತಿಯುಮಂ ಸುಕೃತಮುಮಂ ಮಾಪಿ ತಂದೆಯುಮಾಳ್ತನು ಮಪ್ಪ ಕಿಷಿಯಯ್ಯನೊಳ್ಳುಂಟುಗೊಂಡು ತನ್ನ ಕರಿ ತುರಗ ಪದಾತಿಗಳ್ವರಸಿ ಅತ್ತಣಿಂ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನೆಂಬ ವಾರ್ತೆ ಬರ

ಲೊಡಂ, ಅದಂ ಕೇಳ್ವು ರಾಜನೃಪಂ ತನ್ನ ನುಜಸೇನಾನಿಮಹಾವಾತ್ಯಮಿತ್ರ
ರೊಡನಾಳೊಚಿಸಿ ನಿಶ್ಚಯಂಗಯ್ದು ಈ ಪಿತೃಘಾತಿಯನೀಪಟ್ಟಣದಿಂ ಪೊ
ಮುಸಿವೇಟ್ಟುಂ, ಅದರಿವನ ಸಪ್ತಂಗದಿರವನಾರಯ್ಯನೆಂದು ಗೊಫಚಾರರಂ
ಪ್ರಣಿಧಿಗಳುಮಂ ಕಳುಪ್ಪುವಿನಂ, ಅವರ್ ಅಖಿ, ಕೆಲವುಂದಿನಮಿದು ಮಗುಟ್ಟುಳ್ಳ
ನಡೆಗೊಟ್ಟುಂದು ಒಳ ಓಳಗದೊಳ್ಳುಮುಗಿದು ಬಿನ್ನ ಪಂಗೆಯ್ದ ರದೆಂತೆನೆ.

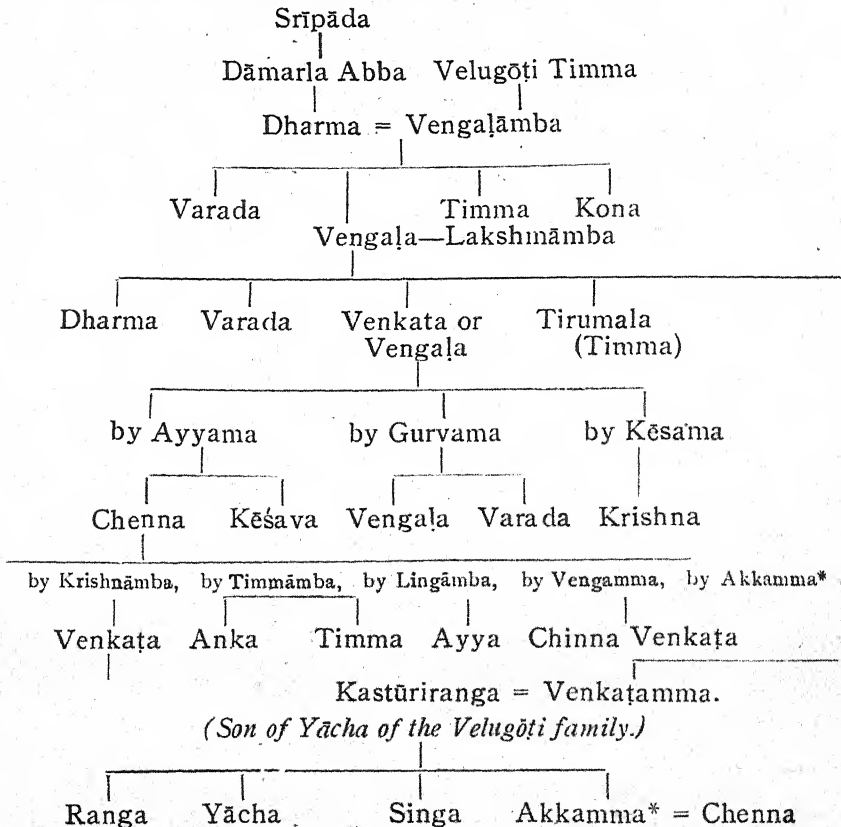
93

BAHULĀSVACHARITRAM.

[By *Dāmarla Vengalabhūpāla*.]

This Telugu poem was written by *Dāmarla Vengalabhūpāla*, a member of the *Kālahasti* family of feudatory chiefs. He lived during the reigns of the Vijayanagar emperors *Rāma Rāya I* and *Śrīranga Rāya III*. He dedicated the poem to his brother-in-law, the famous *Velugōti Yācha*.

From the introduction to the book we are able to frame the following genealogical table of the *Kālahasti* princes and their relation to the contemporary *Velugōti* chiefs :—

Of these Timma or Tirumala, the son of Vengala and the brother-in-law of Velugoṭi Kastūriranga, was a great conqueror. On merely hearing that he was invading their territories, the Muhammadan chiefs of the north fled from their capitals in great fear; the lord of Bijāpur to Pannāla, the Mulka (Kutb Mulk of Golkonda) to Paigova (?), the Nizam of (Ahmadnagar) to Makka (?) and the ruler of Agra to Gaya.*

His younger sister Venkaṭāmba married Kastūriranga of the Yācha family and had by him three sons Ranga, Yācha and Singa, and a daughter Akkamāmba. Of these Yācha, son of Kastūriranga and brother-in-law of Chenna, defeated the chief Dāvalu Pāpa† at Uttaramallūru. He marched as far as Tirumala (Tirupati in the Chittoor district), defeated the mountain chiefs there, and captured Chengalpaṭ (Chengleput). Outside the fort of Pālembukoṭa (Palemkota, South Arcot) he fought with the chief Yatirāju and defeated him. He fought with Jagga Rāya and the rulers of Gingi, Madura and Trichinopoly at Topur.‡ He there killed Jagga Rāya, defeated the troops of the Nāyaks of Madura and Gingi, and drove the Nāyak of Trichinopoly from the field.

His brother-in-law Chenna defeated Linga of Vēlūr § (Vellore) in the plains of Munnali (Minnal?). He defeated his enemies at a place called *Kūdalāttūr*. He also fought with the Pandya || (the Nāyak of Madura) and put him to flight. He got the title Gaḍi-koṭamalla (the capturer of enemy fortresses). Chenna also captured the fortress of Vellore with its high fortifications and deep moat. Yāchama Nāyaka got presents of elephants and

* This seems to be merely an exaggeration. The chief might have fought with the Bāhmani rulers of Bijapur, Golkonda and Ahmadnagar in the wars between those chiefs and the later Vijayanagar emperors; but he could never have come in contact or even within a reasonable distance of the territory of the Moghul Empire of Delhi.

† The Jesuit Father Pimenta has something to say of this chief—vide Purchas, His Pilgrimes, X, Chap. vii.

‡ The present name of this place is Tohur. It is situated near the Grand Anikut across the Kaveri. Gagga Rāya and his troops effected at this place a junction with the troops of the Nāyaks of Gingi and Trichinopoly. But they were completely defeated by Yāchama Nāyak and Raghunātha Nāyaka of Tanjore who espoused the cause of the fugitive emperor Rāma Rāya.

§ Linga of Vellore was the son of Chinna Bommū Nāyaka of Vellore who was the patron of the scholar Appaya Dīkshita. He is the donor of the Viḷāpāka grant of Venkaṭa. His defeat and the capture of his capital by Chenna must have occurred after the date of the Viḷāpāka grant (Epigraphia Indica, IV, No. 39). The capture of the place was possibly the immediate cause of the change of capital from Chandragiri to Vellore by Venkaṭapati Rāya.

|| This possibly means that he took part in the war between the fugitive emperor Rāma Rāya and Jagga Rāya. He may have fought on the side of Rāma Rāya along with his brother-in-law Yāchama Nāyaka.

horses from the Nizam Shah, Adil Shah and Kutb Shah. He was high in the estimation of the people of the cities of Cuttack, Delhi, Agra, Ahmadnagar, Māhūr, Shiraj, Kalamba, Manduva, Makkha, Beḍandakoṭa (Bidar), Hukumi (?) and Māhishmati.

మ భయవిభ్రాంతి విజాపురీశుడరిగెంతన్నాలకున్నలరయం
బయిగోవంబడియెన్నిజాముచనియెన్నకాపురక్షోణికే
గయకు స్వల్పడె నాగరానగరభూకాంతుండు దామర్లతి
ప్రయదంతావళ ఘాటికా భటసముద్యద్ధాటిసామన్యమే.

చ. తదనుజ్ఞయైన లోకహితధర్మవిశంకట వేంకటాంబికం
 గదన కిరీటియాచవిభు కస్తురిరంగనృపాలవర్యుడిం
 పాదవవరించి కాంచెవిభవోజ్వలు రంగయయాచభూపరు
 నిష్పదిత గుణాఘృసింగవృధివీవర చంద్రునినకరమాంబికా.

సీ. ఉత్తరమల్లారియొద్ద దావలుపావ
 విభునిగొట్టిననాటి విజయకలన
 తిరుమలజేరిథాత్రిని మన్నెరాజులఁ
 బాఱఁద్రోలిననాటి బాహుబలము
 చెంగలుపట్టు వీక్షించి లగ్గులువట్టి
 యాక్రమించిననాటి విక్రమంబు
 పాలెంబుకోట వెల్పుట నాజి యతిరాజు
 జరగఁజేసిననాటి శౌర్యపటిమ

గీ. మున్నెతోపూర జగ్గరాణ్ముఖులనొంచి
 మధురదొరచెంజిమన్నీని మదమడంచి
 తిరుచెనావలిదొరఁదోలు తేజముగల
 మేటివెలిగోటియాచని సాటిగలరె.

సీ. మునుమున్నయేరాజు మున్నలిబైళ్లను
 వేలూరిలింగ భూవిభునిగొట్టె
 పంచవన్నియడాలు వట్టించెనేరాజు
 పరవీరభద్రేభ పటలిరెబ్బి
 ధీరతఁ గూడలాతూరిలోనేరాజు
 శాస్త్రపబలముల సంహరించె

శుక్రవారమునాఁడ చొరఁచారియేరాజు
పాండినిబలముల భంగపఱచె

గీ. నతడుసామాన్యఁడే దామరాన్యవాయ
కలశవారాశి పూర్ణరాకాశశాంకు
డనఁగగడికోటమల్లశుభాంకయుతుఁడు
వేంకటేంద్రునిచెన్నభూవిభువరుండు.

మ. పరిఘసాధగభీరతోన్నతులచే బల్రాయిడించెందియుం
దరియంజాలరు వన్నగామరులనన్బాసిల్లునాదీప్రవ
ప్రమస్తేలురి రాజధానిని దృణప్రాయంబుగాఁగొన్నయ
న్నరనాథాగ్రణీఁ జెన్నభూపమణి నెన్నస్యకృమేయేరికిఁ.

క. ఇలవెలయునేచభూవరు
చెలియలి నలయకగమాంబుఁజెన్నక్షోణీ
తలపతి పరిణయమయ్యెం
జలనిధిసుతఁ బెండ్లిమైనశౌరియపాలెఁ.

కవిరాజ విరాజితము

వితరణజ్ఞంభణ శక్రతరుక్రమ విక్రమనూతనశాతఘృణీ
తతరణజ్ఞందపురందర నందనధన్య మహీమహిళాగ్రహిళా
యతభుజగ్రాభుజాగ్ర మహిళాగ్రజయాంకనిజామశవైదులశా
కుతుపనశాహసమాగత ఘోటకఘాటకరిప్రవరా.

Canto II.

సుగంధి. కటకఢిల్లిపురమతల్లికాలిజాగరాముదా
కటకమాహురీశిరాజిఘటకలంబునుండువా
ఘటచకొరలోచనా కుచద్వయాలసత్తటా
తగటపటీరశాదసద్యశదశదిశావిశద్యశా.

Canto IV.

శా. తుఘ్ఖారాదిహయాధిరోహణకళాద్యోరత్న తుఘ్ఖచనా
మఘ్ఖఢిల్లిబెడందకోటవలకుమీమాహిష్మతీమాహురీ
దిల్లిండెందునిటాలకాకుచఘటిదేశార్ధ్రకాశ్చీరస
మ్యఘ్ఖాభ్రామ్యదతి ప్రతాపతపనీయాహార్యదైర్యదయా.

CHATU VERSE ABOUT JAGGA RĀYA AND YĀCHAMA NĀYAKA.

This verse has been taken from a collection of Chāṭu (fugitive) verses called Chāṭupādyaratnākaram. It refers to the war between Jagga Rāya, Māka Rāja and Rāvīḷla Venku on one side and Yachama Nāyaka on the other. This refers to the war between the chiefs to secure the succession of Rāma Rāya and punish the murderer Jagga Rāya. The substance of the verse is that a crore of Jagga Rāyas, seventy crores of Māka Rāja's father and one lakh and a sixteen Rāvīḷla Venkus put together would not be a match for Yācha, who bears the title of Ibbara Gaṇḍa, just as any number of goats joining together would not be a match for the tiger.

ఉ. గొబ్బరిజగ్గరాజులొక కోటియు డెబ్బదికోట్లమాకరా
జబ్బులులక్షమీదఁ బదియార్దురు రావీల వెంకులైనమా
నిబ్బరగండయాచ ధరణీపతి ముందటనిల్వశక్తులే
కబ్బులులేక, బెబ్బలిముఖముఖమేకలు నిల్వ నేర్చునే.

USHĀPARINAYAM.

[By Dāmarlu Ankabhūpāla.]

In the introduction to this work written by the Kālahasti chief Ankabhūpāla and dedicated to his father Chenna, he gives a short account of his family. His elder brother Venkaṭa marched with his army against the ruler of Gingi, Krishnappa Nāyaka, and after defeating him constructed in his territory a large tank and named it Chennasāgaram after his father.*

His younger brother Ayya† saw that the people of Praḷayakāveri (the Dutch at Pulicat) were incessantly fighting with the people of Mailāpūr (the Portuguese at St. Thomé in Mylapore), and to put an end to the fighting, founded the town of Chennapaṭṇami (Madras) between them.

* Vide Nos. 61-64 of Epigraphist's collection for the year 1906.

† This is the Dāmarlu Ayyapēndra who fought on the imperial side against Chikka-devarāja Wodeyār of Mysore at Erode. He fell in the battle. (Epigraphia Carnāṭaka, Mysore, part I, Sr: 14). Refer to genealogical table on page 304 above.

మ. రహీన వ్యంకటధారుణీరమణుడౌరా తండ్రిపేరొప్పుగా
మహింజిత్రంబగు చెన్నసాగరము ధర్మస్ఫూర్తిగట్టించెన
త్యహారీశోదిత తేజఃగ్రష్టఘన వాహాధీశజిన్నాల్లిబ
ల్వహినేచెంజరమాధ్యుండ్రుంచిశుభలీల న్నాంచెరామొన్నకీ.

ఉ. అయ్యధరాధినాయకుడవార్పతితేజఃగుమీర జంద్రుతో
వియ్యముజెందజాలు నుఖబింబము దానగుణంబుజెందుచున్
దొయ్యలులెల్లజూచి పరితోషముగాంచుచు మానసంబులన్
దియ్యనివిల్లుడాచి జగతిన్దరియించు మ సొజుండోయనన్.

గీ. ప్రళయకావేరి మైలాపురంబుగల్గి,
బీరమునబోర నడిమట్టుపెట్టదండ్రీ
పేరదన్తధ్యభూమిని వృధుపిఘాతి
నలవరిచె జెన్నపట్టణమయ్యనృపతి.

96

CHIKKADĒVA RĀYA VAMŚĀVALI.

[By Tirumalārya : Śrīranga Rāya III of Vijayanagar.]

At the end of this work there is an interesting account of Śrīranga Rāya III, the last great ruler of the decaying Vijayanagar empire. Śivappa Nāyaka, the younger brother of Virabhadra Nāyaka of Ikkēri, murdered the latter and himself became the ruler of Ikkēri. After this he sent some of his officers with presents to Chikkadēva Rāya of Seringapatam requesting an alliance with him. But Chikkadēva Rāya rejected the offer seeing the nature of Śivappa Nāyaka's accession to power.

Wroth at this Śivappa Nāyaka took up the cause of Śrīranga Rāya III, the nominal emperor of Vijayanagar, against Chikkadēva Rāya. Śrīranga Rāya had by that time lost all his northern possessions like Chandragiri and Vellore on account of the invasions of the Muhammadans. He then retired to the territories of the Nāyakas of Gingi, Tanjore and Madura. When these latter failed him he was wandering over the country for want of supporters. Śivappa Nāyaka now came to his help and ceded to him the districts of Hāssan and Bēlūr. By the influence of the nominal emperor, Śivappa Nāyaka got in return the help of the chiefs of Aigur, Tāriyakere, Harpanahalli, Chintanakal, Māddagiri and

Gadag. With the aid of these chiefs he made war on Chikkadēva Raya of Seringapatam.*

(ಚಿಕದೇವರಾಯ.)—ಇವನುಮುಪೇಂದ್ರನಂತೆ ಅರಸುಗೆಯ್ಯೆಯಪೊಣಿಯ ನಿತುಮಂ ಪೊತ್ತು ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೋತ್ಸವಂಗಳನೊಡರ್ಚುಡಿರೆ; ರಾಯನುಂ ಮದ್ದಂ ದ್ರನಂತ ನಿರ್ಭರನಾಗಿ ದಿವ್ಯಭೋಗಂಗಳನನುಭವಿಸುತ್ತಿರೆ; ಒರ್ಮೆ ಮಾನೋಮಿಯುಕ್ಕವದೊಳಣ್ಣೆಯೆ ಧೊರಗಳನಿಬರಂ ಕಪ್ಪುಕಾಣ್ಯಗಳಂ ತಂದೊಪ್ಪಿಸುವೆಡೆ ಯೊಳ್, ಇರ್ಕ್ಕರಿಯೊಳ್ ಶಿವಸ್ವನಾಯಕಂ ತನ್ನಾಳ್ವದನಪ್ಪ ವಿರಭದ್ರನಾಯಕ ನೊಳ್ ದ್ರೋಹಮಾಣಿಸಿ, ಅವನಂ ಕವಡಿನೊಳ್ ಮಡುಪಿ, ಆ ದೊರೆತನಮಂ ಕೊಂಡು, ತಾನುಂ ಪಾವುಡಮಂ ಕಾಣ್ಯಗಳಂ ಕಳುವುನಿಂ; ಅವನ ತಪ್ಪುಗೆ ಯ್ತುಗಳನಣಿಸಿ ನೀಚ್ಯುರಿಸಿ ಬಂದೆ ಗುಣವಾಸಿಸನಂ ಬಂದಂತೆ ಕಳುಸಲೊಡು; ಅದರ್ಕಾ ಧೊರೆ ಪಿರಿದುಂ ಬಿಗುರ್ತು ನೆರವನುಸೆ ಮುಂತನ್ನಂತೆ ಬಿಜ್ಜಾನಗರಿಯ ಧೊರೆತನಮನಾಳ್ವ ತಲುಂಗಲಯರ ಬಗೆಯೊಳೊರ್ವಂ. ಶ್ರೀರಂಗರಾಯನನಿಸು ವಂ ತನ್ನ ಬೇಲೂರ್ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಮುಂತಾದ ಕೆಂಟೆದುರ್ಗಂಗಳಂ ತುರುಕರ್ಗ ಸೂರೆಗೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಪರಿಜನಂಬರಸು, ಪಿರಿಯ ತಿರುಕುಳುಯೆನಿಸಿ ಚೆಂಬಿ, ತಂಜಾ ವೊರೈಧುರೆಯ ಮನೆಗಳೊಳೆಡೆ ಅವರಿತ್ತುದೆಂ ತುತ್ತಿಯವರಂಜನ . . .
 . . . ಗಣೆಂದೆಚ್ಚಿತ್ತಲುಮತ್ತಲುಂ ಎತ್ತಲುಂ ನೆರೆಗಾಣದಿರೆಯವನ ನಣಿಸಿ ಕಂಡು ಕಾಶ್ಚೆಗಿಯೊಡಗೊಂಡು ಬಂದೆ ತನ್ನ ಮುಂದಣ ಕಡೆಯಗಡಿಯೆನಿಸುವ ಹಾಸನ ಬೇಲೂರ್ಗಳನಿತ್ತು ನೆರೆಗೊಳಿಸಿ ಯವನತ್ತಣೆಂದೆ ಖಗೂರು ತರಿಯಕೆರೆ ಹರಸನ ಸಚ್ಚಿ ಚಿಂತನಕಲ್ ಮದ್ದೆಗಿರಿ ಗಿಡುಗ . . . ದೆಸಲ ವುಂಪಟ್ಟುಕೊಟ್ಟದೆ ಧೊರೆಗಳ ಬಲಮಂ ತನ್ನ ಮೂಲಬಲಮಂ ತನ್ನ ಸೇವೆದೆ ತುಳುವೆಕೊಂಕಣ ಕೊಡಗು ಮಲಯಾಳಂಗಳ ಮೂಲಬಲಮಂ ಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನಡೆತಂದು . . . ||

97

RĀMARĀJĪYAMU.

[By Venkayya.]

PEDDAVENKATA, CHINNAVENKATA AND HIS CHILDREN.

Srīranga, the son of the famous Aḷiya Rāma Raya who died in the battle of Talikota, had two sons Peddavenkata and Chinnavenkata. Of these † Peddavenkata ruled peacefully the whole empire extending from the Krishna to the Sētū. He married Bangāramma, the daughter of Gobbūri Oba, who had the title Hannibbaraganda.

* Here the work breaks off and is incomplete.

† He was the donor of the Kuniyūr plates of Venkata II (*Ep. Ind.*, Vol. III, No. 34, of A.D. 1634).

His younger brother Chinnavenkaṭa* while on his return from a visit to the temple of Virūpāksha in the imperial capital had a vision that the God Kodanḍa Rāma appeared before him and told him that he would be born as the eldest son of his son Tirumala. Chinna Venkaṭa married Tiruvengaḷāmba, the daughter of Jillēḷḷa Nārāpa, and had by her three sons Tirumala, Venkaṭapati and Śrīranga (hitherto called Śrīranga VI).

Of these Śrīranga was adopted by Gopāla, the grandson of Venkaṭādri, the brother of Aḷiya Rāma Rāya, and was nominated by him to rule his kingdom after him. He ruled the kingdom in peace from his capital Vellore, and made many dānas (gifts) and maintained dharma. Once Śrīranga Rāya marched from his capital against the hill fort of Udayagiri which was occupied by the Kutb Shah and utterly defeated him. He married three wives, Pāpamma, the daughter of Gobbūri Vengaḷa, Rāghavamma, the daughter of Pochirāju Venga, and Vengamma, the daughter of Pochirāju Venkaṭa.

Śrīranga's elder brother Venkaṭapati was a beneficent ruler, and he married three wives, Appalāmba, daughter of Sūrapa Krishnapa, and the two daughters of Pochirāju Raghunātha, namely, Vengamma and Kōṇēṭamma. Of these three Appalāmba was his favourite. Venkaṭapati had by his wife Appalāmba, three sons Rāma, Timma and Venkaṭādri.

Of these sons Timma or Tirumala built the tall eastern gōpura (tower) of the temple of Virūpāksha at the capital Vijayanagar (then almost ruined). He was a very pious king, did many acts of charity and maintained the worship of Virūpāksha. He composed the story of the Rāmāyana in dvipada metre and dedicated it to Virūpāksha of Pampa (Hampe). He made an extensive and cool garden by the side of the Tungabhadra in Kishkinda (Vijayanagar), and there built the temple of Śrīranganātha resembling Śrīrangam on the banks of the Kaveri.

Tirumala married Kōṇēṭamma, the daughter of Kōṇḍa of the Jillēḷḷa family, and Tiruvengaḷāmba, the daughter of Pochirāju Rāma. Of these Kōṇēṭamma was a patron of poets and wanted to emulate by her action "the famous predecessors of the family, Krishna Rāya, Rāma Rāya and Tirumala Rāya. Tirumala had by his wife Kōṇēṭamma two sons Śrīranga and Chinnavenkaṭapati."

* It is to this Chinna Venkaṭa that the Krishnarājaviyayamu was dedicated. (No. 39). Dedicated to his elder brother Pedda Venkaṭa is the Telugu work Venkaṭapatirāya-dandakam.

The elder brother of Tirumala, Rāma or Kōdanḍarāma ruled his kingdom with fame assisted by his younger brother. Kōdanḍarāma fought a battle with his enemies outside the town of Jūtūr, and utterly defeated them. Again he fought another battle with the troops of Mysore near the town of Āsana (Hassan) under their Dalavāi (commander) Kumārayya.* Some of the subordinate chiefs that fought under him in the battle were Kāsarakōṭa Timmayya, Sabinīsu Krishnayya and Maṭṭi Venkaṭapati. Kōdanḍarāma routed his enemies on the field and returned in triumph to his capital.†

శా. శ్రీరంగాధిపు పెద్ద వేంకటధరిత్రీ జానియుద్యద్భుజా
సారంబోవుంగ నేలె నెంతయునుగృష్ణా సేకుమధ్యక్షితిఁ
చూరీ భూతవిపక్షమానవ వరస్తోమప్రచారంబుగా
నాకూఢిధర్ణిజనుల్కల సౌఖ్యావాప్తిరానింపంగఁ.

క. గొబ్బురివంశమణిహ
న్నిబ్బరగండడగు నూబ నృపవరుసుతయా
నబ్బంగారమైనమది
నుబ్బుచుఁబెదవేంకటవతి యొనరవరించెఁ.

క. అతని సహవాదరుండబ్బా
హితకుల కలశాభిప్రాయహిమరుచిబుధస
మృతమతియాచినవేంకట
వతిగుణతతనుతి కలవియె ఫణివత్తికెనఁ.

సీ. ఒకనాఁడు చినవేంకటోర్వీశ్వరుఁడు విరూ
పాక్షసేవానక్తినచ్చటికిని
నరిగిక్రమమొదోప యందొక్కయెడరామ
సుత్రాముఁడును బొడచూపినట్లు

* According to the Mackenzie MSS. quoted by Nelson in his Manual of the Madura Country, a Dalavāi Kumarayya of Mysore figures among those that laid siege to Trichinopoly along with Sivaji and Venkaji, his brother. He was defeated and compelled to retire into Mysore territory by Sivaji.

† Mr. Jayanti Ramayya Pantulu has in his possession a silver plate grant of Sivaji, the great Mahratta ruler, recording the provision he made for the widow and the two sons of Sriranga III who is said to have died a fugitive 'in the west country.' The position of the widow and the sons was brought to the notice of Sivaji by their Vakil Venkaṭa-krishnayya.

తోచినభయము సంతోషంబుఁబెనగొన
 బ్రకటరోమాంచకం ముకితగాఢుఁ
 డైవచ్చి నెమ్మదిహరిఁదల్చి నిద్రింప
 డంబైన మణికిరీటంబుఁదాల్చి

గీ. దివ్యభూషణములు దివ్యమాల్యంబులు
 దివ్యగంధములును దివ్యవస్త్ర)
 ములునుదాల్చి దివ్యమూర్తితోఁ గోదండ
 పాణియైన రామభద్రుఁడెదుట.

క. వచ్చుటనిల్చినఁ గనుఁగొని
 యచ్చెరువీరాజిచటికి నరుడెంచుటయే
 మిచ్చుటదలఁచుకనోయది
 యొచ్చెముపడనీక దానినొనఁగూర్చుడగున్.

సీ. అనుచును దలపోయనంతనో చినవేంక
 టాధిపనీవు వంపాధినాథు
 డగునీశు భజించియరుదేరఁద్రోవను
 బొడసూపినట్టియూ భూమిభుజుఁడ
 నేనునాపేరు నీకెఱింగింతుఁ గోదండ
 పాణియా శ్రీరామభద్రుఁడండ్రు
 మమ్ముభూజనులన్నమాట విన్నంతన
 నిటల తటాగ్రసంఘటితహస్త

గీ. కమలుఁడై దండములఁబెట్టి కనకపీఠ
 మందునాసీచుఁగాఁజేసి యాగమోక్ష
 సరణిఁబూజించి తత్పదజలజములకు
 భక్తిఁ బ్రణమిల్లయిల్లని ప్రణమిఁజేసె.

గీ. అనుచు వినుతింప నారాముఁడయె చిన్న
 వేంకటపతి కుమానాధపనుమునీరు
 పుత్రుఁడగు పీఠవేంకటభూపరునకు
 నర్పిసుతుఁ డుద్భవిల్లుమదంతమునను.

మ. పరమప్రీతి జిత్తెనారప మహిపాలేశు సకృద్రిదా
 మరసాక్షిం దిరువేంగళాంబ నరిసంహారైకశూరుండు భా

సురక్షైర్యుండగు చిన్న వేంకటపతిగోణీంద్రుఁడు ద్వాహను
య్యె రమస్సన్నగ రాజతిల్పుఁడు వివాహంబైన చందంబునఁ.
మ. జననంబందిరి చిన్న వేంకట మహీశ స్వామికిన్నందనుల్
ఘనచారితుఁడు తిర్తలాధిపుఁడు సంతామార్జునుండంచుభూ
జనసంస్తత్యతఁగాంచు వేంకటపతిత్వాజానియున్దర్శవ
ర్తనగాణించు సిరంగరాయమనుజాధ్యక్షే శుండస్తువ్వురుఁ.

సీ. గోపాలమూర్తియకా గోపాలభూపాల
చంద్రుఁడు తనదురాజ్యంబునకును
బట్టంబుఁగట్టిన బాహోబలస్ఫూర్తి
మెఱసిధర్మంబున ధరణి నేలి
వర్ణాశ్రమంబుల వరుసతోనడపుచు
సీతిబాధలు లేక ప్రీతిజనులు
సంపదలను చేల సవనోత్సవంబులు
దఱచుగానూరూర జఱుగుచుండ

గీ. సకలసరనాయకులు గనుసన్న మెలఁగ
దనకు వేలూరు నిజరాజధానిగాఁగ
బరఁగెఁగడుఁ జిన్న వేంకటపతికుమార
రత్నమైనట్టి శ్రీరంగరాయమాధి.

సీ. ధాటీనిరాఘాట ఘోటకోద్ధుతపాంసు
పటలంబు నల్లడఁబొఱఁజల్లి
బంధురతరగంధసింధురనికరశీ
కరమునిబ్బరముగఁ జిలికిచిలికి
వితతదోర్బల విజృంభితయోధశరవర
దండావాతులఁజాల బెండువఱివి
వీరరసావేశఘోరసదృటపద
ఘట్టనలనుజాపచుట్టువెట్టి

గీ. యుదయగిరికొండ వెలుఁగొందుచుండుకుతువ
శౌహుబలదర్ప దవహుతాశనునినడఁచి
వినుతిఁగాంచెను సకలభూజనులచేత
రమ్యగుణవారి శ్రీరంగరాయశౌరి.

క. శ్రీరంగరాయశశిగో
బ్బూరికులుండైన వెంగళోర్వీశతనూ
జారత్పముఁబాపమ్మన
 పారవిభవమలరఁగా వివాహంబయ్యెన్.

సీ. మఱిపోచిరాటగల మండనుండగు వెంగ
 భూనాయకాగ్రణి పుత్రియైన
రాఘవమ్మను బోచిరాజు వేంకటరాజు
తనయవెంగమ్మను ద్వాహమయ్యె
 నాసతీత్రయమును ననురక్తితోసర్వ
 ధర్మసహాయమై తగభజింప
 సతిశయభోగభాగ్యాభి వృద్ధినిజాల
 రాణించి ధర్మమార్గప్రచారి

గీ. యనుచు విద్యజ్ఞనంబులు వినుతీసేయ
 వెలసెనెంతయున సహాయ విక్రమారుగ
డారవీటిపురాధీశుడైన చిన్న
వేంకటపతీంద్రు శ్రీరంగవిభుఁడుమిగుల.

క. ఇట్టిగుణములఁ గలతోఁ
 బుట్టువులనురక్తిఁ గొలువఁబోరులరిపులన్
 గొట్టిమనుమార్గచర్యకుఁ
 బట్టగుచును వేంకటేశపార్థివుండలరున్.

సీ. రాజాధిరాజవీరప్రతాపాంకుఁడౌ
వేంకటపతిరాయ విభుఁడువేడగ
సూరప కృష్ణశర్మోజీశుసత్పుత్రు
నప్పలాంబనునమరాద్రిదైర్య
డనఘుండు పోచిరాజాగ్వయుం డగరఘు
నాధ రాజేంద్రునినండనలను
విమలసచ్చారిత్ర వెంగమ్మపద్మాయ
తాక్షికోనేటమ్మయననిరువుర

గీ. నొగివరించెను సతులను ముగురియందు
 సశ్వేనియునాదియగు తారకాభిలోర

మణునియనుర క్తిఁగాఁచు రోహిణివిధమున
సలరుఁబతిమన్ననల నప్పలాంబమిగుల.

క. వారిరువురు గనిరసఘుల
వీరాగ్రణి రామరాజవిభునిన్ శౌర్య
దారుండనఁ దగుతిమ్మధ
గారమణుని వేంకటాద్రి రాజవిడొజున్.

సీ. కట్టించెనేరాజు గగనంబునొఱయవి
రూపాక్ష ప్రాద్వాదగోపురంబుఁ
బెట్టించెనేనృప భిదురపాణిహృద్విష్ణు
మృష్టాన్నసత్రంబు నీశుఁగూర్చి
చేయించెనేపుణ్య శీలండుద్విజులకు
వడుగులు పెట్టిండ్లు కడుముదమునఁ
గావించె నేమహి కాంతుఁడుముప్పొద్దు
పంపాధిపతికి సవర్యభక్తి

గీ. దలచునేధన్యుఁడాత్మను దనకుఁగలుగు
మానితైశ్వర్యమీశ్వరా ధీనమనుచు
నతఁడుమనుజేంద్రమాత్రుఁడె యధిపమాళి
రాయలాధిపు తిరుమలరాయమాళి.

ఆ. ఆరవీటితిరుమలా ధీశ్వరుఁడురామ
భద్రకథలఘుద్వివదనొఁర్చి
వరమభక్తి నాప్రబంధంబు శ్రీవిరూ
పాక్షుపేరఁజేసెనంకితముగ.

సీ. శ్రీరంగనాథుఁగవేరజాతటమున
మునుధర్మవర్తప్పార్థననొనఁ
నిలిపినవైఖరిఁ మహీధరశ్రేష్ఠ
మైనకిషింధాభిధానదివ్య
నగ భేదియైరమానాయక భేహశ్ర
మాంబుస్వరూపంబునసఘమూర్తి
యగుతుంగభద్రామహానదిమధ్యమ
శ్రీరంగమందిర త్రైతమునను

గీ. గ్రముకముఖభూజములమల్లికాప్రభృతిల
తాళిగలవనమును వేసియాయుపవన
సీమయందును శ్రీరంగధామునునిచె
రాయలార్వీశుతిరుమలరాయవిభుడు.

తే. పటుయశోనిధిచిన్నవేంకటపత్రింద్ర
పీఠవేంకటపతిరాయవిభుతిరుమల
నృపతిశిల్లేళ్ల కొండమహిపరాధ్యు
తనయయైసట్టికోనేటమనువరించె.

సీ. దుర్జయరాజన్య దోశృక్తుబుడిగించి
సర్వసర్వసహాచక్రభార
భరణదక్షణమహా ప్రాధులౌశ్రీకృష్ణ
రాయలునార్వీటి రామరాజ
తిరుమలరాయాది ధరణినాయకులును
వారలదేవులు వసుధంగీర్తి
గనరెయాకీర్తికిజననంబుపోషిత
కవిజనసన్నతిగాచెయట్టి

గీ. కవిజనాధారవిఖ్యాతిగాంచిమిగుల
గవులబోషించి తన్నుతికబ్బములను
తింపవెలసెను నార్వీటితిరుమలక్ష
మావరేంద్రుకోనేటయ్య వహినిమిగుల.

శా. దీనత్రాణుడు తిన్నరాజమహిభలచేవేంద్రుడుద్యద్భుజా
నూనస్సారబలాహతాహితమహిశోత్సహుఁడౌపోచిరా
డ్భునాథోత్తమరామరాజతనయబూతాత్మదిరేవంగళాం
బానారీమణిసన్నిహితీగను జేపట్టెంబ్రమోదాత్తుండై.

మ. అమరాహార్యసమానదైర్యుడరివర్యధ్వంసినదైవభవా
నిమిషేంద్రుండుగుతిమ్మరాజమణికోనేటయ్య శ్రీరంగభూ
రమణున్ శ్రీచిన్వేంకటాతిపునిన్ రాజధ్మణాంభోనిధిం
బ్రమదంబొప్పంగగాంచిరెంతయు బుధవ్రాతంబుగీర్తింపఁగన్.

తే. ఇట్లు సుతయుక్తమిలనుతిరెక్కియనుఁగు
దమ్ముఁడౌతిమ్మభూభర్తనెమ్మగొలువ

రాజకులమణికోదండరామవిభుఁడు
దనరుఁగల్గెటరాజ్యపదస్థుఁడగుచు.

విజయసీసమాలిక.

శ్రీమన్నహాసుధాధామవంశంబుర్వి
వినుతికెక్కఁగనుద్భవించినట్టి
రఘురామమూర్తియా రామరాజకుమార
పాలుండుజూబూరి బైటమున్ను
భండనభూమిని బన్నినపగతుర
బారికినడచియపారశౌర్య
గరిమచేగరులను హరులబదాతులఁ
బొరిగొనిజయలక్ష్మి బొందెనట్లు
లాసనమనుపేర నమరినపురియొద్ద
మైసూరివారటు మాఱుకొనను
గణుతికి నెక్కిన గంధసింధురతురం
గమవీరభటనికాయములుపెక్కు
గలదళములవార దళవాయిమైనకు
మారయ్యవను దెంచి బొరుఁదీర్చ
గనికరిఘటఁగన్నకంతీరవేంద్రని
కైవడిమిగులదుర్దర్శ మెసఁగ
మేతైనకాసరకోటతిమ్మయసవి
నీసుకృష్ణయకార్యనిపుణుడైన
మట్టివేంకటపతిత్కూపాలుఁడాదిగాఁ
గలచొరల్ చతురంగబలముతోడ
నిరుగడవెనుక ముందఱుఁద్రొక్కినడవంగ
ధరణీవరానాపతాక మెఱయ

* * *

జూఱగాఁగొనిజయభేరులుమోయంగ
సైన్యంబులుభయపార్శ్వములఁగొలువ
నిజశిబిరంబున నిండువేడుకఁదల
పూవువాడక సుఖంబునవసించి

ఓతిసురౌఘమ్మలాశీర్వాదమొనరింపఁ
 బ్రమదలునీరాజనములాసంగ
 రామరాజకులాభిరాకాసుధాకర
 రాజాధిరాజ వీరప్రతాప
 రాజమూర్తాండసుత్రామసన్నిభయస్థ
 దిగ్రాజభయదారక-తేజరాజ
 పరమేశయనుచును భటకవిగాయకుల్
 వినుతింపనసదృశవిజయరమను

గీ. బొందెగడుశ్రీవిరాపాక్షుభూరికరుణ
 స్థిరముగా నెంతయునుదనుఁజేరనార
 పీటిపురవంశమణియార్యవినుతచరితుఁ
 డైనకోదండరామరాయనరవరుఁడు.

TANJĀVŪRI ĀNDHRA RĀJULA CHARITRA.

This is an account of the Telugu Nāyakas of Tanjore who were the viceroys under the emperors of Vijayanagar, written in colloquial Telugu prose. It seems to have been one of the manuscripts of the Mackenzie collection.

When the great emperor Krishna Dēva Rāya was ruling in peace and prosperity in Vijayanagar after conquering the whole of the country extending from Cuttack to Cape Comorin, Chandraśekhara Pāṇḍya and Viraśekhara Chōla were governing as his subordinates the Pāṇḍya and Chōla territories. Viraśekhara Chōla then made war on Chandraśekhara, and having defeated him ruled over both the Chōla and the Pāṇḍya provinces. Then Chandraśekhara fled to the emperor in Vijayanagar, and lodged a complaint against the Chōla for making war on him and driving him out of his kingdom. Then Krishna Rāya in great anger summoned his general Nāgama Nāyaka who is called Tōsēkhānā Adhikāri (officer of the treasury) and directed him to march against the refractory Chōla, and, after punishing him for his transgression, to reinstate the Pāṇḍya on his ancestral throne.

Nāgama Nāyaka marched against the Chōla. He defeated the Chōla and annexed his kingdom after executing him. Later he marched to Madura and drove out the garrison left at the

place by Virasēkhara Chōla. But he did not restore the Pāṇḍya kingdom to the rightful ruler, but instead began to rule it in his own name. He also established order there and brought under subjection many refractory places which had not rendered submission to any ruler for a considerable time. Once more the Pāṇḍya went to Vijayanagar and complained about the high-handedness of Nāgama Nāyaka. Krishna Rāya sent an order to Nāgama Nāyaka reprimanding him for his conduct, and directing him to give his kingdom back to the Pāṇḍya and return with his army.

But Nāgama Nāyaka wrote back in reply that the Pāṇḍya had till then no hope of bringing back all the parts of his kingdom under his control after having been reinstated; that he waited on saying he would be content with a maintenance pension till Nāgama had brought the whole province completely under subjection; and that, seeing the success of Nāgama, he had begun to covet his old kingdom and complain against Nāgama. Nāgama further wrote that if the kingdom were once more given to the Pāṇḍya the emperor would not be able to collect even the quit-rent from the province. He then proceeded to recount all his past services to the emperor, and said that he had spent a large sum of money out of his own wealth, in addition to the money belonging to the treasury, in conquering the province, and wound up by saying that he would not return before recouping all the money that he had advanced, from the revenues of the province. He also added that Chandraśekhara was not the rightful heir of the Pāṇḍyas, but only an illegitimate son and that that was the cause of the previous war between him and the Chōla.

The emperor in great anger called out which of his generals would immediately march on Nāgama Nāyaka and bring him the rebel's head. Then Viśvanātha Nāyaka, the son of Nāgama, rose and offered his services. Upon that Krishna Rāya said that he could hardly believe that the offer was made in good faith and suggested that it was only a blind for the son to join the father in the revolt. Viśvanātha Nāyaka made protestations of good faith and said that he would never be faithless to the ruler whose salt he had eaten. He pointed out that the duty he owed to his emperor was far superior to the duty he owed to his own father. After getting the emperor's consent Viśvanātha marched against his father with his own contingent of 2,000 horse and 6,000 infantry without any addition from the emperor.

Having reached the territory of Madura he sent word to his father that the emperor had ordered him to behead him. But all the same he promised to get him excused if, at least then, he gave back the territory of the Pāṇḍya and surrendered himself to him. Nāgama Nāyaka sent back in reply that it should make no difference to the emperor whether the Pāṇḍya ruled in the province or himself, and that he was wrong in his order. Recounting the several acts of heroism of Viśvanātha, Nāgama Nāyaka sought to persuade him to join him saying that he had conquered the Pāṇḍya country only for Viśvanātha's sake. Viśvanātha then sent back saying that he did not want the conquered kingdom and that, if he submitted to him quietly, he would beg the emperor to pardon him. If, on the other hand, he chose to fight, God would have no mercy on him and he could not win. At this Nāgama Nāyaka was greatly distressed and marched with all his army against Viśvanātha.

There was then fought a big battle between the forces of the father and the son in which the father was defeated and taken prisoner by the son. Viśvanātha was very glad that he had been able to capture his father alive, and placing him on an elephant safely guarded, proceeded towards the capital. He sent intimation to the emperor about his victory and of his father Nāgama being with him as prisoner.

The emperor Krishna Dēva Rāya was much pleased with the news and praised the high qualities of Viśvanātha Nāyaka in public court. He also said that Viśvanātha had done him very great service previously. Once he destroyed a wild bison that was advancing upon Krishna Rāya with a single stroke of his sword. He had also marched against foreign kingdoms and brought them under subjection. The emperor expressed his view that it was very sinful to keep such an able general in a subordinate position and wanted to make him the ruler of a feudatory kingdom.

Ten days after this Viśvanātha Nāyaka led his father prisoner into the court of Krishna Rāya. When the emperor spoke to Nāgama Nāyaka on his treachery he began by recounting how he had been appointed viceroy of the Pāṇḍya country, and how he had spent vast sums of the imperial revenue and his own private money in bringing the kingdom to order.

When he offered the kingdom to the dispossessed Pāṇḍya after killing the Chōla usurper the Pāṇḍya said that he could not rule over so turbulent a province. Even then there was not perfect order throughout the country and several villages were not sending their revenues regularly to the treasury. The Pāṇḍya then said

that he had no legitimate sons to succeed him as king, and that he would be content if Nāgama Nāyaka ruled the kingdom giving him adequate pension. But after Nāgama Nāyaka conquered the whole kingdom according to the agreement, the Pāṇḍya fled to the imperial court and made the complaint. When the Pāṇḍya heard this, he said that it was true that he had come to an agreement with Nāgama Nāyaka, and that he broke it only because the condition of his being allowed a decent position after the conquest was not properly fulfilled.

When the emperor expressed his anger at the Pāṇḍya for not stating the full facts earlier, Viśvanātha interceded on his behalf and begged the emperor not to be angry with the Pāṇḍya. Then the Pāṇḍya said that even then he had no objection to give over his kingdom to Viśvanātha Nāyaka according to the agreement. Then the emperor turned to Viśvanātha and expressed his profound satisfaction at his sense of duty in proceeding against his own father for the sake of the king, and bringing him to the court as a prisoner. He excused the faults of the father on the son's account, and gave them leave to return home for the day.

After they went home Viśvanātha begged pardon of his father for fighting against him for the sake of the king. He had his father anointed and made him wear new clothes, and after many charitable gifts fed a large number of Brahmans. Nāgama Nāyaka then showed his son the large amount of wealth that he had accumulated during his life-time, and asked him to take all. He said that the emperor would appoint him as viceroy over the Pāṇḍya country and directed him to spend the money in improving the temple of Mīnākshi and Sundarēśvara at the place, and in improving the productivity of the country by the construction of anicuts and irrigation canals.

Some days later the emperor summoned both the Pāṇḍya and Viśvanātha Nāyaka before him. He addressed the Pāṇḍya and asked him whether he still stuck to the agreement by which he gave the kingdom to Viśvanātha inasmuch as he had no legitimate heirs to succeed him. The Pāṇḍya replied that he had absolutely no objection to the procedure. He also said that even if he wanted to rule, he would not have a peaceful time of it in view of the hostility of the illegitimate successors of his predecessors who were at Tenkāśi, Śrīvilliputtūr and Rājapālaiyam. Then the emperor turned to Viśvanātha and said that he would appoint him as the viceroy of the Pāṇḍya country, i.e. (the master of the southern throne).

Viśvanātha Nāyaka then proceeded with a large army to his new viceroyalty. When he reached Madura and saw the fort and palaces of the place, he formed a very poor impression of them having come from the imperial headquarters. He then summoned before him his subordinates Ariyanāyakam Mudaliyar and Bisapākam Kēśavappa Nāyadu, the general, and directed them to re-build the fort of Madura with eight gates, and with Bhairava's bastions all round. He also ordered them to construct afresh the temples of Mīnākshi and Sundarēśvara. When they said that the projects would cost a very large sum which the treasury could not afford just then, and counselled him to be content with the old and modest building, he said that he would advance the money amassed by his father (Nāgama Nāyaka) and directed them to complete the works soon.

Viśvanātha Nāyaka maintained the status of the old Pāṇḍya king with very great consideration. As he was very old he lived for only a few months and died. Then Viśvanātha became the sole ruler of the Pāṇḍya and Chōla kingdoms, and governed them as a subordinate of the emperor at Vidyānagar (Vijayanagar).

The emperor Krishnadēva Rāya died sometime after this and was succeeded by his younger brother Achyuta Rāya. His queen was Tirumalamma. Her younger sister Mūrtyamma was married to Chevvappa Nāyaka. Achyuta Rāya appointed this Chevva as sole viceroy over the Chōla country which had till then continued along with the Pāṇḍya country in the viceroyalty of Madura. Now it was detached from Madura and placed under a separate viceroy. Chevva after taking charge of his new viceroyalty built many towers, maṇṭapas and compounds (prākāras) to the temples of Aruṇāchalam (Tiruvannāmalai) and Vṛddhāchalam. At the capital, Tanjore, he constructed the new Śivaganga fort and the large fresh water tank Śivappa Nāyani Gunṭa after his own name. He made extensive grants to many temples and ruled peacefully for a considerable period.

He was succeeded by his son Achyutappa Nāyaka who had as his general and minister the famous Govinda Dīkshita. He ruled the kingdom in peace and prosperity for a considerable period. His son Raghunātha Nāyaka succeeded him. He was a scholar in all the Śāstras and maintained all the dharmas of the kingdom. He constructed the Ramaswami temple at Kumbhakōnam and founded many new Agrahāras. He patronised many literary

works like Vijayavilāsa * and himself wrote works like the Rāmāyaṇa. Raghunātha ruled the kingdom in great glory.

His son Vijayarāghava Nāyaka succeeded him and made large additions to the forts of Tanjore and improved the palace. He began the construction of the four forts of Paṭṭukkoṭṭai, Atanḍāgy (Arantangi?), Reḷatalli (?) and Tiruppattūr on a single day and made them very strong. He built the towers, maṇṭapas and prakāras of the large temple of Rājagōpala at Mannārguḍi. At Māyūra (Māyavaram) and Madhyārjuna (Tiruvīḍaimarudūr) he constructed maṇṭapas that could hold ten thousand people at the same time near the bathing ghats on the Kaveri. He also made many munificent grants to other institutions. Every day before 1 yāma (9 o'clock) he used to feed 12,000 Brahmans in his kingdom and himself eat after that.

He used to go from his palace at Tanjore to the temple of Śrīrangam which was 3 āmaḍa (30 miles) distant daily. He had 50 changes of Boyees on the road and used to start early morning at sunrise and return after worshipping the God after 16 ghaḍis (12'24 o'clock).

Once Chokkanātha Nāyaka, the ruler of Madura, sent his relatives and agents (Sthānāpatis) to his court with presents of cloth and jewels to request from Vijayarāghava Nāyaka, the hand of one of his daughters. They told Vijayarāghava that the relationship between the two families was no new one and had continued from the time of Raja Pedda Virappa Nāyaka to that of Tirumala Śauri (Tirumala Nāyak). Vijayarāghava was very angry at the request since the grandfather of Chokkanātha (Tirumala Sauri) who had married Achyuta Raghunāthamma of the Tanjore house (probably sister of Raghunātha Nāyaka and daughter of Achyutappa) stabbed her for simply telling her husband that his new-built palace was not to be compared with her father's palace. The Tanjore royal family thereupon resolved that from that time there should be no more marriage relations between the two houses. Vijayarāghava wondered how the Madura sovereign could think of a marriage alliance with Tanjore in view of this previous action and dismissed the envoys with scant courtesy.

* Vijayavilāsa is an excellent Telugu poem written by the poet Chémakura Venkata Kavi and dedicated to Raghunātha who himself wrote the Rāmāyaṇa in Telugu. This was translated into Sanskrit once more by the later poet Madhuravāṇi who lived at his court. There was also a hall called Vijayavilāsam in the palace.

The extract given below carries the story so far. But the original continues it. Enraged at the insolent behaviour of Vijayarāghava, Chokkanātha Nāyaka ordered his commander of the troops (Daḷavāi) Venkatākriśhnappa Nāyudu and the pēshkār (accountant) Chinnatambi Mudaliyar to proceed against Tanjore with an army. They concentrated all their troops at Trichinopoly and proceeded against the fort of Vallam which soon after fell into their hands. From Vallam they marched upon Tanjore and laid siege to the place. After sometime they were able to storm the fort and enter Tanjore. Then Vijayarāghava ordered his son Mannāru Dāsa whom he had for sometime imprisoned in golden chains to be released and brought before him. When he came before him both the father and son expressed regret for the past, and consulted as to what should be done. Mannār Dās said that in the actual circumstances of their position it was better to fight to the last without giving way. They prepared to fight to the death, and to prevent the enemy from triumphing and attaining his object after their deaths, ordered that on news of their deaths the harem should be blown up. The ladies of the harem approved of the step and awaited the signal.

Vijayarāghava and Mannār Dās with their few followers fought till all were killed. Just before the fall of Vijayarāghava one of his guards gave the signal and all the members of the harem were destroyed in the explosion or by stabbing each other with swords and daggers. Just before this tragic event one of the queens of Vijayarāghava gave her young son who was four years old, to a nurse with all her jewellery which was worth a very large sum, and allowing her to escape, commissioned her to bring up the child. Chokkanātha Nāyaka assumed rule over the whole territory of Tanjore and appointed his foster brother Aḷagiri as governor of the country. The nurse who had escaped with the prince Chengamala Dās went to Negapatam where she and the boy were both secretly maintained by a wealthy merchant who gave the boy a good education and made him a good gymnast. Hearing about this one of the members of Vijayarāghava's court, a Niyogi, Rāyasam Venkanna by name, went to Negapatam and secretly collected some followers who still remained faithful to the house of Vijayarāghava. Collecting about 200 of these he escaped with Chengamala Dās and the nurse to Bijāpur. There they sought the assistance of the Sultan of Bijapur to reinstate Chengamala Dās once more as ruler of Tanjore. Just before leaving for Negapatam, Rāyasam Venkanna had commissioned

some of the courtiers of Aḷagiri the ruler of Tanjore, to create hostilities between him and his master Chokkanātha of Madura.

Soon there arose some disputes between Chokkanātha and Aḷagiri and the former was waiting for an opportunity to proceed against his subordinate. Rāyasam Venkanna and Chengamala Dās after escaping to Bijapur concluded an agreement with the Sultan to make Chengamala Dās the ruler of Tanjore. The Sultan appointed Ekojee, the son of his Minister Shahji to lead the expedition against Tanjore. He marched with his army against the kingdom of Tanjore and first reduced the fort of Ayyampet. After its fall there was a severe battle between the forces of Aḷagiri and Ekojee in which Aḷagiri was completely defeated. He fled with the remnants of his troops to Tanjore. From there he wrote a supplicating letter to his former master the Nāyak of Trichinopoly for assistance and begged to be excused for his past wrongs. But Chokkanātha did not send any assistance. The troops of Ekojee approached the fort of Tanjore and were erecting batteries for its siege. Aḷagiri suspecting some treachery among his own followers within the fort, left the place with a few followers one night and escaped by way of Ariyalūr to the territory of Mysore.

On hearing of the flight of Aḷagiri, Venkanna arranged for the triumphal entry of Chengamala Dās and Ekojee into Tanjore, and made preparations for Chengamala Dās' coronation. The forces of Ekojee retired to Kumbhakōnam after the coronation, on receiving very substantial remuneration for their services and getting guarantees for the amounts that were due to the Sultan of Bijapur to defray the expenses of the expedition. But soon there arose a dispute in the court of Chengamala Dās on his appointing the rich merchant of Negapatam who had protected him in his youth as his minister and commander-in-chief, a post to which Rāyasam Venkanna himself aspired. Being disappointed he escaped to Kumbhakōnam where Ekojee was with his troops and induced him to proceed against Chengamala Dās and become the ruler himself. Ekojee was unwilling at first.

But while these negotiations were going on news came that that Sultan of Bijapur was killed in battle with Aurangzeb and his territories occupied. On hearing the news Ekojee made bold to proceed against Tanjore. But Rāyasam Venkanna had already written to Chengamala Dās that in spite of his remonstrances Ekojee was marching against Tanjore and advised him to escape from the fort, the best course that could be adopted in the

circumstances. He wrote that they might regain Tanjore on a favourable opportunity. The young Raja of Tanjore and his minister were in great fear and escaped to Ariyalūr by night; and Ekojee was able to capture Tanjore at very little cost. Rāyasam Venkanna by his ability brought the whole kingdom firmly under Ekojee and restored order in the territory. But Ekojee and his friends thought that Venkanna was a dangerous servant considering how faithlessly he had acted to his former masters Alāgiri and Chengamala Dās. They suspected that he might act in the same deceitful manner towards Ekojee and wished to keep him under restraint. But Venkanna came to hear of this in time and escaped secretly from Tanjore blaming his own genius. Thus Tanjore finally came under the Mahratta dynasty.

తంజావూరి యాంధ్రరాజులచరిత్ర.

అదిలో కృష్ణ గాయవారు కటకం మొదలుకొని కన్యాకూమారిదాకా దేశం లోపరుచుకొని సుఖసంతోషాపనోదంతో విజయనగరములో రాజ్యం యేలుతూవుండగా, మధురలో చంద్రశేఖరపాండుడున్నా తంజావూరులో వీరశేఖరచోళుడున్నా రాయలవారికి వశపర్తులై రాజ్యం కేస్తూవుండిరి. ఆలో తంజావూరు వీరశేఖరచోళరాజు అలాతార్కారం గా మధుర చంద్రశేఖరపాండున్ని జయించి ఆ రాజ్యం యావత్తు కట్టుకొని యేలసాగెను. అందువల్ల చంద్రశేఖరపాండుడు యెక్కువడి విజయనగరం రాయలసముఖానకు వచ్చి జరిగినవర్తమానం విన్నవించుకుంటూ “మాదగ్గర కప్పు వుచ్చుకొని మమ్ము ఆజ్ఞలో నడిపించుకొని పస్తూవున్నారు. లోకంలో ‘దుర్బలస్య బలంరాజా’ అని న్యాయం వున్నది. మాకు గతియేమి ఆజ్ఞాపిస్తారో ఆలా నడుచుకొంటున్నాము. మాకు దిక్కు మీరుగాని మరియెవరూ లే”దంటే అప్పుడు రాయల వారు ఆ మాటలు విని ఆగ్రహపడి తమ తోశేఖానా అధికారి అయిన నాగమనానుని పిలిపించి దక్షిణరాజ్యం యావత్తు మీ తోశేఖానాకు అడమానం వున్నదిగదా! యిట్లా వుండగా పాండుడి రాజ్యం చోళుడు బలాతార్కారంచేసి కట్టుకోవడ మేమిటి? మీరే సైన్యసమేతంగా పోయి ఆ దుష్టుడైన వీరశేఖరచోళరాజును తగినట్టు శిక్షచేయండి. ఈ పాండు రాజుకు యథావ్రకారం రాజ్యం యిప్పించండి. చోళరాజ్యం జప్తిచేసి సర్కారు యిలాకాలో మనుష్యులను వుంచి మీ జమాబందీ అర్థం

మాత్రం మీరు తీసుకొని తిరిగి రండి అని ఆజ్ఞాపించిరి. అప్పుడు పాండ్యరాజును తోడుకొని నాగమనాయనివారు దళసమేతంగావచ్చి వీరశేఖరచోళుణ్ణి శిక్షచేసి ఆ రాజ్యం తనవశం చేసుకొనిరి. తర్వాత మధురకు పోయి చోళుడు వుంచివున్న తాణాలను తరమగొట్టిరి. కాని రాయల పుత్తరువుప్రకారం పాండ్యుడికి యివ్వక ఆ రాజ్యమున్నూ తానే అపహరించుకొని అనేక దినములనుండి పాండ్యుడికి స్వాధీనంగాని గ్రామాలు యావత్తు ఆజ్ఞులొకి తెచ్చుకొని స్వతహాగా రెండు రాజ్యాలు యేలుకుంటూ వుండిరి. అప్పుడు పాండ్యరాజు తిరిగి విజయనగరం పోయి రాయలవారి దగ్గర “మీరయితే మాకు రాజ్యం యావత్తు కట్టి యిస్తుని నాగమనాయనివారిని అంపించినారుగాని ఆయన చోళరాజును కొట్టి ఆ రాజ్యం పాండ్యరాజ్యం రెండూ తానే కట్టుకొన్నాడు” అని ఫిర్యాదు చేసుకొన్నంతలో రాయలవారు నాగమనాయనిపేరను ఆజ్ఞ వ్రాయించిరి. పాండ్యరాజ్యం పాండ్యుడికి వట్టం కట్టడంపే నీవు అపహరించుకొన్నావు. నిన్ను ఆ విధంగా రాజ్యమేలడానికి మేము అంపించలేదు. గనుక యీ ఆజ్ఞ చూస్తూనే చంద్రశేఖరపాండ్యుడికి వట్టం కట్టి అతి త్వరగా నీవు లేచి రమ్మని వ్రాయించినారు. అప్పుడు నాగమనాయనివారు బరలువ్రాసినదేమనగా—ఈ గ్రామాలు యావత్తు జాగ్రత్తచేసేటప్పటికి నేను అనేక ద్రవ్యం కర్చుచేసినాను. ఈ పాండ్యుడు ఇంతకులోపయినం మీదగ్గికి రారాదా! ఇంత అరాచకంగా ఉన్న రాజ్యం మనకు స్వాధీనానకు గాదని ఇదివరదాకా ఊరికే ఉన్నాడు. ఇప్పుడు చోళరాజును కొట్టి రాజ్యం కట్టడంకాకుండా అరాచకంగా ఉన్న రాజ్యంకూడా స్వాధీనంలోనికి తేవడం చూచినాడు. ఇంతకు మునుపు రాజ్యం నాకు స్వాధీనానకు గాదు. మీరు యావత్తు కట్టుకొని నాకు అన్నవప్తానికి మాత్రం జరిగిస్తే చాలును అని చెప్పకొంటూ ఉండేవాడు ఇప్పుడు అతనికి ఆశపుట్టింది. అయితే నేమాయెను. అతనికి రాజ్యం ఇస్తే నగరికి నోఫారుకలుకూడా రావు.

మరిన్ని ఇతను పాండ్యవంశం అని చెప్పకోవడంమాత్రమే కాని జాతికి తక్కువ. దాసి కొమారుడు. రాజ్యం ఇతనికి అర్హంకాదు గనుకనే చోళరాజు కట్టుకొని యితణ్ణి వెళ్లగొట్టినాడు. నూరంగా ఉన్నాము గనుక ఈ జాతినీతులు మనకు తెలియలేదు. ఇంతకు నేను ఎదుదిగనములు తమ కొడుకు కొలిచినాను. ఇక కొన్నిదినములు అయినా సుఖవషద్దా! ఇదిగాక అనేక ద్రవ్యం యీ సంస్థానంమీద పెట్టి

యంతమాత్రం రాజ్యం స్వాధీనంలానికి తెచ్చినాను. నా అర్థం
 యావత్తు రాజ్యముకొని నేను వస్తానుకాని అంత సర్వంతం నేను వచ్చేది
 లేదు—అని సమాచారం వ్రాసి అంపించినంతలో రాయలవారికి బహు
 కోపం వచ్చింది. నాగమనాయడు మా ఆజ్ఞకు తప్పి నడచినాడు గనుక
 ఆతని తల మీరు ఎచ్చరైనా తేగలరా అని అడిగెను. అప్పుడు నాగమ
 నాయని కుమారుడు విశ్వనాథనాయనివారు లేచి రాయలవారి సమ
 మునకువచ్చి, నా ఉద్దేశంపై తెల్పానని అన్నారు. అప్పుడు రాయల
 వారు ‘మీ తండ్రిగారి దగ్గరకు మీరుకూడాపోయి కలుసుకోవడానికి
 ఆజ్ఞ అడుగుతారా’ అని అడిగిస్తే అప్పుడు విశ్వనాథనాయనివారు
 “ఎక్కడయినాకదా? పలికవారి సొన్నితి టూవున్నాము. స్వామి
 కార్యం ప్రధానంకాని తండ్రి ఎక్కడవా’దని అన్నారు. అప్పుడు
 సంగార రాజువ అక్కర లేకుండా తన యెప్పటి బలం రెండు
 వేల గజ్జాతో ఆరు కేల కాలిలంతో మధురసీమకువచ్చి తండ్రిగారి
 న్దకి సమాచారం అంపించిన యనం ఏమంటే—మీరు రాయల
 వారి ఆజ్ఞకు తప్పినవనివారు. మిన్నును తలకొట్టి తెచ్చుని ఉత్తరువు
 అయింది. అయితే నేమాయెను. ఇప్పుడయినా పాండ్యరాజ్యం
 పాండ్యునికి వట్టంకట్టి మీరు లేచినపై రాయలవారితో కెప్పి మాపు
 చేయిస్తాను రండని సమాచారం అంపిస్తే తిరుగా నాగమనాయనివారు
 తన కుమారుడికి కలురు అంపినవైనం—రాయలవారిపట్టున
 నీవు సమస్తరాజ్యాలు సాధించినావుగదా ఇదిగాక నేనున్నాచాలా
 రాజ్యం సాధించినాను. రెండు మూడు మారులుపోయిన సంస్థానంలెవ
 బెట్టినాము. నీవు ఎంతమహన్నతుచేసినా ఆ ఘనత నన్ను చెందవలెను
 గాని మరిఒకటికాదు. రాయలు విశ్వాసంకలిగినవాడే గనుక అయి
 తే పాండ్య రాజ్యం ఉన్నప్పుడు దాని కొమారుడు అనుభవిస్తే ఆయ
 నకు వచ్చిందేమి? మనం అనుభవిస్తే రాకపోయిందేమి? నిన్ను బహు
 తపస్సుచేసి కన్నాము. ఏకపుత్ర విషయము; కాబట్టి నిష్కారంగా
 నాతో ఎందుకు యద్ధంచేస్తావు? ఇంతకూ ఈ ర్యాజు కట్టడం నీసమి
 త్తంగాని వేరేలేదు. తమతోరచ్చుని సమాచారం అంపిస్తే తిరుగా
 విశ్వనాథనాయనివారు తండ్రిగారికి సమాచారం అంపించినయనం
 ఏమంటే—స్వామికార్యానికి తప్పినవనివారు గనుక మీరు తండ్రులు
 కారు నేను కొమారుణ్ణికాను. మీరు సంపాదనచేసిన రాజ్యమున్ను
 నాకు అక్కర లేదు. తిన్నగా వస్తేరా ప్రభువువారి సమక్షానికితీసుకొని

పోయి పాణానికి భయం లేకుండా చేయిస్తాను. అధవా ఒకవేళ యుద్ధం చేసినా గలిచేపాటి బలము మీకు భగవంతుడు ఇవ్వడు. నా మనస్సు లోఁబ్రతిష్ఠ యేవిధం చేతనూ మిమ్ము తీసుకొనిపోయి రాయలవారియెదుట పెట్టడమే అనే సకలసాంప్రదాయాలు పడడం గనుక తండ్రి అని పిచారించను—అని సమాచారం అందించినంతలో నాగమనాయనివారు బహు కష్టపడుతూ అన్నమాటలు—నేను ఈ కొమారుడు కలుగవలెనని బహు తపస్సుచేసి విశ్వనాథస్వామివారిని ప్రార్థించినందుకు నామీద కత్తియెత్తే కొమారుడు కలిగినాడు. ఈ కొమారుడు బ్రతికినా సరే చచ్చినా సరే అని తన తాలూకు రాణువ యానత్తు కూర్చుకొని యుద్ధానికి వచ్చెను. అప్పుడు ఘోరయుద్ధం అయింది నాగమనాయనివారు కొమారునికి చాలక వోడిపోయి దొరికినారు. దొరకగానే విశ్వనాథస్వామివారి వారు ఇంతమాత్రం ప్రాణాలతోను దొరికినారు మనంచేసిన తపస్సు యొక్క బలం అని అంబరీషుడెక్కించి చుట్టు తన పారా కడాయించి తీసుకొవ్వూముందు ఆతిత్వరగా తమ తండ్రిగారికిన్ని తనకున్నా అయినయుద్ధమున్నూ ఆయనదొరకినదిన్ని తాను ఖయిదాచేసి తీసికొనివస్తూ వున్నదిన్న సమాచారం వ్రాయించి అందించిరి. నాటికి రాయలవారు కచ్చేరికి గొప్ప సేనానాయకులను పిలిపించి నేలవిచ్చినమాటలు నాగమనాయని మీదికి వండు ఎత్తమంటే ఎవ్వడు మాచేత అయ్యేపనికాదు మీరుచూచి ఉత్తరువు ఇస్తే అన్యాయముగాపోయి చచ్చిపోతామని అంటిరి గదా ! విశ్వనాథనాయడు స్వామికార్యంచోట తండ్రిని చేయించినపని చూచినారుగదా ! అని ఆయన వ్రాయించి అందించిన జాబులు చూపించినంతలో కూర్చున్న సభయూత్తు ఆశ్చర్యపడి స్వామి ! అతను మనుష్యులలో పరిగణన అయిన వాడుకాదు. కేవలం విశ్వనాథస్వామే అని సభవారు అంతా స్తోత్రంచేసిరి. రాయలవారు యిరుభుజాలు పొంగి యింతటి బంటును మనం పలినాముగదా అని సంతోషపడి అందరు ఉండగా అన్నమాటలు—విశ్వనాథనాయడు మనుష్యులలో పరిగణన అయిన వాడుకాదు అని మీరుచెప్పిన మాటలేని బుద్ధి ఆయనమన కొలువుకింద ఉంచుకోవడానికి యోగ్యుడయిన మనిషికాదు. ఇక ఆయనచేత కొలువుచేయించితే మనకు దోషంపెస్తుంది. మనతోను సమంగా సింహాసనాధిపత్యానికి యోగ్యుడు. ఇదిగాక అడవిదున్నపోతును నరికినవాడున్న పరాయిదేశపు రాజుచేతం కట్టుకొన్నవాడున్న అయి రెండుమాన్లు వంశాధిపం నిలిపినాడు. గనుక ఆయన వచ్చినతరువాత యెక్కడనయినా

రాజ్యంయిచ్చి మనతో సమంగా వుంచవలెను అన్నారు. అప్పుడు సభ వారు అంతా విన్నవించేసినమాటలు—స్వామీ విశ్వనాథనాయనివారికి రాజ్యం అప్పేక్ష ఉంటే తండ్రిగారివద్దకి పోయినప్పుడు ఇద్దరు ఒకటిఅయి ఆ రాజ్యముకట్టుకొని మనమిదికూడా దండుపెత్తితే ఎదురు పోజాలకపోదుము. ఆయన కేవలం స్వామివానియొక్క అంశముగనుక తమచోట బహు విశ్వాసముగా అంత కార్యంచేసుకొని వస్తూవున్నారు. తమరు సర్వజ్ఞమూర్తులుగనుక తమకు తెలియనిదేమి ఉన్నది? అని విన్నవించేసినారు. మరి ఇదివరములకు విశ్వనాథనాయనివారు తండ్రి తీసుకవచ్చి రాయలవానియెదుటను నిలవబెట్టెను. రాయలవారు నాగవనాయణ్ణి చూచి ఇంత విస్వాసభూతంచేసినావని అడిగితే అప్పుడు నాగవనాయని వారు విన్నవించేసినమాటలు—పాండ్య రాజ్యం మీ తండ్రిగారు మాయొక్క ణోసేఖానామీశను తనఖాయిచ్చినారు. నాటనుంచి అనేకద్రవ్యం సమైక్యకొన్నాము. ఇదిగాక ఇప్పుడు చోళరాజునుకొట్టి పాండ్యరాజుకు రాజ్యం యిచ్చుని సెలవు ఇచ్చినారు. ఆ యుద్ధంలో ఇక్కడ నుంచి తమరు ఇప్పించి అందించిన అర్థికాకుండా ఇంకా అనేక అర్థం కర్చుఅయింది. ఇట్లా బహుశ్రమపడి చోళణ్ణికొట్టి పాండ్యరాజ్యం యి తనికి ఇట్లుంకట్టింది పోతాము అంటే, ఈ పాండ్యుడు అన్నమాటలు—చోళరాజును కొట్టడానకు తమరేగనుక సాధ్యపడినది. లేనట్లయితే ఎన్నటికీ స్వాధీనానికి రాకపోను ఇప్పటికిన్నీ రాజ్యం అరాచకంగా ఎవరి గ్రామాలువారు అనుభవిస్తూ మనకు స్వాధీనానికిరాక ఉన్నారు. చోళ రాజు మమ్ము అన్యాయంచేసి రాజ్యంకట్టినాడన్న పేరుమాత్రమేగాని ఆయనకూ ఈ గ్రామాలు యావత్తు స్వాధీనానికిరాలేదు. ఇంతకు మాయొక్క శత్రువునుకొట్టినారు. ఇదేపదివేలు ఇదిగాక నాకున్న సంతానములేదు. ఉన్నవారు అంతా ఉండుడందాని కొడుకులు నాజీవం ఉన్నంతవరకూ మర్యాద గా జరుపుతూనాకు అన్ననస్త్రీలకుమాత్రం యిచ్చి నాపగవాడయిన చోళరాజుకు మాత్రంచెందనివ్వక నాపేరుగా మీరే ఏలుకుంటూ ఉంటే చాలునన్నాడు. అప్పుడు ఈ రాజ్యాలు యావత్తు బహు అరాచకముగా ఉన్నవి. బహుధనం వ్యయముచేసి రాజ్యం బందోబస్తుచేసినాను. ఇప్పుడు మీదగ్గికి ఫిర్యాదుకువచ్చినాడు. అని వారికి తమకు జరిగినకర్తవ్యము, తమరు వ్రాయంచేసిన అర్థమున్న గాయలవారికి తెలియబరచిరి. రాయలవారు చూచి అప్పుడు పాండ్యణ్ణి పిలిచి “ నీవుచాలా పెద్దమనిషివని, నీమాటబహునిబద్ధి అని, మేము నమ్ము

కొని యింతమద్దస్తుచేసి అంపించినాము. ఈ సంగతులు నిజమగునా కాదా ? అని అడిగితే నిజమే నేను అన్నది కట్టుగాని నా శరీరం ఉన్నంతవరకు మర్యాదగా గడుపుమన్నాను. అందుకు అటాకపు అయింది గనుక ఫిరియాదుకు వచ్చినానని అంటే మునుపు ఇట్లా చెప్పరాదా అని బహుకోపముచేసిరి. అప్పుడు విశ్వనాథనాయనివారు రాయలవారిని మనవి పూర్వకంగా పాండుర్యపై గస్తీతం లేకుండా మాట్లాడవలెనని మరచిపోకొంటే విశ్వనాథనాయనివారి మాటలు చెల్లించిరి. అప్పుడు తిరుగ రాయలచారిచూచి పాండుర్యం అన్నమాటలు—నేను ఇతని కొమారుడు విశ్వనాథనాయనివారికి రాజ్యవ్రాసియుచ్చినాను. నేను ఇప్పుటికి ఆమాత్రపు లేదు. రాజ్యం విశ్వనాథనాయనివారికి ఇట్లంకట్టితే బహు సంతోషం అన్నంతట విశ్వనాథనాయనివారిని పభువువారు చూచి మీ తండ్రిని ఖయిదులో తెచ్చి పెట్టి కమలై నా తండ్రి అన్నమాట విచారించక, స్వామికార్యం ప్రధానం చేసుకొని తలకొట్టుతానని అన్నావుగనుక నిన్ను చూచి మీ తండ్రిచేసిన తప్పు క్షమించినాము. ఈసంభాషింపామని అజ్ఞాపించినాడు. అప్పుడు నాగమనాయనివారికి కయదు విడిపించి, ఇంకీ కిసుకొనివచ్చి యికమీరు తండ్రిలు నేను కొమారుణ్ణి ఇంత వర్కంతం నేను మీకు శత్రువను అని అనేక విధాలను తండ్రిగారిని వేడుకొని స్నానంచేయించి, నూతన వస్త్రములు కట్టబెట్టి, అనేక దానధర్మములుచేసి ఆమరునాడు అనేక బ్రాహ్మణ బోజనములుచేయించి తండ్రి కొమాళ్లు బహుయుక్తంగావుండిరి. నాయనివారు కొమారుణ్ణి చూచి నీవు రాజాంగంచేస్తూ ఉండవలెనని యింతవనికి ఒప్పుకొన్నానే గాని వేరుకాదు. ఇక నేను పరలోక సాధనంచూచుకొంటాను. నాకు ఇక కావలసినది యేమి వున్నది కనుక ? నేను సంపాదనచేసిన అర్థం యావస్తువున్నది. అంతాతీసుకో ఇదిగాక నీకు రాయలవారు రాజ్యం ఇస్తారు. మర్యాదగా కాపాడుకొన్నగా, కొమారుడు మీరాజ్ఞించిన అర్థం నాకు అక్కరలేదు. మీరే దానధర్మములుచేసుకొని పరలోక సాధనంచూచుకొండని అన్నారు. అందుకు నాగమనాయనివారు ఎక్కడననాకద్దా ! బహుదీనములు తపస్సుచేసి కన్యకుకు నీకు ఇంత మాత్రం అర్థమయినా పెట్టకపోతే బాగావుండదు అని తనుపెద్దలు సంపాదనచేసిన అర్థమున్నూ ఇదిగాక తాము సంపాదనచేసిన అర్థమున్నూ కొమారునికి కనుపజచిన తలో విశ్వనాథనాయనివారు కన్నులు తిరిగి యింత అర్థం ఎట్లా సంపాదనచేసినారో తెలియదు అని ఆశ్చర్యపోయిరి.

నాగమనాయనివారు కొమారుణ్ణిచూచి తిరుగా అన్నమాటలు — పాండు
రాజ్యంలో మధురలో మీనాక్షిసుందరేశ్వరిస్వామిచారి విశ్వస్థలం
ఉన్నది. ఆ మీనాక్షిదేవి ప్రత్యక్షదైవంగనక నాకు ఒక నాటి రాత్రి
స్వప్నంలో నీ కొమారుడు విశ్వనాథనాయడు నా సన్నిధానాన ఉండి
రాజ్యంతా ఏడాదికి బాగాయోగ్యుడు అని చెప్పి ఉన్నది. ఈ అర్థ
మంతాతీసుకొనిపోయి పాండుదేశములో దేవస్థానమును ఇంకా ఏర్పకు
రాతికట్టున్నాకట్టి అనేక ధర్మాలుచేస్తేనాకు పరలోకం కలుగుతుంది.
అని అన్నారు. తర్వాత రాయలవారు విశ్వనాథనాయణ్ణి పాండుస్థానా
డా పిలిపించి ప్రత్యేకం పాండుశిరోను అన్నమాటలు—నీకు ఉంపుడు
దాని కొమారుడు ఒకడు మాత్రం ఉన్నాడుగాని తగిన సంతానంలేదు
గదా ! విశ్వనాథనాయనివారికి దేశం ఇవ్వడం బహుసత్కృతి అని ఆయన
పేరకివాసియిచ్చిఉన్నావు. అది సత్కృతిమా అని అడిగినారు. అప్పుడు
పాండుడు అన్నమాటలు— నాకుసర్వధాదేశం అక్కరలేదు. ఒక
వేళనేను దేశం కావలెనని కోరినా చోళరాజునన్ను ప్రాణంతో నిలవ
నివ్వడు ఇదిగాక, మాతండ్రి తాతల ఉంపుడు సంబంధాకుపుట్టిన
వారు శ్రీవిల్లిపూరు, తె గాళి, రాజాపాలియం ఆస్థలములలో ఉ
న్నారు. వారున్ను తెలవావారందరూ. నా మనాయనివారు అన్ని
స్థలములు సాధించినారుగాని ఆ ఆయిదుస్థలములు మాత్రం సాధించ లేక
పోయినారు. వారు పంపిసాడవులనిపేరు ఎత్తిపున్నారు. ఇంతకు నా
పగవాళ్లు ఆయన చోళరాజుకు ఈ పా డ్యులకు మాత్రం రాజ్యంయివ్వక
విశ్వనాథనాయనివారు ఏలుకంటేనాకు పరమసంతోషం. ఇప్పుడు
రక్షించడానికి విశ్వనాథనాయడు నాకు త ప్రేమంటివాడు. అనగా
అప్పుడు రాయలవారు విశ్వనాథనాయనివారికిపిలిచి పాండు రాజ్యానికి
పట్ట కట్టుతాము. మాకు సమంగా దక్షిణసింహాసనాధిపతి గా ఉం
డునుని ఆశీర్వాచనం చేసి అడవి మహిషాస్ను ముక్కలుగానానకి దుర్గకు బలి
యిచ్చినావు పరాయిదేశపురాజులు స్థానంమీదికి వచ్చినపుడు హీనబ
లంశోనుపోయి చారిని సంహారం చేసి సంస్థానం నిలువతీసినావు. ఇది
గాక మీతండ్రిగారుపోయి మన్నును లక్ష్మింసేయక ఆజ్ఞ నిరాకరిస్తే స్వా
మికార్యమే ఎక్కువఅని పజ్జతెచ్చి ఎదుటపెట్టి తలకొట్టుతానని అన్నావు.
ఇంతమేలుసేపు చేసినప్పుడు, నిన్ను మగిస్తే మాకు దైవం సహాయముకాదు.
లో వయినం నీవు రెండు మూడు వనలు కిసి మాదయ సంపాదనచేసు
కొన్నప్పుడు నీకు రాజ్యం మాతో సమంగా కల్పిస్తామని అన్నాము. ఇది

గాక ఈ రాజ్యం నీ వరంగా ఉంటేనేకాని నగరికి తో పాటుకలుమాడా రావు. యిక నీవు పాండ్య రాజ్యానికిపోయి దేశంబందోబస్తుచేస్తేనే గాని అనుకూలంకాదు. గనుక త్వరగా వెళ్లి దక్షిణ సింహాసనాధిపతి వికృతి సమాధానంపరిచినారు. అంతట విశ్వనాథనాయనివారు దుర్గ మహాలక్ష్మినితీసుకొని మధురకు వెళ్లేటప్పుడు తమ సేనలంతా ఇచ్చి బహు సంభ్రమంగా అంపించినారు. విశ్వనాథనాయనివారు అట్లావిచ్చేసి మధురసీమనున్నా పాండ్యకికోటనున్ను చూచేటప్పటికి రాయసంస్థానం చూచిన కన్నులకు ఏమీరాణించక ఆరియనాయకం మొదలారిని బిసపా కం కేశవప్పనాయణ్ణి యిద్దరిని పిలిపించి యీ కోట మాకు ఉండడానికి అనుకూలంకాదు. మధురకుట్టు బైరవుడి బురుజులున్ను, ఎరిమిరిద్వా రాలున్ను కలిగినకోట, మీరాక్షిదేవికోవిల, సుందరేశ్వరస్వామివారి కోవిల కట్టించమని ఉత్తరవుచేసినారు. అప్పుడు ఆరియనాయకం మొదలారిని కేశవప్పనాయడున్నా మనవిచేసిన వయినం—ఇంతవనికి మనదగ్గిర బొక్కసంలా అగ్ధం లేదు. ఇప్పుడు ఇంకలా ఇమిడివుంటే మరికొన్నిదినములు జరిగినతర్వాత మీచిత్తంవచ్చినట్టు ననిచేస్తానని అన్నారు. అందుకు బహుకోపంచేసి మాతండ్రిగారు సంపాదనచేసిన ఆర్థం ఉన్నది. తేప్పిస్తాము ఇందువల్లను పోలవుతుంది. అనిచెప్పి ఆధ నంతో ఆ ఘనకార్యములు సాగించినెవ్వేర్పించెను. వెనుకటి పాండ్యరా జును విశ్వనాథనాయనివారు ఎంతో గవురవంతో నడిపిరి. వృద్ధుడు గనుక ఆయనకొన్ని మాసములకు స్వస్థుడాయెను. విశ్వనాథనా యనివారే చోళరాజ్యం పాండ్యరాజ్యం రెండు రాజ్యాలు తమయేలు బడికింద పెట్టుకొని విద్యానగరం రాయలవారికిలోనుగా పరిపాలనం జరుపుకొవుండేవారు.

ఆ విధంగా కొన్ని సంవత్సరములు గడచిన తర్వాత శ్రీ కృష్ణదేవ రాయల శిష్యులు అచ్యుతదేవరాయలవారు రాజ్యానకువచ్చిరి. ఆయన భార్య తరులలైన ఆమెచెల్లెలు మూర్తిమ్మను వివాహమాడిన చెన్నప్ప నాయనివారికి అచ్యుతదేవరాయలవారు స్త్రీధనంగా చోళరాజ్యం దయ చేసి, పట్టాభిషిక్తుణ్ణిచేసి, కావలసిన వస్తువాహన సామగ్రిన్ని యిచ్చి అక్కడకు పంపించి. చోళదేశానికి ప్రత్యేకంగా నాథుడు లేనందువల్ల విశ్వనాథనాయనివారినేగాక స్వజకంగా అక్కడ మరివొకరికూడా యేర్పరచవలెననే తలంపుతో అచ్యుతరాయలవారు ఈ విధముగా

చేసిరి. చెప్పిననాయడు అక్కడ విశ్వనాథనాయనివారికి పొంది
పున్న రాజ్యం అసినంతానికి తెచ్చుకొనెను. ఆయన అరుణావలం
లోను వృధాచింతలలోను అనేక గోపురప్రాకారమంటపాలు
నిర్మించి తంజావూరులో శివరంగకోటకట్టించి తనపేర శివప్పనాయని
గంట అని తెటాకంత్రించుచి దేవాలయ బ్రహ్మలయాల కెంతో విశేషము
గాస్థితులుకలుగజేసి బహుదనములు రాజ్యమేలెను. అటుపరువాత అతని
కుమారుడు అచ్యుతప్పనాయడు గోవింద దీక్షితులకు దళిత ర్తప్రధానిక
మిచ్చి బహుకీర్తిచండ్రుడుగా చోళదేశమందు అనేక అగ్రహారాలు
దేవాలయ బ్రహ్మలయాదులైన అనేక ధర్మాలు కలుగజేసి చాలకాలం
రాజ్యమేలెను.

తరువాత అతని కుమారుడు రఘునాథగారాడు సకల శాస్త్ర
మలయందును మహాప్రవీణుడయి సకల ధర్మములు విచారించి కుంభ
కోణము దు రాజు స్వామిగుడికట్టించి ఎన్నో అగ్రహారములు తెటాక
ములు కలుగజేసి విజయవిలాసం మొదలయిన అనేక గ్రంథములు అం
దుకొని రామాయణం మొదలయిన గ్రంథాలు రచించి మహా ప్రసిద్ధు
డుగా బహుదనాలు రాజ్యమేలెను. ఈయన కుమారుడు విజయ
రాఘవనాయడు కట్టాభిషిక్తుడై రాజ్యానకుమిచ్చి తంజావూరుకోట బలప
రచి సగరు విస్తారముగా హెచ్చించెను. అతండాకి, పట్టుకోట, శేల్వా
తల్లి, తిరుపత్తూరు. ఈ నాలుగు కోటలున్న ఒక మహామండపం
అరంగించి రాతికోటలుగా కట్టించెను. మన్నారుగుడిలో రాజగో
పాలస్వామికి గోపురమంటప ప్రాకారములు విస్తారము నిర్మించెను.
మాయూరమందు మధ్యార్జునమందు కావేరిస్నానపుట్టలలో పువ్వ
మంటపాలు పదివేల ప్రజపుండేట్టు విశాలముగాకట్టించెను. అనేక
దేవాలయబ్రహ్మలయములకు నిరంతరస్థితి కలుగజేసెను. ఆయన ప్రతి
దినము ఉదయమయిన జాములో పన్నెండవేల బ్రాహ్మణ్యాలకి ప్రత్య
స్థాపితముగా జ్యేష్ఠాంశమిప్పించి తరువాత తాను బోజనముచేస్తూవుండే
వాడు.

*

*

*

*

*

అందువలన ఆ స్వామి అష్టవాక్సన్నిధికి పోయేటందుకు తంజనగ
రానికిన్ని శ్రీరంగానికిన్ని ఉన్నదూరం మూడామడుకున్న యాభయ

జోళ్ల బోయాలను నిరంతరం తపాల ఊరి. విజయరాఘవనాయని వారు ప్రతిదినం నాలుగు గడియలుముందే లేచి సూర్యోదయ మయ్యేటందులో స్నాన జపపూజలన్నీ తీర్చుకొని ఆతపాలమీద శ్రీంగానికిపోయి స్వామి దర్శనంచేసుకొని సదహాగోగడియకు తిరిగివచ్చి బోజనముచేసేవారు ఈ విధముగా మహాభక్తితో నడుస్తూవుండగా కొన్నిదినాలకు పిచ్చట రాజాచాకరానాథ నాయనింగారు తమ వివాహార్థముగా తంజావూరి రాజావిజయరాఘవ నాయని వానివద్దకి తమ బంధువులను స్థానావతులనుకూర్చి వారిభేటికి యోగ్యమయిన వస్త్రభూషణాదులున్న ఇచ్చి అంపించిరి వారున్న నచ్చి భేటిచేసికొన్నందున విజయరాఘవనాయనివారు వచ్చిన వర్తమానమేమి అని అడిగిరి. వారున్నూ “మాయేలిన స్వామినారు తమ వివాహానికి కన్యకార్థము దేవర సముఖాన మనివి చేయవలసినదని అంపించగా వచ్చినాము. రాజా పెద్ద ఓరస్సు నాయనివారు మొదలుకొని రాజా తిమ్మలశౌరిగారివరకున్న నడిచివచ్చిన సంబంధముగాని నూతన చుట్టరిముగాదు గదా! దేవరవారు దయచేసి శుభవార్త ఉత్తరువు చేయఁతె” అని అడిగినందుకు రాజా విజయరాఘవ నాయనింగారు మహాకోపముతో “ఇంతైనా భయంలేక కన్యకను ఇచ్చని అడుగవచ్చినందుకు తగిన శాస్త్రీ చేయవలెను. గతమే మీ పితామహుడైన తిరుమల శౌరికి మా అచ్యుత శఘునాథస్సుగారిని పెట్టనుహిషిగా వివాహం చేసినాడు. అతడు క్రొత్తిగా నగరుకట్టించి మా అచ్యుత శఘునాథస్సుగారికి కనుగొనిపించినప్పుడు ఆమె హాస్యముగా, తమతండ్రి నగరికి సమానంరాదని ఒకమాట అన్నందుకు సహించు లేక బాకుతో పొడిచినాడు. ఆ సమాచారం విన్నప్పటి మావాండరు ఇటువంటి దుష్కృత్యాలకు తెలియక వివాహంచేస్తేమి ఇకమీన వారికి మనకు సంబంధములే అక్కర లేదని ప్రతిజ్ఞ చేసినారు. ఇట్లా జరిగివుండగా తిరిగి సంబంధంకావలెనని యే బుద్ధితో మావారి మావద్దకి మిమ్మును పంపించినాడని వారు కొంచుకవచ్చిన భేటి వస్తువులు అంగీకారంచేయక వారికి బత్తెం భరణం విచారించక “మరేమయినా చేరు పనులు కలిగితే మా వద్దకి రావచ్చును. ఇటువంటి పనులు కోరి యికమీదవస్తే తగిన ఆజ్ఞ చేయింతు”మని ఉత్తరువిచ్చి కోటకు బయట కొంచుకొనిపోయి విడవమని సేవకలకు ఆజ్ఞాపించినారు. ఆమెకు కోటకు బయట కొంచు పోయి విడిచినారు.

ŚIVATATTVARATNĀKARA.

[By Keḷadi Basava.]

Kallōla V, Taranga VIII.—After recounting the achievements of Bhadrabhūpāla of Keḷadi this work proceeds to narrate the story of his successors. Bhadra taught his nephew (elder brother's son), Doḍḍa Sankaṇṇa Nāyaka, the science of polity (Rājanīti) essential for kings, and installing him as his successor, died soon after. Doḍḍa Sankaṇṇa Nāyaka ruled his kingdom to the entire satisfaction of his subjects. Then the Governor of the Jambūradēśa, Virūpaṇṇa by name, withheld the tribute of his province from the Vijayanagar emperor and was evincing signs of hostility. Doḍḍa Sankaṇṇa Nāyaka defeated him and brought him as a prisoner before the emperor. Highly pleased with his conduct, the emperor invited him to go to the capital and live at court, leaving the kingdom in charge of his younger brother. He obeyed the command and was living at the capital. Soon after, he had two sons whom he named Rāma Rāja and Venkaṭappa Nāyaka respectively. The emperor was pleased when he found that Sankaṇṇa Nāyaka named his son after himself. He added the districts of Hoḷē Honnūr, Māsūr and Bēlmallūr to his governorship, and gave him permission to return to his province. He returned to his brother and lived there for a short period. When the Portuguese (Parangis) became hostile, the emperor summoned Sankaṇṇa Nāyaka once more for service. Placing him and his troops under the orders of his relative Viṭṭhalarāja he sent them against the Parangis (Portuguese) of Goa.* The two generals completely defeated the Portuguese, and, capturing the Governor of Goa, brought him a prisoner to the emperor. For this achievement the emperor presented him with the town of Mahādēvapura. He afterwards returned to his province and lived there. After a time he resolved on going

* This statement is perhaps in reference to the invasion under Rāmarāja-Timmarāja-Viṭṭala-dēvarāja to Travancore and the Pāṇḍya country. Having brought the south under his control in behalf of Sadāsivarāja of Vijayanagar, he marched along as far as Nandyal, as it seems, against Bijapūr. All these transactions must have taken place before the year A.D. 1544-45, the date of No. 140 of 1895 of the Epigraphist's collection. Whether the invasion against Goa also took place in this campaign is not clear although it is quite possible. The invasion of Goa in favour of Abdulla Adil as against his brother Ibrahim Adil Shah, the Meale Khan of the Portuguese, is about 7 years later. The Portuguese Governor who was taken prisoner is not identifiable as neither the Portuguese historians nor Ferishta mention any such in the lifetime of Rāmarāja (Danvers: The Portuguese in India I, Chapters XVII—XX, and Briggs' Ferishta III, 78—113).

on a pilgrimage to all the sacred shrines of India. On an auspicious day he went on his great pilgrimage first to the south.

Taranga IX.—After having visited all the sacred shrines in the south like Rāmēśvaram, and bathed in the sacred Tirthas, he turned north. Seeing all the famous Śiva shrines (Lingas) on his way he ultimately reached Kāśi (Benares) on the sacred Ganges, and worshipped the far-famed Viśvēśa at the place. He then proceeded to Nīlakanṭha Nēpāḷa (Nepal), and after worshipping the God Kēdārēśa went to Kāśmir. From there he went to Kurukshētra and thence wanted to go to Delhi which was in ancient days called Indraprastha. While entering the city he saw (a sword hung) at one of the gates, and enquired what it signified. He was told by the gate-keeper that the sword was placed there by the chief Ankusa Khan to be taken down by anybody who would dare to fight with him. On hearing the story he wanted to imitate the acts of the Mahābhārata hero Bhima, at the gate of the Matsya king, and directed one of his followers to take down the sword. This was reported to Ankusa Khan by the gate-keeper who reported the matter to the emperor of Delhi. The emperor thereupon summoned Sankaṇṇa Nāyaka before him and, offering him a sword himself, directed him to fight a duel with Ankusa Khan. In the duel Śankaṇṇa Nāyaka managed to fell his opponent. Admiring his heroism the emperor of Delhi enquired about his history and, being pleased, presented him with valuable gifts and titles, as well a jaghir in his own territory. The jaghir that was made to him he gave to the God of Benares and constructed mutts, temples and gardens in the holy place.

He then returned to his own country and lived at a village called Vaṭavalli in the district of Māsūr. There he dreamt that a yogi directed him to construct various temples. At Keḷadi he constructed the temple of Virabhadra near the temple of Rāmēśvara.

Taranga X.—Sankaṇṇa Nāyaka constructed at Keḷadi and Ikkēri the temples of Rāmēśvara and Aghorēśvara respectively. He then installed his younger brother on the gadi and taught him the science of war.

Taranga XV.—After nominating Chikka Sankaṇṇa Nāyaka as his successor he retired from the administration and soon after died. Then his younger brother Chikka Sankaṇṇa Nāyaka governed the whole province without any opposition.

Taranga XVI.—After Chikka Sankaṇṇa Nāyaka ruled for a short time in peace, he had a son called Siddhappa Nāyaka whom

he educated in all the vidyas. Once Sankaṇṇa Nāyaka's feudatory (Sāmanta) on the north-western side went over to the side of the Mlēccha (Muhammadan) ruler of Vijayāpura (Bijapūr), and Sankaṇṇa Nāyaka defeated him completely. When, after some more time, a Muhammadan (Mlēccha) chief Majjhula Khan came with his elephants and horses against him Sankaṇṇa Nāyaka defeated him and drove him away. He then defeated Bhairā Dēvi of Gerasappi (Gersoppa) and other chiefs, and got from them much wealth. He then annointed Venkaṭappa Nāyaka, his elder brother's son as his successor and nominated his younger brother Rāmarāja Nāyaka as yuvarāja (heir-apparent).

Kallōla VI, Taranga I.—Sankaṇṇa Nāyaka constructed a beautiful new town at Ikkēri and a magnificent palace in it. The new palace was provided with a beautiful theatre. He also had several literary works composed. At the village Sangalā he constructed a big tank and had a garden made there containing all kinds of trees and creepers.

Taranga VIII.

एवं भद्रमहीपालो ज्येष्ठभ्रातृतनूभवे ।
 राज्ञामावश्यकीं तावद्राजनीतिमुपादिशत् ॥
 ततस्त्वरूपैरहोभिः प्राग्दृष्टवान्काशिकापतिम् ।
 शिवं कैलासधामानं दिदृक्षुरिव निर्ययौ ॥
 ततो राज्यं समासाद्य दोड्डुसंकण्णनायकः ।
 आनन्दयत्कुवलयं राजा रम्यकलानिधिः ॥
 जातु जम्बूरदेशेशो विरूपण्णाभिधानवान् ।
 प्रख्यातस्सार्वभौमाय दातव्यां च करोपदाम् ॥
 अदिशन्प्रतिकूलत्वमाचचारातिदर्पितः ।
 तन्निगृह्य बलाद्धृत्वा हस्तेनैवानयत्प्रभोः ॥
 सविधं सोऽपि सन्तुष्यन्नेवं वचनमब्रवीत् ।
 भूतादृक्शौर्यसंपन्नस्त्वमस्मत्सविधे वस ॥
 निधेहि राज्यमनुजेप्यानायय कुटुम्बकम् ।
 इत्याजसे सविधगे याते कियदिनेऽहनि ॥
 तस्योदभवतां श्रेष्ठौ महिष्यां क्रमशस्सुतौ ।
 एकस्य रामराजारूपा रचितासीत्परस्य तु ॥

निर्मिता वेंकटप्पनायकाख्या तयोर्द्वयोः ।
 सार्वभौमस्तदा स्वीयनामाङ्कनमवेक्ष्य सः ॥
होळेहोन्नूरुमासूरुवेलमल्लूरुदेशकान् ।
 दत्त्वोपभोग्यानथ तं प्राहिणोत्स्वपुरं प्रति ॥
 स च प्राप्यानुजाभ्याशं तेन साकमवर्तत ।
 अनन्तरं परङ्गेषु सार्वभौमविरोधिषु ॥
 पुनरेव समानाग्र्य मेळयित्वानुचेतनम् ।
 नाम्ना विट्टलराजेन यापयामास तान्प्रति ॥
 ततस्तान्स्वैरिणो राजा गोवादेशनिवासिनः ।
 पराभवत्सार्वभौमोऽनुजेन सह सङ्गतः ॥
 ततो गोवापुराधीशं तस्मै जित्वार्पयत्यति ।
 अस्मिन्प्रमुदितः प्रादान्महादेवपुरस्थलम् ॥
 अनन्तरं प्राप्य राज्यं यातो निजपुरीं प्रति ।
 अनुजेन समं कंचित्कालं सुखमवर्तत ॥
 ततः कदाचित्पुण्यानां क्षेत्राणां तत्रवर्तिनाम् ।
 लिङ्गानामपि तीर्थानामवलोकनकाङ्क्षया ॥
 शकुनानि पुरस्कृत्य ततः शुभफलानि सः ।
 प्रययौ प्रथमं तावत्ककुभं सेतुचिहिताम् ॥

Taranga IX.

रामेश्वरादिलिङ्गानि नानाक्षेत्राणि तत्र च ।
 दृष्ट्वा स्नात्वा च तीर्थेषु तत्रत्येषु च सादरम् ॥
 दक्षिणां दिशमुन्मुच्य जगाहे दिशमुत्तराम् ।
 दृष्ट्वा तत्रापि लिङ्गानि क्षेत्रतीर्थानि भूरिशः ॥
 क्रमात्समासदत्कार्शी भवाशीविषवर्हिणीम् ।
 गङ्गां निजपयोन्निन्दुसङ्गापहतदुष्कृताम् ॥
 विश्वेशं चापि विश्वेशं यतः प्राप्सुसुरासुराः ।
 प्राप्यावगाह्य बहुधा संपूज्यापि क्रमेण तान् ॥

निर्गत्य च ततो नीलकण्ठनेपाळमाश्रितः ।
 केदारेशं ततो दृष्ट्वा प्राप्तः काश्मीरमण्डलम् ॥
 कुरुक्षेत्रं ततोऽपश्यत् क्रमेणैव ततः परम् ।
 दिल्लीनामकमेतर्हि प्रागिन्द्रप्रस्थसंज्ञिकम् ॥
 नगरं प्रेक्ष्य तस्यान्तःप्रवेशाय कृतस्पृहः ।
 ब्रजन्नसिं द्वारि बद्धमद्राक्षीदेकमग्रतः ॥
 अपृच्छच्च प्रतीहारान् किमेतदिति कौतुकी ।
 अयमङ्कुशखानेन शस्त्राशस्त्रिविधौ पटुः ॥
 मया समं योद्धुकामो गृह्णात्विति निवेशितः ।
 श्रुत्वेति वचनं तेषां स्मृत्वा पूर्वतनीं कथाम् ॥
 कौरवप्रेरितो मात्स्यनगरे मल्लतल्लजः ।
 बध्वा द्वारि गदां योद्धुं भीमेनासीन्निषूदितः ॥
 मया निषूदनीयोऽयमिति निर्धारयन्हृदि ।
 असिमानाययामास बद्धं तमनुयायिना ॥
 श्रुत्वा सोऽङ्कुशखानोऽपि प्रतीहारमुखोक्तिः ।
 तत्र प्रवृत्तं वृत्तान्तं सर्वमेवं न्यवेदयत् ॥
 दिल्लीश्वरेण सोऽप्येनमाकार्यनृपमादिशत् ॥
 शस्त्राशस्त्रिरणं कर्तुं सह तेनासिमप्यदात् ।

* * * *

ततश्च नृपतिः खड्गं सर्वलक्षणसंयुतम् ।
 हस्तेनादाय पुरतो विरोधिनमपातयत् ॥
 शौर्यमस्येदृशं दृष्ट्वा हृष्टो दिल्लीपुराधिपः ।
 एतद्वृत्त्यान्पर्यपृच्छत्कुतुकी विस्मितान्तरः ॥
 अयं कः कुत्र वसति स्वामी युष्माकमित्यपि ।
 ततस्तं प्रति वृत्तान्तं स्वामिनस्तेप्यवादिषुः ॥
 संकण्णनायको नाम पश्चिमस्यां नृपो दिशि ।
 तीर्थयात्रापदेशेन स्वयमासीदुपागतः ॥

इत्याकर्ण्य वचस्तेषां तस्मै चात्यन्तविस्मितः ।
 बिरुदं हरति(रित)च्छायपटाङ्कं केतनं ददौ ॥
 बहुद्वविणदं देशं स्वदेशाभ्यन्तरेऽप्यदात् ।
 वासांसि च विचित्राणि नूतान्याभरणानि च ॥
 वितीर्णं तेन तं देशं काश्यामीश्वरतुष्टये ।
 मठदेवालयारामधर्माविन्ययुञ्जत ॥
 ततस्स्वदेशमागच्छन् देशात्तस्मात्क्रमेण सः ।
 मासूरुदेशमासाद्य वटवल्लीति विश्रुते ॥
 ग्रामे वसन्निशि स्वप्ने कंचिद्योगिनमैक्षत ।

स्वं प्राप्य देशं केळदीरामेशागारसन्निधौ ।
 निर्माय नगरं वीरभद्रमस्थापयत्ततः ॥

Taranga X.

एवं शास्त्रानुसारेण श्रीमान्संकण्णनायकः ।
केळदीनाम्नि नगरे तथेक्केरीपुरान्तरे ॥
 कारयित्वा शुभं गेहं तत्र स्थापितवान्क्रमात् ।
 वीरभद्रेश्वरं तद्दधोरेश्वरमेव च ॥
 आगमोक्तविधानेन स्थानयोरनयोर्द्वयोः ।
 पट्टाभिषेकमकरोत्पश्चान्निजकनीयसः ॥
 अनुजाय विनीताय राज्ञामावश्यकीं नृपः ।
 नीतिं चोपादिशत्तस्मै शत्रुनिग्रहसाधिकां ॥

Taranga XV.

ततः परं कतिपये दिने समतिवाहिने ।
 संकण्णनायको ज्यायान् सनाम्नि स्वानुजन्मनि ॥
 दत्तराज्यभरस्सोयमवर्तत शमोन्मुखः ।
 भूयिष्ठानि शिवस्थानान्यालोक्य च समन्ततः ॥
 उपरिष्ठानि सन्द्रष्टुमिव कैलासमासदत् ॥

ततस्तदनुजन्मापि चिक्कसंकण्णनायकः ।

अशात्रवां वसुमतीमशेषामन्वपालयत् ॥

Taranga XVI.

ततरसंप्राप्तराज्येऽस्मिन् चिक्कसंकण्णनायके ।

फलाभिवृद्ध्या नवया नवति क्षितिमण्डलम् ॥

ततः कतिपयेष्वेवं नीतेषु दिवसेष्वपि ।

सिद्धप्पनायकस्तस्माज्जातस्संकण्णनायकात् ॥

विद्याभिस्स बभौ चूतलताभिस्सुरभिर्यथा ।

एकदा स च संकण्णनायकस्समुपागतः ॥

विजयाख्यपुरस्थायिमेच्छसाहाय्यकोद्धतम् ।

वायव्यदिगवस्थायिसामन्तं पर्यभूततः ॥

शत्रुपद्मवने दन्तीभूत्वा लक्ष्मीमुपाहरत् ।

पुनः कियद्दिनादूर्ध्वं महत्या सेनया सह ॥

योद्धुं मज्जुलखानाख्ये म्लेच्छे च समुपागते ।

गजांस्तद्वाजिनश्चापि विजित्य तमपाहरत् ॥

अनन्तरं गेरसप्पिभैरादेवीमुखान्नृपान् ।

महीपतिः पराभूय तेभ्यो धनमुपाददौ ॥

ततः परं वेकटप्पनायकं ज्यायसस्सुतम् ।

अभ्यषिञ्चन्निजे राज्ये यौवराज्येऽस्य चानुजम् ॥

संकण्णनायको रामराजनायकनामकम् ।

Kallōla VI, Taranga I.

इक्केरिनाम्नि देशे च रम्यं पुरमकल्लयत् ।

तत्र चाश्चर्यजनकं भवनं निरमापयत् ॥

तत्र नाटकशालां च विचित्रामुपपादयत् ।

प्रोद्यच्चमत्कृतीः किं च सत्कृतीरप्यकारयत् ॥

संगळाख्येऽपि च ग्रामे तटाकं च व्यधापयत् ।

तत्र नानाद्रुमलतारम्यमुद्यानमातनोत् ॥

100

ŚIVATATTVARATNĀKARA.

[By *Keladi Basava*.]

Kallōla VI, Taranga XIII.—After Venkaṭa* ruled his province for some years he had a son called Bhadrappa Nāyaka. This Bhadrappa had, while he was still young, by the grace of the god Virabhadra, a son named Virabhadra. Leaving the boy to be brought up by his grandfather, Bhadrappa Nāyaka, retired from the world having no taste for its vain pleasures, and became a recluse. After this Venkaṭappa Nāyaka was governing his province along with his grandson. Once while he was staying at the fortress of Hoḷe-Honnūr, one† Hanuma attacked him with his forces greatly reinforced by those of the Mlēcchas (Muhammadans). Coming out of the place single, Venkaṭappa Nāyaka collected an army and defeated the besiegers of the fort completely.‡ He also defeated the troops of Majjula Khan who had come to the assistance of Hanuma and drove him back to his own territory. In token of this victory he erected a pillar of victory at Hānugallu (Hangal in Dharwar).

Then the elder brother of Hanuma wanted to come to terms with Venkaṭa and presented him with the places Lakkuhaḷḷi, Gājanūr and Shimoga. Venkaṭa accepted the treaty and sending back his erstwhile enemy stayed in camp on the Tungabhadra. Hanuma, on hearing that his brother concluded peace with Venkaṭa, opposed him with a big army. But Venkaṭa defeated him completely, and compelled him to take refuge in the town of Bāṇāvāra. Venkaṭa then returned to his capital. He defeated his enemies in places like Dānivāsa and Kumbhase (Kumsi?), and, having rooted them out, constructed fortresses like Hibbejāgara in their territory. After defeating some small chiefs and constructing the four kinds of fortresses in their territory, he attacked Bhairā Dēvi,§ the valiant lady who ruled the Tuḷu country. He captured her as a prisoner and annexed her territory to his own. After this he attacked Śankaranārāyaṇa Bhaṭṭa, the Brahman

* Venkaṭappa Nāyaka's inscriptions range from 1606 to 1629, Ep. Carn., Vol. VIII, p. 15.

† This may refer to one of the Hanumas mentioned in Hl. 34, Ep. Carn., Vol. VII. They were chiefs of Santē Beṇṇūr and belonged to the Pīvala family.

‡ A detailed account of this war is given in *Ancient India*, pages 292-94. Majjhula Khan seems to have been one of the officers under Ranadulla Khan.

§ This Bhairā Dēvi was the ruler of Gerasoppe. She was the sister of King Sāḷuva Malla, and, marrying the Pāṇḍya king, gave birth to Dēva Rāya. An inscription of hers is noticed in the Mysore Archæological Report for 1916, page 69, paragraph 120.

governor of Vēṇupura (Bidrūr?), and after capturing him in battle put him to disgrace, but spared his life since he was a Brahman. When the fort called Kauravadurga became the refuge of hostile people he defeated them completely and occupied it. He renewed and strengthened its fortifications, and renamed it Bhuvanadurga.

Within the citadel of the new fort he constructed the temples of the gods Śikharēśvara, Viśvēśvara, Lakshmīnārāyaṇa and Mailāra. Outside the citadel he constructed the temples of the gods Virūpāksha, Viṭṭhala, Narasimha, Vṛshēndra (Nandi), Vīrabhadra, Gurunātha and Kālīkā, and erected dwelling-places throughout the place. At * Sringapura (Śrīngēri) he constructed a new Maṭha for the Svāmi, and founded an Agrahāra (Brahman settlement) there. He also had a big Maṭha constructed for the use of the Bhūrudras (the Śaiva priests of the Vīraśaiva or Basava persuasion). Venkaṭappa Nāyaka also constructed afresh the town of Anantaśivapura with its inward compound wall, and, constructing the temples of the gods Tāṇḍavēśvara and Ranganātha, endowed them with large estates for the permanent performance of worship therein. He also constructed there a Maṭha (called Champakasaras † for the use of Bhūrudras (Basava's followers). In the district of Ikkēri he constructed the new town Sadāśivasāgara provided with a grand palace for residence, and another for jalakrīḍa (playing in water).

Venkaṭappa Nāyaka also founded a new Agrahāra called Viśvanāthapura on the banks of the river Varadā and presented it to scholars. He also had many sacrifices like Vajapēya performed. He founded an Agrahāra called Virāmbāpura after his mother, and another called Abhinavavīrāmbāpura after his wife, and presented both of them to scholars. He also increased the worship of the deities Ādiśakti, Mahēśa (Śiva), Mūkāmbā, Subrahmanya and Śankaranārāyaṇa by means of large endowments. He also had by his patronage literary works written by scholars on Kāvya (poetry), Nāṭaka (drama), Dharma Śāstra (Law) and other subjects.‡

* The copper-plate recording the grant of this mutt has been noted in paragraph 111, page 65, of the Mysore Archæological Report for 1916.

† An inscription granting certain transit dues for the mutt of the Champakasadasī-Mahattu at Anandapura (now Anantapura) is noted in Ep. Carn., Vol. VIII, page 15 and Sa. 123.

‡ The Triennial Catalogue of Manuscripts, Government Oriental Manuscripts Library, Madras, R. No. 1879, p. 2623, notes a commentary in Sanskrit of the Siva Gītā portion of the Padmapurāṇa by this Venkaṭappa Nāyaka. The colophon of the work is herewith given.

इति श्रीमद्विशुद्धद्वैतसिद्धान्तप्रतिष्ठापनैकधुरन्धरश्रीकेलिवेङ्कटाद्रिनायक विरचितायां
शिवगीताटीकायां षोडशोऽध्यायः ॥

Thus having got the seven sorts of Santāna (like the construction of a tank, etc.), possessing the eight sorts of wealth (Aiśvarya), ruling over a kingdom possessed of all the seven constituents (Saptāṅga), he became old not only by age but also by religious merit (Dharma), wealth (Artha), fame (Kīrti) and prosperity (Lakshmī).

He installed his grandson Virabhadra Nāyaka as his successor and taught him all the subjects that ought to be studied by kings. Virabhadra entrusted the whole management of the kingdom to Śivappa Nāyaka, his grand-uncle and the elder of the two sons, Śivappa and Venkaṭappa, of Chikkasankanna Nāyaka.

Taranga XXVII.—After Venkaṭappa Nāyaka left the kingdom in the hands of Virabhadra, Virabhadra ruled it with the assistance of his able uncles Śivappa and Venkaṭappa, and was enjoying all the pleasures becoming a king. After Virabhadra had ruled the kingdom for a long time, he was opposed by his cousins or enemies (dāyādas) whom he defeated completely. Then the Governor of Basavāpaṭṭana, Hanuma Nāyaka of the Pūvala family, marched as far as Ikkēri with a Muhammadan (yavana) army, and returned after fighting with Virabhadra. But Virabhadra collected his own army and with it marched against the enemy's capital and captured it after defeating Hanuma completely.

Virabhadra was very sorry for not having a son, and, getting disgusted with the pleasures of the kingdom, called his two uncles before him, and, asking them to rule the kingdom in his stead, said that he would retire from the kingdom. When they remonstrated, he expostulated on the vanity of human happiness, and, giving the kingdom over to Śivappa,* had his coronation performed with due ceremony.

Kallōla VII, Taranga VI.—After Śivappa Nāyaka ruled the kingdom for some years delighted with the society of poets and scholars, he had a son whom he named Bhadra. He celebrated all the festivities associated with the birth of the son with due éclat.

Kallōla VII, Taranga XIV.—Śivappa Nāyaka ruled the whole kingdom assisted by his younger brother Venkaṭappa with great valour and liberality. Once Śivappa consulted with his younger brother about their duty to destroy the evil doers in the world. He

* The Chikkadēvarāyavamsāvalī says that Basava murdered the previous incumbent and usurped the gadi. If the statement of the Chikkadēvarājavijayam is correct, it should have been this Virabhadra Nāyaka that was murdered.

narrated how the capital of their emperor Vēlāpura (Vellore) had been occupied by his enemies, and how the emperor was wandering without a home. He proposed, therefore, that they should help the emperor get back his capital. When Venkaṭappa heard the proposal he entirely fell in with it and said that it was their imperative duty to help the emperor. Leaving his younger brother at the capital Śivappa marched with an army against Vellore. There he laid his camp outside the fort, and, constructing his own defences all round it as laid down in the Śāstras, began to blockade it. By this means he was able to take the fort of Vēlāpura (Vellore) and capture his enemy within it.

When the emperor Śrīranga Rāya heard of the news he came to Vellore to see Śivappa Nāyaka and felt very pleased when he met him. The emperor presented him with many titles like Rāmabāṇa, Paravāraṇavāraṇa. He also gave him a very costly ear ornament made of saphire, a very costly pearl, the emblems of the conch (Śankha) and the discus (Chakra), the umbrella called Jagajhampha, and also presented him with the head of his enemy. The emperor as well as Śivappa Nāyaka became very famous after this, the one for having got back his lost fortress and the other for having conquered it for the emperor. After this Śivappa defeated some feudatories of the emperor who were still recalcitrant and after handing over their territory to the emperor returned to his capital.

When he returned to his capital he founded an agrahāra called Śivarājapura and presented it to scholarly Brahmans. He also had several sacrifices like the Vajapeya performed in his name. He constructed many new forts in the province of Kēraḷa (Malabar), and there had many temples, wells and tanks restored. He made large endowments to many Śiva temples like those at Kēdāra, Benares (Kāśi), Śivagangā, Śrīsailam, Gōkarṇam and Rāmēśvaram. Śivappa presented a golden crown to the God Viśvēśa of Benares. He also made the various kinds of gifts (dānas) as laid down in the Śāstras. He then entrusted his two sons Bhadrappa Nāyaka and Somaśekhara Nāyaka to be educated by his brother Venkaṭappa Nāyaka, to whom he taught the science of yoga.

Taranga XV.—After Śivappa Nāyaka died (became absorbed in Śivayōga), Venkaṭappa ruled the whole kingdom along with his two nephews.

Kallōla VIII, Taranga I.—Venkaṭappa ruled the kingdom for a long period ably and justly, and anointed his nephew Bhadrappa Nāyaka as his successor and taught him all that was essential to

royalty. Bhadrappa Nāyaka ruled the kingdom with ability after Venkaṭa.

Taranga II.—When Bhadrappa Nāyaka had ruled for a considerable period, one of the subordinate chiefs (Sāmantas) on the east wanted to encroach upon his kingdom and attacked some fortresses on the frontier. He sent his army against them and defeating them in battle drove them away. Thinking that a king ought not to be contented like a Brahman, Bhadrappa wanted to capture the territories of his enemies. He marched against the ruler of Śīrya (Śīrā) and after driving him from his place, captured his fortress. When another chief to the north of his territory evinced a hostile attitude towards him he annexed his territory and restored it once more to him, when he sought refuge with the victor.

* One of Bhadra's enemies whose territory he annexed sought the assistance of the Muhammadan (Mleccha) ruler of Vijayāpura (Bijapur). When the Sultan of Bijapur invaded his territory, Bhadra thought that he could not conquer him and so wisely concluded peace with him and returned to his capital.

Bhadra performed the gift called Hiranyagarbha at Tirtharājapura (Tirthahalli). At the town of Rāmachandrapura on the banks of the river Śarāvati he had himself weighed against gold (tulāpurusha) and distributed the gold. He founded the three agrahāras Śivarājapura, Venkaṭāpura and Bhadrarājapura, so called after his uncle, his father and himself respectively. He also made extensive endowments to, and increased the worship of, Krishna worshipped at Uḍupa (Uḍipi), Guha or Subrahmaṇya at Subrahmaṇya, Śankaraṇārāyaṇa at Koṭīśvara and his own favourite goddess Mūkāmbā. Bhadrappa Nāyaka also constructed many monasteries for the use of the Bhūrudras (the followers of the Basava sect) and endowed them with lands. After ruling the kingdom thus meritoriously for a long time he nominated his younger brother Somaśekhara Nāyaka to succeed him and taught him the science of archery.

Taranga V.—Somaśekhara Nāyaka ruled the kingdom according to the Nītiśāstra and the people were very happy under him. When he was opposed by a number of enemies he killed some of them, destroyed the power of some and concluded peace with the others when they sought his refuge. At his capital he constructed a

* This may refer to one of the Hanumas of Santē Beṇṇūr or Channaya of Nāga-maṅgaḷa who, according to the Chikkadēvarāyavamsāvalī, brought on the Bijapur invasion against Bhadra.

spacious monastery for the use of the Bhūrudras, and another for the viraktas (anchorites) among the Lingāyats. Before the latter he constructed a big tank filled with sweet water throughout the year. Around the tank he made a beautiful garden.

Sōmaśekhara Nāyaka did not marry for a considerable period because he could not get a bride of high pedigree with the required accomplishments. Later he found that a lady Chennāmbā by name had all the necessary qualifications and married her. Chennāmbā is said to have been an incarnation of the goddess Mūkāmbā. Sōmaśekhara told Chennāmbā how in former times Mūkāmbā had taken several shapes and destroyed the demons (Rākshasas). He said that in the Kali age the Rākshasas had taken the shape of the Muhammadans and that they would be able to destroy them by worshipping the goddess. He told her how the people of all countries had flocked to their territory for safety and asked her to destroy the Muhammadans and protect all the refugees.

Taranga VII.—Sōmaśekhara Nāyaka and Chennāmbā had a son who was named Basava. Directing his wife to rule the kingdom properly till Basava should come of age, Sōmaśekhara died. Chennāmbā continued to rule the kingdom according to the advice of her husband.

Taranga VIII.—Chennāmbā ruled the kingdom possessed of the seven constituents (Angas) according to the Nītiśāstra. She educated her son Basava, making him proficient in all the sciences (vidyas), and got his marriage performed with due ceremony. When some of her subordinate governors showed hostility she sent her generals against them and forced them to run away. After this she captured many elephants and horses belonging to their army, and resumed some of their important titles. When the Mlēccha (Muhammadan) ruler Avarangasāba (Aurangzeb) made war on Rāma Rāja who had the title Chatrādhīpati, after conquering all the fifty-two countries, and wanted to capture his kingdom after defeating him, Rāma Rāja fled from his kingdom. Wandering hither and thither, he ultimately took refuge in the kingdom of Chennāmbā.

On learning this Chennāmbā, reflecting that even great people are subject to adversity at times, received Rāma Rāja with kindness, and made him presents of valuable clothes and jewels. The Muhammadan general who was coming in pursuit of the fugitive prince was defeated by her army and driven back. The whole country from the Himalayas to the Śetu praised the heroism of

Chennāmbā on hearing of the defeat of Aurangazeb's army by her troops. She captured many elephants, horses and jewels from the enemies, and ruled the country without a rival. When after this some of her own feudatory chiefs (Sāmantas) evinced hostility she reduced them to subjection. She gave extensive lands to the goddess Mūkāmbā and founded an Agrahara called Chennāmbā-pura after herself.

The work ends with a long colophon detailing the achievements of the author Basava. He says he was proficient in the science of Śivādvaita, and that he got his scholarship by the worship of the God Paramēśvara who is accompanied by Chidambara Śakti. The work itself is said to incorporate the essence of the various sciences and arts (vidyās) that are comprised in the Vēdas and the Āgamas (tānttras).

After the colophon the author says that the prosperity of his kingdom was increased by the kindness of the god Virabhadra. He says that he ruled over the provinces of Gōrāshtra (Goa), Tuḷu (Taulava), Malayāla (Kēraḷa), Mallarāshtra and Traigarta. He had the titles of Parayaḍavamurāri and Kōṭikolāhala, had the distinction of the double sword (Asiyugaḷa), the title of the destroyer of the enemies' Saptāṅga and the banner of the yellow cloth. He was born in the family of Chaudappa Nāyaka. He also uses the title of Rājādhirāja.

In the last verse of the work he says that the work was completed on Friday, the full moon day of the month Nabhasya (Āśvayuja) in the cyclic year Sarvadhārin, corresponding to the Śalivāhana Śaka year counted by the moon (1), fire (3), the seasons (6) and the earth (1) or Ś. 1631 or A.D. 1709-10.

Kallōla VI, Taranga XIII.

एवं वेङ्कटभूपालचरित्रं परमारभे ।
 अथ वेङ्कटभूपालः कामशास्त्रोक्तवर्त्मना ॥
 भार्यया सार्धमुद्यानसौख्यं समधिकं भजन् ।
 राज्यं सुविलसन्नीतिप्राज्यं रक्षन्नवर्तत ॥
 तस्मादजायत सुतो नाम्ना भद्रप्पनायकः ।
 उदूढदीधितिः क्षीरवाराशेरिव कौस्तुभः ॥
 तस्य बाल्ये वीरभद्रप्रसादप्राप्तसंभवः ।
 तन्नामा तनुजो जज्ञे श्रिया तत्समतां गतः ॥

तं वीरभद्रनामानं पिता भद्रप्पनायकः ।
 स्वतनूजं वेङ्कटप्पनायकस्य वशं व्यधात् ॥
 ततो विषयवैराग्यवशाद्भद्रप्पनायकः ।
 जानन्ननेहसाऽल्पेन परमाश्रममाश्रयत् ॥
 अनन्तरं वेङ्कटप्पनायकः पुत्रसूनुना ।
 वीरभद्राभिधानेन साकं सुखमवर्तत ॥
 ततः कतिपयानेवमतिनीय स वासरान् ।
 होलेहोनूरुनामाङ्के प्राकारेऽस्मिन्निषेदुषि ॥
 सहायमधिकं लब्ध्वा मेच्छानां विपुलं बलम् ।
 आगत्य चावृणोद्दृष्टः सालं हनुमनामकः ॥
 तदेकाकी वेङ्कटप्पनायको हयमुत्तमम् ।
 आगत्य निर्गतः सालाद्वहिर्देशमवाप्य च ॥
 सङ्गृह्य कियतीं सेनां पुनर्गत्वा च साहसी ।
 तं हत्वा पूरयामास वरणाक्रमणं ततः ॥
 तत्सहायागतं मेच्छं नाम्ना मञ्जुलवानकम् ।
 योधयित्वा चिरं तस्यापसर्पणमकारयत् ॥
 हानगळ्ळुस्थले कीर्त्ये जयस्थंभं चखान च ।
 हनुमस्य ततो ज्येष्ठः सन्धित्सुरमुना सह ।
 लकुहळ्ळिगाजनूरुशीमोगेनामभिः श्रुतान् ॥
 प्राकारानुपदं कृत्वा शरणं तं समाश्रयत् ।
 शरणागतमत्यर्थं मानयित्वा सहासुना ॥
 पारे तु तुङ्गभद्रायाः परस्मिन्निशबिरेऽवसत् ।
 तस्यानुजोऽग्रजं दृष्ट्वा तं वैरिशरणागतम् ॥
 अभ्याययौ योधयितुं बलेन महता सह ।
 ततश्चायं नृपो जित्वा दूरमद्रावयच्च तम् ॥
 विद्वतः प्राविशत्पश्चात् बाणावरपुरान्तरम् ।
 ततोऽयं स्वपुरं प्राप्य राजा सुखमवर्तत ॥

ततः परं दानिवासकुम्भसेप्रमुखस्थले ।
 स्थितान्क्षुद्ररिपून्सर्वानुन्मूल्य तदनन्तरम् ॥
हिब्बेजागरमुख्येषु तेषां स्थानेषु सर्वतः ।
 कारयामास दुर्गाणि दुष्प्रधर्षाणि विद्विषाम् ॥
 सन्मण्डलीकसामन्तराजनामाङ्कितान् रिपून् ।
 गलिताहंकृतीन्कृत्वा तेषां स्थानेषु भूयसा ॥
 चतुर्विधानि मार्गाणि दुष्प्रधर्षाण्यकल्पयत् ।
 ततस्तौलवराज्यस्य शासित्रीं बहुविक्रमाम् ॥
 उपस्रुतप्रजां स्वैरं भैरादेवीं पराभवन् ।
 बन्दीचकार तां तस्या राज्यमप्याक्रमीत्समम् ॥
 ततःपरं कतिपयदिनेभ्यस्स महीपतिः ।
भट्टं वेणुपुरस्थं शङ्करनारायणाभिधम् ॥
 सीमान्तस्थायिनां स्वैरमुपद्रवविधायिनम् ।
 तं ब्राह्मणं तथा निन्ये भङ्गं वधविनाकृतम् ॥
 विप्राणामुचितो दण्डो यत्पुनर्मानस्वण्डनम् ।
 इति नीतिमुपाश्रित्य गर्वनिर्वापणं व्यधात् ॥
 यथाभिलाषेतैर्भोग्यभोज्यैस्तं प्रत्यपालयत् ।
 जातु कौरवदुर्गाख्ये दुर्गदुष्टैरधिष्ठिते ॥
 तां निगृह्याथ तद्दुर्गं बलिष्ठं विरचय्य च ।
 ततोभुवनदुर्गाख्यां दुर्गस्यास्थप्रदाय च ॥
 तस्योपरिष्ठाच्छिखरेश्वरविश्वेश्वराभिधौ ।
 लक्ष्मीनारायणं चैव मैलारमपि संज्ञया ॥
 दुर्गाद्बहिर्विरूपाक्षविट्टलौ नरसिंहकम् ।
 वृषेन्द्रं वीरभद्रं च शुरुनाथं च कालिकाम् ॥
 संस्थाप्य कारयामास भवनानि समन्ततः ।
 तत्र शृङ्गपुराधीशस्वामिनां मठमातनोत् ॥
 अग्रहारं च तत्रैव ब्राह्मणानामकल्पयत् ।
 मूरुद्रास्पदमत्यर्थं महान्तं मठमातनोत् ॥

तेषामनितरापेक्षां भुवं भूयो वितीर्णवान् ।
 अनन्तरं चाचसार्वभौमसंस्थानमागते ॥
अनन्तशिवपुर्याख्ये स्थले चानन्दनामके ।
 पुरं निर्माप्य तस्यान्तःप्राकारं निरमापयत् ॥
 तस्यान्तस्ताण्डवेशाख्यमालयेस्थापयच्छिवम् ।
 तथैव रङ्गनाथाख्यदेवस्याप्यालयं नवम् ॥
 निर्माप्य तस्य पूजार्थं क्षेत्रं भूरि विस्तृष्टवान् ।
 तत्र निश्चेयसार्थं च भूरुद्राणां महात्मनाम् ॥
 सन्मठं चम्पकसरोनामकं पर्यकल्पयत् ।
 इकेरिनाम्नि देशे च स सदाशिवसागरम् ॥
 निर्माप्य नगरं तत्र राजगेहं विधाय च ।
 मनोहरं जलकीडाप्रासादं चाप्यकारयत् ॥
वरदातटिनीतीरे विश्वनाथपुराह्वयम् ।
 अग्रहारं च विद्वद्भ्यः कारयामास सादरम् ॥
 वाजपेयादिकान्भूरि कारयन्नपि च क्रतून् ।
 स्वमातृनाम्ना वीराम्बापुरमित्यतिविस्तृतम् ॥
 बधूनाम्नाप्यभिनववीराम्बापुरनामकम् ।
 अग्रहारद्वयं कृत्वा विद्वद्भ्यो व्यतरद्वरम् ॥
 आदिशक्तेर्भहेशस्य मूकाम्बाया विशेषतः ।
 सुब्रह्मण्यस्य तद्वच्छङ्करनारायणेशितुः ॥
 देवानामेतदादीनानुपचारक्रिया अपि ।
 वर्धयामास तादर्थ्यात् क्षेत्राणि व्यतरत्तथा ॥
 कृतीश्च कारयामास विद्वत्कृतचमत्कृतीः ।
 काव्ये च नाटके धर्मशास्त्रादौ च महतराः ॥
 एवं तटाकमुख्यं च प्राप्य सन्तानसप्तकम् ।
 अष्टैश्वर्ययुतो रक्षन् सप्ताङ्गं राज्यमोजसा ॥
 धर्मार्थकीर्तिलक्ष्मीभिरिवासौ वयसापि च ।
 वृद्धत्वं प्राप्तवान् पौत्रं वीराम्बपुत्रनायकम् ॥

अयोजद्राज्यलक्ष्म्या जरयाश्लिष्टविग्रहः ।
 तस्मै राज्योपभोगांश्च सप्रपञ्चमुपादिशत् ॥
 पितृव्यचिह्नसंकण्णनायकस्य तु पौत्रयोः ।
शिवप्पवेङ्कटप्पाख्यां जुषानायकयोर्द्वयोः ॥
 शिवप्पनायकायात्र सर्वनिर्वहणोद्यमम् ।
 उपादिशद्दीरभद्रनायको राज्यशासनम् ।

Taranga XXVII.

बहुधासुभवेत्युक्ता वेङ्कटक्षितिपालकः ।
 पौत्रं राज्येऽभिषिच्य्यापि वीरभद्राख्यनायकम् ॥
 ततः स्वयं च विरतः शिवयोगपरो भवेत् ।
 अनन्तरं वीरभद्रनामधेयोऽथ भूपतिः ॥
 विधानमनतिक्रम्य संसेवितरसायनः ।
 दृढगात्रो महीपालयोग्यान्योगान् समाश्रयन् ॥
 अवन्नवनिमार्द्याभ्यां पितृव्याभ्यां समं व्यधात् ।
 शिववेङ्कटभूपाभ्यां वीरभद्रमहीपतिः ॥
 बहुकालमवत्यस्मिन् साकं ताभ्यां वसुन्धराम् ।
 दायादाः प्रबलैस्सार्धं आजगमुर्योद्धुमुद्यताः ॥
 तानुद्धतानयं युद्धे विद्विषस्समुपागतान् ।
 धार्तराष्ट्रकशेषेण भीमसेन इवावधीत् ॥
 जातु व्याधे तु बसवापट्टणारूपुराधिपे ।
 नृपे पूवलवंशस्थे दृष्टे हनुमनामके ॥
 आदाय यावर्नीं सेनामिक्केरिनगरावधि ।
 आगत्य योधयित्वा तु प्रयाते स्वपुरीं प्रति ॥
 तदा निजबलैस्सार्धं वीरभद्रमहीपतिः ।
 ततःपरं तुवसवापट्टणारूपं निरुध्य च ॥
 तत्प्राकारं समाक्रम्य सद्ध(?)एवं समं बलैः ।
 हनुमन्नामकं तं च निर्जित्य निजतेजसा ॥

तद्वाज्यलक्ष्मीं तत्काले परिणीय ततःपरम् ।
 सप्ताङ्गं यौतकमिव ततोऽगृह्णन्महीपतिः ॥
 ततोऽभीष्टितदायिन्याश्रितनन्दनसम्पदः ।
 सन्तानवल्यानापश्यदक्षितं तनुजाङ्कुरम् ॥
 एवं सन्तनयामास तदानीं मानसे नृपः ।
 किं राज्येन विधातव्यं किं बलेन महीयसा ॥
 किं भोगैरखिलैर्बह्वैः फलं पुत्रं विना नृणाम् ।
 नयनानन्दनो नैव नन्दनोऽस्माभिरीक्षितः ॥
 अदर्शितात्मबाधं नो जन्म शास्त्रमिवाफलम् ।
 वत्ससादेन लभ्यन्ते नृणामिष्टानि तं शिवम् ॥
 उपास्य नश्वरं मुक्तां शाश्वतं फलमश्रुमः ।
 इत्यालोच्य निजं राज्यं निधित्सुः स्वपितृव्ययोः ॥
 आहूय तौ शिवक्षमापवेङ्कटक्षोणिपालकौ ।
 युवां पितृव्यौ शृणुतं युवरोरुचितां महीम् ॥
 युवां पालयतं नीत्येत्युदीरयति तावुभौ ।
 अवोचतं भवानेव पालयत्ववनीमिमाम् ॥
 इत्युदीरितमाकर्ण्य ताभ्यां प्रत्युत्तरं ददौ ।
 आयुस्तरङ्गचपलं श्रीश्च सौदामिनी चला ॥
 यौवनं त्रिदिनं नृणां कुतस्तस्मै स्थिरत्वधीः ।
 कुलाचला इव जनाः किं स्थिरत्वमुपागताः ॥

* * * *

इति निश्चित्य स परंपरया समुपागते ।
 सिंहासने सभासङ्ग्रहशेषैः परिवारिते ॥
 आस्थानमण्डपे रम्ये सभालक्षणलक्षिते ।
 धार्मिकैरपि नीतिज्ञैः क्रियानिर्वहणक्षमैः ॥
 सुधर्माख्यामपि स्वस्मिन् समर्पयति योगतः ।
 ध्रुवमारोपयामास प्रेम्णा स शिवभूपतिम् ॥

Kallōla VII, Taranga VI.

काव्यादीनां श्रुतिसुधावर्षकृद्भिर्वचोभरैः ।
 आनन्दितान्तःकरणः सिंहासनवरे वसन् ॥
 शशास धरणीं कृत्स्नां शिवनामा महीपतिः ।
 एवं कतिपयेष्वस्य प्रयातेषु दिनेष्वभूत् ॥
 शिवस्य जगतीभर्तुः कुमारो भद्रनामकः ।
 तत्तत्कालोचितैस्तैस्तरुत्सवैस्तनुजस्य सः ॥
 आवर्तत महीपालो लब्ध्वानन्दपरम्पराम् ॥

Kallōla VII, Taranga XIV.

अनन्तरं तु चरितं शिवभूपस्य वर्ण्यते ।
 वेङ्कटाख्येन सहितः शिवभूपः कनीयसा ॥
 अभूदनन्यसामान्यविक्रमौदार्यसंयुतः ।
 यथारुणेन घर्माशुर्भुवनानि प्रकाशयेत् ॥
 तथा कनीयसा साकमरक्षत् क्षितिमण्डलम् ।
 अवन्नेवं महीं जातु भ्रात्रा साकमाचिन्तयत् ॥
 दुष्टानां निग्रहोऽवश्यं करणीयो महीभृता ।
 इयं नीतिस्सर्वसिद्धा साम्प्रतं साप्युपस्थिता ॥
 वेलापुरान्तःप्राकारमध्यवर्ती सुदुर्मदः ।
 सार्वभौमप्रतीपत्वमुपेत्य विचरत्यसौ ॥
 आक्रामदपि तत्स्थानं निगृह्णाम्यद्य तद्विषुम् ।
 सार्वभौमाय तत्स्थानं स्वीयं प्रत्यर्पयाम्यहम् ॥
 इति वाचं जायसस्तु श्रुत्वा सोऽपीत्थमब्रवीत् ।
 भ्रातः प्रभ्रष्टराज्याय स्थानप्रत्यर्पणं वरम् ॥
 यशस्करं नृपाणां तु किमन्यत्तादृशं भवेत् ।
 तस्मादवश्यकर्तव्यमिदमित्यमुनेरितः ॥
 निधाय राज्यरक्षायै कनीयांसं विचक्षणः ।
 तदाक्रमणमाकाङ्क्षन्त्ययौ वेलापुरीं प्रति ।
 ततो वेलापुरीं गत्वा चतुरङ्गबलान्वितः ।
 प्राकाराच्च बहिस्तस्माच्छिविरं प्रत्यकल्पयत् ॥

कोटाचक्रविधानैर्विज्ञाय च बलावलम् ।
 समन्ततश्च प्राकारं रुरोध सहसा बलैः ॥
 दुर्गस्थो दुर्गमश्शत्रुरसाध्यो येन सिध्यति ॥

* * * *

शास्त्रलोकागतैरेवमुपायैश्शिवभूपतिः ।
 वेलापुराख्यं प्राकारं सहसा स्वयमग्रहीत् ॥
 ततोऽग्रहीत्करेणैव रिपुं तन्मध्यवर्तिनम् ।
 श्रीरङ्गसार्वभौमस्तं श्रुत्वोदन्तं प्रहर्षितः ॥
 वेलापुरं समायानः शिवभूपदिदृक्षया ।
 ततस्समागतस्तेन प्राप्य तद्दर्शनोत्सवम् ॥
 सन्तोषितः पराक्रान्तः स्थानप्रत्यर्पणाद्बहु ।
 आदिशद्विरुदान्यस्मै सार्वभौमा महीभृते ॥
रामबाणाभिधानं च वारणं परवारणम् ।
 अमूल्यमिन्द्रनीलस्य कर्णाभरणमेव च ॥
 मुक्ताफलमनर्थं च विरुदे शंखचक्रके ।
 जगझंपाभिधं छत्रं शात्रवं चापि मस्तकम् ॥
 एवमादीनि विरुदान्यर्पयित्वांशुकादिभिः ।
 बहुधा मानयामास शिवभूपं महीपतिः ॥
 कीर्त्या शिवमहीपालः स्थानप्रत्यर्पणोत्थया ।
 सार्वभौमः पराक्रान्तनिजस्थानासिकस्तथा ॥
 तौ च स्वस्वेप्सितावाप्त्या तदाभूतां प्रहर्षितौ ।
 तत्र स्थितांश्च सामन्तान् सार्वभौमविरोधिनाः ॥
 विजित्य कांश्चन नृपो दुष्प्रघर्षपराक्रमः ।
 विजयी स्वपुरं गन्तुं प्रातिष्ठत महीपतिः ॥
 ततस्स्वपुरमासाद्य चिरं सुखमवर्तत ।
 तुङ्गभद्रानदीतीरे शिवराजपुराह्वयम् ॥
 पर्याप्तक्षेत्रफलकमग्रहारमकल्पयत् ।
 द्विजानतोषयद्वृत्तिमर्यादाभिश्च वृत्तिभिः ॥

यज्ञाद्भवति पर्जन्यः पर्जन्यादन्नसम्भवः ।
 इति शास्त्रादरचयद्वाजपेयादिकान्कृतून् ॥
 अनन्तरं केरलेषु भूरिदुर्गाण्यकल्पयत् ।
 जीर्णान् कूपतटाकांश्च नष्टान् देवालयानपि ॥
 उद्धारपरिमितान् स्वयशःकेतुना सह ।
 केदारं भद्रपादं च कार्शीं चैव त्रियम्बकम् ॥
 वैयाघ्रपादं साम्बाख्यं पुष्करं स्थाणुसंज्ञकम् ।
 शिवगङ्गागुहारप्यरुद्रकोटिहरालयम् ॥
 श्रीशैलं चैव गोकर्णपुण्यारण्याद्रिसंस्थितम् ।
 रामेश्वरमिति ख्यातं सर्वपापप्रणाशनम् ॥
 विश्वेश्वरस्य सौवर्णाकिरीटादिसमर्पणम् ।
 कारयामास देवस्य प्रत्यादाय महेशितुः ॥

इति शास्त्रं समालोक्य शिवनामा महीपतिः ।
 नानाविधानि दानानि महेशप्रीतयेऽदिशत् ॥
 कनीयांसं ततः पुत्रं सोमशेखरनामकम् ।
 विद्याभ्यासे वैकटप्पनायकस्य वशं व्यधात् ॥
 तस्मै सहैव पुत्राभ्यां प्रार्पयद्वसुधामपि ।
 भद्रप्पनायकं चैव सोमशेखरनायकम् ॥
 एतौ च बालकं प्रेम्णा नियतं परिपालयन् ।
 नीत्या महीमिमां रक्षन् धर्मकीर्तिपराक्रमैः ॥
 प्रवर्तयाखिलान् धर्मान् नृपाणामुचितान्बहिः ।
 अन्तरङ्गे परं नित्यं शिवयोगपरो भव ॥
 इत्युदीर्य नृपस्तस्मै योगविद्यामुपादिशत् ॥

Taranga XV.

एवं वेङ्कटभूपाय योगविद्यां प्रदर्शयन् ।

स्वयं शिवमहीपालः शिवयोगपरोऽभवत् ॥

ततो वेङ्कटभूपालः शशास धरणीमिमाम् ।
सुताभ्यामर्थकामाभ्यामिव धर्मस्समाहितः ॥

Kallōla VIII, Taranga I.

शिवभूपात्समासाद्य क्षमां स्वसहजक्षमः ।
स्वयं शिवमहीपालप्रोक्तधर्मेण संचरन् ॥
एकपत्नीव्रतपरः प्रकृतीरनुरञ्जयन् ।
सत्यव्रतैकनिरतश्शिवाधिक्यं विभावयन् ॥
श्रीवेङ्कटमहीपालो रक्षति स्म क्षमामिमाम् ॥
अवन्नेवं बहोः कालादवनीं स्वाग्रजन्मनः ।
कुमारमग्रजन्मानं नाम्ना भद्रप्पनायकम् ॥
अभिषिक्तं पदे स्वस्य कारयामास दाक्षिणम् ।
उपादिशदयं तस्मै व्यवहारक्रमानपि ॥
राज्यभारं बहोः कालाद्ब्रह्मन् श्रान्त इवाधिकम् ।
मतिमान्निदधौ तस्मिन् सर्वधूर्वहणक्षमे ॥
ततः स्वयमभून्नित्यं शिवयोगैकतत्परः ।
ततो महीमहिपतिप्रतिमाने भुजे ब्रह्मन् ।
भद्रप्पनायको नित्यं भूमण्डलमपालयत् ॥

Taranga II.

एवमस्मिन्बहोः कालादवति क्षितिमण्डलम् ।
पूर्वस्यां दिशि सामन्ते राज्याक्रमणकांक्षिणि ।
सीमोपान्तस्थितान्दुर्गप्राकारान्प्रतिरुन्धते ।
सेनाप्रधानमुखतस्ताञ्जित्वायं निवर्तयेत् ॥
द्विजवन्नैव सन्तुष्येत् स्वतः प्राप्तेन भूपतिः ।
इति नीत्या शात्रवीयराज्याक्रमणकाङ्क्षया ॥
निर्गत्य षड्विधैस्साकं बलैराक्रम्य चाभितः ।
मस्मशून्यमुरवानेष प्राकारात्सहसाग्रहीत् ॥
ततश्शीर्यस्थितं चापि शीर्यतः परिकल्पयन् ।
ततश्चोत्तरसामन्ते कण्टकत्वमुपेयुषि ।
स्थानमाक्रम्य शरणं यातायास्मै यथापुरम् ॥

भ्रष्टराज्यायतत्स्थानमदिशत्कीर्तिवृद्धये ।
 स्वस्थानाक्रमणक्लेशप्रतीकारचिकीर्षया ॥
विजयाख्यपुरस्थायी मेच्छानामधिनायकः ।
 आनीतस्सहसा तेन साहाय्यकविधौ युधि ॥
 भद्रभूपो न चास्माभिर्विजेतुं शक्यते बली ।
 इत्यालोच्यामुना सन्धिं विधाय स्वपुरं ययौ ॥
 अनन्तरं भद्रमूपस्तीर्थराजपुरस्थले ॥
 दानं हिरण्यगर्भास्थिमकरोदीशितुष्टये ।
 ततश्शरावतीतीरे रामचन्द्रपुरस्थले ॥
तुलापुरुषदानं स सौवर्णं पर्यकल्पयत् ।
 पितृनाम्नाग्रहारं च शिवराजपुराह्वयम् ॥
 भुवं विसृज्य विपुलां विशेषेण व्यवर्धयत् ।
 पितृव्यनाम्नाप्यकरोत् वेङ्कटापुरनामकम् ॥
 स्वनाम्नाप्यकरोद्रम्यं भद्रराजपुराह्वयम् ।
उडुपक्षेत्रकृष्णस्य सुब्रह्मण्ये गुहस्य च ॥
कोटीश्वरेशितुः श्रीशंकरनारायणस्य च ।
इष्टदैवतमूकाम्बानाम्भ्याश्शक्त्या महेशितुः ॥
 देवानामेतदादीनामभिवर्धय च पूजनम् ।
 भूरुद्राणां मठान् कृत्वा तेभ्यः क्षेत्राणि चादिशत् ॥
 एवं धर्मेण वसुधां बहोः कालात्प्रपालयन् ।
 स्वानुजं प्रौढवयसं राज्यधूर्वहनक्षमम् ॥
सोमशेखरनामानं मनसा संप्रधारयन् ।
 सविशेषं धनुर्विद्यामुपदिश्य सविस्तरम् ॥
 तस्मिन् राज्यं निचिक्षेप दक्षे भद्रमहीपतिः ॥

Taranga V.

अनीतिसंकुलं राज्यं सोमशेखरनायके ।
 शासत्यनीतिरल्पापि न क्वचित्पर्यदृश्यत ॥

व्यञ्जयन्विषमेपुत्वं कामिनीष्वपि शत्रुषु ।
 विग्रहेण स्वकीयेन प्रदिशत्यतिरिक्ताताम् ॥
 अस्मिन्कतिपयं कालं परिपालयति क्षितिम् ।
 एनं प्रकोप्य सीमान्नप्राकारावरणानृपः ॥
 सामन्तो हरिणस्सिंहमिव तस्याभजत्फलम् ।
 पुनः क्षुद्रनृपान्कांश्चित् गलिताहंकृतीन्व्यधात् ॥
 कांश्चिच्च शरणायातान् तत्तस्थानेष्ववर्तयत् ।
 पुरोपान्ते मठं रम्यं मूरुद्राणां महात्मनाम् ॥
 अनुग्रहं प्राप्तुकामो महान्तं निरमापयत् ।
 पुरोपान्ते तथान्यत्र विरक्तानां मठं दृढम् ॥
 लिङ्गाङ्गसज्जिनां तुष्टैः कारयामास भक्तितः ।
 तटाकं तस्य पुरतो महान्तं पर्यकल्पयत् ॥
 मधुरेणाप्यशोष्येण जलेन परिपूरितम् ।
 तटाकं परितश्चैव वृक्षोद्यानमकल्पयत् ॥
 प्ररूढे यौवने स्वस्य विवाहकरणेच्छया ।
 सदृशीं रूपरेखायां गुणेष्वपि कुले तथा ॥
 स्त्रियमप्राप्य चोद्वाहे व्यलम्बन शिवो यथा ।
 मूकाम्बिकांशसम्भूतां चन्नाम्बाख्यां मनोहराम् ॥
 परिणीय विचिक्रीड तया रत्येव मन्मथः ॥
 मधुराङ्गविलासाढ्या कुन्तलश्रीविराजिता ।
 भूषिता सा द्वितीयेव राज्यश्रीर्हिद्यतामगात् ॥
 एवं तथा समं कालं कियन्तमतिवाहयन् ।
 चन्नाम्बाख्यां कदाचित्स्वां वधूं प्रत्येवमुक्तवान् ॥
 शृणु प्रिये पुरा देवान् परिभूय सुरारयः ।
 तत्स्थलानि समाक्रम्य तेषां बाधां वितेनिरे ॥
 तदा मूकाम्बिकादेवी निगृह्य दितिसम्भवान् ।
 देवानामभयं प्रादात् सर्वेषामिति विश्रुतम् ॥
 तदा कलियुगे दैत्यरूपैर्मूर्च्छैरुपद्रुतान् ।
 पुण्यस्थलात्समस्ताच्च धर्महासमवापितान् ॥

निर्गत्य सन्तस्सर्वेऽपि देशमस्माकमाश्रिताः ।
 सुखेनैवोपजीवेयुः पुण्यदेशधियस्सदा ॥
 अनन्तरं कियत्कालादेतद्देशमुपागतान् ।
 भ्रूच्छान्पराजितान्कृत्वा लोकानामभयं कुरु ॥
 सर्वदेवशिरोरत्नेऽचिन्त्यरूपे महेश्वरे ।
 भक्तिं सदापि कुर्वाणां भूतिं भूतिविवर्धिनीम् ॥

*

*

*

*

Taranga VII.

इत्यनेन प्रकारेण सोमशेखरभूपतिः ।
 अब्रवीच्चक्षमाम्बायै शिवपूजाविधिं ततः ॥
 अस्माकं च विधानेन कृत्वा पट्टाभिषेचनम् ।
 अयं कुमारो बसवप्पनायक इति श्रुतः ॥
 प्रगल्भतां भजेद्यावद्वाज्यभारविचारणे ।
 तावन्महीमवन्त्येनां प्रजानां कुरु पालनम् ॥
 इत्युदीर्य प्रियां राजा सोमशेखरनायकः ।
 स्वनामधेययोग्यं स प्राप्तः परशिवास्पदम् ॥
 अनन्तरं चक्षमाम्बाप्यष्टैश्वर्यसमन्विता ।
 प्राणप्रियसमादिष्टसदाचारैकवर्तिनी ॥
 अशिषत्सकलामुर्वीमुर्वीधरसुता यथा ॥

Taranga VIII.

सप्ताङ्गैस्सहिते राज्ये सर्वदैव च जाग्रति ।
 शिवधर्मानाचरन्ती राज्यं नीत्या चकार सा ॥
 अस्माकं सर्वविद्यासु कारयन्ती परिश्रमम् ।
 विवाहमङ्गलमपि सर्वैभवमकारयत् ॥
 कीर्त्या धर्मेण विक्रान्त्या रक्षन्त्या धरणीमिमां ।
 सर्वसन्नाहेषु ततः सामन्तेषु कदाचन ॥
 सीमोपान्तसमाक्रान्त्यै यतमानेषु दर्पितः ।
 सेनामुख्यान्सह बलैः प्रेषयित्वा बलाधिकान् ॥

निगृह्य तद्वलं सर्वं विरचय्य पलायितम् ।
 चलाद्रिसुभगान्नागानश्चान्विश्रातिशायिनः ॥
 नानाविधानि विरुदान्यतिमुख्यानि विद्विषाम् ।
 आचकर्ष निजोत्कर्षं ख्यापयन्ती दिगन्तरे ॥
 एवं क्षुद्रान्समुद्धृत्य सामन्तान्विनिगृह्णीती ।
 चकार शासनाधीनं सर्वं सामन्तमण्डलम् ॥
 ततश्च सर्वयवनसार्वभौमस्थितिं गते ।
 नृपश्रेष्ठान्द्विपञ्चाशत्संख्याकान्बलवत्तरान् ॥
 उन्मूलवैरितां प्राप्तं छत्राधिपतिशब्दितं ।
रामराजनृपं जित्वा गृहीतुमभिवाञ्छति ॥
 म्लेच्छेऽवरङ्गसात्राख्ये समयाते बलीयसि ।
 कालं प्रतीक्षमाणोऽथ निर्गत्य स सुभीक्ष्णतः ॥
 चरित्वा तत्रतत्रापि नृपो मार्गवशागतः ।
 समागतोऽभवद्देशमिमं तु सपरिच्छदः ॥
 स्वदेशं समुपायान्तं रामराजं विभाज्य सा ।
 महतामपि शूराणां बलिनां नीतिवेदिनाम् ॥
 पराभवस्तत्रतत्र पूर्वेषामपि दृश्यते ।

* * * *

तस्मादुपागतायास्मै सम्माननमिहोचितम् ।
 इत्यालोच्य निजैस्तार्धं मन्त्रयित्वा च मन्त्रिभिः ॥
 महार्घवस्त्रभूषाद्यैर्मानयामास मानितम् ।
 अनुधाव्य तमायान्तमुद्धृतं म्लेच्छनायकम् ॥
 वर्ण्यमानेनाब्धिनेव स्वबलेनानुधावितम् ।
 स्वाम्याज्ञाचण्डवातेन प्रेर्यमाणे—वेणिना ॥
 ज्वलन्तमधिकं भूयो महत्तमर्षवह्निना ।
 सेनाप्रधानमुखतः पराजयमवापयत् ॥
 तद्वलं चानयत्सर्वं यावनं शमनालयम् ।
 अमेयबलपूर्णस्य समस्तधरणीशितुः ॥
 यवनाधिपतेस्तैन्यं जेतुं कोऽप्यत्र न क्षमः ।
 एषा विजितवत्यासीत्सैन्यं तस्यापि च स्वयम् ॥

असाधारणविक्रान्तिरियमित्यखिलैस्स्तुता ।
 आसेतुहिमवत्पादं कीर्तीः प्राप सुनिर्मलाः ॥
 एनां वार्तामुपश्रुत्य यवनाधिपतेस्ततः ।
 सन्तुष्टान्नागतुरगवासोऽलङ्कारपूर्वकम् ॥
 सम्मानं प्राप्य धरणीमपालयदशात्रवाम् ।
 पुनः क्षुद्रांश्च सामन्तान् गळिताहंकृतीन्व्यधात् ॥
 ततो विशेषसेवार्थं मूकाम्बायास्वभक्तितः ।
 भूमिं वितीर्य पर्याप्तां स्वनामपरिचिह्निताम् ॥
 अग्रहारं च चन्नाम्बापुरमित्यतिविश्रुतम् ।
 निर्माप्य क्षितिदेवानां सद्गुत्तीः परिकल्प्य च ॥

Colophon.

इति श्रीमदनाद्यनन्तसकलतत्त्वोत्तीर्णषडध्वोपादानविन्दुकारणाचिदम्बरशक्ति-
 समन्वितपरमेश्वरप्रसादासादितशिवोद्वैतविद्याविशारदश्रीमत्केळदीवसवराजेन्द्रविर-
 चितवेदागमान्तर्गतविविधविद्यातन्त्रसारभूतशिवतत्त्वरत्नाकरे— कल्लोले — तरङ्गः ॥

End.

श्रीवीरभद्रकरुणासमुपार्जितश्रीसाम्राज्यवैभवपराक्रमकीर्तिभाजा ।
 गोरामृतौलवसकेरळमल्लराष्ट्रैर्गतदेशपरिपालनदक्षिणेन ॥
 परयडवमुरारीकोटिकोलाहलेन प्रविशवितविशुद्धाद्वैतसिद्धान्तभूम्ना ।
 असियुगळभृतांचद्वैरिसप्ताङ्गलक्ष्मीहरहरितपटोद्यत्केतनश्रीयुतेन ॥
 चौडप्पनायकसमुन्मिषितान्ववायदुग्धाब्धिदृष्टिकरकैरवबान्धवेन ।
 एकाङ्गवीररणरङ्गविहारधीरदोनेजपश्रिमसरस्वदधीश्वरेण ॥
 स्वाभीष्टदायिकेळदीस्थिरवीरभद्रमुद्रावलेन परिपालयता धरित्री ।
 राजाधिराजकेळदीवसवक्षितीन्द्ररत्नेन संविरचितेतिहृतिः प्रपूर्णा ॥
 श्रीमत्युन्नतशालिवाहनशके चन्द्राग्न्युत्तुक्षमामिते
 वर्षे विश्रुतसर्वधारिणि तथा मासे नभस्याह्वये ।
 वारे निर्जरैरिणामपि गुरोः श्रीपौर्णमासीदिने
 ग्रन्थोऽयं परिपूर्णतामवहत् प्रख्यातसारार्थयुक् ॥

INDEX.

A

- Abba, Dāmarla, Grandfather of Dāmarla Vengala, 304.
 Abbala Dēvi, 102.
 Abdulla Adil Shah, invasion of Goa in favour of —, 337.
 Abhimālā, 291.
 Abhinandana, 291.
 Abhinavavīrāmbāpura, village founded by Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 345.
 Abhirāmā, 85.
 Abhishtārthadāyini, 212.
 Āchāryasūktimuktāvali, 2, 40.
 Achyuta Nāyaka, of Tanjore, his benefactions, 255, 267, 270, abdicates in favour of his son Raghunātha 20, 273; sends Raghunātha to help the Emperor Venkaṭadeva Rāya, 285; had for Minister Govinda Dikshita, 273, 253, 323.
 Achyuta Rāya, His succession, 11, 158. His expedition against Sellappa, 12, 159; appoints Visvanātha as Vice-roy of Madura, 13; marries Varadāmbā, 170; marches to Srīrangam and reduces Raichur, 149, 159; patronises Bhāgavatachampu of Rājānātha, 176; the position of Salakam Timma under —, 15, 178; his marriage with Tirumalamma, 254, 285, 302; appoints Chevva as Governor of Tanjore, 323.
 Achyutarāyābhyudayam dedicated to Achyuta, 11; gives an account of Achyuta's family and the expedition of Narasa, 108; gives an account of Achyuta's expeditions, 159, 170, 176.
 Achyuta Raghunāthamma, wife of Tirumala Nāyaka of Madura, 324.

- Achyuta Rangakūṭam, palace at Tanjore, 265.
 Achyutēndrābhyudayam of Raghunātha, 267, 270.
 Ādavāni, supports Aḷiya Rāma Rāya, 15; Kāsappuḍaiya defeated at, 103; reduced by Krishṇa Rāya, 112, 131; captured by Aḷiya Rāma Rāya, 178, 181, 182, 204, 216.
 Addanki, 112.
 Addanki Gangādhara, author of Tapatīsamvaraṇam, 238.
 Adil Khan, 133.
 Adil Shah, Raichur passes into the hands of —, 10; Narasa's campaign against —, 10; Krishṇa Rāya defeats —, 112; submits to Achyuta, 14; defeated at Manvi II by Āravīṭi Timma, 205; defeated by Tirumala Rāya, 213, defeated by Aḷiya Rāmarāya, 216; by Venkaṭādri, 222; rescued by Aḷiya Rāma Rāya, 224; pays tribute to Ibrahim Kutb Shah, 236; Ibrahim Kutb Mulk captures Koilkonda from the —, 238, 306.
 Adityadēva, brother of Chaundapāchārya, 54.
 Adoni, same as Ādavāni.
 Advaita Dipika, 202.
 Agastya, author of Champu Bhārata, 143.
 Agastya Parvatam, 117.
 Aghoraśivāchārya, 138.
 Agorēśvara, Sankanna Nāyaka constructs at Ikkēri the temple of —, 338.
 Agra, 305, 306.
 Ahmad, Sultan, continues the vigorous policy, 5.
 Ahmadabad-Bidar, 114, 130, 131.
 Ahmadnagar, Sultan of — invades Vijayanagar, 15; Krishṇa Rāya marches against —, 114; defeated by Krishṇa Rāya, 131; defeated by Aḷiya Rāma

- Rāya, 182; pays tribute to Ibrahim Kuṭb Mulk, 236, 305, 306.
- Ahobala, Rāyasa, author of Kuvalayavilāsa, 230.
- Ahobilam. Saḷuva Guṇḍa worships the God of —, 83, 90; Araviṭi Tirumala's benefactions at—, 205; captured by Haṇḍe Malakappa Nāyudu and Ibrahim Kuṭb Mulk, 233; recaptured by Konḍrāju Venkaṭarāju and Konḍrāju Tirumalarāju, 234.
- Aigūr, the chief of — helps Śivappa Nāyaka of Ikkēri, 309.
- Airāvata, hill, 92.
- Aivaragaṇḍa, title of Maṭḷa Ananta, 248.
- Akbar, 103; Gatāta Khan leads an embassy to the Court of —, 236.
- Akkamma, wife of Dāmarla Chenna, 304.
- Ākulapāḍu, 80.
- Aḷagappa, officer of Raghunātha of Tanjore, 260.
- Aḷagar Guḍi, 117.
- Aḷagar Koil, 117.
- Aḷagar Tirumalai, 35.
- Aḷagiri, Muḍdu, appointed to govern Tanjore by Chokkanātha Nāyaka of Madura, 326.
- Alam Khan, defeated by Amin Khan, 240.
- Alankāra Sudhānidhi, 48.
- Āli Adil Shah, 178.
- Āli Hussain, 103.
- Āliya Rāmarāya, nominated to succeed by the queens of Krishna Rāya, 178; defeats and kills Salakam Timmarāju, 181, 190; is assisted by Sadāśiva Nāyaka of Ikkēri, 195; establishes the temple of Govindarāja at Chidambaram, 202, 211, 233, 241; honours Vijayindra Tirtha, 112, 254.
- Allasāni Peddana, 113.
- Allau-d-din, Sultan continues the vigorous policy, 5; his wars against Khandesh, Malwa and Guzerat, 5; calls in the assistance of Orissa, 5.
- Ālvārs, 211.
- Amalāmbā, wife of Nādinḍla Mādamantri, 146.
- Ambamantri, 65.
- Amīnābād Inscription, 239.
- Amin Khan, general of Ibrahim Kuṭb Shah, Yayāti-charitram dedicated to —, 236.
- Amin Mulk, General of Ibrahim Kuṭb Shah, 239.
- Amuktamālyada, 11, 109, 132, 158.
- Amūr, 88.
- Anandapura (now Anantapura), 345.
- Anangaparikramaṇa, 291.
- Ananta, Maṭḷi, 248.
- Ananta, grandfather of Siddhirāju Timmarāju, 210.
- Anantāchārya, 71, 202, 251.
- Anantagiri, 138.
- Anantāpuram, Haṇḍe, Annals of —, 15, 45, 178.
- Anantapura (in Mysore), 345.
- Anantasāgaram, 45.
- Anantaśayanam, 159.
- Anantaśivapura, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri founds the town of —, 345.
- Āndāl, 133.
- Andhrakavitāpitāmaha, 153.
- Āndhramadhusūdana, 133.
- Āndhra Viṣṇu, 133.
- Andreu Fustado, his invasion of Jaffna, 287.
- Anegondi, 80, 184.
- Anka, Dāmarla, son of Dāmarla Chenna, 304.
- Anka, author of Ushāparinayam, 21, 308.
- Ankuśa (Rānā), 228.
- Ankuśa Khan, Sankanna Nāyaka defeats in sword play, 338.
- Annambhaṭṭa, 112, 241.
- Annayāmātya father of Deśayamantrin, 151.
- Āṇṇiyur, 18.
- Āpaga, 57.
- Appa, Nādinḍla, 144, 146, 148.

- Appāji (Saḷuva Timma), III.
 Appalāmba, wife of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Appalāmba, wife of Venkata-pati, brother of Śrīranga III, 311.
 Appaya Dīkshita, 202, 209, 250, 253, 395.
 Arantāgi, fort constructed by Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore, 324.
 Arache Dom Luiz, his rebellion at Jaffna, 287.
 Āraṭlakona, 153.
 Āravīḍu, 80.
 Āravīṭi Bukka, same as Bukka Aravīṭi.
 Āravīṭivāru, 131.
 Arikēsari Parākrama Pāṇḍya, 171.
 Ariyalur, Alagiri escapes from Tanjore to —, 326.
 Ariyanāyakam Mudaliyar, Minister of Viśvanātha Nāyaka, 323.
 Aruṇāchalam, 323.
 Aruṇāgiriṇātha Dīṇḍima, same as Sonādrinātha, 176.
 Aruṇasāila, 159.
 Āsana (Hassan), Victory of Kodanda Rāma over the Mysore troops at —, 312.
 Asteppa, officer of Raghunātha of Tanjore, 260.
 Atandāgi? (Arantāgi), 324.
 Aurangazeb captures Bijapur, 326.
 Avachi Tippaya Śeṭṭi, same as Tippaya Seṭṭi, Avachi.
 Avanti, 184.
 Avarangasāba (Aurangazeb), defeated by Chennāmbā of Ikkēri, 349.
 Avuku (Owk), 103, 129.
 Ayilakonḍa, 183.
 Ayya, Dāmarla, son of Dāmarla Chenna, 304, 308; fell in the battle of Erode against Chikkadēva Rāya of Mysore, 308.
 Ayyalayya, 114.
 Ayyama, wife of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Ayyamarasu, Krishna Rāya's general, 113.
 Ayyampet, fort reduced by Ekoji, 326.
 Ayyana, helps against Jagga Rāya, 244.
 Ayyapa founded Madras, 21.
 Ayyaparusu Nārappa, agent of Raghunātha of Tanjore, 259.

B

- Bacharusu, Krishna Rāya's general, 113.
 Bāgūr, 88.
 Bahmani Sultan conquers Warrangal, 4; invades Vijayanagar, 7, Saḷuva Narasimha's campaign against the —, 9.
 Bahulaśvacharitam by Dāmarla Vengalabhūpāla, 304.
 Bālabhāgavatam, 103, 204, 225.
 Balachandra Mahāpātra, 137.
 Bāladurgam, 86.
 Balichāpali (Balijēpalli), 183.
 Ballā Dēvi, 102, 204.
 Ballālapura, Raghunātha reduces, 285.
 Ballāri (Bellari), 179.
 Ballē Rāya, defeated by Amin Khan, 240.
 Bāṇa, chief of Madura, 9.
 Bānāvara, Hanuma of Sānte Bennur takes refuge at —, 344.
 Bangalore purchased by Chikkadēva Rāya, 22, 88.
 Bangāramma, wife of the Emperor Peddavenkaṭa, 311.
 Bankāpur, 182, 196.
 Barid Shah defeated by Krishna Rāya, 112; defeated by Tirumala Rāya, 178; the forces of — captured by Rāmarāya, 184; Sadāsiva Nāyaka captures —, 195; driven away from the field by Venkatadri, 222; his camp equipage captured by Narasa, 225; the fort of Metuku (Metk) captured from the —, 238.
 Barkur, 195.
 Barrados, 20, 244.

- Basava of Keladi, 194.
 Basava, Ikkēri, son of Somaśekhara Nāyaka, 349.
 Basavabhūpāla, Keladi, 194.
 Basavāpaṭṭana, Hanuma of — marches against Virabhadra Nāyaka of Ikkēri, 346.
 Bāyamma, same as Venkaṭamma, 19, 289-f.n.
 Bayyāmba, mother of Chevva of Tanjore, 254.
 Beḍandakoṭa, other name of Bidar, 8, 88, 106, 183, 306.
 Bellamkonḍa, 114, 138, 183, 240.
 Belmallur, added to Keladi, 337.
 Bēlur, Sivappa Nāyaka of Ikkēri cedes — to Śrīranga III, 309.
 Benares, 91, 196, 338; Śivappa Nāyaka of Ikkēri's benefactions at —, 347.
 Bezwada, 132.
 Bhadra of Keladi, 194, 337.
 Bhadra, brother of Keladi Sadāśiva Nāyaka, 194.
 Bhadrarājapura, village founded by Bhadrappa Nāyaka of Ikkēri, 348.
 Bhāgavata Champu, 176.
 Bhairā Dēvi of Gerasappi defeated by Sankaṇṇa Nāyaka of Ikkēri, 339.
 Bhandarkar Commemoration, Volume 6.
 Bhāskarāchārya, 156.
 Bhāskarayya (Rāmaya Mantri Bhāskara), 114.
 Bhaṭṭi, 144.
 Bhaṭṭumūrti, 216, 221.
 Bhavasthala (Śivapuram) Achyuta Nāyaka's benefaction at —, 270.
 Bhairava Nāyaka, brother of Śurappa Nāyaka of Gingi, 272.
 Bhīmarathi (Bhīma), 182, 224.
 Bhoganātha, 48, 50.
 Bhogikula, 115-f.n.
 Bhujabala Rao, officer under Virappa Nāyaka during Jagga Rāya's revolt, 260.
 Bhūpati Ahlādana Śīraśchandra, 137.
 Bhūpati Pradhānarāja Śīraśchandra, 137.
 Bhūpati Pritalādana Śīraśchandra, 137.
 Bhūpati Uḍayar, son of Bukka II, 53, 54.
 Bhuvanadurga, Kauravadurga renamed as —, 345.
 Bhuvanagiri, 86.
 Bibbi, defeated by Rāma Rāja, 102.
 Bidar, Sultan of —, Narasa fights with the —, 8; defeated by Rāma Rāja, 15; Cavalry of the —, defeated by Iśvara Nāyaka at Beḍandakoṭa, 88, 106; defeated by Krishna Rāja, 112; defeated and captured by Sadāśiva Nāyaka of Ikkēri, 195.
 Bidrūr, 345.
 Bijapur, Sultan of —, invasion by the —, 22; Krishna Rāja marches against the territories of —, 111; defeated on the banks of the Krishna by Krishna Rāja, 112, 131; defeated and driven away by Sadāśiva Nāyaka of Ikkēri, 195; marches into the territory of Venkaṭadēvarāja, 285, 305; Chengamala Das of Tanjore escapes to the —, 325; sends Majjhula Khan against Sankaṇṇa Nāyaka of Ikkēri, 339; Bhadra of Ikkēri concludes peace with the —, 348.
 Bijilikhan, 137.
 Bōdajanna Mahāpātra, 137.
 Bommalaṭa Kāḷa, same as Kāḷa, Bommalaṭa.
 Bommalaṭa Virūpāksha, same as Virūpāksha, Bommalaṭa.
 Bonagiri, 86.
 Brigg's Ferishta, 337-fn.
 Būdahaḷi, Chiefs of, 129.
 Bukka, Āravīti, general of Sāluva Narasimha, 6, 8, 80; attends the Coronation of Krishna Rāja, 129, his family and descendants, 204.
 Bukka Rāja I, 2, 23, 29, 48, 56, 68.

- Bukka II, patron of Chaundapā-
chārya, 3, 54.
Bukkama, mother of Narasa,
170, 176.
Bukkarāyasamudram, 178, 230.
Bukkasamudram, 45.
Burāṇanagari, 228.
Burhan-i-Ma'sir, 7.
Burhan Nizam Shah, 228.
Burnell, his catalogue of the
Tanjore Palace Library, 284.

C

- Caesar Frederick, his information about Tirumala, 18, 222.
Ceylon, Rāma Rāju Timma's invasion to —, 16; Prince Virūpāksha set up a pillar of Victory in —, 53; importation of elephants from —, 4, 5, 20, 91.
Chaicha Dandēśa, 52.
Chāmanāmātya, 63.
Champakapura, 66.
Champakasaras, Matha constructed at Anantaśivapura by Venkatappa Nāyaka of Ikkēri, 345.
Champakāṭavi (Mannārgudi). Achyuta's benefactions at —, 270.
Champarāya (Śambubarāya) defeated and killed by Kamparāya, 23, 32; Sāyana wins a victory over —, 49; re-established by Śaḷuva Mangu, 29.
Champēśa, 267.
Champu Bhārata of Agastya, 143.
Chāṇakya, 144.
Chandamārutam, 202.
Chandra, Minister of Bukka, 56.
Chandrabhānucharitram, 247.
Chandrabhūsha Kriyāśakti Rāya, 61.
Chandragiri, Śaḷuva Naraśimha's inscriptions extend from — to Nāgamangala, 8; Achyutā's coronation. at —, 12; Śaḷuva Naraśimha's headquarters at — 81; Achyuta stations troops at —, 159, 176, 182; Rāma Rāya goes to —, 202; Venkatapatirāya, viceroy at —, 217; Śrīrangarāya visits, 231; Raghunātha of Tanjore goes to —, 285; the removal of the capital from —, 305; Śrīranga III lost —, 309.
Chandragutti, 182, 195.
Chandraśekhara Pāṇḍya, 319.
Channaya of Nāgamangala brings on the invasion of Bijapur, 348.
Chāruchandrodayam, 241.
Chattrādhīpati, title of the Mah-ratta ruler Rāma Rāja, 349.
Chātupadyaratnākaram, 308.
Chatura Kaḷḷinātha, 192.
Chaundā of Keḷadi, 194.
Chaundappa, father of Mādhava confounded with the author of *Prayōgaratnamālā*, 3, 53.
Chaundapāchārya, 53.
Chellappa, 158.
Chencha, Rāyadaḷavāy helps Jagga Rāya and is defeated at Topur, 290.
Chenchu, helps Jagga Rāya, 244.
Chengamala Das, son of Vijayaraghava Nāyaka of Tanjore, 325.
Chingleput, captured by Dāmarla Chenna, 305.
Chenji, 35.
Chenna, Pochirāju, father-in-law of Prince Rāma, 185.
Chenna, helps against Jagga Rāya, 244.
Chenna captures Vēlūr, 21, 251.
Chenna, Dāmarla, son of Dāmarla Venkaṭa, 304, 308.
Chennāmbā, wife of Somaśekhara Nāyaka of Ikkēri, 349.
Chennāmbāpura village founded by Chennāmbā of Ikkēri, 350.
Chennamarāju, *Chāruchandrodayam* dedicated to —, 241.
Chennapaṭṇa (Mysore), 227, 230.
Chennapatna (Madras), 21, 308.
Chennasāgaram, 21; Constructed by Dāmarla Venkaṭa, 308.
Chennubhaṭṭa, 51.
Chennūr, captured by Matli Ananta, 248.
Chēra, 155.

- Chērnāmulk rescued by Rānā Jagadēka Rāya, 229.
 Cheruku Rācha Nāyaka, 79.
 Cherukūri Lakshmīdhara, 212.
 Chevva of Tanjore, same as China Chevva, 285, 323.
 Chevvamma, wife of Prince Rangapa, son of Venkaṭādri, 222.
 Chidambaram, 91, 129, 202, 272.
 Chikka Dēva Rāya of Mysore. Sivappa Nāyaka of Ikkēri marches against —, 21; patron of Tirumalārya, 302; rejects the offer of an alliance with Chikka Dēva Rāya, 70, 309.
 Chikkadēvarāyavamsāvali, 248, 302, 346.
 Chikkappa, Odeyar Minister of Bukka I, constructed the villages of Anantasāgaram and Bukkarāyasamudram, 45.
 Chikka Rāya, other name of Srīranga, 289, 19, 244.
 Chikka Sankaṇṇa Nāyaka, 195, 346.
 China, the importation of fine silks from —, 4, 57.
 Chinna Chevva, Viceroy of Tanjore, his relation to Achyuta and benefactions, 254, 267; Tanjore detached from Madura and given to —, 323.
 Chinna Bomma Nāyaka, patron of Appaya Dikshita, 250, 350.
 Chinna Malla, brother of China Chevva of Tanjore, 254.
 Chinnatambi Mudaliyar, Peshkar under Chokkanātha Nāyaka of Tanjore, 325.
 Chinna Timma Rājā, patron of *Bālabhāgavatamu*, and his conquests in the Chola, Kēraḷa, Paṇḍya and Tiruvaḍi countries, 205; The commentary on *Yādvābhyudaya* by Appayya Dikshita dedicated to —, 209.
 China Timma, Nādindla, 146.
 Chinavenkaṭādri, son of Achyuta Rāya, 170.
 Chinnavenkaṭapati, son of Timma, nephew of the Emperor Srīranga III, 311.
 Chinnā Dēvi, Krishna Rāya's queen, 117, 178.
 Chinna Venkaṭa Rāya. *Krishna-rāyavijayam* dedicated to —, 111, 129, 185; his family and descendants, 311.
 Chinna Venkaṭa, Dāmarla, son of Dāmarla Chenna, 304.
 Chinnayārya, father of Chaundapāchārya, author of *Prayogaratnamālā*, 54.
 Chintanakal, the chief of —, helps Sivappa Nāyaka of Ikkēri, 309.
 Chitaph Khan defeated by Ibrahim Kuṭb Mulk, 238.
 Chitāph Khan, defeated by Krishna Rāya, 115, 132.
 Chitrakūṭa (Chidambaram), visited by Aḷiya Rāma Rāya 202.
 Chitrāvati, 45.
 Chitrāju of Nandēla, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Chittakhan, defeated by Jagadēka Rāya, 228, 229.
 Chitti Gangana, Minister of Sālūva Narasimha, 146.
 Chokkanātha of Madura, supports Srīranga III, 21; offers a marriage alliance with Tanjore, 324; appoints Aḷagiri as governor at Tanjore, 325.
 Chola country, Nārasa Nāyaka invades the —, 9; Sellappa governor of the —, 12, 83, 106, 170, 205, 319.
 Chola allies with the Portuguese, 20; the portrait of Raghunātha's victory over — at Tanjore, 265; his cruel treatment of the surrounding people, 271; his alliance with Krishṇappa Nāyaka of Gingi and defeat, 288.
 Chōṭangi (Chautang?) 57.
 Christianity, the inhabitants of the fishery coast converted to —, 17.
 Coimbatore District, 86.
 Coleroon, 20, 34, 267.
 Comorin, Cape, 117.
 Conjiveram, 132.

Cuddapah, 143.
Cuttack, 133, 184, 238, 306, 319.

D

Dadoji, ambassador of Bahmani Sultan at the court of the Gajapati, 130.
Dakshina Kāśi (Tenkāsi), 117.
Daḷavāy Chenchu, associate of Jagga Rāya in his revolt, 260.
Dāmarla Vengalaḥbhupāla, author of *Baḥulaśvacharītram*, 304.
Dānivāsa, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri defeats his enemies at 344.
Danvers, the Portuguese in India, 287, 337.
Daśārṇa, 92.
Dattamantri, Tarigoppula, Minister of Venkaṭapati Rāya, 247.
Delhi, 183, 306, Sankanna Nāyaka's exploits at —, 338.
Dēpāyī, Queen of Bukka I, 23.
Deśayāmātya, governor of Konḍaviḍu and author of the commentary on the *Mahimnastava*, 151.
Dēvagiri, 183.
Dēvakī, grandmother of Narasa Nāyaka, 170, 176.
Dēvakōṭṭa, headquarters of Cholaḡa, 267.
Dēvarakōṇḍa, 45.
Dēva Rāya II, patronises Śrīnātha, 4.
Dēva Rāya, son of Bhairā Dēvi of Gerasappi, 344.
Devaparādhasotra of Vidyāranya, 50.
Dhanushkoṭi, 117.
Dharaṇīvarāha, 89.
Dhārāpuram, captured by Saḷuva Narasimha, 8.
Dharma, Dāmarla, son of Dāmarla Vengalaḡa, 304.
Dharma, Dāmarla, father of Dāmarla Vengalaḡa, 304.
Dharmāvaram, 178.
Dharwar, 344.
Dhēnunātha, 267.
Dhūrjaṭi, Kavi, 129.
Dindima, defeated by Śrīnātha, 61.

Dindima Rajanātha, author of *Saḷuvābhayudayam*, 30, author of *Bhāgavatachampu*, 176.
Dindima Sārvabhauma, 85.
Diyākara Nāyaka, brother of Sūrappa Nāyaka of Gingi, 272.
Dodda Sankanna Nāyaka of Kēḷadi, 194, 337.
Doddayāchārya, 202.
Doni Śrīranga Rāja, 205.
Doramannēlu (subordinate chiefs), 118.
Dumakur? (Tumkur), conquered by Narasa, 171.
Dutch at Pulikat, 21, 308.
Dvāraka, 66.

E

Eggeling, Professor, India Office Library Catalogue by —, 5.
Ēkāmrānātha, author of *Jāmbavatīpariṇayam* and *Satyāpariṇayam*, 227, 229.
Ekojee, Southern invasion of — 22; defeats Aḡagiri and captures Tanjore, 326.
Elamanchi country, 45.
Ella, Maṭṭa, captures Siddhout, 248.
Ellamarājucheruvu, constructed by Maṭṭa Ananta, 248.
Erode, battle of, 21, 308.
Errama Seṭṭi, officer under Virappa Nāyaka during Jagga Rāja's revolt, 260.
Ēṭṭūr, 71.
Ēṭṭūr Narasimhāchārya, same as Narasimhāchārya, Ēṭṭūr, 6.

F

Fazl Khan, general of Ibrahim Kuṭb Shah, brings Śrīranga Rāya to the court of Kuṭb Shah, 236.
Feringhis, 20.
Ferishta, his account of Achyuta's reign, 14; his derivation of Savāi, 103, 337.
Firoz, Bahmani Sultan, effective conquest of Warrangal by —, 4.
Firoz-Shah Bahmani, patronised Avachi Tippaya Seṭṭi, 4, 57.
Forgotten Empire, A. I.

G

Gaḍag, the chief of — helps Śivappa Nāyaka of Ikkēri, 310.

Gaḍi Timma Rāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.

Gadvāl, supports Aliya Rāma Rāya, 179.

Gajanūr, presented to Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 344.

Gajapati, Saḷuva Narasimha's invasion against the —, 9; patronises Avachi Tippaya Setti, 57; Krishna Rāya's war with the —, 115, 130, 133, and 153; Krishna Rāya's marriage with his daughter, 143, 158.

Gajapati, Pratāparudra, his war with Krishna Rāya, 11; his daughter married to Krishna Rāya, 145; Krishna Rāya captures his son in battle, 140; Krishna Rāya's campaign against the —, 133.

Gajapati, Kapileśvara, Orissa first comes to prominence under —, 5.

Gajēndramoksham, 117.

Gajēndramoksham, work by Raghunātha, 267.

Gaṇapati, Kākatiya, 4, 145.

Gaṇḍarāditya, title of Pemmasāni Timma, 242.

Gaṇḍaragaṇḍa, title of Pemmasāni Timma, 242.

Gaṇḍikōṭa, supports Aliya Rāma Rāya, 15, 88, 114, 181.

Gaṅgādāsapratāpavilāsam, 5, 65.

Gaṅgādhara, author of Gaṅgādāsapratāpavilāsam, 65.

Gaṅgādharakavi Addanki, author of Tapatisamvarāṇam, 238.

Gangana, Nāḍindla, 146.

Ganga Rāja of Ummattūr, rebellion of —, 11; defeated by Krishna Rāya, 111, 130.

Gaṅgādevi, wife of Kampana, 2, 23, 48, 61.

Gaṅgamma (Rāṇa), 228.

Gaṅgināyaka, defeated by Somadēvarāja, 79.

Gaṅgināyanikonḍa, 80.

Garikipāḍu, 109, granted to Anambhaṭṭa by Aliya Rāma Rāya, 241.

Garuḍādri (Ahobilam), 205.

Garuḍanagara, attacked by Sangama II, 50.

Garuḍanārāyaṇa, banner presented to Pemmasāni Timma, 242.

Gatāta Khan, Amin Khan's brother, 236.

Gaurā Redḍi, defeated by Soma dēva Rāja, 79.

Gauta, Saḷuva, 90.

Gautama (Saḷuva), 32, 83.

Gautami (Gōḍavari), 183.

Gaya, 305.

Gerasappi (Gersoppa), Bhairā Dēvi, ruler of — defeated by Sankaṇṇa Nāyaka of Ikkēri, 339.

Ghanādri (Penukōṇḍa), acquired by Dēvarāya II, 68.

Ghanagiri (Penukōṇḍa), protected by Jagadēva Rāya of Chennapaṭṇa, 229; Raghunātha of Tanjore placed Rāmadēvarāya on the throne of — 255; Śrīrangarāya's capital, 302.

Ghaṇṭa Singayya, same as Singayya, Ghaṇṭa.

Ghaṭikāchala, 202.

Gingi, captured by Saḷuva Narasimha, 8, 35, 86, 309.

Gingi, Nāyakas of, 21, 265, 287.

Giriyappa, Gobbūri, father-in-law of Prince Gopāla, 222.

Giryāmbā, 228.

Gīta Govinda, 212.

Goa, Mādhavāchārya, governor at — 51; musk imported from —, 57; invasion of Sankaṇṇa Nāyaka of Keḷaḍi against —, 337.

Gobbūrivāru, 131, 229.

Godā, 133.

Godavari, the Vijayanagar frontier, 8.

Goḍuguchinta, 88.

Gokaṇṇam, 9, 10, 117, 171; Sivappa Nāyaka of Ikkēri's benefactions at —, 347.

Gōleru, 183.

Golkonda, Sultan of, Aḷiya Rāmarāya defeats the —, 15, 183; siege of Penukonda by —, 19; invasion of Vijayanagar territory by —, 22; Krishna Rāya's success over the —, 112, 131; captures Konḍaviḍu, 240; invades Vijayanagar territory, 285, 305.
 Gopa, Nādiṇḍla, nephew of Sāḷuva Timma, 11, 116, 144, 149, 151.
 Gopa, Sāḷuva, 62.
 Gopāla, son of Prince Rangapa, and grandson of Venkaṭādri, 222; adopts Śrīranga III, 311.
 Gopama, wife of Āravīṭi Timma, 205, 210.
 Gopamāmba, wife of Nādiṇḍla Varada, 146.
 Gopaṇa, Brahman general, invasion of the south, and restoration of Śrīrangam, 27, 29, 48.
 Gopa-Tippa, Sāḷuva, 62, 63; author of Tāḷadīpika and the commentary on the Alankāra-sūtra, 62, 63.
 Gōrāshṭra (Goa), Ikkēri Basava rules over, 350.
 Goshṭīpura (Tirukkottiyūr), 34.
 Govinda Dīkshita, Minister of Achyuta and Raghunātha of Tanjore, 253; author of Sahityasudhā, 267; advises Achyuta to renounce the throne in favour of Raghunātha, 270, 286; was commander-in-chief as well as prime minister of Raghunātha, 323.
 Grand Anicut cut by Jagga Rāya, 20.
 Gujjari Kalyāṇa Rao, 116.
 Gulbarga, 116.
 Guṇḍa, Sāḷuva, 31, 83, 91.
 Gujjula Vīri Nēḍu, defeated by Somadevarāja, 79.
 Guṇṭur, 4, 112.
 Gurunātha, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
 Gurvama, wife of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Gutti, Rāma Rāya retires to —, 15, 113, 181, 182, 190.

Gutti (Chandragutti), 195.
 Guzerat, 63, 64, 151.

H

Haiderabad, 171.
 Haidar Khan, Ibrahim Kuṭb Shah's general, captures Konḍapalli, 238.
 Haig, Colonel, 115.
 Hallisusēna (Ali Hussain?), 103.
 Hamsa, fort, 183.
 Haṇḍēvāru, 233.
 Haṇḍe Anantāpuram, the annals of —, 15, 44, 178, 231.
 Hanuma of Santebeṇṇūr attacks Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 344.
 Hanumappa Nāyudu, Haṇḍe helps Aḷiya Rāma Rāya, 178, 231.
 Hanumoji Pantulu, ambassador of the Padishah? at the court of Raghunātha of Tanjore, 261.
 Hānugallu (Hangal), Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri erects a pillar of victory at —, 344.
 Haravilāsam of Śrīnātha, 4, 55.
 Harihara I, 77.
 Harihara II, patronised Avachi Tippaya Seṭṭi, 4; patron of Chennubhaṭṭa, 49, 52, 54, 55, 77.
 Harima, sister of Dēva Rāya II, 62.
 Harischandra, Orissa chief, taken prisoner by Haidar Khan, Ibrahim Kuṭb Shah's general, 238.
 Harpanahallī, the chief of — helps Śivappa Nāyaka of Ikkēri, 309.
 Hassan, Kodandarāma defeats Dalavāy Kumārappa at —, 22; Śivappa Nāyaka of Ikkēri cedes to Śrīranga Rāya III, 309; Śivappa Nāyaka of Ikkēri defeated at —, 21.
 Hayapati, 160.
 Hēmādri, 267.
 Hēmākūṭa, 139.
 Heuna, the — defeated by Nara-sā Nāyaka, 9, 106, 172.

Hibbējagara, fort constructed by Venkatappa Nayaka of Ikkēri, 344.
 Himālayas, the, 91.
 Hira Vijaya Sūri given the title Savāi by Akbar, 103.
 Hole Honnūr added to Keḷadi, 337.
 Hukumi, 306.
 Hurmatti (?), 114.
 Hurumanji. (Ormuz), 57.
 Huttari (?), 88.

I

Ibharām, 216.
 Ibrahim Adil Shah, invasion against —, 337.
 Ibrahim Kuṭb Shah, The Nawab of Ahmadnagar renounces the friendship of —, 216; invades the Vijayanagar territory and occupies Ahobilam, 233; The conquests of —, 236; captures Udayagiri, Kondaviḍu and other places, 240, 243.
 Ikkēri, 21, 131, 309.
 Ikkēri Ārangam, 118.
 Imādu-l Mulk, 184.
 Immaḍi, title, 103.
 Immaḍi Ankuṣa of Chennapatna, 227, 229.
 Immaḍidēva Rāya (Mallikārjuna), 192-fn.
 Immaḍidēva Rāya, author of Mahānāṭakasudhānidhi, 60.
 Immaḍi Hampa Nāyuḍu, Handē, 231.
 Immaḍi Sadāśiva Nāyaka, 196.
 Indraji, 182.
 Irugapa Dandānātha, General of Harihara II, author of Nānārtharatnamāla, 52.
 Īśvara Nāyaka, general of Saḷuva Narasimha fights with the Sultan of Bidar, 8; his conquests, 87, 106, 108, 170, 176.

J

Jaffna captured by the Portuguese, 20, 265, 287.
 Jagadēka Rāya (Rāṇa) of Chennapatna, 228.

Jagajjhampā, umbrella presented to Sivappa Nāyaka of Ikkēri, 347.

Jagannath, 233.

Jaganmohini, Gajapati's daughter, 116.

Jagatāpa Rāya (Rāṇa) of Chennapatna, 228.

Jagga Rāya, Gobbūri, massacres the royal family, 20; different from Jagadēva Rāya of Chennapatna, 229; war with —, 244; killed by Raghunātha of Tanjore, 255; battle between Raghunātha and Jagga Rāya, 259, 272, 286, 305, 308.

Jaimini Bhāratam, dedicated to Saḷuva Narasimha, 2, 29, 48, 85.

Jakkana, author of Vikramārka-charitram, 63.

Jalanogi (?), Avachi Tippaya Setti imports gold from —, 57.

Jālihālu, Sadāśiva Nāyaka of Ikkēri conquers —, 195.

Jallipalli, captured by Krishna Rāya from the Gajapati, 138.

Jāmbavatīkalyāṇam by Ēkāmra-nātha, 227.

Jāmbavatīkalyāṇam of Krishna Rāya, 11, 142.

Jambukēśvaram, Krishna Rāya visits —, 91.

Jambulamaḍaka (Jammalmaḍugu), battle of —, 248.

Jammiloya, Krishna Rāya conquers —, 133.

Jambūradēsa, the governor of — becomes hostile to Keḷadi, 337.

Jānakamma, wife of Prince Rama, grandson of Aḷiya Rāma Rāya, 185.

Jannamantri, father of Vennelaganti Siddhamantri, 63.

Janyāla Kasavāpātra defeated by Krishna Rāya, 137.

Jayadēva, 212.

Jayamangala, 291.

Jayanissāru, 291.

Jayantasēna, Rāga invented by Ragunātha of Tanjore, 269.

Jēlūrisimhāsanapattana, 191.

Jillella Krishna Raju, father-in-law of the emperor Venkatapati, 243.

Jingi, Nāyaka of — defeated by Vijayarāghava, 255; defeated by Dāmarla Chenna, 305; account of the Nāyaks of —, 272, 305, 308.

Jurnūru, 183.

Jūṭuru, Victory of Aliyarāma at —, 182; Victory of Kodandārāma at —, 312.

K

Kācha of Adoni defeated by Araviṭi Rāmarāja, 102, 204.

Kachacharitra, 291.

Kāḍavars same as Vanyarājas, 23.

Kākatīya, Gaṇapati, 4.

Kakutsthavijayam, written by Maṭli Ananta, 248.

Kāḷa, Bommalaṭa, patron of Līlavati of Vallabhāchārya, 156.

Kāḷahasti, 117, 132, 158, 304.

Kāḷars, Cholaga's oppression of the —, 271.

Kalamba, fort, 183, 306.

Kalāvati, wife of Raghunātha of Tanjore, 254.

Kālikā, Venkaṭappa Nāyaka of Ikṅeri constructs the temple of —, 345.

Kāḷinga, Śaḷuva Narasamha's campaign against the —, 9, 91; Krishna Rāya's campaign against the —, 132.

Kāḷinātha, Chatura, 192; author of the commentary on the Sangītaratnākaram, 192.

Kaluvakolu, captured by Somadēvarāja, 80.

Kalyāṇa, the capital of Śaḷuva Guṇḍa, 32, 83; conquered by Krishna Rāya, 116; captured by Aḷiya Rāmarāja, 182; Sadāśīya Nāyaka of Ikṅeri, 195; Śrīrangarāja invades against —, 231.

Kāmadhēnu, commentary on Vāmana's Kavyāḷankāra Sūtras, 62.

Kāmāmba, mother of Chaundapāchārya, 54.

Kāmandakam, dedicated to Kondrāju Venkaṭarāju, 233.

Kambam, 140.

Kambammet, conquered by Krishna Rāya, 138; captured by Ibrahim Kuṭb Mulk, 238.

Kambugirisvāmi hills, 45.

Kampa, brother of Bukka Rāya, 46, 48.

Kampana, the elder son of Bukka Rāya, 23.

Kampana, Kumāra, his invasion into the south, conquers Sambuvarāja; restores Śrīrangam and captures Madura, 9, 23, 29, 32.

Kampana, Sangama his son, 47.

Kampanna, general, 114.

Kamparāyacharitram, 2, 23.

Kanakagiri, conquered by Krishna Rāya, 133.

Kānchi, advance of the Gajapatis as far as —, 5, 7, 50; Śaḷuva Narasimha ruling over —, 83; Krishna Rāya's benefactions at —, 132; Achyuta Rāya's benefactions at —, 159.

Kandanol (Kurnool), captured by Somadēvarāja, 77, 178, 181; Aḷiya Rāma Rāya captures —, 15, 102, 204; Venkaṭādri had his headquarters at —, 222.

Kandukūr, 88, 114, 131.

Kandur (?), 114.

Kāṅikallu, granted to Haṇḍe Hanumappa Nāyudu, 179.

Kanji-Kāvēri-Pothi, 5.

Kannanūr, Muhammadan invaders encamp at —, 34.

Kauravādurga, captured by Venkaṭappa Nāyaka of Ikṅeri, 345.

Kāṇṭakānana (Mulvāy), 23.

Kāntarāja, Tirumala, 137.

Kanyākumāri, 117, 182.

Kapileśvara Gajapati, joint invasion of Vijayanagar by — and the Bahmani Sultan, 5, 7, 170.

Kappaṇas, 111.

Karnāṭa, 23.

Karuvanallūr, Krishna Rāya's benefactions at —, 117.

Kāsappa Oḍeya, defeated by Araviṭi Rāma Rāya, 102.

Kasavāpātra, Janyāla, defeated by Krishna Rāya, 133, 137.
 Kashmir, Sankanna Nāyaka of Ikkēri visits, 338.
 Kāśi, Sāluva Narasimha's coronation at —, 91; Sankanna Nāyaka of Ikkēri visits and makes valuable endowments at —, 338.
 Kāśikhandaṁ, 62.
 Kastūri Ranga, of the Yācha family, brother-in-law of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Kastūri Rāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Kastūri, Rāṇa, son of Ankuśa, 228.
 Kaṭaka, 83.
 Katta Rangappa Rāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Kāvēri, 91, 108, 138, 170, 217, 274.
 Kavichamatkārapradarsini, 225.
 Kavi-Dēvēndra, title of Vallabhāchārya, author of Līlāvati, 156.
 Kavisārvabhauma, title of Rājānātha, 117.
 Kāvyalankārasūtra, 62.
 Kāyal, conquered by Udaya Martāṇḍa Varman, 16.
 Kāza, 151.
 Kēdāra, Śivappa Nāyaka's benefactions to —, 347.
 Kēdāreśa, God, 338.
 Keḷadi, 194.
 Keḷadi Basavabhūpāla, author of Sivatatvaratnākara, 194.
 Kembāvi, Krishna Rāya's victory at —, 133.
 Kēraḷa (Malayālam), 34, 195, 205; Śivappa Nāyaka of Ikkēri constructs forts in —, 347.
 Kēsama, wife of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Keśava, Dāmarla, son of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Keśavappa Nāyuḍu, Bisapāk-kam, General of Visvanātha Nāyaka, 323.
 Khaṇḍanapura (Kaṇṇanūr), captured by Mussalmans, 34.

Khan Khan defeated by Amin Khan, 240.
 Khem Naik, his invasion of Jaffna, 287.
 Khurāsānīvāru, 129.
 Kirātas, 159.
 Kodanda Rāma, his invasion of the Mysore territory, 21, 22.
 Koilkonda, captured by Ibrahim Kuṭb Mulk, 238.
 Kokaṭam village granted to Peddana, 153.
 Kommadhārāpura, 86.
 Kōna conquered by Krishna Rāya, 133.
 Kōna, elder brother of Aḷiya Rāma Rāya, 216, 224.
 Kōna, Dāmarla, brother of Dāmarla Vengala, 304.
 Kōna, Nāḍindla, elder brother of Nāḍindla Appa, 146.
 Konamāmba, mother of Siddhirāju Timmarāju, 211.
 Konappa, son of Āravīṭi Timma, 205.
 Konda, son of Āravīṭi Rāma Rāja, 103, 216.
 Konda, son of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Konda, Nāḍindla, uncle of Nāḍindla Appa, 146.
 Konda, Jilleḷla, father-in-law of Prince Timma, nephew of the Emperor Śrīraṅga III, 311.
 Kondamarusu, Rāyasam, 114.
 Kondamarusu, 113.
 Konḍamma, wife of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Konḍamma, wife of the Emperor Venkaṭapati, 243.
 Konḍamma, wife of the Emperor Rāma I, 244.
 Konḍapalli, captured by Krishna Rāya, 131; captured by Aḷiya Rāma Rāya, 184; captured by Ibrahim Kuṭb Shah of Golkonda, 238.
 Konḍavīdu, Kumāragiri Redḍi of —, 4, 57; captured by Krishna Rāya, 112, 114, 131, 133, 135, 158; Nāḍindla Gopa, Viceroy at —, 144, 149, 158; Siddhirāju Timarāju, Governor at —, 211; Ekāmranātha

- born at —, 227; captured by Amin Mulk, 240.
- Konḍayya (Rāyasam Konḍamarusu), 114.
- Kondrāju Venkaṭarāju, captures Ahobilam and makes endowments there, 233.
- Konērinmaikondān, 171.
- Konērunātha Kavi, author of Bālabhāgavatam, 204, 225.
- Konēṭamma, wife of Rangappa, son of Venkaṭādri, 222.
- Konēṭamma, wife of Venkaṭapati, brother of Śrīraṅga III, 311.
- Konēṭamma, wife of Prince Timma, nephew of the Emperor Śrīraṅga III, 311.
- Konēṭi Kondrāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
- Konētirāja, 108, 171.
- Kongu, conquered by Saḷuva Narasimha, 8.
- Kongudhārāpuri, 86.
- Koṭa Rāchūru, captured by Somadēvarāja, 80.
- Koṭikolāhala, 195.
- Kōṭīśvara, Bhadrappa Nāyaka's benefactions at —, 348.
- Koṭṭāmu, captured by Krishna Rāya, 133.
- Kovēla Nellūru, captured by Saḷuva Narasimha, 88.
- Kriḍābhīrāmam, translation of Prēmābhīrāmam, 4, 55.
- Krimikanṭha Chola, 202.
- Krishṇāmbikā, Saḷuva Timma's sister, 144, 146, 149.
- Krishṇamiśra, 144.
- Krishṇamma, wife of Venkaṭādri, 222.
- Krishna, River, 112, 160, 240, 243.
- Krishna Rāya, 10, 11, 12, 13, 17, 106, 129; Āmuktamālyadā written by —, 132; Pārijāta-paharaṇam dedicated to —, 138; Jāmbavatīkalyāṇam written by —, 142, 143, 144, 146, 148, 151, 152; honours Vallabhāchārya, 154; references in Tamil, 155, 178; Rāma Rāya marries the daughter of —, 184, 190, 241, f.n., 302; defeats Nāgama Nāyaka, 319; his campaigns and benefactions, 112, 131.
- Krishna, tutor of Krishna Rāya in Music, 252.
- Krishṇa (Krishṇapa), the son of Alīya Rāma Rāya, 184.
- Krishna, grandfather of Chevva of Tanjore, 254.
- Krishna, Dāmarla, son of Venkaṭa, 304.
- Krishna Rāja, Nandyāla defeated by Venkaṭapati, 243.
- Krishṇāmba, wife of Dāmarla Chenna, 304.
- Krishṇamma, wife of the Emperor Venkaṭapatirāja, 243.
- Krishṇappa Nāyaka of Gingi allies with Chola, 272; is rescued from prison by Raghunātha of Tanjore, 286; defeated by Dāmarla Venkaṭa, 308.
- Krishṇarāyasamudram, 117.
- Krishna-Rāya vijayam, II, III, 116, f.n., 129.
- Krishṇārjunasamvādam of Nādiṇḍla Gopa Mantri, 149.
- Krishnayya, Sabinīsu officer under Kodanḍarāma at the battle of Hassan, 312.
- Kriyāśaktirāja, Chandrabhūsha honours Śrīnātha, 61.
- Kriyāśkti Dēśika, 51, 61.
- Kshīrataraṅgiṇī (Pālār), 23.
- Kūdalattūr, Dāmarla Chenna's victory at —, 305.
- Kulaśekhara, other name of Perumāḷ Parākrama Paṇḍya 171.
- Kulbarga, 132, 133, 183, 195, 231.
- Kumāra Dhūrjaṭi, author of Krishṇarājaviṇḍayam, 111, 129.
- Kumāragiri Redḍi of Kondaviḍu patronises Avachi Tippiyaya Setti, 4, 57.
- Kumāra Hammīra Mahāpātra defeated by Krishna Rāya, 134.
- Kumārajagadēka Rāya, Rāṇa, 228.
- Kumāra Kampana, his conquests, 2.

Kumāra Krishnappa, his share in Viṭṭhala's campaigns, 17.
 Kumāra Rangayya, Officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Kumārayya, Daḷavāy, defeated by Kodanḍarāma, 22, 312.
 Kumāra Sarasvati, his verses about Krishna Rāya, 155.
 Kumāra-Tātāchārya, 126.
 Kumbhakonaṁ, 91, 175, 252, 267, 274, 288, 323.
 Kumbhasē (Kumsi?), Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri defeats his enemies at —, 344.
 Kundāṇi conquered by Śaḷuva Narasimha, 88.
 Kuniyur plates of Venkaṭa II, 310.
 Kuntala, 83, 106.
 Kuntisara (?), 80.
 Kūram family, 34.
 Kuṛṛālam, 117.
 Kurugoḍu, 179.
 Kuṭavāchalēndrataṭāvāsin, 91.
 Kuṭbu-l-Mulk, 184.
 Kuṭb Shah defeated by Krishna Rāya, 113, assists Salakam Timma, 178, defeated by Tirumala Rāya, 213, The Nizam repudiates the friendship of —, 216; defeated by Venkaṭādri 222, protected by Aḷiya Rāma Rāya, 224, defeated by Śrīranga Rāya, 230, 306, 311.
 Kuvalayavilāsa, dedicated to Śrīranga Rāya I, 230.
 Kuvalayānanda, of Appayya Dikshita, 250.

L

Lakkamāmba, sister of Aḷiya Rāma Rāya, 225.
 Lakkāmba, wife of Īśvara, 106.
 Lakkāmba, wife of Āravīti Rāma Rāja, 103, 204.
 Lakkaṇṇa, Governor of Madura, 9.
 Lakkaṇṇa organises the Madura province, 9.
 Lakkuhaḷli presented to Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 344.

Lakshmama, wife of Śaḷuva Timma, 146.
 Lakshmāmba, mother-in-law of Raghunātha of Tanjore, 254.
 Laksh mām̐ba, wife of Dāmarla Ven gaḷa, 304.
 Laks hmamma, wife of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Lakshamma, wife of Śrīranga, son of Aḷiya Rāma, 185.
 Lakshmamma, wife of Rāṇā Ankuṣa, 228.
 Lakshmidhara, Cherukūri, 212.
 Lakshmidhara, Lolla, 151.
 Lakshmīkumāra Tātāchārya preceptor of Venkaṭāpatirāya, 251.
 Lakshmīnārāyaṇa, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
 Lakshmīpatirāju defeated by Krishna Rāya, 137.
 Lakshmīvilāsam, work by Rāyasam Venkaṭapati, 230.
 Lakshmīvilāsam, palace of Raghunātha at Tanjore, 271, 284.
 L.ḷavati, 156.
 Linga, Harihara II's general, 56.
 Linga, Vēlūri, donor of the Viḷāpakam grant, 251.
 Dāmarla Chenna makes war on —, 21, 305.
 Lingamantri, cousin of Chennamarāja saves the life of the General Pemmasāni Pedavīra, 241.
 Lingāmātya, Nāḍiṇḍla, 148.
 Lingāmba, wife of Dāmarla Chenna, 304.
 Lingamma wife of Rāṇā Ankuṣa, 228.
 Lōkāchārya (Pillai), 33.
 Lolla Lakshmidhara, 151.

M

Mackenzie Records, 12, 22, 112, 239, 312, 319.
 Madālasa Charitra, work by Krishna Rāya, 133.
 Madanagopāla Vilāsam, palace at Tanjore, 265.

- Mādana Mulk Barīd, defeated by Gatāta Khan, 236.
 Mādanna, Governor of the Chola country, 9.
 Mādanna, Rāviḷḷa, associate of Jagga Rāya in his rebellion, 260.
 Mādanna, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Mādarasa, Governor of Bankāpura, 196.
 Mādaya, Nādindla, 146.
 Mādayagāri Mallaya, author of Rājāśekhara-charitramu, 113.
 Maddagiri, the chief of — helps Śivappa Nāyaka of Ikkēri, 309.
 Mādemulu reduced by Krishna Rāya, 133, 236.
 Mādhava, the establisher of the path of the Upanishads, 3, belongs to a Gotra different from that of Mādhava Vidyāranya, 3, 5, 61.
 Mādhava Vidyāranya, same as Vidyāranya Mādhava.
 Mādhavāchārya; same as Mādhava Vidyāranya.
 Mādhava Mantri, Nādindla, 146.
 Mādhaviya Dhātuvṛtti, 46.
 Madhuravāni, poetess in the Court of Raghunātha of Tanjore, 270.
 Madhurāvijayam of Gangādēvi, 48.
 Madhyārjunam, 324.
 Mādirāja, Śāluva, 32.
 Madras, constructed by Ayyapa, 21.
 Madura, Mussalman Garrisons at —, 2, 29. Narasa Nāyaka marches against —, 9, 10, 13. Kamparāya conquers the sultan of —, 24. Śāluva Mangu conquers —, 32. Nāyakship of — founded, 17. Śāluva Narasimha marches to —, 92. Narasa captures the town of —, 106, 108. Salakam Timma marches to —, 159. Raghunātha defeats the Nāyak of —, 255, 265. Venkaṭapatirāya lays siege to —, 302, 305, 309.
 Mahābali, 18.
 Mahāchārya, 202.
 Mahādēvapura, town presented to Sankanna Nāyaka, 337.
 Majjhula Khan, officer of Bijapur sent against Ikkēri, 339.
 Mahānātakasudhānidhi of Immaḍi Dēva Rāya, 60.
 Mahānātakasyāgrajāta Kāvya, 85.
 Mahimnastava, 151.
 Māhishmati, 306.
 Mahammad, Bahmani Sultan, fights with Śāluva Narasimha, 7.
 Mahammad, fights against Sōmadēva and is taken prisoner, 6, 77; probably Mahammad Shah I, Bahmani, 7.
 Mahrattas, Gingi and Tanjore fall into the hands of the —, 21.
 Māhūr (Māhura), 88, 183, 306.
 Maidavolu, 149.
 Mailāra, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
 Mākārāju helps Jagga Rāya, 244, 290, 308.
 Makkhā, 183, 225, 305.
 Malakappa Nāyudu Haṇḍe, 231, 248.
 Malayālam, 34, 195.
 Malayakūṭa, 138.
 Malayamāruta Kavi, 138.
 Mallāmbikā, Queen of Śāluva Narasimha, 83, 90.
 Mallamma (Rāṇa), 228.
 Mallana, Mādayagāri, 113, 131, 146.
 Mallappa, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Mallarāshṭra, granted to Basava of Ikkēri, 350.
 Mallayya, Nandi, 87.
 Mallikārjuna, son of Dēva Rāya, beat off the invasion of the Bahmani Sultan and the Gajapati, 5, 6, 7, 65, 192.
 Mallūkhan, 137.
 Mānābharana, 10, 172.
 Mānabhūsha, killed by Narasa Nāyaka, 9, 172.
 Mānakavacha, other name of Mānabhūsha, 172.

Mānavadurga, Narasa's conquest of —, 10, 105, 108, 171.
 Manchapāchārya, brother of Chaundapāchārya, 54.
 Manduva, 88, 225, 306.
 Mangu, Śāluva, see Śāluva Mangu.
 Mannārgudi, 254, 255, 267.
 Mannāru Dāsa, son of Vijaya-raghava Nāyaka of Tanjore, 325.
 Mannehamvirā, title of Maṭṭa Ananta, 248.
 Mannemārtānda, title of Penmesani Timma, 242.
 Manubolirāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Manucharitram, 152, 158.
 Mānuva, 171, 205.
 Mānvi (Mānavadurga), 10, 88, 106, 171, 205, 225.
 Marakatanagara (Virinchipuram), 23.
 Marava, the — killed by Narasa Nāyaka, 9, 108.
 Marco Polo, 4.
 Māsūr added to Keḷadi, 337.
 Maukti katulāpurusha, 139.
 Māyana, Śāyaṇa's son, 47.
 Māyūra (Māyavaram) Raghunātha's benefactions at —, 324.
 Melkote, 34.
 Metuku (Metk) captured by Ibrahim Kuṭb Shah, 238.
 Midigēsi, battle at —, 241.
 Mōpūru, village granted to Vinikonda Vallabharāya, 56.
 Mosalimaḍugu, 80.
 Moṭupalli, inscription of Kaka-tīya Gaṇapati, 4.
 Mudugal (Mudgal), 80, 112, 131, 182, 224.
 Mukku Timmana, 113.
 Mukundadēva, respects Parānkuśa, 233.
 Mukunda Harichandan, usurper-king of Orissa, 233, 238.
 Mulbāgal, 2, 62.
 Mulkinādu, 56.
 Mummaḍi, title, 103.
 Munnali (Minnal?), Linga of Vellore defeated by Dāmar-la Chenna at —, 305.
 Muralīdhara Dāsa, 154.

Murāri, 195.
 Murasas, Raghunātha reduces the —, 285.
 Mūrteppa, officer of Raghunātha of Tanjore, 260.
 Mūrtija Khan defeated by Rāya Jagadēka Rāya, 228, 229.
 Mūrtimāmba, wife of China-Chevva of Tanjore, 254, 285, 323.
 Mūrtimāmba, wife of Achyuta Nāyaka of Tanjore, 254.
 Mylapore, 21, 308.
 Mysore, the modern, formation of the —, 19, 21, 22, 302, 312.
 Mysore Archæological Report, 344.

N

Nadabāla Nāyaka, 79.
 Nādinḍla Gōpa, same as Gopa, Nādinḍla,
 Nāgamandāla, 91.
 Nāgamangaḷa, Śāluva Narasimha's inscriptions extend from Chandragiri to —, 8.
 Nāgama Nāyaka, sent against Virasēkharachoḷa, serpersedes the Pāṇḍya in authority, 12, 17, 111, 319.
 Nāgāmba, mother of Krishna Rāya, 106, 108, 109, 172.
 Nāgamangaḷa, 348.
 Nāgarakhanda, 91.
 Nāgaraśa Nambi, 155.
 Nāgārjunakonda, 114, 184.
 Nāgavamśi, 115.
 Naishadham, 61.
 Nalacharitram of Raghunātha, 267.
 Nāmana Mantri, ancestor of Nādinḍla Gopa, 146.
 Nānārtharatnamālā, 52.
 Nandanandana, 291.
 Nandēla, 129, 179, 243.
 Nandi Mallayya, same as Mallayya, Nandi.
 Nandi Singamātya, father of Nandi Timmakavi, 138.
 Nandi Timmana, author of Pāri-jātāpaharaṇam, 106.
 Nandyal, 45, 102.
 Nannapārya, Nādinḍla, 146.

- Naragonḍa, 88.
 Naraharipātra, 137.
 Nārapa, Jilleḷḷa, father-in-law of Chinna Venkaṭa, 311.
 Nāraparāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Narapativijayām (Rāmarājīyam), 21, 79.
 Narasabhūpaliyamu, 224.
 Narasa Nāyaka, son of Īśvara, general of Saḷuva Narasimha, fight with the Sultan of Bidar, the order of his campaigns, 8, 10, 87, 106, 108, 158, 170, 176, 302.
 Narasarāju, Pochirāju, 224.
 Narasappa, officer under Raghunātha of Tanjore, 259.
 Narasimhācharya, Eṭṭūr, raises the ghosts that afflicted Virūpāksha, 6, 72.
 Narasimha, Saḷuva, Saḷuvābhyudayaṁ throws much light on the career of —, 7, 90; his usurpation, 7, 86; beats his enemy up to Rājamundri, 7; starts from Chandragiri, 91; captures Udayagiri, 8, 9, 50, 80, 91; author of Rāmābhyudaya, 32, 83; his campaigns, 86, 88, 99, 170, 176, 204.
 -Narasimha, other name of Narasa, 108.
 Narasimha, Jilleḷḷa, father-in-law of Śrīranga Chikka Rāya, 244.
 Narasimhapurāṇam, dedicated to Narasa Nāyaka, 85.
 Narasingama, wife of Rāma, son of Tirumala Rāya I, 213.
 Narasingamma, wife of Prince Rāma, grandson of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Nārāyaṇa, author of Raghavēndravijaya, 252.
 Nārāyaṇapuram, 35.
 Narbada, 92.
 Nārāyaṇīdēvi, queen of the Emperor Vijaya, 68.
 Nārāyaṇvilāsam, of Prince Virūpāksha, 53.
 Nava Tirupati, 117.
 Nāyanmārs, 155.
 Negapatam, the Portuguese driven from — by Raghunātha, 271; Chengamala Das is taken to —, 325.
 Nellore, 4, 57.
 Nellore District in the possession of the Gajapati, 7.
 Nelson, his dating the foundation of the Nāyakship of Madura, 8, 13, 312.
 Nēpāla (Jaffna), Raghunātha's expedition against —, 265, 270, 284, 287.
 Nīlakanṭha Nēpāla (Nepal), Sankaṇṇa Nāyaka visits —, 338.
 Nīzam-ul-Mulk of Ahmadnagar, 236.
 Nizam Shah, 130, 178, 182, 213, 216, 222, 305, 306.
 North Arcot District, 21.
 Nṛsimha, Rāma, 228.
 Nṛsimhadēva, 35.
 Nṛsimhaguru, 71.
 Nṛsimhaśramin, 204.
 Nuniz, his account of Achyuta Rāya utterly confused, 11, 14.
 Nūrū Khan defeated by Rāṇa Jagadēka Rāya, 228, 229.

O

- Oba, Gobbūri, father-in-law of the Emperor Venkaṭapati, 243.
 Oba, Gobbūri, father-in-law of Prince Rāma, 184.
 Oba, Gobbūri, father-in-law of the Emperor Peddavenkaṭa, 311.
 Oba, Pochirāju, brother-in-law of Aḷiya Rāma Rāya, 225.
 Oba, Sūrapa, father-in-law of Prince Rāma, 184.
 Obala, father of Siddhirāju Timmarāju, 211.
 Obala Raju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Obamāmba, mother of Achyuta Rāya, 108, 158, 172.
 Obamma, wife of the Emperor Venkaṭapatirāya, 243.
 Obamma, wife of Prince Rāma, 184.

- Obamma, wife of Śrīranga,
Chikka Rāya, 244.
Obamma, wife of Rāma rescued
by Yācha, 244.
Oddādi, reduced by Krishna
Rāya, 133.
Oddiya, 86.
Oduva Tirumalamma, same as
Tirumalāmba of Varadām-
bikāparinayam, 170.
Oppert, Dr. G., Editor of Rāma-
rājīyām, 6.
Orissa, Krishna Rāya's cam-
paign against —, II; advance
of — to the south, 5, 57, 86, 130,
143, 155, 158, 236.
Ormuz, importation of horses
from, 4, 57.
Ōrugallu (Warrangal), 182.
Owk, 103, 129.

P

- Paḍaivīdu (Rājagambhīram),
23.
Padishah Vazir, title of Haṇḍe
Malakappa Nāyudu, 232.
Padma Purāṇa, 345.
Paigova (Pegu), 183, 305.
Pālār, 23.
Paḷavānēri, Raghunātha en-
camped at —, 259.
Palemkoṭa Yatirāja defeated at
—, 305.
Panchamatabhanjanam, 202.
Pāṇchālārāya, 112.
Panchanada, 267.
Pandanallūru, fort of — con-
structed by Vijayarāghava,
255.
Pāṇḍu, 45.
Pāṇḍuva (Panve), 225.
Pāṇḍya, the — carried the com-
plaint against Nāgama Nāya-
ka to Krishna Rāya, 12;
carries the complaint against
Sellappa to Achyuta Rāya,
12; King killed by Narasa,
9; country conquered by
Udaya Mārtāṇḍa, 16; retire
to Tinnevely, 10, 111, 158,
205, 270, 319, 205, 255.
Pāṇērāju, father-in-law of
Prince Timma, son; of Aḷiya
Rāma, 185.
Pāṅgal, 183.
Pāṅgalur, 195.
Pannāla, 305.
Pānugal, 238.
Pāpa, Dāvalu, defeated by
Cheṇṇa, 305.
Pāpamma, Queen of Śrīranga
III, 311.
Parākrama Pāṇḍya, Arīkesari,
171.
Paramayogivilāsam, 211.
Parangi (Portuguese), 267, 287.
Parāṅkuśamahāmuni, 233.
Pararājāśekhara Pāṇḍāra, made
king of Jaffna by Andreu
Fustado, 287.
Pārāśikas (Portuguese), 271.
Paravāraṇavāraṇa, title granted
to Śivappa Nāyaka by Śrī-
ranga Rāya III, 347.
Pārijātāpaharaṇamu by Nandi
Tikka Kavi, 11, 106, 138, 172.
Pārijātāharaṇam of Raghu-
nātha, 267, 270.
Paśupatikoil, 267.
Paṭṭukkōṭṭai, fort constructed by
Vijayarāghava Nāyaka of
Tanjore, 324.
Paṭuṇṇānūrpura, 158.
Pāvāchala, 65.
Peda Chevva, elder brother of
Chevva of Tanjore, 254.
Peda Malla, brother of Chinna
Chevva of Tanjore, 254.
Peda Jagadēka Rāya (Rāṇa), 228.
Peda Timma, son of Aḷiya Rāma
Rāya, 184.
Peddana, Allasāni, 113, 131, 152.
Peddandirāju, Jilleḷḷa, father-
in-law of Aḷiya Rāma Rāya,
184.
Peddavenkaṭa, grandson of
Aḷiya Rāma, 185, 310.
Pedita Virappa Nāyaka, Vir-
appa Nāyaka of Tanjore, 324.
Pemmasāni Peda Vira, his life
saved by Lingamantri, 241.
Pemmasāni Rāmalinga, 112,
241.
Pemmasāni Timma, 112, 241.
Pennar, Venkaṭapati defeats
Kuṭb Shah on the banks of
the —, 243.

Penukonda captured by Sājuva Narasimha, 8; supports Aḷiyarāma Rāya, 15; capital removed to —, 18; Sriranga besieged at —, 19, 68, 86, 88, 92, 178, 181, 216, 229, 255, 272, 285, 302.
 Periyālavār, 133.
 Perumāḷ Parākrama Paṇḍya, 171.
 Perumāḷ Mudaliar, officer under Raghunāth of Tanjore, 260.
 Persia, 103, 205.
 Pikkilū reduced by Sājuva Narasimha, 86.
 Pillai Lōkachārya, 33.
 Pillalamarri Pinavīrabhadra, same as Pinavīrabhadra (Pillalamarri).
 Pimenta, his account of Śoḷaga, 286; his account of Dāvalu Pāpa, 305.
 Pinana Mulk, 225.
 Pinavenkatādri, son of Achyuta Rāja, 158.
 Pāpa Timma, Āravīti, 205.
 Pinavīrabhadra, Pillalamarri, 29, 85.
 Pinnama, 80.
 Pochama, wife of Timma, Governor of Raichur and son of Aḷiya Rāma, 185.
 Pochiraju Rāmarāju, father-in-law of Rāmarāja, 244.
 Potabhūpāla of Gingi, 272.
 Potasamudra, village founded by Śūrappa Nāyaka of Gingi, 272.
 Potnūri Simhādri, 115.
 Poṭṭunūr, 115, 132, 158.
 Praharēśvara, 133, 137.
 Prapannāmṛtam, 2, 6, 8, 33, 71, 73, 202, 251.
 Prasannarāghava Nāṭaka, 212.
 Prthagiri (Penukonda), 91.
 Prayōgaratnamāla, 53.
 Punjab, the importation of camphor from the —, 4, 57.
 Podiyil Hill, 117.
 Portuguese, I, 6, 21; coming of the — to the West Coast, 4; — chronicles corrected by literature, 10; — Government, its

disintegrating activity, 17, 271, 287, 337.
 Pulikat (Pralayakāvēri), the Dutch at —, 21.
 Prabodha-Chandrodaya, 116, 144.
 Prabodha-Chandrodaya-Vyākhyā, 11, 144.
 Pralayakāvēri (Pulikat), the Dutch at —, 308.
 Pratāpadēva Rāya, 66, 68.
 Pratāpagiri (Śrīśailam), 68.
 Pratāparudra Gajapati', 11, 137, 143, 144, 151.
 Pratāparudra II, 55.
 Praudhadēva Rāya, 56, 65, 192-fn.
 Prayōgaratnamāla, commentary on the Śrauta Sūtras, 3.
 Prēmābhirāmam, Sanskrit drama; rendered into Telugu, 4, 55.
 Pudukkotah plates, 248.
 Pulladēśa, granted to Chaundappa Nāyaka, 194.
 Pundraka, 83.
 Puram Timmā Nēḍu, officer under Virappa Nāyaka during Jagga Rāya's revolt, 260.
 Purchas, His Pilgrimes, 222.
 Purushottama (Jagannath), 233.
 Purushottama, King of Orissa, 170.
 Purushottamaya, officer under Raghunātha, 259.
 Pūsapāti Rāchirja, 137.
 Puṭṭapalli, 182.

R

Rāchabebbuli, title of Maṭṭa Ananta, 248.
 Rācha Nāyaka, Cheruku, 79.
 Rāchappagāru, the agent of Śaṭhagopa Jiyyangāru, 233.
 Rāchirāja, father-in-law of Achyuta, 172.
 Rāchirāja, Pūsapāti, 137.
 Rāchūru (Raichur), 111, 182, 131.
 Raghavadēva, 81.
 Rāghavamma, wife of the emperor Srīranga III, 311.
 Rāghavarāja, Tirumala, 137.
 Rāghavēndra, 252.

- Rāghavēndravijaya of Nārāyana, 252.
- Rāghunātha, son of the Emperor Tirumala Rāya, 213, 216.
- Rāgunātha of Tanjore helps Rāmadēva Rāya to regain the throne, 20; his part in the war with Jagga Rāya, 244; honours Sudhīndra, 252, 253; his achievements, 255; wins the battle at Paḷavānēri, 259, 265; his literary and artistic accomplishments, 267, 269; he captures the Chola, 271, 288; defeats the Nāyak of Madura, 290; defeats the Nāyak of Gingi, 290; drives the Portuguese from Jaffna, 289, 323.
- Rāghunātha, Pochirāju, father-in-law of Venkaṭapati, brother of Śrīranga III, 311.
- Rāghunātha, Pochirāju, father-in-law of Śrīranga, son of Aḷiya Rāma, 185.
- Rāghunāthābhyadayaṃ, by Vijayarāghava Nāyaka, 254, 259, 284.
- Rāghunāthābhyadayaṃ, by Rāmahadrāmbā, 244, 284.
- Rāghunāthapura, village founded by Vijayarāghava of Tanjore, 255.
- Rāghunātha Raju of Owk, officer under Rāghunātha of Tanjore, 260.
- Rāghunāthavilāsa, dance performed before Rāghunātha of Tanjore, 291.
- Rāghuvara, father of Rāṇa Lakshmamamma, 228.
- Raichur, Achyuta lays siege to and reduces —, 14, 80, 131, 160, 225, 241.
- Rājagambhīram, 23.
- Rāja Wodeyar lays siege to Seringapatam, 19.
- Rājamundri, in the possession of the Gajapati, and Śāluva Narasimha's advance as far as —, 7, 184.
- Rājanātha father of Śoṇadrinātha, 85.
- Rājanātha Dindima, author of Śāluvābhyudayaṃ, 30, 50, 90, 158, 176.
- Rājanātha Kavi, author of Achyutarāyābhyudayaṃ, 108, 170.
- Rājapalayam, the Pāṇdyas at —, 322.
- Rājasekhara Charitram by Mādayagāri Mallana, 146, 149.
- Rāma, son of Śrīranga Chikka Rāya rescued by Yāchama Nāyaka, 244, 265, 304.
- Rāma, son of Emperor Tirumala Rāya, 213, 216, 302.
- Rāma, son of Koṇḍa and grandson of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
- Rāma, Pochirāju, father-in-law of Prince Timma, nephew of the Emperor Śrīranga III, 311.
- Rāmabāṇa, title granted to Śivappa Nāyaka by Śrīranga Rāya III, 347.
- Rāmabhadra, Nādindla, 146.
- Rāmabhadraṃbā, authoress of Rāghunāthābhyudayaṃ, 270, 284.
- Rāmābhyudayaṃ, 2, 31, 50, 83.
- Rāmachandrapuram, 144.
- Rāmachandraṇḍrapura, Bhadrappa Nāyaka of Ikkēri performs Tulābhāra at —, 348.
- Rāmadurga, captured by Śāluva Guṇḍa, 32.
- Rāmāgiri, 183.
- Rāma Rāja (Chattrādhīpati) takes refuge in the state of Ikkēri, 349.
- Rāmarāja Nāyaka, son of Doḍḍa Sankanna Nāyaka of Ikkēri, 337.
- Rāma Rāja Viṭṭhala, same as Viṭṭhala Rāma Rāja.
- Rāmarājīyam by Venkayya, 19, 102, 181, 213, 222, 243, 310.
- Rāma, son of Āravīti Bukka, general of Śāluva Narasimha, 8, 102.
- Rāma, Viceroy of Serīngapatam, 18.
- Rāma, Prince, son of Venkaṭapati, brother of Śrīranga III, 311.

- Rāma Rāya, Aḷiya, 6; his wars against Salakam Timmarāju, 15, 178, 216; his conquests, 181, 182, 190, 194; restores Govindarāja at Chidambaram, 202; his wars with the Adil Shah, Kuṭb Shah and the Nizam Shah, 182, 216, 222.
- Rāma II raised to the throne by Raghunātha, 20.
- Rāmabhadra, son of Raghunātha of Tanjore, 254.
- Rāmalinga, Pemmasāni, 112, 131.
- Rāmānuja, 72, 202.
- Rāmārājabhūṣaṇa, 216, 221.
- Rāmārājīyamu, edited by Dr. Oppert, 6, 16, 79, 102, 222.
- Rāma Rāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
- Rāmabhadra, Raghunātha's elephant, 259.
- Rāmānanda, tāla invented by Raghunātha of Tanjore, 269.
- Rāma Saudha, palace of Raghunātha of Tanjore, 260, 265.
- Rāmasētu, 106, 267.
- Rāmāyāmātya Toḍaramalla, 196.
- Rāmāyaṇa, read to Virūpāksha by Ēṭṭūr Narasimbāchārya, 6, 72.
- Rāmāya Mantri Bhāskara, 114.
- Rāmāyya Pantulu, J., silver plate of Śivaji, 312 fn.
- Rāmeśvara, Sankaṇṇa Nāyaka constructs at Ikkēri the temple of —, 338.
- Rāmeśvaram, Narasa's visit to —, 9, 91, 171, 285.
- Rāmeśvaram, Sankaṇṇa Nāyaka of Ikkēri visits, 338; Sivappa Nāyaka of Ikkēri's benefaction at —, 347.
- Rāṇa family, 227.
- Raṇadulla Khan, 344.
- Ranga, Achyuta's uterine brother, 11.
- Ranga, Jilleḷḷa, father-in-law of Prince Gopāla, 222.
- Ranga Rāja, brother of Siddhirāju Timmarāju, 211.
- Ranga of the Yācha family, 304.
- Rangābharāṇa, 291.
- Rangamma, mother of the Maṭṭa Ananta, 248.
- Rangamma, wife of Venkaṭādri, 222.
- Rangarāja, Jilleḷḷa, father-in-law of the Emperor Venkaṭapatirāya, 243.
- Ranganātha, Idol of —, 2.
- Ranganātha, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
- Rasamanjari, work by Krishna Rāya, 133.
- Ratilīla, 291.
- Ratnakhēṭa Śrīnivāsa Dīkshita, patronised by the Nāyaks of Ginji, 272-fn.
- Ratnakūṭa, 190.
- Rāvela Velikonda Venkaṭādri, killed by Maṭṭi Ananta, 248.
- Rāvelavāru, 131.
- Rāveḷḷa Venka defeated at Topur, 290.
- Rāyadurgam, 182.
- Rāya Nāyaka, title of the Keḷadi Chiefs, 195.
- Rayappa, helps against Jagga Rāya, 244.
- Rāyasa Ahobala, author of Kuvalayavilāsa, 230.
- Rāyasam Koṇḍamarusu, 114.
- Rāyasam Venkaṭapati, author of Lakshmīvilāsam, 230.
- Rāyavāchakam, 11, 110.
- Reddī chiefs, loss of influence of —, 5.
- Reḷatalli (?) (Kīḷānilai) fort constructed by Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore, 324.
- Rēmaṭi Venkaṭayya Daḷavay of prince Tirumala of Seringapatam, 302.
- Reṭṭahalli, 182.
- Reṭṭamatam, work dedicated to Koṇḍarāju Venkaṭarāju, 233.
- Rudrāmbā, 145.
- Rudrapa, 79.
- Rukmiṇīkṛṣṇnaviyāhayakṣhagānam, work of Raghunātha, 267.

S

- Sadaśiva, 11; his cause espoused by the queens of Krishna Rāya, 14, 15, 190, 216, 302.
- Sadaśiva, son of Keḷadi Chaudappa Nāyaka, 194.
- Sadāśivapura, 196.
- Sadāśivasāgara, 196.
- Sadāśivasāgara, new town constructed by Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 345.
- Sagara (Sagar), 133, 183.
- Sāhityaratnākara, 244, 269.
- Sāhitya Sudhā by Govinda Dikshita, 267.
- Sakalakathasārasangraham by Krishna Rāya, 133.
- Śakkarepaṭṇa, Śivappa Nāyaka of Ikkēri defeated at —, 21.
- Salaka Rāju, 14, 158, 172.
- Salakarāju Timma Rāju, same as Timma Rāju Salakarāju, 12, 216, 224.
- Sāliṭam (Tinnevely), 117.
- Sālava Malla, brother of Bhairā Dēvi of Garasoppi, 344.
- Sāluva Nāyaka, Śellappa had the title, 12.
- Sāluvābhyudayam, 2, 30, 48, 90, 176.
- Sāluva Mangu, 2, 29, 30, 32, 48, 83, 90.
- Sāluva Narasimha: see Narasimha Sāluva.
- Sāluva Timma, same as Timma Sāluva.
- Sāluva Tippa, same as Tippa Sāluva, 9.
- Sāluvēndra, 91.
- Salva Timma, chief defeated by Sadaśiva Nāyaka, 195.
- Samayavaram, 35.
- Śambuvarāyan, defeated by Gopanna, 2, 29, 30, 50.
- Sampeta Nāgarāju of Miṭṭapālem, officer of Raghunātha of Tanjore, 260.
- Sānderu, 183.
- Sangala, village, Sankanna Nāyaka's benefactions at —, 339.
- Sangama, father of Bukka, 68.
- Sangama, son of Bukka I, 23, 49, 51.
- Śāngili Kumāra, his revolt in Jaffna, 287.
- Sangītaratnākara, 192.
- Sangīta Sudhā by Raghunātha Nāyaka, 269.
- Sankula Nāyaka, 131.
- Śankaranārāyaṇa Bhaṭṭa, chief of Veṇupura, defeated by Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 345.
- Śankaranārāyanar Koil, 117.
- Sāntānika, 72.
- Santē Beṇṇūr, 344.
- Sapāda, 103, 213, 216.
- Śaraṇamantri, Paidigantam, 65.
- Sarasvativilāsa by Lolla Lakshmiḍhara, 151.
- Śarāvati, river, 348.
- Śarṅgadēva, 192.
- Sarvagña Śingama, patron of Śrīnātha, 4, 61.
- Sātānikoṭa, captured by Somadēvarāja, 80.
- Satyāpariṇayam, by Ēkāmra-nātha, 229.
- Satyāvadhūprīṇanam, work by Krishna Rāya, 133.
- Saundaryalaharī, 152.
- Śāvaga (Seogi), 183.
- Savāi, 103, 204, 238.
- Savāi Bibbi, 103.
- Savāi Jai Singh, 103.
- Savāi Mādhava Rao, 103.
- Śāyana-brother of Mādhava, 2, 46, 47, 48.
- Śellappa, rises to power under Krishna Rāya, revolts, flees for protection into Travancore, 12, 158.
- Seringapaṭam, 8; captured by Nārāsā Nāyaka, 9, 10, 14, 106, 108, 111, 171, 217, 227, 248, 302, 309.
- Śeshadharmamulu, 65.
- Sētu, 141.
- Sewell, Mr. R., recovers the history of Vijayanagar, 1, 289; List of Antiquities, 18.
- Shadbhāshāchandrika, 212.
- Shaji, leads the Bijapur invasion, 21, 326.

- Shimoga, presented to Venkappa Nāyaka of Ikkēri, 344.
 Sholinghur, 202.
 Shiraj, 306.
 Siddhabhikshāvṛtti, 68.
 Siddhala Dēvi, queen of Dēva Rāya II, 68.
 Siddhamantri, Vennelaganti, 63.
 Siddappa Nāyaka, son of Chikka Sankaṇṇa Nāyaka of Ikkēri, 338.
 Siddhirāju, ancestor of Siddhirāju Timmarāju, 211.
 Siddhirāju Timmabhūpāla, 211.
 Siddhout inscription of Maṭli Ananta, 248.
 Sikharēśvara, Venkappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
 Simhādri Poṭṭunūr, 115, 155.
 Simhachalam, 144.
 Simhaḷa Dēvi, 68.
 Simhaḷalila, 291.
 Simhavikramapaṭṭaṇa (Nellore), 57.
 Singa, son of Āravīti Bukka, 102.
 Singa helps against Jagga Rāya, 244.
 Singa of the Yācha family, 304.
 Singama, Sarvagña, same as Sarvagña Singama.
 Singamātya, Nandi, 138.
 Singamāmba, wife of Nādiṇḍla Nāmana Mantri, 146.
 Singa (Rāṇa), 228.
 Singaṇa, Sāyaṇa's son, 47.
 Singarāchārya, Eṭṭūr, 71.
 Singavaram, 35.
 Singayya, Ghaṇṭa, 87, 138.
 Sirumana Ātukūru, 68.
 Sīrya (Sīrā), Bhadrappa Nāyaka of Ikkēri, captures —, 348.
 Śiva, Rāṇa, son of Ankuśa, 228.
 Śivadēva, 144, 145.
 Śivādvaitha, 350.
 Śivaganga fort constructed at Tanjore by Chevvappa Nāyaka, 323.
 Śivaganga, Sivappa Nāyaka of Ikkēri's benefactions at —, 347.
 Śivagīta, commented on by Venkappa Nāyaka of Ikkēri, 345.
 Śivaji, 21, 22, 312.
 Sivappa Nāyaka of Ikkēri, 21, 309, 346.
 Śivappa Nāyanigunṭa, tank constructed at Tanjore by Chevvappa Nāyaka, 321.
 Śivarājapura, village founded by Bhadrappa Nāyaka of Ikkēri, 348.
 Śivarājapura, village founded by Sivappa Nāyaka of Ikkēri, 347.
 Sivasamudram, capture of — by Kṛishṇa Rāya, II, III, 130, 138.
 Śivatatvaratnākara, 194, 337, 344.
 Śolaga, Raghunātha's victory over —, 265.
 Sollalāpuram (Sonnalāpuram), 183.
 Sōmadēva Rāja, capturer of the seven forts, 6, 79, 102.
 Sōmaśekhara Nāyaka of Ikkēri, 348.
 Sōnādrinātha, 85.
 Sonnalāpuram, 178, 183.
 Soṇagirīsa, 270.
 Sōnagirinātha, Diṇḍima, 176.
 Śrīgiri Rāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Śrīkakuḷam, 132.
 Śrīkandūr (Tiruchchendūr), 117.
 Śrīkanthēśvara, 145.
 Śrīnātha, author of Haravilāsam, patronised by Dēva Rāya II, 4, 57, 60.
 Śrinātharāju, 137.
 Śrīnivāsaguru, 202.
 Śrīnivāsa-sthala, 267.
 Śrīpāda, Dāmarla, 304.
 Śrīparvatam, 68.
 Śrīpatirāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Śrīrāma, sign manual of Virūpaksha, 6, 73.
 Śrīrāmāmbikā, mother-in-law of Achyuta Rāya, 172.

- Śrīranga, son of Āravīti Rāma Rāja, 103, 190, 216.
 Śrīranga Rāya, son of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Śrīranga I succeeds Tirumala, 18; raises the siege of Penukonda, 19; his expeditions against Bijapur, Ahmadnagar and Golkonda, 213; defeats Kuṭb Shah, 230; is taken prisoner, 232; Ahobilam recovered from the Muhammadans during the time of —, 233; concludes peace with Ibrahim Kuṭb Mulk, 236, 241, 272, 302.
 Śrīranga II, adopted son of Venkaṭapati Rāya, 19; his family, 244; killed by Jagga Rāya, 244, 286.
 Śrīranga III succeeds Pedda Venkaṭa, 311; fights at the battle of Erode, 21; Vijaya-rāghava Nāyaka of Tanjore fights on behalf of —, 255, 304; Sivappa Nāyaka of Ikkēri takes up his cause and conquers for him some territory, 309; regains Vellore with the help of Sivappa Nāyaka and presents him with jewels and titles, 347.
 Śrīranga, son of Timma, nephew of the Emperor Śrīranga III, 311.
 Śrī Rangarāja, son of Āravīti Timma, 205.
 Śrīranga Rāja, son of Pochirāju Narasa, 225.
 Śrīrangāchārya, Ēṭṭūr, 71.
 Śrīrangam, temples at — restored 2, 32, 34; Achyuta marches to —, 20; Jagga Rāya and his allies march to —, 20, 90, 132, 159, 255, 267, 273, 285, 324.
 Śrīrangapati Rāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Śrīrangapaṭana, 88, 131, 160.
 Śrīśailam plates of Virūpāksha, 6, 68, 132, 255, 285.
 Śrīśailapūrṇa, 72, 202.
 Sivappa Nāyaka of Ikkēri's benefactions at —, 347.
 Śrīvallabha, Pudukkottah plates of —, 248.
 Śrīvallabharāyacharitraṃ, 154.
 Śrīvilliputtūr, 117, 322.
 Śrī Vaṇ Śaṭhagopa Svāmi, 233, same as Śaṭhagopa Jiyyan-garu.
 Śrī Virūpāksha, sign manual of —, 6, 73.
 Śringapura (Śringēri) Venkaṭappa Nāyaka's benefactions at —, 345.
 Śrutiranjani, 212.
 St. Thome, the Portuguese at —, 308.
 Subrahmaṇya Bhadrappa Nāyaka's benefactions at —, 348.
 Sudarśana Bhaṭṭa, 34.
 Sudhīndra, 252.
 Sujāta Khan, killed by Rāṇa Jagadēka Rāya, 228, 229.
 Sukkula Nāyaka, 111.
 Śukrāchārya, 18, 221.
 Śūktinaipuniñṇāna Chintāmani, work by Krishna Rāya, 133.
 Sulba Sūtras, commented on by Yagnanārāyana Dīkshita, 253.
 Sundarāchalam, 34 (Aḷagar Tirumalai).
 Sūrapa, the cavalry commander, 184.
 Sūrapa Krishṇapa, father-in-law of Venkaṭapati, brother of Śrīranga III, 311.
 Sūrappa Nāyaka of Gingi, 272.
 Śūrasamudra, village founded by Sūrappa Nāyaka of Gingi, 272.
 Surēndra, Madhva teacher, 252.
 Sūtasambhita, 51.
 Suvarṇamēru, 92.
 Suvarṇamukhi, 92.
 Svaramēlakaḷānidhi, 190.

T

- Taladīpika, 63.
 Talikota, the battle of —, 6, 14, 18, 194, 221, 229, 272, 310.
 Taluva Kuḷaindān Bhaṭṭar, father of Sellappa, 12.
 Tamarimillā Khan? defeated by Ibrahim Kuṭb Mulk, 238.

- Tamiḻ Nāvalar Charitai, 155.
 Tammaya Mantri, cousin of
 Chennamarāju, Minister of
 Śrīraṅgarāya, 241.
 Tāmrappari, China Timma sets
 up a pillar of victory on the
 banks of the —, 16, 32, 159,
 210.
 Tāṇḍaveśvara, Venkaṭappa Nā-
 yaka of Ikkēri constructs the
 temple of —, 345.
 Tanjāvūri Andhra Rājula Chari-
 tra, 319.
 Tanjore, 20, 252, 254, 264, 269,
 309, 319.
 Tapatisamvaranam dedicated to
 Ibrahim Kuṭb Mulk, 238.
 Taraśangi, conquered by
 Narasa, 171.
 Tarigoppula Mallana, author of
 Chandrabhānu Charitram, 247.
 Tāriyakere, the chief of — helps
 Śivappa Nāyaka of Ikkēri,
 309.
 Tātāchārya, 202.
 Tātāchārya, Satakratu, preceptor
 of Vijayarāghava Nāyaka of
 Tanjore, 254.
 Tātāpinnama Rāja, 79.
 Tātparya Dīpikā, 51.
 Tatvapraśāsa, 155.
 Taulavas, 195.
 Telaganārya, Ponnikaṇṭi, author
 of Yayāti-charitram, 237.
 Telingana Coast, Vijayanagar,
 expansion towards the —, 4.
 Telugu country, Narasa's cam-
 paigns against the —, 9.
 Tenkāśi, founded by the Pāṇḍ-
 yas, 10, 117, 171, fn. 322.
 Tigula Bhūmi, 86.
 Timma Rāju, Salakam, defeated
 outside the capital, 16, 178,
 181.
 Timma Rāju, Salakarāju
 marches to the Tiruvaḍi coun-
 try, brought Tiruvaḍi king
 and Sellappa as prisoners to
 Achyuta, 12.
 Timma, Salakam Pina termi-
 nation of his power, 17.
 Timma Saḷuva, Minister of
 Krishnadēva Rāya, 11, 111,
 130, author of Agastya
 Champu Vyākhyā, 143, 144,
 146, 149.
 Timmabhūpāla, Siddhirāju, 211.
 Timma, son of Āravīti Rāma
 Rāja, 103, 204, 210, 216.
 Timma, elder brother of Aḷiya
 Rāma Rāya, 216, 224.
 Timma, Prince, son of Venkaṭa-
 pati, brother of Śrīraṅga III,
 311.
 Timma, brother of Narasa, 108.
 Timma, Governor of Raichur,
 son of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Timma, Nāḍiṇḍla, father of
 Nāḍiṇḍla Appa, 146.
 Timma, grand-father of Narasa,
 108, 170, 176.
 Timma Mantri, father of Nā-
 dindla Appa, 144, 149.
 Timma, Pemmasāni, 112.
 Timma, Pochirāju, father-in-law
 of Aḷiya Rāma Rāya, 184.
 Timma, Dāmarla, son of Dā-
 marla Chenna, 304.
 Timma (Rāṇa), 228.
 Timma, Dāmarla, brother of
 Dāmarla Vengala, 304.
 Timma, Velugoti, father-in-law
 of Dāmarla Dharma, 304.
 Timma, father of Chevva of
 Tanjore, 254, 285.
 Timmayya, Kāsarakoṭa, officer
 under Kōḍandarāma at the
 battle of Hassan, 312.
 Timma Rāju, Kondrāju, 233.
 Timmāmba, mother of Aḷiya,
 Rāma Rāya, 190, 216.
 Timmamāmba, Queen of Em-
 peror Śrīraṅga I, 213.
 Timmāmba, wife of Dāmarla
 Chenna, 304.
 Timmamma, wife of Prince
 Rangapa, son of Venkaṭādri,
 222.
 Timmamma, wife of Prince
 Gōpāla, 222.
 Timma or Yeratimma, other
 name of Tirumala Rāya I,
 191.
 Timmāmba, mother of Nandi
 Timmana, 138.
 Timmana, Nandi, 106, 138.
 Timmana, Mukku, 113, 131.

- Timmaṇārya, father of Rāgha-
 vendra Tīrtha, 252.
 Tinnevely, the Pāṇdyas retire
 to the district of —, 15.
 Tippa, officer of Harihara II, 56.
 Tippa, Saluva, brother-in-law of
 Dēva Rāya II, 9.
 Tippāmbā, wife of Bukka II, 54.
 Tippāmba, queen of Narasa, 106
 108, 109, 172.
 Tippaya Śeṭṭi, Avachi, Śrīnātha
 dedicates his work to —, traded
 with foreign countries and
 possessed ships, 4, 57.
 Tīrthahallī, 348.
 Tīrtharājapura (Tīrthāhallī),
 Bhadrappa Nāyaka of Ikkēri
 performs the gift of Hiranya-
 garbha at —, 348.
 Tiruchchendūr, 117.
 Tīrtakkōṭṭiyūr, 34.
 Tirukkurunguḍi, 117.
 Tirumala, a son-in-law of
 Krishṇa Rāya, 14, 178, 182,
 212, 213, 216, 221, 247, 272.
 Tirumala, Pedda and Pinna, the
 brother-in-law of Achyuta, 14;
 their position, the cause of the
 trouble in Achyuta's reign, 14,
 172.
 Tirumala (brother of Aḷiya
 Rāma), 16, 231.
 Tirumala (China Timma), his
 expedition to the south, 16.
 Tirumala, sent to put down the
 rebellion in Madura, 19, 213.
 Tirumala, Āravīṭi, 205.
 Tirumala, son of Chinna Ven-
 kaṭa, 311.
 Tirumala; Dāmarla, son of Dā-
 marla Vengala, 304.
 Tirumala Dēvi, Krishna Rāya's
 queen, 117, 178.
 Tirumala Kāntarāya, 137.
 Tirumalāmba, daughter of
 Krishna Rāya and wife of
 Aḷiya Rāma Rāya, 185.
 Tirumala Dēvi, wife of Āravīṭi
 Timma, 205.
 Tirumalāmbā, daughter of
 Saluva Timma, 146, 149.
 Tirumalāmba, authoress of Vara-
 dāmbikaparīṇayam, 170.
 Tirumalāmba, wife of Pochirāju
 Narasa, 225.
 Tirumalāmba, wife of prince
 Koṇḍa, 184.
 Tirumalamma, wife of Achyuta
 Rāya, 323.
 Tirumalamma, Oduva, same as
 Tirumalāmba of Varadāmbi-
 kāparīṇayam, 170.
 Tirumala Rāghavarāya, 137.
 Tirumala, Dāmarla Chenna,
 advances to —, 305.
 Tirumalarāju, Koṇḍrāju, 234.
 Tirumalārya, author of Chikka-
 dēvarāya Vamsāvali, 302.
 Tirumala Śauri (Tirumala Nā-
 yaka), 324.
 Tirumālirunjolai, 117.
 Tirupati, 34, 91, 116, 132, 155,
 210.
 Tirupati, Achyutarāya anoint-
 ed at —, 11.
 Tirupatirāju, Koṇḍrāju, 248.
 Tiruppattūr, fort constructed by
 Vijayarāghava Nāyaka of
 Tanjore, 324.
 Tiruvaḍi Rājyam, Śellappa flees
 for protection to —, 12, 205.
 Tiruvaḍi Rājyasthāpanāchārya,
 205.
 Tiruvaiyār, 267, 290.
 Tiruvālūr, 155.
 Tiruvandīnā Pillay, officer under
 Virappa Nāyaka during Jagga
 Rāya's revolt, 260.
 Tiruvannāmalai, 91, 159, 270,
 285, 323.
 Tiruvengala Maṭli, son of Maṭli
 Ananta, 249.
 Tiruvengalāmba, wife of Chinna
 Venkaṭa, 311.
 Tiruvengalāmba, wife of Prince
 Timma, nephew of the Em-
 peror Sriranga III, 311.
 Tiruvīḍaimarudūr, 91.
 Tītappa Śeṭṭi, officer under
 Raghunātha Nāyaka during
 Jagga Rāya's revolt, 260.
 Tondamaṇḍalam, 2.
 Tondamaṇḍalam conquered by
 Narasa, 170.
 Topūr, defeat of Jagga Rāya at
 —, 288, now known as Tohūr,
 289, 305.

Toragal, 225.
 Toraganṭivāru, 131.
 Toṣekhāna Adhikāri, Nāgama Nāyaka appointed as —, 319.
 Totādrī, 117.
 Tukkā, daughter of Gajapati and wife of Krishna Rāya, 116, 143.
 Tukkāpanchakam, 116, 143.
 Tulu, 350.
 Tuḷuva lords, the, 131.
 Tumkur, conquered by Narasa, 171.
 Tuṇḍīra, country, 23, 255.
 Traigarta, part of the territory of Ikkēri Bāsava, 350.
 Travancore, Sellapa flees to —, 12, 17, 158.
 Trichinopoly, Muhammadan garrisons at —, 29, 305, 326.
 Trikuṭāchalam (Kurṛālam), 117.
 Tripurāntaka (Tippa), officer under Harihara, 57.
 Tripurāntaka Rāvīpāṭi, 55.
 Tuṇḍīra country conquered by Narasa, 170, 265, 285.
 Tungabhadra, 68, 344.
 Turangalīla, 291.

U

Udāharaṇamālā, of Bhogaṇātha, 47, 49.
 Udayagiri Virūpaṇṇa, same as Prince Virūpāksha, 53.
 Udayagiri, captured by Śaḷuva Narasimha, 8; Mahārājya, Sangama, Viceroy of —, 46, 86, 88, 91, 114, 131, 133, 138, 311.
 Udaya Mārtāṇḍa Varman, attempts to extend his dominion, 18.
 Uddagiri (Udayagiri), 182, captured by Ibrahim Kuṭb Shah, 24.
 Uddāṇḍa Khan of Rāchur, 137.
 Udupi, Bhadrappa Nāyaka's benefactions at —, 348.
 Ummattūr, II, III, 130, 138.
 Ushāpariṇayam, by Damarla Ankabhūpālā, 21.
 Uttaramallūru, Dāyalu Pāpa defeated at —, 305.
 Ūṭukūru, battle of —, 248.

V

Vallabhāchārya, the Vaishṇava teacher, 154.
 Vallabhāchārya, author of Līlāvatī, 159.
 Vallabha Rāya, Governor of Vinikonda, translates Prēmābhirāmam, 4, 15.
 Vallam, fort captured by Chokkanātha Nāyaka of Madura, 325.
 Vālmīkīcharitram of Raghu-nātha, 267.
 Vāṇādirāya, chiefs of Madura, 9.
 Vānamāmalai, 117.
 Vaṇ Śaṭhagopa, 233.
 Vandiśvara, God, 117.
 Vanyarājas defeated by Kampana, 23.
 Varada, Nādiṇḍla, 146.
 Varada, Dāmarla, son of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Varada, brother of Dāmarla Vengata, 304.
 Varada, Dāmarla, son of Dāmarla Vengata, 304.
 Varada, river, 345.
 Varadāmba (Varadāmbikā), queen of Achyuta Rāya, 8, 14, 158, 170.
 Varadāmbikāpariṇayam by Tirumalāmba, 8, 170.
 Varagiri (Varagonda), 45.
 Varāhapurāṇam, by Nandi Malayya and Ghaṇṭa Singayya, 87.
 Varalakshmiṇīkalyāṇam, dedicated to Narasa Nāyaka, 88.
 Varatungarāma Pāṇḍya, Pudukota plates of —, 248.
 Vāsantīkāpariṇayam, written by Śaṭhagopasvāmi, 233.
 Vasucharitram, 216.
 Vaṭavalli, village, Sankannā Nāyaka halts at —, 338.
 Vēdānta Deśika, 33, 209.
 Vēdabhāshya, 48.
 Vēgi, 133.
 Velāpura (Vellore), re-conquered by Śivappa Nāyaka of Ikkēri, 347.

- Vellār (Velarius) river, 272.
 Vellore, capital of Venkaṭapati Rāya, 243, 305, 309, 311, 347.
 Velugoḍu chiefs, 129.
 Vēlupukonda, 138.
 Vempa Rāja, father-in-law of Raghunātha of Tanjore, 254.
 Venga, Pochirāju, father-in-law of Śrīranga III, 311.
 Vengala Dāmarla, son of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Vengala, Dāmarla, 304.
 Vengala, Gobbūri, father-in-law of Śrīranga III, 311.
 Vengalabhūpāla Dāmarla, author of Bahulaśvacharitam, 304.
 Vengalāmba, Queen of Tirumala Rāya, 213, 216.
 Vengalāmbā, wife of Dāmarla Dharma, 304.
 Vengalāmbā, wife of Potabhūpāla of Gingi, 272.
 Vengalāmbāpura, village founded by Śūrappa Nāyaka of Gingi, 272.
 Vengamma, wife of Prince Gōpāla, 222.
 Vengamma, wife of Emperor Śrīranga III, 311.
 Vengamma, wife of Venkaṭapati, brother of Śrīranga III, 311.
 Vengamma, wife of Dāmarla Chenna, 304.
 Vengi, 133.
 Venkāji, 21, 312.
 Venkanna, Rāyasam, invites the Bijapur Sultan to intercede on behalf of Chengamala Das of Tanjore, 325.
 Venkaṭa, or Chinna-Venkaṭādri, Achyuta's son, 11, 159, 172.
 Venkaṭa or Venkaṭādri (brother of Aḷiya Rāma), 16, 216, 222, 224.
 Venkaṭa, son of Chenna of Kālahasti, 21.
 Venkaṭa, Dāmarla, son of Dāmarla Chenna, 304.
 Venkaṭa, Dāmarla, son of Dāmarla Vengala, 304.
 Venkaṭa Pochirāju, father-in-law of Śrīranga III, 311.
 Venkaṭādri, son of Prince Rangapa, son of Venkaṭādri, 222.
 Venkaṭādri, son of Prince Venkaṭappa, brother of Śrīranga, III, 311.
 Venkaṭādri, 182, 190.
 Venkaṭādri Rāvela Velikonḍa, killed by Maṭli Ananta, 248.
 Venkaṭagiri, 20.
 Venkaṭakrishnappa Nāyudu, Daḷavāy commander under Chokkanātha Nāyaka of Madura, 325.
 Venkaṭakrishnayya, Vakil, Officer sent to Sivaji by the widow of Śrīranga III, 312.
 Venkaṭamma, queen of Venkaṭapati Rāya, 19, 243.
 Venkaṭamma, sister of Dāmarla Venkaṭa, 304.
 Venkaṭanātha (later on Rāghavendratīrtha), 253.
 Venkaṭapati, viceroy at Chandragiri, 19, 20, 213, 216, 229, 243, 247, 252, 285, 302.
 Venkaṭapati, son of Chinna Venkaṭa, 311.
 Venkaṭapati, Maṭli, officer under Kodanārāma at the battle of Hassan, 312.
 Venkaṭapatirāyadandakam, 311.
 Venkaṭapati, Rāṇā, 228.
 Venkaṭapati, Rāyasam, author of Lakshmīvilāsam, 230.
 Venkaṭapati, Savaram defeated by Vijayarāghava of Tanjore, 255.
 Venkaṭappa Nāyaka, son of Chikka Sankanna Nāyaka of Ikkēri, 346.
 Venkaṭappa Nāyaka, son of Dodda Sankanna Nāyaka of Ikkēri, 337, 344.
 Venkaṭāpura, village founded by Bhadrappa Nāyaka of Ikkēri, 348.
 Venkaṭarāju, driven from Udayagiri by Ibrahim Kuṭb Shah, 240.
 Venkaṭarāju, Kondrāju, conquers back Ahobilam for Śrīranga Rāja I, 233.
 Venkaṭavilāsa palace, 158.

- Venkaṭeśvara, God, 72.
 Venkayya, 79, 222.
 Venkoji, Ambassador to Krishna Rāya, 130.
 Venku, Rāvillā, defeated by Raghunātha of Tanjore, 308.
 Veṇupura (Bidrūr?) the chief of —, revolts against Ikkēri, 345.
 Vibhurāmuvaru (Ibharāmuvaru) (Ibrahim Kuṭb Shah), 233.
 Vidyāpura, 106, 108, 170, 178.
 Vidyāraṇya, requests Chaundapāchārya to write the Prayogaratanmālā, 3, 46, 54, 194.
 Vidyāraṇya, Mādhava comments upon the Vedas, 2.
 Vijaya, 68, 192.
 Vijayabhavanarāja, palace at Tanjore, 265.
 Vijayagarudādri, 259.
 Vijayanagar, Rāma Rāya, Aliya marches against, 15, 231, 320.
 Vijayāpura (Bijapur), III, 182, 195, 348.
 Vijayarāghava Nāyaka of Tanjore, 254, author of Raghunāthabhyudayam, 259, 264, 324.
 Vijayavāṭi (Bezwada), 132.
 Vijayavilāsam, poem dedicated to Raghunātha of Tanjore, 323.
 Vikramārkacharitam by Jakkana, 63.
 Vikrama Simhapura (Nellore), 4.
 Viḷapakam, grant of Venkaṭapati, 251.
 Vinikonda, a Vijayanagar Governorship at—, 4, 114, 121, 138, 144, 184.
 Viniyogams (subordinate officers), III.
 Virabhadra Nāyaka of Ikkēri, 344.
 Virāhobala, Saḷuva, 32.
 Virabhadra, Redḍi king, 62.
 Virabhadra, Gajapati's son, 133.
 Virabhadra Nāyaka of Ikkēri, 309.
 Virabhadra, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
 Virabhadrayya, 114.
 Viramalahari, presented to Pemasāni Timma, 242.
 Vira Narasimha, Emperor, 106, 108, 109, 129, 158, 205, 302.
 Vira Narasimha, Krishna Rāya's father called —, III, 129.
 Vira-Narasimha-Rāya, Śellappa known otherwise as —, 12, 13.
 Vira Narasimha Rāya (Nāyaka), 17.
 Virappa of Madura helps Jagga Rāya, 244, 260, 302.
 Virappa, father of Rāṇa Lingamma, 228.
 Virarāghava Rāju, officer under Ragunātha of Tanjore, 260.
 Viraśekhara Chola, Nāgama Nāyaka sent against —, 12, 319.
 Virinchipuram, 23, 48.
 Viri Nēdu, Gujjula, defeated by Somadēva Rāja, 79.
 Virūpāksha, Prince, author of Nārāyaṇvilāsam, 53.
 Virūpāksha, his succession a usurpation, 6, 8, 66; the Vāṇādirāyas assert their independence under —, 10, 71.
 Virūpāksha, Bommalaṭa, 156.
 Virūpāksha, God, 142.
 Virūpāksha, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri constructs the temple of —, 345.
 Virūpākshapuram, 68.
 Virūpaṇṇa of Jambūradēśa becomes hostile to Keḷadi, 337.
 Viśākhanagara, 154.
 Vishṇuchitta, 133.
 Viśvanātha Dēv, defeated by Gatāta Khan, 236.
 Viśvanātha volunteers to defeat his own father and bring his head, 13; brings him a prisoner to the court, 13; appointed governor in succession to his father, 14, III, 320; the dates of his inscriptions, 18.
 Viśvanātha Nāyanayya, 107.
 Viśvanāthapura, village founded by Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, 345.
 Viśvēśvara, God, 91.

Viśvēśvara, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, constructs the temple of —, 345.
 Viṭṭhala, Rāma Rāju, his expedition to the south, 14, 16, 17, 205, 286, 337.
 Viṭṭhala Rāju, officer under Raghunātha of Tanjore, 260.
 Viṭṭhalarāja sent against the Portuguese of Goa, 337.
 Viṭṭhala, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, constructs the temple of —, 345.
 Viṭṭhalamma, wife of Rāṇa Ankuṣa, 228.
 Vizagapatam, 154, 158.
 Vṛddhāchalam, Chinna Cheva's benefactions at —, 255, 285, 323.
 Vṛshēndra, Venkaṭappa Nāyaka of Ikkēri, constructs the temple of —, 345.

W

Warrangal, 4, 55, 115.

Y

Yācha, son of Kastūri Ranga, 304.

Yāchama Nāyaka, rescues Rāma Rāja and fights against Jagga Rāja, 20, 21, 244, 273, 289, 308.
 Yāchana helps Jaggarāja, 244.
 Yādava, 195.
 Yādavādri (Melkote), 34.
 Yaḍavamurāri - Koṭikolāhala, 196.
 Yādavābhyudaya Vyākhyā, by Appayya Dīkshita, 209.
 Yagnanārāyaṇa Dīkshita, defeated by Rāghavendra Tīrtha, 253; author of Sāhityaratnākara, 269.
 Yātagiri (Yadgir) captured by Somadēvarāja, 80, 183.
 Yatirāja defeated by Raghunātha, defeated by Dāmarla Chenna at Palemkoṭa, 290, 305.
 Yatirāju, Gobbūri, father-in-law of the Emperor Rāma I, 244.
 Yayāticāritramu, by Ponnikaṇṭi Telaganārya, 236.
 Yēdulakhan (Adil Khan), 184.
 Yera Timma Rāja, other name of the Emperor Tirumala Rāja, 302.
 Yugandhara, 144.
 Yusuf Adil Shah, Narasa's campaigns against —, 10, 103, 171, 204.

